

آکھن لوک سیانے

احسان باجوہ

آکھن لوک سیانے

(پنجابی اکھان، معنے تے ویروا)

(پہلی جلد)

ویرواکار : احسان باجوہ

پنجاب انسٹیٹیوٹ آف لینگویج، آرٹ اینڈ کلچر۔ لاہور

ایس کتاب دے سارے حق ادارے کول نیں

آکھن لوک سیانے	کتاب :
احسان باجوہ	ویروا کار:
ڈاکٹر محمد عباس منجھی	چھپائی آہر:
ریاض	ٹائٹل:
2009	پہلی وار:
300	تعداد:
اے۔ زیفائر پرنٹرز	چھاپا خانہ:
700	مئل:

ISBN: 978-969-9199-10-3

پنجاب انسٹیٹیوٹ آف لینگویج، آرٹ اینڈ کلچر

پنجابی کپلیس-1، قذافی سٹیڈیم فیروز پور روڈ لاہور۔

فون نمبر 042-99232165-70 ای میل: pilacpk@gmail.com

ویب سائٹ: http://pilaac.punjab.gov.pk

چڑھاوا

عقل، فکر اتے گیان دے اوہناں وارثاں دے ناں
جو اکھاناں دے رُوپ وِچ امرسیانف دے املے
مانک موتیاں نال ساڈی جھولی بھر گئے

فہرست

8	پنجابی ادبی دوہارے ول اک ہو ر قدم ----- ڈاکٹر محمد عباس نجمی
9	کچھ اکھاناں بارے ----- احسان باجوہ
43	آزادی غلامی
45	آس نراس
60	آکڑ بازی، تکبر، مور کھمت
62	ادھار لین دین
80	اگ، پانی، ہوا، مٹی
83	اللہ، پریشور، رام
112	انگ ہین، عقل ہین
133	امیری، غریبی، بھکھ، ننگ
165	امردانش
306	اول کول
366	بادشاہ، راجے، راج بھاگ، سورے
392	بھائی چارہ، آہنڈ گواہنڈ
400	بھکھ تے رنج
463	بہانے بازی
471	پتھر پر بت
491	ورتیاں کتاباں

پنجابی ادبی ودھارے ول اک ہور قدم

پنجاب انسٹی ٹیوٹ آف لینگویج، آرٹ اینڈ کلچر دی اُساری داکم یقینی کچھوں پنجابیاں دے امیر ورثے دی سانجھ سنبھال لئی کیتا گیا اک اجیہا سوہنا اتے چنگا کم اے جو پنجاب اندر ہن تیک کیجے گئے پنجابی ورثے اتے ادب دے کھوج بھال دے کم دی سانجھ سنبھال دا اگل ہتھ بنے گا۔ پنجاب وچ پنجابی تحقیق داکم اک لمیں چرتوں ساڈے پنجابی کھوجکار اتے سیانے کرن لگے ہوئے نیں اتے ہور کئی ادارے آپو اپنی مدد نال ایس کم نوں اگے ودھان لگے ہوئے نیں، ایس ادارے دے بن مگروں اوہناں نوں ہور کپے پیریں کم کرن دا حوصلہ ملے گا اتے انج پنجاب دے چہرے تے ہور نکھار آ جاوے گا۔ ایہ ادارہ پنجابی لکھاریاں اتے کھوجکاراں دا مددگار اے اتے اوہناں ولوں کیجے کم نوں چھاپ کے پنجاب دی تاریخ، جغرافیہ، ادب، زبان اتے تحقیقی شعبے وچ ودھا کردار ہووے گا۔ ایس ادارے لئی پنجابی ادب اتے کھوج دے بھنڈار وچ ہور چوکھا کم کرن دی بالی لوڑ اے اتے ایس کم نوں سرے چاڑھن لئی کئی کھوجکار کئی ادبی کماں تے لگے ہوئے نیں۔ میں اُمید کرنا وں اپنی ساڈے کھوجکار ویلے دے نال نال اوس کم نوں اگیرے ودھاندے رہن گے اتے دیوے نال دیوا بلدار ہووے گا۔ ایس ادارے ولوں پنجابی اکھاناں اتے احسان باجوه کولوں کرایا گیا ایہہ کم ”آکھن لوک سیانے“ کئی گل اے پئی ایس کھیت وچ ایس توں پہلوں کیجے گئے کم توں چوکھا ودھیا اتے چنگا اے اتے میرے علم مطابق پنجابی اکھاناں اتے اینا بھرواں کم ہالی تیک کیجے نہیں کیتا گیا۔ ایس لئی میں پنجابی کھوجکار احسان باجوه ہوراں نوں مبارکباد دا حق دار سمجھتا وں۔ احسان باجوه جتھے پنجاب، پنجابی اتے پنجابیت دی اصلی سببان کران لئی ہر ویلے لکیرا ہندا اے، او تھے اوہ چنگی شاعری، ناول نگاری اتے کھوج بھال دا ستر اکم کاج وی کرن جان دا اے۔ اوہنے اکھاناں اتے ایہہ کم کر کے پنجابی ورثے دی سانجھ دا اک چوکھا چنگا کم سرے چاڑھیا اے۔ میرا خیال اے پئی کھوج بھال داکم سد اگے ای اگے فردار ہنا چاہیدا اے اتے ایس وچ کوئی بندہ وی اخیر لاقام نہیں متھ سکدا۔ کم نوں کردیاں رہن نال ای کسے شے دا اصلی مہاندرا نتر کے لوکاں دے سامنے آوندا اے اتے انج ای تو ماں اپنے گورے ہوئے کل اتے اپنے امیر ورثے دی سانجھ سنبھال کر سکدیاں نیں اتے انج قوم دے بیٹے ہوئے کل نوں ویلے دی اتھل پتھل توں وی بچایا جاسکدا اے۔

ڈاکٹر محمد عباس محی

گجھ اکھاناں بارے

اکھان کہیے اے:

اکھان اک اجیہا امر سچ ہوندا اے جو گھڑی مڑی جاں واردار لوک بولاں دلہہ بن پاروں اپنے بیانے سچ وچ ایذا پیڈا ہو جاندا اے پئی ہر کوئی اوس امر آکھن ٹوں بول کے اپنی آکھی تے سچ دی مہر لان لئی اوس ٹوں بول کے اپنی آکھی ٹوں پکھائی دیندا اے۔ ایہہ اک لمیں واپرا ٹوں تھوڑے لفظاں وچ انج بیان کر دیندا اے پئی اوس دی صدیاں بدھی ورتوں نال وی اوس دے معنیاں اتے بیان وچ کوئی بہک نہیں پوندی۔ یونان دے مشہور فلسفی ارسطو نے ایس بارے دسدیاں ہوئیاں آکھیاں پئی اکھان معنیاں دے اوہ نگ نہیں جو اپنے معنوی رنگ رُوپ اتے بیان دے کھلار پاروں صدیاں تیک میلے نہیں ہوندے۔ اکھان راہیں جیون فلسفہ اپنے معنیاں دے کھلار اتے بیان دے سوہن پاروں زمانے دے رولے گولے دی دھوڑ ہٹھ ہیا نہیں جاندا سگوں سداناواں نرویا رہندا اے۔ اکھان بارے فکر آکھدا اے پئی ایہہ زندگی دے تجربیاں دے نچوڑا تھوڑے لفظاں وچ کڈھیا اوہ نچوڑ ہوندا اے جیہہ اپڑھنہاراں دیاں جتھھاں سدا مٹھیاں کردار ہندا اے۔ گل بات کردیاں زبان دا ہر جانو جدوں کسے گل بارے جاں بندے بارے گل کردیاں کوئی اکھان بولد اے تاں اوہ اپنی سچائی اتے جھٹھلیاں نسلان دے جتھے سچ دی مہر لا دیندا اے۔ کسے قوم دے وطیرے بارے وی اکھاناں وچوں چوکی روشنی مل جاندی اے جیہہ نال کسے ذات جاں گوت دے لوکاں دے دیہار بارے پکھی پیڈی جانکاری مل جاندی اے۔ اکھاناں ٹوں لمیں زندگی خورے عورتاں نے ای وی ہوندا اے ایس لئی پئی جدوں اوہ رل کے گل بات کردیاں نہیں تاں اپنی گل اتے سچائی اتے پکھائی دی مہر لان لئی ڈھکواں اکھان ضرور بولدیاں نہیں۔ میں بندیاں دیاں ڈھیر مٹھلاں وچ جا جا کے وی دیکھیا اے پر اوہناں دی گل بات وچ اکھاناں دی ورتوں ہوندی تاں ہے پر بڑی گھٹ پر عورتاں جدوں اکٹھیاں ہو کے کسے مسئلے تے وچار کردیاں نہیں تاں اوہ اپنے بیان ٹوں پکھائی دین لئی اکھاناں دی ودھ ورتوں کردیاں نہیں۔ میری جاچے ہتے اکھاناں ٹوں خورے سوانیاں نے ای مرن توں بچا کے رکھیا ہویا اے۔

اکھان ادب دا سمجھ توں پرانا رُوپ نہیں، بندے دی جمہولی اودوں وی اکھاناں دے ایہر ادب نال بھری ہوئی سی جدوں ہالی ادبی پدھرتے پرکھیا جان والا ادب لکھیا وی نہیں سی گیا۔ انسان نے اپنے جذبیاں دے بیان لئی بھانویں سمجھ توں

اکڈوں کیسے ای لکھے سن پر اوہناں کجیاں وچ ہالی اوہ ٹوڈھی رنگن نہیں سی آسکی جو اوس ویلے دے اکھاناں وچ ڈلھکاں
ماروی نظر آؤندی اے۔

رابرٹ کاف مین تاں اکھاناں ٹوں ای ادب دے ٹوڈھی دسد اے۔ اوس دی جاچے دُنیا دی پہلی شاعری
اکھاناں دی شکل وچ ای ہوئی سی اتے اوسدی ایہہ گل سکویں سچ وی نظر آؤندی اے۔ اکھان اج وی کسے زبان دے ادب
دی سمجھ توں پرانی شکل منی جاسکدی اے۔ کسے وی قوم دے ادب وچوں شاعری دے سمجھ توں ودھیا ٹوٹے اج وی
اکھاناں وچوں ای مل سکدے نیں۔

انج ایہہ گل ثابت ہوندی اے پئی جدوں انسانی شعور ذرا نکیرا ہو یا اودوں ای انسانی زندگی اندر اکھاناں وی اپنی
تھاں بتائی۔ جدوں انسانی عقل شعور ہالی ایٹا پکروڑ نہیں سی ہو یا اتے انسانی تجربہ بس تک دی سیدھے جان توں اگانہہ نہیں سی
ودھیا اوس ویلے اکھان اٹل عقل اتے گیان دی مالا پروئی جارہے سن۔ ایس لئی ایہہ گل پکی اے پئی اکھاناں دے سمجھار وچ
وادھا کرن لئی انسانی نسل ٹوں صدیاں تکر فکر دے دیوے ہالن لئی اکھاناں دی بخیری دا اک اک ٹوٹا اپنی ہتھیں لانا پیا۔ ایہہ
اکھان جیون نہیں دے کڈھیاں اُتے کھلے اوہ موتی نیں جیہناں نوں ساڈیاں نسلوں صدیاں بدھی رول رول اپنی جمبولی
پاندیاں رہیاں نیں اتے ایہہ موتی جیون جھلاں نال ویلے دیاں کڈھیاں نال کھیمہ کھیمہ کے ڈنوں سوہنے اتے من موہنے
ہوئی جاندے نیں۔

پرانیوں ویلیاں اندرونی اکھاناں دے وڈپن پاروں ایہناں دی سانجھ سنبھال دے کئی جتن کچھ گئے۔ ایہناں ٹوں
انسانی ادب دا اٹل انگ سمجھیا جانداسی۔ مصریاں دی سمجھ توں پرانی کتاب 'مویاں دی کتاب' (BOOK OF DEAD)
جیہڑی حضرت عیسیٰ ہوریاں توں 3100 ورہے اکڈوں لکھی گئی سی اوس وچ کئی ہزار اکھان اتے سد بہار سجائیاں لکھیاں
کھیاں سن۔ اج اوہ کتاب بھانویں کجے نہیں لکھدی پر اوس دا اُتارا مصر دے کئی مقبریاں اتے (MUMMY) دے
صنڈ وچاں اُتے اُکریا ہو یا ملد اے۔ یونانی سوجھوان افلاطون اتے ارسطو ہوریاں وی اپنے زمانے دے بڑھت سارے
اکھان اکٹھے کیتے۔ یہودیوں دی مذہبی کتاب (BOOK OF SOLOMON) اتے عیسائیاں دی مذہبی کتاب
ہائیکل وچ وی چوکھے اکھان ملدے نیں۔ کئی مذہبی پیغام اتے سد ارہن والے بیان وچ دے اپنے نیڑے سچ جاندے
نیں پئی اوہناں ٹوں اکھان وانگ جاں سکواں اکھان ای سمجھاپے جاند اے۔ ہندوواں دے ویدیاں وچ وی ایہی مذہبی
سٹیہے عام کر کے ملدے نیں جو اپنے معنیاں دے کھلار پاروں جے سکویں اکھان نہیں آکھے جاسکدے تاں اکھان دے اُکے

نیڑے ضرور نہیں۔ عین اتے بدھ مت وچ وی ایہہ چیز ڈھیر ملدی اے۔ حیراں ہر مذہب وی کسے نہ کسے سچ اتے اُسریا ہوندا اے ایسراں ای اکھاں وی اپنے وچلے کسے نہ کسے سچ پاروں صدیاں تک ہڈھے نہیں ہوندے۔ بھانویں اوہ کجھ لکھے نہ دی گئے ہون پر اوہ سبھ یو جیہڑی لوک زباناں راہیں ویلے داسگ کردے نظر آؤندے نیں۔

اکھاں دا معنوی کھلار

اکھاں عام پکھوں تاں رمت دے بول چال نوں چارچن لان والے اتے اوس دی بٹھاس دارس ودھان والے ہوندے نیں۔ جدوں وی کدی وڈھیریاں جاں سیانیاں زنانیاں کسے مسئلے وچ وچار ساٹھے کردیاں ہون تاں اوہناں دے مونیوں اکھاں دے ڈھیر موتی آپے مہارے اینج کردے جاندے نیں جو میں تھکھو تھکھن نال پکی سیو ہیری دے ہیر اپنے آپ ای جمبولی آپیہدے نیں۔ اکھاں راہیں اسی اپنی گل اگلے نوں بڑی آسانی نال سمجھا سکے آں ہالاں ہوسکد اے پئی عام گل بات راہیں ایس اوہو گل جھیتی اگلے نوں نہ سمجھا سکے۔ اکھاں دا سبھ توں وڈا فائدہ ایہہ ہوندا اے پئی وڈی گل گھٹ لفظاں وچ بیان کردتی جاندی اے۔ عرباں دے اک اکھاں مطابق انسان دا جیون بڑھتی وار اکھاں اُتے ای اُسر دا نسر دا اتے پردان چڑھدا اے۔ جو تھاں باغ فینچے اندر خوشبو وڈدے پھلاں دی ہوندی اے، کھانے اندر چٹ پٹے مسالیاں دی ہوندی اے، پوشاک دی خوبصورتی وچ اوس اُتے لگے موتیاں دی ہوندی اے، رات کھیں اندر آسمان تے جگمگ کردے تاریاں دی ہوندی اے، سگیاں اوہوشان رمت دے بول چال وچ اکھاں دی ہوندی اے۔ گل بات وچ جدوں ڈھکواں اتے پھواں اکھاں ورتیا جاند اے تاں اوہ گل بات وچ سونے اُتے سوہاگے والا کم کردا اے اتے بولن والے دی گل اُتے پکیائی دی نمبر لا دیندا اے۔

اکھاں دا اثر بڑا ای تکھا اتے زور اور ہوندا اے اتے سُن دیاں سارای سُنن ہار دے دھر اندر جیک اپڑ جاند اے اتے تھوڑے لفظاں وچ آکھے گئے اکھاں کئی وار سُنن والے نوں ساری گل سمجھا جاندے نیں۔ اکھاں اگلے بندے نوں اینج قبیل لہید اے جو میں کمانوں نکلیا تیر سدا اپنے نشانے تے جا تھکدا اے۔ پرانے ویلیاں اندر لوک اپنی آکھی منوان لئی ضرور کوئی ڈھکواں اکھاں ورت کے اگلے نوں گل منوان تے مجبور کردیندے سن۔ سرکارے دربارے وی اکھاں دی وڈیائی نوں پورا آدرمان دتا جاند اسی۔ ہالی مسال اک صدی ای لنگھی ہونی ایس پئی رُوس دیاں عدالتاں وچ لوک آپو اپنے بیان نوں اکھاں راہیں لکھیاں کردے ہوندے سن۔ پرانے عرب اپنے قبیلے دی وڈیائی جاں شان دن لکھیاں بڑے ای اکھاں ورتدے ہوندے سن اتے اوہناں دی شاعری دے شعر تھاں تھاں اکھاں نال پدچے نظر آؤندے نیں۔ اک وار

ولایت دی پارلیمنٹ اندر ایک ممبر (THOMOS MORE) نے ایک میل پیش کر دیاں جو گل بات کہتی اوہ ساری دی ساری اکھاں وچ سی۔ لڑھ دے راج سمیں اندر دریاں دوشالیاں اتے ہور قیمتی کپڑیاں اتے اکھاں کڈھے ہوئے ملدے سن۔

کئی اکھاں وچ ذاتاں گوتاں دے ورت ویہار دے گناں اڈگناں بارے وی دس پائی جاندی اے۔ کسے قوم دی تاریخ اتے پچھو کڑ بارے ٹھیک جانکاری اکھاں وچوں ای ملدی اے۔ اکھاں ای کسے ذات دی اوہ نبض ناڑ ہوندے نہیں جیہناں ٹوں ٹوہ کے اوس ذات دی اندر دی ساری حالت توں جانو ہویا جاسکد اے۔ انگریزاں نے ایسے لئی اتھے پنجاب اندر راج کرن سمیں ایہتوں دے اکھاں اکٹھے کیجے اتے اوہناں راہیں لوکاں دے مزاج توں جانو ہون اتے ہر اک نال اوسدے سجاؤ جو جب ورتارا کرن دا ٹیچا پھڑلایا۔ اکھاں راہیں لوک ویہار دا ٹھیک رُوپ جانیا جاسکد اے۔ اکھاں تاریخ اتے ادب دے اک اک انگ ٹوں روشنا کے اوس دامند چنگ دسدے نہیں اتے کسے ذات دے بھراں، وہاں، ریت رساں، جاڈو ٹوٹیاں، ویاہ شادیاں، سوجھ سیانف اتے اوس بارے ہور گچھ جاننا ہووے تاں اوس ذات دے اکھاں چوں اوس بارے چوکی جانکاری مل جاندی اے۔ کسے وی ذات بارے جو جانکاری اکھاں راہیں ملے گی اوہ نرول، اصلی اتے پناں کھوٹ توں ہووے گی۔ اکھاں کسے ذات دیاں جذباتی کمزوریاں بارے وی جانو کراندے نہیں جیہناں بارے ہور کدھروں واہی نہیں ملدی۔ مشرقی ملکاں دیاں اوہ عورتاں جو کدی گھروں باہر چر نہیں رکھدیاں اوہناں بارے وی اکھاں راہیں چوکی خبر سار مل جاندی اے۔ سو اکھاں کسے ذات دا گھنڈ تھاؤنہ ہوندے نہیں اتے ایہہ کسے ذات دی جھم ماری اوپری بگل دیاں لیندھراں لاہ کے اوس دے اصل رُوپ ول جھاتی پوا دیندے نہیں۔

زبان دے سیانیاں لئی وی اکھاں اک مڈھلی لوڑ نہیں۔ اکھاں اصل وچ اک آکھن جاں پورا بول ہوندا اے ایس وچ سیانف ٹوں انج بند کر دتا جاند اے جو ایس گپسول اندر دوئی پادتی جاندی اے۔ ایہناں گندھو میں بولاں وچ لفظاں ٹوں من مرضی نال ودھان گھٹان دی اپنی گنجائش نہیں ہوندی۔ ایس وچ حرف انج من قول کے پائے ہوندے نہیں پئی اک حرف دا وادھا گھاتا وی ایس وچ پاسکو پاسکد اے۔ ایس لئی اکھاں اوہ اٹل بول ہوندے نہیں جو صدیاں لنگھ جان تے وی پناں کسے ماڑی موٹی سپد ملی دے لوکاں دے ٹونہ تے چڑھے رہندے نہیں۔ ایسراں زبان دا کھوجی ایہناں دی ورتوں راہیں زبان دا پرانا محاورہ اتے ٹونہ ٹھاندا رہ سکد اے۔ کسے زبان اتے ہور علاقے دی زبان دا جو اثر ویلے ویلے دے میل جول نال پھندا رہندا اے اوس دا انگ رنگ وی اکھاں وچوں جھلک پھندا اے۔ اکھاں اپنی سچان بارے ادب دے ہور ا

نگاں توں ودھ رُتے والے ہوندے نیں۔

ANTHROPOLOGIST لئی وی اکھاں اک قیمتی سرمائے داکم دیندے نیں۔ دُنیا بھر دیاں ذاتاں دے اکھاں دا تقابلی جائزہ لین نال بیٹار ایسے اکھاں مل جان گے جو معنیاں پاروں آپو وچ میل کھاندے ہوندے گے۔ پنجابی دا اک اکھاں اے 'توں وی رانی میں وی رانی کون بھرے گا پانی، معنیاں اتے لفظی ورتوں وٹوں سگوس انج دے اکھاں ہور زباناں اندر وی ملدے نیں حیراں

"You a lady, I a lady, who is to bed the sow?" Glacian.

"I am an esquire, you are an esquire, who will harness the horses" Turkish.

"If I am a master, you are a master, who shall drive the Turkish horses?" Arabic.

"I master, you master, who shall clean the boots?" German

ایسے ہور وی چوکھے اکھاں نیں جو اک ذات دے دو جی ذات دے میل جول سمیں اکو معنیاں اندر بن گئے اتے کجھ ایسے وی نیں جو قدرتی طور تے ای دوجیاں نال مل گئے اتے ایراں اکو اکھاں ای اپنے سگوسیاں معنیاں اندر رکھی زباناں وچ بولیا جان لگ پیا۔ حیراں قاری دا اک اکھاں اے 'مخد ہم جنس با ہم جنس پرواز، کیو تر با کیو تر باز با باز، ایس دا سگوس اکھاں پنجابی وچ وی مل جائدا اے حیراں بھیرے ٹوں بھیرے سو کوہ دا ولا مار کے وی مل جائدا اے، ایراں دا انگریزی وچ وی اکھاں ایں 'Birds of a feather flock together' انج اک زبان دے اکھاں دے دوجی زبان اتے پے اثر دا وی پد لگ جائدا اے اتے دُنیا بھر دے لوکاں دیاں زباناں اندر میل ملاپ دیاں حداں بارے جاٹکاری وی مل جائدی اے۔

ادب وچن والے اپنے لکھے ادب وچ اکھاں دی رنج ورتوں کر کے اوس رچنا ٹوں پڑھنہاراں لئی ایہر کر دیندے نیں۔ اکھاں اوہناں لئی پھیری داکم دیندے نیں۔ اکھاں دی بولی اتے اکھ ورتوں توں اک سیانا ادیب شاعر بڑا گجھ سکھ سکدا اے۔ میر وارث شاہ دا قصہ امر بن جان دی اک وجہ ایہہ وی اے پئی وارث شاہ ہوراں اپنی گل اکھاں

دے روپ وچ ثوری اے اتے جیہڑی لکھت ٹوں اکھاں دا تڑکا لگ جاوے اوس داسوا دنج ای ودھ جاندا اے۔ انج ای ساڈے ہو رکلا۔ سبکی شاعراں وی تجربے کیتے نیں اتے اپنے قصیاں دی زبان ٹوں ہرمن پیاری بنا دھریا اے۔

کئی اکھاں تاریخ دیاں لکھیاں سچیاں ٹوں بیان کر جانداں نیں جیہناں ٹوں شاعری دا بے پاروں صدیاں تک دبا دتا جاندا اے۔ جیسے اکھاں تاریخ دے نرول لکھاریاں لئی بڑا کم دین والی چیز بن جاندا اے۔ ایسے کارن کئی تاریخ نویسوں نے تاریخ چوں کڈھیاں مین میخان دے ثبوت دین لئی لوک اکھاں دے حوالے دتے نیں۔ ایس توں ایہ گل ثابت ہو جاندا اے پئی تاریخ دے کھوجکار اکھاں ٹوں گزرے ویلے دا قیمتی سرمایہ جان کے سامھدے رہے نیں۔ جے اکھاں راہیں بیان کیتی گئی کسے سچائی ٹوں من توں کوئی ناہیہ وی کر دیوے مزدوی ایہہ ثابت ضرور ہوندا اے پئی اوس ویلے دیاں راج گدیاں دالوکاں دے دلاں تے کہیہ اثر پندہ اسی اتے عام لوکاں کی ریاستی جبر توں کئی اکی ہوئی سی جاں راضی سی۔ پرانے ویلے دے مذہبی ویہار اتے لوک وچار بارے وی اکھاں چوں چوکھا سالہ گزرے ویلے ٹوں گولن لئی لکھ جاندا اے۔

اکھاں بارے لوک راواں

اکھاں کہیہ اے، ایس سوال دا جواب دینا چتاں سوکھا جا پدا اے اوناں ای اڈکھا اے۔ سوکھا ایس لئی پئی ان پڑھ جاہل وی جان دا اے پئی اکھاں کہیہ ہوندا اے اتے اڈکھا ایس لئی پئی پڑھے لکھے ٹوں وی اکھاں دی تعریف کرن دا آکھیا جاوے تاں اک پل لئی اوہ وی سوچیں پئے جاندا اے۔ جگ دے مشہور سیانیاں نے اکھاں بارے ایہہ وچاردے سے نیں:

۱۔ 'علم گیان دے کھنڈراں دا اوہ اٹ روڑا جو اپنے وچلے ست اتے سچائی پاروں ویلے دی کھپہ بکھپہ توں بچ گیا ہووے۔' - ارسطو۔

۲۔ 'کسے وی قوم دے ماضی وچ اوسدے جذبیاں اتے سچائی دی کھوج بارے دیکھنا ہووے تاں اوسدے اکھاں دیکھو۔' - فرانس بیکن۔

۳۔ 'کتاباں لکھن توں اگدوں لوک سیانف دیاں اوہ گلاں جو اوس ویلے دا قانون ہونداں سن اوہناں ٹوں اکھاں آکھیا جاندا اے۔' - اسحاق ڈی اسرائیلی۔

۴۔ 'اکھاں سیانیاں دیاں اوہ گٹھ مٹھیاں لکھتاں نیں جو سچائی اتے لوک سیانف نال بھریاں ہون دے نال ویلے دے لوک تجربے وچ گھبیاں ہونداں نیں۔ اوہ تاریخ دے واقعات راہیں رہن سہن فطرت اتے مفروضیاں دیاں کئی گھلاں کھولدیاں نیں۔' - اے گوجو سہولی۔

۵۔ بچے لوکاں دا ایہہ خیال اے پئی مکمل اکھان اوہ ای ہونا چاہیدا اے جو جیون دے کسے کچھ اُتے سیانی جاں مشکری بھری جھات پاوے اتے ایس دا بیان ایہیہ ڈھنگ نال ہووے پئی ایہہ لوکاں دا دھیان اپنے دل کھجھ لوئے۔ لائل گامیلو۔

۶۔ 'اکھان انسانی تجربے دا چمکدا ہو یا روپ ہوندے نہیں۔' دانس سوارٹ۔

۷۔ اکھان اک نکا جیہا سنیہا دین والے بول ہوندے نہیں جو روایت دا نگ لوکاں وچ منے جاندے نہیں۔ ایہہ عام طور تے کسے کم دا سنجھا دیندے نہیں جاں کسے موقعے بارے اپنی اٹل رائے دیندے نہیں۔ آچر ٹیلر۔

۸۔ اکھان بھانویں اپنی شکل وچ نکا جیہا ای ہوندا اے پر معنییاں بھریا ہوندا اے۔ اوہ کسے سیانف ٹوں اپنے وچ لکائی کھلوتا ہوندا اے اتے بت دے بول چال وچ ورتی جان والی گل دا اگل ہتھ ہوندا اے، ریوٹڈ فرتھ۔

اکھاناں بارے ہر اک دے اپنے اپنے وچار نہیں۔ کوئی اکھاناں ٹوں انسانی سوچدے کپے ہوئے پھل دسدائے کوئی چوکیاں دی چترائی اتے اک دی عقل آکھدائے کسے ہور نے اکھاناں ٹوں زندگی دی ملا دے ہیرے موتی آکھیا اے۔ اکھان دی کوئی پکی پیڈی تعریف متھن او کھاکم اے۔ ایس دا کھلا را زندگی دے پودا نگ ای موکلا اے۔ ایس دا اپنا کوئی ٹھک بر نہیں ہوندا۔ ہر اک اکھان دا اپنا کھرا منہ متھا اتے رنگ روپ ہوندا اے۔ ایس ٹوں سجاوٹ لئی پائے گئے کپڑیاں اتے گھنیاں دی سج دج ایسراں دی ہوندی اے پئی اک اکھان ڈوبے نال نہیں رلدا۔ اوہ ایس لئی پئی اکھان کسے اک گل جاں لوڈ ٹوں سامنے رکھ کے نہیں بنائے جاندے سگوں ایہہ زندگی دے ہر کچھ ٹوں سامنے رکھ کے ویلے کویلے گھرے گئے ہوندے نہیں۔ اکھان عام طور تے زندگی دے مسلیاں ٹوں حل کرن لئی کسے مسئلے بارے سنجھا دیندے نہیں جاں کسے مسئلے دل اشارہ کر کے اوس دیاں او کھتاں سوکھتاں بارے دس پاندے نہیں۔ اکھان انسان دے بت دے کار دیہار بارے پرکھے ہوئے اوہ وٹے ہوندے نہیں جو ہر قول تے پورے اتر دے نہیں جاں اینج آکھ لیا جاوے پئی اکھاناں وچلی مت اتے سوچھی کسے نہ کسے مسئلے دے اُپاء نال بجوی ہوندی اے۔ اکھان اوہناں لوکاں دی سوچ دا اصلی ہیوہ ہوندے نہیں جو ویلے کویلے ایہناں ٹوں گھڑدے اتے ایہناں دا روپ رنگ سوار دے رہے۔ ایسے لئی اکھاناں اندر کسے ذات دیاں خوبیاں نالوں گھاناں دل چوکی سیت کرائی جاندی اے تاں جو اگلے ٹوں اوس دے اوگن دس کے اوس دے جیون ٹوں اوہناں توں بچان دی واہ لائی جاوے اتے ہوندے چارے سماج اندر سدھا رلیا نندا جاوے۔ کئی وار ڈوجیاں ڈباناں دے اثر پٹھ جاں حاکم بولی دے اکھان دے پچھے معنییاں ٹوں ویکھ سگوں اوہناں معنییاں اتے لوڈاں نال بیلدے جلدے اکھان اپنی

زبان اندروی بن جانے میں وہیں شیخ سہٹی ہوراں دا اک شعر اے تمہی پائے رفتن بہ از کفش تنگ بالائے سفر بہ از درخانہ جنگ ایہناں معنیماں اتے وسیب نال جودا سگواں اکھان پنجابی وچ وی موجود اے سوڑی جی اتے بھیدی زبانی توں جان جھڈان ای چنگا زندگی دے کسے کچھ ٹوں ظاہر کرن لئی اوس ٹوں کسے اکھان نال جوڑیا جاسکدا اے۔ انگلیٹڈور کے ٹھنڈے ٹلکاں وچ جھسے ورکھا ودھ ہوندی اے اے ڈھپاں کدے کدرا ای نصیب ہونداں میں اتھے **Make hay while the sun shines** ورگے اکھان بن گئے پرڈو جے پاسے وسط ایشیا جھسے مینہ گھٹ پوندے میں اتے سورج ای بھٹتا جساؤ ہندا رہندا اے ورہدے مینہ وچ بھاڑے بھرتو ورگے اکھان بن گئے اتے پنجاب اندر جھسے چو کھے دریا وگدے میں ایسراں دا اکھان انج دا بن گیا وگدے دریا وچ ہتھ دھولینا چاہیدا اے اتے دسیاں گلاں توں ایہہ پک ہو جاندا اے پئی اک اکھان وچ تھلے دے سارے گن ہونے ضروری نہیں:

۱۔ انسان جاں انسان دے سجاہ بارے جاٹکاری

۲۔ وضاحت بھریا اتے زبان دی امیرت والا بیان

۳۔ دل کھواں اتے ڈھکواں بیان

۴۔ ویلے نال ہنڈھن دی طاقت والا بیان

اکھان ورہیاں دے تجربے دا نچوڑ ہوندے میں ایہہ گھڑی دی گھڑی اوہڑی ہوئی گل نہیں ہوندی۔ ایہہ سوچ سمندر چوں اٹھیاں ہزاراں لہراں وچوں کوئی اک گئی ہوندی اے جو لفظاں دی بھی وچ ڈھل کے سچا موتی بن جاندی اے جاں انج آکھ لیا جاوے پئی سیانف دے ڈدھ ٹوں تجربے نال رڈ کن مکروں کڈھیا ہو یا مکھن دا پیڑا۔ اکھان اندر گھڑے تجربے اتے گیان دا ہونا ایہناں ضروری اے جتاں سورج دی روشنی وچ چائن اتے تپش دا ہون۔ ایس لئی پئی اکھان ٹوں اوہ سکے بند دلیل بننا پوند اے جیہدے اتے کوئی بندہ وی انگل نہ دھر سکے۔ اکھان تجربے دا نچوڑ ہوندے میں پر ایہہ تجربے بھری سوچ دی گل جاں سیانف دی رائے ای نہ ہووے سگوں ایہہ تجربے انسانی سجاہ جاں جیون دے کسے نہ کسے کچھ نال جوڑیا ہو یا ضرور ہووے۔ جگ اندر رزاسپائی دا تجربے باکھان اندر کانی بند نہیں ہو سکدا۔

خوبصورتی اکھاناں لئی اوئی ای ضروری اے جی جسم لئی سوئی لگن والی پوشاک۔ اکھاناں وچ گئے اندر سمندر بھر دین دی صلاحیت ہوندی اے اتے وڈی گل تھوڑے لفظاں اندر آکھی گئی ہوندی اے۔ عقل اتے فکر ٹوں ایس اندر بند کر کے رکھیا جاندا اے۔ جس زبان اندر سوہنے طریقے نال اپنے اندر خیال سمولین دی ستیا طاقت نہیں ہوندی اوس زبان اندر اکھاناں دی

کھٹی اکائی تھوڑی ہووے گی۔ وڈے وڈے بول انج وی زبانی یاد رکھن کھوے ایڈے سؤکھے ہووے نیں۔

کسے سچائی، گیان جاں بول ٹوں سدھے سادھے ڈھنگ نال کہہ دین نال اوہ اکھان نہیں بن جاندے۔ اکھاناں وچ جو گل آکھی جاندی اے اوس ٹوں جیسے پھبویں اتے ڈھکویں رنگ نال بھبھیا ہویا ہوندا اے پئی اوہ اک ہل وچ لوکاں دا دھیان اپنے دل کرا لئیدا اے سگواں انج ای ہویں اساناں تے لٹک پھندی اے اتے اک ہل اندر دیکھن ہاراں دیاں اکھاں ٹوں لشکارا پکے اولھے ہو جاندی اے۔ اکھاناں دے اندر لے سوجھاتے سچ دا اثر وی گجھ انج ای پھندا اے۔ ایس لئی اکھان دا روپ، لفظی چون، لے، دکھاتے خوبصورتی انج دی ہونی چاہیدی اے جویں گھنڈ وچ لگی نویں وی اسی اوہ وڈھٹی جیہدا ٹونہہ دیکھن پنڈ دیاں سکھے ٹیاراں جاندیاں نیں۔ پر جتاں چرکے اٹل سچائی اُتے پکے گیان دی نمبر نہ لگ جاوے اوس ٹوں اکھان نہیں آکھیا جاسکدا۔ ایس دے بھانڈے وچ بھری چیزوں سکے بند دلیل بنا پھندا اے ایس لئی پئی لوکاں نے ایس ٹوں مت دے بول چال وچ دلیل و جھوں ورتتا ہوندا اے۔ ایس لئی جے ایس دی سچائی وچ رتی برابر وی اگا جھکا ثابت ہو جاوے اتے ایہہ زمانے دی عمر نال ہنڈھن داست نہ رکھدا ہووے تاں اوس ٹوں اکھان آکھن اڈکھا ہو جاندے اتے ایہہ کھوٹے سکے وانگ دوکان تے گیا وی پرت آؤندا اے۔ اکھاناں ٹوں ہر اک ذات دی گیان مالا بنا ہوندا اے اس لئی ایہہ لوک وچاردے مطابق ہونا چاہیدا اے۔ لوکاں دی قبولیت دی نمبر اودوں ای کسے اکھان اُتے لگ جاندی اے جدوں لوکی اوس ٹوں من مگروں استعمال کرن لگ پھندے نیں۔ مکدی گل ایہہ جو اکھان لوکاں دے بول چال وچ ورتے جاندے اوہ لفظ نیں جیہناں وچ انسانی حیاتی نال ججے جذبیاں لوڑاں اتے تھوڑاں ٹوں سوہنے ڈھنگ نال پیش کیتا گیا ہوندا اے۔

اکھاناں دی لوڑ تے ورتوں

اکھان زندگی وچوں حمد نپلے اتے نسر دے نیں۔ انسانی زندگی دا موکلا پوہیہناں دی اُگن بھونیں ہوندی اے۔ اُگھی فکر ایس دی اروڑی ہوندی اے اتے ڈوگھا تجربہ ایس دابی ہوندا اے۔ زبان اتے محاورہ اوہ مینہہ اتے ڈھپ ہوندی اے جو ایس دے پالن پون اتے نسرے چاڑھن دا کم دیندی اے۔ پر جہراں کوئی مکھل کسے پھلواڑی اندر مالی دی محنت مگروں ای کھوڑا اے پر کوئی آپ مہارا ای جنگل وچ کھو پھندا اے۔ کسے مکھل ٹوں پھندا لائی جاندی اے اتے گجھ مکھل ڈوجی دھرتیوں پٹ کے اپنی بھونیں اُتے لائے جاندے نیں۔ ایسراں اکھان دی گھرت وی کئی وسیلیاں مگروں ہوندی اے۔

کسے سیانے دے موندہ چوں کسے خاص ویلے وقت کوئی اجیہی خاص گل نکل جاندی اے جیہدے ویچ لفظاں دا جوڑ میل بڑے ای سوچے طریقے نال کیتا گیا ہوندا اے۔ اوہ گل ٹھک براتے پتے دی ہون کارن سنہاراں دے دلاں اندر اتر جاندی اے۔ جاں انج سمجھ لیا جاوے پئی کوئی ہنڈیا در تیا بندہ اپنے موندہ چوں ساری عمر دے تجربے اتے گیان ویچ کھچی ہوئی گل کڈھدا اے تاں اوہ سنن والے دے دھر اندر جیک لہہ جاندی اے۔ اکھان سیانی عقل والے دے موندہوں نکل گیا اوہ امر بول ہوندا اے جو لفظی بھوت، کمال دے وچار، منی تولی سچائی پاروں سنن والیاں دے دل اُتے اجیہا دائمی اثر چھڈ جاندا اے پئی اوس بول ٹوں چیتے دی پٹاری ویچ سانہہ کے اکوں اوس گل ٹوں لوڑ و جھوں مناسب ویلے تے استعمال کرن لگ پوندے نیں۔ بے اوہ بول اوسراں دے ہور موقعیاں اُتے اپنے معنیاں اتے لفظ ورتوں پاروں ڈھک جاوے تاں اوس ٹوں اکھان دا درجہ مل جاندا اے۔

کئی وار کوئی بندہ ورہیاں دے تجربے نال لہھی کسے سچائی ٹوں سوہنا اکھر بانا پوا کے جدوں بیان کردا اے تاں اوہو گل لوکاں ویچ مشہور ہو کے اکھان داروپ دھار لینی اے۔ سوچھی گل کرن لئی وی تجربے اتے گیان دی لوڑ ہوندی اے اتے اوسے بنیاد تے کیتی گئی گل ای صدیاں جیک لوک بولاں دا حصہ بن کے اکھان داروپ دھاری رکھدی اے۔

کئی وار کسے لوک گیت دی کوئی سطر اپنے اندر معنیاں تے خوبصورتی دا ہڑ ہون کر کے اوس لوک گیت توں دکھ اپنی سبجان بنا کے اکھان داروپ دھار لینی اے جسراں 'دل دا عمر کوئی نہ ملیا جو ملیا سو غرضی، ایسراں کئی وار کسے لوک کہانی دا اٹھلا سٹہ بیان کردے ہوئے بول اکھان داروپ بن جاندا اے نیں۔ کئی وار کسے اکھان دے معنیاں اتے بول تول ورگے ہور اکھان گھڑ لئے جاندا اے نیں جاں اگلے اکھان ٹوں ودھا لیا جاندا اے جسراں:

۱۔ اکھر اک نہ جان دی تاں ودیا ونی

۲۔ نہ ٹوٹا نہ چو بارہ تاں سہانا باغ

کئی وار لوکاں ویچ پوندی کسے گل دی وچار ٹوں شاعر لوک شعری رنگ اندر اجیہے ڈھنگ نال بیان کردیندے نیں پئی اوہ گل اکھان دا درجہ حاصل کر جاندی اے جسراں 'ناچی نچ نہ جان دی اتے آکھے بھوں سوڑی، کئی وار کوئی شاعر اک جاں دوسراں دی اجیہی شاعری کر جاندا اے جو لوک زباناں تے چڑھ کے اپنی مشہور ہو جاندی اے پئی اوہ اکھان داروپ دھار لینی اے۔ اتے بے شاعری دی اوس تک ویچ شاعر دا اپنا تاں وی لکھیا ہووے تاں اوس شاعر ٹوں

صدیاں تیکر یاد کیتا جاندا اے۔ سوادب دی جھیل چوں اکھاناں دیاں کئی چھلاں اٹھدیاں رہندیاں نیں جو کئی وار کٹھھیوں باہر آ کے دور تیک وی نکل جاندیاں نیں۔ ایسراں اکھان ادب وچوں لوکاں وچ اتے لوکاں وچوں ادب وچ آؤندے جاندے رہندے نیں۔ ادب اک سدا وگدے وگدے والا دریا ہوندا اے جیہدیاں چھلاں کئی وار کٹھھیاں دے پھراں توں اپنے نال روہڑ کے لے جاندیاں نیں اتے کھیاں توں اپنی بوہ وچوں کڈھ کے باہر وگاہ مار دیاں نیں۔ اکھاناں دی اُساری بھانویں کھڑے ویلے کھڑے مُونہوں ہوئی ہووے پر ویلے دے گورن نال اوہ اکھان سارے لوکاں واسر مایہ بن جاندے نیں پر کسے دے مُونہوں آکھی گئی کوئی گل اوووں تیکر اکھان دے درجے تے نہیں بچ دی جدوں تیک اوہ اپنے اندر لے بچ پاروں لوک بولاں دی بہت دی ورتوں وچ وچ وچ دس کے لوک بولی دا حصہ نہیں بن جاندی۔ سو کسے آکھی گل توں اکھان دے درجے تیکر جان لئی بیتاں پڑاواں چوں دی لنگھنا پوند اے۔

۱۔ جدوں کوئی سیانا بندہ کسے سوچ بھرے بول توں بھولے بھاء ای مُونہوں کڈھ دا اے تاں سوچھی گل ہون پاروں سنبھاراں راہیں اوں دا کیرا دھرتی تے ہو جاندا اے۔

۲۔ اوہو گل سنن ہاراں ولوں چو کھی چنگی اتے سوچھی جان دیاں ہوو مَو تھیاں تے ہو بہو اوسراں ای ورتی جان لگ پیندی اے۔

۳۔ جدوں کوئی بول لوکاں وچ رواج پا کے ہر تھاں ورتیا جان لگ پوند اے تاں اوں دے لفظ لوک ورتوں دا پکا حصہ بن توں اگڈوں کئی وار مانجے جاندے نیں اتے اوں دیاں کھنکھیاں چھاگ کے اوں توں صاف سٹھرا روپ دے دتا جاندا اے۔

ایہناں بیتاں پڑاواں چوں لکھن لئی کسے وی اکھان توں اکو جیہا ویلا نہیں گدا کسے توں گھٹ ویلا لگ سکدا اے اتے کسے توں ودھ ویلا وی لگ سکدا اے۔ ہویں ہویں انسانی سوچ اگے ودھ دی اے اوسراں اوسراں اوسدا ادب وی اکیرے پیر پند ا جاندا اے۔ جیوں وی وگدی نہیں نال ای ادب دی نہیں وی پیر پیچ کے رُدی اے۔ پہلے پہل انسان نے جو ادب لکھیا اوں وچ اک خوبی اوسدی سادگی سی۔ ایسراں اکھان وی اک ویلے سدا سے سادے جیسے ای ہوندے کن پر فیر ویلے دے گورن دے نال نال بندے دی سوچ جدوں ذرا بکھری ہوئی تاں اوں توں اکو جیہاں دو چیزاں وچوں فرق لکھن دی جاچ آگئی اتے فیر جیسے اکھان وی وجود وچ آگئے جو باریک بینی نال دُونہہ تھیاں وچ فرق کرن لئی ورتے جان لگ پئے۔

اس توں چوکھا چرگروں اچھے اکھان وی بن گئے جو سدھی ساہویں گل کرن دی تھاں لگویں طریقے نال کسے دامند چنگ کھولھ دیندے سن۔ اکھاناں وچ بھتوں اخیر دی قسم اودوں ہوند وچ آئی جدوں اکھاناں راہیں جگت اتے مٹھری دے ہتھیاروی ورتے جان لگ پئے جویں مائی کملی ہوئی گوانڈھیاں دے بھانڈے چکن لگ پئی، ایہہ اکھاناں دی اوہ قسم اے جس توں پڑھدیاں نہ چاہندیاں وی ہلکی جیہی مسکان بہیاں توں ٹھرور چھو جاندی اے۔ گجھ اکھاناں اندر ویلے دے بدلن دے نال لفظی دا گجھ فرق وی پئے جاند اے جسراں دیس تے فارسیاں دے راج سمیں اک اکھان سی مائے کتیں ڈر بھنویاں آکڑیاں، پرفیر فارسیاں داراج مگن توں مگروں لفظ ڈرڈی ورتوں نہ گجھی دی حدتیک تک جان پاروں اوہو اکھان انج دا بن گیا مائے کتیں موتی بھنویاں آکڑیاں، کئی وار اکھان علاقہ بدلن اتے بولی دے لہجے دے بدلن نال اپنا وکھرا رنگ رُوپ بنا لیندے نیں جسراں رُوندا کھوڑی چاڑھے ہگ بھرے پران، ایہو ای اکھان کھیاں علاقیاں وچ انج وی ور جیجدا اے پئی رُوندا کھوڑی چاڑھے ہگ بھرے پلان۔

کئی وار اکھان کسے بندے جاں بادشاہ دے مند چنگ توں یاد کردیاں وی بن جاندے نیں اتے ریاستی راج گدی لکھ جتن کر کے کولوں من مرضی دیاں تاریخاں لکھواندی رہوے پراوہ اکھان اوس بادشاہ دا اصل رُوپ لوکاں دیاں زبان راہیں اگلیاں نسلاں تیکر اپڑاندے رہندے نیں۔ اتے اچھے لوکاں دی صفت کھفت اگلی نسل تیک کسے نہ کسے طریقے اپڑ دی ای رہندی اے۔ ایسراں ای گجھ اکھان شہراں اتے علاقیاں دیاں صفتاں کھفتاں بارے وی اُسر جاندے نیں جو اوس شہر جاں علاقے دے لوکاں دے رویے بارے نوںہ پھاڑ پھاڑی بیان کری جاندے نیں۔

عام فہم اکھان

گجھ اکھان اے جتے وچ دار نہیں ہوندے سگوں اکو تک وچ ای اوہناں توں اٹل سچائی وانگ بیان کردتا جاند اے۔ اوہناں دا ظاہری بھریا ای اوہناں دے معیاں اتے ورتوں دا گواہ ہوند اے۔ اوہناں وچ ول پاکے جاں آکھاں دمی توں سمجھاواں نوںہ توں، والی گل اکا ای نہیں ہوندی۔ ایہو جیسے اکھاناں اندر اٹل سچائیاں عام طور تے اکو تک وچ بیان کردتیاں جاندیاں نیں اتے اوہناں وچ کوئی لکا مٹھا والی گل نہیں ہوندی جسراں:

۱۔ مانواں شخصدیاں چھانواں

۲۔ آڈن بیگانیاں وچھوڑن سکیاں بھائیاں

- ۳۔ کک کما دی مھلیاں تے ہور جو کھیتی گل
 ارڈڑی باجھ نہ ہونداں توں نہ جانویں بھل
 ۴۔ کھائیے من بھاندا ہنڈائیے جگ بھاندا
 ۵۔ وِج کریدے بلے ہور کریدے ریس

ایہناں اکھاناں اندر کوئی وِل بچ والا فلسفہ بیان نہیں کیتا گیا۔ ایہناں وِج جو گجھ وی دیا کیتا گیا ہوندا اے اوہ سدھاسا ہنواں اتے ظاہر ہوندا اے۔ گھرو کی جیون اتے کار و بہار نال بچوے ۽ ہتے اکھان ایسے وِک دے ای ہونداے نہیں۔ جیہڑے اکھان چھیتی لوکاں وِج رواج پھڑ جاندے نیں اوہناں وِج ۽ ہتے اکھان ایسے وِک دے ای ہونداے نیں۔

پچکر دار اکھان

گجھ اکھان اچھے ہونداے نیں جیہناں اندر جو وی گل کھیتی جاندی اے اوہدے اندر کسے ٹوں کوئی پچکر جاں جگت کھیتی جاندی اے۔ ایسداے ظاہری لفظ ہے ای سدھے ہونداے نیں اوہدے معنے اونے ای جڑ کھے اتے پنچھویں ہون دے نال نال دودھاری تگوار وانگ ہونداے نیں۔ ایہناں دا اثر اکہرے جاں سدھے معنیاں والیاں اکھاناں نالوں چوکھا جڑ کھا اتے تیز ہوندا اے۔ ایہناں دے معنے اسمانی بجلی وانگ اچھیتی لٹکارا مار دے نیں اتے سننن والا ہتھ بگا رہ جاند اے دھراں:

- ۱۔ ذات دی کوہڑ کرلی چھتیراں ٹوں چھے
- ۲۔ داکھے ہتھ نہ اپڑے انے تھوہ کوڑی
- ۳۔ چھاننی کہیہ آکھی چھجے آں جس دے تو سو وید
- ۴۔ انھاں مٹا واڈ آں بھوکے
- ۵۔ چوی مٹھی جگ نیندرا

ایہناں اکھاناں ٹوں جے عام ورتوں دے اکھاناں پاروں ورتیا جاوے تاں کئی وار بڑے ای ہاسو پنے بن جاندے نیں۔ ایہناں اکھاناں ٹوں گجھویں معنیاں وِج ای ورتیا جاند اے اتے ایہناں راہیں کسے دی کھسٹ کسے دی غیر مٹو دگی وِج کسے ہور نال ای کھیتی جاسکدی اے اتے اگلے دے مٹو نہ تے آکھیا ایہو جیہا اکھان کوئی فساد وی کراسکدا اے۔ ایس قسم دے اکھان خاص اکو گل اتے بٹے لئی نہیں ورتے جاندے سگوں زندگی دے کئی پکھاں بارے ایہہ پچکر

کر کے سدھار ڈل لوکاں ٹوں ماہل کر دے نیں اتے ایجیہے اکھاں دی عمر صدیاں جیک ہوندی اے۔

پر گجھ اکھاں ایجیہے وی ہوندے نیں جو اتے دسیاں دُونہہ صورتاں وچ ای ورتے جاندے نیں اتے اوہناں دا اک حصہ تاں عام فہم معنیاں والا ہوندا اے اتے اک حصہ کسے ٹوں ٹچکر کرن جاں چو بھلان والا ہوندا اے۔ ایجیہے اکھاں کئی موقعیاں تے ڈھک سکدے نیں۔ دُو جے لفظاں وچ ایہناں اندر ٹچکر رنگے اکھاں والیاں وی ساریاں ای خوبیاں ہوندیاں نیں اتے عام سدھہ اکھاں والیاں وی جہراں۔

۱۔ رہیں پتر نہ جدے ہور سبھ گلاں

۲۔ دھویاں دے گھر ڈھکے چوڑ اوہ نہ لے لے ہور

۳۔ من بہانویں مانی جوایاں کک کھانی

ایہناں اکھاں ٹوں جے عام اکھاں وچوں ورت لیا جاوے تاں وی کم دے جاندے نیں اتے جے ٹچکر رنگے

اکھاں وچوں ورت لیا جاوے تاں وی کم سر جاندا اے۔

ہوؤں پکھی اکھاں

کئی وار اکھاں اندر وچاراں دی ایکتا دی تھاں ایتھا دیکھن وچ آؤندی اے۔ اکو مسئلے اُتے دو مخالف وچاراں جاں مُوآلت گلاں ٹوں بیان کر دے ہوئے اکھاں وی دیکھن وچ آؤندی نیں۔ اک اکھاں وچ اک گل کرن اُتے زور دتا گیا ہوندا اے اتے دوجے وچ اوس توں انکار کرن تے زور دتا گیا ہوندا اے۔ اک اکھاں وچ اک عمل دی تعریف کیتی گئی ہوندی اے اتے دوسرے وچ اوسدی بند یا کیتی گئی ہوندی اے ہویں

(الف) ۱۔ کاہیاں اگے ٹوئے کاہلی دا کم رکھن ہوئے

۲۔ کل کرنا سو اج کر اج کرنا سو ہن

عمر ہڈاں ٹوں کھائی جاوے جیوں سکے ٹوں گھن

(ب) ۱۔ بھری بھٹنی چپ چپتی کھڑے بچکی سکھنی

۲۔ رج آن سد آن

(پ) ۱۔ اُدھم اگے بچھی پکھے اگے پون

جوڑ اکھیزن اُدھی پر بت ندی وگون

۲۔ جو گجھ لکھیا بھاگاں اندر سوئی ہو کے رہندا

اُدھم کر کے بد قسمت دے لکھ نہ پتے پندرا

اکھاں اندر ایسراں دیاں کئی جوڑیاں ملدیاں نیں جیہناں وچ سگیاں اُلٹ گلاں آکھیاں گھیاں ہوندیاں
نیں۔ جیسے اکھاں بس پنجاب دے اکھاں ادب اندر ای نہیں سگوں ہور دیاں دیاں زباناں اندر وی موجود نیں۔ جسے اک
اکھاں اک ویلے اک مت دے رہیا ہوندا اے اتے دوسرا اکھاں اوسدے اُلٹ مت دین لکھیا ہوندا اے۔

پنجابی اکھاں دے سوے

پنجاب جوہ اندر تے گھٹو گھٹ اکھاں دی بُتر سُن سنا کے ای لوکاں تیک اپڑی اے اتے ایہ آپ مہارے انج
ای دھرتی چوں مٹھ پندے نیں ہویں سُن مینے پھوہاراں پاروں آ گیا ہرا بھرا گھاہ ہوندا اے۔ ایہناں اکھاں اُتے
پنجابی پئے دی مُہر صاف صاف نظر آؤندی اے۔ پنجاب اندر گجھ اکھاں جیسے وی نیں جو ادب سومیاں توں لئے گئے نیں
ہویں۔

الف۔ پنجاب اندر ورتے جا رہے گجھ اکھاں کسے لوک گیت دا ٹوٹا جاں مصرعہ ای ہوندے نیں۔ پرانے
ویلیاں اندر پنجاب دے لوک جیہناں لوک گیتاں ٹوں گاؤندے ہوندے سن اوہناں وچوں چوکھے ویلے دے گورن نال
لوکاں ٹوں بھل بھلا گئے اتے اوہناں دے کوئی اوہ مصرعے جاں ٹوٹے جیہناں اندر کوئی اہل سچائی جاں بگڑا سبق موجود
سی اوہو کجیاں دے ٹوٹے اکھاں دی شکل وٹا کے لوکاں ٹوں یاد رہ گئے ہویں:

۱۔ دل دا محرم کوئی نہ ملیا جو ملیا سو غرضی

۲۔ کتک بھالے میکھلا بھلی بھرے گوار

ایسراں ای کئی لوک بولیاں جیہناں اندر لوک بُجھاواں والا ست ہے سی اوہ وی ویلا لکھن دے نال نال اکھاں دی

شکل وٹا سکھیاں ہویں:

لائی لگ نہ ہووے گھر والا چندرا گواٹھ نہ ہووے

ب۔ گجھ گھتی دے اکھاں بُجھارتاں توں شکل وٹا کے اتے ورتوں وچ وادھے پاروں اکھاں دی منڈلی

وچ رل گئے اتے مُد لوک اوہناں دے بُجھارت ہوں ٹوں اُکا ای بھلا بُٹھے اتے اوہ اکھاں وچوں ای لوکاں ٹوں

یاد رہ گئے ہویں

- ۱۔ ماں ہمیں نہ ہمیں پڑھتے نال پلے۔۔ (دھوں)
  - ۲۔ اپنی کو رائی سارے پنڈ وچ کھنڈائی۔۔ (اگ)
  - ۳۔ نہ اگلی توں نہ کھمبلی توں؛ میں صدقے جانواں وچلی توں۔۔ (جوانی)
- پ۔ پنجاب اندر کجھ اکھاٹاں دا مڈھ لوک بولاں دی تھاں ادب چوں بھجیا اے۔ ادب اکھاٹاں کولوں بڑا کجھ دیندا وی اے اتے بڑا کجھ لیندا اے۔ کسے ویلے کسے نامی شاعر دا کوئی شعر جاں شعر دا مصرعہ اپنے معنیاں اتے خوبصورتی وچ ایڑا امول ہوندا اے پئی اوہ لوکاں دے چیتے دی پٹاری اندر اپنی پکی تھاں بنا لیندا اے اتے کئی وار ویلے دے مکتبن نال ایجسے شاعر اں دے کھیاں لوکاں توں نال وی دسر جاندا اے اتے کئی شعراں اندر شاعر داناں ورتیا ہون کر کے جے اوہونک ای لوک چیتے دا حصہ بن جاوے تاں اوں دا نال وی لوکاں توں چیتے رہ جاندا اے جو یں

- ۱۔ ناک ڈکھیا بھہ سنسار۔۔ (ناک شاہ فقیر)
- ۲۔ دھیان گیان بھہ ستھر یا ڈونہہ تا پاں دے پٹھ
- ۳۔ جے یقین نہیں آؤندا تاں بھکھیاں رہ کے ویکھ۔۔ (ستھر شاہ)
- ۳۔ کدھی اُتے زکھڑا کچرک بھہ دھیر
- فریدا کچے بھاٹے رکھے کچرک تاں نیر۔۔ (بابا فرید شکر گنج)
- ۴۔ وارث شاہ لکائیے خلق کولوں بھانویں اپنا ای گوکھائیے جی۔۔ (پروارث شاہ)
- ۵۔ ٹکسی ایسی پریت کر چھسی بد چھ کرے
- ڈھپ سہوے بر اپنے اڈراں چھاں کرے۔۔ (گوسائیں ٹکسی داس)

ت: پنجاب اندر کھیتی واڑی دا کم بڑا زیادہ ہوندا اے اتے پنجاب اندر بارشاں وی ٹھیک ہونداں نہیں ایس کارن کھیتی واڑی نال اتے مینہہ کئی نال بھوے ڈھیر اکھاں وی سانوں بلدے نہیں جیہناں وچ کھیتی اتے مینہہ بارے بھجاء جاں سمجھاؤنی پائی گئی ہوندا اے اتے بدل دے چڑھن، ہوادے وگن اتے فصلاں دی بھوت بارے ڈھیر اکھاں سانوں مل جاندا اے نہیں جسراں

- ۱۔ پوہ دی کھیتی بھکھ تے کال بڈھے دا پت لوکاں دا جنجال
- ۲۔ جتھے واڑ ای فصل توں کھاوے اوتھے کجھ وی ہتھ نہ آوے

۳۔ مکھر پوہ راومی کہی من وچ شادی

۴۔ ساون سُنج کپاہ نہ سُنج

۵۔ جیٹھ ہاڑ جٹاں تپے سون بھادروں اوٹاں وٹے

ث: پنجابی وچ بہت سارے ایسے اکھاں وی ملدے نیں جو فارسی، انگریزی جاں عربی توں سدھے ترجمہ کر لئے گئے نیں جاں مُداوہناں زبان دے اکھاں دی نقل وچ بنائے گئے نیں۔ پنجاب اندر مُسلماں نے راج کئیں صدیاں تیک اتھے فارسی سرکاری درباری زبان رہی اتے مگروں چٹی چڑی والیاں دے ہندوستان اُتے مل مار لین نال انگریزی اتھے پردھان ہو گئی اتے اوہناں دی بولی دا اثر پنجابی بولی اتے محاورے اُتے پُناوی بڑا ضروری سی۔ عربی اتے فارسی چوکھا چر اتھے دفتری اتے محاورے دی زبان بن نال لوکاں دا واہ پیر پیر تے عربی فارسی نال پُندہ اسی۔ اوہناں عربی فارسی دے اکھاں بولدیاں بولدیاں ہوئی ہوئی اوہناں اکھاں دے معنی اُنوں پنجابی زبان دا چولا پالیا۔ ایسراں ای انگریزی راج کئیں لوکاں انگریزی نال سانجھاں پکیاں کردیاں اوس زبان دے اکھاں اُنوں وی اپنی زبان وچ ترجمہ لیا۔ پنجابی اُن نے عربی فارسی اتے انگریزی دے بس اوہناں اکھاں اُنوں ترجمہ کے ای اپنی جھولی پایا جو ایہناں دے وسیب اتے وٹی سہنی نال میل کھاندے سن۔ پٹھاں اوہ اکھاں وٹے جاندے نیں جو فارسی کہاوتاں دا ترجمہ لگدے نیں:

۱۔ دو تواراں اک میان وچ نہیں ساندیاں۔۔۔۔۔ (دو شمشیر را یک نیام نمی بخند)

۲۔ کندھاں دے وی کن ہوندے نیں۔۔۔۔۔ (دیوار ہا ہم گوش دارند)

۳۔ اپنی گلی وچ مٹا وی شیر ہوندا اے۔۔۔۔۔ (ہر سگ در خانہ خود دلیر است)

۴۔ نیکی کر دریا وچ دھر۔۔۔۔۔ (نیکی کن و بہ دریا انداز)

۵۔ پنچے انگلاں کدی اک برابر نہیں ہوندیاں۔۔۔۔۔ (خدا پنج انگشت را یکساں پیدا نہ کرد)

۶۔ چچی گل ہمیشہ کوڑی گدی اے۔۔۔۔۔ (سُخن راست تلخ می باشد)

۷۔ ڈھڈ نہ پپیاں روٹیاں تے کھے گلاں کھوٹیاں۔۔۔۔۔ (اول طعام بعد کلام)

۸۔ کمانوں مٹھنیا جیر کدی واپس نہیں مُردا۔۔۔۔۔ (جیر کہ از کمان رفت باز نمی گردد)

۹۔ سب دا ڈریا سی توں وی ڈردا اے۔۔۔۔۔ (مار گزیدہ از ریشم می ترسد)

۱۰۔ کھوہ کڈھدے ٹوں کھاتا تیار۔۔۔۔۔ (چاہ کن چاہ در پیش)

انگریزی راج وچ جسے انگریزی بولی ٹوں راج دربار وچ آدرمان ملدا رہیا اوہ تھے نال ای ایہہ تعلیم دا ذریعہ وی بنی رہن پاروں ایہتوں دے لوکاں دے رگ ریشے وچ سماگنی اتے مہن چیک سمائی ہوئی اے۔ انگریزی پڑھے لکھے لوک جدوں آپو وچ رل پٹھن تاں اوہ آپو وچ انگریزی وچ وچارو ٹاندا کر دے نیں، انج انگریزی دیاں کئی آکھتاں ہولی ہولی لوکاں دے بولاں دا حصہ بن گھیاں اتے فیروکاں اوہناں ٹوں پنجابی وچ ترجمہ کر کے اپنی زبان دا حصہ بنا لیا ہویں:

- ۱۔ جسے چاہ اوہ تھے راہ۔ (Where there is will there is way)
- ۲۔ اکھیوں اولھے سوہلولوں ڈور۔ (Out of sight out of mind)
- ۳۔ کوڑدے پیر کاٹی نہیں ہوندے۔ (A lie has no legs to stand upon)
- ۴۔ بدناموں بدنام بُرا۔ (A bad name is worse than bad deeds)
- ۵۔ اج دا کم کل تے نہ چھڈو۔ (Never put off till tomorrow what you can do today)

پنجاب دے اکھاناں دا سوچ ڈھنگ

اکھان کسے قوم دے سوچے جیون دابس رنگ روپ ای نہیں ہوندے سگوں اوس قوم دی زندگی دے اک اک انگ اتے سوچ دے ترجمان ہوندے نیں۔ اکھاناں راہیں کسے قوم دے علم اتے گیان توں واقفیت ہندی اے۔ کسے قوم دے وسیب دی میرت جاں پسماندگی دا پتہ اوسدے اکھاناں توں ای لگدا اے۔ اکھاناں وچ جو سوچ وچار غالب ہندی اے اوس اُتے اوس ساری قوم دی قبولیت دی مہر لگی ہندی اے۔ ایس لئی اپنی اوس قوم اندر اکھان اودوں ای من کے ورتیا جان لگدا اے جدوں اوہ لوک اوس ٹوں اپنے وسیب دا حصہ جان کے استعمال کرن لگ پوندے نیں۔ ادیب شاعر تاں اپنی کسے رچنا اُتے اپنی سوچ کلا دی رنگن چاڑھن لئی اپنی سوچ دا پوچا پھیر لیندے نیں پر اکھاناں وچ ایہو جیہی قلعی نہیں کیتی جا سکدی سو اکھان کسے قوم دے رہن سہن، ورت و بھار اتے زندگی گوارن دے ڈھنگ دے ٹھیک ترجمان آکھے جا سکدے نیں۔

دسراں اک قوم دارہن سہن اتے ورتوں و بھار دوجی قوم نالوں اڈرا ہوندا اے اتے ہر قوم دے ورتوں و بھار پاروں ای اوس قوم دے جیواں دے سجاو بارے اوسراں دے اکھان بن جاندا ہے۔ جے پنجابیاں دا دل لوک کھیاں نال دھڑکیا اے تاں اوسدا اثر ساں اکھاناں وچ وی نظر آوندا اے ایس لئی اپنی اکھان دی بڑھتا کر کے لوک کھیاں اتے رہن سہن دیاں عادات اتے طریقہ کار توں اثر لے کے ای بن دے نیں۔

پنجابی اکھاناں اندروں پنجابیاں دے جیون دی مورت دا اک اک انگ ڈلھکاں مار کے دس دا اے پئی
 ایہہ پنجاب دھرتی تے اُسریا اکھان اے۔ پنجابیاں دے رشتیاں ناطیاں، وہاں بھرماں، دکھاں سکھاں، ریت رواجوں،
 آس اُمیداں اتے ہور ہر رویے دی ٹھیک ٹھیک ترجمانی بس اکھاناں راہیں ای دیکھن وچ آسکدی اے۔ ایہہ اوہی دولت
 داوہ مونیوں مونیہ بھریا خزانہ اے جیہدی سانجھ کرن دی ڈاڈھی لوڑ اے۔ ایسے بھرپور اکھان شاید ای کسے ہور زبان دے
 ہون جتاں ایہہ ہنڈا پنجابی دے خزانے وچ بھریا ہویا اے۔

پنجاب پنڈاں دامٹک اے۔ ایس دی چوکی دسوں پنڈاں اندروسی ہون کر کے ایس دی اصل دھڑکن سانوں
 پنڈاں دیاں حویلیاں اتے داریاں وچوں سنائی دیندی اے۔ پنجاب اندر بھانویں چوکھے شہر وی اپنا رنگ روپ بنا دے جا
 رہے نیں پر اصلی پنجاب ارج وی پنڈاں وچ ای وسدا اے۔ شہریں دسدیاں لوکاں نے تاں اپنے جیون دے ہر انگ ٹوں
 لہندے دیاں دے کاغذی پوچے تھلے دے کے لکا لیا ہویا اے اتے اپنی ذہنی بہنی، ریت رسم، کھان پین اتے ورتوں
 دیہارٹوں نوں گیان دے پڑاں تھلے اِنج دا دے لیا ہویا اے پئی تالوں کھنچی ڈومنی کردی تال بتال، والی گل ای بن کے رہ
 گئی اے۔ پنجاب دے اصلی ورثے دے مالک اوہ پنڈاں وچ دسدے وانہی وان اتے مزدور ای نیں جیہناں ٹوں
 شہریں دسدے لوک جاہل اتے گنوار آکھ کے نیزے نہیں لگن دیندے۔

پنجاب ہلاں اتے ہالیاں دا مُلک ہون کر کے کھیتی باڑی نال جُوی بُوہ اے اتے پنڈتھانواں دی ساری آبادی
 ای وای جوتی دے پیچھے نال جُوی ہوئی اے۔ اتھے جووی کم کاج کپچے جاندے نیں اوہناں دا اصل دُھرا رکتوں نہ
 رکتوں وای جوتی نال ای جُویا ہوندا اے۔ ایسراں ایس دھرتی اندر اکھاناں جاں شعراں راہیں جو مت مل دی اے اوسدا
 لفظی سہاراوی وای جوتی دیاں مثالاں دے کے لیا گیا اے جو یں

جو گجھ بیچے سوہی جمیں جس نے واہ کمائی

ٹوں کیوں اپنی کھیتی اندر کاہی دبھ جمائی

جاں

کھیتی آخر خسماں سیتی جو کوئی بیج کماوے

سونا رُوپا پیدا ہووے ٹوشیاں کر کے کھاوے

دُنیا اندر لوک رب جاں مالک نال میل لئی پہاڑاں اندر جا جاتا پتیا کردے نیں، چلے کماؤ مندے نیں پر پنجاب دا

واہی وان تاں رب ٹوں لہمن وی سؤ کھا ای سمجھدا اے اتے اوس ٹوں لہمن دی گل کردیاں وی واہی جوتی دی وگی ای چیتے
آوندی اے ہویں

رب دا کہیہ پانا ایہروں پٹنا اودھر لانا

ایس توں ظاہر ہوندا اے پئی پنجاب دا واہی وان اپنی پوری زندگی دے ویہار وچ اپنی زندگی نال جویاں وستاں
اتے سنداں ٹوں کدی نہیں بھلدا اے کک، چھولے، مونجی، کپاہ، کما، تیل مانہہ اتے زنبی دا تری، ڈگر ڈور ہرویلے
اوسدیاں اکھاں اگے ای رہندے نیں۔ بڑھپے بارے سوچن لکیاں پنجابی واہی وان دی سوچ اوس بڑھے دانہ دل
جاندی اے جو کسے کم کار نہ آؤن پاروں کوئی والیاں اگے وچ دتا جاندا اے جاں مزد و پہلا کھے نال بھیا رہندا اے اتے کاں
ٹھوٹے مارا اوس دا کنھ کھاندے رہندے نیں حیراں

بڑھا ہو یوں ڈھوریا تھیوں ٹھوٹن کاؤں

گلوں پنجابی لاہ لئی تے کوئی نہ لیہدا ناؤں

اوہ گھروچ اپنے بوچے پڑاں ٹوں وی بوچے میںہاں وانگ ای سمجھدا اے اتے بوچے میںہاں ٹوں
بوچے ٹبر وانگ سمجھدا اے حیراں

۱۔ ہوں پڑھوں گل مہتا ہوں میںہہ کن گھٹ

۲۔ چھتے ہل اونا ہالہ چھتا ٹبر اونا مونہہ کالا

پنجاب دا واہی وان گھردیاں جیاں ہارے گل کردیاں وی دھیان اپنی واہی جوتی دل ای رکھدا
اے۔ جدوں کہدی گھروالی گھروچ آئی ہرٹے ٹوں ہو نچدی جاوے اتے اڈکھے ویلے لئی گھروچ گھبچا کے نہ رکھے
تاں اوس واہی وان ساہنویں اوس کھیت دی تصویر آجاندی اے جیہوں لکیاں پھلیاں ٹوں چویاں چک جان تاں اوہ ایہہ
آکھن تے مجبور ہو جاندا اے

جیہا ڈوڈا پیا تیا چویاں چک لیا

جدوں کوئی ہو چھا اتے کہدا بندہ بھیرے کم کردا جاوے اتے اپنے پڑاں دل جھات نہ پاوے تاں اوس
ویلے وی واہی وان دی نظر اوسدی دا تری اتے ربنے تے ای ہوندی اے۔ پنجابی اکھاں اندر ہوروی کئی لہجیاں مثلاً
مل جاندیاں نیں جیہتاں توں ثابت ہوندا اے پئی پنجابی واہی وان اپنی زندگی دے سارے کار و بہار وچ اپنی واہی جوتی

ٹوں ای اگے رکھدا اے۔ پنجاب دے وای وان ٹوں اپنی بھونیں نال بڑا ای پیار ہوندا اے اتے اوہ اپنی زندگی دا چوکھلا حصہ اپنے کھیتاں وچ ای لنگھاندا اے۔ تھو مدیاں فصلاں اتے سردیاں کنکاں وچ بٹھھیاں اوہ اپنے آپ ٹوں بادشاہ سمجھدا اے اتے وپار دے دھندیاں وچ پئے کے اوہ اپنی بادشاہی گوانا نہیں چاہندا۔ پنجاب وچ ایسراں دے کئی اکھان بل جاندے نیں ہویں

- ۱۔ باہر دی ساری نالوں گھر دی ادھی چنگی
- ۲۔ پردیس گیا اتے بھڑولے پیا اکو جیہا
- ۳۔ جیہدا سکھ چھوڑے چو بارے اوہ نہ بلخ نہ بخارے

پنجاب وچ کارویہار بارے جو اکھان بولے جاندے نیں اوہناں وچوں اک مگھڑی۔ کلتی اوہناں اکھاناں دی اے جیہناں وچ بھونیں، وای جوتی، ارڈڑی، بجائی، گوڈی اتے واڈھی بارے کجھ نہ کجھ سچھا ملدا اے۔ اُکے تھوڑے اکھان وچ وپار بارے وی ہے نیں۔ زندگی دے ہور کماں بارے کوئی ورلا وانجا اکھان ای ملدا اے۔ پنجاب بس بل اتے ہالیاں دا ای دیس نہیں سکوں رہیاں مٹییاں اتے گودواں پیراں دی وی تھاں رہیا اے۔ پنجاب دے لوک رب، پر ماتا، سادھواں سنتاں اتے پیراں تھیراں ٹوں شروع لاتوں من دے لگے آئے نیں۔ ایہناں دا ایہہ پکا یقین رہیا اے پئی مالک دی مرضی توں ہناں پتروں نہیں مل سکدا، ہونی ہو کے رہندی اے جو مالک نے کسے دے بھاگیں لکھ وئی اے اوہ بل نہیں سکدی دھراں

- ۱۔ جس ٹوں رکھیں ٹوں سائیاں مار نہ سکے کو
- ۲۔ وال نہ ولگا کر سکے بھانویں سبہ جگ ویری ہو
- ۳۔ چکی مہر دی مہر رہی جردی رہوے تنگ
- رب جیہناں ٹوں رکھنا اوہ رہن کھلی دے سنگ
- ۳۔ ہونی ہوئے بسٹ بھانویں روتے بھانویں پٹ۔

ایہ جگ عملاں دا کھیت اے جو کجھ کوئی اتھے بیچدا اے اوہ کجھ ای اوہ وڈھدا اے۔ ہر انسان ٹوں اپنی کھیتی دا مملکتان مملکتنا پوند اے۔ ایہہ دنیا اک ڈھلدا پر چھانواں ایں اک جھاؤ لے ورگا جو سفنے توں ودھ کجھ حقیقت نہیں رکھدا۔ زندگی گھڑی بل دا جھلکارا اے، ایس لئی بندے ٹوں بھلکھے وچ ای زندگی نہ لنگھادین دی ہدایت ایس اکھان اندر وتی گئی اے

جاگو جاگو بندو بھند نہ کرو پیار
جیسا سُہنا رین دا تیسرا ایہہ سنسار

جگرے والی جیوندی جاگدی قوم ہون دے ناطے پنجابی سدا ہمت، اُدھم اتے حوصلے دی ای قدر کردے
آئے نیں۔ اوہ جیون نہیں ٹوں نرورے ڈھنگ نال وگائی رکھن لئی محنت ٹوں ضروری خیال کردے رہے نیں۔ اوہناں دے
دل وچ اوہناں لوکاں دی ای قدر اے جو ہڈ بھن کے کمائی کرن ٹوں فخر جان دے نیں۔ ایسے لئی ایہناں دا ہرا اکھان آہلیساں
ٹوں مہنے ماردا نظر آؤندا اے ہویں

- ۱۔ رکھ دیہہ کھا کھیہ
- ڈولھ رت کھا بھت
- ۲۔ گولے بن کے کھائیے
- بیہے بن کے کھائیے

کم کارٹوں ہو رہیہ عورت دتی جاسکدی اے۔ محنت جسم دی عبادت ہوندی اے اتے رُوح دی خوراک ہوندی
اے۔ محنت بھانویں کسے کم لئی وی کیتی جاوے اوہ ہڈیاں ٹوں مضبوط کردی اے۔ ایس لئی محنت اتے کم کار دی چوکھی عورت
پنجابیاں دے دلاں اندر پہلے دن توں رچی وی ہوئی اے۔ ایسے لئی محنت دی عظمت بارے پنجاب دی بولی اندر کئی اکھان
موجود نیں ہویں

- ۱۔ چوریوں مہنا یاریوں مہنا محنتوں کہیہ مہنا
- ۲۔ کر مزدوری کھا پوری
- ۳۔ کم پیارا ہوندا اے چم پیارا نہیں ہوندا
- ۴۔ کر کار نہ آوی ہار

کیتی ہوئی محنت کدے وی کتھا ہر نہیں جاندی اتے محنت بندیاں ٹوں عظمتاں ول لے جاندی اے۔ اُدھم نال
سستی اتے دلڈر گھٹ دا اے۔ اُدھم کرن والیاں تھو ماں جگ اندر اپنا ناں اُچا کر لیبیاں نیں اتے ایس بارے پنجاب اندر
لوکاں ٹوں کم کار دی ہلاشیری دین والے چوکھے اکھان دیکھن وچ ملدے نیں ہویں

- ۱۔ اُدھم اگے کھی جوں کھیے اگے پون

دوسرے پاسے پنجاب اندر ویہلو اتے ہڈ حرام لوکاں ٹوں کدی چنگا نہیں جاتا گیا۔ کم چور لوک گھر دے ڈو جیاں جیاں اتے بھار ہوندے نیں اتے آہلسی تو ماں کدی وی ترقی نہیں کر سکدیاں۔ ویہلو لوک نہ صرف آپ نکارے دیہاڑی لنگھاندے نیں سگوں ہور کم کار کردیاں لوکاں دے اڈھم ٹوں وی کمزور کردے نیں۔ پنجاب دے وسیب اندر جھے وائی وان کڑکدیاں دھپاں اتے مارڈ پالے اندر وی کدی ہتھ تے ہتھ دھر کے نہیں بہندے اتے ہر ویلے کسے نہ کسے دھندے لگے ای رہندے نیں، اوتھے اک وسیلے تے آہلسی بندے دی کوئی تھاں نہیں۔ وسیلے بندے ٹوں تاں ہمیشہ فیٹایاں ای سمجھدیاں نیں اتے اوہ آہریاں ٹوں وی اپنے ورگا آہلسی بنان لئی ہر ویلے گوٹیاں کھیڈ دار ہندا اے پر پنجاب دے اکھاں اندر سدا عقل دیاں گلاں دسیاں جاندیاں نیں اتے ایہہ اکھاں بندے ٹوں اڈھم کردے رہن واسی دی دیندے نیں جو یں

۱۔ ویہلا جیویں کدی نہ بہو ٹویا پٹ کے بھر دا رہو

۲۔ بیکار نالوں وگار ای چنگلی

اکھاں ادب اندر گجھ اکھاں ویہلو اتے آہلسیاں بارے وی ملدے نیں پر اوہناں اکھاں اندر اوہناں ٹوں ویہلو ہون پاروں وڈیا یا نہیں جاند اسگوں اوہناں دے عمل ٹوں جگت کر کے اوہناں ٹوں اوہ عادت چھڈ دین لئی پریریا جاند اے۔ اتے اوہ جگت جاں فچکر اپنی تکھی ہوندی اے پئی سنہار دے ڈھر دے اندر تیک اتر جان والی ہوندی اے۔ ظاہری کچھوں بھانویں ویہلو اتے تعریف ای ہوندی نظر آوے پر اصل وچ اوہناں ٹوں جگت کیتی گئی ہوندی اے جو یں

۱۔ جے کوئی آکھے کم کرو تاں پچ کر کے بہہ رہے

جے کوئی آکھے ٹو پرشادا اڈھم کر کے لہے

۲۔ ویہلی رن کم نہ کار اگے ڈابو نچنی چھے ڈھولاں دی کھڑکار

۳۔ ویہلی رن پرؤہنیاں جوگی

پنجاب دے لوک بڑے ای کٹھھے ڈلھے سجا دے ہوندے نیں اتے ایہناں والو کاں بارے وچار عام طور تے چنگا ای ہوندا اے۔ ایہہ بھائی چارے وچ ہور لوکاں نال مل نجل کے رہن دا اول چوکھا جان دے نیں۔ ایہناں ٹوں پرانیاں ٹوں اپنا بنان داوی چوکھا ول آؤندا اے۔ ایہناں داسا کا چاریاں اتے برادریاں دا پڑوی ایٹا موکلا ہوندا اے پئی شاید ای دنیا دی کوئی ہور قوم اپنی لی پھڑی سا کا چاری اتے برادری نال نبھاہ کردی ہووے۔ ایہہ اپنیاں بگدیاں اتے انگاں ساکاں ٹوں دشمن ہوندیاں وی پورے دشمن نہیں سمجھدے جو یں

۱۔ اپنا مارے گا تاں وی چھانویں ای سٹے گا

۲۔ ٹٹیاں باہواں اوڑک گل ٹوں آؤندیاں نیں

آہٹیاں گواڈھیاں نال وی پنجاب دے لوک عام طور تے چنگا سلوک اتے تعلق رکھدے نیں۔ ساکاں

نال وگاڑوی ہو جاوے تاں وی اوہ گواڈھ متھے نال ہائیں مائیں وگاڑ پان دے حق ووج نہیں ہوندے جویں

۱۔ ہمائے ماں پیو جائے

تو ہے آئے سوالی ٹوں گھروں خالی ہتھ موڑن پنجابیاں دی شان دے ای خلاف اے۔ اوہناں دا بادشاہواں

والا دل کدی وی سوالی ٹوں خالی ہتھ مڑدیاں دیکھ نہیں سکدا۔ منگنا اک لعنت اے پر ہوندیاں سوندیاں کسے ٹوں دین

توں نانہہ کرن اوس توں وی وڈی لعنت اے۔ ایسے لئی ایس بارے صاف صاف اکھان اندر دسیا گیا اے پئی

۱۔ منگن گیا سو مر گیا منگن مول نہ جائے

اوستوں اگدوں اوہ مرے جو ہوندیاں مگر جائے

۲۔ گدائی بے حیائی

۳۔ گھر ہے ای تاں ڈھوڈھ کھا پر منگن مول نہ جا

پنجابیاں دی پروہنچاری جگ اندر مشہور اے۔ اوہ گھر آئے بندے دی رنج قدر کرن جان دے نیں ایتھوں

جیک پئی پنجاب دے کئی علاقیاں وچ قتلان دے دیر ہوندیاں وی بے قاتل دی دی مقتول دے گھر معافی منگن لئی آ

جاوے تاں اوس ٹوں خالی ہتھ نہیں موڑدے سگوں اوسدے گھر والیاں ٹوں معاف کرن دے نال نال اوس گوی دا وی بر

کج کے ٹوردے نیں۔ رل پٹھن اتے رل کے کھان پنجابیاں دے کلا سیکل کلچر دا اٹل انگ سی جویں

۱۔ گھر آئے مہمان رب سان

۲۔ گھار آئے جمان آل ہس کے بلاؤ

۳۔ ڈونہہ گھراں دا پروہنا بھکھا رہندا اے

گل کہیہ پنجاب دے اکھاناں اندر ہر چنگے اتے سو بھا بھرے کم دی سلاہنا کیتی گئی اے اتے بھیردے کماں اتے

بھیردے بندیاں ٹوں بندیا گیا اے۔ پکھنڈ، ہو چھاپن، فراڈ، زور اوری، آپودھاپی، کام، کرودھ، لالچ اتے پھوکے

وکھاوے ٹوں پنجاب دے اکھاناں اندر رنج کے بندیا گیا اے۔ ایسے لوکاں ٹوں ایسے ڈھنگ نال بے عورت کیتا جاندا اے

پئی اوہناں ٹوں سُن کے چوہنہ کپڑیں اگ لگ جاندی اے جسراں

۱- ٹوں سو پوہے کھا کے بلی جج ٹوں چلی

۲- باہروں پھیاں داڑھیاں اندروں کالے کالے

۳- سادھاں ٹوں کیہ سواداں نال سنے ملائی آؤن دیو

ایس دے اُلٹ گجھ اکھاناں اندر اوہناں سبھ قدراں دی وڈیائی اتے تعریف کیتی گئی اے جیہڑیاں چنگیائی ٹوں

ودھارا دیندیاں نیں اتے بندے ٹوں چنگا اتے نرویا ہننا کے پیش کردیاں نیں۔ بندے ٹوں اگے ودھن اڈھم دادھنی، صبر کرن

والا اتے مٹھا بولن والا ہننا کے پیش کردیاں نیں جو یں

۱- صبر دا پھل مٹھا ہوندا اے

۲- کولا اتر کرودھ دا تھم

اکھاناں دی بھرت

ہر اکھان کسے خیال جاں نظریے دا نچوڑ ہوندا اے ایس لئی اوس ٹوں عام فہم اتے سادی زبان وچ رکھیا جاند اے

تاں جو اوہ ہر کلاس دے بندے دی سمجھ وچ آ جاوے۔ عام طور تے اکھان ٹوں بیان کرن لکیاں گھٹ توں گھٹ لفظاں دی

ورتوں کیتی جاندی اے تاں جے اگلی نسل جیکر اپڑان لکیاں ایہہ اوہدے لئی کوئی بھار نہ بنے۔ دُو جا اکھاناں اندر عام فہم زبان

ٹوں خاص کر ایس لئی ورتیا جاند اے پئی ایہہ ہر پڑھے لکھے اتے انپڑھ دی سمجھ وچ آ جان والا ہووے۔ ایہہ سیمینہ بسیمینہ اک

نسل توں اگلی نسل جیکر چلدے رہندے نیں ایس لئی ایہ عام طور تے اک تک والے جاں اک توں ودھ تنکاں والے ہون پر

اوہناں دا بیان بڑا ای سوہنا اتے من وچ کھنن والا ہونا چاہیدا اے۔ اکھاناں اندر کئی وار ویلے دی لوڑ مو جب ایس دا چھند ہننا

لیا جاند اے۔ کئی وار اکھاناں اندر پرانے چھند ٹوں وی اپنا لیا جاند اے۔ اکھان دی لوڑ مو جب کئی وار اچھے چھند وی گھڑ لئی

جاندے نیں۔ اکھان عام طور تے ادب دیاں ہور صنفیاں وانگ سوچ دے ڈونگھے سمندر وچ چنہیاں مار کے جاں لکھ دے

انہراں دیاں اڈاریاں بھر کے نہیں بنائے جاندے ایہہ سوچ دے سوے وچوں چھال مار کے آپ مہارے ای نکل وگدے

نیں۔ ایہہ عقل اتے گیان دی اوہ جھل ہوندی اے جو آپ مہارے ای عقل دے سمندر اتے تر آؤندی اے ایس لئی ایس دی

کوئی خاص شکل جاں نمونہ نہیں ہوندا۔ ہر اکھان ہنن لکیاں اپنے بیان اتے سوچ دی لوڑ مو جب اپنی شکل آپے ای بنا لیندا

اے۔ جے اکھاناں دا اپنا پکا پیڑا کوئی وپ جاں شکل ہوندی تاں ایہناں وچ نہ کوئی سجاوٹ ہوندی اتے نہ ای نویں زندگی

ایہناں ٹوں نصیب ہوندی۔ دوجی گل ایہہ وے پئی انسان دے جذبے سدا اک چپے نہیں رہندے۔ زندگی دا گجھ حصہ بالینے دیاں مٹھیاں گنڈھیریاں پھوپھیاں لنگھ جاندا اے اتے فیر جوانی دیاں ترنگاں بندے ٹوں اپنے کلا دے وچ لے لیدیاں نیں پر ڈھلدی عمرے گیان دھیان دیاں منزلاں بندے ٹوں دن لگ پیندیاں نیں۔ بندہ عمر دے جیہڑے حصے وچ ہووے اوسدی پان بندے دے مونہوں نکلے اکھان ٹوں چڑھی ہوندی اے۔ جذبے دے ڈونگھ اندر رچیا اکھان شاعری دے انگ والا ہوندا اے۔ کئی واری عام فہم اکھاناں ٹوں وی تھوڑا گجھ مانجن جاں سوارن نال شاعری دی سو جھ والا بنایا جاسکدا اے۔ عام فہم اکھاناں ٹوں نرول بتان لئی اوہناں دی لفاظی ٹوں اینج دا بنایا جاندا اے پئی اوہ سندا یاں سارا گلے دے اندر لہہ جان۔ ایہناں دے بیان ٹوں زور دار بتان لئی وی کوشش کیتی جاندی اے اتے اچھے اکھاناں بس اپنے ست دے برتے ای زندگی دے گھلو گھارے اندر رجندیاں رہنا ہوندا اے شاعری والے اکھاناں ٹوں تاں چھنڈ تک بازی راگ اتے لے راہیں وادھو زندگی مل جاندی اے۔ اتے شاعری دا اچھاڑ اوس اکھان دی کچیا ہن ٹوں اپنے وچ سمیٹ کے چھپا لید اے۔ عام فہم اکھاناں وچ گل تے گجھ زیادہ زور دتا جاندا اے اتے اوہ ایسے پاروں ای جیہڑا رہندا اے۔ پٹھاں گجھ عام فہم والے اکھان دتے جاندے نیں۔

- ۱۔ اپنی مجھ دا دودھ سو کوہ تے جا پھوی دا اے
- ۲۔ کھمبھاری ہمیشہ اپنے بھاٹے سلاہندی اے
- ۳۔ اک کریلا دوجا نم چھیا
- ۴۔ جن چڑھے اتے پڑھیں گجھے نہیں رہندے

شاعرانہ وصفیاں والے اکھان

پنجاب اندر جیہڑے اکھان سانوں ملدے نیں اوہناں وچوں جن حصے شاعرانہ خوبیاں والے نیں۔ اوہناں وچ شاعری ورگے ای خیال ملدے نیں اوہناں وچ راگ اتے لے دا اوہناں ای خیال رکھیا گیا ہوندا اے، جتاں لوک کیتیاں وچ۔ اکھان دیاں شاعرانہ خوبیاں رکھن دیاں کئی وجہاں نیں۔ ایس دی پہلی وجہ ایہہ وے پئی پنجاب دے لوک شروع لاتوں سنگیت نال پیار کردے آئے نیں۔ ایہناں وچ کوئی آپوں شاعر ہووے جاں نہ ہووے پر اوہ شاعری نال پیار کرن والا ضرور ہوندا اے۔ ایہتوں دے ہرے بھرے کھیت، سُرراں وچ وگدے دریا، ساون دیاں من موہن والیاں چھڑیاں اتے پڑے دیاں نشہ چاڑھ دین والیاں واواں پنجابیاں دے من اندر اوہ رنگینی بھر دیاں رہندیاں نیں جیہڑی ہور کسے علاقے دے

لوکاں اندر نظر نہیں آؤندی اتے ایہو وجہ اتے پئی ایہناں دی ہر کرت اندر شاعرانہ رنگ ڈلھکاں ماردا ورسدا اے۔
ایس گن دی ڈوجی وجہ ایہہ وے پئی پنجابی اندر لوک قصے اتے ہور ادب زیادہ کر کے شاعری وچ ای رچیا گیا اتے
ایتھوں دے لوکاں دا زیادہ جھکا شاعری دل ای رہیا اے اتے اوہ سُر سنگیت نال ای جُوے رہن کر کے اوہناں دے اکھاں
دی بھتا کر کے شاعرانہ انگ وچ ای نہیں۔

ایس گل دی تہی وجہ ایہہ وے پئی پنجابی دے کجھ اکھاں دا اصلی سوما لوک رکیٹ اتے بھارتاں نہیں اتے ایہہ
دوویں شاعری وچ نہیں۔ ہُن انیاں بھارتاں بھارتیاں شاعری وچ ای ہونڈیاں سن ہنٹری بھارتاں چھلے کجھ دہا کیاں دیاں ای
وجود وچ آئیاں لگدیاں نہیں۔ ہُن انیاں کجھ بھارتاں نوں تر وژ مروژ کے اکھاں دی شکل بنائی گئی اے۔ ایسراں لوک شاعری
دیاں کئی سٹراں جیہناں وچ کوئی ڈونگھا خیال سوہنی بولی وچ بھیا گیا سی لوکاں وچ اصلی رکیٹ توں وچھڑ کے دکھرا مشہور ہو
گیا۔ اصلی لوک رکیٹ تاں ویلا گورن دے نال لوکاں نوں بھل گیا پر اوہ سٹراں اپنی خوبصورتی پاروں لوکاں نوں یاد رہ گیاں
اتے نت دے بول چال دابھہ کر کے اکھاں بن گھیاں۔

شاعرانہ خوبیاں والیاں اکھاں نوں اکوں ڈونہہ بھیاں وچ وٹھیا جاسکدا اے۔

(الف) اوہ اکھاں جیہناں وچ راگ لے تے چند چال موجوداے پر جیہناں وچ تنگ کوئی نہیں۔

(ب) اوہ اکھاں جیہناں وچ چند تے تنگ ہے دے۔

راگ لے، تے چند چال والے اکھاں

ایہہ اکھاں اکو پال دے ہوندے نیں پر اک تنگے ہون دے باوجود وی شاعری ورگا سواد دیندے نیں۔ لوک
شاعری وچ بولیاں دا چند بڑا ای چنگا کجھیا جاند اے۔ ایہہ اکھاں بھانویں اک تنگ دے ہوندے نیں پر اوں اک تنگ
وچوں پوری بھئی شاعری دا سواد مل جاند اے۔ پڑھنہارا پنے سواد نوں پورا کرن لئی کسے ہور سطر دی بھال نہیں کردا۔ ایہو حال
ایہناں اک تنگ والے اکھاں دا اے۔ ایہہ اکھاں کسے چنگی توں چنگی بولی نالوں اپنی لے راگ اتے خیال دی پکھائی پاروں
گھٹ نہیں ہوندے۔ ایہناں نوں بولی چند والے اکھاں وی آکھیا جاسکدا اے۔ ایہناں دی لے جاں ردھم اک تنگ وچ ای
پورا ہوند اے جو یں:

۱۔ ماں مئے پہناونی دھی پھر مارے

۲۔ سے نی باراں تالیے ٹونہہ تیراں تالن آئی آ

۳۔ گورو جیہناں دے ٹپنے چیلے جان چھڑپ

۴۔ چوہا کھڈ نہ میوندا جڑکل بنھے مچھ

۵۔ آپ نہ ونجھے سوہرے ہوراں مٹیں دے

اُتے دے اکھان بھانویں اک سٹروالے نیں پر اوہناں وچ راگ تے لے پورا لے اتے چھند دی چال وی شاعری والی اے۔ ایہناں وچ بھانویں کوئی ودھ نکال نہیں پر سواد شاعری دی اک تنگ ورگا اے۔

اکو وزن دے چھند

پنجاب دے اکھان ادھوں ودھ ایسے نیں جیہناں دا تو کانت آپوں وچ بملدا اے اجاں جیہڈے اکو وزن تے لکھے جا پدے نیں۔ اکھاناں دے لکھن والیاں نے ہتا دھیان کسے چنگے خیال توں امیرا تے ڈھکویں بولی وچ لکھن تے ای دتا اے۔ اوہناں دلا ہتا زور اکھان دی چنگی بھڑول رہیا اے نہ کہ اکھاناں دے رُوپ جاں چھند ول۔ کسے کسے پیڈے سچے راہیں اکھان نہیں گھڑے جاندے سگوں اکھان اپنے مطلب توں بیان کرن لکیاں اپنی مرضی دے سچے وچ آپوں ای پئے جاندے نیں۔

پنجاب اندر جو کسے سارے اکھان صرف اک ای تنگ دے ہوندے نیں۔ گجھ اکھان دو تنکاں دے وی نیں۔ تن جاں چار تنکاں والے ٹانویں ٹانویں اکھان ای ہوندے نیں۔ گجھ اکھاناں دیاں تنکاں چار توں وی ودھ ہوندیاں نیں۔ پنجابی اندر سبھ توں چھوٹا اکھان دو لفظاں دا وی بملدا اے۔ گجھ تن جاں چار لفظاں دے اکھاناں اندر پہلے تے اخیر لے لفظ دا وزن میلیا ہوندا اے۔ ایہہ اکھان اک تنگ والے جاں اک سٹروالے ہوندے نیں پر کئی وار تن جاں چار لفظاں والے وی ہوندے نیں ویں:

۱۔ وای بادشاہی

۲۔ کھیتی خصماں سیتی

۳۔ مانواں ٹھنڈیاں چھانواں

۴۔ سیوا توں میوا

۵۔ ٹہل توں محل

۶۔ جوڑیاں جگ تھوڑیاں

۷۔ گائیں کٹیں تائیں

۸۔ ککھ اولھے ککھ

کئی اکھاٹاں وچ تک جاں پال اکوای ہوندی اے پر اکھاٹاں دے پہلے ٹوٹے دا وزن اگلے ٹوٹے نال ملیا ہوندا

اے۔ ایہہ چار لفظاں والے اکھاٹاں ہوندے نیں ہویں:

۱۔ جیہا دیس تیا ویس

۲۔ جھے چاہ اتھے راہ

۳۔ اگا دوڑ جھما پوڑ

کئی اکھاٹاں وچ لفظ تاں چار ای ہوندے نیں جاں کئی وار ودھ وی ہوندے نیں پر اکھاٹاں دے ڈونہاں ٹوٹیاں دا

وزن میلن لئی ٹوٹیاں دے شروع والے لفظ اک وزن دے ہوندے نیں ہویں:

۱۔ سیوا بن میا نہیں

۲۔ بیکار نالوں دگار چنگلی

پر کسے کسے اکھاٹاں وچ دوہرا وزن وی ملیا ہوندا اے۔ پہلے لفظ دا اتے اخیر لے لفظ دا وزن اک کیتا ہوندا اے

ہویں:

اوکھا جین پکان ایں

سوکھا بہہ کے کھاٹاں ایں

دوہرے چھند والے اکھاٹاں

اکھاٹاں وچ رواج پائے ہوئے کئی دوہرے چھند وی درتے جاندے نیں۔ اکھاٹاں اندر بھتی جرت دوہرے

چھند والے اکھاٹاں ٹوں ای میلی اے۔ ایس اکھاٹاں ٹوں بھتی جرت ایس لئی میلی اے پئی سارے اکھاٹاں دو ٹکاں دے

ہوندے نیں اتے ایس وچ بوہتیاں ٹکاں ہوندیاں نیں۔

۱۔ رتاں چنچل ہاریاں چنچل کم کرین

ڈنے ڈرن پر چھانویاں راتیں ندی ترین

۲۔ بتر کھنسی بدلی رن ملائی کھائے

اوہ سے اوہ اُجڑے ایہہ کہو خالی نہ جائے

۳۔ گادی والی کما دی نالوں چنگا اے سرواڑ

مٹو کن دے کم آؤندا کائیاں دی ہو واڑ

اکھاٹاں دی ورتوں دا گھیرا

سارے اکھاٹاں دی ورتوں دا گھیرا اک جیہا نہیں ہوندا۔ گجھ اکھاٹاں کسے خاص علاقے اتے گجھ خاص ذاتاں اتے پیشیاں دے لوکاں وچ ای ورتے جاندے نیں۔ گجھ اکھاٹاں اندر کوئی اجیہی سچائی ہوندی اے جو عام کارو بیہار اندر عام تھاواں تے وی بولے جاندے نیں۔ گجھ اکھاٹاں انج دے وی نیں جو کدی پہلاں تاں ورتوں وچ آؤندے سن پر ا جکل نہیں ورتے جاندے۔ ایسراں اکھاٹاں دی وٹ چارو ڈیاں رھیاں وچ کیتی جاسکدی اے۔

۱۔ کسے تھاں بارے اکھاٹاں

۲۔ سوڑے گھیرے والے اکھاٹاں

۳۔ موکلے گھیرے والے اکھاٹاں

۴۔ عام ویہار دے اکھاٹاں

کسے خاص تھاں بارے اکھاٹاں

کئی اکھاٹاں بس کسے خاص علاقے وچ ای بولے جاندے نیں جاں کسے خاص علاقے بارے بولے جاندے نیں۔ کئی وار کسے خاص علاقے دی خوبصورتی، ماہول، جاں لوکاں دے سجاو بارے گجھ اکھاٹاں بن جاندے نیں جیہڑے اوس علاقے اتے اوسدے نال دے علاقیاں وچ ای ورتے اتے سبھے جاندے نیں۔ ایہہ اکھاٹاں عام طور تے اوسے علاقے بارے ای ہوندے نیں اتے اوہناں ٹوں کسے دور دے علاقے وچ نہیں ورتیا جاسکدا۔ جے کسے ایسے اکھاٹاں ٹوں کسے دور دے علاقے وچ جا کے ورتیا وی جاوے تاں کسے ٹوں اوس دی سمجھ نہیں آؤندی ہویں:

۱۔ مٹڈا تھیا بیچ گرائیں سوڈک ڈلے چیلے کی

۲۔ جیہا ویکھیا سوکن وٹڈ تیا ہوسی اگلا پنڈ

۳۔ پنڈ دا ناں طوطی دا چک مینہہ کیارے بھر

سوڑے گھیرے والے اکھان

گجھ اکھان کسے خاص ذات مذہب فرتے جاں پٹھے بارے ہوندے نیں جاں ریتاں رسماں اتے روایتاں بارے ہوندے نیں۔ گجھ اکھان کسے ذات گوت اُتے وی لائے جا سکدے نیں پر سبھ لوکاں اُتے نہیں ہویں جٹ، باپے، جولاہے، گھمیا، رڈوم، کلال، گجر، کھتری، کراڑ، روڑے، نائی، قصائی، لئی۔ اکھان بس اوہناں ذاتاں بارے ای ورتے جا سکدے نیں جیہناں بارے اوہ اصلوں بنائے گئے سن پر کجے کجے اجیہے اکھان کسے ذات بارے بولے وی جاندے نیں پر فیر اوہناں اکھاناں دی اوہ گل نہیں رہ جاندی۔

گجھ اکھاناں وچ کسے مذہب دی روایت جاں کسے مذہبی مسئلے بارے وی چتاوئی وئی گئی ہوندی اے۔

۱۔ گئے نمانے روزے رہ گئے توتے ویہ

۲۔ میں تیریاں نمازاں پڑھاں توں میرے لوئے بھٹیں

موکلے گھیرے والے اکھان

گجھ اکھان اجیہے ہوندے نیں جو ذاتاں گوتاں مذہب اتے کسے تھاں توں چھڈ کے موکلے گھیرے والے ہوندے نیں جیہناں وچ بیان کیتی گئی سچائی پوری دنیا وچ سچ ثابت کیتی جا سکدی اے۔ اوہناں اکھاناں توں موکلے گھیرے والے اکھان آکھیا جاندے اے۔ اوہناں دی ورتوں کسے خاص علاقے جاں مذہب فرتے بارے نہیں کیتی جاندی سکوں سارے جگ واسطے ہوندی اے۔ اوہ اکھان پوری دنیا دے لوکاں واسطے بولے اتے ورتے جا سکدے نیں۔ اجیہے ایہہ گل چیتے رکھن والی اے پئی پنجابی وچ ہت تھوڑے اکھان اجیہے نیں جیہناں دی ورتوں دا گھیرا موکلا ہووے۔

۱۔ اندر ہووے سچ کوٹھے تے چڑھ کے نچ

۲۔ مامے کتیں دُر بھدیاواں آکڑیا

۳۔ وارث شاہ لکائیے غلق کولوں بھانویں اپنا ای گھوکھائیے جی

۴۔ کدی اُتے زکھڑا بچرک بنھے دھیر

۵۔ کدی ذات کڈات نہ اصل ہوندے گدھے کھچراں رلن نہ گھوڑیاں نی

عام ویہار دے اکھان

عام بندے دا جیون اک دریا دے پاٹ دا گوں ہوندا اے جو سدا اک راہے نہیں ٹردا سکوں اوہ نویں وسیلہ بناندا

رہندا اے۔ فیر ایس وگدے وسیہل اندر نویں پانی وگدے رہندے نیں جو نویں پتھر کیے اپنے نال روہڑ کے لے آؤندے نیں اتے گجھ پرانیاں ٹوں بنیاں توں پرانہ وگاہ مار دے نیں۔ جو اکھان ویلے دی لوڑ نہیں رہندے ویلا اوہناں ٹوں اک لانیجے کردا جاندا اے اتے اوہناں دی تھاں گجھ نویں اکھان جنم لئی جاندا اے۔ پر جو اکھان ویلے دی لوڑ نہیں رہندے سانجھ اوہناں دی وی کرنی ضروری اے۔ اوہناں راہیں پرانے سمیاں دے رسم رواجاں اتے ورت دیہاراں بارے جاٹکاری بل سکدی اے اتے سچا اکھان اوسنوں ای آکھیا جاسکدا اے جو ویلے دے نال ہنڈ جاندا اے اتے کدی پرانا نہیں ہوندا۔ حمران اک اکھان اے کھوہ وگدیاں دے ساک ملدیاں دے اے آج بھانویں پنجاب جوہ چوں کھوہ منگ گئے نیں پر ایہہ اکھان پنجابیاں ٹوں سدا کھوہ دی جاٹکاری دیندا رہوے گا۔

اکھان اتے محاورے دا فرق

اکھان دی تعریف کردیاں لکھیا جا چکیا اے پئی اکھان اک اجیہا امرج ہوندا اے جو گھڑی مودی جاں داروار لوک بولاں دا حصہ بنن پاروں اپنے بیانے سچ وچ ایڈاپیڈا ہو جاندا اے پئی ہر کوئی اوس امر آکھن ٹوں بول کے اپنی آکھی تے سچ دی نمبر لان لئی اوس ٹوں بول کے اپنی آکھی ٹوں پکپائی دیندا اے۔ ایہہ اک لمبیں واپرا ٹوں تھوڑے لفظاں وچ انج بیان کر دیندا اے پئی اوس دی صدیاں بدھی ورتوں نال وی اوس دے معنیاں اتے بیان وچ کوئی بھک نہیں پوندی۔ جدوں محاورہ گل بات دا ہنگارو دھان لئی بولاں ٹوں پکپائی دین لئی ورتیا جاندا اے۔ اکھان کسے کم دے مند چنگ پاروں ہون والے نفعے کھننے دی گل کردا اے اتے کسے کم دے کرن نال چنگا ماڑا اثر بخین دی گل کردا اے پر محاورہ کسے کم وچ ہون والے مند چنگ ٹوں ای بیان کردا اے اوس دے مندے چنگے اثر دی گل نہیں کردا۔ حمران کسے لئی کھوہ کڈھن؛ اک محاورہ اے پئی کسے دے نقصان لئی کوئی سبیل بنان پر ایس محاورے اندر ایہہ پتہ نہیں لگدا پئی کسے لئی کھوہ کڈھن نال نفع جاں کھننے کہیہ ہووے گا۔ پر جدوں ایس ایہہ آکھاں گے پئی کسے لئی کھوہ کڈھدیاں ٹوں کھاتا تیار تاں ایہہ اکھان ہووے گا۔ ایس لئی پئی ایہہ کسے لئی کھوہ کڈھن دا نقصان وی بیان کر دیندا اے۔ ساڈے گجھ پنجابی پیاریاں نے اپنیاں کتاباں وچ اکھاناں دے تھاں محاورے دی لکھ دتے نیں اتے اوس وچ فرق نہیں کیجا۔ تھلے گجھ محاورے دتے جانداں نیں:

۱۔ ہک اتے سپ لیشن

۲۔ نہواں نالوں ماس وکھ ہوون

۳۔ ٹوں نیزے پانی چڑھن

۴۔ ٹوچ ندی آ جاون

۵۔ مانگ پٹی وچ لگا رہون

اکھاناں اندروسیب دی جھلک

اکھاناں دی ایہہ خوبی ہوندی اے پئی ایہہ ہر دوسوں وانگ نقشہ اتے رہن سہن داسارا ڈھنگ اپنی خوبصورتی راہیں بیان کردیندے نیں۔ اتے ہر وسیب دی زمین اتے اوس تے ہون والی واہی جوتی اتے لوکاں دے ورت ویہارٹوں دھراں اکھان بیان کرسکدے نیں شاعری دی کوئی مورجھت بیان نہیں کرسکدی۔ اکھان زمین چوں انج آپ مہارے بھٹ نکلدے نیں جو یں سون مہینے دیاں پھوہاراں نال کھنڈیاں تھاں تھاں زمین وچوں آپ مہاریاں ای اگ پھندیاں نیں۔ کسے وی قوم دے اکھان پڑھ کے اوس قوم دے رہن سہن ورت ویہار لڑائی جھگڑا، صلح امن رنگ روپ، کھان پین، پہن لان، جاگن سون، کم کار اتے ہر چیز دا پچھلگ جاندا اے ایسے لئی دسیا جاندا اے پئی اکھان اوہ ہیشہ ہوندے نیں جیہناں وچوں کسے وی قوم دا پورا راکس دیکھیا جاسکدا اے۔ پنجاب واہی جوتی والی پھوہ ہون کر کے ایتھوں دے چوکھے اکھان واہی بچی اتے موسم نال جوے ہوئے نیں پر زندگی دے ہر مسئلے لئی کوئی نہ کوئی اکھان اوس بارے مجھادین لئی موجود اے۔

مکدی گل ایہہ وے پئی اکھان نامعلوم مہنی بندیاں دیاں اوہ کرتاں نیں جو زندگی دے ہر کھمتر دے مند چنگ بارے سانوں بچھاؤ دیندیاں نیں اتے اکھاناں راہیں دے گئے اوہناں اصولاں مطابق زندگی ٹوں گوارا کے زندگی دیاں تھوڑاں اتے گوتتاں کولوں خاصی حد تک جان چھڈائی جاسکدی اے۔ اکھاناں اندراوہ گل عالمی اصول متھ دتے گئے نیں پئی ہر کم کرن والا بندہ اوہناں دل جھات ماری رکھے تاں کدی گھاٹ نہیں کھاندا اتے ایہوای اکھاناں دا انساناں لئی سبھ توں وڈا فائدہ اے۔

پنجابی اکھاناں دا جوڑ چپ

دھراں اکھان بارے گل بات کردیاں اُتے دس دتا گیا اے پئی اکھان انسانی زندگی دیاں اُپدھریاں راہوں پدھراون دا کم کردے نیں اتے بندے دی سوچ دے سارے گج مانجھ کے اوس ٹوں صاف ستھری زندگی گزارن دی راہ دکھاندے نیں۔ ساڈے کئی لوکاں نے اکھاناں دے جوڑ چپ ٹوں حرف وار سودھ کے اکٹھیاں کیتا اے جیہناں وچ ڈاکٹر شہباز ملک ہور ایں داناں سبھ توں اُتے وے۔ اوہناں ساڈے اکھان دے سرناویں پٹھ ایس کم دی چوکھی گھالنا کیتی اے۔ ایس توں اڈکئی اکھاناں دے سودھنہاراں نے اکھاناں دی سرناویں وار سودھنا وی کیتی اے جو یں ساڈے پنجابی

کھوجکار و نجارہ بیدی ہوراں اپنی کتاب 'لوک آکھدے ہن' (گور مگھی) وچ ایس کم تے چوکھی محنت کیتی اے۔ نور محمد صاحب ہوراں 'بابے ہناں بکریاں نہیں چر دیاں' دے سرناویں پڑھ پنجابی اکھاں دے جوڑ چپ دا چنگا کم کیتا اے۔ شوکت منغل ہوراں 'سرائیکی اکھاں' دے سرناویں پڑھ چوکھے پنجابی اکھاں اکٹھے کیے نیں اتے اوہناں نوں حرف وار جوڑیا اے۔ ڈاکٹر دیوی داس نے اپنی کتاب 'اکھاں دی کھان' (گور مگھی) وچ اکھاں دی حرف وار جوڑ چپ دا سوہنا کم کیتا اے۔ ساڈے پنجابی ویرناور چدھڑنے 'اکھاں وچ تواریخ' دے سرناویں پڑھ اکھاں دی بھتر چکھے لگے تاریخی پچھوکڑ توں ساہویں لیاؤن دا چوکھا کم کیتا اے۔ ہمد کو ضرب الامثال دے جوڑ نہار سلطان سکون ہوراں دی کتاب وچ اُتلے پاسے دے ہمد کو لہجے دے اکھاں دی چنگی جوڑ چپ کیتی گئی اے۔ احمد ہوراں اپنی کتاب 'آئینہ پنجاب' (اردو) وچ وی کئی پنجابی اکھاں دتے نیں اتے کئی ہور کم دیاں گلاں لکھیاں نیں 'پنجابی ضرب المثل اور کہاوتیں' وچ مزل احمد ہوراں چوکھی گھالنا کیتی اے میں ہتھلی کتاب 'آکھن لوک سیانے' توں سوہن لکیاں اُتے دے سمہ مہریان بجاں دیاں کتاباں توں لا بھ چکیا اے۔ ایس توں اڈ گھ بجاں میوں اپنے علاقے چوں اکھاں اکٹھے کر کے گھلے اوہناں پڑھیاں بزرگاں توں پچھ پچھ لکھے۔ ایہہ کم دوسرے بجاں وانگ اک کوشش اے پراس کم توں وی مکمل کدی وی نہیں آکھیا جاسکدا۔ مکمل تاں بس رب سوہنے دی ذات اے جینے میوں ایہہ کم کرن دی ہمت دتی۔

آخر تے میں پنجاب انسٹی ٹیوٹ آف لینگویج، آرٹ اینڈ کلچر دے ڈائریکٹر جناب ڈاکٹر محمد عباس نجمی ہوراں تے ہور سارے سکیاں دا ڈھیر ہکر گوارا آں جیناں ایس کم وچ میری کنڈ تھاپڑی اتے میں پنجابی اکھاں دا کم "آکھن لوک سیانے" توں برے چاڑھن دے قابل ہويا۔ میرے ایس کم وچ غلطیاں وی ہوسکدیاں نیں۔ صحت مند معیہ توں ماں توں اگیرے کھڑدی اے۔ میں وی ایس کم بارے صحت وند معیہ توں کھودے متھے جی آیاں توں آکھاں گا۔

احسان باجوہ

گلکھڑ والی ڈاکخانہ قلعہ کاروالا

ضلع سیالکوٹ (پنجاب) پاکستان

0345-6362362

پھس جاندا اے پئی اوس ٹوں کسے پاسے وی جان بچان دی
 راہ نہیں لہدی اتے اوہ وچکا ہے پھس جاندا اے۔
 اگے کھوہ چکھے کھڈ۔

معنی: کھڈ: کھڈا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کئی وار اینج دا پھس
 جاندا اے پئی اوس ٹوں ہر پاسے ای موت دسدی اے اتے
 اوسدی زندگی دا بچا کسے پاسے وی نظر نہیں آؤندا۔

اگے مینہ تے چکھے کورا، دل راہکاں دا ہوندا تھوڑا
 معنی: کورا: مکرہ راہکاں: جمع راہک دی، مزارع۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اینج دی
 مُصیبت پئے جاندی اے پئی بندہ چار چو فیروں پھس جاندا
 اے اتے کسے پاسے وی اوس ٹوں جان بھٹ دی نہیں
 دسدی۔

تیرے پیٹھ ای تاں راوی وگدی اے۔

معنی: پیٹھ راوی وگن: لائی کین ہون۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوک جدوں کسے
 نال تیر وچ آؤندے نیں تاں اگلے دی شیخی دی پرواہ نہ
 کردیاں ہویاں اوسنوں اوسدے مونہہ تے ای چکھ
 دیندے نیں۔

تیرے ہتھ تے میرا مونہہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ جیدے

آنکھن لوک سیانے

آزادی غلامی

اپنی نیندر سون اپنی نیندر جاگن چنگا۔

معنی: اپنی نیندر سون: سسکھ نال سون۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی آزادی دا ایہہ بھ
 توں ہوتا فائدہ ہوندا اے پئی بندہ اپنی مرضی نال سوندا اے
 اتے اپنی مرضی نال جاگدا اے۔

اک دا گولا چنگا ستاراں دا مندا۔

معنی: گولا: غلام۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے اک
 بندے دا غلام بن کے زندگی لنگھا لوے تاں اوہ ہتیاں دی
 غلامی نالوں چنگی ہوندی اے۔

اکو چو نڈھی وڈھاں نوں من لہو کڈھاں۔

معنی: چو نڈھی: چنگی کتنا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوک اینج دے
 بھیرے ہوندے نیں پئی اوہ اینج دی سٹ لاندے نیں پئی
 اگلے ٹوں سالاں تیکر یاد رہندا اے اتے اوہناں دا لایا
 پھٹ نسلاں تیک نہیں بھلدا۔

اگے کدھ تے چکھے اگ۔

معنی: کدھ: کدو، مونی وچکرو والا کھیت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کئی وار اینج دا کولا

ٹیپو دے بول ٹوں دُہرا ندیاں دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں
شیراں دا جیون بیٹا چاہیدا اے اتے گدڑاں واگ ڈراکل
اتے مُردار کھان والا نہیں ہونا چاہیدا۔

کرائے دار دا پک پیر باہر ہوندا ہے / کرائے
دار دی پک جتی باہر ہوندی ہے۔

معنی: پک پیر: اک پیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کرائے تے رہن
والے دی حیثیت مالک مکان دے سامنے غلام ورگی ہوندی
اے اتے مالک وٹوں اوس ٹوں بے دخل کر دین دی تلوار
ہر ویلے اوس دے سر تے لکدی رہندی اے۔

کہن ٹوں تے اسی وی جیہہ رکھنے آں۔

معنی: جیہہ: زبان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زبان تاں ہر اک
جی ٹوں مالک سوہنے نے وتی ہوئی اے پر اوسدی ویلے
سر جے بندہ ورتوں کر سکے اتے سچی گل ظالم دے سامنے کر
سکدا ہو دے تاں اوہ زبان والا سدواسکدا اے۔

کیہڑی نبھائی مقدمہ کرے دھرُ ول وی بھوگے
نگے وی بھرے۔

معنی: نبھائی: جو نبھ نہ سکے ☆ دھرُ ول: دھر و گھسیٹ ☆
بھوگے: بھگتے ☆ نگے بھرن: ڈن دین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مقدمے وچ کوئی

تے راضی ہووے اوس دی ہر گل جرنید اے اتے جیدے
نال کھور بازی ہووے اوسدی ماڑی جیہی وی نہیں جردا۔

جبر وچ سبھ اکو جیہے۔

معنی: جبر: دھکے دی شاہی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دھکے دی شاہی وچ
کھوتے گھوڑے دی گھٹ ای پچھان کیتی جاندی اے اتے
ہر اک ٹوں اکو ڈنڈے نال ای پکيا جاند اے۔

جے سکھ چا ہو یں چین دا، کھلھے کھنیں اڈ۔

معنی: کھلھے کھنیں اڈ: کھلھے پراں نال پرواز کر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی آزادی دا سبھ توں وڈا
فائدہ ایہہ ہوندا اے پئی بندے ٹوں کتے جان دی روک ٹوک
نہیں ہوندی اوہ اپنی مرضی نال جتھے مرضی جاسکدا اے۔

رب ڈاڈھیاں دے وس نہ پاوے۔

معنی: ڈاڈھیاں: گٹھیاں ☆ وس پون: اختیار وچ ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا کسے دا
گٹھے بندے نال واہ نہ پاد یوے۔ گٹھے دے قابو آیا
بندہ کسے ٹوں داد فریاد وی نہیں سناسکدا۔

شیر دی اک دن دی زندگی گدڑ دی سو سال دی
زندگی نالوں چنگی ہوندی اے۔

معنی: چنگی: بہتر۔

ویروا: ایس تاریخی اکھان وچ پنجابی سورے فتح علی سلطان

آس نراس

آب آب کر دے مر گئے سرہانے پانی دھریا رہیا
معنی: آب آب: پانی پانی ☆ دھریا: رکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدر ماڑے
ہون تاں پانی بھانویں سرہانے پیا ہووے پر بندہ پانی پانی
کردا امر جاندا اے۔

آبئی سرتے چھڈ پرائی آس۔

معنی: آبئی: مُصیبت آن پئی ☆ چھڈ: چھوڑ ☆ پرائی: بیگانی۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں مُصیبت سر
آتے آن پوے تاں اوس نوں اپنی ہمت اتے حوصلے نال نالنا
چاہیدا اے اوس ویلے کسے دے موندول نہیں تکلنا چاہیدا۔

آس بیگانی جو کرے سو جپوت ہی مر جائے۔

معنی: بیگانی: پرائی ☆ جپوت: او سے دا چاپ کردا او سے دا
ذکر کردا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کوئی وی بیگانی
آس لائی رکھدا اے اوہ او سے دے ہاڑے کردا کردا ای مر
جاندا اے اتے اوس نوں کجھ حاصل نہیں ہوندا۔

آسا جیے نراسا مرے۔

معنی: آسا: آس وند ☆ نراسا: بے اُمید، مایوس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر

آکھن لوک سا نے

مورکھ ای جان مجھ کے پھس دا اے او تھے جا کے تاں دھرو
گھسیٹ وی جرنی پندی اے اتے پاپوں پیسے وی لانے
پندے نیں۔

گولا تھینا ادھا تھینا۔

معنی: گولا تھینا: غلام ہونا ☆ ادھا تھینا: ادھا ہوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی غلامی دی زندگی
بندے دی ادھی زندگی مُکا دیندی اے اتے اوس دی اپنی
کوئی خواہش وی اوسدے اپنے وس وچ نہیں ہوندی۔

بار چاون قیامت آون ایں۔

معنی: بار چاون: قرضہ چکن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے توں قرضہ چکن
انکھ آن والے بندیاں لئی موت دے برابر ہوندا اے اوہ
بھلکھے مرجان پر کسے اگے تلی نہیں کر دے۔

بار چاون ویلے چنگا بھلا، بار بھرن ویلے ڈورا۔

معنی: بار چاون: قرض چکن ☆ بار بھرن: قرضہ موڑن ☆
ڈورا: کناں توں گھٹ سُنن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چا تر لوک قرض
چکن ویلے تاں چنگے بھلے ہوندے نیں پر قرضہ موڑن ویلے
جان کے انج دے ہو جاندا اے نیں پئی اوہناں نوں کتاں
توں کجھ سُنیا ای نہیں جاندا۔

اُجڑ گئیاں واڑیاں، جڈ ڈھڈاں ہائیں ماریاں۔

معنی: واڑیاں: خربوزیاں دا کھیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کھان پین
ٹوں گجھ نہ رہ جاوے تاں بندے دیاں آندراں نے بھکھ

نال ہلؤں ہلؤں ای کرنا ہوندا اے۔

اُجڑی نگری سونا دیس۔

معنی: سونا: اداس

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دا اپنا
پنڈ برباد ہو جاوے تاں ہو پور ملکھ بھانویں وسدا ای

ہووے تاں اوہ وی اجاڑ ای لگدا اے۔

اُجڑ کھیڑا نہ نیڑا۔

معنی: کھیڑا: ہاسہ ☆ نیڑا: کم بیڑن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں ہنسو
جاوے اتے اوسدے من اندر کوئی چانہ ہووے تاں اوس
ٹوں کوئی کم نہیں ہنودا۔

اچے گوہڑے وچوں پونی نہیں چھوہی۔

معنی: اچے: ہالی ابھی تک ☆ گوہڑے: جھکؤ پونیاں رکھن

والا بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہالی کتن چھوہیا وی
نہیں اتے لمیاں آساں لائیاں ہویاں نیں پئی گت کے
کھیس وی انا لوواں گے۔

اُمید اں دے سہارے جیو ندر ہندا اے۔ جدوں اُمید اں

مک جان تاں بندہ وی مک جاندا اے۔

اپنے وید ٹوں گھولم گھالا ساڈے وید ٹوں پھو کم
پھا کا۔

معنی: وید: حکیم ☆ گھولم گھالا: گھولی ہوئی کوئی دوا ☆ پھو کم

پھا کا: خالی پھوک مارن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک حکیم کئی مریضاں
ٹوں تاں دھیان نال ویکھ جاج کے دوائی دیندے نیں اتے
گجھناں ٹوں زریاں پھوکاں مار کے ترخل جھڈ دے نیں۔

آساں زربت جیڈیاں، موت تئاواں پیٹھ۔

معنی: زربت: پہاڑ ☆ جیڈیاں: جتیاں ☆ تئاواں: کھچیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ اپنے وچ دتوں
کتے وڈھیاں آساں لا کے زندگی گزاردا اے پراوسنوں
ایہہ سار نہیں ہوندی پئی اوسدی موت کسے ویلے وی آ
سکدی اے۔

آساں دے پندھ لئیں ہوندے نیں۔

معنی: پندھ: سفر واٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اُمید اں راتورات
پوریاں نہیں ہو جانداں۔ ایہہ بڑی لئیں واٹ ہوندی
اے۔ اُمید اں پوریاں ہونداں ورہے لنگھ جانداں نیں۔

اڈ بھنیر یے ساون آیا۔

معنی: بھنیر یے بھنورے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی رتاں بدلن دی آس لائی رکھدا اے۔ بھنوروی ساون رت دی اڈیک وچ رہندا اے پئی اوہ وی اڈے گا۔

اڈ ٹھ کراڑی منکا لدھا ڈھڈتے مکایا۔

معنی: اڈ ٹھ جینے گجھ ویکھیا نہ ہووے ☆ لدھا: لبھا ☆ ڈھڈ: پیٹ ☆ مکایا: لکایا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نے گجھ ویکھیا ڈھڈھانہ ہووے تاں اوس ٹوں جے کوئی اچرج شے لکھ جاوے تاں اوہ اوس دی ہر تھاں نمائش کردا بکھردا اے۔

اڈیک نالوں کال چنگلی۔

معنی: اڈیک: انتظار ☆ کال: قحط موت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اڈیک ایڑی بُری شے وے پئی اوس نالوں تاں موت ای آجاوے تاں چنگا ہوندا اے۔

اڈیک اڈیک کے چن چڑھیا اوہ وی ڈنگ پڑنگا۔

معنی: اڈیک: انتظار ☆ ڈنگ پڑنگا: جو سدھانہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری اک لہنیں آس مگروں وی گجھ حاصل نہیں ہوندا اتے بندہ بس ہتھ ملن

جوگا ای رہ جاندا اے۔

اک در بند سو در کھلھے۔

معنی: در: دروازہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں کدی وی نا اُمید نہیں ہونا چاہیدا جے اوس ٹوں اک پاسیوں جواب مل جاوے تاں رب سچا اوس ٹوں ہور ہزاراں سبب لا دیندا اے۔

اک درائے سو در پٹے / اک در بند ہزار در کھلھا

معنی: اٹے: بند ہووے ☆ پٹے: پٹے کھولھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے دی روزی روٹی دا اک دروازہ کسے دھر و پاروں بند ہو جاوے تاں رب سچا اوس واسطے ہور سو دروازہ کھولھ دیندا اے۔

اک ساہ ہزار چاہ اک دم لکھ اُمید۔

معنی: ساہ: سانس ☆ چاہ: آس ☆ دم: زندگی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی ساری زندگی آساں اُمیدیاں نال ای گوردی اے اتے حیاتی دے اک اک دم نال لکھاں اُمیدیاں جویاں ہوندیاں نیں۔

اک ٹوں کپہ روئی اس اوت گیا ای آوا۔

معنی: اوت گیا: خراب ہو گیا ☆ آوا: بھانڈے پکان والی بھٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اوہ گجھ

آکھن لوک سیانے

ای مِلدا اے جو گجھ اوس دے مقدر وِچ ہوندا اے۔ نہیں
تاں اوسدی ساری محنت وی اضا یاں اُڑ جاندی اے۔
اک واری جیاں ایں گھڑے دا پانی پیاں۔
معنی: جیاں: زندہ رہواں۔
دیروا: ایس اکھان وِچ زندگی دلوں نراس ہوئے بندے
دلوں دُعا کیتی گئی اے پئی جے زندگی مل جاوے اتے
اپنے آپ گھڑے چوں پانی پین دے قابل ہو جانواں تاں
اوسدا شکر کراں گی۔
اکھیں ویکھ نہ رَجھیا، بہوں تماشے۔
معنی: رَجھیا: سیر ہو یا رُج مار یا ☆ بہوں بؤہت۔
دیروا: ایس اکھان وِچ اوس بندے نوں محول کیتا گیا اے
جو کسے نوں اکھیں ویکھ کے نہ رَجے اتے اُنج ای ہر ویلے
تماشے کردار ہوئے۔
اکھاں کھلھیاں رہ گنیاں پر بکری مرگئی۔
دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ راکھی
کردا مر جاندا اے پر ہون والا نقصان ہو جاندا اے۔
اکھوں اولھے، گھت بھڑولے۔
معنی: اکھوں: اکھیاں توں ☆ اولھے: اوجھل ☆ گھت:
پا ☆ بھڑولے۔
دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اکھیاں دے
ساہنویں ہووے تاں مُجت قائم رہندی اے جے اوہ

اکھیاں توں دُور ہو جاوے اوہ اُنج ہوندا اے پئی کسے نے
بھڑولے پاچھڈیا ہووے۔
اکھپوں دُور سو دلوں دُور۔
معنی: اکھپوں: اکھاں توں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اوہ ای چیتے
رہندا اے جو مِلدا اگلدا رہوے جو بندہ اکھپاں توں دُور رُ
جاوے اوہ دل توں وی دُور ہو جاندا اے۔
اگ اگ اکھیاں، مونہہ نہیں سڑدا۔
معنی: سڑدا: جلد ا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ مُونہوں
اگ اگ بولی جاوے تاں اوس دا مُونہہ نہیں سڑے گا۔ کوئی
وی آس مُونہوں بولی جان نال پوری نہیں ہوندی۔

اُن وی کتئی، جت وی کتئی، پوری اللہ فیر نہ گھتی۔
معنی: اُن: اُون ☆ جت: جانور دے وال ☆ گھتی: پائی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں جتی
مرضی محنت کر لوے پر پوری اودوں ای پیندی اے جدوں
رب سچے نوں منظور ہووے۔

ایہناں تِلاں وِچوں تیل نہیں نکلنا۔
معنی: تِلاں: جمع تیل دی، اک تیلدا ر فصل۔

دیروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کوئی بندہ کسے
اچھے بندے کوں کم لے کے گیا ہووے جیہڑا کدی وی کسے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جووی یوندی دے
لڈو کھالیندا اے اوہ ایس لئی پچھتا ندر ہندا اے پئی اوہنوں
ہور کیوں نہیں کھانے نصیب ہوئے اتے جو نہیں کھاندا اوہ
وی پچھتا ندر ہندا اے۔

بھٹھ اوہنا ندر اچوٹا جیہناں وڈانی آس۔

معنی: بھٹھ جیو تا: خاک جیو تا ☆ وڈانی: بیگانی۔

دیروا: ایہ اکھان بابا فرید شکر گنج "ہوراں دے شلوک دانوٹا
اے۔ ایس وچ دسیا گیا جو لوک کسے توں آس لائی
رکھدے نیں اوہناں دا جین کاہدا جین اے۔ اوہناں دی
زندگی سدا نصیب وچ رہندی اے۔

پتی تائیں وسار کے اگے دی سدا لے۔

معنی: پتی: سدا رگنی ☆ وسار کے: بھلا کے ☆ سدا: خبر

سار۔

دیروا: ایس اکھان وچ بندے توں مت دتی گئی اے پئی اوس
ٹوں گزرے ویلے تے بہہ کے ہتھ ملدے رہن نالوں آؤن
والے ویلے وچ کجھ کر لین دی ہمت کرنی چاہیدی اے۔

بھج بھج رتی، توڑ نہ پئی۔

معنی: بھج: دوڑ ☆ رتی: روئی ☆ توڑ: منزل تیک ☆ پئی:

اپڑی۔

دیروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو
کسے تھاں اپڑن لئی نٹھ نٹھ کے پھاوے ہو جاندے نیں پر
اوڑک لیکھاں دی گھاٹ پاروں راہ وچ رہ جاندے نیں۔

آکھن لوک سیانے

دے کم آؤن والا نہ ہووے۔

بارہیں سالیں ارؤڑی دی وی سنی جانندی اے۔

معنی: ارؤڑی: گوئے دا ڈھیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں رب

دی رحمت توں کدی وی فراس نہیں ہونا چاہیدا اوہ مالک سچا

اوڑک بندے دی فریاد سن ای لیندا اے۔

بارہیں ورہیں کاں بولیا، اوس فیروی آکھیا کاں۔

معنی: ورہیں: سالیں ☆ کاں: کوا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کجھ لوک اچھے

بندیان توں آس لالیندے نیں جیہڑے کسے داکم کرن

دے قابل ای نہیں ہوندے، اوہ جدوں وی بولن گے بھیدا

ای بولن گے۔

یورپی اے تاں پھل وی لگے گا۔

معنی: یور: پھل لگن توں پہلاں لگن والا پھل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں رب

دے سچے ناں دی سدا آس رکھنی چاہیدی اے، جے اوہ

رکھاں توں یور لادیندا اے تاں اوس توں مگروں پھل وی

ضرور لادے گا۔

یور دے لڈو جیہڑا کھاوے اوہ وی پچھتاوے

جیہڑا نہ کھاوے اوہ وی پچھتاوے۔

معنی: یور دے لڈو: یوندی دے لڈو۔

بھج بھج کھڑی پر پیکیں نہ پئی۔

معنی: پرانی بیگانی سدا سدا سدا۔

معنی: کھڑی کھلوتی پیکیں اپنے پیکیاں وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی آس وی بس رب
سچے توں لانی چاہیدی اے ہو رکسے کولوں لانی آس ہوتی
دار پوری نہیں ہوندی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندہ لکھ بھج دوڑ کر
لوے پراوسدی جھولی لیکھاں دا لکھیا ای پند اے۔

پرانی آس سدا سدا۔

بھجیاں دھڑکاں کھراں کلاوے جیہڑا لکھیا سو
ہتھ آوے۔

معنی: پرانی بیگانی سدا سدا مایوسی۔

معنی: بھجیاں: دوڑاں ☆ دھڑکاں: چھالاں ماراں ☆
کھراں کلاوے: باہواں وچ ولاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کسے تے کسے کم دی
آس لالین بس مایوسی اتے ناکامی ای دیندی اے۔ ہوندا
اوہ کجھ ای اے جو رب سچے توں منظور ہوندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندہ لکھ دوڑ بھج کر
لوے۔ باہواں نال جگ توں کلاوے وچ لین دی واہ لا
لوے پر سر پر اوہ کجھ ای جھولی پند اے جو مقدران وچ
پہلے دن دا لکھیا ہویا ہوندا اے۔

پرانی ہتھ ول تگن جھوٹا ٹکر لگن۔

معنی: تگن: دیکھن ☆ جھوٹا: کسے دا بچیا ہویا ☆ ٹکر:
روٹی ☆ لگن: کھان کھانے دا کوئی شے کھان۔

بھیڑے پوچھل لکیاں نہ اُگر نہ پار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کسے کولوں آس لانی
رکھن انج ای اے جو بس بندہ کسے دا جھوٹا ٹکر کھان لکھا
ہوے۔

معنی: بھیڑے پوچھل: بھیڑے ڈنگردی دُم پھڑیاں ☆
اُگر: ایس پاسے۔

پلے پیا و ہاجنا بھاء پچھدی جاں۔

معنی: پلے: دامن وچ ☆ و ہاجنا: کاروبار ☆ بھاء: قیمت۔
دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جو کجھ مقدران وچ
لکھیا ہویا ہوندا اے اے سر پر اوہ کجھ ای ملدا اے اتے
بندہ او سے کم وچ ای بھسار ہندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی دریا لکھن لئی وی
کسے چنگے ڈنگردی پوچھل پھڑ لوئے تاں پار لگ جانی دا اے
پر جے کسے بھیڑے ڈنگردی پوچھل نپ لوئے تاں اوہ نہ
پار جان جوگا چھڈا اے اتے نہ ای ارار جوگا رہن دیندا
اے۔

پلے نہ پئے، جھمترات پڑھانی اے۔

پرانی آس آئی نہ راس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھل پکن وِچ بڑی
دیر لگدی اے۔ پہلاں پھلھ لگدے نیں۔ اوہ جھڑن تاں
اوس گروں پھل لگدے نیں۔
پھلھ سو جو سہرے چڑھے۔
معنی: سہرے چڑھے: سہرے وِچ بچے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر
پھلھ تاں بڑے ای کھرد دے نیں پر مقدر اں والے اوہ ای
ہوندے نیں جو کسے دے سہرے دی سجاوٹ دا حصہ بنن۔
پھل کھان سو کھا نہیں ہوندا۔
معنی: سو کھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھل کھان لئی بڑی
محنت کرنی پندی اے ایویں ہتھ پڑتھی ایہ سو دا نصیب نہیں
ہو جانا۔
پھلھ نہیں تاں پتیاں ای سہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو کجھ بندے نوں
بل جاوے اوس نوں اوس تے ای صبر شکر کرنا چاہیدا اے۔
پھلھاں نال کنڈے وی ہوندے نیں۔
معنی: کنڈے: کانٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مس وِتی گئی اے پئی جے بندہ
پھلھاں نوں جھولی پان دار تیکھوان ہووے تاں اوس نوں
کنڈیاں نال پوٹے پچھوان لئی وی تیار رہنا چاہیدا اے۔

معنی: جھمترات پڑھانی: جھمترات دا ختم دوانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نوں محول کیتا گیا اے
جیہناں دے پلے تاں ہوندا کجھ نہیں پر اوہ ایویں ہر تھاں
جھمترات دا ختم دوان دا ہوکا دیندے بھر دے نیں۔
پلے نہ دھیلہ، کر دی میلہ میلہ۔

معنی: دھیلہ: ادھاپسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کجھ لوک چوکھیاں
ساریاں آساں ہر ویلے لائی مچھ دے نیں جو پورییاں نہ
ہون تے اوہناں نوں مایوسی ہوندی اے۔
پلے نہ کوڈی ناں لکھ پتی۔

معنی: کوڈی: پيسہ پرانے ویلیاں وِچ کوڈیاں نوں وی
بازاری چنس و جھوں ورتیا جانداسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نوں مزاح کیتا گیا
اے جو خالی ہتھ ہون تے وی ایویں بڑاں مار دے
بھر دے نیں پئی اوہناں کول چوکھا مال اے۔
پھل پکن تاں کھان نصیباں والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ بڑی محنت نال
پھل تیار کردا اے اتے اپنی محنت گروں جدوں پھل پک
کے تیار ہون تاں اوہ وی نصیباں والا ای کھاندا اے۔

پھلھ جھڑن تاں پھل لگن۔

معنی: جھڑن: لہہ جان۔

ڈھیریاں ڈھاہ کے اوس مالک دی آس لا کے بیڑی دریا
وچ ٹھیل دینی چاہیدی اے۔ بنے لان والا مالک آپ ہوندا
اے۔

ٹھیل مہانیا بیڑی، کپ گھن لانواں۔
معنی: ٹھیل: چلا☆ مہانیا: اوہ ملاح☆ کپ گھن: وڈھ
دے☆ لانواں: رسیاں جیہناں نال بیڑی بدھی ہوندی
اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں زرا ہوا
اتے موسم ٹوں ای نہیں ویکھدے رہنا چاہیدا۔ اوس
ٹوں رب داناں لے کے بیڑی روانہ کردینی چاہیدی اے۔
ٹھیلین میر مہانے اگوں اللہ جانے۔

معنی: ٹھیلین: روانہ ہون، ٹورن☆ میر مہانے: وڈے ملاح
جگا دری ملاح۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زندگی دے
ڈونگھے دریا وچ بڑے بڑے سیانے ملاح وی بیڑا ٹھیلین
لکیاں اللہ توبہ کردے نیں۔ ایس لئی پئی اگے دیاں گلاں
تاں بس اوہ ای جان دا اے۔

چتیا سو ہاریا ہاریا سو ماریا۔
معنی: چتیا: جت گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی کسے
میدان ٹوں جت لیندا اے کل کلوتر ٹوں اوسنوں ہاروی ہو
ای سکدی اے اتے ہارای بندیاں لئی موت ہوندی اے۔

آکھن دک سیانے

تاہنگھ ڈاڈھی بُری بلاء اے۔

معنی: تاہنگھ: خواہش☆ ڈاڈھی: بڑھت گھڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی شے دی
خواہش بندے ٹوں ہر ویلے جیک تائی رکھدی اے۔ جتاں
چراوہ پوری نہ ہو جاوے اوس بندے ٹوں جین نہیں آسکدا۔
تروے سورمیاں اپنی باہیں۔

معنی: تروے: ترن دا چارہ کر☆ سورمیاں: بہادر☆
باہیں: زور نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس زندگی
دے دریا وچ لہیاں باہواں دے زور ای ترنا پیندا
اے۔ بیگانی آس تے کوئی کناں گوچر جیوں سکدا اے۔
فری تاں کپڑی وی مان نہیں ہوندی۔

معنی: فری: پینڈے پئی☆ کپڑی: چوٹی☆ مان نہیں
ہوندی: کجھ سفر کرای لیندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں رب
سچے داناں دھیا کے پینڈے پئے جانا چاہیدا اے۔ سفر وچ
فری تاں کپڑی وی کجھ نہ کجھ پینڈا کرای لیندی اے۔

ٹھیل مہانیا بیڑی گوں کپ گھن لاہا۔

معنی: ٹھیل: ٹور چلا☆ گوں: ٹوں☆ کپ گھن: ختم کر
دے کٹ دے☆ لاہا: فائدہ امید۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہو رسھے

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زندگی
آساں نال ای گزردی اے۔ اتے ایہہ ای زندگی دی
خوبصورتی وی اے۔ آساں توں پناں زندگی دا کوئی سواد
نہیں۔

جس ساہ دتے اوہ گراہ وی دیسی۔

معنی: ساہ: سانس ☆ گراہ: بُد کی لقمہ ☆ دیسی: دیوے گا۔
ویروا: ایس اکھان وِچ اوس سوہنے رب توں آس لائی گئی
اے پئی جے اوس نے زندگی دتی اے تاں اوہ روٹی وی
ضرور دیوے گا۔

جس نے چُجھ دتی اے اوہ چوگ وی دے گا۔

معنی: چُجھ: چوچ ☆ چوگ: دانہ دُنکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے رب سچے
نیں موندھ لایا اے اوہ ٹکر پانی وی ضرور دیوے گا ایس لئی
بندے نوں اوس دے گھروں کدی نراس نہیں ہونا چاہیدا۔
جے لعل تے ونڈے کو لے۔

معنی: جے: پیدا کیتے ☆ لعل: جواہر ہیرے ☆ ونڈے:
تقسیم کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بھیروی اولاد دے جم پین تے کو لے
ونڈن دی گل کر کے بُری اولاد توں مزراخ کیتا گیا اے۔

جے چنگے دن نہیں رہے تاں بھیرے دن وی
نہیں رہن گے۔

جتھے سؤ او تھے اکوتر سؤ۔

معنی: اکوتر سؤ: اک سؤ اک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نوں مخول کیتا گیا اے
جو چنگے ویلے دی آس تے قرض چکی جانداے نیں پر آپ
لگھ بھن کے دوہرا نہیں کردے۔

چجر جپوے اُچر مٹکاوے۔

معنی: چجر: جتاں چر جدوں تک ☆ مٹکاوے: سجاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اُتے
جتاں چر جیو ندر ہندا اے اوہناں چر اوہ اپنی خوبصورتی دے
جلوے لوکاں نوں دکھان لئی واہ لاندرا ہندا اے۔

چجر دم تچر غم۔

معنی: چجر: جدوں تیک ☆ دم: زندگی ☆ تچر: تدوں تیک
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زے غم اتے دکھ نوں
دیکھ کے زندگی توں اواز نہیں ہو جانا چاہیدا۔ ایہہ تاں زندگی
دا زیور اے۔ ایہہ زندگی نوں مانجھ کے سواردا اے۔

چجر سانس تچر آس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زندگی وِچ جیوندیاں
بندہ آس دے سرتے ہسدا کھیڈ دار ہندا اے۔ جدوں
آس مٹک جاوے او دوں زندگی وی مٹک جاندی اے۔

جد تک سانس تے تک آس۔

معنی: جد: جدوں ☆ تے: تدوں۔

جیہڑا دانہ لگدا اے اوہوای چڑوی چُک جاندی اے۔
معنی: دانہ: فصل دے دانے ☆ چُک: کھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم وِچ بندے
دے مقدر ای کم کردے نیں۔ فصل وی تاں ای گھر آؤندی
اے جے مقدر چنگے ہون تے نہیں تاں پکی فصل وی چڑویاں
ای چُک جاندیاں نیں۔

جیہناں روڑا جا کھیا، رب ساون لاسی۔

معنی: روڑا: ات گرمی دی رُت ☆ جا کھیا: برداشت کیتا ☆
لاسی: لاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو رب سچے دی
آس لا کے گرمی دی رُت وِچ اوڑنوں جریئدے نیں رب
اوہناں دیاں آساں پُریاں کرن لئی ساون تھڑیاں وی لا
ای دیندا اے۔

جیہنے سر دتا اے، اوہنے ای کن وی دتے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے مالک نے
سر دتا اے او سے نے ای کن وی دتے نیں۔ بندے توں
سر ڈاہن توں اگدوں اگلے دی گل وی سُن لینی چاہیدی
اے۔

جیہنے کوڑا دتا اے، گھوڑا وی دیوے گا۔

معنی: کوڑا: چا بک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی مت دتی گئی اے پئی ہر بندے

معنی: چنگے: دن: خوشحالی دے دن ☆ بھیروے: دن: مندے
دن بد حالی دا زمانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی زندگی وِچ
اے کھاویلا آجاوے تاں بندے نوں راس نہیں ہونا چاہیدا۔
چنگا ویلا وی او سے مالک سچے کول اے۔ اوہ جدوں
چاہوے پھر کا پھیر سکدا اے۔

جے سکھ چاہیں جی دا پانی وی منگ نہ پی۔

معنی: جی دا: زندگی دا ☆ چاہیں: چاہویں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بندیا جے توں
زندگی آرام چین نال لنگھانا لوڑنا ایں تاں ہائیں مائیں پانی
وی کسے کونوں منگ کے نہ پویں۔

جے ہوندا رزق کمایاں، حافظ جیہے رُل مردے۔

معنی: کمایاں: کمائی کیتیاں ☆ رُل: خوار ہو کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رزق تاں رب
سچے نے جن توں پہلاں دا ای لکھ چھڈیا ہوندا اے۔
جے ایہہ سارا کجھ کمائی کرن پاروں ای ہوندا تاں اکھیاں
توں ناپینے لوک تاں روٹی کھنوں ای مر جاندا اے۔
جیہدے واسطے میں چلی، اوہدی بدلی ہو گئی۔

معنی: بدلی: تبادلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کجھ لوک جیہدی
آس! کے مُردے نیں اوہ اگوں اوہناں توں ملدے ای
نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زندگی دی ساری
ٹو بھورتی اُمید اتے آس نال اے۔ جدوں بندہ جگ تے
بزاسا ہو جاوے تاں اوہ جیو ندا ای فبرے پئے جاندا اے۔

دڑوٹ زمانہ کٹ، بھلے دن آؤن گے۔

معنی: دڑوٹن: برداشت کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ بندے نوں مت دتے گئی اے پئی
جے اوکھے دن آ جان تاں اوہ جو صلے نال گزارنے
چاہیدے ئیں۔ بندے دا صبر دیکھ کے رب بندے دا
بھرا کا پھیرای دیندا اے۔

ڈبئی تاں جے ساہ نہ آیا۔

معنی: ڈبئی: ڈب گئی ☆ ساہ: سانس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک ساہ
ہوندے ئیں بندہ ہتھ پیر ماردار ہندا اے پر جدوں اوسدی
اُکی پیش نہ جاوے تاں ای اوہ ڈب دا اے۔

ڈلھے بیراں دا گچھ نہیں وگڑدا۔

معنی: ڈلھے بیر: بھانڈے چوں باہر جا پئے بیر ☆ وگڑدا:
نقصان ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے بیراں
درگی ہتھے کسے بھانڈے چوں بھوئیں تے ڈگ وی پوے
تاں اوہناں دا گچھ نہیں وگڑدا۔ اوہناں نوں جھاڑ مٹھوک
کے مڑ بھانڈے پالینا چاہیدا اے۔

کے مڑ بھانڈے پالینا چاہیدا اے۔

نوں رب سچے اُتے پورا وساہ ہونا چاہیدا اے پئی جے اوس
مالک نے گھوڑا نوں والی چابک دے دتی اے تاں اوہ
گھوڑا وی ضرور دیوے گا۔

جھڈو سڑیا ماں کولوں گیا ماسی کول، پھیر جھڈو دا
جھڈو۔

معنی: جھڈو: جاہل، گنوار ☆ سڑیا: جلیا: کیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی جاہل وچارہ
اپنی ماں دیاں ہر ویلے دیاں نصیحتاں دا کیا ہو یا اپنی ماسی
کول گیا پراوتھے جا کے وی اوس دیاں عاداتاں نہ بدلپاں۔

چار دناں دی چاننی، فیر ہنیری رات۔

معنی: چاننی: چاندنی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سدا بادشاہی رب
دی اے۔ بندے دی زندگی وچ ماڑے چنگے دن تاں
آؤندے ای رہندے ئیں بندے نوں صبر دلپہ نہیں جھڈنا
چاہیدا۔

چنگے دن نہیں رہے تاں مندے وی نہیں رہن گے۔

معنی: چنگے: اچھے ☆ مندے: بندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں سدا
رب دے گھر دی آس رکھنی چاہیدی اے۔ بندے دے
دن بدلدے ای رہندے ئیں۔

دُنیا اُمید دے سرتے قائم اے۔

رودنا کیوں ایں اِنے تھالی وِچ کجھ نہیں۔

اودوں بندہ وی نہیں رہندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
ٹوں کسے پاسیوں وی کوئی آس نہ ہووے اوہ رووے گا
نہیں تے کہہ کرے گا۔

سوچاں جا کے پتن تے آئیاں، چائیں چائیں
گھروں چلیاں۔

معنی: پتن: دریا دا گھاٹ، بیڑی تے چڑھن والی تھاں ☆
چائیں چائیں: خوشی، خوشی۔

سُتھر یا دُو نہیں گلئیں بہار، جان دین گے روٹی،
جاں دین گے مار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ساری عمر گناہ
کردار رہندا اے اتے آس لائی رکھدا اے پئی اخیر تے
مرن لگے معافی منگ لاں گے پر کوئی پتہ نہیں کیہڑے
ویلے موت دا بلاوا آجانا ایں۔

معنی: دُو نہیں: دُونواں ☆ بہار: مَوَج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سُتھرے شاہ جی آکھدے نیں پئی
میں جیہناں ول چلیاواں او تھے مَوَج ای مَوَج اے۔ جاں
تاں روٹی دین گے جاں جانوں مار دین گے ایسراں مالک
نال میل ہو جاوے گا۔

سوچیں پیا، تے بندہ گیا۔
معنی: سوچیں: سوچاں وِچ پریشانیاں وِچ۔

سُتھن دی فرمائیش کیتی، ٹوپی سر ٹوں منگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اللہ
سوہنے توں ہر ویلے بھلے دی آس لائی رکھنی چاہیدی اے۔
جے اوہ ہر کم اُتے سوچیں پئے جاوے تاں اوہ چھستی ای مر
مک جاندا اے۔

معنی: سُتھن: شلوار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کدی وی راضی
نہیں ہوندا۔ ایس والی اوہ گل ہوندی اے پئی جے ایس
ٹوں شلوار دے دیوتاں سر دی ٹوپی منگن لگ پند اے
حالاں ٹوپی توں پناں وی گزارہ ہو سکدا اے۔

سوہنی دیوے، خُضر دے بالدی، کوں شکل
ویکھاں مہینوال دی۔

سنسار آساں بدھی اے۔

معنی: سوہنی: رومانی قصے سوہنی مہینوال دی نانکہ ☆ خُضر:
حضرت خُضر۔

معنی: سنسار: دُنیا ☆ آساں بدھی: اُمیداں نال قائم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سوہنی جدوں دریا دی
کانگ وِچ پھسی ہوئی سی اوس ویلے مہینوال ٹوں ملن دی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہہ دُنیا بس
اُمیداں دے سر تے قائم اے۔ جدوں اُمیداں نہ رہن

معنی: آئیں: آیوں ☆ چھترے: چھتر، جسی ☆ گھماہیں:
گھماندی رہوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو دین دے دن وی
آکے نہ ملے اوہ حسمان ٹوں کھاوے اوس دا پرت کے خیال
وی نہیں کرنا چاہیدا۔

کڈا اہیں تاں سیت دا پکھی چھاں تے بہسی۔
معنی: کڈا اہیں: کدی ☆ سیت: مقدر ☆ پکھی: پکھو،
پرندہ ☆ بہسی: بہوے گا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں رب
سچے توں آس لائی رکھنی چاہیدی اے۔ کدی تاں اوس دی
آس دا پکھو چھاں تے بہہ ای جاوے گا۔
کڈا کڈھان گئی، کڈا بھنوا آئی۔

معنی: کڈا: کانا ☆ کڈھان: نکلوانے ☆ کڈا: ٹخنا ☆
بھنوا: تڑوا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدر اں
دلوں ہار ای نصیبیاں وچ لکھی ہووے تاں بندہ بھلے دا کم
وی کران لگے تاں اوس توں دھکے نال کوئی نہ کوئی برائی ہو
جاندی اے۔

کیہ آس پرانی لسی دی، جو گھر بیگانے دسی دی۔
معنی: لسی: دُدھ ٹوں رڑکن مگروں پٹن لئی تیار کیجا گیا
مشروب ☆ دسی دی: جس بارے دسیا جاندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی آس بس رب سچے توں
آکھن لوک سیانے

آس وچ حضرت حضرت ہو راں دے ناں دے دیوے بالن
دی سکھنا سکھ رہی سی پئی کسے طریقے اپنے مہینوال دامکھ
دیکھ لوے۔

صبر شکر درگاہیں لیکھا۔

معنی: درگاہیں: رب دے دربار وچ ☆ لیکھا: حساب۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو لوک ہر کم وچ
رب سچے دا شکر کردے نیں اتے صبر کر کے گزارہ کردے
نیں اوہناں ٹوں اوسدا اجر اوڑک مل ای جاندا اے۔

صدق دے بیڑے پار۔

معنی: صدق: صبر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو لوک رب سچے
توں آس لا کے صبر کیتی رکھدے نیں، رب سچا اوہناں دے
بیڑے پار کرای دیندا اے۔

عشقوں وی رہی، شکاروں وی رہی، بھج گیا ٹھوٹھا
دالوں وی رہی۔

معنی: ٹھوٹھا: بھانڈا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مقدر سنگ نہ کرن
تاں بندے دی کوئی آس وی پوری نہیں ہوندی۔ ہتھ پھڑی
روٹی وی کھانی نصیب نہیں ہوندی۔

عیدی اُتے نہ آئیں، تے چھترے توں
گھماہیں۔

گھڑی پل دی آس نہ کرکل دی بات۔
معنی: گھڑی پل: گھڑی دی گھڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں بے
آس لانی وی ہووے تاں گھڑی پل دی لائینی چاہیدی
اے پرکل دی آس لان وی فضولی اے۔

لکڑی تے کھکھڑی تے کیہ بھروسہ۔
معنی: کھکھڑی: لکڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی بندہ لکڑا تے
کھکھڑی بارے کوئی پکی گل نہیں کر سکدا اپنی ورتن لکیاں
کیہو جیہی نکلے گی۔

لکھ لعنت تے طمع خراب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لالچ بڑی ای بُری بلا
اے تے بندے نوں لعنتاں پوان تاں لے جاندی اے۔
لوڑ پید اگڑ ڈھلا۔

معنی: لوڑ پید: ضرورت دا ☆ ڈھلا: ڈھیلا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے شے دی
لوڑ ہووے اتے اوہ شے ای ٹھیک حالت وچ نہ ہووے
تاں لیکھ ماڑے ای گنے جاندے نیں۔

مڈے پچھو چن چڑھیا، اُ بھی ڈنگ پونگا۔

معنی: مڈے: مڈت ☆ پچھو: مگروں ☆ اُ بھی: اوہ وی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے مقدریں وچ ہار

لانی چاہیدی اے۔ پر اے گھڑی لسی دی آس لائین چنگا نہیں
ہوندا کاہدا پتہ اگلا ویلے تے لسی دینوں مگر جاوے۔

کہی، کوہاڑی، ترنگلی، سنبھل آتا گنھ، پہلے
بھانڈے پاکے، پچھوں تھن نوں چنگھ۔

معنی: کہی: کسی ☆ ترنگلی: گھاہ پھولن والا سندھ گنھ: چنگلی
طرح رلانا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے نوں
پہلاں اپنا سارا سامان گنچ کے رکھنا چاہیدا اے، اوس نوں
مجھ دا ددھ بھانڈے پاکے وکھری تھانویں رکھ کے مجھ دا تھن
چنگھن لئی مونہہ وچ پانا چاہیدا اے۔

گمانڈھیاں دے لارے، ٹبر بھکھا مارے۔

معنی: گمانڈھیاں: گواہنڈیاں ☆ لارے: وعدے ☆ ٹبر:
گھر دے جی۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں نوں مخول کیتا گیا اے
جو کسے دے لارے تے اپنے جی بھکھے مار لیندے نیں
اتے آپوں ہتھیں نال گنھ نہیں کردے۔

گنڈھوں خالی رب دے سوالی۔

معنی: گنڈھوں: جیب توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہناں دی جیب
وچ گنھ نہیں ہوندا اوہ رب سچے دے ناں تے لوکاں اگے
سوال مار دے بھر دے نیں۔

لکھی ہووے تاں مسئلہ حل ہو کے وی حل نہیں ہوندے۔

مرگئی سڈی، پنولیاں کھنوں۔

معنی: سڈی: گڑیا ☆ پنولیاں: جمع پنولے دی، کپڑے ☆
کھنوں: بغیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی آس ای لوکاں ٹوں
چیندیاں رکھدی اے۔ پر شوق تاں بے جاناں داوی پورانہ
ہووے تاں اوہ وی مونہہ موڑ جاندا ہے نیں۔

منگاں مینہ، مراداں جھکھرو۔

معنی: مینہ: بارش ☆ مراداں: وصولی ☆ جھکھرو: بہیری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کئی واری بندہ منگدا
گجھ ہور اے اتے اوس ٹوں مل گجھ ہور جاندا اے۔ اوہ
بارش دی آس کردا اے پر جھکھرو آ کے اوس دے سر وچ گھٹا
پا جاندا اے۔

مونہہ دی مونہہ وچ تے ہتھ دی ہتھ وچ۔

معنی: مونہہ دی مونہہ وچ: جو روٹی مونہہ پائی ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس زندگی دا کوئی
بھروسہ نہیں ہوندا پی مونہہ وچ پائی مونہہ وچ ای رہ
جاوے اتے ہتھ وچ پھڑی مونہہ وچ پان دی مہلت ای نہ
ملے۔

میں دیکھاں خان کو خان دیکھے تنگوائی کوں۔

معنی: دیکھاں: دیکھاں ☆ کو: ٹوں ☆ تنگوائی: مانسہرہ

نیڑے اک پہاڑ ☆ ٹوں: ٹوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ اندر ہر

کوئی اک ڈو جے ول آس امید دی اکھلائی کھلوتا اے۔

نھاتی دھوتی رہ گئی، مونہہ تے مکھی بہہ گئی۔

معنی: نہاتی دھوتی: نہا دھو کے کیتی تیاری ☆ مونہہ تے مکھی
بہن: بے آس ہو جاوون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کئی واری انج ہوندا

اے پی بندہ کسے کم دی پوری تیاری کردا اے پر آخری

ویلے اوس ٹوں انج دا کم پئے جاندا اے پی بندہ اوتھے جا
نہیں سکدا۔

نہ گھردی رہی نہ باہردی، نہ منس دی رہی نہ یاروی

معنی: منس: خاوند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جدوں دناں وچ

فرق ہووے تاں بندے دا کیتا چنگا کم وی مندا ہو جاندا

اے اتے نہ ای گھر دے راضی ہوندے نیں اتے نہ ای باہر

والے خوش رہندے نیں۔

ویلا وقت ویہایاں بہن کیہ لہندا اچھتایاں۔

معنی: ویہایاں: گداریاں ☆ لہندا: بھلدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی بندہ جدوں اپنے

ہتھوں ویلے ٹوں کڈھ بہوے مڑ بہہ کے پچھتاوندے رہن

نال تاں اوس ٹوں گجھ ہتھ نہیں آسکدا۔

ہم تلوں خان ناں خان تلوں کے اسمان ناں۔

معنی: ہم: اسیں ☆ تلوں: تلمیں دیکھیں ☆ ناں: دل طرف۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی اپنی اپنی آس لائی کھلوتا اے۔ پوری اوسدی ای پندی اے جیہدی رب پاندا اے۔

یا رب سچ لوکاں دی دیہاڑی میری چھٹی دی چھٹ۔

معنی: دیہاڑی: دیہاڑی ☆ چھٹ: دو بھوئیاں بوریاں جو کھوتے تے لدھدے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ اوہناں آہلگی لوکاں نوں مچول کیتا گیا اے جو لوکاں نوں دیہاڑیاں کر دے تاں ویکھدے نیں پر آپہ پتیاں پھٹیاں کرن دے رچھوان ہوندے نیں۔

☆☆☆☆

آکر بازی، تکتیر بانہہ، مورکھ مت

آکر سچ دی جیہدی سچ دی۔

معنی: سچ دی: مونہہ سجایا ☆ سچ: سچ۔

دیروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کئی لوک اُنج ای ہر ویلے آکر ہی بکھر دے نیں ہالاں اوہناں دامالی پکھوں ایہہ حال ہوندا اے پئی گھر وچ کوئی منجی جیہدی وی سچ دی نہیں ہوندی۔

ہکار یا سوماریا، ہیا سوڈیا۔

معنی: ہکار یا: تکتیر یا ☆ ہیا: لالچ کیتا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی تکتیر یا جاوے گا اوہ چھٹی ای گھانا کھاوے گا اتے جو بندہ وی لالچ دے ویہن وچ کھب جاوے گا اوہ وی اوتھوں سچ کے نہ نکل سکے گا۔

چھنے دازور گسنی دے زور نال آہیا، ہتھے دازور وینی دے سر نال۔

معنی: چھنے: زور لان ☆ گسنی: کلائی وینی ☆ ہتھے: ہتھ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی شے نوں زور نال داس بنان لئی ہتھ کم دیندے نیں اتے ہتھ داسارا زور بانہہ دے زور پاروں ای کم کردا اے۔

میں نہ کداں مینڈی باجری پئی کدے۔

معنی: کداں: نپاں نچاں ☆ مینڈی: میری ☆ باجری: باجرہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھ بندے نوں اپنے نال نال اپنی فصل اتے سارا آلا دوالا وی نچدا کددا نظر آؤندا اے۔

جھگڑاؤ دا سمو جھیر دے وچ ویندا اے۔

معنی: جھیر دے: جھگڑے ☆ ویندا: جاندا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر ویلے کد کد کے کسے دے گل پے جان والے نوں کدی کدائیں اگوں کوئی گانا

بھنن والا ضرور مل جاندا اے اتے اوس دا کم مکا چھڈ دا اے۔

اخے تُوں کون میں خواہ مخواہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ مت دے
لوک ساری دیہاڑی سڑکاں گلیاں وچ بس جھگڑا کرن
مارن اتے مارکھان لئی ای تڑے بھر دے نیں۔

نہ ایدھردی نہ اودھردی ایہہ بلا کدھردی۔

معنی: ایدھراودھر: ادھر ادھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری کسے مورکھ
تُوں دیکھ کے اوسدا اندازہ نہیں لاسکدا پئی ایہ بیماری
کتنوں اوس دے گل آن پئی اے۔

غرور داسر نیواں ہوندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تکبر کرن والے اتے
غرور کرن والے بندے تُوں سدا ای فتح نصیب نہیں ہو
سکدی اتے اوڑک اوس نے ہارنا ای ہوندا اے۔

ہوڑمت روز کپت۔

معنی: ہوڑمت: مورکھ مت اتھرا☆ کپت: لڑائی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اتھرے اتے مورکھ
متے لوک بھلیاں چنگیاں لئی وی مصیبت ای ہوندے نیں۔

ایس لئی پئی اوہ اپنے نال جھگڑن لئی کوئی بندہ لہہ دے
رہندے نیں۔

تراڈیاں بڑیاں تے وچ خیر۔

معنی: تراڈیاں: بٹھریاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک شوواں تاں
بڑیاں مار دے نیں اتے کد کد پیندے نیں پر اوہناں وچ
ساہست ہوندا کوئی نہیں لڑن لگیاں بس وی چھیتی ای ہو
جان دے نیں۔

کوٹھے وا کے مان کریندن تاں گریڈیاں
والیاں دا وی اللہ۔

معنی: وا کے: والے ☆ مان کریندن: کردے نیں ☆
گریڈیاں: جھونڈیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے ایس جگ اندر
اچے محل ماڈیاں والے تکبر کردے نیں تاں مڑ اوہناں
لوکاں دا وی رب سچا ای وارث اے جو ککھاں کانیاں دیاں
گلیاں وچ زندگی گزار دے نیں۔

مہر جیہنا ندے آکڑے کامے اوہنا ندے تڑمڑ۔

معنی: مہر: مالک ☆ آکڑے: تکبرے ☆ کامے: کم
کاری ☆ تڑمڑ: آکڑ باز۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے مزدوراں
جاں کم کاریاں دے مالک ای تکبرے ہون گے اوہ نوکر
دی اوہناں دی ایس مورکھ مت تُوں دیکھ کے اوہناں نالوں
دی ودھ آکڑ جان گے۔

☆☆☆

ادھار لین دین

عزت منگ جاندی اے۔

باراں وچوں تن گئے تے باقی رکیہ رہیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی باراں دے عدد

اک وچ دوج جمع کرے تاں اوہ تن بن جاندے نیں اتے

تتاں وچوں تن نکل جان تاں رہندا کجھ وی نہیں۔

باراں وچوں دو گئے پک وی نہ رہیا۔

معنی: پک: اک۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہہ دسیا گیا اے پئی یاراں دے دو

عدد جے آپو وچ جمع کرے تاں دو بن دا اے اتے جدوں

دو وچوں دو کڈھ دتے جان تاں کجھ نہیں رہندا۔

بانے دا دتا قرض انج ودھدا اے چوہیں گھوڑا بھجدا

اے۔

معنی: بانے: کھتری ☆ ودھدا: زیادہ ہوندا ☆ بھجدا:

دوڑدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھتری لوک جدوں

وی کسے نوں قرض دیندے نیں تاں اوس تے سو دایتا لا

دیندے نیں پئی اوس قرض دے ودھن دا پتہ ای نہیں لگدا۔

بانے دا لکھیا ہو یا بس بانیا ای پڑھ سکدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہمد و ہاپے دی

لکھائی جگ جہانوں باہری ہندی اے۔ اوس نوں جے

پڑھنا پئے جاوے تاں اوس نوں کوئی دوسرا کھتری ای بس

اگھ لتھا بازار تے بھٹھا وی ہوئی جوار۔

ویروا: اگھ لتھا: اصول قاعدہ نہ رہیا مہنگ سرتے چڑھ

گیا ☆ بھٹھا: بھوہ لکھ پراں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بازار وچ

مہنگ اینا ہو جاوے پئی کسے نوں ہتھ نہ پان دیوے تاں

اوس ویلے جنس دے تال اوس وچلا لکھ پراں وی جنس

دے بھا اوس دے تال ای وک جاند اے۔

ایس گوں لکھ تر وے دی وٹ تے۔

معنی: ایس گوں: ایس نوں ☆ تر وے دی وٹ: تیسرے

دے بنے تے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے دا کسے

نوں قرض موڑن دا ارادہ نہ ہووے تاں اوس نوں گلوں

لا بن لئی کوئی نہ کوئی بہانہ لایا جاند اے۔

بات بدلی ساکھ بدلی۔

معنی: بات بدلن: گل توں بھر جان ☆ ساکھ بدلی: عزت

خراب ہو گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہدھار دالین دین

وی بس بندے دی گل تال ای چلدا اے۔ جدوں بندہ گل

کر کے مگر جاوے تاں اگلے دی نظر وچ اوسدی ساری

جاوے تاں اوہ ہر دیلے اپنے وہیاں کھاتے پھولدا رہندا
اے پئی ہو سکدا اے کوئی قرض لئیں والا وچ کچے ان گولیا
رہ گیا ہووے تے اوس توں اُگرا ہی دا کم بن جاوے۔

بھدی گر ہستی لئیں ہدھارے۔

معنی: بھدی: نقد ☆ گر ہستی: ملنگ درویش۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ملنگ درویش لوک
بھانویں جگ دی مایا توں اکے ہوئے لانجھے ہو کھلوندے
نیں پر سؤدا سود لئیں دے اوہ وی ڈاڈھے ای سیانے
ہوندے نیں۔

بھاء بھکھیاں نے ودھائے نیں۔

معنی: بھاء: قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی چیز دی
قیمت اوس شے دی بازاری منگ اتے اپڑا ناں متھی جانندی
اے۔ جدوں بازار وچ شے چوکی آ جاوے گی اتے لئیں
والے گھٹ ہون گے تاں اوسدا بھاء ڈگ پوے گا اتے
جدوں چیز تھوڑی آوے گی اتے لئیں والے چوکھے ہون
گے تاں بھاء تیز ہو جاوے گا۔

پائی ڈوئی دا لیکھا برابر۔

معنی: پائی: اٹھ سیر ☆ ڈوئی: سالن پان لئی لکڑ دا چھج۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نال جو لئیں
دین ہووے اوہ ودھ ہووے جاں گھٹ اوہ مکے تاں ای
بندے دی جان پھٹ دی اے اتے بندہ بے فکر اہو کے
آکھن لوک سپانے

پڑھ سکدا اے۔

باوا باوا اوٹھ وکاو بیٹا بیٹ ستا باوا باوا اوٹھ
وکاو بیٹا بیٹ مہنگا۔

معنی: وکاؤ: وکے آیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گل ساری کول
ہوندیاں دی ہوندی اے، جے بوجھے وچ پیسے ہون تاں
چیز لئیں توں دل کر آؤندا اے پر جے کول دوانی نہ ہووے
تاں سستی شے وی لئی نہیں جانندی۔

بھاء کرے سو بھائی نہیں تے وڈھ قصائی۔

معنی: بھاء کرے: قیمت لاوے ☆ وڈھ قصائی: وڈا
گوشت کرن والا قصائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سؤدا سود لئیں
دین لکیاں جو بندہ بھاء کر کے کھری بٹری ہوئی گل کر دا اے
اوس توں اپنا بھرا جاں ساک سئیں وی سمجھ لینا چاہیدا اے۔
پر جو بندہ لئیں دین لکیاں بھاء نہ کرے اتے مگروں ریز کا پا
دھرے تاں اوس توں قصائی ای سمجھنا چاہیدا اے۔

بھکھا بانیا وہی پھرو لے خورے کوئی سامی
رہندی ہووے۔

معنی: بانیا: کھتری ☆ پھرو لے: پھولے ☆ سامی: گاہک
مقروض۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھتری جدوں ماڑا ہو

بہند اے۔

مٹھری اے۔ بندہ کسے ٹوں پلپوں ہدھاردے کے اپنا ڈٹمن
بنالیندا اے اتے بندے ٹوں پئے پرتان لکیاں موت
دسدی اے۔

پہلی بوٹنی سدا سوتنی۔

معنی: بوٹنی: دوکان تے پہلا وکن والا سدا سدا: ہمیشہ۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دوکاندار لوکاں دا ایہ
خیال ہوندا اے پئی دوکان کھولھدیاں جے چنگا گا ہک
دوکان تے آجاوے تاں سارا دن گا بکی چنگی چلدی اے۔
پیندی دھاڑوں اتے ملدے ہدھاروں بچھے۔

معنی: دھاڑوں: دھاڑتوں ٹٹریاں دے ہلے توں۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی ٹٹیرا
کسے دے علاقے جاں ملک تے ہلہ بول دیوے تاں اوس
توں آپ ای واہ لا کے بچنا چاہیدا اے انج ای ہدھار چکن
توں وی ہوندے چارے پرہیز کرنا چاہیدا اے۔

تتاواں پئی دا ادھامل رہ جاندا اے۔

معنی: تتاواں: ٹکڑی دے چھابے دیاں رسیاں ☆ مل:
قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ٹکڑی دے چھابے
جے بازاروں مل لے کے اوہناں ٹوں بس تتاواں ای پا
لئیاں جاوے تاں اوہناں دا ادھامل گھٹ جاندا اے حالان
اوہناں دا ہالی گجھ نہیں گھسیا ہوندا۔

پرائے ہتھیں پتیاں دے تیتی ہونے مشکل نیں۔
معنی: پرائے ہتھیں: کسے ہورتوں کاروبار کران نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار اوہ ہوندا
اے جیہدے سرتے مالک آپ کھلوتا ہو یا ہووے اتے
جدوں مالک لانیجے ہو یا نہیں مالک پنھی لا کے اجاڑا پایا
نہیں اتے مالک داتھ گاپوڑ کیتا نہیں۔

پڑوپی دیاں ترے جیہدشی مرضی لے۔
معنی: پڑوپی: ادھ سیرکنک دا پیمانہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساریاں
چیزاں دا اکوای بھالا دیندے نیں ایہ لین والے دی مرضی
ہوندی اے پئی اوہ کبھی شے پسند کردا اے۔

پکے نہ دھیلا تے بازار لیکھا۔

معنی: دھیلا: ادھاپسہ پائی پسہ ☆ لیکھا: حساب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے پکے
پائی پسہ تاں ہوندا کوئی نہیں پر اوہ فیروی لوکاں وچ جھوٹھا
ٹوہر پٹا بنان لئی لوکاں ٹوں دسدے بھر دے نیں پئی اوہ
بازار وچ لوکاں نال لین دین دا حساب کرن آئے نیں۔

پلیوں دیوتے ویری بناؤ۔

معنی: پلیوں: اپنے کولوں ☆ ویری: دشمن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہدھار بچنا گی دی

جاوے پر دتا تھے ویلے تے جاوے اتے نال منت سماجت
کر لئی جاوے تاں اگلا ناراض نہیں ہوندا۔

تھوڑا کھٹیا بہوں سو۔

معنی: کھٹیا: کمایا ☆ بہوں: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بیاجی رقم لے کے
اگوں ونج کرن نال کئی وار انج وی ہوندا اے پئی بندے
ٹوں کاروبار وچ بچت گھٹ ہوندی اے پر اوس تے بیاج
ودھ چڑھ جاندا اے۔

تھوڑا کھٹیا برکت ڈھیر۔

معنی: کھٹیا: کمایے ☆ برکت: رحمت ☆ ڈھیر: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ونج وچوں حق
حلال دی کمائی کر لوے بھانویں تھوڑی ای کر لوے انج
اوسدے کم وچ برکت وودھ ہوندی اے اتے رب اوس تے
رحمت کردا اے۔

تھوڑا کھٹیا تے بہوں سدھ۔

معنی: بہوں: زیادہ ☆ سدھ: فائدہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ حق حلال دی
کمائی کر کے تھوڑا وی کمالوے تاں چنگا ہووے اے۔ کمائی
وچ حرام دامال برکت اڈا دیندا اے اتے پیماریاں نال
لے کے آؤندا اے۔

تھوڑی کھائے آپ ٹوں بہتی کھائے گا بہ ٹوں

تھلے تہہ تے اُتے ویہہ۔

معنی: تھلے: بیٹھاں دبا ہٹھ ☆ تہہ: تیس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار وچ چا تر
لوک اگلے دے چوکھے پے کم کار وچ اپنے تھلے لائی
رکھدے نیں اتے ظاہری کاروبار تھوڑیاں پیسیاں نال
کردے جاندا نیں۔

تھوڑی بڑی کہ چٹھری۔

معنی: تھوڑی: کمی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کمی
جاں تھوڑا بڑی بڑی شے ہوندی اے پئی اوہ چٹھری نالوں
ودھ مارو ہوندی اے اتے لوڑ جدوں پوری ہوندی نہ وے
تاں بندہ کو لا پھس جاندا اے۔

تھوڑا تھوڑا بہت ہو جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی شے وی تھوڑی
تھوڑی جوڑدے رہیے تاں اوڑک اوہ شے کدی نہ کدی لوڑ
ویلے کم آئی جاندی اے اتے خرچ کرن لگیاں بندہ تھوڑا تھوڑا
وی جوڑدار ہووے تاں وی اوہ کجھ نہ کجھ بن ای جاندا اے۔

تھوڑا دین تے یو ہتی منت۔

معنی: دین: قرض لاہن ☆ منت: ترلا اہتماس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے دا ہدھار
دینا ہووے تاں اوس ٹوں بھانویں گھٹ ای دے لیا

مُکا دینی چاسیدی اے۔

چسدی بھاوے اوسدی تول تول وکاوے۔

معنی: بھاوے: چنگلی لگے ☆ وکاوے: وتچے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے دا

بول چنگا لگدا ہووے اوس اُتے بندہ دھکوزوری مہربان ہو

جاندا اے اتے اوسدی ہر گل چنگلی لگدی اے۔

جیہدی جیہہ چلدی اے اوسدے ہل چلدے نیس

معنی: جیہہ چلدی: زبان چنگلی ہووے ☆ ہل چلدے:

واہی جوتی ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ زبان دا مٹھا

اتے ویہار دا چنگا ہووے گا اوہ کاروبار دی دُنیا اندر کامیاب

رہوے گا اتے اوہ اپنے گھر دی لُون مرچ چلاندا ہووے گا۔

جیہا لُون تہیا دیون۔

معنی: لُون: لَین ☆ دیون: دین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ

جیہو جیہا کرے گا اُنج دا ای بھرے گا۔ ہر بندہ کسے نال جو

درتوں کرے گا اُنج دا ای فیض پاوے گا۔

جیہدا بھرم چلے اوہدے لکھ پتے۔

معنی: بھرم: گل بات ☆ لکھ پتے: کول لکھاں روپے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے دی

ایس جگ اندر گل چلدی ہووے اتے لوک اوس تے اعتبار

معنی: تھوڑی گھٹ راس ☆ آپ نُون: دوکاندار نُون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نے دوکان

نکی بنائی ہووے تاں اوس وچ دوکاندار نُون ای گھانا پیندا

اے پر بے کار و بار وچ پیسہ ودھ لایا جاوے تاں دوکاندار

نُون ودھ فائدہ ہوندا اے۔

تیرے دس نہ ساڈے نُون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی شے وچن

لکیاں شے دین والا پُتھامل منکدا اے پر خریدن والا گھٹ

مُل دسدا اے پر اوڑک اوہ سو دا کردے کردے آپو وچ

وادھ گھاٹ کر کے سو دلمکا ای لَیندے نیس۔

تیلی کسے دانہ بیلی وٹے روپیہ دے دھیلی۔

معنی: بیلی: دوست ☆ وٹے: کمائے ☆ دھیلی: اٹھنی

اٹھیانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تیلی قوم دے لوک

ہائیں مائیں کسے کولوں دا نہیں کھاندے۔ اوہ بے اک

روپیہ رتوں کما کے لیان تاں اگلے نُون ایہ ای دسدے نیس

پئی اوہ اٹھ آنے ای کما کے لیائے نیس۔

جانے اوہ جاں اوہدا ایمان۔

معنی: جانے: سمجھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے کولوں

لَین دین لکیاں کوئی گھنجل پے جاوے اتے گل دی سمجھ نہ

لگدی ہووے تاں اگلے دے دین ایمان تے گل سٹ کے

کردے ہوں تاں سمجھ لینا چاہیدا اے پئی اوہ لکھ پتی اے۔

جیہدی گل چلے اوہدے لکھ پتے۔

معنی: گل چلے: گل بات نال سو دا سو دا آؤندا جاندا
رہوے ہن لکھ پتے: اوہ ای امیر اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ونج و پار کرن
والیاں بندیاں وچ اوہ سبھ توں نگر ا ہوندا اے جو بندہ گل
تے پہرہ دین والا ہووے اتے کچھ وعدے تے اپڑن والا

ہووے تاں اوہ سمجھے پئی اوہ لکھ پتی اے اتے اوس بندے
دی لوڑ کدی نہیں کھلندی۔

چڑھیا سو تے لتھا بھو۔

معنی: چڑھیا: قرض چڑھ گیا ☆ لتھا: لہہ گیا، مک گیا ☆ بھو:
ڈر خطرہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہدھار لین دانخوف
کئی لوکاں نوں قرض لین توں پہلاں ای ہوندا اے اتے
جدوں اوہناں سر چوکھا قرضہ چڑھ جاوے تاں اوہناں دا
قرض موڑن دا ڈر مک جاندا اے۔

چڑھیوں بھاء نہیں سڑیوں تاء نہیں۔

معنی: چڑھیوں: قرض چڑھن توں ☆ بھاء: واسطہ ☆
سڑیوں: سڑ جان نال ☆ تاء: سیک ہمدردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے نوں
کسے دے ونج و پار وچ گھائے وادھے جاں نفعے کنفھے دی
ماسہ پرواہ نہیں ہوندی۔

حساب مانوڑ دھینوڑ۔

معنی: مانوڑ: مانواں ہن دھینوڑ: دھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک گھر وچ
رہندیاں مانواں دھیاں نوں وی اپنا حساب لیکھ سڈھ رکھنا
چاہیدا اے۔ ونج بھلیکھا نہیں لگدا۔

حشر دے کارے تے ہدھار نہیں دینا چاہیدا۔
معنی: کارے: وعدے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار کردیاں جے
ہدھار کسے نوں دینا ای پئے جاوے تاں اوس نوں دینا
چاہیدا اے جو بندہ و بیہاری ہووے اتے اوسنوں ویلے سر
موڑوی دیندا ہووے۔

خالی بانیا کیہ اے۔

معنی: خالی: بنناں پسے دھیلے توں ہن بانیا: کھتری شاہوکار۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھتری وی تاں ای
پھدا اے جے اوس کول پسہ دھیلہ ہووے نہیں تاں اوس
نوں بانیا کون منے گا اتے اوہ وچارہ وی کہتے نوکری ای
ڈھوے گا۔

خراب خستہ اناج ستا۔

معنی: خستہ: مندے حالیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا دانا پھکا کہتے
بارش پاروں سلھیا جاوے جاں اوس نوں ڈھورا لگ

صبو نگر: صابن بنان والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار تے تاں پیسے کسے ہور دے لگے ہوندے نیں پر تاں اوس کمپنی والیاں دام مشہور ہو جاندا اے جو شاہوکاراں توں قرض لے کے کم چلاندا اے۔

دم نہ بلی رکنگ نہ ہتھیار۔

معنی: دم: دام پیسے ☆ بلی: دوست ☆ رکنگ: اک تار والا ساز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو پیسے نوں اپنا پکا سا تھی سمجھدا اے اوہ وی مورکھ اے اتے جو بندہ رکنگ نوں ہتھیار سمجھ کے ورت لین دی آس رکھدا اے اوہ وی احمق اے۔

دماں دا مینہ نہیں ورہدا۔

معنی: دماں: پیسیاں ☆ مینہ ورہدا: بارش ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار وچ لائے پیسے ہوئی ہوئی ودھدے نیں اتے جے کوئی سمجھے پئی کاروبار کرن لکیاں اکو وار پیسیاں دی بارش ہون لگ پھندی اے تاں اوہ بکھلیا ہوندا اے۔

دماں نال ای کم ہوندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دے سارے کم کاج بس پیسے نال ای ہوندے نیں اتے کاروبار لئی پیسہ ہون پہلی شرط اے۔ ایس توں ہناں کاروبار نہیں ہو سکدا۔

جاوے تاں اوس دا مل گھٹ جاندا اے۔ بندہ اپنے مقام توں تھلے لہہ جاوے تاں اوس دی ونک گھٹ جاندی اے۔

دیتے باجھ نہ اتر دے ہدھار پرانے۔

معنی: دیتے: اتارے ☆ باجھ: بغیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گجھ ہدھار کسے کولوں لیا ہووے اوہ جدوں تیک لاہیا نہ جاوے اوہ سروں نہیں لہندا اتے اوہ بندے لئی اک سر پھڑ بندار ہندا اے۔

دس دیواں گے دس دیواں گے پر دساں دا دینا ای کیہدا اے۔

معنی: دیواں گے: دلاواں گے ☆ کیہدا: کسدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چا تر لوک کسے نوں دین لین دیاں گلاں تاں کر دے نیں پر ایہ سبھ گلئیں باتیں پرچان والی گل ہوندا اے اوہ اُنچ پلویں دوانی نہیں ہوئی کر دے۔

دم رُکھیں نہیں لگدے۔

معنی: دم: دام پیسے ☆ رُکھیں: رُکھاں نال درختاں نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیسہ دھیلہ بڑی محنت توں مگروں کمایا جاندا اے اتے پیسے کوئی درختاں نال نہیں لگدے پئی جدوں مگروں ڈھانگا ماریا تے لاہ لے۔

دم شاہوکاراں دے صبو نگر اناں۔

معنی: شاہوکاراں: سود تے قرض دین والیاں ☆

دھرم چھوڑ دھن کوئی کھائے۔

معنی: دھرم: مذہب ☆ دھن: دولت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوک مذہب توں اُچی عزت دیندے نیں اتے ایس جگ اندر کوئی اجیہا گھٹ ای ہوندا اے جو اپنے مذہب توں پیسے بدلے وچ دیندا اے۔

دھریا بھلے پر لکھیانہ بھلے۔

معنی: دھریا: رکھیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں کہتے سانجھ کے رکھی شے تاں بھل سکدی اے پر جے اپنے لین دین توں سو دا کردیاں کہتے لکھ لوے تاں اوس وچ بھلنا گھٹ ہوندی اے۔

دھیلے والا منگے روپے والا سنگے۔

معنی: دھیلے والا: ادھاپسہ ☆ سنگ: شرمائے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر کئی لوک ایڈے بے شرم ہوندے نیں پئی کسے کولوں اک پیسہ لینا ہووے تاں اوسدے برتے چڑھ کے کھلو جانداں نیں پر جیہناں چوکھے پیسے کسے کولوں لینے ہون اوہ کئی واری شرماندے رہندے نیں اتے منکن توں گھبرانداں رہندے نیں۔

دے گا دھیلی تے لئے گا حویلی۔

معنی: دے گا: دیوے گا ☆ لئے گا: لوے گا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھتری لوک ایڈے لالچی اتے گنڈی چھوڑے ہوندے نیں پئی اوہ کسے توں پیسہ دین لگے تے مرجاندے نیں پر گھٹ پیسے دے کے ودھتھاں تے مل مار لیندے نیں۔

دین تے لین زور اوردا دوویں برے۔

معنی: دین: قرض دین ☆ لین: وصول کرن ☆ زور اوردا: طاقت والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی قرض وی اوس بندے توں ای دینا چاہیدا اے جیہدے توں بندہ دھون تے گوڈا رکھ کے لے سکے نہیں تاں لوک قرضہ لے کے موڑن داتاں نہیں لیندے۔

دین دا پاپ دین نال ای کٹیا جاندا اے۔

معنی: پاپ: گناہ ☆ کٹیا جاندا: منگدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے دا گجھ دینا ہووے تاں اوہ جدوں تیک دے نہ دتا جاوے اگلا جان نہیں چھڈ داتاں اوہنت بسر کھاندا رہندا اے۔

دین دلیری تے لین حکمت۔

معنی: دلیری: بہادری۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے توں قرض اوہ بندہ ای دیندا اے جو چوکھا دلیر ہووے پر اک وار قرض دے دین مگروں اوس توں واپس لین چوکھا ای اوکھا کم ایں آکھن لوک سیانے

نیں اتے اگلے ٹوں گلیں باتیں پرچا کے بولن جو گاوی نہیں
چھڈ دے۔

دینی دھیلی تے مٹنی حویلی۔

معنی: دھیلی: اٹھ آنے داسکہ ☆ مٹنی: قبضہ کرنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی دھکے باز لوک اگلے
ٹوں اُکی تھوڑی رقم قرض وچ دے کے گمروں روند مار کے
اوسدی چوکھی تھاں ملن دے چارے کرن لگ پیندے نیں۔

داماں دا رُسیا گلیں باتیں نہیں منیندا۔

معنی: داماں: پیسیاں ☆ منیندا: من دا راضی تھیندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے جو بندہ پیسیاں دے
لین دین پاروں کسے نال رُسیا ہویا ہووے اوہ نرا گلاں
باتاں نال نہیں راضی ہوندا اوس ٹوں راضی کرن لئی پیسے ای
دینے پیندے نیں۔

رام رام دو گئے گل ملے چو گئے۔

معنی: رام رام: مالک داناں چن والے ملت گلت
والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شاہوکار اپنے ملن
گلن والیاں کولوں اصل مل توں ڈونائے لیندے نیں اتے
گُوڑھی سانجھ والیاں دا اُکا ای چم لاه لیندے نیں۔

زنانی دا شوہر مرد مرد دا شوہر قرض۔

معنی: زنانی: بیوی۔

اتے بڑی ای سیانف نال پیسے واپس مُردے نیں۔

دین لین تے خاک مُجبت پاک۔

معنی: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے کولوں قرض
لیا جاں دتا جاوے تاں اگر ای ویلے پھک ضرور پئے جاندى
اے اتے چنگا بھلا دستماوی چوکھا خراب ہو جاندا اے۔

دین مینوں ہرج گیا تے لین مینوں ورج گیا۔

معنی: ہرج گیا: نقصان کر گیا ☆ ورج گیا: منع کر گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں ہتھوں
دے کے نقصان کر بہوے تاں اگوں اوہ کال نالوں سیانا ہو
جاندا اے اتے کسے ٹوں قرض دین توں پہلاں سُو واری
سوچدا اے۔

دین داری صبر نال بڑے نفعے دا وسیلہ اے۔

معنی: دین داری: قرض دین والا ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے کولوں
قرض لے لیا جاوے اتے موڑن ویلے جے قرض دین والا
اُوکھاوی ہووے تاں اگوں دھیما ہو کے اوسدی کوڑی گل
ٹوں وی جرن لین والا کدی گھانا نہیں پاندا۔

دین لین تے پاؤ مٹی پیار بڑی چیز اے۔

معنی: مٹ پان: ختم کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک دین
لکیاں وی اگلے ٹوں اپنے پیار دا بھلیکھا پا کے مُجھ لیندے

سوار ہو کے بہہ جاندا اے۔

قرض قیامت تے بھکھ نیا مت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر قرض بندے واسطے قیامت توں بھارو ہوندا اے ایس لئی قرض لئین توں ہوندے چارے بندے نوں پرہیزای کرنا چاہیدا اوس توں کتے چنگا اے پئی بندہ بھکھ جر لوے۔

ساکھ پنناں پر تیت جما۔

معنی: ساکھ: اعتبار ☆ پر تیت: یقین ☆ جما: بنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں چاہیدا اے پئی سوادتاں ہوندا اے پئی بندے دے کول وی لکھ نہ ہووے پر لوک اوس تے فیروی وساہ کردے ہون۔

ساکھ سونا پریت پتل۔

معنی: ساکھ: اعتبار ☆ پریت: پیار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زندگی اندر اصل گل بندے دا اعتبار اے، جد لوکی اوس دے اعتبار توں پرکھ لئین تاں ہر کوئی اوس تے پسے دھیلے دا وساہ کرن لگ پئندا اے۔

ساکھ گئی ہتھ نہ آوے۔

معنی: گئی: منک گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی ہر گواچی شے اوسنوں پر ت کے لہہ جاندا اے پر اعتبار ساری عمر لا

آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زانی دا خاوند اوس دا مالک ہوندا اے اتے اوس تے حکم چلا سکدا اے۔ آنج ای قرض بندے دا خاوند ہوندا اے اتے جیہدے توں قرض لیا ہووے اوس ساہنویں اکھ نہیں ہوندا۔

غصہ کھا ہداتے مال پرایا۔

معنی: پرایا: بیگانہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ ونج کرن ویلے جاں لئین دین لکیاں غصہ کرن لگ پوے گا تاں اوہ اپنے کاروبار دا بھٹھ بٹھالوے گا۔ لئین دین سمیں بڑے ای ٹھنڈے سہاء دی لوڑ ہوندا اے۔

قرض حسنه جدوں منگو اودوں ہسنا۔

معنی: قرض حسنه: دن سُدوں قرض ☆ اودوں: اوس ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے کولوں دن سُدوں قرض لے کے وی دین لکیاں شرم نہیں کردے سگوں ڈھیٹھاں وانگ اگوں دندیاں کڈھ کڈھ وکھاندے رہندے نیں۔

قرضدار چھاتی تے سوار۔

معنی: قرضدار: قرض لئین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زندگی وچ ہوندے چارے قرض لئین توں پرہیزای کرنا چاہیدا اے۔ ایس لئی پئی جیہدے کولوں قرض لے لئیے اوہ ہر ویلے چھاتی تے

معنی: کُنی: ہانڈی ☆ بھنی: ٹٹ گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی کم وی سانجھ
گری نال کر لیا جاوے تاں اوس وِچ غلط فہمیاں اتے
پواڑے ضرور پیندے نیں اتے اخیر اوہ کم گھائے وِچ ای
مگدا اے۔

سانوں تے رتی بھر داوی گمان نہیں سی۔

معنی: رتی بھر: تھوڑا جیہاوی ☆ گمان: شک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے کولوں
لین دین دے ونج وِچ گجھ وی ملن دی آس نہیں ہوندی پر
اوس کولوں پے مل جاندے نیں اتے بندہ خیر ان ہو جاندا
اے۔

سستی بھید دی لت چک چک کے ویکھدے
نیں۔

معنی: چک چک: اٹھا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مہنگی شے ٹوں تاں ہر
کوئی آدر دیندا اے پر سستی شے دے لوک رب واسطے ای
کج کڈھدے رہندے نیں۔

سیر سیا پا ہوندا اے۔

معنی: سیر: سانجھ ☆ سیا پا: مُصیبت رُون گران۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے نال وی سانجھ
گیری دا کیتا کم دُونہہ ڈھراں لئی مُصیبت ای بن جاندا

کے بند اے جدوں ایہہ گواچ جاوے بندے دار ہندا لکھ
کنڈا نہیں۔

ساکھ لاکھ توں چنگی۔

معنی: چنگی: بہتر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
تے لوک اعتبار کرن لگ پُئن تاں اوہ اوہناں لکھ پتیاں توں
چنگا ہوندا اے جیہناں تے لوک کوڈی دا وساہ نہیں
کردے۔

سانجھ نیھے نہ باپ نال۔

معنی: سانجھ: شراکتی وِچ ☆ نیھے: پورا ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رل کے کاروبار کرن
دا کم ایڈا چنگا نہیں ہوندا اتے ایس وِچ دھکے نال اعتبار گواچ
جاندے نیں۔ ایہ کم تاں سکے پیو نال وی رل کے کیتا
جاوے تاں وی بھک ضرور پئے جاندا اے۔

سانجھا بھلانا باپ دا، تاء بھلانا تاپ دا۔

معنی: سانجھا: بھائیوالی دا ☆ تاء: سیک، خزارت

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھائیوالی دا کم اپنے
سکے پیو نال وی کر لیا جاوے تاں وی اوہ تھہ بھک ضرور پئے
جاندا اے اتے بخار جدوں چڑھ جاوے تاں وجودوں ساہ
ست مُکا دیندا اے۔

سانجھی کُنی چورا ہے بھنی۔

اے۔
 سٹھیں لے پنجابیں گال تینوں کہیہ لگے منافعے نال
 معنے: پنجابیں: پنجابہ روپیاں وچ ☆ گال: برباد کر۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ لوک ہدھار
 وچ مہنگا سوادے کے اگوں اوس ٹوں ستا وچکن لگ
 پندے نیں اتے اینج اوہ اپنا تھگا پوڑ کر بہندے نیں۔
 سیٹھ کہیہ جانے صابن دا بھاء۔
 معنے: سیٹھ: دانے دے دا ونج کرن والا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا ونج و پار کوئی
 کردا ہوندا اے اوسدے اتار چڑھا دا وی اوس ٹوں ای پتہ
 ہوندا اے اتے اوسدے مل بارے وی اوسنوں ای پوری
 جانکاری ہوندی اے۔
 سون ماہ خریدنی کھنڈ چنگی، دوجا اٹھاں تے لدنا
 بھار مندا، تیجا نال اداڑھے نیوں لانا، چوتھا
 چوہڑے دے نال ویہار مندا۔
 معنے: مندا: بُرا ☆ اداڑھے: پناں داڑھی دے بندہ ☆
 نیوں: دوستی یاری ☆ ویہار: کاروبار ملین دین۔
 ویروا: ایس اکھان رنگے شعر وچ دسیا گیا اے پئی سون
 دے مہینے اندر کھنڈ خریدن نال اوہ سبیل پاروں خراب ہو
 جاندی اے۔ اٹھاں تے ساون رت وچ بھار لداں
 اوہناں دے پیر تلکن پاروں لتاں ٹٹ سکدیاں نیں۔ کچی

عمر دے مُنڈے نال یاری لان داوی گھٹ ای فائدہ ہوندا
 اے اتے چوہڑے نال لین دین کر کے کوئی فائدہ نہیں
 نقصان ای ہوندا اے۔
 سویرے سویرے سویرے نا نہہ نہ کرو۔
 معنے: نانا: انکار۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سویرے سویرے
 ساجرے کسے گھر آئے سوالی ٹوں انکار نہیں کرنا چاہیدا اتے
 سرجدیاں ہنجدیاں اوسدی لوڑ پوری کرنی چاہیدی اے۔
 قرض لینا شوق نال دینا ملی دھونس نال۔
 معنے: دھونس نال: دا بے نال دیکے ماریاں۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ لوک چاں
 چاں قرض چک تاں لیندے نیں پر قرض موڑن لکیاں
 دین والے نال آیاں ٹڈ دے نیں اتے ٹٹ ٹٹ اوسدے
 گل پندے نیں۔
 قرض محبت دی قینچی اے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں
 سانجھ ہووے اتھوں قرض چکن توں پرہیز ای کرن چنگا
 ہوندا اے اتے جے قرض لے کے ویلے سر موڑیا نہ جاوے
 تاں یاری وچ مہک پے جاندی اے۔
 قسم کھان لئی ای ہوندی اے۔
 معنے: کھان: اٹھان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کارو بار وِچ کئی لوک
لین دین دے بھیرے ای ہوندے نیں پر اوہ کسے توں
لین دین لکیاں قسماں کھان توں ماسہ شرم نہیں کر دے اتے
رب توں نہیں ڈردے۔

قرض دار چھاتی تے سوار۔

معنی: قرض دار: قرض لین والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہوندے چارے کسے
کولوں قرض نہیں لینا چاہیدا۔ قرض دار قرض دین گروں قرض
موڑن والے دی دھون تے چڑھ کے بہہ جاندا اے۔

قرضہ چاکے پایا جوڑا رن وی گوڑی مرد وی گوڑا

معنی: چاکے: نئے کے چک کے ☆ جوڑا: والاں دا گلو بند ☆
گوڑی: جھوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت وِتی گئی اے پئی بندے نوں اپنا
لباس کمائی کر کے پانا چاہیدا اے اتے اوس نال ای سو بھا
ہوندی اے۔ پر جو بندہ ہدھار چک کے اپنا ہار سنگھار بنا ندا
بھیرے اوہ بھانویں زنائی ہووے جاں بندہ اوہ جھوٹھا ای
ہوندا اے۔

قسمت سترال بہترال کچوں وی آای جاندی اے

معنی: سترال بہترال: تھوڑے کم کار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وِج کرن لکیاں
جے بندے دے دن سدھے ہون تاں اوہناں تھوڑیاں
پسیاں چکھے وی بندے نوں اوسدی قسمت موجب کمائی ہو

ای جاندی اے۔

کدی ڈبے وی ترے نیں۔

معنی: ڈبے: اوہ قرض جو مُون دی آس نہ ہووے ☆ ترے:
واپس مُوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جدوں کوئی قرض ڈب
جاوے تاں اوسدے مُون دی آس گھٹ ای ہوندی اے
اتے جے کسے دا ڈبیا ہو یا قرض مُو آوے تاں اوس نوں
نصیاں والا سمجھنا چاہیدا اے۔

کس وِچ ای چس اے۔

معنی: کس: کسر گھانا ☆ چس: سواد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
کسے وِج وِچ خسارہ نظر آرہیا ہوندا اے تاں اوسنوں گھا برتا
نہیں چاہیدا اوس گھانے وِچوں وی اگے جا کے کسے نفعے
دی شکل دس پیندی اے۔

کم لوو تے مال دیو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ایہہ ای
وِطیرہ اے پئی جدوں کسے داکم کیتا جاوے تاں کم مگن
توں گروں ای اوہ اوس کم دی مزدوری دیندا اے۔

گنجرے دی اگاڑی تے قصائی دی پچھاڑی چنگی
ہوندی اے۔

معنی: گنجرے: سبزی وِچن والا ☆ اگاڑی: اگلا پاسہ ☆

پچھاڑی: پچھلا پاسہ۔

گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم کار جاں ونج و پار
کرن لکیاں ایہ گل دھیان وچ رکھنی چاہیدی اے پئی کپاہ
جاں رُوں دا کاروبار انج دا اے جیہدے وچ کپاہ جاں
رُوں وچن لکیاں تول گھٹا جاندا اے۔

گتتی تے مرگئی پر جے جیوندی وی ہوندی تاں
تیرے پیوٹوں وہ نہ دیندا۔

معنی: جیوندی ہوندی: زندہ ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں ٹوں جگت کیتی گئی
اے جو کدی وی کسے ٹوں ورتن دی شے نہیں دیندے اتے
ہوندے چارے اگلے ٹوں ٹال ای دیندے نیس۔

کولیاں دے نفعے نالوں سو دا گھاتا چنگا۔
معنی: نفع: منافع ☆ گھاتا: کمی نقصان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار وی کوئی سُر
سواد دا ای کرنا چاہیدا اے جیہدے وچ منہ سر نہ
رنگیا جاوے۔ صاف سُتھرا کم کرن نال بندہ سوکھا رہندا
اے بھانویں منافع گھٹ وی ہووے۔

کھوجا کھتری رہے نہ کسر لانونوں ڈوم ڈانگری نہیں
دانا ہوندے۔

معنی: کھوجا: شیخ ☆ کسر لانونوں: داء لانونوں ☆ ڈوم: مرا سی۔
ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دی اکھان رنگی شعری تک

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نے جے
ہزری لینی ہووے تاں اوہ سویرے سویرے چنگی لہدی
اے پر گوشت کرن والا قصائی چنگا گوشت پچھے سانہہ کے
رکھدا اے ایس لئی گوشت پچھلے پہر لینا چاہیدا اے۔
گھل گودا ا کو بھاء۔

معنی: بھل: کھلی ☆ بھاء: قیمت مثل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر دست دے معیار
دے مطابق اوسدا مثل لانا چاہیدا اے اتے جے کسے شے
دی قیمت لان لکیاں ماڑی نگڑی جنس دا فرق ای نہ کیتا
جاوے تاں چنگی گل نہیں۔

کیرا دھڑوائی تے چوگا حلوائی، دونہاں پوری
کدی نہ پائی۔

معنی: کیرا: دانے کیرن والا ☆ دھڑوائی: دانے تولن والا ☆
چوگا: چک چک شیواں منہ پان والا چارو۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تولن لکیاں دانے
کیرن والا دھڑوائی داناں والیاں دا چوکھا نقصان کر چھڈ دا
اے انج اوہ حلوائی جو ہر ویلے چر دا ای رہوے اوہ کدی
پوری نہیں پاندا۔

کپاہ دی پھٹی جتھے دھری او تھے ای نکھٹی۔

معنی: پھٹی: چنگی ہوئی کپاہ ☆ دھری: رکھی ☆ نکھٹی: گھٹ

گل ٹوں آؤندے نیں۔

لاٹھی دے ہتھ مال گزاری۔

معنی: مال گزاری: مال واپس لین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی قرض دے کے

ہاری ساری واپس نہیں لے سکدا۔ اوس لئی بندے کول

اختیار دی گٹھڑی ڈانگ ہووے تاں لوک قرض موڑ دے

نیں نہیں تاں کھاپی جان دے نیں۔

لوڑ دا کوئی مل نہیں ہوندا۔

معنی: لوڑ: ضرورت ☆ مل: قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی غٹے دا

ٹھیک مل اودوں مک دا اے جدوں لین والا اتے دین والا

اوس وچ دا ا کو جیہا لوڑ وند ہووے اتے جدوں کسے ٹوں چیز

دی لوڑ ہووے اتے چیز لہدی نہ ہووے تاں اوس دا مل

تاں آپے ای اسمانیں فر جاوے گا۔

لَوْن ٹوں شینہ باہوتے دین ٹوں مُر لی منوہر۔

معنی: لَوْن: لین، وصول کرن ☆ شینہ باہو: شیر ورگی

بھڑک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کاروبار

کردیاں کسے توں لینا ہووے تاں اوس نوں کد کد پندے

نیں پراگٹے ٹوں دین لکھیاں گھیس وئی رکھ دے نیں۔

لَوْن نہیں تولی دا۔

وچ دسیا گیا اے پئی شیخ اتے کھتری اگلے ٹوں دا ضرور لا

لیندے نیں اتے اوہ ایس کم توں کدی باز نہیں رہ

سکدے۔ انجے ہارڈوم اتے ڈنگر چارن والے کدی دانے

پنے نہیں بن سکدے۔

گِن گِن کے آوے گھاٹا پاوے۔

معنی: گِن گِن: کھلتی کر کر ☆ گھاٹا پاوے: نقصان

اٹھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ چوکھائی ہر

ویلے پیسے اپنیاں انگلیاں تے گِن دار ہووے اتے رب وِل

دھیان نہ کرے اوہ ربوں اپنے کم کار وچ گھاٹا ای پاند اے۔

گھڑیاں دا پکیا گھوچیاں نال نکلد اے۔

معنی: گھڑیاں دا پکیا: گھڑیاں وچ پکایا اُن ☆ گھوچیاں:

رولے رپے وخت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھڑے جاں لُنڈ

ٹوں وتا ہدھار ترلا منت کر کے ای ہے جے مُز جاوے اُنج

گھڑے نال بندہ اُچی بول وی نہیں سکدا اتے اوس کولوں

لینا کیہ ہوندا اے۔

گھروں دے ویر سہیڑیا۔

معنی: دے: دے کے ☆ ویر: دشمنی ☆ سہیڑیا: مل لیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار تاں ای چلدا

اے جے کسے توں چکلیا ہدھار ویلے سر پر تا دتا جاوے اتے

کئی لوکاں ٹوں ہدھار دے کے منگن جائے تاں اوہ اگوں

معنی: تولی دا: وزن کری دا۔

لینے دے دینے پے گئے۔

معنی: دینے: ادا کرنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لون تاں ایڈی
سستی شے وی پئی جے کوئی منگے تاں اتولیا ای دے دینا
چاہیدا اے اوس ٹوں تولن دی لوڑ ای کوئی نہیں ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج دے
بیمان لوکاں نال زندگی وچ واہ پئے جاندا اے پئی اوہناں
کولوں بھانویں گجھ لینا ای بن ہووے پر اوہ اگلے ول ای
گجھ کڈھ دھر دے نیس۔

لیکھا جوں جوں دا دان سو سو دا۔

معنی: جوں جوں: دان: عطا۔

مال تھوڑا تے گھٹائی چوکھی۔

معنی: گھٹائی: گھٹ جان ☆ چوکھی: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نال حساب
کتاب کرن لکیاں پائی پائی دا حساب کرنا چاہیدا اے اتے
دان کرن لکیاں مڑ بھانویں اوس ٹوں جتاں مرضی دے دتا
جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے کئی وار سو دے وٹے
اندر انج دا مال وی پیش پئے جاندا اے جیہدے وچ جنس
تاں گھٹ ای ہوندی اے اتے اوس وچ گھٹا مٹی چوکھا ہون
پاروں اوہ مال چوکھا گھٹ جاندا اے۔

لینا دینا خاک محبت پاک۔

معنی: لینا دینا: لین دین۔

مٹی دا گھڑا وی ٹھوک و جا کے لیندے نیس۔

معنی: ٹھوک و جا کے: پرکھ کئے جاچ کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چا تر لوک جدوں
اگلے ٹوں دین لکیاں کوئی لت بانہ نہ پھڑانا چاہندے ہون
تاں اوہ اگلے ٹوں پتیاں لئی کئی چا پلو سیاں کردے رہندے
نیس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سو دا بھانویں کوئی
ستے توں ستا ای کیوں نہ لینا ہووے پر اوسنوں لین توں
اگدوں بنا کے پرکھ لینا چاہیدا اے اتے مگروں کسے دجھن
والے ٹوں دوس نہیں دینا چاہیدا۔

لینے اک نہ دینے دو۔

معنی: لینے: وصول کرنے۔

مُل دتا شے لے لیتی۔

معنی: لیتی: لئی: وصول کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے نال
لین دین ای کوئی نہ ہووے تاں کسے دا ڈر بھوہ کاہدا ہوندا
اے۔ کسے نال لین دین ہووے تاں ای پھڈے پھڈے
نیس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے ٹوں پئے

دے کے شے یعنی ہووے تاں اوس وچ اوسدا احسان مرؤت
کاہدا ہوندا اے اتے بندہ کسے دازعب وی کیوں جھلھے۔

مہنگے دا خریدنا تے سستے دا وپچنا کوئی بہادری نہیں
معنے: وپچنا: مل دینا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کاروبار کرن دی مت وتی گئی اے
پئی سو دا کوشش کر کے سستا لینا چاہیدا اے اتے مہنگا وپچنا
چاہیدا اے تاں چار کوڑیاں بچدیاں نیں پر سو دا مہنگا لے
کے سستا وپچن تاں ہر کوئی ای کر سکدا اے۔

مجھ لئیے چواکے، گھوڑا لئیے دوڑا کے، گھڑا لئیے وچا کے
معنے: مجھ: بھینس ☆ چواکے: دُدھ چو کے ☆ وچا کے:
کھڑکا کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی سو دا سو دکر
لکیاں بندے نوں چاہیدا اے پئی اوہ خریدے جان والے
ڈنگر جاں سامان نوں ہر پکھوں دیکھ چا کھ لوے تاں جو اوس
نوں بھیری شے خریدی جان مگروں پچھتا نا نہ پوے۔

مرد وی لیکھے ہون گے چل کھلواڑیں۔

معنے: لیکھے: حساب ☆ کھلواڑیں: کھلواڑے، فصل گاہن دلہڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے نال کوئی
لین دین ہووے تاں چا تر لوک اگلے نوں بچ پا کے اپنی
فصل گاہن والی تھاں لے جاندا اے اتے او تھے فصل
گاہن وچ اپنے نال لائی رکھدے نیں۔

مُفت آیا مُفت ای جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جج کوئی شے آؤندی
اے اوہ اُنج ای جاندا اے۔ جے بندہ حرام کماے گا تاں
اوہ اوسدے حلال نوں نال لے کے اِکدن ڈب جائے گا۔

نفع تھوڑا نقصان ودھیرا۔

معنے: ودھیرا: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار وچ ہر واری
منافع ودھ ای نصیب نہیں ہو جاندا، کئی وار منافع گھٹ وی
ہوندا اے اتے اوہ وی جرتا پند اے تاں ای وچ چلدا اے۔

نقد سو دے وچوں مُشک دی خوشبو آؤندی اے۔
معنے: مُشک: خوشبو۔

ویروا: ایس اکھان وچ سو دا نگد ہنگدی لین دی پکی کردیاں
دسیا گیا اے پئی کاروبار وچ جو لوک نگد سو دا لیندے نیں
اوہناں نوں قرض لاہن دی ماسہ فکر نہیں ہوندی۔

نویں نوں دام پرانی نوں چھ دام۔

معنے: دام: پیسے ☆ چھ دام: چوکھے پیسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار نویں شے
نالوں پرانی شے دا مل چوکھا مل جاندا اے اتے اوسدی
بُتر اتے سامان دی ورتوں چوکھی چنگی ہوندی اے۔

نفعے دی چھیر وی چنگی ہوندی اے۔

معنے: چھیر: تھپڑ۔

وہین تے لہن ٹردے ای چنگے گلدے نیں۔

معنی: وہین: دریا داپاٹ ☆ لہن: لہنا، قرض۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دریا دے پاٹ وچ

دی پانی وگدا ای چنگا گدا اے اتے قرضہ وی مُردا ای ہوے

تاں کاروبار چنگا چلدا رہندا اے اتے وگاڑ نہیں ہوندا۔

وساہ گھاٹ، وسواس گھاٹ۔

معنی: وساہ: اعتبار ☆ گھاٹ: کمی ☆ وسواس: یقین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نال سؤ دا وٹا

کردیاں جاں ہدھار دیندیاں لئیدیاں جے کر اگلے تے

اعتبار نہ ہووے تاں بندہ ہر ویلے اوس بارے شک وچ ای

رہندا اے۔

ہالی ٹوں واہ لٹوتے لیاری ٹوں چو لٹوتے شک

نہیں رہندا۔

معنی: ہالی: بل وگن والا ڈنگر ☆ لیاری: دُدھ دین والی مجھ

گاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لہل جون والا ڈنگر

بلیں جو کے ویکھ لئین نال اوس دے ٹورے دا پتہ لگ جاندا

اے اتے لوریا ڈنگر جو کے ویکھ لئین نال اوس دے دُدھ دے

وادے گھانے جاں تھناں دیاں دھاراں دا سارا پتہ لگ

جاندا اے۔

ہم پیشہ دشمن ہمیشہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کاروبار دا اصول دسیا گیا اے پئی

ونج چوں منافع ہونا ضرور چاہیدا اے بھانویں اُکا تھوڑا ای

کیوں نہ ہووے۔ انج گھٹو گھٹ کاروبار وچ لائی ہوئی

راس تاں نہیں گھدی۔

نڑینویں دا پھیر بُری بلا اے۔

معنی: نڑینویں: ننانونے ☆ پھیر: چکر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروباری لوک

اگلے بندے ٹوں چھن لئی کوئی نہ کوئی چکر دیندے ای

رہندے نیں۔ اوہ پورے سؤ دی گنتی توں بچن لئی اگلے

ٹوں سؤ وچوں اک گھٹ دے چکر وچ پائی رکھدی اے۔

وٹ سووٹا ایدھر مٹی اودھر گھٹا۔

معنی: وٹا: کمایا ☆ گھٹا: خاک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کاروبار انج دے

ہوندے نیں پئی اوہناں وچ بچ دا ککھ کنڈا نہیں بس گھٹا ای

بندے دے سر وچ پند اے اتے اگلا گھٹا پوا کے شامیں

گھر پرند اے۔

ودھ تول تے پورا لہہ۔

معنی: ودھ: زیادہ ☆ لہہ: اترے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دھڑوایاں ٹوں دسیا گیا اے پئی

دانے تولن لکیاں ماڑے جیسے نیوندے پلے نال ای تولنے

چاہیدے نیں۔ اتے انج اوہناں ٹوں پرت کے تولیاں اوہ

گھدے نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں سُمدر اں
وِچ طوفان آ جاندا اے اتے ہر پاسے پانی ای پانی ہوندا
اے تاں لوکاں دے سر سر پانی چڑھ جاندا اے اتے بچا
اؤکھا ہو جاندا اے۔

اگ پناں دھوں کتھے / اگ پناں دھوں کتھوں
معنی: پناں: بَغیر ☆ دھوں: دھواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی شے اودوں
تیک وجود وِچ نہیں آؤندی جدوں تیک اوسدا سبب نہ بنے
اتے جدوں سبب بن جاوے تاں اگلا کم ہو جان دی آس
لگ جاندی اے۔

اگ بلن باجھ دھوں نہیں نکلدا۔
معنی: بلن: جلن ☆ باجھوں: پناں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کتے کوئی نہ
کوئی گل بات پہلاں ہوئی ہووے تاں ای اوسدے اگلے
کم داسبب بن دا اے۔ لڑائی جھگڑا ہون لئی پہلاں اُنج
دے حالات دا ہون ضروری اے۔

اگ پانی دا میل کدی نہیں ہوندا۔
معنی: میل: ملاقات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اک دوجی ٹوں مُکا
دین والیاں دوشیواں جدوں وی اک جا ہون گیاں تاں
اوس ویلے پھنڑو لا ضرور پئے جاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے تھاں تے بہہ
کے اکوکارو بار کرن والے لوک اک دوجے دے ساڑے
ضرور سڑدے رہندے نیں اتے اوہ اپنے نال دے لئی ہر
ویلے باسیساں کردے رہندے نیں۔

ہاتھی لکھے لٹھے فیروی لکھے نکلے دا۔
معنی: لٹھے: لٹیا جاوے، ماڑا پئے جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے امیر تے بے
دِن پئے وی جان مُز وی اوہ عام غریب لوکاں نالوں نکلدا
ہوندا اے اتے اوسدی گل فیروی کجھ نہ کجھ بنی ای رہندی
اے۔

ہتھو ہتھ نیڑا نہ جھگڑا نہ جھیرا۔

معنی: ہتھو ہتھ: او سے ویلے ☆ نیڑا: مُکا دین ☆ جھیرا: چھیڑ
ویروا: ایس اکھان وِچ کم کار کرن بارے مت دتی گئی اے
پئی جدوں کوئی وی کم او سے ویلے مُکا دتا جاوے اتے لہین
دین صاف کر لیا جاوے تاں جھگڑا پند ای نہیں۔

☆☆☆☆

اگ، پانی، ہوا، مٹی

آیا اگتھ نو نیزے پانی ہتھ۔
معنی: اگتھ: طوفان پانی دار یلا۔

جاندا اے اتے جدوں اوسدیاں مٹھیاں حدال وچ وادھا
گھانا ہو جاوے تاں مشین وچ وگاڑ پئے جاندا اے۔

اگ تے لڑائی ٹوں ودھایاں چر نہیں لگدا۔

معنی: ودھایاں: ودھ کیتیاں بڑھاوا دیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اگ دی جدوں پچی
ہووے تاں اوہ گھڑی کوہ کردی جاندا اے اتے اینج ای
لڑائی ہوندا ہووے تاں اوس وچ ہو وادھا کرن کوئی ایڈا
اڈ کھان نہیں ہوندا۔

اگ دا پتلا اگ ول جاندا اے۔

معنی: پتلا: بنیا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی ہر شے اپنے اصل
ول جاندا اے اتے جو شے اگ دی صفت والی اے اوہ
کچی گل اے پچی اگ ٹوں ای چنگا جانے گی اتے اوس ول
ای جاوے گی۔

اگ داسڑیا اگ نال ای ٹھیک ہوندا اے۔

معنی: اگ داسڑیا: اگ پاروں سڑ گیا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی جو کم کسے وجہ نال
خراب ہوندا اے اوس دا اُپا دی اوسے تھاں جاں چیز نال
ای ہوسکدا اے اتے اوس وگاڑ ٹوں ٹھیک وی بس اوسے
شے نال ای کیجا جاسکدا اے۔

اگ جمن دشمن نہیں ویکھدی۔

اگ تے پانی اک دوجے دے دشمن ہوندے نیں
معنی: دوجے: دوسرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی وکھری وکھری اتے
اک دوجے دی دشمن نسل جدوں وی کٹھی ہووے گی تاں
اوہ اک دوجے ٹوں برداشت نہیں کر سکن کھیاں تے او تھے
فساد ہون دا ڈرر ہووے گا۔

اگ پانی دی ویری ہوندا اے۔

معنی: ویری: دشمن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی اگ اتے پانی
اکدوجے دے ویری ہوندے نیں اتے اوہناں وچ اک
دوجے ٹوں مکا دین دیاں صفتاں ہوندیاں نیں ایس لئی
کدی وی اکٹھے نہیں رہسکدے۔

اگ پانی دی ازلاں توں دشمنی ایں۔

معنی: ازلاں: شروع لاتوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی مخالف صفتاں دے
وارث لوک اک پنجالی وچ کدی وی نہیں جوئے جاسکدے
اتے اوہناں دا بھینر ہو جان دا ہرویلے ڈرر ہندا اے۔

اگ پانی دی کھیڈا اے۔

معنی: کھیڈ: کھیل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی ایس جہان اندر
چو کھیاں شیواں ٹوں چلان داسارا کم اگ اتے پانی کولوں لیا

معنی: ججن: دوست۔

اگ لگی جگر انویں دھوں نکلیا گوپی راویں۔

معنی: جگر انویں: اک تھاں داناں ☆ گوپی راویں: اک تھاں داناں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واراگ تاں اک تھاں لگی ہوئی ہوندی اے پراوس توں ڈردے ماڑے اتے

کمد لے کول کتے دور جا کے لگ جاندا ہے۔

اگ نہ اگل لعل اگل۔

معنی: اگل: منہ چوں کندھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں وسیب اندر لوکاں توں پیار پوچا سکھانا چاہیدا اے اتے ہر تھاں نفرت دی اگ نہیں بالنی چاہیدی۔ نفرت وسیب توں برباد کر دیندی اے۔

اگن کند وچ گھر کیتا جل وچ کیتا نکاس پردے

پردے وچ جاوے اوہ پی اپنے کے پاس۔

معنی: اگن کند: اگ دا لاؤ ☆ جل: پانی ☆ پی: پیا، خاند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تھے دا دھوں اگ

وچوں نکلا اے اتے اوہ دھوں پانی وچوں لگھ کے مڑ

سارے جہان توں لگ کے بیٹن ولے تیکر اپڑ جاندا اے۔

اگن پانی گنگا توں۔

معنی: گنگا بہند وستان دا مشہور دریا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایہ کدی نہیں ہوسکدا

آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بد فطرت لوکاں توں ججن دشمن دی کوئی پچھان نہیں ہوندی اتے اوہ سھناں

نال اکو جیہا ای سلوک کردے نیں اتے سھناں توں اکو پنجالی واہندے نیں۔

اگ لاکے کتا روڑی تے۔

معنی: روڑی: گند گوہے دا ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیدے بندے تاں ہر پاسے نفرت دی لوتی ای لانی ہوندی اے اتے اگے لان مگروں بھیدے لوک اک لانہ تے ہو کے دیکھ دے رہندے نیں۔

اگ لائی تے کتا کندھ تے۔

معنی: کندھ: دیوار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیدے لوک سدا شرارتاں کردے ای رہندے نیں اتے وسیب وچ فساد پوانا اوہناں دی فطرت ہوندی اے اوہ اوس توں ہتا پنج نہیں سکدے۔

اگ لائے تماشا دیکھے۔

معنی: لائے: جلائے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیدے اتے کینے لوک لوکاں وچ نفرت دی اگ بھڑکا کے آپوں کول کھلو کے دیکھدے رہندے نیں اتے ماسہ شرم نہیں کردے۔

سمندر سوکھو کھو کھو دریا نال رکیہ۔
معنی: سمندر سوکھ: سمندر رو رگی سوکھت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سمندر نوں دریا نال
کوئی کم نہیں پئے سکدا جدوں پینا ایس دریا نوں ای سمندر
نال کم پینا ایس۔ مگڑے نوں ماڑے کول گھٹ ای جانا پیندا
اے اتے ماڑا انت مگڑے کول جاندا اے۔

☆☆☆☆

اللہ، پر میثور، رام

ات خد ادا ویر ہوندا اے۔

معنی: ات: اخیر، انتہا ☆ ویر: دشمنی۔

دیروا: کسے نال وی زیادتی دی اخیر کردیوئے تاں ربی قبر
جوش وچ آجاندا اے۔ ایہہ کسے کہدھے نوں مت دین لئی
بولیا جاندا اے۔

اتوں ڈگی تر رہا اکو جیہی کر۔

معنی: تر: اک کھان والی سبزی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جوشے وی اسماناں
ولوں آوے اوس تے ساریاں دا حق اکو جیہا ہوندا
اے۔ اتے مفت وچ لہھی تے توں سارے ای لڑدے
رہندے نیں۔

پئی دریا اپنے ای سوے ول نوں پرت کے جان لگ
پوے۔ اوس تاں اپنے سوئے توں الٹ پاسے ای جانا ہوندا
اے۔

پر بت نوں رائی کرے تے رائی نوں پر بت
جان۔

معنی: رائی: رایا سر ہیوں ☆ جان: سمجھ لے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے دی
مرضی اے پئی اوہ پتھراں نوں اڈا پڈا کے اوتھوں اوہناں دا
کھوج کھرا مکا دیوے اتے جسھے پہاڑ داناں نشان نہیں
ہوند اوتھے پہاڑ بنا دیوے۔

جیسا سوما ویا ویہن۔

معنی: سوما: چشمہ منڈھ ☆ ویہن: وسیلہ دریا دا شتر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جج دا پانی دامڈھ
ہووے گا اُنج دا ای اوسدا اگوں وسیلہ ہووے گا۔ جج دے
ماپے ہون گے اُنج دی اوہناں دی اولاد ہووے گی۔

سکلی نال گھی وی بل جاندی اے۔

معنی: سکلی: خشک ☆ گھی: نمی والی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں اگ پوری
مچ پوے تاں اوس وچ سکلیاں لکڑاں دے نال گھی وی لا
دیو تاں اوہ وی بل جاندی اے۔ چنگلیاں نال مندیاں دا
وی کم سراہی جاندا اے۔

رب سچے دی بانہہ دی لوڑ اے۔ اوس توں اڈ ہو رکوئی
ایہدی سانہہ نہیں کر سکدا۔

اگلے دو کلتے دا اللہ نیلی۔

معنی: اگلے دو کلتے: کلتے کارے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی رب ہر ویلے
ہر اک دے نال ہوندا اے ایس لئی بندہ کلا وی رہ جاوے
تاں وی اوس توں گھا برتا نہیں چاہیدا ایس لئی پئی رب سچا
ای ساریاں دا وارث ہوندا اے۔

اللہ اللہ خیر سلا۔

معنی: خیر سلا: بھ خیریت، بھ خیر۔

دیروا: جدوں بندہ ہر ویلے رب دل دھیان رکھے تاں
اوتنوں کوئی وی کم کرن لگیاں ڈر نہیں ہوندا۔ اودہا ہر کم رب
سچا آپے ای سدھا کر دیندا اے۔

اللہ اللہ کہوتے سدا راضی رہو۔

معنی: کہو: آکھ، پکار ☆ سدا: ہمیشہ ☆ رہو: رہ۔

دیروا: اے بندیا جے توں ہر ویلے رب سچے توں چیتے رکھ
کے پکاردار ہوویں گا تاں اوہ تینوں ہر دکھ توں بچائی
رکھے گا۔ ایس جگ اندر سکھے پریشانیوں اوسنوں وسارن
پاروں ای آکھیاں نیں۔

اللہ باچھاہ ہے، لکھاں دی بیڑی، تے مکوڑا
ملاح ہے۔

اچا بول نہ بولپے سرکاروں ڈریے۔

معنی: سرکاروں: رب سچے کولوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے توں ہر
ویلے رب اگے نیوں کے رہنا چاہیدا اے اتے رب کولوں
ہمیشہ ڈردیاں رہنا چاہیدا اے۔

اچے بول رب گوں نہیں بھاندے۔

معنی: گوں: توں ☆ بھاندے: چنگے لگدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی تکبر نال کیتی
ہوئی گل رب سچے توں کدی چنگی نہیں لگدی ایس لئی جدوں
وی بندہ گل کرے عاجزی اتے حلیمی نال ای کرے۔

اسماناں تے کہیں چھتر چھائے۔

معنی: کہیں: کس نے، کہینے ☆ چھتر: چھت ☆ چھائے:
چھاں کیتی، سایہ کیتا۔

دیروا: اسمان دی چھتری کہینے بنائی، اوہ تاں رب سچے توں
بناں کوئی بنا سکدا ای نہیں۔ رب سچے دی وڈیائی بیان کرن لئی
بولیا جاندا اے۔

اسماناں جیڈ کھلاریاں لئی رب جیڈی بانہہ چاہیدی
اے۔

معنی: جیڈ: دے برابر جیڈ ☆ کھلاریاں: جمع کھلارے دی
مھیلا و پھارا، کھلار ☆ جیڈی: چیتی ☆ بانہہ: بازو۔

دیروا: آسماناں ورگے وڈے سارے سسٹم توں سنبھالن لئی

دُنیا ای راضی ہوندی اے رب سوہنے دی خوشی نال ای ہور
دی لوکی خوش ہوندے نیں۔

اللہ دی لاٹھی بے آواز ہوندی اے۔
معنی: لاٹھی: ڈنڈا، سوتا۔

دیروا: رب سوہنے جدوں کسے دے دن بھیدے کرنے
ہوندے نیں تاں اوس بندے نوں پہلاں کدی خبر نہیں
ہوندی اوہنوں اکواری سٹ آن و جدی اے۔

اللہ توں چوری نہیں تے بندیاں توں کاہدی
چوری۔

معنی: کاہدی: کس گل دی، کیسی، کیہدی گل دی۔

دیروا: ہر بھیدا کم کرن توں پہلاں رب توں ڈرنا چاہیدا
اے۔ جے رب کولوں نہیں ڈرنا تاں بندیاں توں کاہدا
ڈرن حساب کتاب تاں اللہ نے لینا اے۔

اللہ دے تے بندہ ہے۔

معنی: دے: دیوئے عطا کرے ☆ ہے: برداشت کرنے
جرے۔

دیروا: جووی دکھ سکھ بندے دی زندگی وچ آؤندا اے
بندے نوں اپنا مقدر جان کے جرننا چاہیدا اے اتے ہر حال
وچ اوہدی رضاتے راضی رہنا چاہیدا اے۔

اللہ دے نال تے گلگو دا کھنڈ ڈیون دا وی
سواد اے۔

معنی: پاچھاہ: بادشاہ ☆ مکوڑا: رکیڑا۔

دیروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی سارے جگ دا
بادشاہ بس اللہ تعالیٰ دی ذات ای اے اتے جدوں کوئی
لکھاں دی بیڑی بنا کے اوس وچ تکھ مکوڑے نوں ملاح
بنا دیوے گا تاں بیڑی کویں لگے گی۔

اللہ بیلے گل دا دانا پھکا مل دا۔
معنی: گل: تمام۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھانویں رب
سچا ای سمھتاں دا وارث اے اتے اوس نے ہر اک نوں
روزی تل دی دینی اے تاں وی بندے نوں اپنے بھڑولے
وچ دانے پا کے کے رکھنے چاہیدے نیں۔

اللہ بیلے تے سبھ جگ بیلے۔

معنی: بیلے: دوست، یار، جمن ☆ سبھ: سارا، تمام ☆ جگ:
دُنیا، جہان۔

دیروا: ہور لوکی لکھ دیری وی ہو جان پر جے اللہ سوہنے دا
سنگ ہووے تاں بندے نوں کجھ نہیں ہو سکدا۔ اوسدی
رحمت نال ہووے تاں بندے نوں کوئی ڈر خوف نہیں ہونا
چاہیدا۔

اللہ راضی تے سبھ جگ راضی۔

معنی: راضی: خوش، رضامند ☆ سبھ: سارا، تمام ☆ جگ:
دُنیا، جہان۔

دیروا: بندے اُتے جے رب سوہنا راضی ہووے تاں ساری

ہر حال وچ ہس کے قبول کر لینی چاہیدی اے نہیں تاں اوہ
ہور کر وی کہیہ سکدا اے۔

اللہ سونا دیوے تاں گھڑانوں تاں نہیں مہنگا۔

معنی: سونا: زیور بنان والی قیمتی دھات ☆ تاں: تب ☆
گھڑانوں: زیور بنوان دلمعاوضہ ☆ مہنگا: قیمتی۔

دیروا: جیکر رب سوہنا بندے ئوں سونا دے دیوے تاں اوں
دے زیور بنوان دی بنوائی بھرنی تاں اڈ کھاکم نہیں ہوندی۔

اللہ راسی خصم خدا۔

معنی: راسی: راضی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں اللہ
سوہنا بندے تے راضی ہو جاوے تاں اوہ ہر شے دا وارث
بن جاند اے اتے بندے ئوں کوئی پریشانی نہیں ہوندی۔

اللہ راسے ورہے خود آ۔

معنی: راسے: راس پاوے بندھیاں کرے بندھ کرے ☆
ورہے: برے۔

دیروا: جدوں رب سوہنے ولوں نظر سولی ہووے تاں اوہدی
رحمت دامینہ آن کے سن لگ پند اے اوہدے حکم امر
توں پتا کجھ وی نہیں ہو سکدا۔

اللہ رکھے تے کون چکھے۔

معنی: رکھے: بچائے حفاظت کرے ☆ چکھے: مونہہ پائے
نقصان اڑائے۔

معنی: لگوا دکھن: مُرنے دا پر۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی رب دے تاں
تے بھانویں اپنے ولوں اُکی بیکار شے وی دتی جاوے مُد
وی اوں دا ثواب ہو ای جاند اے۔

اللہ دے گھر دی بھنوں آس۔

معنی: بھن: بھناں تمام ☆ آس: اُمید۔

دیروا: ہر جی ئوں رب سچے دے کولوں ای آس اُمید رکھنی
چاہیدی اے رب توں اڈ ہو کوئی کسے ئوں دے وی کیہ
سکدا اے۔

اللہ دیاں اللہ ای جانے / رب دیاں رب ای
جانے۔

معنی: جانے: سمجھے۔

دیروا: رب سچے دے سارے بھیت بس اوہ آپ ای جاند
اے اوں دے بھیت ئوں کجھن ہو کسے دے وس دی گل
نہیں۔

اللہ دوے تے بندہ لوے / اللہ دوے تے
بندہ سہوے۔

معنی: دوے: عطا کرے دان کرے ☆ لوے: لئے حاصل
کرے ☆ سہوے: برداشت کرے۔

دیروا: جیکر اللہ بندے ئوں عطا کرے تاں ای بندہ کوئی شے
حاصل کر سکدا اے۔ اللہ ولوں دتی گئی خوشی عمی بندے ئوں

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں رب سوہنا بندے دے مقدر چنگے کر دیوے تاں نالایق لوکاں ٹوں وی اوہ اُچیاں دے دیندا اے پئی عقل والے اتے دانے وی خیران رہ جاندا اے۔

اللہ نکلدا نکلدا نکلے، رام وڑدا وڑدا وڑے۔
معنی: نکلے: باہر جائے، بھولے ☆ رام: ہندو مذہب وِچ رب داناں ☆ وڑدا: داخل ہوندا ☆ وڑے: داخل ہووے۔
ویروا: اللہ سوہنے داناں ہوئی ہوئی ای بکھلدا اے۔ ایسراں رام داناں ہوئی ہوئی ای یاد ہوندا اے۔ بندے ٹوں چرتوں دھاریا مذہب ای بھتا چیتے رہندا اے۔

اللہ ہو چرے اللہ گوچرے۔
معنی: ہو چرے: آس وند، اڈیکنہار ☆ گوچرے: بلئی نال۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دیا گیا اے پئی جو بچہ اللہ دے آسرے تے ہووے اوہ اوس دے سہارے ای چوہندا رہندا اے۔ اوس توں اڈجگ اندر رہور کوئی سہارا نہیں۔

اللہ یار تے بیڑا پار۔
معنی: بیڑا: بیڑی، کشتی ☆ پار: منزل تے اپڑ پاندا اے۔
ویروا: جدوں رب سچے دی نظر سولی ہووے تاں بندے دا بیڑا پار ہوای جاندا اے۔ رب دی رحمت نال ہووے تاں بندے ٹوں کوئی ڈر خطرہ نہیں ہوندا۔ اوہدی رحمت نال ای بیڑے منزل تے اپڑ دے نہیں۔

ویروا: جدوں رب سچا بندے دی راکھی کرے تاں ہور کوون اوس بندے نوں ہتھ لاسکدا اے۔ اوہدے حکم امر توں پنہاں تاں پتہ نہیں بل سکدا۔

اللہ کسے دا بھرم نہ بھتے۔
معنی: بھرم: اعتبار، یقین، وساہ ☆ بھتے: نکالے، ختم کرے
ویروا: رب سچا ہر کسے دیاں آساں پورییاں کرے اتے کسے ٹوں وی اپنے تُو ہے توں مایوس نہ ہون دیوے۔ ہر بندے لئی آخری سہارا بس اوہ ای اے۔
اللہ کرے سدھ بندہ کرے بندہ۔
معنی: سدھ: سدھی ☆ بندہ: بھیداکم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی اللہ سوہنا تاں ہر ویلے بندے تے رحمتاں ای کر دا اے پر بندہ ای اپنے لئی بھیدا کٹھے کردار ہندا اے اتے ایس کولوں چنگا کم نہیں ہو سکدا۔

اللہ کرے سولیاں، بندہ کرے کولیاں۔
معنی: سولیاں: چکیاں ☆ کولیاں: بٹھے کم۔
ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی رب سچا ہر ویلے بندے تے رحمتاں دی بارش کردار ہندا اے پر بندہ ہر ویلے بٹھے چالے چلدا رہندا اے۔

اللہ لایا بھاگ تے سوراں دے گل نل۔
معنی: بھاگ لگن: مقدر سورجان۔

باہل دتی پائی میں اکو ڈنگ پکائی دتیں میریا
سائیاں میں نت پکاواں پائیاں۔

معنی: باہل: باپ، پو ☆ پائی: چار ٹوپے اناج ۸۔ سیر
اناج ☆ اکو: اک ای، ایک ہی ☆ ڈنگ: ویلا ٹائم ☆
دتیں: دینا ☆ سائیاں: مالکا، رب سوہنیا ☆ نت: روزانہ
☆ پائیاں: جمع پائی دی۔

دیروا: میرے باپ نے مٹیوں پیکے گئی نوں ۸ سیر دانے
میرے پلے پاکے مٹیوں ٹوریا پراوہ تاں اکو دن وچ ای
نک گئے۔ میریا رب! مینوں توں ہی دیویں گا تاں میری
پوری پوے گی۔ اتے میں ہر روز پائیاں پکان دے قابل ہو
سکاں گی۔ مطلب ایہہ پئی بندہ رب دے دتیاں ای رجدا
اے بندے دے دتیاں رکاناں گو چر پوری پئے سکدی
اے۔

بندہ کرے کو لیاں رب کرے سو لیاں۔

معنی: کو لیاں جمع کول دی: بھڑے کم، کوچھے کم، نہرے کم
☆ سو لیاں: جمع سول دی: چنگے کم، بہتر کم فائدے مند کم۔
دیروا: بندہ ایس جگ دے لالچ لو بھ پاروں سدا کورا ہے
پئے کے بھڑے کماں وچ بھسیا رہندا اے۔ پر رب سچا
کدی وی کسے دائرہ انہیں کردا۔ اوہ بندے دیاں بُرائیاں
تے پردے پاندا رہندا اے اتے بندے دا بھلا ای کردا
رہندا اے۔

اوہ چاہوے تاں پل وچ چوروں قطب بنا دیوے
معنی: پل: گھڑی، تھوڑے توں تھوڑا ویلا ☆ چوروں: چور
توں ☆ قطب: فقیری وچ اُچ تھاں، درویشی وچ اعلیٰ
مقام۔

دیروا: ایہ رب سچے دی مرضی دی گل اے پئی اوہ جدوں
چاہوے اوہ سے گھڑی نامی گرامی چور چکارتے بھڑے کم
کرن والے نوں وی اوہدی کسے ادا پاروں درویشی دے
اعلیٰ مقام آتے بٹھا دیوے۔

اوہ ڈاڈھا اے، لکھوں لکھ کردا اے، لکھوں لکھ
کردا اے۔

معنی: ڈاڈھا: بگڑا ☆ لکھوں لکھ: غریب توں امیر ☆
لکھوں لکھ: امیر توں غریب

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی رب سچا بھ
توں بگڑا اے ایہ اوسدی مرضی اے پئی کدی غریب نمانے
نوں راتورات امیر بنا دیندا اے اتے کدی لکھ پتیاں دارا تو
رات بھٹھا دٹھا دیندا اے۔

اوہ دے گھر وچ دیراے انھیر نہیں۔

معنی: انھیر: اندھیرا۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی رب سچے اگے
دُعاواں کردیاں رہنا چاہیدا اے اوس دے گھر وچ دیرتاں ہو
سکدی اے پراوہ گل سُن کے بھر کا پھیر ضرور دیندا اے۔

بھل دا ☆ گورو: جو گر سکھاوے ☆
کرتار: کرن والا مالک۔

دیروا: ایس جگ اندر ہر کوئی کیتی گل ٹوں بھلھ جاندا اے پر
اک اوہو سچا مالک اے جو کدی وی کسے گل ٹوں نہیں بھلدا۔
ہر کسے دی کرنی ٹوں چیتے رکھدا اے۔
پر مرے پر میثور جاگے۔

معنی: پر: دولت، طاقت ☆ پر میثور: مالک رب۔

دیروا: ایس جگ اندر سبھ توں وڈی طاقت بس اوہے مالک
کول اے۔ جدوں دُنیا اندر بندے دی کوئی واہ داہ نہیں
جاندی تاں اوس ویلے وی اوسدا رب اوس ٹوں دیکھ رہیا
ہوند اے۔

پر ہیا وچ پر میثور ہوند اے۔

معنی: پر ہیا: ستھ، انصاف کرن لئی مقامی عدالت ☆ پر میثور:
مالک رب۔

دیروا: جدوں وی کسے تھیرے دافیلہ کرن لئی کوئی پر ہیا
بہندی اے تاں رب اوہناں دی مدد کرن لئی وچ آپ
آن کھلوند اے۔ جدوں وی کسے لوکا کئی داسر جوڑن لئی لوک
اکٹھے ہون تاں رب اوہناں دے ایس عمل ٹوں بڑا پسند کردا
اے۔

پر میثور جد بھلیا، ویاپے سبھ روگ۔

معنی: پر میثور: رب مالک ☆ جد: جب جدوں ☆ ویاپے: آ
گئے حملہ آور ہو گئے ☆ روگ: بیماریاں پریشانیاں۔

آکھن لوک سیا نے

بندے کولوں کیہ منگنا، رب کولوں منگیے جو دے
کے نہ پچھتاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے ٹوں
چاہیدا اے پئی اوہ بندیاں اگے نہ ہتھ کردا بھرے سگول اوہ
رب اگے ہتھ کرے جو دے کے پچھتا نہ نہیں اتے دین تے
آوے تاں بے حسابا دے دیندا اے۔

بنی ویلے رب چیتے آؤندا اے۔

معنی: بنی ویلے: اوکھے ویلے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ اپنے دُنیا داری
دے رولیاں وچ پئے کے رب ٹوں بھلھ جاندا اے پر جدوں
مُصیبت پندی اے تاں رب ٹوں چیتے کردا اے۔

بھل بھلیکھے، اللہ لیکھے۔

معنی: بھل: چیتے نہ رہنا ☆ بھلیکھے: جمع بھلیکھا دی، غلطی،
ٹھلا ☆ لیکھے: حساب۔

دیروا: بندے کولوں چنگی نیت رکھیاں جے کوئی بھل جان
غلطی ہو جاوے تاں رب سچا اوسدی نیت ٹوں سمجھدیاں
ہویاں اوہنوں مُعاف فرما دیندا اے۔ بھلیکھے نال ہو جان
والا مندا کم رب سچا ماڑی جیہی بھلھ سمجھ کے مُعاف کر دیندا
اے۔

بھلن اندر سبھ کوئی، ا بھل گورو کرتار۔

معنی: بھلن: بھل جان، وسار، پٹھن ☆ ا بھل: جیہو نہیں

تکلیہ رب دا اوہناں رزق ہمیش۔

معنی: پلے: دامن نال؛ جیب وچ ☆ پنچھی: پرندے
پکھیر و ☆ تکلیہ: آسرا، تقویٰ ☆ ہمیش: ہمیشہ سدا۔

دیروا: ایس جگ اندر پختے وی جانور جاں پکھیر و نہیں اوہ
کدی وی کہتے جان لگیاں اپنے نال زاوراہ نہیں لے کے
فردے ایہ ای حال درویش لوکاں دا اے۔ ایہ دوویں
دھراں سدا رب دے آسرے تے فُریاں رہندیاں نہیں
اتے سچارب اوہناں نوں ویلے سر اوہناں دے مقدر دا
رزق پڑاندرا ہندا اے۔

پنجاں وچ پریشور ہوندا اے۔

معنی: پنجاں: جمع پنچ دی پنچ تن پنچ دا عدد مسلماناں تے
ہندواں سکھاں وچ وی بڑا اہم اے۔

دیروا: مسلماناں اتے ہندواں لئی پنچ دا عدد بڑا آدر جوگ
اے اتے آکھدے نہیں جتھے وی پنچ جی اکٹھے ہون گے رب
سچاوی او تھے ضرور ہووے گارل کے پٹھن دے کم نوں
رب سچا پسند کردا اے اتے لوکاں دے جُوے ہوئے سر
دیکھ کے اوسنوں چاء چڑھدا اے۔

تلے پٹواری اُتے باری۔

معنی: تلے: بیٹھاں، آسمان دے تھلے ☆ باری: رب سچا باری
تعالیٰ۔

دیروا: ایس اکھان اندر ایہ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو
اختیار رب سچے کول نہیں اوہ جو جی آوے کرے اوہنوں
آکھن لوک سیانے

دیروا: بندے نوں جے اوس دا مالک چیتے رہوے تاں
ہائیں مائیں بندے نوں کوئی مُصیبت جاں آفت نہیں
گھیردی۔ جدوں وی بندہ جگ اندر اپنے مالک دے سنیہاں
نوں بھل کے آپوں کہدھے کم کرن لگ پند اے تاں
اوہنوں اڈٹھیاں بیماریاں تے پریشائیاں آن گھیر دیاں
نیں۔

پریشرتے بھلیا ویاپن سبھے روگ۔

معنی: پریشرت: رب پر بھو ☆ تے بھلیا: نوں بھلیا ☆ ویاپن:
گھیر لین ☆ روگ: بیماریاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ رب سچے
نوں بھل جاوے اوس نوں ہزاراں بیماریاں آکے گھیر
لیندیاں نہیں۔ ایس لئی ہر حالت وچ رب سچے نوں یاد رکھنا
چاہیدا اے۔

پریشور دی کایا کہتے دُھپ کہتے چھایا۔

معنی: پریشور: رب مالک ☆ کایا: وجود ہوند ☆ چھایا:
چھاں سایہ۔

دیروا: ایس جگ دی ساری رنگن بس رب سوہنے دے وجود
دی کہانی سناندی اے اوسدی رحمت دا ای ایہ ثبوت اے
پئی کسے تھان تاں دُھپ لگی ہوندی اے کہتے بدلاں نے
چھاں کیتی ہوندی اے۔ کدی کوئی امیر ہو جاندا اے مُو اوس
گھرای غُربت وڑ جاندی اے۔

پلے خرچ نہ بنھدے پنچھی تے درویش جیہناں

اے جہدے نال اوہنوں محبت ہو جاندی اے اوتھے ای
اوس دامالک وسدا نظر آؤندا اے۔ ہر کوئی اپنے پریم پیار
دے شیشے اندروں ای اپنے مالک نوں ویکھدا اے۔

جدھر رب اودھر سبھ۔

معنی: جدھر: جس پاسے ☆ رب: پالن والا مالک روزی
دین والا ☆ اودھر: اوس پاسے۔

ویروا: رب سچا ای اوہ اجیہی ہستی اے جہدے نال کوئی متھا
نہیں لاسکدا۔ ایس لئی جہدے پاسے رب سوہنے دی رضا
ہووے گی سھناں ولیاں غوثاں اتے اوتاراں دی وی
اوہوای منشا ہووے گی۔

جس جہد وئی اے اوہ روزی وی دیسی۔

معنی: جہد: زندگی جین، حیاتی ☆ روزی: زندہ رہن لئی
خوراک ☆ دیسی: دیوے گا۔

ویروا: ہر بندے نوں ایہ پکا یقین ہونا چاہیدا اے پئی
جہدے رب نے اوہنوں پیدا کیتا اے اوہ اوسدے رزق
دا بندوبست وی ضرور کردار ہووے گا۔ اتے ایس گل اتے ہر
بندے دا پکا دھیاء ہونا چاہیدا اے۔

جس کچھ وئی اے اوہ چوگ وی دیسی۔

معنی: کچھ: چونچ ☆ چوگ: پکھیرواں دی خوراک، چکن دا
عمل ☆ دیسی: دیوے گا۔

ویروا: ایس جگ اندر پکھواں دی کوئی ذاتی جائیداد جاں
ملکیت نہیں ہوندی۔ پرفیروی اوہناں نوں ویلے سر مالک
آکھن لوک سارے

کوئی ہلک ہوڑ نہیں سکدا، سگوس اوہو اختیار زمین اتے
پنواری کول نہیں۔ اوہ وی زمین نال جو چاہوے کرے
اوہنوں کوئی کھمن والا نہیں۔

تیریاں توں ہی جانے ربا۔

معنی: تیریاں: آپ دیاں تیرے بھیت۔

ویروا: رب سوہنا تیرے بھیتاں تیکر عام جگ واسی نہیں اڑ
سکدا۔ تیرے بھیتاں دا توں ای وارثاں تیرے راز توں
کجھن عام بندے دے وس وچ نہیں۔

تیلی جوڑے پئی پئی رب روہڑا وے گپا / مہتہ
جوڑے پئی پئی رام روہڑا وے گپا۔

معنی: تیلی: تیل کڈھ کے وچن والی قوم ☆ پئی: تیل وچن
دا پیمانہ ☆ روہڑا وے: روہڑ دیوے ضائع کر دیوے ☆
گپا: تیل رکھن والا بھانڈا ☆ مہتہ: دوکاندار، کھتری۔

ویروا: ایس جگ اندر تیلی جاں باپے لوک تیل وچن لکیاں
بڑیاں کرساں کردے نیں اتے اوہ تیل وچن لکیاں
وچوں کچھ تیل بچالیندے نیں۔ پر رب سچے تاں انصاف
کرنا ای ہوندا اے اوہ ویلے کویلے اوہناں دا پورا گپا ای
روہڑ کے اوس ساری بددیانتی دی کسر کڈھ چھڈدا اے۔

جھے جس دی لگن ہے اوتھے اوسدا رام۔

معنی: لگن: محبت، پریم، عشق ☆ رام: گورو مالک۔

ویروا: ہر بندے دا اپنا اپنا مذہب اے، جہدے اوہنوں چنگا لگدا

سچا روزی دے ای دیندا اے۔ جیسے اوہناں نوں پچھ لائی

اے اوہ اوہناں دے رزق داوی ذمہ داراے۔

جس نوں رکھیں سائیاں مار نہ سکے کو۔

معنی: رکھیں: جان بچاویں ☆ سائیاں: مالکا ربا ☆ کو: کوئی۔

ویروا: رب سچا جس نوں توں پچانا ہووے اوس دے بچن لئی

توں لکھاں سبب بنا دینا ایں۔ اوس نوں جگ اندر ہووے کوئی

کدی وی نہیں مار سکدا۔ زندگی تے موت بس تیرے ہتھ

وچ اے جو ایس گل نوں گھٹ کے پلے بنھ لید اے اوہ

مڑ ہووے کسے کولوں کدی وی نہیں ڈردا۔

جسدی پت اللہ رکھے اوہدی کو ن لا ہے۔

معنی: پت: عزت ☆ لا ہے: اتارے گنوائے۔

ویروا: جسدی عزت اللہ سائیں نے بنانی ہووے اوہ بنا ای

دیندا اے۔ اوس دی عزت نوں کوئی وی خراب نہیں کر

سکدا۔ اللہ ای عزت اتے ذلت دین والا اے۔ بندے نوں

ہر ویلے بس اوہدے دل دھیان رکھنا چاہیدا اے۔

چدھر مولا او دھر دو لا۔

معنی: مولا: رب پالن والا ☆ دو لا: شاہ دو لا دریائی۔

ویروا: جس پاسے رب دی رضا ہووے فقیر دی رضا وی

اوسے پاسے ہوندی اے۔ جو کجھ رب نے کرنا ہوندا اے

اوہو کجھ ای فقیر دے مونہوں وی نکلد اے۔

جن بر سو پھیا اے اوہنے کن وی نال ای سو پنے

نیں

معنی: جن: جس بر سو پھیا: عطا کیتا دتا۔

ویروا: رب سچا ای قادر کریم اے بندیاں نوں زندگی دینا تے

موت دینا بس اوسے دے وس وچ اے۔ اوہنے بندے

دے قلبوت اتے بر لایا اے تاں کن وی اوہنے ای لائے

نیں پئی حق جاں ناحق دی آواز نوں سن کے اوہدے وچ

فرق کردار ہووے۔

جتاں روڑا گرمی لا گیا رب ساون لاسی۔

معنی: جتاں: جتنا ☆ روڑا: گرمی دی رت جیٹھ ہاڑ ☆ لاسی:

لاوے گا۔

ویروا: گرمی دے مہدیاں نے جتی سخت گرمی پائی اے اتے

انساناں دا جیون اڈکھا کر دتا اے۔ رب سچا اوس گرمی دا اثر

گھٹاؤ لئی ساون دے بدل لیا کے دھرتی نوں ٹھنڈیاں وی

کردیوے گا۔

جگ راضی تے رب راضی۔

معنی: جگ: زمانہ دُنیا۔

ویروا: جیکر بندے دے عمل توں جگ دے انسان اوہدے

اتے راضی ہو جان تاں بندے دارب ایس پاروں اوہدے

اتے راضی ہو جاندا اے۔ ایس اکھان وچ حقوق العبادوں

دھیان دوایا گیا اے۔

جے صاحب کجھ کرنا لوڑے سو سبب اک پل وچ

جوڑے۔
 معنی: صاحب: مالک رب ☆ لوڑے: چاہوے ☆ سبب:
 ذریعہ ☆ پل: گھڑی ☆ جوڑے: پیدا کرے۔
 ویروا: جدوں رب سچے دی مرضی کوئی کم کر دین تے بن
 جانندی اے تاں او سے ویلے اوہ ہزاراں سبب پیدا کر دیندا
 اے۔ مڑ اوہ کم اک پل گھڑی وچ ہو جاندا اے۔ رب سچے
 دی رحمت پل اندر رحمت توں رحمت وچ بدل دیندی اے۔
 جے توں بندہ رب دا چاکر بن جا سبھدا۔
 معنی: بندہ: نوکڑ غلام ☆ چاکر: نوکڑ کاماں ☆ سبھ: تمام۔
 ویروا: ہندیا جے توں رب سچے دا تھی بندہ ہن لوڑ دا ایس تاں
 ساری مخلوق دا نوکڑ بن کے زندگی گزارن سکھ لے۔ ایہ ای
 ربی منشا اے۔ خالق خلق وچ ای وسدا اے ایس لئی تینوں
 چنگے خلق دی لوڑاے۔
 جیہد ارب اوہدا سبھ۔
 معنی: جیہد: جسد ☆ اوہدا: اوسدا۔
 ویروا: جیہدے ول رب سوہنے دی نظر ہو جاوے اوہ زمانے
 دا پیارا ہو جاندا اے۔ ہر کوئی اوہدے تال پیار کردا اے۔ دُنیا
 دی ہر شے مڑ اوہدی ہو جانندی اے۔
 جیہد اکوئی نہیں اوہدا خد ا۔
 معنی: جیہد: جسد ☆ اوہدا: اوسدا۔
 ویروا: جو بندہ جگ اندر ہر پاسیوں مایوس ہو جاندا اے اتے

اوہدا کوئی وی بانہہ بلی نہیں رہ جاندا۔ اوہدا رب وارث ہوندا
 اے۔ رب ای اوہدے کم سواردا اے۔

جیہد اپنے تے ہسے رب اُول تے وٹے۔

معنی: بے: غیر دوسرے ☆ اُول: اوس ☆ وٹے: ٹھسے
 ہون۔

ویروا: جیہدا بندہ وی کسے توں ماڑا جاں پینا جان کے
 اوہدے تے ہس دا اے خد اے سچے توں اوہ گل چنگی نہیں
 لگدی ایجسے بندے تے ربی قہر چھیتی آ جاندا اے۔

جیہدا مولا کولوں ڈردا اے اوہ گھیو کر ڈلیاں کردا
 اے جیہدا دُنیا کولوں ڈردا اے اوہ ہر میدا نے
 ہردا اے۔

معنی: مولا: اللہ ☆ گھیو کر ڈلیاں: دیسی گھیو مونہہ وچ پا کے
 گھلی کرن۔

ویروا: ایس جگ اندر جیہدا بندے وی سچے دلوں رب کولوں
 ڈردا اے اوسنوں زمانے اندر رہ کے کدی گھاٹ نہیں آ
 سکدی اوہ خوشحالی دی زندگی گزاردا اے پر جے اچھے
 بندیاں توں اوہو مقام دے کے اوہناں کولوں ڈرن لگ
 پوند اتے اوہنوں ہر میدا ان اندر ہارای نصیب ہوندی اے۔

جل توں جلال توں آئی بلاء تال توں۔

معنی: جل: پانی ☆ جلال: شان شوکت داما لک۔

ویروا: سچیا مالکا توں ای ایس جگ دی ہر شے داما لک این

چو یاں کولوں باز مروانے رب سچے دے بھانے
معنے: چو یاں: چھوٹے پرندے ☆ باز: خونخوار کچھو ☆
بھانے: حکمتاں۔

دیروا: ایہ رب سچے دی مرضی اے پئی جدوں چاہوے کمزور
کولوں طاقتور نوں مروا دیوے۔ اتے چو ی وری وری گے نتانے
کچھو کولوں باز وری گے گھڑے کچھو نوں شکست دے
دیوے۔ ربی حکمت اگے کوئی غٹے نہیں اڑ سکدی۔

چکلی پھر دی پھر رہی، پھر دی رہوے فشنگ،
رب جیہناں نوں رکھنا رہن کھلی دے سنگ۔

معنے: چکلی: دانے پھین والی مشین ☆ فشنگ: مرضی نال بے
شک ☆ رکھنا: بچانا ☆ کھلی: مانی، تھہ والی چکلی دے پڑاں
وچکار لگی ہوئی لوہے دی کھلی جو دانے کھلی نیڑے رہن اوہ
رگڑے جان توں بچ جانے نیں ☆ سنگ: ساتھ نال،
ہمراہ۔

دیروا: ایس جگ اندر زمانے دی چکلی سدا توں چلدی رہی
اے اتے اوہ سدا چلدی ای رہوے گی اوہنے لکھاں
کروڑاں داناں مٹا دھریا اے۔ پر رب سچے جیہناں دی
سنجال کرنی ہوندی اے اوہ دانے اوس چکلی دی کھلی دے
نال اکٹھے ہو جانے نیں، ایسراں بچے رہندے رہندے
نیں۔

چوند اے تاں چون دیو، فضل اللہ دا ہون دیو۔

پانی اُتے وی تیرا ای اختیار اے توں آئی ہوئی مصیبت نوں
نال دے۔ عام طور تے کڑکدے بدل تے ورہدے
گڑے ویلے ایہ دعا کیتی جاندی اے۔

جیں آپ کو نہیں پچھتا، اوں خدا کوں نہیں سجاتا۔
معنے: جیں: جس ☆ آپ: اپنا آپ ☆ پچھتا: سبھانا، پچھانا
☆ اوں: اوس ☆ سجاتا: سمجھیا۔

دیروا: ایس جگ اندر رب سچے نے رب دی سبھان کرن
توں اگدوں بندے نوں اپنی سبھان کرن دا حکم دتا
اے جیہڑا ایتھے اپنی سبھان نہیں کر سکدا اوہ رب سچے دی
پچھان کبویں کر سکدا اے۔ ایہ اک آیت دا ترجمہ وی اے۔

جیہنوں اللہ تارے، اوہنوں کون مارے۔

معنے: تارے: تار بنے لاوے، ڈبن توں بچاوے۔

دیروا: جیہنوں اللہ نے بچالینا ہووے اوہ لکھ ڈوہنگھے
سمندرے وی ڈبیا ہووے، آخر بچ کے نکل ای آؤندا
اے۔ جیہدی حفاظت رب سچا کرے اوہنوں کون ڈوب
سکدا اے۔

جیہنوں رب رکھے، اوہنوں کون چکھے۔

معنے: چکھے: مونہہ لاوے، مونہہ پاوے۔

دیروا: ایس اکھاں اندر دسیا گیا اے پئی جیہدی حفاظت
رب سچا کردا ہووے اوہنوں کون کوئی نقصان دے سکدا
اے اتے مالک سچا ای سبھ توں وڈا محافظ اے۔

اے رب دی ناراضگی ای ہر شے دی ناراضگی دا کارن بن
جاندی اے۔

ہٹھوں نچھوں رب بچائے۔

معنی: ہٹھوں نچھوں: حق توں ناحق کرن توں۔

دیروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی رب سچا کدی
دی حق توں ناحق کرن دی توفیق نہ دیوے اتے اوہ ہر
کسے توں کسے ناحق کھوہن توں بچائے۔

حیاتی 'مواتی' خُدا دے ہتھ ہے۔

معنی: حیاتی: زندگی ☆ مواتی: موت۔

دیروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی ہر بندے توں
ایہ پک کر لینا چاہیدا اے پئی زندگی تے موت بس رب
سچے دے ہتھ وچ اے۔ ہر بندے توں بس خُدا کولوں ڈرنا
چاہیدا اے۔

خُدا بھریاں توں ای بھر دا اے۔

معنی: بھریاں: بھرے بھاٹھے جو خالی نہ ہوں۔

دیروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی رب سچا دی
رہے بچے لوکاں نوں ہوردی لگا جاندا اے۔ بھرے ہوئے
بھڑولیاں توں اوہ ہور بھری جاندا اے۔

خُدا دی لاشی بے آواز ہوندی اے۔

معنی: لاشی: ڈنڈا، سونا، ڈانگ۔

دیروا: عام بندہ کوئی وی بھیر کرن لگیاں ایہ سوچدا اے پئی

معنی: چوندا: بھگدا، ٹپکتا ☆ چون: ٹپکن۔

دیروا: بچے کسے دی چھت چون لگی اے تاں ایہ وی اوس
رب سچے دی حکمت اے۔ اوہ کم وی اوسدے حکم امرنال
ای ہور ہیا اے۔ ایس لئی اوہنوں وی رب دا فضل ای سمجھنا
چاہیدا اے۔

چھیتی پا کا سو چھیتی سڑیا، دیر کم رحمن۔

معنی: پا کا: پکا، پک گیا ☆ چھیتی: جلدی ☆ سڑیا: خراب
ہویا۔

دیروا: ایس جگ دا اصول اے پئی جیہڑا پھل وی چھیتی کپے
گا، اوہ چھیتی گل سڑ جاوے گا۔ اتے رب سچے دے کماں وچ
دیر تاں ہوندی اے۔ اتے اوہ کم ہوئی ہوئی ای ہوندے
نیں۔

حق ادا راضی خدا۔

معنی: حق: کسے دا دین لینا، مالک ☆ ادا: دے دتا۔

دیروا: جدوں کسے دا حق اوسنوں پرتا دتا جاوے تاں رب سچا
بڑا راضی ہوندا اے۔ اوہنے پرت پرت کے حقداراں دا حق
ادا کرن تے زور پایا اے۔

حق قہروان، جگ قہروان۔

معنی: حق: حق تعالیٰ خُدا ☆ قہروان: ناراض، قہر وند، قہر
وسان تے تیار ☆ جگ: دُنیا۔

دیروا: جدوں کسے بندے اُتے رب ناراض ہو جائے تاں
سارے جگ دی ہر شے اوس بندے اُتے ناراض ہو جاندی

خُد اسوار کوں پیدل نہیں کریندا۔

معنی: گوں: ٹوں ☆ پیدل: پیراں نال ٹرن والا ☆
کریندا: کردا۔

دیروا: رب سچے دی مرضی اے پئی اوہ کہنوں کنناں رزق
دیندا اے۔ جیہدے مقدر وچ اوس نے سواری لکھی ہوئی
اے اوہ اوسنوں سواری دئی رکھدا اے اتے اوسنوں پیدل
نہیں ہون دیندا۔

خُد اے پنچے انگلیاں برابر نہیں بنائیاں۔
معنی: پنچے: پنچ ☆ انگلیاں: انگلاں۔

معنی: خُد اے سونے نے ایس ساری کائنات دا سارا نظام
چلان لئی کسے ٹوں ماڑا اتے کسے ٹوں نگر ایتا دیتا اے رُتے
دی ایس ونڈ نال ای ایس جگ دی ساری رونق لگی ہوئی
اے ایسے لئی ہتھ دیاں انگلاں دی اوس نے وڈھیاں
تکیاں بنائیاں ہوئیاں نیں۔

خُد اوی لگدویں اوں کوں ڈیندے، جیکوں کوہن ڈا
ڈاں نہیں آؤندا۔

معنی: لگدویں: لگدوی ☆ اوں: اوس ☆ گوں: ٹوں ☆
ڈیندے: دیندا اے ☆ جیکوں: جیہنوں، جس نوں ☆
کوہن: حلال کرن ☆ ڈا: دا ☆ ڈاں: دل، طریقہ۔

دیروا: ایہ رب سچے دی مرضی اے پئی کئی واری اوہ لگدوی
اوس ٹوں دے دیندا اے جیہنوں ذبح کرن داوی طریقہ

اوتنوں کبھڑا ہٹکن ہوڑن والا اے پر رب سچا ایہ سبھ گجھ دیکھ
رہیا ہوندا اے اتے جدوں رب کسے مُرے ٹوں ہتھ پاندا
اے تاں اوتنوں پتہ وی نہیں لگدا۔

خُد ادی خُدائی وچ کسے دا دخل نہیں۔

معنی: خُدائی: ربی کائنات، مخلوق ☆ دخل: اختیار، داخل
ہون۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی رب تعالیٰ دا
پورے جگ اندر راج اے اوہدے راج اندر بس اوسدا حکم
چلدا اے اتے کسے ہو رد عمل دخل نہیں۔

خُد اے شکر خورے ٹوں شکر ای دیندا اے۔

معنی: شکر خورہ: شکر کھان دا عادی۔

دیروا: رب سچے دی مرضی اے پئی کہنوں ودھ رزق دیندا
اے اتے کہنوں گھٹ دیندا اے۔ جیہدے مقدر وچ وچ
اوسنے شکر لکھی ہوئی اے اوتنوں اوہ شکر دیندا ای رہندا
اے۔

خُدوی خُدا دا ویر۔

معنی: خُدوی: تکبر، آکر ☆ ویر: دشمنی۔

دیروا: ایس جگ اندر بندے ٹوں عاجزی اتے خلیسی نال
زندگی گزارنی چاہیدی اے ایس جگ اندر جووی تکبر کردا
اے جاں اپنی دولت جاں اختیار تے طاقت پاروں آکر دا
اے رب چھیتی ای اوسدا منکا توڑ دیندا اے۔

دات پیاری و سر یا داتا۔

معنی: دات: داج، جہیز، دولت ☆ و سر یا؛ بکھلیا ☆ داتا:
دین والا عطا کرن والا۔

ویروا: ایہ دولت تھی ای ایسی اے پئی جدوں بندے کول آ
جاندی اے تاں اوہ اپنیاں نکدیاں توں چھڈ ر ب سچے
توں وی بکھلھ جاندا اے۔ اتے او سے دی وئی دولت توں
چھما مار کے دین والے توں ای بکھلا پٹھدا اے۔

داتا دے دین دے سو ہتھ۔

معنی: داتا: دین والا، بخشن والا ☆ دین: عطا کرن ☆ سو
ہتھ: سو پائے سو طریقے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب سچا عطا
کرن تے آوے تاں اوہ دے کول بندے توں نوازن
دے بڑے طریقے نیں۔

دلاں دے بھیت تاں رب سچا ای جان دا اے۔
معنی: بھیت: راز۔

ویروا: کسے وی بندے دے دل دی گل توں ہو ر کوئی بندہ
ایڈا سو کھا نہیں سمجھ سکدا ایس بھیت توں تاں بس رب سچا
ای سمجھ سکدا اے اتے اوہ ای ہر گل جاندا اے۔

دھن چگر اے رب دا جو دے کے مہنے نہیں ماردا
معنی: دھن: آفرین ☆ چگر اہمعت، طاقت ☆ مہنے: جتانا۔
ویروا: ایس جگ اندر جے بندہ کسے تے کوئی ماڑا جیہا

نہیں آؤندا اتے دولت اوہناں توں دے دیندا اے
جیہناں توں خرچن دا ول نہیں آؤندا۔

خدا لہو اوے تاں بھولو ڈھیر۔

معنی: پھو اوے: منکن چاڑھے ☆ بھولو: باندر ☆ ڈھیر:
بڑھت۔

ویروا: جے رب نے بندے توں منکن پنن دی راہے ای
چاڑھنا اے تاں باندر تاں بڑے مل ای جان گے۔

مطلب ایہ جو جیہو جیسے حالات ہون گے اوہناں موجب
بندہ اپنے جین ڈھنگ توں بنا ای لوے گا۔

خدا کسے نوں کسے دا محتاج نہ کرے۔

معنی: محتاج: حاجتمند، لوڑوند۔

ویروا: رب سچے اگے ہر ویلے ایہ دعا ای کرنی چاہیدی اے
پئی کسے توں کسے اگے جھولی کرن اتے مجبور نہ
کرے۔ لوڑوند بندہ مر کے ای کسے دے لہے تے جاندا
اے۔

خدا نوں ای اوڑک اک دن مونہہ دکھانا ایں۔

معنی: اوڑک: آخر کار ☆ مونہہ دکھانا: پیش ہونا۔

ویروا: ہر بندے توں رب سچے توں ہر ویلے ڈردے رہنا
چاہیدی اے۔ ہر اک نے مر کے اوس دے کول ای جانا
اے۔ اتے جے چنگے عمل ہون گے تاں اوہدی قدر ہووے
گی نہیں تاں سزا ملے گی۔

رام رام چپتا، پرایا مال اپنا۔

معنی: رام رام: ہندوؤں کی عبادت ☆ چپتا: پکارنا۔

ویروا: اُتوں عبادت کرنا نظر آؤنا اتے اندروں دوجیاں

دے مال تے نظر رکھنی۔ ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے

پئی بنداجیہو جیہا اُتوں ہووے اوسنوں عملوں وی اُنج دا ای

ہونا چاہیدا اے۔

رانجھا، سبھ داسا نجھا۔

معنی: رانجھا: آفاقی لکھت بھر دانا نیک، فقیری رمز وچ

رب ☆ سانجھا: مُشترکہ۔

ویروا: ایس جگ اندر رب ساریاں داسا نجھا اے اوہ کسے

نال ویر نہیں رکھا، سھناں ٹوں اِکو جیہا پیار کردا

اے۔ ایسراں بندے ٹوں دسیا گیا اے پئی جے توں اوس دا

مانی ایس تاں اوس ورگا ورت ویہار کرلے۔

رب دے ناں تے ٹکلی، ادھی سرڑی، ادھی سکی۔

معنی: ٹکلی: روٹی ☆ سرڑی: جلی ہوئی ☆ سکی: خشک۔

ویروا: اللہ دے ناں تے دین لکیاں وی بھیدی شے ڈان

کرن، چنگی دین توں کچھ سی کرن ایڈا چنگا کم نہیں۔ ایس

اکھان راہیں ایس بھیدے ورتارے توں ٹھا کیا گیا اے۔

رب قُدرتاں توں ای لہھیندا اے۔

معنی: قُدرتاں: حکمتاں ☆ لہھیندا: لہھدا، نظر آؤندا۔

ویروا: رب سچا اپنیاں حکمتاں توں ظاہر ہو جاندا اے اتے

احسان وی کرلوے تاں جتان لگ پھندا اے پر آفرین اے

رب سچے ٹوں جو ایناں گجھ دے کے وی کسے ٹوں مہنا نہیں

ماردا۔

دھرتی جیڈ غریب نہ کوئی اندر جیڈ نہ داتا۔

معنی: دھرتی: زمین ☆ جیڈ: چھتا، جیڈا ☆ اندر: مالک دا

اک ناں، اختیار دا مالک ☆ داتا: دین والا۔

ویروا: ایس جگ اندر سبھ توں غریب ایہہ زمین اے جو اپنے

سینے تے ایناں گجھ جردی اے اتے رب سچے توں اڈھور

دین والا کوئی نہیں۔

ڈگیاں ڈھٹھیاں دارب وارث۔

معنی: ڈگیاں: ڈھبہ پیاں ☆ ڈھٹھیاں: ہارکھا جان

والیاں چھت ہو جان والیاں۔

ویروا: ایس جگ اندر ہر کسے ٹوں بس رب سچے دی ای آس

اے اتے جگ دے سبھے ماڑے ڈبڑے اتے ٹکست خوردہ

لوکاں ٹوں بس اوسے دی ناں دا آسرا اے۔

ڈوئی تے چچھ کیه منگدا، اللہ دے ناں دایمینہ منگدا

معنی: ڈوئی: سالن پان والا سند ☆ مینہ: بارش۔

ویروا: اوڑ دے دناں وچ بچے ایس اکھان ٹوں دُعا دے

رنگ وچ بولدے نیں پئی ایس جگ داسارا اکھان پین بس

رب دی رحمت پاروں ای اے ایس لئی ایہ سارے رب

سچے توں رحمت منگدے نیں۔

سبب بنایا تے وگدا کھوہ خراب ہو گیا، ڈھگے چکن لئی وگ وچ
چھڈ دتے اتے آپ آہلسی لوکاں وانگ اگ سیکن لگ پنے
رب پتھر وچ وی کیڑے نوں پالدا اے۔

معنی: رب: پالنہار ☆ پالدا: رزق دیندا۔

ویروا: رب سوہنے نے ہر اک ٹوں روزی دین دا ذمہ چکھیا
ہو یا اے ایتھوں پتہ لگائیں اوہ پتھر وچ رہ رہے کیڑے
ٹوں وی رزق دیندا اے۔ بس بندے ٹوں ایس گل تے
وی پکا اعتبار کر لینا چاہیدا اے۔

رب نے ہر اک جوڑ دا توڑ بنایا ہو یا اے۔

معنی: جوڑ: بجوی ہوئی شے ☆ توڑ: دکھرا کرن۔

ویروا: رب سچے نے جگ اندر ہر شے دا توڑ بنایا ہو یا اے تاں
جو کوئی وی بندہ تکبر کر کے اوہدے تے قائم نہ رہ سکے۔ جے
رب نے کوئی بُرا بندہ گھلایا اے تاں اوسدا گانا بنھن والا کوئی
اوس توں وی بُرا نال ضرور گھلھیا ہو یا ہوندا اے۔

رب جدوں دین تے آؤندا اے تاں چھپر پاڑھ
کے وی دے دیندا اے۔

معنی: چھپر: ہر لکائی بنایا عارضی سایہ ☆ پاڑھ: پھاڑ۔

ویروا: رب جدوں کسے ٹوں کوئی شے عنایت کرن دا ارادہ کر
لوے تاں چھت پاڑھ کے وی اوہ شے اوسدے اندر سٹ
دیندا اے۔ اوہدی عطا دے لکھاں ڈھنگ نیں۔

رب دا دتا سپے بندے دا دتا نہ سپے۔

ہر پاسے حیاتی اندر اوسیدے جلوے نظر آؤندے نیں۔ بس
دیکھن والی اکھ دی دیکھن شکتی اپنی نگڑی ہونی چاہیدی اے
پئی اوس ٹوں دیکھ سکے۔

رب پرانی ہتھیں گندگی وی نہ شائے۔

معنی: پرانی: غیر ☆ ہتھیں: ہتھاں نال ☆ شائے:
پھینکوائے۔

ویروا: ہر کوئی اپنا کم ای دھیان نال کردا اے۔ پرانے
ہتھاں نال تاں کسے ٹوں گند سٹن دا وی آکھھے تاں اوہ راہ
وچ کھلا رچھڈا اے۔

رب نے دیتیاں گا جراں وپتے ای رنبار کھ۔

معنی: وپتے: اندر ☆ رنبا: زمین چوں فصل ٹوں پٹ کے
کڈھن والا اڈزار۔

ویروا: جے رب سوہنا کھان ٹوں گا جراں دے دیوے تاں
ہر ویلے اوسے دھیانے ای لکیاں رہنا چاہیدا اے مطلب
اوس دے دتے ٹوں کھان لکیاں کجوسی نہیں کرنی چاہیدی۔

رب بنایا سبب تے کھوہ ہنیکیا، ڈھگے چھڈے
وگ تے دھونواں سیکیا۔

معنی: کھوہ: کھواں ☆ ہنیکیا: خراب ہو گیا ☆ ڈھگے: بلد
☆ وگ: ڈنگراں دی ہیڑ ☆ دھونواں: اگ ☆ سیکیا:
تاپ لیا۔

ویروا: ایہ ہڈ حرام لوکاں بارے کھان اے پئی رب نے

معنی: سپہے برداشت کرے۔

رب دی کیتی ہر کوئی جردا اے بندے دی کیتی
کوئی نہیں جردا۔

معنی: کیتی: کرن، کرت ☆ جردا: برداشت کردا۔

ویروا: رب سچا بندے نال جو وی کر لوے اوہنوں جردا ای
پیندا اے پر جے کوئی بندہ کسے نال زیادتی کرے تاں
اوہنوں کوئی نہیں برداشت کردا اتے کد کد اگلے دے گل
پیندا اے۔

رب جیلا بٹا کرن والیاں دے نال اے۔
معنی: جیلا بٹا: ہمت، کوشش۔

ویروا: جو بندہ وی ایس جگ اندر ہمت کر کے محنت مزدوری
کرن لگ پیندا اے رب اوہدے نال ہو کے اوہدی پوری پا
دیندا اے۔

رب دے دیتیاں ای پوری پیندی اے۔
معنی: پوری پن: خرچے پورے ہون۔

ویروا: بندا چنیاں مرضی سچ کھتے جھکھاں مار لوے پراوسدی
پوری اودوں ای پوے گی جدوں اوہنوں رب تے یقین پکا
ہوے گا اتے رب دیندا وی اودوں ای اے جدوں
اوسدی مرضی ہووے۔

رب نیڑے کہ گھٹسن۔

معنی: نیڑے: نزدیک ☆ گھٹسن: ہورا، گھوٹنا۔

ویروا: عام دنیا دار کجھدے نیس پئی ہورا رب نالوں نیڑے

ویروا: رب ولوں آئی تنگی خُرسی ٹوں بندہ برداشت کرای لئیندا
اے پر جے کوئی بندہ اوس نال کوئی وادھا گھانا کرے تاں
جرن نہیں ہوندا۔ بندہ اوہدے نال ناراض ہو جاندا اے۔

رب دا وِتاکم آوند اے بب دا نہیں۔

معنی: بب: باپ، ڈوسرا۔

ویروا: ایس جگ اندر سچا دیونہار تاں بس رب سچا اے۔ اوہ
ای دیوے تاں پوری پیندی اے۔ بندے نے کسے ٹوں
کیہ دینا اے جو اک واری دے کے سو واری جتاںدا اے۔

رب وی بھرے خزانے ای بھر دا اے۔

معنی: بھرے: پر بھوت۔

ویروا: جیہڑے گھراں وچ پہلاں ای چوکی دولت اے
رب اوہناں ٹوں ہور دئی جاندا اے۔ ایس دے اپنے
بھیت نیارے نیس اتے انسان اوسدے بھیت ٹوں نہیں
پنج سکدا۔

رب لڑن گھڑی دیوے وچھڑن گھڑی نہ دیوے۔
معنی: لڑن گھڑی: لڑائی دا پل ☆ وچھڑن گھڑی: وچھوڑے
دا پل۔

ویروا: رب سچا نیڑے نیڑے رہن دی توفیق دیوے
بھانویں بندہ گھڑی آپو وچ لڑوی پوے پراوہ وچھوڑا کدی
نہ پاوے ایڈا ڈھی ماروشے دے اتے لوکاں ٹوں لے کے
بہہ جاندا اے۔

کوئی نہیں جردا۔

معنی: کیتی: کی ہوئی ☆ جردا: برداشت کرنا۔

ویروا: ایس جگ اندر اللہ ولوں جو گجھ بندے نال ہو جائے

اوہ اوہنوں تاں برداشت کر لیندا اے پر جے اوہدے نال

بندہ کوئی ایسراں داکم کرے تاں اوینوں برداشت نہیں

کردا۔

رب غریب نوازی یا بھورے والا جٹ۔

معنی: نوازی: نوازش کیتی، مہربانی کیتی ☆ بھورے والا:

بھورے دی نکل والا ماڑا جیہا۔

ویروا: اللہ جدوں مہربانی کرن تے آوے تاں اوہ اُچیاں

کھریاں والیاں ٹوں نہیں ویکھدا، اوہ ماڑیاں دُڑیاں تے

وی اپنی رحمت دی بارش کر دیندا اے۔

رب کرے سبب غریباں لوکاں دے۔

معنی: سبب: اسباب۔

ویروا: رب ماڑیاں دے کم سارن لئی وی کوئی نہ کوئی سبب بنا

ای دیندا اے۔ جے سبھ گجھ دُولتو ننداں دے ہتھ ای ہووے

تاں ماڑیاں داتاں کوئی کم نہ ہوئے نہ سرے چڑھے۔

رب دے کتھاں وِچ کون دخل دے سکدا اے۔

معنی: کتھاں: جمع کم دی، کاج۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی رب سچے دی

حکمرانی وِچ سارا نظام اوسدی مرضی نال ای چلدا اے۔

ہوند اے پئی اوہ چھیتی ای آن و جدا اے۔ پر اصل وِچ اوہ

وی ربی حکم نال ای و جدا اے۔

رب دوے کھان ٹوں، کیوں دُکھ دیئے جان ٹوں

معنی: دوے: دیوے عطا کرے ☆ جان: جسم۔

ویروا: ایہ اکھان وِہلواتے ہڈ حرام لوکاں دا بنایا ہویا اے پئی

جے رب روٹی دیندا ہووے تاں جسم ٹوں دُکھ دین دی کہیہ

لوڑاے وِہلیاں بہہ کے کھائی جانا چاہیدا اے۔

رب دے نال دیاں گھنگنیاں تے پیراں دے

نال تے سنڈھے۔

معنی: گھنگنیاں: ابالی ہوئی کنک ☆ سنڈھے: بھینسے۔

ویروا: جدوں رب دے نال تے تاں معمولی شے دتی

جاوے جدوں کہ پیراں دے نال تے مہنگی شے دان کیتی

جاوے تاں ایہ اکھان بولدے نیں۔

رب دے حکم پناں پتر وی نہیں ہلدا۔

معنی: پناں: بغیر ☆ پتر: پتہ ☆ ہلدا: جھوش کرنا، حرکت

کردا۔

ویروا: رب سچے دے حکم توں پناں اک پتر وی نہیں

ہلدا۔ ایہ قرآنی آیت دا ترجمہ وی اے ایس لئی ہر انسان ٹوں

پکا یقین کر لینا چاہیدا اے پئی جو گجھ کرنا ایس اوہنے ای کرنا

ایں۔

رب دی کیتی ہر کوئی جردا اے بندے دی کیتی

اوہدے کم وچ کوئی ہو رہا اخلت نہیں کر سکدا۔

رب ڈانگاں نہیں ماردا ہٹھی کر دامت۔

معنی: ڈانگاں: جمع ڈانگ دی لڑائی لئی ہتھیں لڑن والا ہتھیار ہٹھی: الٹی ہٹ مت: عقل۔

دیروا: رب جدوں وی کسے ٹوں سزا دینی ہووے تاں اوہ آپوں آکے اوہدے نال ڈانگو ڈانگی نہیں ہوندا سگوں اوس بندے دی عقل ٹوں الٹی کر دیندا اے۔

رب رسول دا آکھا متنی دا غلام رسول دا نہیں متنی دا
معنی: آکھا: کہن: کہی ہوئی ہٹ متیدا: تسلیم کریدا۔

دیروا: ایس جگ اندر دیا گیا اے پئی رب اتے رسول ہوراں دی آکھی ای پروان کرنی چاہیدی اے جے کوئی اوہناں ورگاناں رکھ کے ہٹھی راہے چاڑھے تاں اوہدی گل من توں پرہیز کرنا چاہیدا اے۔

رب ٹوں ہکا نہیں بھوئندا۔

معنی: ہکار: ہنکار، تکبر ہٹ بھوئندا: چنگا لگدا۔

دیروا: ایس اکھان اندر دیا گیا اے پئی رب سچے ٹوں عاجزی اتے حلیمی پسندائے اوہنوں تکبر چنگا نہیں لگدا تکبر کرن والیاں دا اوہ چھیتی ای گانا بھن دیندا اے۔

رب کرے اتھے کسے گوچرا کم نہ پنے جاوے۔

معنی: گوچرا: نال بارے۔

دیروا: رب سچا ایس جگ وچ کسے نال کوئی کم نہ پاد یوئے بندے نے کسے داکم کیہ کرنا ہوندا اے۔ ایہ رب ای اے

جو سھناں دیاں آساں پوریاں کر دا اے۔

رب آن ملایا جٹ، نالے ڈانگ تے نالے پھٹ

معنی: جٹ: واہیوان ہٹ ڈانگ: لڑائی لئی ہتھیار ہٹ پھٹ: پنجالی ٹوں ہٹھلے پاسے پان والی لکڑ جو لڑن دے کم وی آ جاندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہ دیا گیا اے پئی جٹ نال میل ہو گیا اے اوہدے کول دو ہتھیار وی نیں، من اللہ ہی ہے جے اوس کولوں بچالوے تاں۔

رب دیندیاں ٹوں ای دیندا اے۔

معنی: دیندیاں: جمع دیندے دی دان کرن والا۔

دیروا: ایس جگ اندر رب سچا اوہناں ٹوں ای عطا کر دا اے جو اوہدے نال تے ہر ویلے لوکاں ٹوں دان کر دے رہندے نیں جو دین لکیاں ہتھ سوا کرے گا رب اوسدا رزق گھٹا دیندا اے۔

رب دے گھر وچ دیراے اندھیر نہیں۔

معنی: دیر: ڈلھ ہٹ اندھیر: اندھیرا۔

دیروا: رب سچے کولوں ہر ویلے ای منگدے رہنا چاہیدا اے۔ اوہدے گھر وچ دیرتاں ہو سکدی اے پر انھیر کدی نہیں ہوندا اوڑک اوہ ماڑے دی کوک سن ای لیندا اے۔

رب دیندا کدے نہ تھکے۔

معنی: دیندا: عطا کر دا۔

رب سھناں دے ستر ڈھکدا اے / رب سہنھاں
دے پردے ڈھکدا آیا اے۔

معنی: ستر: پردہ ☆ ڈھکدا: کجدا پردہ پاندا۔

ویروا: رب سھناں لوکاں دے گناہ ویکھدیاں وی اوہناں
تے پردہ پاندا اے اتے لوکاں نوں وی انج کرن دا حکم
دیندا اے۔ ایہ قرآنی حکم اے۔

رب دا کیہ پانا ایدھروں پٹنا او دھر لانا۔

معنی: پانا: حاصل کرنا ☆ ایدھروں: ایس پاسیوں ☆ پٹنا:
اکھیڑنا۔

ویروا: رب نوں لھمن او کھانہئیں اوہ ہر تھاں ہر ویلے موجود
اے، صرف دیکھن والی اکھ دی لوڑا اے۔ دھنوں کوئی تھے
ہئی دی اے اتھے وی رب موجود ہوندا اے، جسے لائی دی
اے اتھے وی موجود ہوندا اے۔

رب نے جے روگ بنائے نہیں تاں اوہناں دارو
وی بنایا اے۔

معنی: روگ: بیماریاں ☆ دارو: علاج۔

ویروا: رب نے جیکر بیماریاں بنائیاں نہیں تاں اوہناں دے
علاج وی رب نے ای بنائے نہیں۔ بندے نوں بیماری دی
صورت وچ علاج متعا لئی تھجھج کر دیاں رہنا چاہیدا اے۔
ربا تیریاں بے پرواہیاں، کھوتے کھان کڑاہیاں
معنی: کڑاہیاں: کڑاہ، حلوہ ☆ کھوتے: گدھے۔

ویروا: رب سچے دے خزانے اپنے بھرے ہوئے نہیں پئی نہ
تے اوہناں وچ کدی گھانا آسکدا اے اتے نہ ای رب سچا
دان کردا ہو یا کدی تھکدا اے۔

رب ڈاڈھیاں دے وس نہ پاوے۔

معنی: ڈاڈھیاں: گھڑیاں ☆ وس: اختیار وچ۔

ویروا: ایہہ دُعا یہ اکھان اے پئی رب کسے ماڑے ڈبڑے
ٹوں گھڑیاں بندیاں دے اختیار وچ نہ دے دیوے اوہ مڑ
اپنی مرضی نال ماڑیاں ٹوں ورتدے نہیں۔

رب راضی تے کاہدی متھاجی / رب راضی تے
سبھ جگ راضی۔

معنی: متھاجی: محتاجی۔

ویروا: جدوں بندے اُتے اوہدا رب راضی ہووے گا تاں
اوسٹوں کوئی پریشانی جاں محتاجی نہیں رہ جاندی۔ اوہدے
سارے کم رب آپوں ای کری جاندا اے۔

رب رب کہوتے سدا سکھی رہو۔

معنی: کہو: کہہ آکھ ☆ سدا: ہمیشہ ☆ سکھی: سکھ وچ آرام
وچ۔

ویروا: بندیا جے توں ہر ویلے اپنے رب سچے دی یاد وچ
رہویں تاں تینوں کدی کوئی پریشانی نہیں آوے گی۔ سبھ
مصیبتاں اتے پریشانیاں اوس ذات ٹوں بھلن پاروں ای
آؤندیاں نہیں۔

معنی: بھروسہ: یقین ☆ پالتھار: پالن والا رزق دین والا۔
 ویروا: بندیا تینوں اپنے رب اُتے پورا یقین رکھ کے بس
 اوہدے کولوں ای منگنا چاہیدا اے۔ بس اوہ ای پورے
 جگ ٹوں پالن والا اے۔

رکھی نہیں خُدا نال، مہنا نہیں قضا نال۔

معنی: رکھی: بنا کے رکھن، تعلق بنان ☆ مہنا: گلہ، شکوہ ☆
 قضا: موت، مُصیبت۔

ویروا: رب نال تاں بنا کے نہیں رکھی اوہدے حکم امر ٹوں
 تاں من کے نہیں فریا، مہن آئی مُصیبت دا شکوہ کاہدا اے
 ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی ہر حال وچ رب دا
 آکھیا من ای بندے لئی لاہوند اے۔

رکھے رب تاں مارے کیہڑا۔

معنی: رکھے: بچائے ☆ کیہڑا: کون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب سچے
 نے بندے دی زندگی بچانی ہووے تاں اوہنوں کوئی نہیں
 مار سکدا۔ اوہدے کول بچالین دے ہزار طریقے نیں۔

رکھن والے دے راہ نیارے نیں۔

معنی: رکھن والا: زندگی بچان والا ☆ راہ نیارے: عجیب
 طریقے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی رب سچے نے
 جدوں کسے ٹوں بچانا ہووے تاں اوہدے کول عجیب
 طریقے نیں جیہناں نال اوہ بندے ٹوں بلدی اگ چوں

آکھن لوک سبانے

ویروا: رب سچیا ایہ تیرا ای بھیت اے پئی اتھے کھوتے تاں
 حلوے منڈے کھا رہے نیں پر انسان بھکھے مر رہے
 نیں۔ مطلب ایہ جو نا اہل اہلاں دیاں گریساں ملتی بیٹھے نیں
 اتے اہل وچارے اوہناں اگے بیٹھے بیٹھے کر دے
 رہندے نیں۔

ربا میری مارو کھیتی لگی اوڑ گنا ہواں، مہن آئی
 کملا نے لگی، کس ٹوں گوک سناواں۔

معنی: مارو: مار دین والی ☆ اوڑ: خشک سالی ☆ کملا نے:
 کرمان ٹر جھان ☆ گوک: فریاد۔

ویروا: رب سچیا میں مار دین والی فصل ای کھیت وچ بیچی
 اے اتوں میرے گنا ہواں نے اوڑ لائی ہوئی اے۔ مہن
 ایہ جدوں پکن دے نیڑے آئی اے تاں سک سڑ چلی
 اے۔ میں کیہدے اگے جا کے فریاد کراں۔

رحمت دامینہ خُدا یا باغ سُکا کر ہریا تو نا آس اُمید
 میری دا، کر دے میوے بھریا۔

معنی: ہمینہ: بارش ☆ سُکا: خشک، سوکھا ☆ ہریا: سرسبز۔

ویروا: حضرت میاں محمد بخش ہوراں اپنی کتاب وچ دُعا کیتی
 اے۔ رب سچیا میری آس دی کھیتی اُتے رحمت دی بارش
 کر دے تاں جو میری آس دے بوئے ٹوں وی پھل لگ
 جان۔

رکھ بھروسہ رب دا، جو سبھ دا پالتھار۔

وی بچالیندا اے۔
 ر ب بلدی اگ چوں وی رکھ لیندا اے۔
 معنی: بلدی: سنگدی ☆ رکھ لیندا: بچالیندا۔
 ویروا: ایہ رب سچ دی مرضی دی گل اے جدوں کسے ٹوں
 بچانا ہووے تاں بلدی ہوئی اگ چوں وی بچالیندا اے۔
 اتے بندے ٹوں ماسہ سیک نہیں لگن دیندا۔
 سدا بادشاہی رب دی اے۔
 معنی: سدا: ہمیشہ۔
 ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر شے نے
 ایس جگ اندر مرنگ جانا اے اتے اوس دا کھوج کھر امنک
 جانا اے۔ رہنا اے تاں بس خُدا دی ذات پاک نے۔
 سدا قائم رب دی ذات۔
 معنی: قائم: ثابت قدم۔
 ویروا: ایس اکھان اندر بندے ٹوں مت دتی گئی اے پئی
 ایس جگ اندر ہو رہے ٹوں فنا اے۔ جے بقا ہے تاں
 بس رب دی ذات ٹوں۔
 سائیں اکھیاں پھیریاں ویری گل جہان۔
 معنی: سائیں: مالک ☆ اکھاں پھیریاں: کنڈ کر لئی
 رُخ پھیر لیا ☆ ویری: دشمن۔
 ویروا: جدوں رب سچا کسے دیاں کالیاں کرتو تاں پاروں
 اوہدے ولوں کنڈ کر لوے تاں اوس بندے دے گھر دے

کندا ہاں کوٹھے وی اوہدے دشمن بن جاندا اے نیں سارا
 زمانہ اوہدا ویری بن جاندا اے۔
 بھ جگ رُوٹھے اگ رام نہ رُوٹھے۔
 معنی: بھ: تمام ☆ جگ: دُنیا ☆ رُوٹھے: رُس جاوے ☆
 رام: مالک۔
 ویروا: ساری خُدائی وی بندے نال رُس جاوے تاں اوہ
 جیوند ارہ سکدا اے پر جے اوسدا مالک ای اوس نال رُس
 جاوے تاں اوہدا کتے وی گزارا نہیں ہو سکدا۔
 سکھے رضائیں تیریاں توں ڈاڈھا ایں بے پرواہ
 وگدیاں ندیاں نوں تھل کر دیں تھلاں نوں دریا۔
 معنی: رضائیں: مرضیاں ☆ تھل: ریت داند ایں۔
 ویروا: رب سچا ایہ تیری مرضی دی گل اے پئی وگدیاں
 دریا نوں نوں ریت دے میدان بنا دیویں اتے چاہنویں
 تاں ریت دے میدان ٹوں اگ پل وچ دریا بنا
 دھریں۔
 سوکن تے سوہا گن کبھی، کردے سائیاں اگو جیہی
 معنی: سوکن: اگ بندے دیاں دُونہہ بیویاں دا اگ دوجے
 نال رشتہ ☆ سوہا گن: خاوند نال خوش وسدی۔ ☆ کبھی:
 کبھی ☆ سائیاں: مالکا ☆ جیہی: جیسی۔
 ویروا: رب سائیاں تیرے گھر وچ تاں سمھناں نال ای پیار
 ہوندا اے اتھے کاہدا سوکن اتے سوہا گن دا ویراے۔ توں

دیروا: رب سچے دلوں اوہدے کماں اُتے راضی رہن والے
 ٹوں تاں جزاِ مِلدی اے جدوں کہ بھیڑے بندے ٹوں
 ہمیشہ سزا ای مِلدی اے۔

طوفان تے خَیطان اللہ نگہبان۔

معنی: طوفان: جھکھرو مہیری

دیروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پی طوفان تے خَیطان
 دونوں ای ڈاڈھے خطرناک ہوندے نیں، اوہناں کولوں
 اللہ ای بچائے تاں بچا سکد اے۔۔

عقل دات ر بیدی، آوے کسے دے ہتھ۔

معنی: دات: داغ، جہیز، ر بیدی: رب سوہنے دی۔

دیروا: عقل بندے ٹوں رب دلوں دان کیتی جاندی اے ایہ
 کسے کسے کول ای ہوندی اے۔ جیہدے تے رب دی
 خاص عنایت ہووے او سنوں عقل عطا ہوندی اے۔

غریب تاں خُدا نے کیتا، پر بے غیرت کیتا۔

معنی: غریب: ماڑا، بے غیرت: غیرتوں وانجیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پی ماڑا جاں غریب ہونا
 کوئی مہنا جاں بُری گل نہیں پر اصل برائی بے غیرت ہون
 اے جو بندے ٹوں اوہدے مقام توں تھلے لاہندی اے۔

غَیب دا عِلْم تاں رب سچا ای جاندا اے۔

معنی: غَیب: جو سامنے نہیں اڈٹھا۔

دیروا: انسان تاں بس اوہ گجھ ای جاندا اے جو گجھ اوہدے

سنبھال ٹوں! کوچیہا ای کر دیا کر۔

سائیں رکھے لاج غریباں لوکاں دی۔

معنی: سائیں: مالک، لاج: شرم، عزت۔

دیروا: ایس اکھان اندر متِ دتی گئی اے پی رب سچے دی
 مہراے پی اوس نے ماڑیاں دی عزت رکھ لئی اے نہیں تاں
 اتھے کسے ٹوں اپنی کرنی دا کاہد امان ایں۔۔

سکیں گوں اوہے بھائے، جیہناں جگ چوں
 راشک مُکائے۔

معنی: سکیں: مالک، رب، گوں: ٹوں، اوہے: اوہ ہی

☆ بھائے: چنگے لگے ☆ جگ: دُنیا ☆ راشک: بھیڑے
 لوک، بد معاش ☆ مُکائے: ختم کچے۔

دیروا: رب سچے ٹوں اوہ لوک ڈاڈھے ای چنگے لگدے نیں
 جیہڑے دُنیا وچوں بھیڑے لوکاں ٹوں مُکا دیندے نیں۔
 رب سچا دھرتی تے امن پیار دار سمجھوان ایں۔

شا کر رہو خُدا ادا تھڑیں نہ وچ جہان۔

معنی: شا کر: ہلکر کرن والا، تھڑیں: کئی، گھاٹ۔

دیروا: بندیا ہر حال وچ اپنے مالک دا ہلکرانہ کردار ہیا کر
 تینوں دُنیا اندر کدی گھانا نہ پوے گا۔

شا کر ٹوں شکر، مُو ذی ٹوں نکر۔

معنی: شا کر: ہلکر کرن والا، مُو ذی: کسے ٹوں نقصان دین

والا۔

دیکھن جاچن جاں لاشعور ووج ہوندا اے؛ باقی تاں سبھ گجھ
رب سچا ای جاندا اے۔

عیسویں پاک تاں بس رب دی ذات اے۔

معنی: بچیوں، عیب توں، برائی توں ☆ پاک، بُمر، بغير۔

ویروا: ایس جگ اندر گل خدائی ووج ہر کسے اندر کوئی نہ کوئی
برائی جاں نقص ضرور ہوندا اے پر رب سچے دی ذات ای
اوہ کھی ذات اے جو عیبیاں توں پاک اے۔

فضل کریں تاں چھٹیاں، عدل کریں تاں لٹیاں۔

معنی: فضل: رحمت، کرم ☆ چھٹیاں: چھٹ گیاں، بری ہو
گیاں ☆ عدل: انصاف ☆ لٹیاں: لٹیا گیاں، نقصان ہو
گیا اے۔

ویروا: سوہنیا مالکا میرے گناہ ای اپنے کو نہیں پئی تیرے فضل
نال ای خلاصی ہو سکدی اے۔ جے توں انصاف کریں
تاں میرے گناہ غلطیاں مینوں پھسا ای دین گیاں۔

فضل ہمیشہ منکدے تیرا، سارے نیک انیک۔

معنی: نیک: چنگے، نیکپاں کرن والے ☆ انیک: بدیاں کرن
والے، نیکپاں نہ کرن والے۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی رب سوہنیا ساری
دُنیا دے نیک اتے بد بندے ہر ویلے تیرا ای فضل منکدے
رہندے نیں اتے جگ اندر تیرے سہارے توں پنہاں ہوو
کوئی سہارا ہئے ای نہیں۔۔

کتھے رام رام کتھے میں میں۔

معنی: رام رام: اللہ توں یاد کرن ☆ میں میں: بفضل گفتگو۔

ویروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی رب سچے
ٹوں یاد کرن ووج ای برکت ہوندی اے جدوں کہ فضول
گلاں باہاں دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔

کتھے اللہ الہی، کتھے جھلار دا کھاڑا۔

معنی: کتھے: کتھے، کہاں ☆ اللہ الہی: اللہ دا ذکر ☆ جھلار:

کسے ندی نالے چوں پانی کدھن والی تھاں ☆ کھاڑا:
اکھاڑا، گھول کوڈی دا پڑ۔

ویروا: اللہ سوہنے دا ذکر کر دیاں رہن ای سوہنا کم اے اتے
جھلار دے اکھاڑے تے بہہ کے کوڈی گھول دیکھدیاں
ویلا دوجا ون اللہ دے ذکر نال کوں رل سکدا اے۔

کرنہ کر، خد اتوں ڈر۔

معنی: کرنہ کر: بھانویں گناہ کر جاں نہ کر۔

ویروا: رب دی عدالت ایسی عدالت اے جتھے چنگے عمل
والیاں ٹوں وی کوئی مان نہیں۔ او تھے ہر ویلے ڈرن دی لوڑ
اے سو بہ کرن دی لوڑ اے۔

کلے دو کلے دارب راکھا۔

معنی: کلے دو کلے: تن تہا۔

ویروا: ایس جگ اندر بس رب ای کلیاں کاریاں دارا کھا
اے ماڑیاں دُبڑیاں ٹوں بس او سے دی ای اوٹا اے۔

رڈیا: ڈرکار یا گیا ☆ ڈونہیں جہانیں: ایس تے اوس جہان
وچ۔

ویروا: مالکا جووی تیرے توں دور ہو گیا اوہ ڈونہاں جہان
اندر بھنڈیا گیا، حیطان اپنے انکار پاروں ڈونہاں جہاناں
اندر رسوا ہو گیا سی ایس لئی مالکا تینوں سچے دلوں من والے
ای پار لگدے نیں۔۔

لہتھی شے خد اوی نہ دھیلے دی نہ پاء دی۔

معنی: لہتھی: مل گئی ☆ دھیلے: پے دے ادھے کھے دی
پرانیاں ویلیاں اندر پے دی ادھی اکائی توں دھیلہ آکھیا
جاندا سی ☆ پاء: سیر دلچہ تھا حصہ

ویروا: راہ چوں جانیاں جو شے وی بندے توں لہ جاوے
اودھی کوئی قیمت ادا نہیں کرنی پندی۔ اودھا وارث وی اوہ
ای ہوندا اے جینوں اوہ لہ جاوے۔

لہد یاں لہد یاں تاں خد اوی لہد جاندا اے۔

معنی: لہد یاں: تلاش کردیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے توں ہر
ویلے چنگیائی دی بھال وچ رہنا چاہیدا اے، لہن والے
تاں خد اتیکر وی اڑ جاندا نیں۔

لجباں شرماں بھدیاں رکھے، سبھ دا پردے پوش۔

معنی: لج: کھوہ وچ پانی کڈھن لئی مکان والا رسہ، شرم، حیا ☆
پردے پوش: پردے پان والا۔

ویروا: ایہہ وڈیائی بس رب سچے دے ناں توں ای اے جو

آکھن ٹوک سیانے

کو بھیاں، کوچیاں دا اوہ آپ ای واہرؤ۔

معنی: کوچیاں: بدشکلاں، بد عملماں ☆ کوچیاں: بد صورتاں
بدشکلاں ☆ واہرؤ: اگے لاکے ٹرن والا، آجڑی۔

ویروا: جگ دے سبھ بدشکلاں اتے بد عملماں داوی بس اوہ
ای وارث اے۔ سھناں توں اوسے ای ناں دی اوٹ
اے۔ اتھے کسے چنگے عمل، خوبصورتی اتے چنگے رنگ روپ
دا کوئی مان نہیں۔

گرو گیا خد انوں اوس وی کھان دی کیتی۔

معنی: خد انوں: خد اول۔

ویروا: گرو دے مٹھا ہون پاروں کجھ لوکاں ایہ اکھان بنا لیا
اے پئی گرو خد اکول فریاد لے کے گیا تاں اوہنے وی کھان
لئی ہتھ ودھائے۔

گنڈھوں خالی، رب دا سوالی۔

معنی: گنڈھوں خالی: جیب توں خالی۔

ویروا: ایس اکھان اندر لوکاں دے رویے بارے دسیا گیا
اے پئی جدوں کول مال دولت ہو یا اودوں رب توں بھلھ
ٹٹھے، جدوں گھر وچ بھکھ نچن لگ پئی اودوں رب دے
ناں دا جاپ کرن لگ پئے۔

گیا جو تیتھوں پرے پریرے، رڈیا ڈونہیں
جہانیں۔

معنی: تیتھوں: تم سے، آپ توں ☆ پرے پریرے: دور ☆

ساڈا تاں بس لوکاں نے ناں ای مٹھا دھر دتا اے۔ اصل
سبھ وڈیا نیاں دا مالک تاں بس اوہ ہے۔

متو تاں ایشور، نہیں تاں پتھر۔

معنی: متو: من کو تاں ☆ ایشور: دین والا مالک۔

دیروا: ہندو پتھراں دیاں بنیاں مورتیاں پوجدے نہیں پر
من نال اوہ وی اپنے خُدا سیداں اپڑ جانے نہیں تے
اوہ مورتی تاں بس پتھراں اے گل تاں من تے مک دی
اے۔ دھنے بھگت نے پتھر توں پوج کے اوس چوں خُدا بھ
لیا سی۔

مولا ہتھ وڈھیا نیاں جیہنوں چاہوے اوہنوں دیوے
معنی: مولا: دین والا پالن والا ☆ وڈھیا نیاں: جوہیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی رزق اتے عقل
عرفان دین دا اختیار اوس مالک کول اے جیہنوں چاہوے
عطا کر دیوے جیہدے کولوں چاہوے کھوہ لوے۔۔

مولا تیرے رنگ، کوئی بھڑے پھو دھری، کوئی بھڑے
ملنگ۔

معنی: پھو دھری: طاقت دے زور نال کھوہن والا اختیار والا
☆ ملنگ: درویش۔

دیروا: رب سوہنیا ایہ تیری کھیڈ اے پئی کوئی اتھے تیری دتی
طاقت نال لوکاں دا حق کھوہندا بھڑا اے اتے دوجے
پاسے کوئی ملنگ در در توں ملنگ دا اتے جھڑکاں کھاندا بھڑا
اے۔

اوہ ہر اک دی شرم رکھن والا اے اتے ہر اک دے
گناہواں اتے عیاں اتے پردے پان والا اے۔

ماڑے گوسائیں تیری آس۔

معنی: ماڑے: لے، کمزور ☆ گو: کو، نوں ☆ سائیں: مالک
دیروا: سوہنیا مالکا ماڑے غریباں نوں بس تیرے ناں دی
اوٹ اے، گھڑے تاں دولت تے مان کردے نہیں پر ساڈا
مان بس توں ہیں۔

مالک جیہنوں چاہے لکھوں لکھ تے لکھوں لکھ کر
دیندا اے۔

معنی: لکھوں لکھ: امیر توں غریب ☆ لکھوں لکھ: غریب
توں امیر۔

دیروا: ایہہ رب سوہنے دی مرضی اے پئی اوہ راتو رات
امیراں نوں غریب کر دیندا اے اتے غریباں نوں امیر کر
دیندا اے۔ دولت بنیرے داکاں اے۔

مرمرے، پر میسر جاگے۔

معنی: ممرے: مرن والا مر گیا ☆ پر میسر: رب مالک داتا۔
دیروا: بندہ ایس جگ اندر آؤندا اے اتے چلا جاندا اے پر
اوس دارب اوسنوں ہر ویلے ویکھدا رہندا اے۔

ملک ملک خُدا اے ساڈا مٹھاناں ہے۔

معنی: ملک: علاقہ ☆ ملک: دولت ☆ مٹھا: چنگا لگن والا۔
دیروا: ایہہ ساری خُدا ئی تاں رب سچے دی وراحت اے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نہ تاں واہی کرنی
 مکی اے اتے نہ ای فصل ٹوں گا ہن دی اوکھت جرنی پئی
 اے بس گھر پٹھیاں ای رب نے مَوَج لاویتی اے تے کم
 بن گیا اے۔

واہ واہ رب دے رنگ کدھرے دُدھ ملایاں
 کدھرے بھجے بھنگ۔

معنی: دُدھ ملایاں: دودھ ملائی دی جمع ☆ بھجے بھنگ: غریبی
 ہووے۔

دیروا: ایہ رب سوہنے دی مرضی اے پئی کنیاں گھراں وچ
 تاں عیاشیاں ہوندیاں نیں پرکئی تھانواں تے غریب
 آٹے کھلے تے گزارہ کردے نیں۔

وگدیاں تلواراں وچوں جیہنوں چاہیں رکھیں۔

معنی: وگدیاں تلواراں: چلدیاں ہونیاں تلواراں۔

دیروا: رب سوہنیا تیری مرضی اے جیہنوں توں بچانا ہوویں
 چلدیاں تلواراں وچوں وی بچا کے لے آؤ تاں اتے جسدا
 ویلایج جاوے اوس ٹوں کوئی بچا نہیں سکدا۔

وڈا اوہو جیہنوں خُدا وڈیاوے بندہ کون وچارہ۔

معنی: وڈیاوے: صفت کرے ☆ وچارہ: کمزور۔

دیروا: ایس جگ اندراوہ ای منکھ بھاگاں والا اے جیہدی
 صفت آپوں رب سوہنا کردا اے، نہیں تے ایس جگ اندر
 بندے وچارے دی کیہ اوقات اے۔

ناحق دی شرک کولوں اللہ بچاوے۔

معنی: شرک: دھر و گھسیٹ۔

دیروا: رب سوہنا ہر بندے ٹوں لوکاں دے ظلم اتے دھکے
 شاہی توں محفوظ رکھے ایس لئی پئی اتھے اوسدی دُنیا اندر
 قدم قدم تے مُصیبتاں مُونہہ اڈی کھلوتیاں نیں۔

نہ رب مسجد نہ رب مندر رب بندے دے اندر۔

معنی: مسجد: مُسلماں دی عبادت گاہ ☆ مندر: ہندوؤاں
 دی عبادت گاہ۔

دیروا: رب سچا نہ تاں کسے مسیت اندر رہندا اے اتے نہ
 ای کسے مندر وچ اے۔ اوہ تاں بندیاں دے دلاں اندر
 وسدا اے۔ جیں وی لہیا اے اوہنوں اندروں ای لہیا
 اے۔

نہ پنج پڑھیاں نہ تریہہ رکھے رب ٹوں
 ویکھاں کیہڑی اکھے۔

معنی: پنج پڑھیاں: پنج نمازاں پڑھیاں ☆ تریہہ رکھے:
 تریہہ روزے رکھے۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پئی رب تیکر اپڑن لئی
 نماز روزے دی لوڑ اے۔ اتے جو ایہہ کم نہیں کردا اوہدا
 رب ٹوں ویکھن مُشکل اے۔

نہ وہائی نہ گہائی اللہ نے مَوَج لائی۔

معنی: وہائی: واہی ☆ گہائی: گاہی۔

وڈا بول نہ بولے، کرتاروں ڈریے۔

دیتیاں نہیں۔

معنی: وڈا بول بولن: بکتر کرن ☆ کرتاروں: خُدا توں۔

معنی: منکھ: انسان۔

دیروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی ایس جگ

دیروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی ایس جگ

اندر بندے تُوں وڈا بول نہیں بولنا چاہید اتے ہر ویلے رب

پوری اوتسے دی پھندی اے جیہدی رب پوری پائے نہیں

سچے توں ڈردیاں رہنا چاہید اے۔

تاں بندہ کدی وی رنج نہیں سکدا۔

ہارِجت اللہ دے وس ہوندی اے۔

ہتھ پلا سکھنا، خُدا پرودہ رکھنا۔

معنی: وس: اختیار۔

معنی: ہتھ پلا: دامن ☆ سکھنا: خالی۔

دیروا: بندہ جدوں کسے وی میدان وچ نکلدا اے تاں

دیروا: رب سچیا ساڈا تاں دامن اُکا ای خالی اے بس تُوں

اوتھوں ہر ویلے رب ول دھیان رکھنا چاہید اے کیوں

ای پرودے رکھن والا ایں۔ تیرے توں اڈھور کوئی دوارہ نہیں

جے ہارِجت تاں بس اوہدے ہتھاں وچ اے۔

جھسے جا کے داد فریاد کیتی جاسکے۔۔

ہاری کا نام بس رام۔

ہتھ خالی رب والی۔

معنی: ہاری: ہاریا ہو یا مزارع۔

معنی: ہتھ خالی: ہتھاں وچ کچھ نہیں۔

دیروا: ایس اکھان اندر مت دتی گئی اے پئی جو بندا وی

دیروا: رب سوہنیا ساڈے تاں ہتھاں وچ کچھ وی نہیں، نہ

ایس جگ اندر نیوں جاوے گا اوہ اپنے رب تُوں پالوے

ای کسے شے اُتے مان ای اے بس توں ای وارث ایں

گا۔ رب نوں پان لئی پہلی شرط عاجزی اے۔

بندے دے ہتھ وچ ایس جگ وچ کچھ وی نہیں۔

ہراک رنگ وچ جلوہ تیرا، ہراک تھانویں وسیں

یاد خُدا دی رکھ ہمیشہ بکھل نہ اپنا مرنا۔

معنی: تھانویں: جگہ ☆ وسیں: آبادی کریں۔

معنی: مرنا: جہانوں جانا۔

دیروا: سوہنیا ربا ہر تھانویں جگ اندر بس تیرے ای رنگ

دیروا: بندیا ہر ویلے اپنے رب تُوں چیتے رکھیا کرتے اپنی

کھلے نہیں اتے ہر پاسے تیرے ای جلوے نیں ہر

موت تُوں کدی نہ بھلایا کر۔ ایسراں توں گرا ہے پین توں

پاسے بس تُوں ای تُوں ایں۔

پچیار ہویں گاتے سدھے پاسے رہ کے زندگی گداریں گا۔

☆☆☆☆

ہر کوئی رب دے دیتیاں رجدا اے منکھ دے

انگ بین، عقل بین

معنی: انہاں: اکھاں توں آتر ☆ بجھے: دوڑے۔
 ویروا: ایس اکھاں وچ اوس انھے ئوں مچول کیتا گیا اے جو
 اکھاں توں تاں ویکھ نہیں سکدا پر اوس ئوں کندھاں تے
 دوڑاں لان داشوق اے، اوڑک کتے ڈک کے منکا توڑ
 لوے گا۔

اکھاں توں انہاں، ناں ئین سکھ / اکھاں توں
 انھی ناں ئور بھری۔

معنی: انہاں: ناہینا ☆ ئین سکھ: اکھیاں داسکھ۔
 ویروا: ایس اکھاں وچ اوہناں لوکاں ئوں مچول کیتا گیا اے
 جو کسے کم دے اہل تاں ہوندے نہیں پر ناں اُنج دارکھ
 لئیدے نیں۔

اکھوں دے سے نہ تاں چراغو۔

معنی: دین: نظر آؤن۔

ویروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی اوہ لوک جو کسے
 صفت دے مالک نہیں ہوندے اوہ جے اوسراں داناں رکھ
 لئین تاں لوک اوہناں ئوں مزراخ ای کردے نیں۔

اکھوں انھی، ممیرے داسر مہ۔

معنی: اکھوں: اکھیاں توں ☆ ممیرے داسر مہ: سُر مے دی
 اک قسم۔

ویروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی لوک ئوہر بنان لئی
 بغیر مقصد توں وی غیواں ورت لئیدے نیں جو یں انھی

آپ تاں مویا گتا، نال دیاں لے ڈبا / آپ تاں
 ڈبا گتا، نال دیاں لے ڈبا۔

معنی: مویا: مریا ☆ گتا: جھکیا ہو یا ☆ نال دیاں: ساتھ
 والیاں ☆ ڈبا: ڈب گیا۔

ویروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی گباشوق پورا کرن
 لئی دریا وچ تاں وڑ گیا پر اوس نے نال دیاں ئوں وی نہیں
 بنگلن دتا۔ اوہ وچارے اوسنوں بچاندے آپ چڑھاوے
 چڑھ گئے۔

اپنے ئین گواکے درد رلھی بھیکھ۔

معنی: ئین: اکھیاں ☆ گواکے: ازایاں کر کے ☆ درد: ہر
 گھر۔

ویروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی اکھیاں تال ای جہان
 اے اتے سارے ساک وی چلدے مہر دیاں دے ای
 ہوندے نیں۔ انہاں بندہ تاں منکن تے بخور ہو جاندا اے۔

احمق کتے اپنے پیر۔

معنی: کپے: وڈے کٹ لوے۔

ویروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی احمق بندہ اپنے
 پیراں تے ای گھاڑی مار کے اپنے پیر زخمی کر لئید اے۔

اک انہاں دوجا کندھاں تے بھجے۔

زنانی میرے داسر مہ پالوے پراوسدے اوہ کیہڑے کم؟
اکھوں انھی ناں چراغ غبی بی۔

معنی: انھی: اندھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ وچ لوکی
بندے دیاں صفتاں دیکھ کے اوسداناں نہیں رکھدے۔

اکھ دا انھاں، گنڈھ دا پورا۔

معنی: گنڈھ دا پورا: داہنہ کھان والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بھانویں
اکھاں توں انھے ہوندے نیں پرکے کولوں دمڑی دادا نہیں
کھاندے۔

اگوں کندھ چکھوں بھاہ انھاں وَنجے کیہڑے راہ۔
معنی: اگوں: سامنے ☆ چکھوں: چکھے ☆ بھاہ: اگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے وچارے ٹوں
دسدا تاں پہلاں ای کجھ نہیں اتوں اوسدے اگے کندھ
اے اتے اوسدے چکھے اگ اے اوہ وچارا کیہڑی راہے
باہر جاوے گا۔

اگے سی کانی، اتوں پے گیا پانی۔

معنی: کانی: اک اکھ والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہڈھی اگے ای کانی
سی اتوں اوس دے سرتے پانی پئے گیا مڑاوس نے لڑنا
تاں ہے ای سی۔

الٹی کھوپری، انھا گیان۔

معنی: الٹی: پٹھی ☆ کھوپری: دماغ ☆ انھاں: بوہت
زیادہ ☆ گیان: علم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں دی ہر گل
پٹھی ہوندی اے پراوہناں دا کیتا ہر کم اچرج ہوندا اے
اتے اوہناں وچ علم گیان ڈھیراں ہوندا اے۔

اندھا کھوہ وچ ونج پیا، آکھے کڈھو ٹھیک نہ تاں
مُونہہ کرینداں۔

معنی: ونج پیا: ڈگ پیا ☆ مُونہہ کرینداں: مرجاناں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی انھاں کسے کھوہ
وچ ڈگ پیا سی اتے آکھی جاندا سی پئی مینوں کڈھ لو نہیں
تاں میں لگا جے مرن۔

اندھا، گنجا، تے رچھ بیڑی تے چڑھن تاں بیڑی
گوں بڈیا سمجھو۔

معنی: رچھ: رچھ ☆ بڈیا: ڈبیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے انھاں، گنجا
اتے رچھ ایہ تے اکٹھے کسے بیڑی وچ سوار ہو جان تاں
ایہناں دیاں بیتاں پاروں بیڑی ضرور ڈب جاندی اے۔
انھاں انھے ٹوں راہ کوں دسے۔

معنی: کوں: گس طرح۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں جے انھے

ٹوں راہ وکھان لئی فُر پوے تاں اوسدی بکھلہندی
اے۔ اوسنوں تاں اپنے آپ ٹوں نہیں دسد۔

انھاں باہردا پیٹھدے تے سمجھدے اساں کوئی
نہیں دیکھدا۔

معنی: باہردا: باہرول ☆ اساں: سانوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں جدوں کہتے
پیشاب لئی جاوے تاں جھے مرضی بہہ جاند اے۔ اوہ سمجھدا
اے سارے اوس وانگ انھے ای نہیں اتے اوہنوں کوئی
نہیں دیکھد اپیا۔

انھاں پڑھیا نہ لکھیا، ول وی حافظ جی۔

معنی: ول: فیروی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوک انھے ٹوں
پڑھن لکھن توں پناں ای حافظ جی آکھن لگ پوندے
نہیں۔ اتے اوس ٹوں مُفت وچ حافظ ہون دا پروانہ مل
جاند اے۔

انھاں تے دیہار، ٹوریاں تردے نہیں۔

معنی: دیہار: کاروباری وقار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے بندے ٹوں
دی ہتھ پھڑکے ٹورنا پوند اے ایسراں ای بندے ٹوں کسے
دی کم وچ اپنا وقار بنان لئی بڑا گجھ کرنا پوند اے۔

انھاں دوزخی بولا بہشتی۔

معنی: دوزخی: دوزخ وچ جان والا ☆ بولا: بہرہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں بندہ دوزخ
وچ جائے گا کیوں پئی اوہ ہراک تے شک کردا اے پر بولا
بندہ کسے دی پختلی پختلی نہیں سُن دا ایس لئی بہشت وچ
جائے گا۔

انھاں شوقین تے اٹ دا شیشہ۔

معنی: شوقین: شوق رکھن والا ☆ اٹ: اینٹ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے انھے ٹوں
شوقینی دا چاء چڑھے تاں اوہ اٹ ٹوں شیشے وجھوں ورتن
لگ پوند اے۔

انھاں شوقین، گارے وچ تتاں۔

معنی: گارے: گلی مٹی ☆ تتاں: تانگیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں جے شوقینی
کرے گا تاں نظر تاں اوس ٹوں آؤندا گجھ نہیں ایس لئی اوہ
گارے وچ ای تتاں پھسا لوے گا۔

انھاں کرن گیا کڑمائی، کرے اپنی جاں پرانی۔

معنی: کڑمائی: منگنی ☆ پرانی: کسے دی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے ٹوں تاں
ساک دیندا ای کوئی نہیں پر جے اوہ کہتے کسے دی منگنی کرن
جاوے تاں سبھ توں پہلاں اپنی منگنی دا سوچے گا۔

انھاں کیہ بھالے دوا کھیاں۔

معنی: بھالے: تلاش کرے۔

معنی: مٹلاں: مولوی ☆ مسیح: مسجد وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی بندہ انھے
ٹوں آکھے پئی دو اکھیاں لے لے تاں اوہ تاں پہلاں ای
ایہ گجھ لہند ابھر دا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی مولوی
انھاں ہو جاوے تاں اوہ ہوتا کھان پاروں ہوتی واری
مسجد وچ ای پاخانہ کر جھڑے گا۔

انھاں کیہ جانے بسنت دی بہار۔

انھاں وٹے رسی چکھوں و تھھی کھاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زندگی دے سارے
سوادتاں بس اکھاں نال ای نیں انھاں وچارہ بہار دے
موسم دا کیہ سواد لے سکدا اے۔

معنی: وٹے رسی: رسی نوں ول چاڑھے ☆ و تھھی: گان دی
پئی۔

انھاں گاوے ڈورا و جاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے وچارے ٹوں
اپنے آلے دوالے تاں دسد گجھ نہیں ایس لئی اوہ رسی ویدا
جاندا اے اتے مگروں و تھھی کھائی جاندی اے۔

معنی: ڈورا: بولا بہرہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کسے ٹوں وکھ
نہیں سکدا اوہ گا وندا ہووے اتے جو سن نہیں سکدا اوہ ساز
و جاندا ہووے تاں کنج دا لگے گا۔

انھاں وٹڈے شریپیاں، مُرد گھرد اپنیاں ٹوں۔
معنی: شریپیاں: مٹھی شے ☆ مُرد گھرد: ہا ر بار ☆ اپنیاں:
عزیزاں۔

انھاں مارے انھی نوں، گھٹسن و جے تھھی نوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے انھے ٹوں شریپیاں
وٹڈن تے لا دتا جاوے تاں اوس وچارے کوں دورتاں جایا
نہیں جانا ایس لئی اوہ اتھے کھلوتا ای اپنیاں جیاں ٹوں ای
وٹڈ دیوے گا۔

معنی: مارے: مٹے ☆ گھٹسن: ہورے، گھونے ☆ تھھی: بڑکا
سنون۔

انھاں ہاتھی، لشکر دا اجاڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے ٹوں دسد تاں
گجھ ہوندا نہیں ایس لئی جے اوہ انھی نال کتے لڑ پوے اتے
انھی ٹوں مارن لڑ پوے تاں ہورے تاں تھھی ٹوں ای و جی
جاندا نہیں۔

معنی: اجاڑا: نقصان۔

انھاں مٹلاں، ٹٹی مسیحے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے فوج وچ
انھاں ہاتھی رلیا ہووے گا تاں اوہ بھاج تین ویلے اپنی
فوج ٹوں ای لٹاڑن لگ پوے گا۔

والے سارے ای اکو جیسے رل جان گے تاں او تھے مُرد اللہ
ای وارث ہووے گا۔

انھی پیسے، گُتی چنے، آٹا گھٹے جاں نہ گھٹے۔

معنی: پیسے: پیسے ☆ چنے: جیھ نال صاف کرے ☆ گھٹے:
گھٹ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے اک پاسے انھی
پہیندی ہووے اتے دوجے پاسے گُتی پچا کے لا لا چئی
جاندی ہووے تاں آٹا تاں ہر حال وچ گھٹنا ای ہوندا
اے۔

انھی کچھے کافی توں، سوتر وٹالے تانی توں۔

معنی: کافی: اک اکھ والی ☆ سوتر: سوت ☆ وٹالے: تبدیل
کرتے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے اک تاں انگ پٹن نیں
اتوں دو جے توں داء لان داسو چن لگے نیں۔ انھی کافی توں
داء لان داسو چن لگی اتے تھوڑا جیہا سوتر دے کے پوری تانی
اوس توں لین دے خواب دیکھن لگی ہوئی اے۔

انھی دیوی، نک وڈھے، بھجاری۔

معنی: دیوی: ہندوواں دے مذہب دی پوجن جوگ
شخصیت ☆ نک وڈھے: جیہناں دا نک کٹیا ہووے ☆
بھجاری: پوجن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیکر کسے ہندو
مندر وچ دیوی انھی ہووے گی تاں او تھے اوسدی پوجا
آکھن لوک سیانے

انھی انھاں ٹھیلیا، دوویں کھوہ دے وچ۔
معنی: ٹھیلیا: ٹوریا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نے اندھے
مرداتے اندھی عورت توں اکھیاں ٹور دتا پر اوہ دوویں ای
دچارے کھوہ وچ جاڈے۔ مطلب ایہ جو اوہناں توں کلہیاں
نہیں جان دینا چاہیدا۔

انھی انھاں رلیا، ہکوجھگا گلیا۔

معنی: رلیا: بلیا ☆ ہکو: اک ہی ☆ جھگا: گھر ☆ گلیا: برباد
ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے گھر وچ
دُونہہ جیاں چوں اک انھاں ہووے تاں گذارا ہو جاندا
اے پر جدوں میاں بیوی دوویں ای لھے ہون تاں گھر
برباد ہو جاندا اے۔

انھی انھاں، کھوہے ٹھلھے۔

معنی: کھوہے: کھوہ ول ☆ ٹھلھے: گئے روانہ ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ انھی تے انھے توں محول کیتا گیا
اے جو دوویں رل کے کھوہ ول ٹر پے نیں۔ مَن اوہناں
دے بچ کے پرتن دی آس گھٹ ای اے۔

انھی بشین، کانا بازدار۔

معنی: بشین: باز دی مادہ ☆ بازدار: باز پھرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کم کرن

ہووے تاں اوس وچاری ٹوں اوسدا مونہہ وی کسے ہور
کولوں ای دھوانا پند اے۔

انھی مجھ ٹوں پھک ای دھمن۔

معنی: پھک: پھلاں توں لتھا چھلکا ☆ دھمن: دھامن
چاول۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی بھانویں بندہ
ہووے جاں ڈنگر، اوس لئی اکھاں بڑیاں ای ضروری
ہوندیاں نیں۔ انھی مجھ وچاری ٹوں پھک اتے چاولاں
وچ فرق دسد ای نیں۔

انھی نوانی، بٹنڈ دے رے۔

معنی: نوانی: گون والی نائن بٹنڈ: دیگاں وچ پانی پان والا
بھانڈا ☆ رما: ٹو بنا و جان والا ساز۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی نائن جے انھی ہو
جاوے تاں اوہ دیگاں وچ پانی پان والی بٹنڈ ٹوں ای ٹو نبی
بجھ کے و جان لگ پندی اے۔

انھی نوانی، کاٹھ دے اُسترے۔

معنی: نوانی: نائن ☆ کاٹھ: لکڑ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے اک تاں نائن وچاری
اکھاں توں انھی اے اتوں اوسدے ہتھ وچ لکڑ دا اُسترا
پھڑاوتا جاوے تاں اوہ وچاری کسے روگی ٹوں پچھ کسراں
لاوے گی۔

کرن والے وی تک کٹے ہون گے تاں مزد کوئی کسے ٹوں
انگ بین ہون دامہنا نہیں مار سکے گا۔

انھی لگدوی پرانے گھر آٹڈے دیوے تاں کسے دا
کیہ قصور۔

معنی: لگدوی: مرغی ☆ پرانے گھر: غیراں دا گھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی انھی لگدوی ٹوں دسد
تاں گجھ ہے نہیں ایس لئی جے اوہ کسے دے گھر آٹڈے
دے آوے تاں اوسدا کیہ قصور۔

انھی لگدوی، خشخاص دا چوگا۔

معنی: خشخاص: خشخش باریک دانے ☆ چوگا: چوگ۔

دیروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں ٹوں مخول کیتا گیا اے
جو انھی لگدوی اگے خشخاص دا چوگا پا دیندے نیں۔ اوس ٹوں
تاں اگے ای گجھ دسد نہیں اتوں خوراک چوکی باریک اوہ
کسراں کھا سکے گی۔

انھی ماں پتر اں دے مونہہ نہیں دھوندی۔

معنی: دھوندی: دھوسکدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جے ماں انھی
ہووے تاں اوہ پتر اں دے مونہہ کسراں دھوسکدی اے۔

انھی ماں، کوڑھے دا ویاہ، مونہہ دیکھے دھوا دھوا۔

معنی: کوڑھا: کوڑھی ☆ دھوا دھوا: کسے توں دھوا کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی انھی ماں دا کوڑھا پتر

انھی ٹوں گدھے داجا۔

معنی: گدھا: تاڑی مار دیاں ناچ کرن ☆ چاء: خواہش۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جے انھی جو کجھ دیکھ

ای نہیں سکدی گدھا مارن دا اوسنوں کیہ فائدہ ہوسکدا

اے۔

انھی نہ دیکھے پچڑیاں دا مونہ۔

معنی: پچڑیاں: پچیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھی ٹوں دسداتاں

کجھ ہے نہیں ایس پاروں اوہ ساری عمر اپنے بال بچے دا

مونہ نہیں دیکھ سکدی۔

انھی عین وںجھ دا نمھرنا۔

معنی: عین: نائن، نائی دی بیوی ☆ وںجھ: بانس ☆ نمھرنا:

ناخن تراش، نہوں لاہن والا ہتھیار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک تاں نائن ٹوں

دسدا کجھ نہیں اتوں بانس جیڈالتاں نمھرنا پھڑی بھر دی

اے۔

انھی ہکی واری کھوٹڈی بھواندی اے۔

معنی: انھی: اندھی ☆ ہکی واری: اک وار ☆ کھوٹڈی:

سوئی، چھڑی ☆ بھواندی: پھیردی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی کسے انھی

عورت ٹوں ایویں نہیں چھیڑ دیاں رہنا چاہیدا اوہ غصے وچ

آکے جدوں اپنی چھڑی ٹوں اپنے دوالے پھیرے گی تاں

کلیاں ٹوں سٹاں و جن گیاں۔

انھے اگے رون، ڈورے اگے گل، گونگے ہتھ

سنہوڑا، بھانویں گھلھ نہ گھلھ۔

معنی: ڈورا: بولا، بہرہ ☆ گونگا: جو بول نہیں سکدا ☆

سنہوڑا: سنہیا پیغام ☆ بھانویں: خواہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی انھے اگے

رون دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا اوہ تاں زوندے ٹوں دیکھ ای

نہیں سکدا۔ ایسراں بولے بندے نال گل کرن دا کوئی

فائدہ نہیں ایس لئی پئی اوہ تاں سن ای نہیں سکدا۔ گونگا بول

ای نہیں سکدا اوہ کسے ٹوں پیغام کوں جا کے دے سکدا

اے۔

انھے اگے رون، اکھیاں دا گھاٹا۔

معنی: انھاں: تاپینا ☆ گھاٹا: نقصان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے انھے دے اگے

جا کے رون دا وی کیہ فائدہ؟ اوہ تاں پہلاں ای انھاں

اے اوہ اگلے دے رون ٹوں کیہ سمجھے گا۔

انھے اگے رونا، دیدیاں دا کھو۔

معنی: دیدیاں: اکھیاں ☆ کھو: نقصان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ انھے ٹوں

روکے اپنی مصیبت د سن لگ پوے تاں اپنیاں اکھان دا ای

آکھن لوک سیانے

معنی: مَوَجاں: آرام، سکون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ انھیاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں وچاریاں تُوں بھانویں نظر تاں گجھ نہیں آؤندا پر
اوہناں تُوں سُون دا آرام اے بھانویں جتاں چر مرضی سُنے
رہن۔

انھے دا جِھھا، روہی دا کھڑا پا، انھے دا جِھھا، روہی
نا کھڑا پا

معنی: جِھھا: کلاوہ ☆ روہی: موٹی وِچکینی زمین ☆ نا: دا
☆ کھڑا پا: ڈنگراں دے پیر تال پیا کھروچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھے دا جِھھا ڈاڈھا
نگڑا ہوندا اے اوہ اک واری پھڑ لوے تاں جھڈا ای نہیں
ہوئیں روہی زمین دے کھروچ وِچ پیر پئے جاوے تاں
سوکھائیں نکلا۔

انھے دا جِھھا، گھوڑے دا دولتا۔

معنی: جِھھا: جھھی، کلاوہ بھرن ☆ دولتا: دولتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھے بندے وِچ
انھاں زور ہوندا اے۔ اوہ جدوں کسے تُوں جِھھا پالوے مُرد
اوہ گھوڑے دے دولتے جتے لیل پا کے ای جھڈا اے۔

انھے دی جو رُو، سسھ دی بھا بھی۔

معنی: بھا بھی: بھر جانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھے دی زبانی تُوں

نقصان کرنا ایس اوس نے کھڑے اتھر ڈرگن لینے ہوندے
نیں۔

انھے اگے ہنیر اسوجھلا اک برابر۔

معنی: ہنیر: اندھیرا ☆ اسوجھلا: روشنی، چائن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہنیر سویر داوی بس
اکھیاں والیاں تُوں پتہ لگدا اے۔ انھے واسطے تاں ہر ویلے
ای رات پئی ہوندی اے۔

انھے بولے دی یاری، نری بھاری۔

معنی: بولے: بہرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اک انگ پتہ
ہووے تاں دوسرا دسوی مدد کر سکدا اے پر جد دویں ای
ایسراں دے ہون پئی اک انھاں ہووے جو دیکھ نہیں سکدا
اتے ڈو جا بولا جو سُن نہیں سکدا تاں اوہ اک دوسرے دی
کویں مدد کر سکن گے۔

انھے تاں قُدرتوں پئیں، بند رال تاں لُٹوں۔

معنی: قُدرتوں: رب ولوں ☆ بند رال: بے بند رال ☆ لُٹوں:
لُٹوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھیاں تُوں سُون دا
آرام ہوندا اے۔ اوہناں دیاں اکھاں تاں رب ولوں
مہٹیاں ہوندىاں نہیں بس لسیاں پئیں دی دیر ہوندى اے۔

انھے تاں ہو گئے آل پر سُون دیاں مَوَجاں نہیں۔

ہر کوئی بھابھی آکھ کے اوس تے ٹھک جھاڑ دا بھر دا اے۔
 انھے دی جو رو دا رب رکھوالا۔

تے وی ہینا ہون پاروں ہر ویلے چنگے تون چنگا گللیہ لمھن
 دی آس وچ ہوندا اے۔

معنی: جو رو دیوی۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے وچارے ٹوں

تاں وسدا کجھ نہیں ایس لئی اوس دی بیوی دی رب سچا ای
 حفاظت کر سکدا اے۔

معنی: سوٹی: ڈنڈا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں وی ہر ویلے

بے دریغ سوٹیاں چلانا رہندا اے ایسراں ای جے کوئی
 مقدر راں دامار یا تھانے جاہھے تاں او تھوں وی سکامڑا آؤن

محال اے۔
 معنی: ڈنگوری: ڈانگ، سوٹا ☆ موری: سوراخ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں سٹ بڑی
 بے دریغ مار دلے۔ اوسدی سٹ جھے وی وچے او تھے ای

لاس پئے جاندی اے۔
 انھے دی گھٹ بُری ہنالے دی ڈھپ بُری۔

معنی: گھٹ: پکڑ ☆ ہنالے: گرمیاں۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں بندہ جے

کسے ٹوں ہتھ پالوے تاں ہائیں مائیں جھڈا نہیں ایسراں
 ای گرمیاں وچ ڈھپ بندے تے مار ڈا اثر کردی اے۔

معنی: رن: بیوی۔
 انھے دی منک بُری، بھونڈن دی ٹھٹھ بُری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے ٹوں کجھ نہ نظر
 آؤن پاروں اوہ کسے گھر آؤندے جاندے ٹوں تاں ویکھ

نہیں سکدا ایس لئی اوس دی زنانی رب دے حوالے ای
 ہوندی اے۔

معنی: منک: منکا، ہورا ☆ بھونڈن: سورنی ☆ ٹھٹھ: ٹھٹھ
 سٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دی گئی اے پئی انھے بندے
 دی سٹ توں بچ کے رہنا چاہیدا اے اوس دی منکی وچ بڑا

زور ہوندا اے۔ ایسراں سورنی دی ٹھٹھ بڑی بُری ہوندی
 اوس اگے چڑھیا بند اوی او کھای بیچدا اے۔

معنی: ریجھ: خواہش ☆ گللیہ: گللیہ، پتھر جو غلیل وچ پاکے
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں نفسیاتی طور

ماریا جاند اے۔
 آکھن لوک سیانے

Academy of the Punjab in North America: <http://www.apna.org>

انھے دی وو ہٹی ٹوں شنگھارنال کیہ۔

معنی: وو ہٹی: بہو ☆ شنگھار: گہناٹا کرن زور لان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے ٹوں دسد ای
گجھ نہیں اوسدی بیوی ہار شنگھاروی کرے گی تاں کہنوں
وکھان لئی۔

انھے دے جتھے تے کتے دے دھکے توں رب
بچائے۔

معنی: جتھے: کلاوے بھرن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں جدوں چھا
ماروے تاں اوکھا ای چھڈ دا اے ایراں کتا جدوں رکتوں
ترٹھا ہویا نسا آکے نکر ماردا اے تاں بندہ ڈک پند اے۔

انھے ساہنویں ہنیر چانن اکو جیہا۔

معنی: ساہنویں: سامنے ☆ ہنیر: اندھیرا ☆ چانن:
روشنی ☆ اکو جیہا: اک جیسا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے وچارے ٹوں
دسد گجھ نہیں ایس لئی اوس دے سامنے انھیر اتے روشنی
اکو جیہے ای ہوندے نیں۔

انھے کتے ہرناں دے شکاری۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہرناں دا شکار کرن
لئی تاں صحت وند کتیاں دی لوڑ ہوندی اے پر انھیاں کتیاں
ٹوں ہرناں مگر لادین والے مورکھا ای ہوندے نیں۔

انھے کوں تو اتے آوی برابرے۔

معنی: کوں: ٹوں ☆ آوی: بھاٹے پکان والی تھاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے بندے لئی
روٹیاں پکان والا تو اتے بھاٹے پکان والی آوی اک جیہی
ای ہوندی اے۔

انھے کولوں رنگ نہ چھو، کانے کولوں سنگ نہ چھو
معنی: رنگ: رنگت ☆ سنگ: ساتھ۔

دیروا: ایس اکھان راہیں مت وتی گئی اے پئی انھے کولوں
کسے شے دارنگ نہیں چھنا چاہیدا ایراں ای اک اکھ
والے توں اوسدے ساتھ بارے نہیں چھنا چاہیدا۔

انھے مارن سینتاں، گنجے کڈھن چیر شیراں لئی تے
ونجرے، کھلھے پھرن گتیر۔

معنی: سینتاں: اشارے ☆ چیر: وال سوارن واکم ☆ گتیر:
کتے۔

دیروا: ایس اکھان وچ زمانے دی پٹھی چال بارے دسیا گیا
اے پئی انھے سینتاں مارن لگے ہوئے نیں، گنجے اپنے وال
سوارن لگے ہوئے نیں، شیراں ٹوں لوکی ونجرے پائی
بھردے نیں اتے کتے کھلھے کڑے بھردے نیں۔

انھے ٹوں انھاں راہ کویں دسے۔

معنی: کویں: کیسے ☆ دتے: دکھائے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں دیکھ تاں

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے ٹوں جے گھر
سد لیا جاوے تاں پہلاں تاں اوس ٹوں روئی کھوانی پئندی
اے اتے دو جا ایہ جو اوس ٹوں اوسدے گھر دی چھڈ کے آؤنا
پئند اے۔

انھے ٹوں ماں مسپتے سٹ آئی سی۔

معنی: سٹ آئی: بھینک آئی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں بندہ بیکار
ہوند اے ایس پاروں کسے گھر انھاں بچہ جم پیا تاں اوسدی
ماں اوسنوں مسجد وچ سٹ آئی سی پئی اتھے ایہ بڑ کھڑ کے
وڈا ہو جاوے گا۔

انھے ہتھ بیڑا نہ تیرا نہ میرا۔

معنی: بیڑا: اک نکا جیہا کھو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے دے ہتھ جو شے
آ جاوے اوہ ہوندے چارے کسے ٹوں اوہ شے دیندا
نھیں۔ جے اوس دے ہتھ ساڈا بیڑا وی آ جاوے تاں اوہ
پر ت کسے ٹوں نہ دیوے گا۔

انھے ٹوں ہیرا، کنکر، اکو جیہا۔

معنی: ہیرا: قیمتی پتھر ☆ کنکر: عام مٹی جاں کھنگر دا نکا جیہا
ٹوٹا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں بندہ دیکھ نہ
سکن پاروں میرے اتے عام پتھر وچ فرق نہیں کر سکا۔

سکا نہیں ایس لئی اوہ دڈ جے انھے ٹوں راہے نہیں پاسکا۔
انھے ٹوں بولا ڈھسدا اے۔

معنی: بولا: بہرہ ☆ ڈھسدا: ڈھک دا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے بندے ٹوں
بولادھکے ماردا اے تاں جو اوہ کتے ڈگ کے سٹ لالوے۔

انھے ٹوں بھلا کیہ چاہیدیاں نے دو اکھیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی انھے ٹوں آکھے
پئی توں دو اکھیاں لے لے تاں اوہنوں ہو کہیہ چاہیدا
اے۔ اوہ تاں جھب ہاں کر لوے گا۔

انھے ٹوں حیا نہیں رن کوئی دانا نہیں۔

معنی: حیا: شرم ☆ دانا: سیانی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جسراں انھے ٹوں حیا
گھٹ ای آؤندی اے ایسراں کوئی وی عورت کدی دانا
نھیں ہوسکدی۔

انھے ٹوں کانا، سول پا کے وی مل پئند اے۔

معنی: کانا: اک اکھ والا ☆ ول پا کے: ولا پا کے بہانہ بنا کے
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے بندے ٹوں کانا
سول بہانا بنا کے وی ملن کر جاندا اے ایس لئی پئی ڈونہہ وچ
پئی سوچ دی سانجھ ہوندی اے۔

انھے ٹوں کھواؤنا لے گھر چھڈن جاؤ۔

معنی: کھواؤ: کھلاؤ ☆ چھڈن: چھوڑن۔

گئی۔

اوہ دن ڈبا، جد گھوڑی چڑھیا گتا۔

معنی: گتا: گبڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم بس سالم سریر
والے ای کر سکہے نیں اتے بھیدے اتے پنے بندے
کولوں کسے کم ٹوں ہرے چاڑھن دی آس کرن فضول کم
ایں۔

پلی تنگ چرائی، پر عقلوں گتھا بھلھیا رھیا۔

معنی: تنگ: ٹانگ، لت ☆ گتھا: کھنجا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پاگل بندے دی
لت بھانویں ملی لاہ کے لے جاوے پر اوس ٹوں اکھی سمجھ
نھیں آسکدی۔

بولے اگے گاونا، گونگے اگے گل، انھے اگے پنجا،
جئے ال ولن۔

معنی: بولا: بہرہ ☆ گونگا: جو بول نہ سکے ☆ ال ولن: جٹھے
کم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بولے دے اگے گانا
گان ایس لئی بیکار اے پئی اوہ سن کے شادائے نہیں دے
سکا۔ گونگے نال گل کر کے اوس دا جواب کوں لیا جاوے
اتے انھے اگے ناچ کرن داوی کوئی فائدہ نہیں پئی اوہ دیکھ
نھیں سکا۔

انھیاں حوراں، لو لھے فرشتے۔

معنی: حوراں: جمع حوردی ☆ لو لھے: اپانج۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتھے حوراں انھیاں
ہون گیاں او تھے فرشتے وی تاں اپانج ہون گے۔

انھیاں سوں جا، انھے اکھپاں تے اگے ای
مہیٹیاں نیں۔

معنی: سوں جا: سو جا ☆ مہیٹیاں: بند۔

دیروا: ایس اکھان وچ کسے نے انھے بندے ٹوں سو جان دا
مشورہ دتا تاں اوس جواب دتا میریاں اکھیاں تاں پہلاں اوہ
بند نیں ہورن سوں کس ٹوں آکھدے نیں۔

انھیاں وچ کا ناراجہ۔

معنی: انھیاں: جمع انھے دی اندھا ☆ کا تا: اک اکھ والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے ٹوں تاں نظر
گجھ نہیں آؤندا اتے کانے ٹوں اوہا نظر آؤندا اے ایس لئی
کانا انھیاں داراجہ ہوندا اے۔ اکانہ جانن والیاں وچ تھوڑا
جانن والا پردھان ہوندا اے۔

ایہو جیہی سلانی پائی، اگلی وی گوائی۔

معنی: سلانی پائی: سرے دی سلانی پائی ☆ گوائی: ازایاں
کیتی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہیا سرمہ پالیا
اے پئی اگے جیہی تھوڑی بڑھتی نظر ہے سی اوہ وی نہیں رہ

پانی دی پئی مؤ رکھ دی چٹی۔

جاندا اے۔

معنی: پانی دی پئی: پانی والی تھاں ☆ مورکھ: کملا، احمق ☆
چٹی: نقصان۔

پتھر کھنڈ کرایا بھی کورے دا کورا، مؤ رکھ نوں سمجھایا
بھی یورے دلؤ را۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے کملے نوں
پانی دی پئی چوں لنگھنا پوے تاں اوہ لنگھ تاں جاوے گا پر
اوس وچارے نوں ایہہ مُصیبت ای جرنی پندی اے۔

معنی: کھنڈ کران: دھوان ☆ کورا: صاف ☆ یورے دا
یورا: پاگل داپاگل۔

گپ بنھی انھے، کدی کھولھے کدی بنھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتھر نوں جے کوئی
سمجھے پئی صاف کران نال اوس دی فطرت بدل جاوے گی
تاں اوسدی بھلھ اے ایسراں ای پاگل نوں لکھ سمجھائو اوہ
پاگل داپاگل ای رہوے گا۔

معنی: گپ: گپڑی ☆ بنھی: بانڈھی۔

توں پائی تے میں بجھی، کانی اکھ نہ رہندی گجھی۔
معنی: پائی: بھارت پائی ☆ بجھی: بوجھ لئی ☆ گجھی: لگی
ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھاں اپنے کیجے کم
ٹوں وی نہیں ویکھ سکد ایس لئی جے اوہ گپ بنھے تاں وار
وار کھولھ کے بنھی جاندا اے پئی خورے ٹھیک بجھی اے
جاں نہیں۔

پاگلاں دے پنڈ اوٹھ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نے سیت نال
گل کیتی اتے اگلا سمجھ گیا پئی کانی اکھ لگی ہوئی نہیں رہ
سکدی۔

معنی: پنڈ: دسی ☆ اوٹھ: اونٹ۔

جے اک ہووے کملا سمجھاوے ویہڑا، جے ویہڑا
ہووے کملا، سمجھاوے کیہڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پاگلاں دے پنڈ
اوٹھ فر گیا تاں سارا پنڈ اوسنوں ویکھن باہر نکل آیا۔

پاگلاں دے سر سینگ نہیں ہوندے۔

معنی: کملا: نیم پاگل ☆ ویہڑا: صحن سارے داسارا نبر۔

معنی: پاگل: عقل بدن ☆ سر سینگ: سر تے سینگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پاگل لوک وی
شکلوں شباہتوں تاں عام بندیاں ورگے ای جا پدے نہیں پر
جدوں اوہ گل کرن فیرا وہتاں دی عقل بارے سارا چانن ہو

پاگل لوک وی
شکلوں شباہتوں تاں عام بندیاں ورگے ای جا پدے نہیں پر
جدوں اوہ گل کرن فیرا وہتاں دی عقل بارے سارا چانن ہو

اوہناں توں سمجھاوی کون سکدا اے۔
چاہیدی۔ نہ کوئی اوس دی گل سمجھ سکے گا اتے نہ اوسنوں سمجھا سکے گا۔

رب گنجے ٹوں تو نہہ نہ دیوے۔

معنی: تو نہہ: ناخن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی گنجے دے ناخن نہیں ہونے چاہیدے نہیں تاں اوہ اپنا سر ہر ویلے چھٹی رکھے گا۔
روگی دی جیہڑے تے قید دے کن رب سبوں وڈھے
معنی: روگی: روگ والا بیمار ☆ جیہڑے: زبان ☆ قید: حکیم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جیہڑا بیمار ہووے
اوس دی زبان اک پل لئی نہیں کھلندی اوہ ہر ویلے ہال
پاہریا پائی رکھدا اے۔ ایسراں ای حکیم ٹوں ہوئی جیہی وی
مرض بارے دوستاں سمجھ لیند اے۔

ساون وچ کانیاں وی کجیل پالیندیاں نیں۔

معنی: ساون: سون دامتی بھریا مہینہ ☆ کانیاں: اک اکھ
والیاں ☆ کجیل: سُر مہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ساون مانہہ دی
زت ای ایڈی قشلی ہوندی اے پئی اوس وچ اک اکھ
والیاں وی سُر مہ سلائییاں کرن لکدیاں نیں۔

سرور گنجی تے بھکھڑیاں وچ کلابازیاں۔

معنی: گنجی: دن والاں توں ☆ بھکھڑیاں: جمع بھکھڑے
دی اک کنڈیاری نوٹی ☆ قلابازیاں: ہٹھیاں چھالاں۔

جے انھاں انھے ٹوں راہ دے تاں دوویں ٹوئے
وچ جائین۔

معنی: دوویں: دونوں ☆ ٹوئے: گڑھے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جے انھاں
دوسرے انھے ٹوں راہے پان جاوے تاں دوویں ای کے
ٹوئے وچ ڈگ پین گے۔

جیہڑے اتھے کوہڑے اوہ مکے وی کوہڑے۔

معنی: اتھے: اتھے جیہاں ☆ کوہڑے: کوہڑی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جو لوک ایس تھاں
تے کوہڑے نیں اوہ بھانویں کے شریف وی فرجان
اوہناں کوہڑیاں ای رہناں نیں۔

چاڑے دی بولی چاڑے دی ماء ای سمجھدی اے۔

معنی: چاڑے: گونگے ☆ ماء: ماں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی گونگے دی
اشاریاں راہیں زبان بس گونگے دی ماں ای سمجھ سکدی
اے جو ہر ویلے اوس دے کول ہوندی اے۔

چاڑے ہتھ سُنہیا، جواب کیہا۔

معنی: چاڑا: گونگا ☆ سُنہیا: پیغام ☆ کیہا: کیسا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جے گونگے دے
ہتھ پیغام ٹوریا جاوے گا تاں جواب دی آس نہیں رکھنی

معنی: کھوہ: کھوہیں ☆ باجھوں: بغیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم کرن لئی عقل دی لوڑ ہوندی اے۔ جے کھوہ پٹن لکیاں اوس ٹوں طر پتے نال نہ کڈھیا جاوے تاں اوس وچ پانی نہیں آوے گا۔ جاں ایہ سمجھ لیا جاوے پئی عقل توں پنہاں جتی مرضی دولت ہووے اوہ اوڑک مک جاندی اے۔

کانا کانا آکھیے کانا پوے بھج، ہوئی ہوئی پچھیے، تیری کیونکر نکلی اکھ۔

معنی: کانے کانا: کانے ٹوں ☆ بھج: بھج۔

دیروا: ایس اکھان راہیں مت دتی گئی اے پئی کانے ٹوں دی مونہہ تے کانا آکھیے تاں ناراض ہو جاندا اے۔ اوس ٹوں آرام نال کول دٹھا کے پچھ لویے پئی تیری اکھ کویں نکلی سی تاں اوہ غصہ نہیں کردا۔

کانے گنجے تے منڈے دی ہک رگ ودھیک ہوندی اے۔

معنی: کانا: اک اکھ والا ☆ گنجا: دن والاں توں ☆ منڈا: لنگڑا ☆ ہک: اک ☆ رگ: نہٹھا ☆ ودھیک: ودھ زیادہ۔ دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کانے گنجے اتے لنگے لوک بڑے ای شرارتی سبھا دے مالک ہوندے نیں۔ جے ایہناں دی پیش جاوے تاں ہر پاسے شور پوادیں۔

کانپے، گھوڑی چڑھے تاں جانے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک تاں سرتوں گنجی اے اتے اوہ بھکھو دے دے بوٹیاں وچ سر پرنے چھالاں وی ماردی بھردی اے۔ اوسدا سر کویں سلامت رہ سکدا اے۔

سودائی اپنے گھر لئی بڑا سیانا ہوندا اے۔
معنی: سودائی: پاگل۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کجھ پاگل ایہیے ہوندے نیں جو گھروں کوئی شے باہر نہیں منڈے سکوں باہروں شیواں گھر لئی آؤندے نیں۔

شکل نہ صورت، گڈانہ دی سورت۔

معنی: گڈانہ: گڈا۔

دیروا: ایس اکھان وچ بد شکل ٹوں مذاق کردیاں آکھیا گیا اے پئی شکل صورت تاں ہے کوئی نہیں بس کھوتے ورگا چہرہ نظر آؤندا اے۔

عقل دا انھا، گنڈھ دا پورا۔

معنی: انھاں: بیوقوف ☆ گنڈھ: جیب۔

دیروا: ایس اکھان وچ اوہناں چا تر مور کھاں بارے دسیا گیا اے جو کھچلے جیسے ہو کے لوکاں دی نظر وچ تاں پاگل بنے ہوندے نیں پر اپنی جیب چوں کھسی کڈھ کے دی نہیں ماردے۔

عقلاں باجھوں کھوہ خالی۔

معنی: کا پے: کافی زنا ہے۔

کھلار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کافی داویا ہون تے اوہ خوش اے پر اوس ٹوں آکھیا گیا اے پئی جدوں تیرالاڑا اپنے آپ گھوڑی تے بہہ گیا اودوں جاناں گے پئی تیرالاڑا سٹو لچا اے جاں انگ پٹن ایں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے بندے نیں ڈوبے کولوں لوٹگاں ورگی مہنگی دست دی قیمت کچھی پر کولوں لکھدا کوئی کھلا پلا وچھا کے بہہ گیا پئی خورے ایہہ پنڈ وچ پا کے کھڑنے نیں۔

گتے ٹوں لت وچئی ورا گئی اگتے ٹوں لت کاری آگئی
معنی: گتیا: گتیا ☆ لت وچئی: ناگ ماری ☆ ورا آگئی:
فائدے مندرہ گئی۔

کوڑھے ٹوں بجھے نیں چڑھائی دا۔

معنی: کوڑھا: کوہڑی ☆ بجھے: بارات۔

ویروا: ایس اکھان راتیں مت دتی گئی اے پئی کوہڑی ٹوں بجھے کھڑے تاں اوہ اوس ساری جج داڑعب خراب کر دیندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری لوک کسے دا نقصان کرن لگدے نیں پر اوسدا بھلا ہو جاندا اے جسراں کسے نے گتے دے لک وچ نفرت نال لت ماری پر اوسدا گب نکل گیا۔

کوڑھے ٹوں بچوں وی نہیں پیندی۔

معنی: کوڑھا: کوڑھی، پانج۔

کچل نہ مسواک، کافی لدھا سوہاگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوڑھے بندے دی صحت ٹھیک رہندی اے۔ اوس ٹوں تاں ہائیں مائیں جوں وی نہیں پیندی۔

معنی: کچل: سُر مہ ☆ لدھا: لبھا ☆ سوہاگ: سائیں
خاوند۔

کوئی اکھاں دا انھا، کوئی عقل دا انھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کجھ بندے تاں اکھاں توں انھے ہوندے نیں، اوہتاں ٹوں دوش دین مشکل اے پر کجھ عقل دے انھے ہوندے نیں، اوہتاں توں بچن ضروری اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدر ساتھ دین تاں پناں ہاراں شنگاراں توں وی پنے لوکاں ٹوں وی من دیاں مراداں مل جاندیاں نیں۔ سُر مہ پان اتے مسواک کرن تون پناں کافی ٹوں وی خاوند لبھ ای جاندا اے۔

کوئی نہ جانے اندھی گوں، لتاں مارے کندھی گوں

معنی: گوں ☆ لتاں مارے: ٹنگاں مارے ☆ کندھی:

کسے نے کچھیا لوٹگاں دا بھاء، مورکھ پٹھا پلا وچھا
معنی: لوٹگاں دا بھاء: لوٹگاں دی قیمت ☆ پلا وچھا: پلو

کنارہ۔

کو ہڑے ٹوں جلی تے غصہ آؤندا اے۔

معنی: جلی: سڑی ہوئی روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کو ہڑا اپنے وٹوں
تاں دیکھد انھیں پر سڑی ہوئی روٹی دیکھ کے نٹک پینیاں
کرن لگ پیندا اے۔

کہت کملے سُنّت پورے۔

معنی: کہت: کہن ٹوں ☆ کملے: نیم پاگل ☆ سُنّت: سُنن
ٹوں ☆ پورے: پاگل۔

ویروا: ایس اکھان وچ کتاں دے کچے لوکاں ٹوں جگت
کیتی گئی اے جو کوئی ٹٹھی سدھی گل کسے توں سُن کے اوس
ٹوں سچ جان کے ہراک ٹوں ستاندے رہندے نیں۔

کئی اکھیاں دے انھے، کئی دِلاں دے انھے۔

معنی: انھے: اکھاں توں نہ دیکھ سکن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وچارے تاں
کسے روگ جاں ہور گھٹناں پاروں اکھاں توں انھے ہو
جاندے نیں پر گجھ دِلاں دے ای انھے ہوندے
نیں۔ اوہناندی فطرت ای فسادی ہوندی اے۔

گاہل کڈھن توں گونگا وی بولے۔

معنی: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گونگا وی گال توں
نفرت کردا اے اتے جے کوئی بندہ اوس ٹوں گال کڈھے
تاں اوہ ناراضگی ظاہر کردا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ انھی بارے دسیا گیا اے پئی کوئی
اودھی فطرت ٹوں نہیں سمجھ سکدا اوہ دریا دے کنارے
ٹوں وی لتاں ماردی رہندی اے پئی دریا ایس پاسے ٹوں
وی روہڑ کے لے جاوے۔

کوئی نہ جانے بوئی کوں لکھاں مارے تروئی کوں

معنی: بوئی: بوئی، گتاں توں آتر ☆ گوں: ٹوں ☆ لکھاں:
لتاں ☆ تروئی: رضائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بوئی ٹوں پورا جانن وی
ایڈا سوکھا نہیں ہوندا اوس دی ہور پیش نہ جاوے تاں رضائی
ٹوں لتاں مار مار کے اوس داڑوں اکٹھا کر چھڈ دی اے۔

کو ہڑا ڈراوے تھک کے۔

معنی: کو ہڑا: کو ہڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کو ہڑے دے جسمانی
پکھوں ماڑا ہون پاروں اُنج تاں کوئی اوس توں ڈردا نہیں پراوہ
اگلے ٹوں تھک تھک کے ڈران دی واء لاند اے۔

کو ہڑے دے بھانڈے کھیر۔

معنی: بھانڈے: برتن ☆ کھیر: کھان والا مٹھا پکوان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کو ہڑے دے
بھانڈے وچ کوئی کھیر پاد پوے تاں اوس دے تھہ نہ ہون
پاروں اوہ کھان لکھیاں موندے سر لہیر لیندا اے۔

اوس دے تاں وال ای کوئی نہیں۔

گنگوئی دے ویہڑے روز جھیر دے۔

معنی: گنگوئی: گونگی ☆ ویہڑے: صحن وچ ☆ جھیر دے: جھڑے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گونگی دے گھر وچ روز جھڑا پیا ای رہندا اے۔ اوہ کجھ ہور اشارہ کردی اے اگلا کجھ ہور گل سمجھدا اے۔

گونگی پیکے گئی نہ گئی اکو جیہی۔

معنی: پیکے گئی: ماں پوکول گئی ☆ اکو جیہی: اک جیسی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گونگی کسے نوں بول کے حال چال تاں پچھ دس نہیں سکدی ایس لئی اوہ پیکے جاوے جاں نہ جاوے اکو ای گل اے۔

گونگی نال جو بہے دھکے دھوڑے ہے۔

معنی: گونگی: جو بولن توں آتر ہووے ☆ ہے: ہٹھے ☆ دھکے دھوڑے: دھکم پیل ☆ ہے: برداشت کرے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گونگی دے کول جو بہوے گا، گونگی آپ تاں بول نہیں سکدی اوہ تاں ہتھاں پیراں دے اشارے نال اگلے نوں ہتھاں ماردی اے۔ ایراں اگلے دے پاسے دکھن لگ پوندے نیں۔

گونگے دیاں سینٹاں، جاں گونگا جانے، جاں گونگے دی ماں۔

گنجا، کانا، کر کر کر، چھاتی وال نہ ہو، نیویں تھال بہال کے گنے پورا سو۔

معنی: کر کر کر: بے سوادا ☆ نیویں: ہٹھلی تھال ☆ بہال: دھکا کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے کوئی بندا گنجا، کانا، بیسوادا اتے اجیہا ملے جیہدی چھاتی تے وال نہ ہون، اوس نوں نیویں تھال ہٹھا کے پوری سو، جی ماریں چاہیدی اے۔

گنجی پیکے گئی، جتیاں لے آئی۔

معنی: گنجی: دن والاں توں عورت ☆ پیکے: مایاں دے گھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گنجی زانی اپنا سر لکائی رکھدی اے تاں جو کوئی اوس دے گنج نوں نہ دیکھ لوے۔

اوہ جے پیکے جاوے تاں کجھ نہ لیسے تاں اوہ پرانیاں جتیاں ای ہنھ کے سرتے رکھ لیا ڈندی اے۔

گنجی نہاسی، کیہ، نچوڑی، کیہ، کیہ گنجی نہاوے، کیہ گنجی نچوڑے۔

معنی: گنجی: والاں توں بغیر عورت ☆ نہاسی: نہاوے گی ☆ نچوڑی: نچوڑے گی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے والاں توں بغیر عورت نوں نہانا پئے جاوے تاں اوہ کیہ نچوڑے گی

معنی: کانا: اک اکھ والا ☆ لنگا: اک لت تھیں پہنا ☆ رگ:
پٹھا ☆ وکھری: علیحدہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لنگڑے اتے
کانے بندے بڑے ای شرارتی ہوندے نیں۔ اوہناں
ٹوں مالک نے نامکمل بنایا ہوندا اے جے اوہ پورے ہون
تاں کیہ کرن۔

لنگے تے کانے دی رگ وکھری ہوندی اے۔
معنی: رگ: پٹھا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انگ بین لوک
بڑے ای فسادی ہوندے نیں اتے انگ بین پاروں
اوہناں دی نفسیات ای وگڑ جاندی اے۔

لوکاں ٹوں لوکاں دی بوڑی ٹوں کتاں دی۔
معنی: بوڑی: بولی ☆ ٹوں: ٹوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے اپنے کم
لکھا ہوندا اے اتے بولی ٹوں اپنے کتاں دی فکر پئی ہوندی
اے۔

ٹولھے دیاں مشکریاں ماں بھین نال۔

معنی: ٹولھا: اپاچ ٹوں بھرنوں آتر ☆ مشکریاں: مزاج
جھکتاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اپاچ ٹوں بھر کے
کتے باہر تاں جائیں سکدا پر اوہ گھر وچ اپنی ماں بھین نال
ای مشکریاں کردار ہندا اے۔

معنی: سیخناں: جمع سیت دی اشارے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گونگے دے
اشارے جاں تے اوہ آپ جان دا اے جاں مڑاوسدی
ماں ای سمجھ سکدی اے عام بندے نوں اوہناں دی گھٹ
ای سمجھ آؤندی اے۔

ٹوں لنگا ناں سو چالا۔

معنی: ٹوں: جگ توں ☆ لنگا: لنگڑا ☆ سو چالا: سو چالاں
جانن والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں دی تند یا کیتی گئی اے
جو اک کم کرن دے اہل تاں ہوندے نہیں پر ایویں پھڑاں
مار دے بھر دے نیں۔

ٹوں لنگی ملہو ردا دایا۔

معنی: لنگی: لنگڑی ☆ دایا: حد دایا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بی بی ٹرن تاں جوگی
نہیں پر ہور جان لئی تلی ہوئی اے۔

نچ مریندا اندروڑیا مورا کھے مےتھوں ڈریا۔

معنی: نچ مریندا: شرم داما رات مورا کھ: بیقل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کجھ لوک شرم دے
مارے اندروڑ جان دے نیں پئی جھڑانہ ودھے پر الوہاٹے
کجھن لگ پندے نیں پئی ساتھوں ڈردا اندروڑ گیا اے۔

لنگے تے کانے دی اک اک رگ وکھری ہوندی اے

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ٹھصہ وی کے
سیانے دے مندے کم تے ای کردے نیس جے کوئی پاگل
کوئی کم دکھا دیوے تاں کوئی وی اوس تے روڈا نہیں پائدا۔
مورکھ داہاسہ، بھن سُنیا پاسہ۔

معنی: ہاسہ: مزاح ☆ پاسہ: جسم دا حصہ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مورکھ بندے لئی
تاں ہاسہ ای ہوندا اے اوہ بھانویں ہاسے ہاسے وِچ ای
اگلے دا پاسہ بھن چھوڑے۔

مورکھ کنت گن موٹا، نہ لاہا جانے نہ ٹوٹا۔

معنی: کت: کس ☆ گن: خوبی ☆ لاہا: فائدہ ☆ ٹوٹا:
نقصان۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پاگل ایس گلوں
بھٹے ہوئے جا پدے نیس پئی اوہتاں ٹوں کسے گھائے
وادھے دی پرواہ نہیں ہوندی۔

نہ انھے ٹوں عرضی تے نہ دو آؤن۔

معنی: عرضی: درخواست۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی انھے ٹوں
عرضی لکھ کے دیوے گا تاں اوس کول اک دی تھانویں دو
آؤن گئے اک انھاں اتے اک اوسنوں لے کے آؤن
والا۔ ایس لئی چنگا ایہ پئی اوسنوں ہاں ای نہ کرو۔

نہ گوڈے نہ گئے تینوں کتھے پئے۔

لوہلی دے گل اوہو چولی۔

معنی: لوہلی: اپاج ☆ گل: گلے وِچ ☆ چولی: گرت۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپاج عورت دی
کوئی گھٹ ای پرواہ کردا اے سوجدوں وی دیکھو اوسدے
اوہو کپڑے ای ہوندے نیس۔

ماں گنجی ستاراں اٹھ کنگھیاں دے۔

معنی: ستاراں: سترہ ☆ اٹھ: اُدھ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں تاں گنجی سی پر
دھی اپنے نال ستاراں اُدھ کنگھیاں دے لدھائی بھر دی
اے پئی پتہ لگ سکے ایہناں دے تاں خاندان چوں کوئی گنجا
نہیں سی۔

مُنڈے داسہرہ چکھے ساڑو، بھر کہسو بڈھی کوندی
اے۔

معنی: ساڑو: اگ لا دیو ☆ کہسو: آکھو گے ☆ کوندی:
بولدی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ اوہتاں ٹوں جگت کیتی گئی اے
جیہناں ٹوں گل کرن دی جاچ ساری عمر نہیں آؤندی۔ کوئی
بڈھڑی اپنی جاچے مت دے کے آکھدی اے پئی مُنڈے
داسہرہ چکھانہہ کرو پرواہ اوس ٹوں ساڑن دا آکھ رہی اے۔

مورکھ پٹے ٹوئے، نہ کوئی کھلے، نہ کوئی روئے۔

معنی: مورکھ: احمق ☆ پاگل ☆ ٹوئے: کھڈے ☆ کھلے: جسے۔

معنی: ہک: اک ☆ پیا: دوسرا ☆ ڈوہاں: دُونہہ نے ☆
بوڑی: ڈوب وتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک تاں انھاں سی
اتے اوسدے نال دوجا کوڑھارل گیا پھیر دُونہہ بد بیتییاں
نے بیڑی ڈوب کے ای بھڈی۔

ہک ڈائین دوا ترک چھڈے۔

معنی: ہک: اک ☆ ڈائین: بلاء ☆ دوا: دوسرا ☆ ترک
چھڈے: بد بومارے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک تاں پہلاں ای
ڈائیناں ورگی شکل اے اتوں ہور اوزاری ایہ وے پئی اوہ
بد بوی بھڈ دی پئی اے۔

ہو چھا کہہ سوارے اک وار کرے دس وار پتارے
معنی: ہو چھا: چالاک شوخا ☆ سوارے: سنوارے
☆ پتارے: چھتے کرائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شوخا جاں گل گل
نال اگلے نون پنن والا کسے دا کہہ سوار سکدا اے جے اوہ
کسے بر اک نیکی کر بہوے تاں سواراری چھتے کراندا اے۔

ہور کسے نون ہوری نال انھے نون ڈنگوری نال۔

معنی: ہوری: اور ☆ ڈنگوری: چلن لئی سہارا دین والا سونا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم کار کرن ویلے ہر
کسے نون اپنے اپنے کم دی پئی ہوندی اے۔ انھاں بندہ
وی اپنی ڈانگ دا بڑا خیال رکھدا اے پئی کتے گواچ نہ

آکھن لوک سیانے

معنی: گوڈے: گھٹنے ☆ گئے: ٹخنے ☆ پتے: سیا پا کرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے داسیا پا کرن لئی
وی اگلا ٹھیک ای ہووے تاں ای پھدا اے۔ جیہڑا پہلاں
ای پہناں اے اوس نون پنن داوی کہہ فائدہ؟

ور پائیو ای کانیئے، گھوڑیوں لتھا تاں جانیے۔

معنی: ور پائیو: خاوند ملیو ☆ کاپے: کانی عورت۔

ویروا: ایس اکھان وچ کانی نون مت وتی گئی اے پئی جیہڑا
تیرا خاوند بنیا اے توں اوس تے ہالی اپنی خوش نہ ہو۔ جدوں
اوہ گھوڑی توں تھلے اتریا تاں اوسدا پتہ لگے گا پئی اوہ وی
ٹھیک اے جاں انگ بھنن ایں۔

ہتھ نہ کن، جہان خاں دی رن۔

معنی: ہتھ نہ کن: ہتھاں اتے کتیاں ولوں آتر۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوس اپا جع عورت نون مچول کیتا گیا
اے جو وچاری جسم ولوں تاں ٹولھی پانگی اے پر زعب انج
پاندی اے جو یں کسے مگڑے دی زبانی ہووے۔

ہک اندھی پیا عشق کرے۔

معنی: ہک: اک ☆ پیا: دوسرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک تاں ہے انھی
ایں اتوں عشق دی چائے لگ گئی اے۔ اکھاں توں پنناں
اوہ دیکھ تے سکدی نہیں، عشق کوں کر لوے گی۔

ہک انھا پیا کوڑھی، ڈوہاں رل کے بیڑی بوڑی۔

جاوے۔

آدر تیری چادرٹوں، بہنا تیرے گہنے ٹوں۔

معنی: آدر عزت ☆ گہنا: زیور۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی عام لوک کسے
دا چنگا لباس وکھ کے اتے اوس دی مالی حیثیت توں اثرے
کے اوسدی عزت کردے نیں اتے اوسدی بندیا ئی دل
جھات نہیں مار دے۔

آدر تیری چادرٹوں، نوالہ تیرے گہنے ٹوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک کسے
دی مالی حالت وکھ کے ای اگلے دی عزت کردے نیں
اتے جیہنوں سوکھا بندہ کجھن اوسے اگے روٹی دھر دے نیں
نہیں اتے ماڑے بندے ٹوں ٹر خالھ دے نیں۔

آندراں بھکھیاں، مجھ اُتے چول۔

معنی: مجھ: بوجھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک پیٹ
توں بھانویں بھکھے ای ہون پر لوکاں وچ دکھالا کرن لئی اُنج
چنگا چوکھا کھا کے باہر نکلیں دیاں بھوٹاں مار دے
رہندے نیں۔

آندی آں چھوڑ نہ جھلدی چکھے دوڑ نہ۔

معنی: آندی آں: آؤندی ہوئی ☆ جھلدی: جاندی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو شے اپنے
آپ جھولی وچ پئے جاوے اوس توں انکار نہیں کرنا چاہیدا

ہنساں دی جوڑی، اک انھا، اک کوہڑی۔

معنی: ہنساں ہو نساں ہو، نس اک ٹو بصورت پکھو۔

ویروا: ایس اکھان وچ انھے اتے اوسدی کوہڑی زبانی ٹوں
ہو نساں دی جوڑی آکھ کے مچول کیتا گیا اے۔

☆☆☆☆

امیری، غریبی، بھکھ، ننگ

آپ پھراں ننگی، کپھنوں دیاں منگی۔

معنی: ننگی: جیہدے تن تے کپڑا نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہدے اپنے
کول کوئی شے ورتن ٹوں نہ ہووے اوہ کسے منگن والے ٹوں
ورتن لئی کہی دے سکے گا۔

آدی آدمی انتر، کوئی پھرا، کوئی کنکر۔

معنی: انتر: وکھرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر بندہ
وکھرے سجا اتے وکھرے کرداردا مالک ہوندا اے کوئی
بیرے ورگا قیمتی ہوندا اے اتے کوئی کنکر وانگ بے قیمت
ہوندا اے۔ کوئی رنج سوکھا ہوندا اے اتے کوئی رنج کے غریب
ہوندا اے۔

اتے جو شے ہتھ نہ آؤن والی ہووے اوس ٹوں لین لئی ہتھ
پیر نہیں مارنے چاہیدے۔

تر لے۔

معنے: مردیاں دے تر لے: عُربت پاروں فریاداں کردے
ہوئے۔

اپنا نہ بھرے تاں گڑ ماں اگے کیہ دھرے۔

ویروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
دے ہتھ وِج کجھ نہ ہووے تاں اوہ وچارہ ہر پاسے لکھ
پرال ٹوں ہتھ ماردا بھڑا اے اتے کوئی اوسدی ذات
بارے وی یقین نہیں کردا۔

معنے: اپنا نہ بھرے: اپنا پیٹ خالی ہووے ☆ گڑ ماں:
مُنڈیاں گڑیاں دے سؤہرے۔

اڈ دیاں ڈٹھیاں نی بھسدا یاں نہیں ڈٹھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جدوں بندہ
اپنے ڈھڈوں بھکھا ہووے تاں اوہ اپنے بکدے ساکاں
اگے پکا کے کیہ دھرے گا۔

معنے: اڈ دیاں: اڈاری بھر دیاں ☆ بھسدا یاں: گھیرے وِج
آؤندیاں ☆ ڈٹھیاں: دیکھیاں۔

اے مِل کھتری ٹوں دینا، سٹھنیں پاٹ وی
گھنوں۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی بندہ اپنی خوشحالی
ٹوں تاں چیتے رکھدا اے پر اوہ مُصیبت ٹوں چیتے نہیں رکھدا
نہیں تاں کدی گھاتا نہ کھاوے۔

معنے: مِل: قیمت ☆ سٹھنیں: شلوار ☆ پاٹ: پھٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی کئی وار ہدھار
لے کے کپڑا پایا ہوندا اے اتے ہالی اوسدے پیسے وی نہیں
دتے ہوندے تے اوہ پاٹ وی جاندا اے۔

اڑیٹنگوی پڑیٹنگوی ڈھہہ پئی دے کنڈھے۔

اے بھاء کس وگاڑیا رات دیاں بھکھیاں۔

معنے: اڑیٹنگوی پڑیٹنگوی: ہاری ساری عام لوک ☆ ڈھہہ
پئی: ڈگ پئی۔

معنے: بھاء: قیمت ☆ وگاڑیا: خراب کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی ہر کوئی ماڑے تے
ای غصہ کڈھدا اے اتے گلڑا جو کجھ مرضی پیا کرے اوس
وَل دیکھدا اوی کوئی نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جدوں کسے
ٹوں کجھ نہ بھسدا ہووے تاں شہیواں دے بھاء ودھ جاندا
نہیں شے دی لوڑ ای اوسدی قیمت دے اتار چڑھا داسبب
بن دی اے۔

اساں دُونہہ بھیناں اکی پائے۔

معنے: اکی: اکیس ☆ پائے: نوندر ایتا۔

اے خہاڈی ذات کیہ اے ار لے مردیاں دے

معنی: جو ننگے آکرڑو کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کئی بندے تاں امیر ہون پاروں تکبر و کھاندے نیں پر کئی بھکھھ چوراں دی آکرڑوی نہیں پائی جاندی۔

اک در بند، سہنس در گھلھا۔

معنی: سہنس بسو، کئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے نوں اپنے مقدر اں تے شا کر رہنا چاہیدا اے اتے بے اوس لئی اک دروازہ بند ہو جاوے تاں سو در ہو رکھلھا جاند اے۔

امیر اکو جیہے مغرور، غریب اکو جیہے مجبور۔

معنی: اکو جیہے: اک جیہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی سارے امیر لوک اکو جیہے ای مغرور ہوندے نیں اتے سارے غریب اک جیہے ای مجبور ہوندے نیں۔

امیر دا اگال، غریب دا ادھار۔

معنی: اگال: بچیا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر لوک انج دے کم ظرف وی ہوندے نیں پئی اوہ اپنی بچی ہوئی شے وی غریب نوں مفت وچ نہیں سگوں ہدھا دیندے نیں۔

امیر دا پڈ کسوری ہوندے، غریب دی گالھ نہیں بھاندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے لوک اپنی وڈوں بتان لئی کسے دے ویاہ تے پائے نیوندرے نوں ودھا چڑھا کے دسدے نیں اتے ڈونہہ دا نیوندر ا اک تھا نوں کن لیندے نیں۔

اسمانوں ڈگیا، بھوئیں پڑ چھیا۔

معنی: پڑ چھیا: پھس گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی واری بندہ وچارہ اک مُصیبت وچوں نکل کے کسے ڈوجی مُصیبت وچ پھس جاند اے۔

اشراف دا ہتھ کالا تھیا، اوں کھیسے ایچ چا گھتا، کمذات دا ہتھ کالا تھیا، اوں مونہہ تے چا ملیا
معنی: تھیا: ہویا ☆ کھیسے: جیب ☆ چا گھتا: پایا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی شریف لوک جدوں کوئی غلطی کر پٹھن تاں اوس تے پردہ پاندے نیں پر کمذات لوک اپنی غلطی نوں وی وڈیائی سمجھ کے جئے کھئے نوں وکھاندے بھر دے نیں۔

اک پل امیر، اک پل فقیر۔

معنی: پل: گھڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی امیری غریبی اللہ دے دس اے اتے دناں دے بھرن لکیاں کوئی پتہ نہیں لگدا۔

اک رجا جیو ننگے، اک بھکھا ای جیو ننگے۔

امیر دے سالے بہت، غریب دا بھنویا کوئی نہ۔
معنی: سالہ: دو ہٹی دا بھرا ☆ بھنویا: بہنوئی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر کوئی امیر نال
اپنی سانجھ کڈھن لئی فریا بھر دا اے پر ماڑے دا حال کوئی
نہیں پچھدا۔

امیر کول تاں قبر وی نہ ہووے / امیر نال شالا قبر
وی سانجھی نہ ہووے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دُعا کیتی گئی اے پئی امیر لوک انج
دے بے جس اتے کسے نہ کم آؤن والے ہوندے نیں پئی
اللہ کرے اوہناں دے گواہنڈھ کسے ماڑے دی قبر وی نہ
ہووے۔

امیر نوں جان پیاری، فقیر نوں جان بھاری۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر لوک مرن
توں بڑے ای ڈردے نیں جدوں فقیر درویش لوک اپنے
جیون نوں رب دے درشن دی راہ دا اڑیکا جان دے ہوئے
ہر ویلے اوس نال میل دیاں دُعاواں کر دے رہندے نیں۔

امیراں دے بنگلے، پچھاڑے بہن کنگلے۔

معنی: پچھاڑے: چھلے پاسے ☆ کنگلے: غریب، ماڑے
کنگال۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر لوکاں تاں
اپنے رہن لئی کوٹھیاں اتے بنگلے پوائے ہوندے نیں اتے

معنی: پڈ: پاد ☆ کسوری: کسٹوری ☆ گلہ: گل ☆ بھاندی:
چنگی لگدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر ہواوی
سرے تاں اوس نوں خوشبو وٹن والی کسٹوری بچھدا اے پر
ماڑا جے کوئی گل دی کرے تاں اوس نوں کوئی نہیں سُن دا۔

امیر دا گھوڑا، غریب دا بھورا۔
معنی: بھورا: بقرہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر لوک تاں
اپنے تُوہر پتے لئی سوہنے گھوڑے خریدن دی فکر وچ
ہوندے نیں پر ماڑے وچارے نوں ہر ویلے روٹی دی فکر
کھائی جاندی اے۔

امیر دی دائی، سکھی سکھائی۔

معنی: دائی: دایا۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بگڑیاں دے
گھریال جمان والی دائی وی پوری سکھی ہوئی ہوندی اے۔
امیر دی مرگئی گئی، اوہ ہر کسے کچھی، غریب دی مر
گئی ماں، اوہدا کسے نہ لیا تاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر دا ماڑا جیہا
نقصان وی ہو جاوے تاں اوس نال ہر کوئی افسوس کر دا اے
پر ماڑے دا چوکھا نقصان وی ہو جاوے تاں وی اوس کول
کوئی کچھن وی نہیں جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی بندے اپنی
بھکھ دے دکھ ٹوں لکان وچ بڑے ماہر ہوندے نیں اتے
اپنے چہرے توں کسے ٹوں اپنا دکھ درد ظاہر نہیں ہون
دیندے۔

انگ بنگ، ڈنگوڈنگ۔

معنی: ڈنگوڈنگ: نت دانت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک نت دا
نت کما کے کھاندے نیں پر اوہ فیرووی بڑے ای خوش
رہندے نیں اتے ہر حال وچ رب دا شکر کردے نیں۔

ایس غریبی دے تن ناں ویس دلا، بھیمان۔

معنی: ویس: کنجوس ہن دلا: دلال۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریبی ایڈی
بڑی شے وے پئی اوہ لوکاں دے چنگے چنگے گن لکا دیندی
اے اتے صرف غریبی پاروں بندے دے دوجے سارے
وصف ڈھکے دے ڈھکے رہ جانداے نیں۔

ایس مایا دے تن نام پر سو، پرسا، پرس رام۔

معنی: مایا: دولت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ ماڑا
ہووے تاں کوئی اوسنوں سدھے ناں توں نہیں نکالدا اتے
جدوں دولت آجاوے تاں لوک اوس نکھتے ناں ٹوں وڈیا
کے سدن لگ پندے نیں۔

اوہناں دے پھلے پاسے ماڑے لوک اکٹھے ہو کے دکھ
سکھ پھولدے رہندے نیں۔

امیری تے فقیری دی بوچالھی ورہے نہیں جاندی
معنی: چالھی ورہے: چالیس سال۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے بندہ امیر
توں غریب ہو جاوے تاں وی چالھی سالوں تیکر اوسدی
امیرت دا ٹنگرا اوسدے نال رہندا اے اتے جے غریب
توں امیر ہو جاوے تاں وی اونا چر اوہدیاں عاداتاں نہیں
بدل دیاں۔

امیرت بدل دی ہوندی اے۔

معنی: امیرت: امیر طبع۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ دولت
ودھ آجان نال امیر نہیں ہوندا۔ امیر اوہ ہوندا اے جیہدا اول
امیر ہووے۔

امیرت نالوں سو بھا چنگی۔

معنی: سو بھا: چنگی شہرت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے دے
گھر چوکی دولت ہون نالوں کتے چنگا ہوندا اے پئی اوسدا
کسے چنگے کم وچ ناں وجدا ہووے۔

اندر پین کڑلاں باہر بینسری والے نال گلاں۔

معنی: کڑلاں: بھکھ دی درد۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی امیر لوکاں دی
دولت دی راکھی کرن اُتے وچارے ماڑے غریب لگے
ہوندے نیں۔

بھاء کیناں وگاڑیا، اے بھکھیاں نے۔
معنی: بھاء: نمل۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں وی
کسے شے دی مانگ ودھ جاوے تاں اوس دا بھاء اوس
دیلے چڑھ جاندا اے اتے غریبی پاروں بندہ سبھ کجھ کرن
ٹوں مجبور ہو جاندا اے۔

بھاگاں وِچ لکھیا ڈھوڈی تے ساگ۔

معنی: بھاگاں: مقدران ہنڈ ڈھوڈی: باجرے دی روٹی۔
دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کئی لوک ساری
عمر ای بھکھ نال نکراں مار دے ای اگلے جہان ٹوں کر
جان دے نیں۔

بھڑیا بھانڈا، نہیں بولدا۔

معنی: بھانڈا: برتن۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ہمیشہ اوہناں
بھانڈیاں ٹوں کھڑکایاں ای داچ نکلدی اے جو خالی
ہوندے نیں اتے جو بھانڈے بھرے ہوئے ہوں اوہناں
ٹوں کھڑکایاں داچ نہیں نکلدی۔ علم عقل والے لوک
پھڑاں گھٹ مار دے نیں۔

ہٹ ہٹ تکتے بول نہ سکے۔

معنی: ہٹ ہٹ: مایوسی نال۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کئی وار غریب
اینا مجبور ہو جاندا اے پئی اوہ اگلے ولوں آس امید نال
دیکھد اتاں ہے پر اوس نال گل نہیں کرسکدا۔

بدلی لتے تے ای پیندی اے۔

معنی: بدلی: اسمانی نکلی ہنڈ لتے: کمزور۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں وی کوئی
وادھا گھانا ہوند اے تاں اوسدا سار بھیرا اثر ماڑے غریب
تے ای پیندا اے۔

بُرا غریب دا مارنا، بُری غریب دی ہاہ، موئے
بکرے دی کھلھ توں لوہیا بھسم ہو جا۔

معنی: ہاہ: آہ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کسے ماڑے
گر بے ٹوں مارن بڑا ای بُرا کم ایں اتے ماڑے دی ہاہ
جدوں نکلدی اے تاں اوہ جھمدے ای اسمانی اپڑ کے
اوتھوں پنڈاں قہر لے کے پرت دی اے اتے ظالم ٹوں
برباد کر دیندی اے جسراں حلال ہوئے بکرے دی کھلھ
نال پھوک دے کے لوہے ٹوں گال لیندے نیں۔

بختا وراں دے کمبخت راکھے۔

معنی: بختا وراں: جمع بختا وردی، امیر دولتوند۔

معنی : بھڑتھو : پریشانی ☆ ڈوں : جدوں ودھ بھکھ۔
 ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 ٹوں بھکھ نے تاپا ہو یا ہووے تاں اوس ٹوں ہور کجھ نہیں
 تجھد اتے ہورتے ہور عیند روی نہیں آؤندی۔

بھکھ عیباں دی ماں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
 سارے پاپ بھکھ ای کراندی اے اتے جے جگ اندروں
 ہر ویک دی بھکھ مکا دتی جاوے تاں پاپ وی خورے
 مک ای جان۔

بھکھ لعنت، قرض قیامت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریبی تاں ایس
 جگ اندر اک بڑی ای وڈی لعنت ہے ای اے پر اوس
 نالوں وی بھیدی شے قرض اے جو لین والے ٹوں قیامت
 وانگ بھار ڈگدا اے۔

بھکھ لگے تاں تندو ردی پیٹ بھرے تاں دور دی
 ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 ٹوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس ٹوں بس تندو تے جان
 دی فکر ہوندی اے اتے ہور کجھ نہیں تجھدا۔ پر جدوں پیٹ
 وچ روٹی پے جاوے تاں اوہ ہور ہباں ہن لگ پوند اے۔

بھکھ مرن نالوں ٹٹ مرن چنگا / بھکھ موئے
 گنوں، ٹٹ مو یا چنگا۔

بھریاں بھانڈیاں والے گھروڑیاں ای نہیں مان
 معنی : وڑیاں: دال گوشت رلا کے بنائی ہوئی اک پکان والی
 دست۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی نگرے گھراں
 وچ وڑیاں وی پکیاں ہو یاں ہون تاں اوہناں دی وی ہر
 کوئی وڈیائی ثنا کر دا بھر دا اے۔

بھکھ اشرف اے رنج کمینہ اے۔

معنی : اشرف : شرافت دا بیچا ☆ رنج : اہمیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھے لوک ای
 شرافت دے معیاں توں جانو رہندے نیں پر جدوں
 دولت آ جاندی اے اودوں اوہ بندے دیاں اکھاں اگے
 اجیہا پردہ تان دیدی اے پئی اوس ٹوں بس دولت ای
 چیتے رہ جاندی اے گن اؤگن کوئی نہیں یاد رہندا۔

بھکھ بھا کھڑے، محسجاں ڈھیر۔

معنی : بھا کھڑے : بھوکھڑے، غریبی دے دن۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریب لوکاں
 وچ امیر لوکاں دی نسبت محبت پیار ودھ ہوندا اے اتے اوہ
 لڑوی لین تاں وی اکٹھے بہہ جاندے نیں پر امیر اگلے نال
 بس پیسے دے زور نال گل کردا اے۔

بھکھ بھرتھو پاپیا، لگا کلچے ڈوں، بھکھیاں عیند نہ
 آؤندی، جے کوئی آکھے سوں۔

اے اتے جدوں عیندر آئی ہووے تاں اوہ وی موٹے
 کپڑے جاں رضائی دی پرواہ نہیں کردی۔
 بھکھ نہ دیکھے سکی ٹاپ؛ عیند نہ دیکھے ٹٹی کھاٹ؛
 پیاس نہ دیکھے دھوبی گھاٹ؛ عشق نہ دیکھے ذات
 کذات۔

معنی: بسکی ٹاپ: بسکی ہوئی روٹی ☆ کھاٹ: منجی۔
 ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھ سکی روٹی
 دی وی پرواہ نہیں کردی اتے عیندر ٹٹی ہوئی منجی تے وی آ
 جاندی اے۔ جدوں تریہہ لگی ہوئی ہووے تاں بندہ پانی
 پین دی کردا اے اوہ بھانویں دھوویں وی لہج جاوے اتے
 عشق وی ہون لکیاں تال دے دی ذات ول جھات نہیں
 پاندی۔

بھکھ وچ تے بھجن وی نہیں گویندا۔

معنی: بھجن: بہند واں دانہ ہی گیت ☆ گویندا: گایا جاندا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 ٹوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس کولوں عبادت وی وچ تال
 نہیں ہوسکدی اتے سوائے روٹی دے کچھ یاد نہیں رہندا۔

بھکھ ویلے جوں جوار سبھ برابر۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 ٹوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوہ گھٹیا جنس دی روٹی
 کھان توں وی پرہیز نہیں کردا۔

معنی: ٹٹ مرن: اچانک مرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھ پاروں
 مرن تالوں تاں چنگا ہوندا اے پئی اوسدی کہتے گھلے
 کھلوتیاں ای موت آجاوے۔
 بھکھ تال کھاء بسکی روٹی وتی کڑاہ۔

معنی: وتی: ہو جاوی ☆ کڑاہ: حلوہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ جے بھکھ
 لگن تے روٹی کھاوے تاں اوس ٹوں سکی روٹی وی حلوے
 وانگ مزہ دیندی اے۔

بھکھ نہ چکھے سالنا، عشق نہ چکھے ذات۔

معنی: سالنا: سالن لازما۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 ٹوں بھکھ لگی ہوئی ہووے اوس ویلے

اوس ٹوں بس روٹی دی لکر ہوندی اے ہور کچھ لہے بھانویں
 نہ لہے۔ جسراں عشق اپنی آئی تے آیا گلے دا کوئی حسب
 نسب نہیں دیکھدا۔

بھکھ نہ منگے لازما، تے عیند نہ منگدی سوت۔

معنی: لازما: سالن روٹی تال لا کے کھان والی ہے ☆ سوت:
 رضائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 ٹوں بھکھ لگی ہووے تاں اوہ روٹی تال لا کے کھان والی
 کسے ہے دی پرواہ نہیں کردا سگوں سکی روٹی وی کھا جاندا

بھکھ ویلے چھولے وی بادام گلدے نیس۔

معنی: چھولے: پنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں بنداجو گجھ لہ جاوے ہس کے کھالیند اے اتے اوسد امرہ نہیں دیکھد ارہندا۔

بھکھا ان منگے رنجیا رن منگے۔

معنی: آن: روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھے بندے ٹوں بس روٹی دی فکر ہوندی اے پر بندہ جدوں رنج جاوے تاں اوہ زبانی داسا تھ منگن لگ پند اے۔

بھکھا ای کملہ بھکھا ای خوار۔

معنی: کملہ: نور کھ احمق۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھ ای اوہ بُری ہے وے جو بندے ٹوں ساریاں دی نظر وچ پینا اتے ذلیل خوار کردیندی اے۔

بھکھا بے دھرم ننگا بے شرم۔

معنی: بے دھرم: ادھر ما بے مذہب۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھے بندے دا ایمان کوئی نہیں ہوندا اتے ننگے بندے ٹوں لوک بے شرم آکھدے نیس۔

بھکھا بھیرا ای چنگا لڑدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھیرا جدوں بھکھا ہووے تاں بھتا لڑدا اے اتے جدوں چوگا کھا کے رنج وچ جاوے تاں اوہ اکھاں مہین لگ پند اے۔

بھکھا جٹ مولی کھائے مولی بھکھ ودھیری لائے
معنی: ودھیری: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھا بندہ بھکھ ٹوں مکاون لئی اپنی پیلی وچوں مولی پٹ کے کھان لگ پند اے اتے مولی نال سگوں بھکھ ودھ لگ جائدی اے۔
بھکھا دیندا بچتا۔

معنی: بچتا: دھوکھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھا بندہ اپنیاں کمزوریاں ٹوں لکان لئی لوکاں ٹوں دھوکھے دیندا رہندا اے اتے ہر ویلے روٹی لہدا اپنا وچ دیندا رہندا اے۔

بھکھا رنجے تاں پرائیں کان بجھے۔

معنی: پرائیں کان: کسے دی ہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بھکھا بندہ رنج کے روٹی کھا لوے تاں اوہ کسے ہووے لٹھن لگ پند اے پئی اوس کولوں وی روٹی کھوہ لوے۔

بھکھا رنگھڑ رنجیا رنجوت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھڈا تاں روٹی دے ودھ گھٹ ہوں پاروں نیس بھکھے ٹوں لوک محول نال

رگھڑ آکھ دیندے نیں پر اوہو بندہ جے امیرت ویکھ لوے
تاں رلچھت بن جاندا اے۔

کے دیوے گی۔

بھکھا گدوں بولہاں ویکھے۔

بھکھا سوڑکھا۔

معنی: گدوں: کھوتا ☆ بولہاں: دانیاں دا ڈھیر۔

معنی: رُکھا: خشک مزاج۔

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی جدوں کھوتے

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی بھکھا بندہ اپنی

ٹوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوہ پرت پرت بولہاں توں

اھوند پاروں ہر اک کولوں اکھاں چراند اچھرا اے اتے

دانے کھان لئی بولہاں دل ویکھدا اے۔

اوہ کسے ٹوں روٹی کھوان جوگا نہیں ہوندا۔

بھکھا مرنے کیہ نہ کرے۔

بھکھا گھٹا اتے رجیا سوڑ برابر ہوندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی بھکھا مردا بندہ

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی گھٹا جدوں بھکھا

پنے توں پھنا کم کرن لئی وی تیار ہو جاندا اے۔ اتے اپنی

ہووے تاں پھٹا لڑدا اے پر سوڑ رجیا ہو یا ای اگلے تے ہلہ

بھکھ مکاوں لئی ہر ویلے سوچدا رہندا اے۔

بولدا اے۔

بھکھا ننگا یار دھر یو سے درتے پھٹھا کھنگے چولی دی

بھکھا گھٹا سائیں پنواوے۔

اُمید رکھیو سے ہتھوں ٹوپی مٹے۔

معنی: پنواوے: بُرا بھلا اکھواوے۔

معنی: دھر یو سے: بنایا ☆ چولی: کپڑے ☆ رکھیو سے: رکھی

ہوئی سی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی بھکھا گھٹا روٹی

کھان لئی ہر اک دے دوارے تے ٹر جاندا اے اتے اگلے

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی جے کسے

ماڑے بندے ٹوں کجھ لہین دی آس تے یار جن بنا لیا

اوس دے سائیں دانیاں لے لے مند بولدے نیں۔

جادے تاں اوہ اگلے دے تو ہے بہہ کے کھٹکدا رہندا اے

بھکھا کنجھر دھی ٹوں ویکھے۔

اتے اگلے ٹوں کجھ دین دی تھاں اوس کولوں سر دی ٹوپی

معنی: کنجھر: بے غیرت۔

منگن لگ جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مٹ دتی گئی اے پئی کنجھر جاں بے

غیرت بندہ جو دھی دی کماٹی کھاندا ہووے اوہ بھکھا ہون

بھکھا و تپے جوڑو رجیا آکھے میں ہدھار لاں گا۔

ویلے اپنی دھی دل ویکھدا اے پئی ایہ ای رکتوں پانی پوسہ لیا

معنی: جوڑو: زنانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں کے
گھڑے ٹوں کے ماڑے دی کمزوری دا پتہ لگ جاوے اتے
ماڑا ہوند پاروں اپنی زانی و پھن لئی وی تیار ہو جاوے تاں
گھڑا اوس ویلے وی بدھار کرن دا سوچدا اے۔

بھٹکھاں بھڑتھو گھتیا، لگا کلیجے ڈھوں، بھٹکھیاں نیند
نہ آوندی، جے کوئی آکھے سوں۔

معنی: بھڑتھو، پریشانی، بیقراری ☆ ڈھوں: کھج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھ بندے
ٹوں کا سے جوگا نہیں چھڈ دی اتے جدوں بھٹکھ لگی ہوئی
ہووے تاں بندے ٹوں عیندر وی نہیں آوندی۔

بھٹکھاں نال کوئی نہیں مردا، دکھاں نال مر جھلدا
اے۔

معنی: جھلدا: جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بندے نے
بھٹکھ نال کیہ مرنا ہوندا اے پر اوسنوں جدوں دکھ لگدے
نیں تاں لے کے بہہ جاندے نیں۔

بھٹکھی دا چت، کنالی وِچ۔

معنی: چت: خیال ☆ کنالی: آنا گھنن والا مٹی دا بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھے بندے دا
ہر ویلے خیال روٹی وِل ای ہوندا اے اتے جے کسے کولوں
کسے بھلے دی آس کرنی ہووے تاں پہلاں اوس دی بھٹکھ

مکا وئی چاہیدی اے۔

بھٹکھی ساں تے سٹکھی ساں رتھی آں تے پھسی آں
معنی: پھسی: قابو آگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھا بندہ تاں
اپنے آپ ٹوں چنگا سمجھدا اے پر کئی وار رنج کے اوہ مُصِیبت
ٹوں پھڑیا جاندا اے۔

بھٹکھی مرے اُکھلی، بھٹکھے لوے چھج۔

معنی: اُکھلی: دانے چھرن والا پکا ٹویا ☆ بھٹکھے: ہلارے ☆
چھج: چھاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
ہر کوئی اڈکھا اے اتے اپنے اپنے کم توں اکیا ہویا اے۔
بھٹکھے اگے جوں جلیبی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھے بندے
اگے گھٹیا دست دی روٹی وی رکھ دتی جاوے تاں وی اوہ
اوس ٹوں کھنڈ کھیر جان کے کھا جاندا اے۔

بھٹکھے اگے کسے بات پائی اخی روٹی ا بھٹکھے اگے
کسے بات پائی، اوس کیہاروٹی۔

دیردا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بندہ جدوں
بھٹکھا ہووے تاں اوس ٹوں ہور کوئی گل نہیں سُنیدی۔ اوہ
بس روٹی دیاں خواہاں ای ویکھدا رہندا اے۔

بھٹکھے بانکے، ٹاپاں دے وِیری۔

وی اودوں تیک ای کسے دے یار ہوندے نیس جدوں تیک
اگلے کول چار کو ڈیاں ہون جدوں اپنے کول چار کو ڈیاں
آجان تاں کپکے جن وی اکھاں پھیر لیدے نیس۔
بھکھے دی دھی رتھی، کھسپہ اڈان لگی۔
معنی: کھسپہ: خاک۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں کے
ماڑے ٹوں رنج کے ٹکر دی بُر کی کھاں نصیب ہو جاوے تاں
اوہ اپنے پھلے ویلے ٹوں بھکھ جاندا اے اتے شو جیاں
کرن لگ پند اے۔

بھکھے رہیاں کاج نہیں، ننگے رہیاں داج نہیں۔
معنی: کاج: ویاہ ☆ داج: دہج، جہیز۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ جدوں
بھکھا ہووے تاں کوئی اوس ٹوں ساک وی نہیں دیندا اتے
جدوں کوئی بندہ لپڑے لے تے توں وی ویہلا ہووے تاں اوس
ٹوں داج دوں کیہڑا دیوے گا۔

بھکھے شریف تے رتھے امیر کولوں ڈرنا چاہیدا
اے۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی شریف بندہ
جدوں بھکھا ہو جاوے تاں اوس کولوں ڈرنا چاہیدا اے
اتے جے امیر ہور نگرزا ہو جاوے تاں اوس کولوں وی
ڈردے رہنا چاہیدا اے۔

معنی: بانکے: فیشنی لوک ☆ ٹاپاں: سنگیاں روٹیاں۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی بانکیاں اتے
ہر گل تے نکلش پیدیاں کرن والیاں ٹوں وی جدوں بھکھ لگی
ہوئی ہووے تاں اوہ وی روٹی مونہہ پان دی کردے نیس۔
بھکھے بھگت نہ چوندے، بھکھیاں بھجن نہ
گو یوندے۔

معنی: بھگت: بھگتی کرن والے، عبادت گزار ☆ گو یوندے:
گائے جاندا۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ بھانویں
بھگتی وچ ای کیوں نہ لکیا ہووے پر اوہ وی روٹی کھنوں
نہیں جی سکدا اتے مذہبی گیت گان والے وی بھکھے ہون
تاں گون دا اوہ کم نہیں کر سکدا۔

بھکھے پے مراں گے تے عیشاں پے کراں گے
بھکھے پے مراں گے، کلول پے کراں گے۔
معنی: کلول: مَوج میلہ۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی آہلی لوک
بھکھ ننگ ہون دیاں وی لکھ بھن کے دوہرا نہیں کردے۔
اوہ بھکھیاں رہن ٹوں وی عیاشی ای سمجھ دے نیس۔

بھکھے تھیوسے، تاں جن تھیوسے۔
معنی: تھیوسے: سن تھے۔

ویروا: ایس اکھاں وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھے لوک

بھٹکھے شریف تے بوجھے وِچ گا جِراں۔

جاندى اے۔

معنى: بوجھے: جیب۔

بھٹکھے مُونہہ رنج نہیں پچدا۔

معنى: پچدا: ہضم ہوندا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کئی بھلے مانس
اپنی مَرتن لکان لئی اپنی جیب وِچ گا جِراں پا کے اپنا بھرم
بنائی بھہر دے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں بھٹکھے
بندے ئوں اچن چیت رکتوں چوکھا مال لہہ جاوے تاں اوہ

بھٹکھے کم نہ آوندے رتے وی نہ مان پکے تاں
سوہندے منگدے پکے سوہن گُستان۔

بھڑک بھڑک پین لگ پیندا اے۔

معنى: سوہندے: سوہنے لگدے ہن گُستان: قبرستان۔

بھٹکھے ئوں دے نہیں سگدے رتے ئوں ویکھ جِ
نہیں سگدے۔

معنى: جِ: برداشت۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھے بندے
وی سہتی واری رحم کھان دے قابل ای ہوندے نیں اوہ
جاں تاں لوکاں اگے تلی کر کے منگدے ای چنگے لگدے نیں
جاں مُد قبرستان وِچ دفن ہوئے ای چنگے لگدے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ایس جگ
دے لوک کسے بھٹکھے ئوں تاں دین جوگے کجھ نہیں ہوندے
پراوہ کسے رتے ہوئے ئوں ویکھ کے وی حسد کرنوں نہیں
رہندے۔

بھٹکھے لئی سبھ کجھ گا جِراں۔

بھٹکھے ئوں کسے پچھیا، دوتے دوکنے، انے چار
روٹیاں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھے بندے
ئوں ہر کھان والی ہئے چنگی لگدی اے اتے اوہ ہئے لہمن
تے اوس ئوں مُونہہ وِچ پان دی کوشش کردا اے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بھٹکھے اگے کوئی
جووی گل کرے اوہ سمجھدا اے اوس ئوں روٹی ملن دی گل
ہون لگی اے۔

بھٹکھے مردے فقیر نہ کوئی گُر نہ کوئی پیر۔

معنى: گُر: گورو۔

بھٹکھے ئوں کوئی دے نہیں سگدا، رتے ئوں کوئی
ویکھ نہیں سگدا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں کوئی
منگن والا وی بھٹکھا مرن لگ پوے تاں اوہ سارے گورو
پیراں ئوں بھٹکھ جاندا اے اوہنوں بس بھٹکھ ای چیتے رہ

ٹوں بیر دین نال اوس ٹوں ڈڈک بچھ جاندى اے اتے اوہ
بیمار ہو سکدا اے اتے تریہائے ٹوں گنا دے دتا جاوے
تے اوس نال اوس دا ٹونہہ تاں مٹھا ہو جاندا اے پراوسدی
تریہہ نہیں لھدی۔

بی بی آپ نہ رجے ٹھوٹھا کتھوں کجے۔

معنی: ٹھوٹھا: پیالہ ☆ کجے: پردے ہٹھ کرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہوے
بندے نے آپ نہیں رجتا اتے کھائی ای جانا ایس اوہ اپنے
بھانڈے ٹوں کدوں کج کے رکھے گا۔

پاند نہ پیچ پیت نہ پریت زرداری دی جیت۔

معنی: پاند: اٹلا حصہ ☆ پیچ: دوستی ☆ پریت: دوستی ☆
زرداری: دولت والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
کسے ماڑے دے کوئی گن نہیں گنے جاندا نہ ای کسے نال
کیتی محبت مل پواندی اے۔ اتھے جت بس پیسے والے
دی ای ہوندى اے۔

پلے نہیں دھن ورا سوئی بنھ۔

معنی: دھن: دولت ☆ ورا سوئی: ویاہ داسامان۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں گھر پیسے
نہ ہون تاں ویاہ داکم چھوہ دینا چاہیدا اے رب دی ذات
آپے ای مدد کرن والے گھلھ دیندی اے۔

دے لوکاں دا ایہ ای وطیرہ اے پئی ایہ بھکھے دی تاں مدد کر
نہیں سکدے اتے رہتے ہوئے ٹوں ویکھ کے حسد کر دے
رہندے نیس۔

بھکھے نے بھکھے کوں ماریا ڈوہیں ڈھہہ پئے۔

معنی: کوں: ٹوں ☆ ڈوہیں: دونہاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں مارن
والا وی بھکھا ہووے اتے مارکھان والا وی بھکھا ہووے مُو
ڈونہاں نے جمل ہو کے اخیر ڈگنا ای ہوندا اے۔

بھکھیاں دی شادی نہ روئی نہ بھاجی۔

معنی: بھاجی: مٹھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھے لوکاں
دے گھراں وچ جے ویاہ وی ہووے تاں اوتھوں کسے ٹوں
لھنا کہیہ ہوندا اے۔

بھکھیاں لایاں یاریاں لے ڈھکے ملوک۔

معنی: ڈھکے: اڑے ☆ ملوک: اک گھٹ قیمتی پھل۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے کسے
ماڑے نال یاری لالئی جاوے تاں اوہ اگلے یار لئی ملوک
لے کے اوس دے گھر آجاندا اے۔

بھکھیاں ٹوں بیر تریہایاں ٹوں گئے۔

معنی: تریہایاں: پیاسیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھے بندے

بندے ٹوں راہ جانڈیاں کوئی پَسہ لہہ جاوے تاں اوہ وی
نگڑے اپنا آکھ کے کھوہ لیندے نیں اتے اوس کول نہیں
رہن دیندے۔

پیا کال تاں موئے ماڑے پیا سوکھال تاں موئے
ماڑے۔

معنی: کال: قحط ☆ سوکھال: سیکھ داویلا خوشحالی داساں۔
ویروا: ایس اکھان وچ مَت دتی گئی اے پئی جے کر دیس
وچ کال پئے جاوے تاں وی ماڑے اسی پہلاں مردے
نیں اتے جے فصل بتاں چنگا ہو جاوے تاں وی لوک
اوہناں کولوں کم کرا کر اوہناں ٹوں مار چھڈ دے نیں۔

پیروں ننگی، بھکھڑیاں وچ بند بازیاں۔
معنی: بھکھڑا: اک کنڈیالی تھوہر ☆ بند بازیاں: بازی دی
اک قسم جیہدے وچ بندہ اپنے پیر پھڑ کے بازی لاند
اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مَت دتی گئی اے پئی کئی لوک ایڈے
مورکھ ہوندے نیں پئی پیریں جتی نہیں ہوندی اتے اوہ
بھکھڑے ورگیاں کنڈیا لیاں تھوہراں وچ بازیاں لاندے
بہر دے نیں۔

جہاں گھردانے، اوہناں دے کملے وی سیانے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوکاں دے
گھر وچ دولت ہوندی اے اوہناں دے کملے جیاں ٹوں

پلے وے زرتاں بندہ اے زرت نہیں تاں خر۔
معنی: زرت: دولت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مَت دتی گئی اے پئی بندے دے
پلے پئے ہون تاں بندے ٹوں ہر ویلے دلیری ہوندی اے
اتے اوہ مرد بن کے ہر کم وچ چھاتی ڈاء کے اگے ہو جاندا
اے اتے جے اوس کول گجھ نہ ہووے تاں اوسنوں زرا کھوتا
ای گنیا جاندا اے۔

پلے ہوون دمیرے، سپوئیں سمجھیں ویاہ۔
معنی: پلے: پاس ☆ دمیرے: دام پئے ہر سپوئیں: نماشاں
ویلا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مَت دتی گئی اے پئی جے پئے کول
ہون تاں شام ویلے ویاہ دا آہر کرن دی صلاح بنے تاں
دن چڑھدے ٹوں ویاہ دا بندوبست کیتا جاسکدا اے۔
پھتو کدوں آہی چھلیاں جوگی۔

معنی: آہی: تھی۔
ویروا: ایس اکھان وچ مَت دتی گئی اے پئی ماڑے بندے
ٹوں نگڑے لوک ہر ویلے جگتاں کر کرای مار دیندے نیں
اتے اوس ٹوں اکا کسے کم جوگا نہیں سمجھدے۔

پھدنی لدھا پَسہ، جاں خان کئے، جاں میں کئے۔
معنی: گئے: لئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مَت دتی گئی اے پئی جے ماڑے

وی لوکی کلمے نہیں سمجھدے سگوں سیانے ای سمجھدے نیں۔

پیسے مائی، پیسے باپ، پیسے دے ہن سھو ساک۔

معنی: سھو: سارے ☆ ساک: رشتے دار۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ

دے لھے ویہارنے لوکاں دی مت ایئی ڈنگی کر دتی اے

پئی لوک پیسے نوں ماں باپ اتے ساک سنین سمجھن لگ پئے

نیں۔

پیسے ہناں کوئی وی نہ چکھے دے نرائن دیا لوکا۔

معنی: نرائن: برہما، خدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہرزانی اپنے

بندے نوں روز رات نوں ایہ ای سبق پڑھاندی اے پئی

رب دے بندیا پیسے ہناں ایس جگ اندر کوئی قدر نہیں اتے

ٹوں بس پیسے دلہتر بن کے پیسے ای کمائی جایا کر۔

نگڑے داسلا ہن کیہ ماڑے دا کلا ہن کیہ۔

معنی: سلا ہن: صفت کرن ☆ کلا ہن: بندن، بھستی کرن

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی گڑیاں کول

دولت چوکھی ہوندی اے ایس لئی اوہناں دی وڈھیائی کئی

کو کیتی جاسکدی اے اتے ماڑے بندے کول ہوندا کجھ

نہیں ایس لئی اوس دی بھستی کرن دا کیہ فائدہ؟

نگڑے ساہنویں بول نہ سکاں ماڑے تے گھروم

معنی: نگڑے ساہنویں: طاقتور دے سامنے ☆ گھروم:

رعب پان۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی عام لوک

نگڑے سامنے جا کے تاں بڑے ای ادب نال گل کر دے

نیں پر ماڑیاں تے ہر کوئی کاٹھی پان دی کر دالے۔

نگڑے نے دال کھاہدی اخے سادہ اے ماڑے

نے دال کھاہدی اخے کنگال اے۔

معنی: کنگال: ماڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر بندہ جے

کر دال ساگ کھاندا ہووے تاں آکھ دیندے نیں پئی بڑا

ای سادہ اے پر اوہو دال ساگ جے ماڑا بندہ کھاندا

ہووے تاں آکھ دیندے نیں پئی ایہدے کول ای کجھ نہیں

جاں ایہ آکھ دیندے نیں پئی ایہ تاں کنگلا اے۔

تہاڈے تھیے ہاسے غریباں دے بھتنے پاسے۔

معنی: تھیے: ہو گئے ☆ پاسے: جسم دے حصے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی نگڑے لوک

ہاسے ہاسے وچ ماڑیاں بندیاں دا نہاون کر چھڈ دے نیں

اتے ہاسے دیاں چھوڑاں نال ای اوہناں دے پاسے بھن

دیندے نیں۔

تھڑا پرانا سونڈ کا میرے بانکے دے ہتھیار۔

معنی: تھڑا: پٹھن لئی اچی تھاں ☆ سونڈ کا: کھوتے تے

سامان لدھن توں پہلاں پایا جان والا انگریزی دے یو

داپانی بھر دا اے اتے اوس ماڑے دا اگوں ہور ماڑے پانی
بھردے نیں۔

تیر نے اُتے بھونکن گئے۔

معنی: تیر نے: لک بدھے ماڑے کپڑے ٹوں دیکھ کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہورتاں ہور
ماڑے بندے ٹوں اوس دے لباس پاروں تاں گئے دی
بنھان کے اوس تے بھونکن لگ پندے نیں۔

ٹکی اُتے تھوم، لکھن والا لکھ گیا، میٹن والا
کون۔

معنی: میٹن: مٹان۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی روٹی اُتے تھوم
دھر کے جے مقدر راں وچ لکھیا ہو یا ہووے تاں اوہ ای
کھانا پند اے۔ لکھی ہوئی تھدیوں کون مٹا سکد اے۔
ٹنڈ دا نے نہیں، گھر آویں سائیاں۔

معنی: سائیاں: مالکا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک انج
دے وی ہوندے نیں پئی اوہتاں دے گھر اگلے ٹوں دین
لئی ہوندا تاں گجھ وی نہیں فیروی لوکاں ٹوں اوہ سائیاں
دوہایاں لائی رکھدے نیں۔

جاں دھن دھنیں، جاں دھن پٹا کیں۔

معنی: دھنیں: دھن والیاں، امیراں پٹا کیں: گپ بازاں

آکھن لوک سیانے

ورگ ٹاکیاں دا بنایا سند۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے لوک
اپنے تھڑے تے بہہ کے کھوتے دا پرائٹنڈ کا کول دھر کے
بہہ رہندے نیں تاں لوک سمجھن پئی ایہہ ایہناں فیشنی لوکاں
دا تھیاراے۔

تھگڈی نال تھگڈی رلدی اے۔

معنی: تھگڈی: کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے لوک
وچارے مہنگے کپڑے وی نہیں خرید سکدے اتے اک
ڈو جے ٹوں کپڑیاں توں دیکھ کے بنھان لیندے نیں پئی ایہ
وی ساڈے ای میل دا اے۔

تھوڑی تے سنتو کھ ای امیرت اے ا تھوڑے
اُتے صبر سنتو کھ کرن امیری اے۔

معنی: سنتو کھ: صبر، امیرت: امیری۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو بندہ تھوڑی
روٹی کھا کے ای صبر کر لیند اے اتے کسے اگے ہتھ نہیں کردا
اوہ ای اصل امیر ہوندا اے۔

تیر اپانی میں بھراں، میرا بھرے کھار۔

معنی: پانی بھرن: خدمت کرن، کھار: ڈولی چاون والے
ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
ہر کوئی کسے نہ کسے دی خدمت ضرور کردا اے۔ ماڑا انگڑے

کول۔

معنی: کوٹھی: دانیاں والا بھڑولا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہڑے گھر
وچ چار پیسے ہون اوہ کسے ٹوں پلے نہیں بندھا۔ بھانویں
اوہ اکا کلا میلا ای کیوں نہ ہووے۔
جیس مل آئی، او سے مل گئی۔

معنی: ملن: قبضہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے دی دھی
بھین وی ماڑے نال ای وی اہی جاندی اے اتے اوس
وچاری دی حالت نہیں بدلدی۔ اوسدے گھر ہر ویلے غریبی
ای نچدی رہندی اے۔

جیہدے دام پلے او ہدی گل چلے۔

معنی: دام پلے: جیب وچ پیسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہڑے
بندے دے کول پیسے ہون گے۔ ہر تھاں اوس دی ای سنی
جاوے گی اتے ماڑے بندے دی کون سن دااے۔

جیہدے گل پلا، او ہنوں سو کھلا، جیہد ا ہتھ
کھلھا، اوسوں خیر سلا۔

معنی: گل پلا: گل وچ پیا کپڑا نہسیا ہو یا بندہ سو کھلا:
سو جی خیر سلا: کوئی خطرہ نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو ماڑا بندہ
کسے دے قابو آیا ہووے اوس تے سارے جرم ای لوک پا

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی دولت جاں
تاں امیر لوکاں کول ہوندی اے جاں مزدگپ لا کے رائی دا
پھاڑ بنان والیاں گپ بازاں کول ہوندی اے۔

دجھے جاوے بھکھا، اتر ملے سگا۔

معنی: اتر: جواب سگا: رکھا بے رخی والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھکھا بندہ
جیہڑے پاسے وی جاوے اگوں اوس ٹوں لوک بے رخی
نال ای جواب دیندے نیں۔

جدد بے جھیں، بودیوں لئیں۔

معنی: بودیوں لئیں: ہر تے رکھی والاں دی لٹ توں لئیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک
وچارے ساری عمر غریبی نال گھول گھلدا یاں ای گدار
دیندے نیں اتے اوہناں دی حالت ساری عمر نہیں
بدلدی۔

جدوں جیواں گے، تدوں سپواں گے۔

معنی: تدوں: اوس ویلے سہ سپواں گے: یاد کراں گے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے بندے
دی زندگی کیونکے کردیاں ای لنگھ جاندی اے اتے غربت
جیڈی بڑی ہو رکوئی شے نہیں ہوندی۔

جس دی کوٹھی دانے، او ہدے کملے وی سیانے۔

مُصِیبتاں بَر دوائے اوہ کم برے ای نہیں چڑھا۔
 جیہناں دے گھر دانے، اوہناں دے کملے وی
 سیانے، جیہدی کوٹھی دانے، اوہناں دے کملے وی
 سیانے۔

معنی: کملے: احمق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی گھڑے اتے
 کھاندے پیندے گھراں دے کملے لوکاں تُوں وی لوک
 سیانے جان کے سلاماں کر دے رہندے نیں اتے ماڑیاں
 دے سھوگن اتے دانش وِچ ای رہ جاندی اے۔

چائیں چائیں وِتاں، بھس بھڑولے گھتاں۔

معنی: وِتاں: جانواں ☆ بھس: خاک ☆ گھتاں: پاواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی بندہ کوئی کم
 بڑے ای چاچوانال کر دوائے پر اوس دا فائدہ کجھ وی نہیں
 ہوندا۔ کئی کملے لوک کم کار کر کے وی کجھ کھٹ کھا نہیں
 سکدے۔

چٹھی چٹھی، اندر نہ دمڑی۔

معنی: چٹ چٹھی: گورارنگ ☆ دمڑی: پیسے دلہہ تھارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کئی لوک بس چٹا
 رنگ ای لئی بھر دے نیں پر اوہناں دی جیب وِچ کھوٹا پیسہ
 وی نہیں ہوندا اتے اوہ وِچارے چٹے بھکھے ہوندے نیں۔

چن دی آہی ٹوٹے، آن بٹھائی کوٹے۔

دیندے نیں اتے ہر کوئی اوہنوں دیکا مارن دی کوشش کردا
 اے پر جیہڑے بندے کول پیسہ دھیلاؤل ہووے اوہنوں
 ہر تھاں ای کوئی پرواہ نہیں ہوندی۔

جیہدے مگر گت نہ ہووے، دُنیا اوہدے مگر بھڑا ہکر
 بندہ دیندی اے۔

معنی: بھڑا ہکر: جھاڑو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جے ماڑے
 دی زبانی گت نہ کر سکے تاں سارے لوک اوس دے متھے
 ایہہ سارے الزام لا دیندے نیں۔ غریب بندے تُوں ہر
 کوئی اگے لائی بھر دوائے اتے گھڑے دی واءِ ول وی کوئی
 نہیں ویکھدا۔

جیہدے ہتھ ڈوئی، اوہدا سھو کوئی۔

معنی: ڈوئی: سالن پان والا وِچاچا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جیہدے ہتھ
 اختیار دی واگ ڈور ہووے سارا جہان اوسے دی آؤ بھگت
 کر دوائے۔ اتے ماڑے نال؛ کوئی سلام دُعالے کے راضی
 نہیں ہوندا۔

جیہڑی جانی جوگی تھگدی لائی اوہ جانتگی ای رہی۔

معنی: جانی: جگہ ☆ جوگی: لئی ☆ تھگدی: کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کئی وار ایہ ہوندا
 اے پئی جیہڑے کم لئی بندہ سارے وخت بھوگدا اے اتے

معنی: ٹوٹے بٹکرے ☆ کوٹے: قلعے وچ۔

پکواون۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی واری ماڑی
حیثیت دے لوکاں ٹوں اُچار تہہ مل جاوے تاں اوہ پاٹ
کے مر جاندے نیں اتے اوس مرتبے ٹوں سہار نہیں
سکدے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی گلڑے لوک
سردے ہجندے گھراں دے پروہنے بن دے نے اتے
اوہناں دی چنگی ٹہل سیوا کیتی جاندی اے پر ماڑا جدوں کوئی
کسے ول جاندا اے تاں اگلے ماڑے اوسدی سیواوی اپنی
ہستی مطابق ای کرنی ہوندی اے۔

چن دی چاننی تے غریب دی جوانی انج ای
جاندی اے۔

داتے دادان، غریب دا اشنان۔

معنی: دان: عطا ☆ اشنان: نہاؤن۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی چن دی چاننی
وچ وی لوک گھٹ ای کم کردے نیں اتے اوہ کسے دے کم
گھٹ ای آؤندی اے۔ ایسراں ای ماڑے غریب دی
جوانی وی بے کار ای فر جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں وی کوئی
سخی بندہ کسے ٹوں کوئی شے دان کردا اے تاں ماڑے
غریب ٹوں موج لگ جاندی اے۔

چوڑے والی دی، چوڑے والا ای بانہہ پھڑدا
اے۔

دمڑا تسی کا جو خرچے او رکھائے۔

معنی: دمڑا: پیسہ ☆ تسی کا: اوسے دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کھاندے
پیندے لوک سوکھے لوکاں نال ای ساکا چاری کردے نیں
اتے ماڑے نال ساکا چاری کرن لئی کوئی وی تیار نہیں
ہوندا۔

ویروا: بابا نانک شاہ فقیر ہوراں دے ایس شعر رنگے اکھان
وچ مت دتی گئی اے پئی جو بندہ پیسے ٹوں خرچ کردا اے
اتے اوس نال موج میلہ کردا اے پیسہ بس اوسدا ای ہوندا
اے۔ اتے جو جوڑ جوڑ مر جاندا اے اوہ جان لکیاں گجھ وی
نال لے کے نہیں جاندا۔

خاناں دے خان پروہنے، جھنپوٹیاں دے
جھنپوٹ، خاناں ٹوں مارن بکرے، جھنپوٹ
رنھاون موٹھ۔

دینہہ سدا ہکو جیسے نہیں رہندے۔

معنی: دینہہ: دن۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جبکہ بندے
تے غریبی آ جاوے تاں اوس ٹوں ہمت نہیں ہارنی چاہیدی
آکھن لوک سیانے

معنی: پروہنے: مہمان ☆ جھنپوٹیاں: ماڑیاں ☆ رنھاون:

معنی: رَج آن رَج ہان: جدوں امیری آ جاوے ☆ کد
آن: بھوئے چڑھن۔

دیروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
دے ڈھڈ وِج روٹیاں ہون تاں اوس ٹوں گلاں آپے ای
آؤن لگ پندیاں نیں اتے بھکھے بندے دے مُونہوں گل
وی نہیں نکلدی۔

رَج کھان دیاں گلاں نیں؛ آٹا لگے تاں طبلے
پٹا کدے نیں۔

معنی: طبلے: اک ساز ☆ پٹا کدے: آواز دیندے۔

دیروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی بھکھے بندے
ٹوں جدوں روٹی لہج جاوے تاں اوس ٹوں وی گلاں آؤن
لگ پندیاں نیں اتے طبلہ وی اودوں ای پٹاک دا اے
جدوں اوس ٹوں آٹا لگ جاوے۔

رَج ٹوں ای سارے جِج نیں۔

معنی: جِج: خیمیاں۔

دیروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جدوں بندہ
کھاندا پندا ہووے تاں اوس ٹوں سارے ای طریقے
سلیجے آجاندے نیں اتے بھکھے ٹوں کجھ نہیں بُجھدا۔

رَجی دی ماں کجی۔

معنی: کجی: عزت دار۔

دیروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جو گھروں

ایس لئی پئی رِب سچا دِن پھیردا ای رہندا اے اتے چنگے
دناں دی آس رکھنی چاہیدی اے۔

رِب امیر لاگے قبروی نہ دیوے۔

دیروا: ایس اکھان وِج امیراں دی بے جسی تے طنز کردیاں
دیا گیا اے پئی امیر مریا ہو یا وی نالدے ماڑے مُردے
ٹوں تنگ کر سکدا اے ایس لئی اوس نیڑے تاں قبروی نہیں
ہونی چاہیدی۔

رُٹھی گولی کس منائی، بتر کھانندی گھر ٹوں آئی۔

معنی: رُٹھی: ناراض ☆ گولی: باندی؛ نوکرانی ☆ بتر:
جھپیاں۔

دیروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی جے کوئی
ماڑے نال دھرو کرے تاں اوس وچارے ٹوں مگروں کوئی
دلاسہ وی نہیں دیندا اتے اوہ وچارہ رو دھو کے آپے ای گھر
ٹوں پرت آؤندا اے۔

رُٹھے کوں کیں منایا بھکھ لگی تاں آپے آیا۔

معنی: کیں: کس نے۔

دیروا: ایس اکھان وِج مَت دتی گئی اے پئی رُسے ہوئے
ماڑے بندے ٹوں کوئی وی چکھے جا کے نہیں مناندا اتے اوہ
وچارہ رو دھو کے جدوں ہف جاندا اے تاں گھر ٹوں پرت
آؤندا اے۔

رَج آن تے کد آن ارج ہان کد ہان۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کوئی وی عقلوں
ماڑا جاں چنگا گھٹ ای ہوندا اے پر جیہڑے گھر رزق چلا
جاندا اے او تھے ادب آداب آپے ای آجاندا اے۔

روپے دی وڈیائی، آبہو بھائی۔

معنی: وڈیائی: خوبی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی پیسے دی ایہہ
ساری خوبی اے پئی ہر کوئی آئے گئے پیسے والے دی
عزت آدر کردا اے۔

روندا کیوں ایس اے تھالی وِچ کجھ نہیں دسدا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
سبھ تھوڑاں اتے لوڑاں دے ای رونا نہیں اتے جیہڑے
کول پیسے نہیں اوسدا ہر کوئی غلام اے۔

ساڈا کپہ جینا مینہہ لتھے تاں مر گئے، ڈھپ چڑھی
تاں جی پئے جینا ساڈے شاہو کاراں دا۔

معنی: شاہوکاراں: سودتے قرض دین والے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ماڑے لوکاں دا
جین وی کوئی جین نہیں ہوندا اتے جین بس پیسے والیاں دا
ای ہوندا اے۔

سوءِ عیال دا ہکو عیب بھکھ ہے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
سبھ توں وڈا عیب بس بھکھ ای اے جو بندیاں دے سو گن

باہروں سوکھا ہووے او ہناندے سارے جیاں دی ای
لوک عزت کردے نہیں۔

رہتے ہوئے آل انگلیاں چٹنیاں اوکھیاں
ہوندیاں دس۔

معنی: چٹنیاں: جیہڑاں نال صاف کرنا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی سوکھا بندہ
ہائیں مائیں کینی حرکت نہیں کردا۔ اتے ماڑا بندہ اپنی تھوڑ
پاروں ای ساریاں ماڑیاں حرکتاں کردا رہندا اے۔

رجیا کپہ جانے بھکھے دی سار۔

معنی: سار: خبر۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
ٹوں رج کے ٹکڑ لکھدا ہووے تاں اوہ ماڑیاں بارے سوچن
ای جھڈ دیندا اے اتے اوہناں نال گل بات کرن وِچ وی
اپنی ہتک سمجھدا اے۔

رجیا ہو یا ڈھڈ فارسیاں بولد اے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں بندہ
رج جاوے تاں اوہ اولیاں بولیاں بولن سکھ لئیں اے اتے
جدوں بھکھا ہووے تاں اوس ٹوں روٹی پوری کرن دی
فکراں کھا جاندا اے۔

رزق ای اصل وِچ راجہ ہوندا اے۔

معنی: راجہ: بادشاہ۔

بھانویں گدھا وی ہووے اوس ٹوں لوک اگے ای لائی
رکھدے نیں۔ اتے ہر ویلے کم وچ جوئی رکھدے نیں۔

غریب دا پتر رہ گیا ہئی، امیر دی دھی نہ پٹھی
ہئی۔

معنی: رہ گیا: شادی نہ ہو سکی ☆ پٹھی ہئی: کواری رہ گئی۔
ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی ماڑے
لوکاں دے منڈیاں ٹوں ساک نہیں لہدے پر انج کدی
نہیں ہو یا پئی امیر لوکاں دی دھی ویا ہنوں رہ گئی ہووے۔

غریب دا جمن رکیہ تے مرن رکیہ۔
معنی: جمن: پید اہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے لوک
وچارے دکھے کھاندے ای ایس جگ تے آؤندے نیں
اتے دکھے کھاندے ای ایس تھوں لڑ جاندے نیں۔

غریب دانوالہ بڈا سہی ہوندا اے / غریب دانیالہ
بڈا سہی ہوندے۔

معنی: نیالہ: نوالہ ☆ بڈا: وڈا بڈا ☆ سہی ہوندا: جا پدا۔
ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی امیر لوک
ماڑے ٹوں روٹی کھاندیاں وی نہیں دیکھ سکدے اتے اوہ
روٹی وی اوہناں دا کھوہ لئیں ٹوں جی کر دا اے۔

غریب دی ہاہ توں بچنا چاہیدا اے۔
معنی: ہاہ: آہ۔

مکا دیندی اے اتے جگ دے لوکاں ساہنویں پینا کر دیندا
اے۔

شالا غریب کوں ماں نہ جاوے۔
معنی: شالا: خندا کرے ☆ جاوے: جے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے بندے
ٹوں جگ اندر اپنے وخت دیکھنے پندے نیں پئی اوہ نہ ای
جے تاں چنگار ہندا اے۔

شاہو کاراں ٹوں کنڈا پڑیا، سبھا دیکھن آیا، غریب
وچارہ پہاڑوں ڈھٹھا، کسے نہ پکڑا اٹھایا۔
معنی: کنڈا پڑیا: کنڈا چھپیا ☆ سبھا: سارے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی نکلے بندے
ٹوں ماڑی جیہی تکلیف وی ہو جاوے تاں اوہ اخباراں وچ
چھپ جاندی اے پر ماڑا بھانویں پہاڑوں ڈھبہ پوے
اوس دی وات لئیں کوئی نہیں آؤندا۔

غر بت داتیل نہیں بلدا، بختوند داپانی بلدا ہے۔
معنی: بختوند: مقدر اں والا ☆ بلدا: جلد اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے لوکاں دا
تیل وی نہیں بلدا اتے مقدر اں والیاں داپانی وی نکل پھندا
اے۔ اوہ جو چاہن کر لئیںدے نیں۔

غریب تاں شالا گدھا وی نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑا تاں

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کدی وی کے
غریب دی ماں داویاہ ای نہ ہودے اتے غریب جے تے
فیر دھکے دھوڑیاں توں بچیار ہوے۔

غریب دی کئی مُڈھی، ہک کھٹڑا ہک مُڈی۔

معنی: مُڈھی: مُڈھ، جائیداد ☆ کھٹڑا: کھاٹ، منجی ☆ مُڈی:
چٹائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ماڑے
وچارے دی کھیڑی لئیں چوڑی جائیداد ہوندی اے اوس
نمانے کول بس اک منجی اتے اک وچھو نا ہوندا اے۔

غریب دی ہنجھ تے بیڑی دا ونجھ، ہنجن پاتال
توڑی۔

معنی: ہنجھ: ہنجھ، فریاد ☆ ونجھ: بانس، چپو ☆ ہنجن: جان ☆
پاتال: ڈونگھ، تھلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ماڑے لوکاں
ٹوں تنگ نہیں کرنا چاہیدا اوہ ایس لئی پئی غریب دی ہاہ اتے
بیڑی دا بانس تھلے توڑی اپڑ جاندا اے۔

غریب دی گڈینہ ونکاراں دی وات۔

معنی: گڈینہ: کھوتی ☆ ونکاراں: جمع ونکار دی، وگاڑ مُفت
وِچ لیا جان والا کم ☆ وات: جوگی، لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ماڑے بندے
کول جے کوئی جانور وی ہووے تاں امیر لوک اوس ٹوں ہر

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی کدی وی کے
غریب ٹوں تنگ نہیں کرنا چاہیدا ایس لئی پئی جدوں غریب
دی ہاہ اسمانے جاندی اے تاں اوتھوں پنڈاں قہر لے کے
پرندی اے۔

غریب دی تینویں، جنے کھنے دی بھابھی۔

معنی: تینویں: زنائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی ماڑے لوکاں
ٹوں امیر لوک آویں ای جگتاں کردے رہندے نیں
۔ اتے اوہناں دیاں زنائیاں ٹوں بھابھیاں آکھ آکھ جگتاں
کردے رہندے نیں۔

غریب دی چُپ بُری، ہاڑ دی دُھپ بُری، سُوردی
گھت بُری۔

معنی: گھت: گھات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دتی گئی اے پئی جدوں وی کوئی
ماڑے تے ظلم کرے تاں اوہ آگوں بھانویں چُپ ای نظر
آوے پر اوسدا دل بد ایسیاں کر رہیا ہوندا اے، ایسراں ہاڑ
مہینے دی دُھپ توں بچنا چاہیدا اے اوہ سردے اندر وڑ
جاندی اے اتے سور جدوں گھات لاکے بہہ جاوے تاں
اوس توں بچن دی واہ لانی چاہیدی اے۔

غریب دی شالا ماں نہ ویہا ہوے ہا۔

معنی: ویہا ہوے ہا: شادی کرے۔

معنی: رُکھی: ہناں لازمے توں، سالن توں بغیر ☆ ڈہنہہ:
دن ☆ تھئے: ہو گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی اک تے
ماڑیاں وچاریاں توں رُکھی سُنکھی کھا کے ویلا لنگھانا پند
اے اتوں گرمیاں دے دن وڈے ہوندے نیں اتے ملکن
وچ نہیں آؤندے۔

غریباں روزے رکھے، دن لتیں آئے اغریباں
روزے رکھے، ڈہنہہ وڈے تھی گئے۔
معنی: لتیں: وڈے ☆ تھی گئے: ہو گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے توں
جدوں وی بگڑے نال کوئی کم پئے جاوے تاں اوہ کم لک دا
ای جاندا اے اتے امیر لادے ای لائی جاندا اے۔

غریباں توں رب دی مار۔
معنی: مار: گھانا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑیاں
وچاریاں توں رب ولوں ای گھانے پئی جاندا نیں۔ اوہ
اپنے ولوں چنگاوی کرن تاں ماڑا ہو جاندا اے۔

غریباں توں لگڑوی ای کڑھی۔
معنی: لگڑوی: مرغی۔

ویروا: ایس اکھان وچ غریباں توں طنز کردیاں آکھیا گیا
اے پئی ایہناں مرغی وی پکائی ہووے تاں وی اوس توں

ویلے مُفت وچ ای ورتی رکھدے نیں۔

غریب وچ حلیمی ہووے تاں گذر ہوندا اے۔
معنی: حلیمی: مسکینی ☆ گذر ہون: گذارا ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریب عام
طوّر تے گہند بڑے ای ہوندے نیں اتے جے غریب حلیم
طبع دا ہووے تاں چنگار ہندا اے۔

غریباں تھے پٹھ، دجھو اٹھالے ای کوئی نہ اغریباں
او تھے پٹھ، دجھو اٹھاوے کوئی نہ۔

معنی: اُتھے: او تھے اوس تھاں تے ☆ اٹھالے: اٹھائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ ماڑے بندے توں مت دتی گئی
اے پئی اوہنوں مجلس وچ پٹھن لکیاں اجیہی تھاں لہنی
چاہیدی اے دجھو اہنوں کسے ہو توں بٹھان لئی نہ اٹھنا
پوے۔

غریباں دا آٹا ڈھلا ای ہوندے۔

معنی: آٹا ڈھلا: اجیہا گھیا آٹا جیہدی روٹی نہ پک سکے مقدر
ماڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑیاں وچاریاں
دے مقدر وی اوہناں نال دے ای ہوندے نیں اتے
سارے جہان دے دکھاوہناں نال ای پیار کردے نیں۔

غریباں دی روٹی رُکھی تے ڈہنہہ وی وڈے
تھئے۔

غریبی گل دا گانڈھا، امیری ہتھ دی میل اگریبی
گل دا گہنا، اتے دولت ہتھ دی میل۔

معنی: گانڈھا: گہنا، زیور ☆ میل: بیٹی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریبی ایڈی
بُری شے دے پئی اوہ ہر اک دے چہرے توں ای پڑھی جا
سکدی اے اتے امیری دا سارا نشہ ہتھ دی میل دولت
پاروں ہوندا اے جو دولت دے مک جان مگروں لہہ جاندا
اے۔

غریبی میعادتے تلسی، تنگ اکڑا کے رکھنی ہے۔

معنی: تلسی: ٹلے گی ☆ تنگ: لت ☆ اکڑا: بندھی کر کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی ماڑے لوک
انج دے وی ہوندے نیں پئی اوہ اپنی غریبی دی پرواہ نہیں
کردے اتے اپنی آکڑ وچ ماسہ فرق نہیں پئین دیندے۔

غریبی میعادتے ویسی بندر تال گٹوں۔

معنی: ویسی: جاوے گی ☆ بندر: بندر ☆ گٹوں: مانوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی ماڑے لوک
انج دے آہلسی ہوندے نیں پئی اوہ اپنی غریبی مکان لئی ہتھ
پیر نہیں مار دے سگوں اوہ ہر ویلے تے لت دھر کے بہہ
رہندے نیں۔

غریبی وچ حلیمی ہووے تال گڈر ویندی ہے۔

معنی: حلیمی: مسکنی ☆ گڈر ویندی: گڈر جاندی۔

کڑھی جاں عام کھانج ای سمجھدے نیں۔

غریباں ٹوں کنک ای اناج اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی ماڑے اپنے
آپ ٹوں جگت کردیاں آکھ دیندے نیں پئی اسی تال
کنک ٹوں ای اناج سمجھ کے کھالاں گے۔

غریباں ٹوں کھنڈا کڑا، ہی چنگا اے نہ لنگھو تال
گھیو دے گھٹ نال لنگھالاں گے۔

معنی: کھنڈا کڑا: حلوہ ☆ گھٹ: گھونٹ۔

دیروا: ایس اکھان وچ ماڑیاں ولوں جگت کردیاں آکھیا گیا
اے پئی اوہ تال سادی جیہی خوراک نال وی گزارہ کر
سکدے نیں اتے حلوے دے نال دیسی گھیو دا گھٹ بھر
کے وی گزارہ کر سکدے نیں۔

غریبی بڑی بی بی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریب ایڈی
بُری شے دے پئی ایہ چار چو فیروں بندے دیاں ساریاں
راہوں بند کر دیندی اے اتے اوس ٹوں کسے جوگا نہیں رہن
دیندی۔

غریبی کھیہ کھوالدی اے۔

معنی: کھیہ: بیٹی ☆ کھوالدی: کھواندی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریبی بندے
ٹوں مٹی کھان اتے گھٹیا کم کرن تے جھو ر کر دیندی اے۔

اگ نبجھا کے سوندا اے اتے دن چڑھدے ٹوں اوس اگ دا
مچ فیر مچ پیندا اے۔

فقیر دی پرتے امیر دا ڈر برابر اے۔

معنی: پرتے: کسے شے دی لوڈ نہیں ☆ ڈر کار: ڈر کار۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی فقیر جیہڑے
بندے کولوں گجھ لے کے کھا لوے اوہ نصیباں والا ہوندا
اے اتے جس ٹوں پرتے آکھ کے نال دیوے اوس دے مقدر
بھیڑے ہوندے نیں اتے امیر وی جسوں ڈر کار دیوے
اوہوں گجھ نہیں لہندا۔

فقیر ی دی بو چلی جاندی اے امیر ی دی بو نہیں
جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ جے ایسا
ماڑا ہو جاوے پئی اوہ منکن تے مجبور ہو جاوے تاں وی
اوسدے دن پرتن تے اوس دی ٹوڑ جاندی اے پر امیر ی
ایڈی بُری شے دے پئی امیر جے غریب وی ہو جاوے تاں
اوسدی آکر نہیں جاندی۔

کال جلد ار ہندے کا لکھ نہیں جلدی۔

معنی: جلد: ٹوڑ جاندی ☆ کا لکھ: کالک۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے بندے
اُتے ماڑا ویلا آ جاوے تاں اوہ منک جاند اے پر جے
بندے ٹوں کوئی بدنامی لگ جاوے تاں اوہ ساری عمر نہیں

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے بندے
تے غر بت وی آ جاوے تاں بندہ خوش اخلاق اتے مسکین
طبیعت دا مالک ہووے تاں اوسدی غریبی سوکھی لنگھ جاندی
اے۔

غلام تے چننا مونہہ لکھیا بھیڑا۔

معنی: بھیڑا: بُدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غلام اتے
چھولے جے مونہ لگ جان تاں بندہ اوہناں توں اوکھی ای
جان بھڈا سکدا اے۔

فاتے پے مہراں گے لاڈ پے کراں گے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک اپنی
غریبی نال گھول کرن دی کوشش نہیں کردے سگوں ہتھ تے
ہتھ رکھ کے بہہ رہندے نیں اتے بال بچے نال لاڈ
کردیاں دیہاڑی لنگھا دیندے نیں۔

فریدا موتوں بھکھ بُری راتیں ستوں کھا کے
دے فیر کھلی۔

معنی: بُری: بھیڑی ☆ ستوں: توں ستا ☆ دے: دن
ویلے۔

ویروا: بابا فرید شکر گنج "ہوراں دے ایس اکھان رنگے شعر
وچ مت دتی گئی اے پئی موت ایڈی بُری شے دے پئی ایہ
موت نالوں وی مارو ہوندی اے۔ بندہ رات ٹوں ڈھڈی

مکدی۔

کال داماریا ہر کوئی ہاریا۔

معنی: کال: قحط۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی قحط اتے غریبی

لوکاں دا خلیہ وگاڑ کے رکھ دیندی اے۔ اتے جیہڑی

تھانویں کال پئے جان اوتھوں دے گھراں وچ غریبی دھاء

کے وڑ جاندی اے۔

گجھ چکی ڈلھسی، گجھ دانے گلے۔

معنی: ڈلھسی: ڈھیلی ☆ گلے: گیلے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریب لوکاں

وچاریاں دے سارے سندا ای ماڑے ہوندے نیں اتے

اُتوں دانے وی گلے پیش پئے جان تاں چکی وچاری نے

کیہ پیہنا ہوندا اے۔

گجھ نہ پئے، کتے پیا جھلے۔

معنی: جھلے: آدر بھاء کرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہڑے

بندے کول دولت نہیں ہوندی اوہ ماڑیاں اتے بھیدیاں

لوکاں نال وی یاریاں گنڈھار ہندا اے۔

گجھ ہل ڈلھے، گجھ جو ترے ڈلھے۔

معنی: ڈلھے: کھو چلے ☆ جو ترے: پہلی ٹوں اِکوار واہیا جان

دا عمل۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی ماڑے لوک

انج دے وی ہوندے نیں پئی گجھ تاں اوہناں دے سندا

ڈلھے مٹھے ہوندے نیں اتے گجھ اوہ آپ وی آہلسی بن

جاندے نیں اتے کم کار جو گئے نہیں ہوندے۔

کسے دتی مکدی، مول نہ لتھی بھکھدی۔

معنی: مکدی: کترا، پکی ہوئی کتک دی تھسی ☆ بھکھدی:

بھکھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے ٹوں

رب ای دیوے تاں پوری پندی اے کسے دے دتیاں

بندے دی کدی پوری نہیں پئے سکدی۔

کسے نے پیتا دودھ، کسے نے پیتا پانی، اوڑک

سھناں دی لنگھ جانی۔

معنی: اوڑک: آخر کار۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کوئی چنگا کھا

لوے جاں بھیدار زندگی سھناں دی لنگھ ای جاندی اے۔

کنگالی دا بچپن زری بادشاہی، امیری دا بڈھیا

بھس چائی۔

معنی: کنگالی: عُربت ☆ بڈھیا: وڈیری عُمر ☆ بھس چائی:

کھسبہ خواری۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بچپن جے کر

غریبی وچ لنگھے تاں وی بندے ٹوں پرواہ نہیں ہوندی پر

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر بندہ اکو جیہی
 حثیت دامالک نہیں ہوندا۔ کوئی کسے دی گھٹ مدد کرسکدا
 اے اتے کوئی گجھ وی دین جوگا نہیں ہوندا۔

کیہ پدی دی جان کیہ پدی داشور بہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے بندے
 نے کسے ٹوں دینا وی کیہ ہوندا اے ہر بندہ اپنی حثیت
 موجب ای کسے دے نال ورتدا اے۔

گنڈھوں خالی خُدا سواالی۔

معنی: گنڈھوں: جیب توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہڑے
 بندے دے کول دولت نہیں ہووے گی اوہ ہر ویلے رب
 اگے ای ارداساں کردار ہندا اے۔

گھروں بھکھاتے باہروں وی بھکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو بندہ گھروں
 کھا کے نکلے گا باہروں وی لوک اوس ٹوں ای روٹی ٹکر
 پچھن گے اتے جو گھروں بھکھانکے گا کوئی اوس ٹوں روٹی
 دی صلح نہیں مارے گا۔

لاپچی دا بھرت کدی نہیں بھرتیچدا۔

معنی: بھرت: ڈھڈالاج ☆ بھرتیچدا: بھریا جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی لاپچی بندہ ہر
 کسے اگے مونہہ اڈی رکھدا اے پر اوس دالاج کدی وی پورا

امیر لوکاں ٹوں جدوں بڑھیا آؤندا اے تاں ہر جی نفسا
 نفسی داشکار ہون پاروں اوسدا حال وی نہیں پچھدا۔
 کوٹھے والاروئے چھتر والا سوئے۔

معنی: چھتر: کانیاں دا کوٹھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
 لوکاں کول جی ودھ دولت آجاندی اے او تاں ای اوہناں ای
 ہور دولت اکٹھی کرن دالاج ودھ جاندا اے پر ماڑا بندہ بے
 فکر ہو کے سرہانے بانہہ دے کے گھوک ستار ہندا اے۔

کوڈی نہ ہووے پاس، میلہ لگے اداس۔

معنی: کوڈی: پیسہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے دی
 جیب وچ جے پیسے ہون تاں ای اوہ ہر کم کرداسکدا اے
 نہیں تاں بھرے میلے وچ وی بندہ اداس ہو یا ٹر یا بھردا
 اے۔

کون سوچھی، جس دی گچھ تھلے ڈول۔

معنی: سوچھی: سوٹو پیاں والی ☆ گچھ: بخل۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہدے کول
 دولت ہووے اوس دالباس اتے بھریو اوکھ کے لوک اوس
 ٹوں سمجھدار آکھن لگ پندے نیں پر جیہدے کول دولت نہ
 ہووے اوس دے سارے گن ای گھل ہو جاندا نیں۔

کوئی سوئی جوگا، کوئی سلائی جوگا۔

نہیں ہوندا اوہ ایس لئی پئی اوہ رب دے دتے اتے اُتے شکر
نہیں کردا۔

پچھی پنیاں آدر نہیں۔

معنی: پچھی: دولت ہن پنیاں: بغیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر بندے دی
عزت بس اوسدی دولت پاروں ای ہوندی اے اتے
دولت توں بغیر چنگے گن وی کسے کم نہیں آؤندے۔

لوڑ بُری کہ چھری۔

معنی: لوڑ: ضرورت۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی لوڑ ایڈی بُری ہے
وی پئی لوک اپنی مجبوری دی چھری نال اپنی دھون لہان
ٹوں تیار ہو جاندا ہے۔

لوکاں دے چار بھرا ساڈا ہکو خدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ وچ
لوکاں ٹوں تاں اپنے بھرانواں داماں ہوندا اے پر صابر
لوک بس اللہ قول ای دھیان رکھدے نہیں۔

ماڑاڑے تاں اکت وانگر ہوندا اے۔

معنی: اڑے: اڑ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریب عام
طور تے اٹکھ والے ہوندے نہیں اتے اوہ کسے گل تے اڑ
جان تاں اوہناں داسجاء اک وانگ کوڑا ہو جاندا اے۔

ماڑے دانندنا کیہ، گنگڑے داسلا ہنا کیہ۔

معنی: بندنا: رو کرنا، کمزوری کڈھنا ☆ سلاہنا: تعریف کرنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑا تاں

پہلاں ای ماڑا ہوندا اے اوس دی کمزوری پھڑن کبھو اڈکھا

کم ایس اتے گنگڑے دی تعریف کیہ کرنی دولت پہلاں

ای اوسدے کول ہوندی اے۔

ماڑے دی ماں گچھ اچ پٹھی رووے۔

معنی: گچھ: بغل۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے اپنے

مقدراں پاروں روندیاں دھوندیاں ای زندگی لنگھا دیندے

نیں۔

ماڑے سین چنگے ماڑا گواہنڈھ مندا۔

معنی: سین: دوست۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھیردے

دوست تاں کدی کتے کم دے ای جاندا ہے نہیں پر بھیردے

ہمسائے ہر ویلے پریشانی پائی رکھدے نہیں۔

ماڑے ٹوں کاوڑ ڈاڈھی آؤندی اے۔

معنی: کاوڑ: غصہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غریب بندے

دی نفسیات ای وگاڑ کے رکھ دیندی اے اتے ماڑے

بندے ٹوں غصہ وی عام بندے نالوں ودھ آؤندا اے۔

مر مر ہڈھی گیت گایا لوکاں بھانے دیاہ۔

معنی: ہڈھی: وڈھیری عمر دی زنانی ☆ لوکاں بھانے: لوکاں دے خیال وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے لوک رو
گرلا کے کم ہرے چاڑھ دے نیں پر لوک اوہناں ٹوں
مزاخ کردے نیں پئی کم چنگا نہیں ہويا۔
مُفلسی وچ آنا گلا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے بندے
دے ہر کوئی عیب ثواب من دار ہندا اے اتے اوسدے
کُناں ول کوئی گھٹ ای جھاتی پاندا اے۔
منیسی تے کیہ گھیسے، رُنگی تے کیہ کھُسس۔
معنی: منیسی: من جاوے گا ☆ رُنگی: رُسے گا ☆ کھُسی:
کھو لے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ ماڑیاں بارے دیا گیا اے پئی اوہ
من جان تاں کسے ٹوں کیہ دے سکدے نیں اتے رُس
جان تاں کسے دا کیہ کھوسکدے نیں۔

زردھن تیرے تن ناں، لُچا، غُنڈا، بیہمان۔

معنی: زردھن: جیہدے کول دھن نہ ہووے، غریب۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی لوک ماڑیاں
تے ای سدا بد معاش ہون اتے بیہمان ہون دا اُترام لا
دیندے نیں حالاں اوہ آپ سارے اوہراں دے ای کم
کردے نیں پر گنڈے ٹوں کوئی وی مونہہ تے نہیں بند دا۔

ننگا پت، چوراں وچ کھیڈے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہدے
بندے دے کول گجھ نہیں ہوندا اوسدا کوئی چور کیہ لاہ کے
لے جاوے گا اتھے جا کے چورا پنا ویلا ای دنجاوے گا۔

ننگی بھلی کہ ڈھا کے مو لھا۔

معنی: ڈھا کے مو لھا: بغل وچ مو لھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی آہلسی لوک کم
کرن توں گھبرانداے نیں اتے اوہ آکھدے نیں پئی اپنی
بغل وچ چول چھرن والی مو لھی چکن نالوں تاں ننگا رہ لین
چنگا ہوندا اے۔

وڈھے وڈھے جو دسدے لوک، تن کو بیاپے چننا
روگ۔

معنی: تن کو: اوہناں ٹوں ☆ بیاپے: لگ جاوے ☆ چننا
روگ: پریشانی رہن دی بیماری۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو لوک عام
طو رتے مالی پکھوں گنڈے نظر آؤندے نیں اوہناں ٹوں
چننا اتے پریشانی دی بیماری لگ جاندی اے۔

ہتھ پلا سکھنا، مولا پردہ رکھنا۔

معنی: ہتھ پلا: دامن ☆ سکھنا: خالی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے دے
کول گجھ وی نہ ہووے تاں وی اوس ٹوں رب اگے دُعا

کر دیاں رہنا چاہیدا اے۔ اوہ ای سبھ دے پردے رکھن والا اے۔
 ٹوں نوں نوں دولت لہج جاوے اوہ ہر ویلے بھونڈاں
 ماردے بھردے نیس۔

ہتھ خالی تے رب والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے
 دے کول کجھ نہ ہووے مڑوی اوہ پیداکرن والا اوس دا کوئی
 نہ کوئی وسیلہ بنا دیندا اے۔

ہتھ وچ لیا کاسہ پیٹ دا کیہ سا سا۔
 معنی: کاسہ: منگن والا پیالا ☆ سا سا: سہنسا، فکر پریشانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندہ
 ہتھ وچ پیالا پھڑکے منگن نکل ای پوے تاں اوس ٹوں
 روٹی دی کوئی فکر نہیں رہ جاندی۔

ہس گہنا، سر بت گہنا، غریب دی رن دا گت گہنا۔
 معنی: ہس گہنا: ہاسے دا زیور ☆ سر بت
 گہنا: سر واہ سوار کے رکھن۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے دی
 زنانی سونے دا زیور تاں پان جوگی نہیں ہوندی اوہ اپنے
 ہاسے اتے بنا شگھار دے زیور ناں ای گھر دے ٹوں
 پر چاندی رہندی اے۔

ہننے میر، ہننے میری۔

معنی: میر: امیر ☆ میری: امیری۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جیہڑے لوکاں

☆☆☆☆

امردانش

معنی: جھیں: نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں یاری
وی اپنے جودے جی نال ای لانی چاہیدی اے۔ جے بندہ
اپنے توں گھڑے بندے نال یاری لاوے گا تاں اوہ جی
ہوئی بازی وی ہار دیوے گا۔

اپنی کیتی دی چھانویں بہنا۔

معنی: کیتی دی چھاں: عمل دا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے اپنے
عملاں اتے کیتی کتری دی سزا ای بھوگدا اے اتے جو گھ
کردا اے اوہ ایس جہان توں بھگت کے ای جاندا اے۔

آپدی چھی ٹوں کوئی گندہ نہیں آکھدا۔

معنی: آپدی: اپنی ☆ چھی: مچھلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنی شے ٹوں
ای سبھ توں چنگیاں سمجھدا اے اتے ہائیں مائیں کوئی وی
اپنی شے ٹوں بُرا نہیں سمجھدا اتے ہر تھاں اوسدیاں صغتاں
ای کردا اے۔

آہریاں ٹوں آہری ملدے نیں، کھو ہاں ٹوں
کھوہ نہیں ملدے۔

معنی: آہری: آہر دین والا اُدھم کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کم کار
دے اُدھی لوکاں ٹوں اوہناں درگے کاسے مل ای

آپ تے، ہر کونجے۔

معنی: تے: تھڈے ☆ ہر کوئی: ہر کونجے: دوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ ایس
جگ دالو بھ چھڈ دیندا اے اتے کسے نکرے ہو بہندا اے
تاں ہر کوئی اوس ٹوں لہھ کے اوسدی سیوا کرن لئی اوسدے
چھپے نھا بھرا اے۔

آپ ملے سوڈوہ برابر منگ لیا سو پانی، کھوہ
تے تہو برابر ایہ سٹھرے دی بانی۔

معنی: کھوہ: دھکے نال لینا ☆ بانی: گل بات، کہانی۔

ویروا: بابے سٹھرے شاہ ہوراں دے ایس اکھان رنگے
شعر وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کسے کول گیاں اوسدے
گھڑے وچوں آپ پانی پا کے پی لوے تاں اوس لئی
اوسنوں کسے دی منت نہیں کرنی پئی ایس لئی اوہ دُدھ وانگ
ہوندا اے پر جدوں اوہ ای منگ کے پے گا تاں اوسدی
حیثیت زری پانی ورگی رہ جاوے گی۔ جدوں بندہ کسے کولوں
کوئی شے کھوہ کے کھاوے پوے گا تاں اوہ لہو پین دے
برابر ہو جاوے گا۔

آپ تھیں اُچے نال لائی یاری، تاں وی بازی
ہاری۔

آکھن لوک سیانے

اپنی جوانی تے کسے دی زنانی چنگی لگدی اے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انسان دی کمزوری
 اے پئی اوس ٹوں اپنی جوانی بڑی ای چنگی لگدی اے اتے
 اوہ اپنے جودا کسے ٹوں نہیں سمجھدا انج ای کسے دی زنانی
 دل بندے دی کھج ودھ ہوندی اے۔

اپنی کیتی آپ جاتس۔

معنے: کیتی: کرنی ☆ جاتس: جانو۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے ٹوں اپنی
 کیتی دی سزاوی آپ ای بھوگنی پندی اے اتے ہر کسے
 نے اپنی کرنی بھر کے ای ایتھوں جانا ایں۔

اپنی کنڈ آپ نہیں ویکھی جاسکیدی۔

معنے: کنڈ: پُشت ☆ جاسکیدی: جاسکیدی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ کوشش کر
 لوے پر اوہ اپنے لک ٹوں نہیں دیکھ سکدا۔ بندے ٹوں
 اپنے عیب نظر نہیں آؤندے اتے اوہ لوکاں دے عیب ای
 دیکھدا اے۔

اپنے اندر باہر دی حالت کسے توں گجھی نہیں رہندی
 معنے: گجھی: گجھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے چہرے
 توں اوسدے غم دی حالت جاں خوشی دی حالت ظاہر ہوی
 جاندی اے بھانویں اوہ اوسنوں لکھ لکاندا بھرے۔

پندے نیں اتے جو لوک اک تھاں تک کے بہہ رہندے
 نیں اوہ کدی کسے ٹوں جا کے نہیں مل سکدے۔

آپے جھس سکھائے اپنے آگے آئے۔

معنے: جھس سکھان: کسے ٹوں عادت پان ☆ آگے
 آؤن: پیش پون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں وی کسے
 ٹوں پٹھی عادت جاں گجھ پاندا اے پئی اوس نال اوسدا
 نقصان ہووے گا تاں اوس گجھ پانے والے دی نیت دی اوہ
 خرابی اوہدے اپنے آگے وی ضرور آؤندی اے۔

آڈٹپائی کسے نہیں ویکھی اتے دریا ٹپائی وی کسے
 نہیں ویکھنا۔

معنے: آڈٹپائی: کھال پار کران۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی اگلے
 دے نکلے احسان دی پرواہ نہ کرے تاں اوس دے سر کوئی
 وڈی نیکی وی کردیو تاں وی اوہ کوئی پرواہ نہیں کردا۔

اپنا لہو پگھرنوں نہیں رہندا۔

معنے: پگھرنوں: پگھرن توں گرم ہو جان توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی اپنا بندہ
 تکلیف وچ ہووے تاں اوسدے اپنے ٹوں اوسدی
 تکلیف ضرور ہوندی اے اتے اوہ اوسدی مدد لئی ضرور
 اپردا اے۔

اپنے پیراں ٹوں کوئی کھٹا نہیں آکھدا۔

معنی: کھٹا: ٹرٹس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انسانی فطرت دی

کمزوری اے پئی اوہ اپنی ٹے ٹوں مندی نہیں سمجھدا سگوں

ہر اک اگے اپنی ٹے دیاں ای جھٹتاں کردا اے۔

اپنے پیرتے آپ گہاڑی ماری ام۔

معنی: ماری ام: ماری اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی ہو رکے

دانقصان کرے تاں تے جرن اوکھا ہوندا اے۔ پر جدوں

بندہ، اپنے پیراں تے آپے ای گہاڑی مار کے پیر وڈھ

لوے تاں اوس دا رکیہ علاج ہو سکدا اے۔

اُتوں ڈگیا سنبھلے پر نظروں ڈگیا نہ سنبھلے۔

معنی: اُتوں: اسمانوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ اسماناں توں

ڈگیا تے خورے بچ ای جاوے پر جو بندہ بندے دیاں

اکھاں وچوں ڈگ پوے اوہ کدی نہیں بچ سکدا۔

اج دا کم کل تے نہ پائیں جے پائیں تے پچھونہہ تائیں

معنی: پچھو تائیں: پچھتائیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ بندے ٹوں ہر کم ویلے سر کرن دی

سکھیادتی گئی اے اتے دسیا گیا اے پئی جو بندہ اج دے کم

ٹوں کل تے پاندا اے اوس ٹوں اپنے نقصان توں پچھوں

جھٹ نہیں ملنے چاہیدے۔

اخلاق دی ازمایش غصے دے ویلے کرنی چاہیدی

اے۔

معنی: ازمایش: آزمانا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے دے اخلاق دا

پکا پیڈا حساب لانا ہووے تاں اوس ٹوں کسے گل تے

غصہ چڑھا کے دیکھنا چاہیدا اے جے اوہ اوس ویلے وی گل

جر لوے تاں سمجھو پئی پورے اخلاق دا مالک اے۔

ادھے کھوہ وچ وِس نہیں پندی۔

معنی: ادھے کھوہ وچ: کھوہ دے ادھے پانی وچ وِس:

زہر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کسے

تھاں کجھ دان کرنا ہووے جاں کوئی نیکی دا کم کرنا ہووے

تاں او تھے سمناں نال اک جیہا ای سلوک کرنا چاہیدا

اے گجھناں ٹوں جھڈ کے رہندیاں تے کیتی نیکی کوئی مل

نہیں پواندی۔

اڑیل ٹھو سفر لہماں کر دیندا اے۔

معنی: اڑیل: اڑو ت اڑ جان والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کسے

ٹوں اپنے نال کسے کم تے نورا یا جاوے تے اوہ کم دے سر

بچ ٹوں نہ جان دا ہووے تاں اوہ کم وچ ہو روگا ٹر پیدا کر

دیندا اے۔
 ایروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی خوشی انج دی چنگی
 چیز اے پئی ہزار غماں تے بھارو ہوندی اے اتے غماں وچ
 ڈبے بندے نوں کوئی خوشی نصیب ہو جاوے تاں اوہ اک
 معنی: پھول: پھول تلاش کر۔

دیندا اے۔
 ایروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
 ہوندے نیں پئی اوہناں کولوں کدی وی بھلے دی آس ہوئی
 نہیں سکدی اتے اوہناں تے اعتبار کر کے بندہ سدا گھاتا
 ای کھاندا اے۔

اک کاف تے تن گاف، نہ کسے نوں دیو، آپ
 رکھو سانجھ کے۔
 معنی: اک کاف: کتاب ☆ تن گاف: گ نال شروع ہون
 والیاں شیواں، گھوڑا، گھڑی، گاڑی ☆ سانجھ: سنبھال۔
 ایروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں چاہیدا
 اے پئی کتاب نال پیار کردیاں اوسدی سانجھ کرے انج
 گھوڑا، گھڑی اتے گاڑی کدی وی کسے نوں نہیں دینی
 چاہیدی۔

معنی: ڈیریں ڈیریں گھٹ: لسا، کمزور۔
 ایروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سیانا بندہ اوہ ہوندا اے
 جو اپنے کمزور ڈیریں نوں وی کمزور نہ سمجھے جج اک تھوڑی وی
 ہووے تاں اوہ کھلر کے پورا پستالوہ دھردی اے۔

ایس جیہہ دا کیہ جاسی ایہ گل آکھ کے اندروڑ جاسی
 معنی: جیہہ: زبان ☆ جاسی: جاوے گا ☆ وڑ جاسی: داخل
 ہو جاوے گی۔
 ایروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زبانوں کوئی گل کر
 لئیں تاں بڑا ای سوکھام ایں پر اوس دا بھگتیاں بھگتیاں بڑا ای
 اڈکھام ہوندا اے اتے گل دا لایا زخم ہائیں مائیں ٹھیک
 نہیں ہوندا۔

ایک خوشی سو غماں نوں دُور کر دیندی اے۔
 معنی: دُور کر دیندی: مُکا دیندی۔
 ایروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
 بندہ اپنے دکھرے نصیب دا مالک اے۔ کوئی اتھے پانی
 پین نوں ترسن لکیا ہوندا اے اتے کوئی دریا وچ تاریاں
 لاندیاں زندگی لنگھا دیندا اے۔

ایک خطا، دُو جا خطا، تیجا خطا مادِ خطا۔
 معنی: خطا: غلطی ☆ مادِ خطا: ماں دی غلطی۔

بھٹ جاوے تاں دُوجی وار کدی وی اوہ اوس کم دے
نیڑے نہیں جاندے۔

اک وار نِسرِی، دُوجی وار بھُسرِی، تیجی واری بھُسرِی
معنی: نِسرِی: دُمھیاں نِکل پیاں ☆ بھُسرِی: بھُسی پئے گئی،
کنزور پئے گئی ☆ بھُسرِی: خاک ہو گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی کئی فصلان اِنج دیاں
ہوندیاں نیں پئی اوہ پہلے لو ائی چنگیاں نِسر دیاں نیں اتے
دُوجے لو اوہناں دا اوہ جو بن نہیں ہوندا پر جے اوہناں دے
تیجے لو دی وی اڈیک کیتی جاوے تاں اوہناں وچوں لکھ
حاصل نہیں ہوندا۔

اک ہل خوارا، دوہل ہرنالا، تین ہل دھاڑا، چارہل اجاڑا۔
معنی: خوارا: خواری ☆ ہرنالا: ہرنالی، چھی ہوئی جوگ ☆
دھاڑا: اُلٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ معاشیات دا اک گھڑا اصول دِسیا گیا
اے پئی جدوں وی کسے کم تے پیسے لائے جان تاں اوہ کم
کارا تے پیسے پید اواردے نکاس دا حساب لا کے لانے
چاہیدے نیں۔ اک خاص حدتوں ودھایا کاروبار گھانا پا
دیندا اے۔

اکانت دا واسہ نہ جھیرا نہ جھاسہ۔

معنی: اکانت: اکلیاں ☆ واسہ: واس کرن رہن ☆ جھیرا
جھاسہ: جھگڑا فریب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی جو لوک عام آبادی

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی بندہ اِکوار غلطی
کرے تاں اوہ اگلے بھٹل جاندے نیں، دوسری وی بھٹھ
جاندے نیں پر تیجی واری غلطی کرے گا تاں اوس نوں
معاف نہیں کیجنا جاسکدا۔

اک کملا سیانا، اک انھاسیانا۔

معنی: کملا: عقل دی گھاٹ والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی کئی لوک عقل دے
پورے ہو کے وی گجھ کم سیانف دے کر جاندے نیں پر گجھ
لوک اکھاں توں آتر ہوندیاں وی ہر کم عقل دا ای کردے نیں۔

اک ٹوں لگی واء تے ورجے ویہڑا، ویہڑے نوں
لگی واء تے ورجے کیہڑا۔

معنی: واء لگن: وگاڑ ہوون ☆ ورجے: ڈکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی جے گھر دے کسے
اکلے کارے جی وِچ کوئی وگاڑ ہووے تاں اوس نوں تاں
گھر والے ٹھاک لئین گے پر جدوں پورا گھرای کملیاں دا
ہووے تاں اوہناں نوں کون منع کرے گا۔

اک وار جو پھاہیوں بیج جاندے، دُوجی وار نہ
مُڑ کے پھسدے نی۔

معنی: پھاہیوں: پھاہ لگن توں مُصیبت چوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی کئی لوک ہوڑمت
پاروں کوئی کبہہ کم اِکوار جے کر لئین اتے اوہناں دی جان

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھٹوں کوئی عقل
دی گل دس دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا ایس لئی پئی اجیہاں
لوکاں سامنے عقل دی گل کرن دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔

ال جھرائی دھاڑی جھیریاں دے سر جھاڑی۔
معنی: ال: جیل ☆ جھرائی: جھراٹ، جھپٹ ☆ جھیریاں:
جھگڑیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار ال کوئی شے
جھراٹ مار کے لے جاندی اے پر گھروالے اک دوجے
نال لڑ پھاوے ہو جاندے نیس پئی اوس نون جھراٹ مارن
کیوں وتی گئی اے۔

اللد دا دتا سپے بھانویں مُصیبت پئے۔
معنی: سپے: برداشت کرینے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نون جورب
دلوں وئی پئے جاوے اوہ اوس نون جرنی ای پندی اے
بھانویں اوس وچ اوس نون کوئی بھاری مُصیبت ای کیوں نہ
پئے جاوے۔

الف اللد نور اُپایا قدرت دے سبھ بندے اِکو نور
تھیں سبھ جگ اُہجیا کون بھلے کومندے۔

معنی: اپایا: بنایا، کھلار یا ☆ تھیں: وچوں ☆ اُہجیا: بنیا،
سر جیا گیا ☆ کومندے: کون بُرا اے۔

دیروا: حضرت کبیرؒ ہوراں دے ایس شعر اندر دسیا گیا اے

توں دکھرے کسے تھاں تے ڈیرالا کے رہن لگ پیندے
نیس اوہتاں دانہ کسے نال جھگڑا ہوندا اے اتے نہ ای کوئی
اوہتاں نال فریب کر سکدا اے۔

اگ لگی بارود راٹھاں نون کھا جاندے نیس
نکارے ہمیں راٹھ اوس نون جاننا جو کیتی گل نون
پا جائے۔

معنی: راٹھاں: جمع راٹھ دی اصول والا بندہ ☆ نکارے:
بلاوے، سنیہاں پتر کھرن لیان والے ☆ پا جائے: سمجھ
جائے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوکاں وچ لڑایاں
عام طور تے سنیہاں کھرن کھران والے ای کراندے
نیس۔ اتے راٹھ بندہ اوہ ہوندا اے جو اگلے دے مؤنہوں
گل سُن کے اوس نون اوسے ویلے سمجھ جاوے۔
اگے سنبھال چلوندا لہ جی چکھے جو پیتی سو پیتی۔
معنی: سنبھال چلو: سنبھال کے چلو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے کولوں بے
کتنے زندگی وچ کوئی غلطی ہو جاوے تاں ساری عمر اوس تے
ای ہتھ نہیں ملدیاں رہنا چاہیدا سگوں زندگی وچ اگوں اوہ
غلطی پرت نہیں کرنی چاہیدی۔

اگوں گوہ دے مُرلی و جاون تھک۔

معنی: اگوں: سامنے ☆ گوہ: ریگن والا اک جانور ☆
و جاون تھک: وجان دا کوئی فائدہ نہیں۔

دسیا گیا اے پی زندگی دے دُونہ کناریاں وچ گھانا ای
گھانا اے۔ بندے نون اپنا کیتا عمل ہر ویلے اپنے سامنے
رکھنا چاہیدا اے اتے اوس تے سوچ وچار کرنی چاہیدی
اے۔

ایدھر رب اودھر رب رب ای رب سبھ۔

معنی: ایدھر: ایس پاسے ☆ اودھر: اوس پاسے۔

دیروا: صوفی فکر دے پرچارک ایس اکھان اندر نظریہ
وحدت الوجود دا پرچار کردیاں دسیدے نیس پی رب سچا
ای ہر تھاں تے موجود اے اتے زمین اتے آسمان اندر
بس اوسے دا ای ٹوراے۔

اڈیک نالوں کاہل چنگلی۔

معنی: اڈیک: انتظار ☆ کاہل: جلدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کسے کم لئی کسے نون
اڈیک دے رہن نالوں چنگا ایہ ہوندا اے پی بندہ اوہ کم کاہلی
کاہلی کر لوے اتے فکر توں پختہ چھڈاوے۔

اٹھاں آلیاں نال یاری لایئے تاں دروازے
اچے رکھنے پوندن۔

معنی: اٹھاں: اوتھاں ☆ آلیاں: والیاں ☆ رکھنے پوندن:
رکھنے پوندے نیس۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جے کر بندہ کسے
گمڑے بندے نال یاری لالوے تاں اوس نون اپنا رہن

پئی ساری خلقت رب سونہ دے ٹور تھیں بنی ہوئی اے
ایس لئی کسے نون چنگا جاں بھیرا آکھن لکیاں ڈر لگدا اے۔
ایہ شعر قرآنی آیت 'اللہ نور السموات و الارض' دا ترجمہ
اے۔

انج و نچ رہیا تے گلیا اک رہیا تے پچیا۔

معنی: انج و نچ: لڑیا بھڑ یا ☆ گلیا: برباد ہو یا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جو لوک وی لڑائی
جھگڑے وچ پئے جاندے نیس اوہ برباد ہو کے رہ جاندے
نیس پر جیہڑے سُر سلوک نال آپو وچ رہندے نیس اوہ
راضی خوشی و سداے رسدے رہندے نیس۔

اڈٹھ بھنم کردا اے اک روٹی نہیں پکاسکدا۔

معنی: اڈٹھ: اونٹ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی اڈٹھ کولوں لوک دُنیا
جہان دے کم لے لیندے نیس اتے جیہڑے کم مرضی اوس
نون لادیندے نیس۔ اوہ بس اک روٹی پکان والا کم نہیں کر
سکدا اہو سارے کم کر لیندا اے۔

ایدھر جمنا اودھر جمنا وچ جمنا دے کھوہ سٹھر یا لہنا
اپنا منہ وچ دے کے گوہ۔

معنی: جمنا: اک دریا ☆ لہنا: قرضہ ☆ گوہ: غور کر ☆ کھوہ:
نقصان کر۔

دیروا: سٹھرے شاہ ہوراں دے شعر دی اکھان رنگی تگ وچ

معنی: اکو اسی: اکو پاسے پئی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی توے تے روئی پا کے جے اوس ٹوں تھلھیا نہ جاوے اتے اوس داپاسہ نہ پرتایا جاوے تاں اوہ ضرور سڑ جاوے گی اتے کھان دے کم دی نہ آسکے گی۔

اکھ لجائی: دیہی پرائی۔

معنی: لجائی: نیویں کر لئی پڑ ائی ☆ دیہی: سریر وجود۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ بندے دیاں اکھاں وچ اکھاں پا کے گل نہیں کردا اتے اکھاں بچو یاں کر کے جاں اکھاں پڑا کے گل کردا اے اوہ چور صفت ہوندا اے۔

ایسا کم مولے نہ کچھے: جت انت پچھوتائیے۔

معنی: مولے: اکا ☆ جت: جس پاروں ☆ انت: مگروں ☆ پچھوتائیے: پچھتائیے۔

ویروا: صوفی دانش دے ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں کدی وی اوہ کم نہیں کرنا چاہیدا جیدے مگروں اوس ٹوں اپنی کیتی پاروں اپنے آپ تے افسوس کرنا پوے۔

ایکے وچ ای برکت اے۔

معنی: ایکے: اتفاق۔

ویروا: جگ دے سارے درویش لوک لوکاں ٹوں آپو وچ رل پٹھن اتے آپو اپنے مسلیاں ٹوں رل کے وچارن دا سبق ای دیندے لگے آئے نیں۔ انج انسانی نسل سوکھی آکھن لوک سیانے

کہن وی اپنے یاراں ورگا ای کرنا پند اے۔ اتے اوہناں وانگ ٹیپ ٹاپ بنانی پندی اے۔

انھے دی ڈنگوری: جتھے لگے او تھے موری۔

معنی: ڈنگوری: ڈانگ: سونا ☆ موری: سوراخ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انھے مورھے لوک بھانویں اکھیاں توں تاں رہے ای ہوندے نیں پر اوہ ہوندے بڑے ای گپہند نیں۔ اوہ جدوں وی کسے ٹوں سٹ مارن بڑے ای بے دریغ ہو کے مار دے نیں۔

اخیر دودھ دا دودھ تے پانی داپانی ہو جاندا اے۔

معنی: دودھ دا دودھ تے پانی داپانی ہون: نیاں ہو جان ٹھیک فیصلہ ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ گنچھلاں پاندا بھرے پراخیر جھوٹھ اتے سچ بتر جان دے نیں اتے کوئی بندہ وی چوکھا چر جھوٹھ اتے سچ دا پلٹھن لاکے نہیں رکھ سکدا۔

او تھے پرندہ پر نہیں مار سکدا۔

معنی: پر مارن: بہن دی ہمت کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ربی حکمت جدوں دا پردی اے تاں او تھے بندے دیاں سبھ چالاکیاں اتے چترایاں منگ جان دیاں نیں اتے اوس دی کوئی واہ پیش نہیں جاندی۔

اکو اسی روئی ہمیشہ سڑدی اے۔

رہندی اے اتے دُکھ بھل گھٹ دا اے۔

دے نوں قید رکیہ۔

معنی: قید: حکیم۔

ایہ کل جگ نہیں کر جگ اے ایس ہتھ دے ایس ہتھ لے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکئی عمر دا حکیم ہووے تاں اوہ انجان ای ہووے گا اتے اٹھاراں ورہیاں دا نادان مُنڈا بے کوئی قصور وی کر لوے گا تاں اوس نوں کوئی قید نہیں ہووے گی۔

معنی: کل جگ: گھدی دا پہرہ ☆ کر جگ: گجھ کرن والا زمانہ۔

بدھی مراں پریت دی وُل وُل غوطے کھا۔

دیروا: صوفی فکر دے ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایہ جگ اندر گھدی دا پہرہ نہیں سگوں ایس جگ اندر کرنی دی ساری گل اے۔ جو چنگا کرے گا اوہ چنگا بھرے گا۔

معنی: بدھی مراں: بچھی مراں ☆ پریت: پیار ☆ وُل وُل: پرت پرت۔

بات بے چا ہو یں اپنی پانی منگ نہ پی۔

دیروا: صوفی فکر دے ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی محبت ای اوہ اٹل سچائی اے پئی جو وی محبت وچ مہسیا ہووے گا اوہ کدی وی اپنے پریمی نوں چھڈ کے نہیں جائے گا اتے محبت ای حیاتی دامنول اے۔

معنی: بات: عزت و وقار۔

بدی نہیں لگدی بھانویں ستویں اندروڑ کے کریئے
معنی: لگدی: ہتھپیڑی ☆ ستویں: ساتویں۔

دیروا: صوفیاں دی دانش بھرے ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی عزت تاں ای اے پئی اوہ ہر کم اپنے ہتھان نال کرے اتے بے اوہ کسے کولوں پانی وی منگ کے پی لو یگا تاں اوسدی عزت وچ فرق پئے جاوے گا۔

باغ کھڑ یا کوئی قسمت والا ویکھدا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی برائی ایڈی بُری شے دے بھانویں بندہ جگ جہان توں لگ کے وی بدی کرے پر ایہ ظاہر ہونوں نہیں رہندی اتے بدی کرن والے دی بھنڈا کر کے ای چھڈ دی اے۔

معنی: کھڑ یا: کھلیا، کھلا۔

برف ملیاں حبشی گورے نہیں ہوسکدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی کل دی آس تے کم کردار ہندا اے پر اپنی آس دا باغ کھڑن جاں پھل پکھن تے کوئی نصیباں والا ای ویکھدا جاں پھل کھاندا اے۔

معنی: حبشی: کالی نسل دے لوک ☆ گورے: انگریز چٹے۔

باراں ورہیاں دا قید رکیہ اتے اٹھاراں ورہیاں

بجھدیاں ٹوں واہن اکو جیہا۔

معنی: بجھدیاں: دوڑ دیاں ☆ واہن: واہی ہوئی تیلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں دو بندے آپو
وچ مقابلے تے نکل پین تاں اوہناں دی دوڑ بجھ رلدی
ملدی ہوندی اے اتے دُونہ ٹوں کھچل وی اک جیہی ای
کرنی پندی اے۔

بے فیضے توں لگدوی چنگی جو آندے دیندی ویہہ

ساک رام توں چکی چنگی جیہڑی دُنیا کھاوے پیہ
معنی: بے فیضا: جیہدے کولوں فیض ہون دی آس نہ
ہوے ☆ ویہہ: بیس ☆ ساک رام: دُنیا چھڈ کے نگرے
لگ جان والا ☆ جیہہ: بیس کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم کرن والے
کلبوت داناں بندہ اے اتے جیہدے کولوں کوئی فائدہ نہیں
اوس نالوں تاں بے زبان مُرخی چنگی ہوندی اے جو آندے
تاں دیندی اے اتے زرا پُر اکلیاں کاریاں عبادت کرن
والے اتے کسے دے کم نہ آؤن والے توں پتھردی اوہ چکی
چنگی جیہدے نال لوک دانے پیہہ لیندے نیں۔

بے مذہبا بندہ تے بے لگام گھوڑا دونویں اکو جیہے۔
معنی: اکو جیہے: اک جیہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی مذہب
بندے ٹوں حیاتی دے اک خاص دائرے وچ رکھدا اے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو جمدے بال دا
رنگ ہوندا اے ساری عمر اوہی رہندا اے۔ جے کریمیاں
لاکے جاں برف مئل کے لوک چٹے ہو جاندا ہوندے تاں
سارے کالے اتے کو جھے لوک چٹے ہو گئے ہوندے۔
بڑے کڑا ہی وچ ای تلے جاندا نیں۔

معنی: بڑے: وڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مگڑے بندے عام
بندے ٹوں تاں سٹکھ وسدے ای نظر آؤندے نیں پراوہناں
دے اپنے مسئلے وی اوڑے وڑے ای ہوندے نیں۔
باندر بڈھا ہو جاندا اے پر لچھن نہیں چھڈدا۔
معنی: بڈھا: چوکی عمر دا ☆ لچھن: عاداتاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عادت اِنج دی تھے
وے جو بندے دی فطرت دا حصہ بن جاندی اے اتے
مردے دم تائیں اوہ ہلدی نہیں۔

بندے دے تن رُوپ پورا ادھاتے لاشہ۔
معنی: رُوپ: شکلاں۔

ویروا: ایسا کھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
بندے دیاں تن شکلاں ہوندیاں نیں اوہناں وچوں کجھ
تے کامل مرد ہوندے نیں اتے کجھ بس ادھے بندے جو
ڈھلبل یقین ہوندے نیں اتے جو اکای اپنی سوچ دے
مالک نہیں ہوندے اوہ جیوندے لاشے ہوندے نیں۔

درخت ☆ ہی: اک درخت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پرانے ویلیاں اندر
جدوں بجلی عام نہیں سی تاں گرمیاں دی رت وچ مُسرو ویلے
لوک ایہناں ستاں رکھاں دا ناں ست وار اک ساہے
لیندے سن اتے اوہناں دا وچاری پئی انج کیتیاں واءِ نُجھل
پیندی سی۔

بھلا ہو یا میری گاگر ٹوٹی، میری جان عذابوں چھوٹی
معنی: گاگر: پانی والا پتل جاں تانبے دا وڈا بھاٹا۔

ویروا: حضرت کبیرؒ جی دے ایس شلوک وچ دُنیا داری ولوں
نفرت کر دیاں دسیا گیا اے پئی سرتے دھری گاگر بٹ
جاوے تاں پانی چکن دے بھارتوں خلاصی ہو جاندی اے۔
بُکاں نال سُمند نہیں جھٹے جاسکدے۔

معنی: جھٹے: بٹے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ بُکاں نال
سُمندراں دا پانی بجن لگ پوے تاں لوک اوس ٹوں مُورکھ
ای آکھن گے اتے ہر کوئی اوس ٹوں مچول ای کرے گا۔

بگوی ویلے بجن بلی وی جھٹ جاندے نیں۔

معنی: بگوی ویلے: اڈکھے ویلے ☆ جھٹ جاندے: چھوڑ
جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جگ دے سارے
رشتے کھاندیاں پندیاں دے نیں اتے جدوں بندے
دے مقدر ساتھ جھٹ جان تاں اوس دے بجن ساک وک
آکھن لوک سیا۔

اتے جو بندہ مذہب ولوں کنڈ کر لیند اے اوہ اوس گھوڑے
وانگ ہو جاند اے جیہدی لگام کسے دے ہتھ وچ ہوندی
اے۔

بدھی پگ دی شرم رکھنی چاہیدی اے۔
معنی: بدھی: بنھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پگ پنجاب اندر
راٹھ ہون دی اک علامت اے اتے پگ پنھ کے بندے
ٹوں اپنی اتے اگلے دی عزت اتے پت دا پورا پورا خیال
رکھنا چاہیدا اے۔

بیڑی سکی تھان تے نہیں چلدی۔

معنی: بیڑی: کشتی ☆ سکی تھان: خشک جگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم دے کرن لئی
اوس طرح دا ماحول بنا نا ضروری ہوند اے نہیں تاں اوہ کم
سرے نہیں چڑھ سکد اتے ادھوائے ای رہ جاند اے۔

بُرے دے پر چھانویں توں وی رب بچائے۔

معنی: پر چھانواں: سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بُرا بندہ ایڈی نکمی
شے ہوند اے پئی اوسدا سایہ وی جے کسے بھلے لوک تے
پے جاوے تاں اوس لئی نہش ہوند اے۔

بڑ، بکین، برنا، بیر، بانس، بی، بیار۔

معنی: بڑ: بوہڑ ☆ بکین: اک جھاٹلا رُکھ ☆ برنا: اک

اوس ولوں منہ وٹ لیندے نیس۔

طور تے ویکھیا گیا اے پئی پتر وچ کجھ نہ کجھ پیو والے
وصف اتے خوبیاں ضرور ہوندیاں نیس۔ بھانویں اوہ پورا
پیوتے نہ وی جاوے پر کجھ عاداتاں اوس وچ پیو وریاں
ضرور ہون گیاں۔

بگلا ماریاں کھنباں دا ڈھیر ای ہتھ آؤندا اے۔

معنی: بگلا: اک پکھو☆ کھنباں: جمع کھنباں دی پر۔

بلی اپنی بھکھ پاروں پچو ہے ماردی اے۔

معنی: پاروں: وجہ نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی جانور

شکار کرنا ہووے تاں پہلاں ایہ حساب لالینا چاہیدا اے پئی

ایس دے شکار نال گوشت کنناں کو ہتھ آوے گا۔ اجیہا

جانور پھڑکاء سٹن دا کہیہ فائدہ جیہدے وچ ماس ہووے

ای کوئی نہ اتے کھنباں دی مٹھ ای ہتھ آوے۔

بلد لینے لانے دا تے دھی لینے گھرانے دی۔

معنی: بلد نیو لڈ ڈھگا☆ لانے: چنگے علاقے دا☆ گھرانہ:

چنگے اصولاں والا گھر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بلی دا پچو ہیماں نال

کوئی خاندانی ویر نہیں ہوندا۔ اوس دی بھکھ جدوں اوس ٹوں

ات ستاندی اے تاں اوہ پچو ہے مارن لگ پھندی اے۔

بلی اپنے داء تے گتا اپنے داء تے۔

معنی: داء: داؤ

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی ایس جہان

اندر ہر کوئی اپنے مکر فریب دے کلتے نال بھجیا ہویا

اے۔ اتے ڈو جے ٹوں ٹمھن لئی کوئی نہ کوئی ول فریب لائی

جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی جے ڈھگالینا

ہووے تاں اوہ کسے چنگی نسل اتے علاقے دالینا چاہیدا

اے اتے جے کتے منڈا ویاہنا ہووے تاں ساک کرن

لکیاں اگلیاں دے گھر دے خاندانی سہاء ول جھاتی ضرور

مارنی چاہیدی اے۔

بلی بھماں بھار ڈگدی اے۔

معنی: بھماں بھار: پیراں دے اگلے حصے دے زورتے۔

بکھے دا بکھا نہ ہووے گا تاں متھے پھلھی ضرور

ہووے گی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک اتے چاتر

لوکاں ٹوں بھانویں سر پر نے کر کے اوہناں دی بازی لواد

پراوہ بھویں تے پچن لکیاں بھماں بھار ہو جان گے اتے

اپنے آپ ٹوں سٹ پھیٹ توں پچائی رکھن گے۔

معنی: بکھا: ڈھگے دارنگ ڈبے رنگ دا بلد☆ متھے پھلھی:

متھے وچ سفید رنگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر عام

بلی تاں بنا لئی، میاؤں میاؤں کون کرے۔

اتے بے پرواہی ورت دار ہندا اے۔

معنی: میاؤں بلی دا آواز۔

بلی دے نو نہہ لگے ہوندے نیں۔

معنی: نو نہہ: ناخن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے ٹوں

دھوکھا دے کے ترہو پان لئی رُوپ تاں بد معاشاں والا

دھار لہندے نیں پر جدوں اوکھا ویلا آوے تاں اوتھے

اوہناں دی کمدلی دا پتہ لگ جاند اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں ملن

اتے اوس نال کار و پھار کرن لکھیاں اوس دے کردار بارے

پک کر لینا چاہیدا اے اتے ہر بندے نے بلی وانگ اپنے

نو نہہ لگا کے رکھے ہوندے نیں۔

بلی تے دُدھ دی راکھی۔

معنی: راکھی: محافظ۔

بلی روندی اے گاؤندی کدوں سی۔

معنی: گاؤندی: گیت گاندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بد نسل ٹوں کدی

خاص راکھی دی ذمہ داری نہیں دینی چاہیدی نہیں کیوں جے

اوہ اپنی نسل دارنگ رُوپ دکھاندیاں اوس وچ ڈنڈی ضرور

مارے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بلی جدوں وی آواز

کڈھے اودوں روندی ای ہوندی اے۔ اوسنوں ایہہ سمجھ

لینا پئی اوہ گاؤن لگی اے مورا کھاں داکم اے۔

بلی شینہہ پڑھایا، اوہنوں ای کھاؤن آیا۔

معنی: شینہہ: شیر۔

بلی خُدا دے نال لئی چو ہے نہیں ماردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بلی اپنی بھکھ

مُکاؤن لئی چو ہے ماردی اے۔ اوہ اوہناں ٹوں رپی حکم دی

پالنا سمجھ کے نہیں ماردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ اک واپرا دی گئی اے پئی بلی نے

شیر ٹوں زندگی دے ساری گرد سے سن پر اک دن شیر ٹوں

بھکھ نے چوکھا ستایا تاں اوہ بلی ٹوں ای کھاؤن جاپیا۔ پر

بلی تھ کے رُکھ تے چڑھ گئی۔ شیر آکھن لگا ٹوں ایہ گرتاں

میتوں دسیا ای نہیں پئی رُکھ تے کوں چڑھنا ایں۔ جے ایہ

گردی دس دیندی تاں اج اپنی جان کوں بچاندی بلی

نے جواب دتا۔

بلی دُدھ پی جاؤ تاں ای جندرے و جن گے۔

معنی: جندرے: تالے ہن و جن بگن۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی انسان دی

ایہہ عام خصلت اے پئی جدوں تیک اپنا نقصان کرنہ

بہوے اودوں تیک اوہ اپنی شے دی سانجھ سنبھال نہیں کردا

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ضروری نہیں بندہ
 دجھے جمیا ہووے او سے تھاں تے ای بہہ رہوے۔ بندہ
 اپنے رزق دی کھوج وچ ای بہہ رہوے۔ سگوں اوہ او تھوں
 اگانہ پچھانہ وی جاسکدا اے۔

دن پانیوں موجڑے لاہن مور کھاں داکم ایس۔

معنی: موجڑے: موزے جراباں ☆ لاہن: اتارن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی اڈکھت
 دے پئے جان دے ڈرنال پہلاں ای گھاہر جان بیوقوف
 لوکاں داکم ہوندا اے۔ جو مصیبت وی پئے جاوے اوں دا
 اُپا تاں کرن چنگا ہوندا اے پر پہلاں ای کمر اں کسدے
 پھرن چنگا نہیں ہوندا۔

دن کشتی سمندر ترے غرق تھیندے ملاح دن
 جماعت سفر کماون نہیں عقل صلاح۔

معنی: ترے: تیرے ☆ غرق تھیندے: غرق ہوندے ☆
 سفر کماون: سفر کرن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے جے بندہ کسے دریا
 وچوں لکھن لکیاں کشتی دا سہارا نہ لوے تاں اوہ او تھے ڈب
 مرے گا تے انج ای جے کوئی اپنی جماعت توں چھڈ کے
 اکلا ای سفرے پئے جاوے گا تاں اوہ کتے راہ وچ پھس
 جاوے گا۔

دن پرچے پر تیت نہیں ہوندی۔

پلی وی لڑدی اے تاں مؤنہہ تے پنچہ ضرور رکھ
 لیندی اے۔

معنی: پنچہ: پیڑ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ہر کوئی
 چیا جنت لڑائی توں چنگا نہیں سمجھدا۔ ایسوں تیک پئی پلی
 وی کسے نال لڑن لکیاں اپنا پنچہ اپنے منہ تے رکھ کے شرما
 جاندی اے۔

پلے دا وساہ نہ کریئے بھانویں سکا بھائی۔

معنی: پلے: نیلیاں اکھاں والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پلیاں اکھاں
 والے جاں کنگے گیرے بندے داکدی وساہ نہیں کرنا
 چاہیدا۔ اوہ جد کد لاوے گا داہ ای لاوے گا بھانویں اوہ سکا
 بھرا ای کیوں نہ ہووے۔

بن آئی دی گل ہوندی اے۔

معنی: بن آئی: تعلق بنیا ہویا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کسے نال
 تعلق چنگے بن جان اتے بھدے رہن تاں ایہ ای چنگی گل
 ہوندی اے اتے ڈونہہ دھراں وچ تعلق اودوں ای بھ
 سکدا اے جدوں دوویں ای اک ڈوبے نال نخلص ہون۔

بن دے جائے بن وچ نہیں رہندے۔

معنی: بن: جنگل ☆ جائے: جمیں۔

معنی: پرچن: راضی ہوں ☆ پر حیت: پیار/صلاح۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک اگلا بندہ تہاڈے تے دلوں راضی نہیں ہووے گا اوہ نہ ای تہاڈے نال پیار کرن لگے گا تے نہ ای کوئی گل منے گا۔

بن لاگے جو کھیڈیا جو اناج وی مویا تے کل وی مویا معنی: لاگے: لاگ، مگر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جو کم ای دن سکھیاں توں کردا اے اوس وچ اناج پاوے جاں کل ٹوں پاوے گھانا ضرور پاندا اے اتے اپنا چوکھا نقصان کرا کے بہہ جاندا اے۔

ہناں مُرشدان راہ نہ ہتھ آوے دُدھ باجھ نہ رچھدی کھیر سائیں۔

معنی: ہناں: بغیر ☆ رچھدی: پکدی۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دے اکھان رنگے شعری مصرعے اندر دسیا گیا اے پئی کسے وی کم دی کلا دے گیان تیکر اپڑن لئی کسے کامل مُرشد توں سکھیا لین دی لوڑ ہوندی اے جتج دُدھ توں ہناں کھیر کدی وی نہیں پک سکدی۔

بندہ بندے دا شیطان ایس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندے ای بندیاں ٹوں شیطانی راہواں تے چاڑھ کے اوہناں کولوں شیطانی کم کرواندے نیں اتے آپ کول کھلو

کے گھرو کدے رہندے نیں۔

بندہ بکھلھنہہار ہوندا اے۔

معنی: بکھلھنہہار: بکھلھ جان والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی ایس جگ اندر آیا اے اوس کولوں غلطی تاں ہو ای سکدی اے۔ اتے معاف کر دین وڈے جو صلے والیاں داکم ایں۔

بندہ گلوں اُک جائے جیوں باندر ڈالویں۔

معنی: اُک جان: بکھلھ جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں اپنی گل توں کھنچ جاوے تاں اوسدی حالت اوس باندر دی حالت نال میل کھاندی اے جو اپنی پھنی توں اُک کے اپنا نکانہ لہندا پھر داہوے۔

بندہ آیا تے روزی وی آگئی بندہ مگر گیا تے روزی مگر گئی معنی: روزی: خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں ایس جہان تے آؤندا اے تاں اوس دا اناج وی اوسدے نال ای جگ تے اپڑ جاندا اے پر جدوں اوہ مر جاندا اے تاں اوسدی روزی وی ایس جگ توں چک لئی جاندی اے۔

بندہ مُک جاندا اے پر کم نہیں مُکدے۔

معنی: مُکدا: ختم ہو جاندا/مر جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ

اپنے جمن لاتوں لے کے کم کرن لگدا اے اتے اوہ موت
دے منہ وچ ٹر جاندا اے پر اوسدے کم اُنج دے اُنج ای
پئے ہوندے نیں اوہ نہیں ملدے۔

بندہ نہیں رہندا اوسدی گل رہ جاندا اے۔

معنی: رہندا: بچدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ای اوہ کلم کاری
ہستی اے جیہدے خیالاں دی اڈاری ایئی اُچی ہوندا اے
پئی اوس اڈاری نال ہور کوئی شے نہیں بریج سکدی۔ اوہ پٹھا
پٹھا خیال وچ ای ہزاراں کوہاں تے ٹر جاندا اے۔

بندے دی عقل کچی ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ سیانا ہو
جاوے پر اوس نے کچا دھ پتا ہوندا اے ایس لئی اوس کولوں
غلطی ہو جان داہرویلے ڈر ہوندا اے۔

بندے دی کمائی ویکھیے جاں رُکھ دی چھاں۔

معنی: کمائی: آمدن ☆ رُکھ: درخت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی کمائی گھٹ
دی ودھدی رہندی اے پھیں ایس جگ اندر درختاں دی
چھاں ودھدی گھٹ دی اتے مک دی رہندی اے۔

بندے دی سارا اوسدے مرن چکھوں ہوندا اے
معنی: سار: قدر دا پتہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے
جیونیاں لوک اوسدی کوئی قدر نہیں کردے پر بندے دی
چنگیائی دا پتہ اوس ویلے لگدا اے جدوں اوس ورگا کوئی کول

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چنگے لوک لوکاں
دے دلاں اندر اُنج دے دس جاندے نیں پئی اوہناں
دے مرن چکھوں لوک اوہناں دی چنگیائی پاروں اوہناں
ٹوں صدیاں تیک یاد کردے رہندے نیں۔

بندہ بندے توں ڈھنگ پھڑدا اے۔

معنی: ڈھنگ: طریقہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
بندے اک دوجے دلوں ویکھ کے ای سارا کم کاج
سکھدے نیں اتے کم کرن دا طریقہ سلیقہ سکھدے نیں۔

بندو قوں نکلی گولی، مونیہوں نکلی گل، گھروں
نکلی رن، ہتھوں نکلی دولت نہیں مُردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندو ق وچوں گولی
نکل جاوے تاں کدی نہیں پرتی۔ جے بندہ مونیہ چوں
کوئی گل کر لوے تاں اوہ پرت مونیہ وچ کدی نہیں
پہندی۔ جو زنانی گھروں نکل جاوے اوہ گھر وساہ وی
لوے تاں وی پرت پرت نکل دی رہندی اے اتے جو

نہ ہووے اتے اوہ قبرے جا پوے۔

معنے: بنی مُصِیبت پئی۔

بنی تے کوئی نہیں یو ہڑدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ سکھاں اتے

خوہیاں اندر مالک نون و سار پٹھدا اے پر جدوں اوس تے

اڈکھا ویلا آ جاوے تاں اوس نون پل پل اندر اپنا رب چیتے

آؤندا اے۔

معنے: بنی مُصِیبت ویلا ہڑدا: مدد کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر

یو ہتے یار مطلبی ای ہوندے نیں اتے جدوں کوئی یار

مُصِیبت وِچ پھس جاوے اوس ویلے اوس دی امداد کرن لئی

کوئی ویرلا ای بانہہ کڈھ کے اگے آؤندا اے۔

بنی وِچ کوئی بیلی نہیں ہوندا۔

معنے: بیلی: بجن۔

بنی ٹھنی دا سبھ کوئی بیلی پر وگڑی دانہ ساتھی۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جدوں بندے تے

کوئی ویلا پئے جاوے تاں اوسدا کوئی ویرلا بجن ای اوسدا

پاسہ تھلھدا اے یو ہتے اوس ولوں کئی کترا کے ای لنگھ

جاندے نیں۔

معنے: بنی ٹھنی: خوشحالی ☆ بیلی: بجن؛ دوست ☆ وگڑی:

ہگڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر

کوئی خوشحالی وِچ ای کسے دایار ہوندا اے پر جدوں اگلے

نون کوئی دن پئے جان تاں بڑے بڑے بچلے یاروی ساتھ

چھڈ جاندے نیں۔

بوڑا سانسیاں دا گھوڑا۔

معنے: بوڑا: نئے ہوئے دنماں والا ☆ سانسیاں: جمع سانسی

دی؛ جہاں دی اک گوت۔

بنی دا کوئی واہرؤ نہیں سکھ دے سبھ بھائیوال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سانسیاں دے

گھوڑے ایڈے سوکھے نہیں ہوندے سگوں اوہناں دا حال

ماڑا ای ہوندا اے اتے دل کرے اوہناں دے دندوی نکلے

ہوئے ہوں۔

معنے: واہرؤ: اگے لگ کے فُرن والا ☆ بھائیوال: بھے دار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے تے

اڈکھے دن آ جان اوس ویلے اوس دے اگے لگ کے فُرن

والا کوئی گھٹ ای لھدا اے پر سکھیں و سدیاں دے ای

سارے انگ ساک ہوندے نیں۔

یوٹا اپنے باغ وِچ ای سوہندا اے / یوٹا اپنے باغ

وِچ ای سوہنا لگدا اے۔

معنے: سوہندا: پھدا سوہنا لگدا۔

بنی وِچ رب یاد آؤندا اے۔

یو ہتا جائیے تاں بھرم گوائیے۔

معنی: یو ہتا: زیادہ ☆ بھرم: عبرت آبرو۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے ٹوں ہر
اک کول ٹھک سر نال ای جانا چاہیدا اے اتے بندہ جے
کسے کول یو ہتا جان لگ پوے گا تاں اوسدا سارا بھرم اتے
عبرت گواچ جاوے گی۔

بہتی ٹوں چھے ماردا بندہ تھوڑی توں وی جاندا اے
معنی: چھے: مارن: کلاوے بھرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اللہ
دلوں ملے رزق تے صبر ٹھکر کرنا چاہیدا اے پر جے اوہ اپنے
آپ ٹوں ربی رضا تے شا کر نہ کردیاں ہو یاں ودھ مال
دولت ٹوں چھے مارے گا تاں پہلی توں وی چلا جاوے گا۔

بہتی پہلوانی بھڑ گوادیندی اے۔

معنی: بھڑ: عبرت وقار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اوسدی
دین تے ٹھکر کردیاں رہنا چاہیدا اے اتے جے اوہ اپنی
طاقت تے مان کر کے ہر اک موری وچ ہتھ پان لگ
پوے تاں رکتوں نہ رکتوں اوس ٹوں کوئی کیڑا لڑای جاوے
گاتے اوسدی طاقت بھنڈی ای جاوے گی۔

یو ہتی مٹھیائی وچ کیڑے ای پیندے نیں۔

معنی: مٹھیائی: مٹھیائی ☆ کیڑے: پٹن: خراب ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے اپنے تھوڑ
تے ای پھدی اے اتے اوس ٹوں کتے لانبھ تے رکھ دتا
جاوے تاں اوس دی ماسہ قدر نہیں رہ جاندی۔ ہر ٹوٹا اپنی
تھاں تے ای سوہنا لگدا اے۔

یو ہطاق بھلا لیکھا پاک بھلا۔

معنی: یو ہا: دروازہ ☆ ہطاق: دروازہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھر دے یو ہے ٹوں
بھت ضرور لکھا ہونا چاہیدا اے تاں جو کوئی جھک کے اندر
آوے اتے کسے نال لین دین وی صاف ستھرا ای ہونا
چاہیدا اے تاں جو دیہار وچ گنجھل نہ پوے۔

بہاری دا ہنہ نہیں تاں تیل تیل۔

معنی: ہنہ: ہنسن رسی مارن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بہاری جاں مانجھے
دے تیلے اکٹھے کر کے اوہناں ٹوں ہنہ دتا جاوے تاں لوک
اوس ٹوں بہاری آکھدے نیں پر جے اوہ سارے تیلے کھل
جان تاں اوسدی ستیا ننگ جاندی اے۔

بہت قریب وڈا رقیب۔

معنی: وڈا: بڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے دشمن
اوسدے نیڑے وسن والے ای ہوندے نیں اتے اوہ ای
اوسدیاں کیمیاں کوتاہیاں توں جانو دی ہوندے نیں۔ دور
وسن والا کسے بارے کجھ جان دا ای نہیں ہوندا۔

نال خراب ہو جاندا اے۔

بھٹھ پوے میری جیبھ۔

معنے: بھٹھ: بھٹھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کے سیانے بندے

دے منہ چوں جے کتے دکھے نال کوئی کبہا بول نکل

جاوے تاں اوہ اپنی آکھی تے چوکھا پچھتا ندر ہندا اے۔

بیڑی سکی تھان نہیں چلدی۔

معنے: بیڑی: کشتی سکی تھان: خشک جگہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی کم نوں

کرن لگیاں اوس داماول بنانا اتے اوس لئی سامان اکٹھا

کرن ضروری ہوندا اے اتے بغیر اوس ماہول دے اوہ کم

برے نہیں چڑھ سگدا۔

بہتیاں ہتھان وچ ای برکت ہوندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھر کم کار

کرن والے جی ودھ ہون گے اوہ کم وی چوکھا کرن گے

اتے اوہناں دے کپتے کم وچ برکت وی چوکھی پوے گی۔

بہتیں ڈومیں ڈھڈ نہیں وجدا۔

معنے: ڈومیں: ڈوماں کولوں، مریاں کولوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک ادھا مریاں

ہووے تاں اوہ ڈھڈ وی سر وچ وچالیندا اے اتے جدوں

چوکھے مریاں ہون تاں اوہناں دے ڈھڈ وچان نال تال

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے جودی ای

ہونی چاہیدی اے، ہتی تاں مٹھیائی وی ہووے تاں اوہ

وی کھانوں جاں ونڈنوں رہ جاوے تاں اوہ کھان دے

قابل نہیں رہ جاندا۔

ہتی نوں پیاں بندہ تھوڑیوں وی رہ جاندا اے۔

معنے: پیاں: لالچ، کیتیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں رب

دی وتی تے ہر حال وچ صبر شکر کردیاں رہنا چاہیدا اے۔

کئی وار تھوڑی چھڈ کے بندہ ہتی چکھے جاوے تاں

تھوڑیوں وی رہ جاندا اے۔

ہوٹیاں نوں پھلھ لگ جان تے رس چوسن والے

بھوڑے آای جاندا نہیں۔

معنے: بھوڑے: بھنورے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں دھجوں

کسے فائدے دی آس ہووے اتھے اوہ ٹھٹھ جاندا اے

ایہ ازاں توں انسان دی کمزوری رہی اے۔

پہتے ڈومیں ڈھڈ نہیں وجدی۔

معنے: ڈومیں: ڈوماں وچ، مریاں وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک ادھا مریاں

تاں سازدی تھان اپنا ڈھڈ وچا کے وی گزارہ کر لیندا اے

پر جدوں چوکھے مریاں اکٹھے ہووے ہون تاں ڈھڈ وچایاں

ضروراً کھڑسکد اے۔

بہتیں رتیں اُدھم رنڈا، گھر سُورنیاں دا ترنڈا۔

معنی: اُدھم رنڈا اہمیت بیکارنڈا ترنڈہ: ڈیرا اوسوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ چو کھیاں
زنانیاں ہون تاں اوہ اک دوجے ولوں دیکھو دیکھی کم نہیں
کر دیاں اتے اوہ گھر وِچ اِنج وِہلیاں بہہ رہندیاں نیں
ہیں گھر وِچ سُورنیاں دا ڈیرا آن لکھیا ہووے۔

یو ہرے دی رام رام، جم داسیہنسا۔

معنی: یو ہرا: قرض لین والا ☆ جم: قرض دین والا ☆ رام
رام: ہندو لال وِچ سلام علیکم ☆ سہنسا: فکر پریشانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی قرض
دھولن والا قرض دین والے دے دے ہے تے جا کے سلام دُعا
کرے گا تاں قرض دین والے ٹوں فکر پئے جاندی اے
بھانویں اگلا قرض منگن نہ ای آیا ہووے۔

بوہل سایاں دا بھڑکن چو ہڑے۔

معنی: بھڑکن: رُعب پان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہی جوتی کرن
مگروں دانیاں دا ڈھیر تاں واہی واناں دا ہوندا اے پراوس
ولوں دیکھ کے آکڑی واہی واناں نال آتھڑی رہے چو ہڑے
جاندے نیں۔

یو ہے والی دی وی سُو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِکواری کے
بندے ٹوں سڀ لڑ گیا اتے اوہ بھیرے حالیں ہو
گیا۔ سارے اپنی اپنی عقل مُوجب اوس دا علاج دس رہے
سن سُو ہے وِچ کھلوتی اک بی بی نے آکھیا ایس ٹوں دُدھ
گھیو دیوتے سڀ لڑے والے بندے نے اوسے ویلے
آکھیا پئی یو ہے والی زتانی دی گل سُو۔

بھارا چھا باسدا بیواں ہو جاندا اے۔

معنی: چھا با: ترکڑی دا پلڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں تولن لکھیاں
ترکڑی وِچ دانے پائے جان تاں اوہ پاسہ بیواں ہو جاندا
اے۔ اتے خالی پاسہ سدا اچار ہندا اے۔ اِنج ای جیہڑے
لوکاں دے پئے علم گیان ہوندا اے اوہ اگلے ٹوں بیواں
کے ای بلدے نیں۔

بھانویں سُو من صابن لگے کالے مول نہ ہوون
ہگے۔

معنی: سُو: اکا ای بھلکھل ☆ ہگے: سفید۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک ماں دی
لگھوں کالا رنگ لے کے آؤندے نیں اوہتاں ٹوں
بھانویں جتاں مرضی صابن لالا دھوندے رہے پراوہ کدی
دی چھے رنگ دے نہیں ہو سکدے۔

بھائی جیہا یا نہیں اتے بھائی جیہا دشمن نہیں۔

معنے: جیہا جیسا۔

دے بھرا اوس تے خوش رہندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بھرا ای بندے دا

بھٹھ تکتی آس بیگانزی۔

سبھ توں چنگا ججن دی ہوندا اے اتے ابی نبی دے ویلے

معنے: تکتی: رکھنی ☆ بیگانزی: بیگانی۔

اوسدے کم آؤندا اے پر جدوں بھرا ای کسے گلوں بھرا دے

ویروا: ایس اکھان وچ سبق دتا گیا اے پئی بندے نوں ہر

ویلے رب سچے توں آس لا کے رکھنی چاہیدی اے اتے

ڈیر پئے جاوے تاں اوس توں بھیرا ہور کوئی دشمن وی نہیں

جے اوہ بندے توں کوئی آس لاوے گا تاں پہلاں تاں اوہ

بندہ اوسدی آس پوری نہیں کرے گا۔ جے پوری کروی

ہوندا۔

بھائی چارے اگے کسدا وارا۔

دیوے تاں سو وارا گلے دے منہ تے پتارے گا۔

معنے: وارا: پیش جاسکدی اے۔

بھٹھہ رتاں دی دوستی کھری جیہنا ندی مت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھائی چارہ

معنے: بھٹھہ: اگ وچ پوے ☆ کھری نیہراں وچ۔

ایس جگ اندر ڈاڈھی چنگی چیز اے اتے جدوں لوک بھائی

ویروا: قصہ میرزا صاحبان اندر پہیلو جٹ شاعر نے دیا

اے پئی عورتاں نال لائی یاری بندے نوں ذلیل ای

چارے دا خیال رکھدے ہون تاں کوئی دشمن اوہناں وچ

کراندی اے اتے ایس کم والیاں نوں کدی سو بھانہ نہیں

کدی وی وتھ نہیں پاسکدا۔

ملدی۔ عورتاں دی عقل اوہناں دے دماغ وچ نہیں

بھائی دے منہ نوں نہیں تے دے دتی ٹونہہ نوں

سگوں پیراں وچ ہوندی اے۔

معنے: منہ نوں: ملاحظے وچ ☆ ٹونہہ: بیہو۔

بھٹھہ غلاماں دی دوستی ڈوم ڈانگری تے پوسی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے بھرا دا

معنے: ڈوم: مراسی ☆ ڈانگری: ڈنگا وچھا چارن والا ☆

بھانہ نہیں لاندے سگوں اوہ اوسدی ٹونہہ نوں چیز دے کے

پوسی: پوست دانثہ کرن والا۔

اوس دا احسان اپنے بھرا دے سر چاڑھ دے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی یاری وی کسے

راٹھ مرد نال ای لانی چاہیدی اے۔ جے بندہ کسے بکی

بھائی نال ای سو بھا ہوندی اے۔

ذات دے بندے نال جاں مور کھ نال یاری لالوے گا تاں

اوہ اوس لئی سدا دی خواری بن جاوے گی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایس جگ اندر

بھرانواں دے نال ای ساری صفت کھفت ہوندی

اے۔ جے بندہ اوہناں نال ورتارا چنگا رکھے تاں اوس

معنے: سو بھا: صفت۔

اتے اوہ ہوڑ مت ہو کے ذراوی اپنا جاں اگلے دا بھلا نہیں
سوچدے۔

بھرائوں مارنٹھاوے، سالاکھر پٹھا کھاوے۔

معنی: مارنٹھاوے: مار کے دوڑا دیوے ☆ سالاکھی: پیوی دا
بھرا۔

دیروا: ایس اکھان وچ رن مُریاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہ اپنے ماں پیو جے بھرائوں تاں مار کے گھروں کڈھ
دیندے نیں پر اپنے سالیانوں گھر بٹھا کے عزت نال
کھواندے پیا ندے نیں۔

بھرانہ وکھ سبھا وکھ۔

معنی: سبھا: رقیہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں ایہ نہیں
و کھنا چاہیدا پئی ایہ اوسدا بھرا گل پیا کردا اے ایس لئی سچی
ای ہووے گی۔ سگوں بندے توں اگلے دا سبھا ہر حال وچ
پرکھنا چاہیدا اے۔

بھرانواں پنناں باہیں نہیں۔

معنی: پنناں: بغیر ☆ باہیں: بازو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھرا ای اصل وچ
بندے دیاں باہواں ہوندے نیں اتے اوس نال اڈکھی
سوکھی وچ بھائیوال بن دے نیں اتے بھرانواں توں پنناں
کوئی وی ہنجر نہیں بن سکدا۔

بھونیں تے سونا تے ارکاں کیوں جھلنیاں۔

معنی: ارکاں: جمع ارک دی، گھنی ☆ جھلنیاں: برداشت
کرنیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں اپنی
مست ملنگی وچ گزارہ کردا پیا ہووے تاں اوس توں کہے
دے احسان مرقت دی کہیہ لوڑ رہ جاندی اے۔

بھٹھ پیا اوس سونا جو کنناں توں کرے پیر۔

معنی: بھٹھ پوے: غرق ہووے ☆ پیر: درد۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کوئی کم دا
گہنا لکھی پالوے پر اوہ اوس بندے توں اڈکھیاں کرے
تاں اوسدے پان دا کہیہ فائدہ۔ اوس نالوں تاں چنگا ہوندا
اے پئی بندہ اوس توں پنناں ای رہوے۔

بھجیاں توں واہن برابر۔

معنی: بھجیاں: دوڑ دیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کہے کم وچ
جاں کہے مقابلے وچ کہے دے سامنے نکل ای پوے تاں
اوہناں دُونہ لئی اک جیہی ای دوڑ بھج ہوندی اے۔

بھر بھر گوہیا پوے لڑائی۔

معنی: بھر بھر: نکا ہو ہو ☆ گوہیا: گو بھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اُکا کلیاں
کلیاں گلاں توں لوک مرن مارن تائیں اپڑ جاندے نیں

بھائی مرن تے پندیاں ٹٹ باہیں بھائیاں باجھ
کوئی بھرم بھارناہیں۔

معنی: پندیاں: جاندیاں ☆ باہیں: باہواں ☆ بھرم بھار:

کسے دا ڈر خوف۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جسم دے کئی انگ

کسے ہور انگ دی وجہ نال ای پھدے نیں اتے جدوں

بندے دے سر یوچ اوہ پھبان والا انگ ای نہ ہووے تاں

دوسرا انگ کوں پھجے گا۔

بھری جاہ ای وُل وُل بھریندی اے۔

معنی: بھری جاہ: پر بھوت تھاں ☆ وُل وُل: بار بار ☆

بھریندی: بھری جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے دا

قانون ایس پئی جیہڑی تھانویں پہلاں ای دولت ہووے

اوسے تھانویں اوہ ہور دولت وی دئی لگا جاند اے اتے اوہ

سدا توں بھرے بھڑولے ای بھردا لگا آیا اے۔

یو ہتا جڑے نہ تے لوڑ تھڑے نہ۔

معنی: جڑے: جمع ہووے ☆ لوڑ: ضرورت ☆ تھڑے:

گھٹ رہ جائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر درویش دا ایہ ای

نعرہ اے پئی مالک جوڑن اتے سانھی بھرن جوگا رزق نہ

دیوے سگوں اوناں گو دیندا رہوے جیہدے نال کم چلدا

رہوے۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دے اکھان رنگے شعری

بصرے وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بھرا ای

بندے دے کم آؤندے نیں اتے بھرانواں توں پناں

بندے دی کوئی طاقت نہیں رہ جاندی اتے لوکاں وِچ

بندے دا کوئی بھرم بھار نہیں رہ جاند۔

بھرم دا کوئی دارو نہیں ہوندا۔

معنی: بھرم: وہم ڈر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم رب دی مرضی

نال ہوندا اے اتے جو بندہ وہم وِچ پیار ہووے پئی خورے

رکیہ ہو جانا ایس اوس بندے دے وہم دا کوئی علاج کسے کول

نہیں۔

بھرم گوائے اپنا تے نہ کوئی دیندا ونڈ۔

معنی: بھرم: بھار، رعب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں ہر حال

وِچ بھرم دانہ ہو کے رہنا چاہیدا اے۔ اڈکھے ویلے وی

کسے اگے پھیں پھیں کیتیاں تھدیر کدی نہیں بدلدی ایس

لئی بندے نوں کدی وی اپنا بھرم نہیں گوانا چاہیدا۔

بھری جوانی تے کرنیوں مہنا۔

بھرون ساہن ٹچن بوٹے۔

معنی: کرنیوں: کرنی ولوں ☆ مہنا: الزام۔

معنی: بھرون: لڑن ☆ ساہن: بھھاں گانواں لان لئی و پہلے

چھڈے سنڈھے ڈھکے ☆ ٹچن: پٹے جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک مکھ توں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ٹھڑیاں

بڑے ای سوہنے گھبرواتے کماں دے کرڈ جا پدے نیں پر

لوکاں دی لڑائی ہووے تاں کئی ماڑے او تھے اُنج ای مارے

جدوں اوہناں دی چنگلی کرت جاں کرنی ول جھات پائیے

جاندے نیں اتے اوہناں دادوانی مل نہیں پیندا۔

تاں اوس ولوں اوہ کورے کاغذ ہوندے نیں۔

بھڑوے ٹوں وی منہ تے بھڑوا نہیں آکھیدا۔

بھری بھکتی چپ چپتی، کھڑکے کئی سکھنی۔

معنی: بھڑوا: بے غیرت ☆ منہ تے: سامنے۔

معنی: بھری بھکتی: پر بھوت، بھری ہوئی ☆ کھڑکے: کھڑاک

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے دے عمل

کرے ☆ کئی: ہانڈی ☆ سکھنی: خالی۔

تے پردہ ای پانا چاہیدا اے ایتھوں تیک پئی بے غیرت

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ دا

ٹوں وی اوسدے منہ تے بے غیرت نہیں آکھنا چاہیدا۔

اصول اے پئی اتھے خالی بھانڈے ای بڑے کھڑکدے

بھئے اٹھ پلان نہیں چنیدے۔

نیں اتے جو بھانڈے بھرے ہوندے نیں اوہناں ٹوں

معنی: بھئے: دل چھڈ گئے ہوئے ☆ اٹھ: اُٹھ ☆ پلان:

کھڑکایاں وی واج کدی نہیں آؤندی۔

بھار پلانا ☆ چنیدے: چاندے چکدے۔

بھریا اوسدا جانیے جسدا توڑ چڑھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ اپنے

معنی: بھریا: پر بھوت ہو گیا ☆ توڑ چڑھے: منزل تے اڑے

دلوں خوش ہو کے کوئی کم کرے تاں ای اوہ کم سرے چڑھدا

ویروا: ایس اکھان رنگے شعری مصرعے وچ دسیا گیا اے

اے۔ جدوں بندہ ڈھیری ای ڈھا بہوے تاں اوہ کوئی کم

پئی پانی تاں ساریاں ای تیاراں کھوہ توں بھر کے فر دیاں

کرن جوگا نہیں رہ جاندا۔

نیں پر کھیاں دا بھریا توڑ نہیں اڑدا۔ عمل بندہ کردار ہندا اے

بھلیکھے بھلیکھے اللہ لکھے۔

پر کدی اک اجیبی بھل ہو جاندا اے جو ساریاں عبادتاں

معنی: بھلیکھے: غلطی ☆ اللہ لکھے: رب معاف کر دیندا اے

ٹوں کھا جاندا اے۔ پورا شعر اُنج اے پانی بھرن پنہاریاں

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی گناہ جاں غلطی

دوون گھڑے بھرا اوسدا جانیے جسدا توڑ چڑھے۔

جان بچھ کے نہ کیتی جاوے اتے اوہ بندے کولوں کتے بھلھ
پاروں ہو جاوے تاں رب سچا اوسنوں معاف کرای دیندا
اے۔

پندی اے۔

بھلے بھاء نہ پچھو تاہ۔

معنی: بھلے بھاء: چنگے کم کر ☆ پچھو تاہ: پچھتاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ بے سدا چنگے کم
ای کردار ہوے تاں اوس ٹوں مگروں اپنی کیتی تے پچھتاں
نہیں پند اتے اوہ خوش رہندا اے۔

بھلھ ٹوں من لین بھلھ سدھارن والی گل اے۔
معنی: من لین: تسلیم کرن ☆ سدھارن: سودھن، ٹھیک
کرن۔

بھلے تے بُرے وچ چار اُنگلاں دی وتھ ہوندى
اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ بے کر
اپنی بھلھ ٹوں گلے دے سامنے من لوے تاں اوہ وی بڑا
ای بہادر بندہ ہوندا اے اتے اوہ اپنی غلطی ٹھیک کرن دی
راہ پئے جاندا اے۔

معنی: بھلے: چنگے ☆ وتھ: واٹ، فاصلہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگے اتے مندے
انسان وچ بڑا گھٹ فرق ہوندا اے۔ بندے تاں منڈھلے
پکھوں سارے ای چنگے ہوندے نیں پر اوہناں دا چنگا جاں
مندا کم کارای اوہناں ٹوں چنگا جاں بھیر اہنا دیندا اے۔

بھلا ہو یا لٹریٹریوں چھٹھا، میری عمر نہ پیتی ساری۔
معنی: لٹریٹریٹریوں: نزدیک توں ☆ چھٹھا: چھوٹا۔

بندے ٹوں بھلے دا بھائی اتے بُرے دا جوائی بن
کے رہندا چاہیدا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کتے
بھیرے تھانویں پھس جاوے تاں اوس دی اوس مُصیبت
کولوں جان بھٹ جاوے تاں اوہ لکھ لکھ شکرانے کردا
اے۔

معنی: بھلے دا بھائی: چنگے دا خیر خواہ ☆ جوائی: داماد۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
بندے ٹوں چنگے بندیاں نال چنگا ورتارا کرنا چاہیدا اے پر
بُریاں نال اوہناں دی فطرت موجب ای ورتارا کرنا
چاہیدا اے۔

بھلی سوہاوی چھا پری جاں میں گن گائے۔

معنی: بھلی: چنگی ☆ سوہاوی: چنگی لگی ☆ چھا پری: چھپر
ککھاں دی گھی ☆ گن گائے: خوبیاں دیاں۔

بھلے دی اک پت، کوپتے دیاں سو پتاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ رب دی
دتی دات تے بھروسہ کر کے خوش رہن سکھ لوے تاں اوس
ٹوں اپنی ککھاں کانیاں دی گھی وی شیش محل جا پن لگ

چالاک لوک بڑے ای داء باز ہوندے نیں اتے بھلے مانس
اتے اعتبار کرن والے لوک اوہناں دے ہتھوں لٹے ای
جاندے نیں۔

بھکین بھلی نہ بھنیا، سبھ توں بھلا رو پیئہ۔
معنی: بھنیا: بھائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی لاپچی لوک پئے
دھیلے دی خاطر سارے رشتے بھلھ جاندے نیں اتے اوہ
پئے ٹوں ای ماں پواتے بھکین بھائی سمجھدے نیں۔
بھلے مانساں دی مٹی خراب۔

معنی: مٹی خراب: مندا حال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ اندر چنگے
لوکاں داہرے اندر بھیرا حال ای ہوندا رہیا اے اتے چا تر
لوک اوہناں ٹوں سدا توں مجھدے ای آئے نیں۔

بھور بھونڈ دی دوستی، اکو جیہی گرونڈ واہ پئے تاں
جانے کیہ بھور، کیہ بھونڈ۔

معنی: بھور: بھنورا ☆ بھونڈ: تموہڑی ☆ گرونڈ: آواز ☆
واہ پئے: واسطہ پوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کئی جانور شکلوں
بھانویں اکو جیہی ای ہون پر ہر نسل اپنیاں کرتو تاں پاروں
دیکھی پرکھی جانندی اے اتے واہ پیاں ای اگلے دی پچھان
ہوندی اے پی اوہ کیہڑی نسل دا اے۔

معنی: پت: عزت ☆ کو پتتا: جیہنوں اپنی عزت بے عزتی دا
خیال نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی عزت والے
بندے دی عزت جے اکوار لہہ جاوے تاں اوہ ساری زندگی
بجال نہیں ہوندی پر بے عزتے بندے دی اپنی کوئی عزت
نہیں ہوندی ایس لئی اوس دی عزت جانندی وی رہوے
تاں اوسنوں ذرا جنی پرواہ نہیں ہوندی۔

بھلا بھلیائی کرن لکیاں چکھن کا ہدا۔
معنی: چکھن: دریافت کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کسے دا بھلا کرن
ہووے تاں اوس بارے سوچن دی کوئی لوز نہیں ہوندی۔ اوہ
ہن سوچیاں توں اوسے ویلے ای کر دینا چاہیدا اے۔

بھلے مانس ٹوں بھلا مانس دساں کوہاں دا اول مار
کے آن ملدا اے۔

معنی: بھلا مانس: چنگا انسان ☆ دساں کوہاں دا اول: پندراں
ہیلاں دا چکر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جج بھیرے بندے
بھیریاں ٹوں لہ لیندے نیں انج چنگے بندے چوکھا چکر لا
کے وی چنگیاں بندیاں ٹوں بھال ای لیندے نیں۔

بھلے مانس ٹوں ہر کوئی لٹ دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی بھترے اتے چتر

بھورے جیڈ نہ کپڑا، جٹ جیڈ نہ راٹھ، اوہ
پھنڈے اوہ لترے دوویں آون راس۔

معنی: بھورا: موٹا کپڑا ☆ جیڈ: ورگا ☆ راٹھ: اصولاں والا ☆

پھنڈے: پھنڈنا پھنڈا اے ☆ لترے: بچتیاں کھا کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھورا بڑا ای چنگا
کپڑا ہوندا اے اتے جٹ ورگا کوئی ہور راٹھ نہیں ہوندا پر

اک گل پئی اے پئی بھورے وچ مھسیا گھٹا مٹی کڈھن لئی

اوس ٹوں ڈانگاں نال پھنڈنا پھنڈا اے اتے جٹ وی

تھگڑیاں کولوں بچتیاں کھاندا رہوے تاں سُدھ رہندا اے۔

بھولیاں دے کم سمو لے / بھولیں دے کم سمو لے

معنی: سمو لے: سُدھ سادھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اوہ لوک جو صاف

دل دے ہون اوہناں دے کم رب سچا ای سُدھے کر دیندا

اے اتے اوہناں ٹوں کدی وی کوئی تھوڑ نہیں رہ

جانندی۔ اوہناں دیاں پٹھیاں کیتیاں وی سُدھیاں پے

جاندیاں نیں۔

بھیت پناں چوری نہیں ہو سکدی۔

معنی: بھت: بھید، جانکاری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چوروی جدوں کہتے

چوری کرن جاندا اے تاں اوس نے پہلاں دن ویلے اوس

سارے آلے دوالے ٹوں دیکھیا ہو یا ہوندا اے تاں کہتے

جا کے اوہ رات ٹوں چوری کر سکدا اے۔

بھکین سو وریاں دی، بھرا پنج سو وریاں دا۔

معنی: وریاں: سالاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکین بھانویں بھرا

نالوں کئی وی وڈی کیوں نہ ہووے پر حق حقوق دین لین

ویلے بھرا ٹوں بھکین نالوں وڈا اتے حق داؤ ہتا مالک سمجھیا

جاندا اے۔

بھکھ نہ پچھ لازما، عشق نہ پچھے ذات، عیند نہ سٹھریا

پچھدی، تینوں کتھے وہانی رات۔

معنی: لازما: سالن، لا کے کھان والی شے ☆ وہانی: سڈارنی۔

ویروا: بابے سٹھریا شاہ ہوراں دے اکھان ورگے شعر

وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بھکھ لگی ہووے تاں بندہ رکھی

روٹی وی کھا لیندا اے اتے سالن دی پرواہ نہیں کردا۔ عشق

وی ہون لکیاں اگلے دی ذات گوت دی پرواہ نہیں

کردا۔ پنج ای جدوں عیند رآئی ہووے تاں بندہ ایہ نہیں

دیکھدا پئی رات کتھے لنگھانی ایس اوہ جھٹ بانہہ سر ہانے

رکھ کے سیں جاندا اے۔

بھوجن باسا، وکھرا کھاسا۔

معنی: بھوجن: خوراک ☆ باسا: باسی، بیہا ☆ کھاسا: کھانا

چاہیدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے

اوہنوں کوئی وژن دیندا اے۔

بے اولاد زنائی شیطان دی لنگوٹی ہوندی اے۔

معنی: لنگوٹی: لنگوٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اولاد والی زنائی اپنی

اولاد دے دھیانے لگی رہندی اے اتے پاپ گھٹ کردی

اے۔ پر جیہڑی زنائی دے گھر اولاد نہ ہووے اوہ ہر ویلے

شیطانی سوچاں دے دھگاڑے تے چڑھی رہندی اے۔

بیماناں دیاں تے قبراں وی دھرو نہہ جانندیاں نیں

معنی: بیماناں: کمزور ایمان والیاں ☆ دھرو نہہ جانندیاں:

مک جانندیاں ڈھبہ جانندیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کپکے ایمان والیاں

دیاں تاں قبراں وی اوہناں دے ایمان دی گواہی

دیندیاں رہندیاں نیں پر بیماناں دیاں قبراں دے نشان

وی ہٹ جاندے نیں۔

بے عیب خُدا دی ذات اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے وچ کوئی

نہ کوئی نقص جاں گھاناوادھا ضرور ہوندا اے اتے بندہ کیاں

کو تاہیاں کردا ای رہندا اے پر اکو رب دی ذات اے

جیہدے وچ عیب کوئی نہیں۔

بریگانہ سر کدو برابر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنی چیز نوں

نے بھی روٹی ای کھانی ہووے تاں اوسنوں چاہیدا اے پئی

لوکاں توں دکھرا بہہ کے کھاوے تاں جو کوئی اوس نوں محمول

نہ کرے تے اوسدی ہانت نہ ہووے۔

بھیڑ بھڑیئے، گھیر نہ بھڑیے۔

معنی: بھیڑ بھڑون: لڑائی کرن ☆ گھیر بھڑون: جان بچھ کے

لڑائی مل لین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندے نوں لڑنا

وی پئے جاوے تاں وی اوسنوں وچ نال لڑنا چاہیدا اے

اتے کبہدھے لوکاں وانگ دھکے نال ہر کسے دے گل پئے

کے موت توں ماسی نہیں آکھنا چاہیدا۔

بے ادب بے مراد / بے ادب بے نصیب۔

معنی: مراد: مقصود۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی اگلے دا

ادب کرن والا ہووے گا رب سچا اوسدے ایس عمل پاروں

اوس نوں اچا رتبہ دے دیوے گا پر جو بے ادب ہووے گا

اوس نوں کدی منزل نہیں ملے گی۔

بے ادباں مقصود نہ حاصل نہ درگا ہے ڈھوئی۔

معنی: درگا ہے: رب سچے دے دربارے ☆ ڈھوئی: داخل

ہون دی اجازت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر ادب کرن والے

نوں رب سچا چنگا سمجھدا اے پر بے ادب بندے نوں کدی

منزل نہیں ملدی اتے نہ ای رب سچے دے دربارے

معنے: من: دل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے دے دل دا کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی اوہ کیمہدے بارے کہیہ سوچدا اے اتے کسے دے من اندر جھاتی نہیں پائی جاسکدی۔

بریگانے دے میں ساہوکار نہیں بنی دا۔

معنے: دے میں: پیسیاں نال ہن ساہوکار: شاہوکار قرض دین والا ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شاہوکار کول بے اپنی راس نہ ہووے اتے اوس سو دتے پیسے لے کے اگوں سو دتے دینے ہون تاں اوس نوں کجھ نہیں بچدا۔

بریگانے محل ویکھ کے ٹکڑ نہیں مار لئی دی۔

معنے: بیگانے: پرانے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جو کجھ رب سچے دلوں ملیا ہووے اوس تے ای صبر ٹھکر کردیاں رہنا چاہیدا اے اتے کسے دے محل ویکھ کے اوہناں نال ٹکر مار کے اپنا سر پاڑ لین دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔

بیماردی خدمت خدای عبادت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی اپنے آہنڈھ گوانڈھ وچ کسے بیمار دی خدمت کرن نال رب بڑا ای خوش ہوندا اے اتے اوس دا اجر اوہ انج دیندا اے جو ایس کسے نے سچے دلوں رب دی خدمت کیتی ہووے۔

بیماردی رات پہاڑ ورگی ہوندی اے۔

ای چنگی سمجھدا اے اتے بیگانی شے دی اوہ قدر نہیں کردا۔ ایتھوں تیک پئی بیگانے برنووں لوک کدوتوں ودھ حثیت نہیں دیندے۔

بیت گئی سوہیت گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گل اک وار منک جاوے اتے اوس داناں ہو جاوے۔ اوس گل دا پرت پرت ذکر کردے رہن اتے اوس گل نوں پرت کے چھلدے رہن نال مڑ کوئی فساد ودھ سکدا اے۔

بیڑی سنگ لوہیا وی تر جاندا اے۔

معنے: بیڑی: کشتی سنگ: ساتھ ہن تر جان: تیر جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگیاں لوکاں دے نال بے مندے لوک وی رل جان تاں اوہ وی سدھی راہے چڑھ جاندے نیں جج لکڑ دی بیڑی نال کنناں وڑا لوہیا وی پانی وچ تر دار ہندا اے۔

بیڑی سونے دی وی بُری۔

معنے: بیڑی: قیدیاں نوں پنھن والا ہتھیار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیکر قید وچ ہووے تاں اوس نوں بے سونے دی بیڑی وی لا دتی جاوے تاں وی اوہ وچارا تاں قید وچ ای ہوندا اے۔ اوہ سونے دی بیڑی اوسدے مقدر تاں نہیں سوار سکدی۔

بریگانہ من پر دیس۔

معنی: ورگی: جھسی۔

پابندی اک دی ای بھلی۔

معنی: بھلی: چنگلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سیانا بندہ اوہ ای ہوندا اے جو ہتیاں لوکاں نالوں کسے اک دی گل ای من کے ای ٹرن سکھ لوے تاں اوہ کدی گھانے وچ نہیں رہندا۔

پاوے ہر کوئی بھتے کوئی کوئی۔

معنی: پاوے: لباس پہنے بھتے: بچے خوبصورت لگے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سوہنا تے قیمتی کپڑا تاں ہر کوئی بازار وکدائے کے پالیندا اے پر کپڑا وی کسے دے جسم تے ای پھدا اے پتے کپڑے پا کے وی نہیں سجدے۔

بھل کنڈیاں وچ رہ کے وی کنڈیاں توں بچیا رہندا اے۔

معنی: کنڈیاں: کانٹے اتے نکلن والے نکلے نوکدار حصے ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے سنگ اتے سیانے بندے مورکھاں وچ رہ کے وی اوہناں دیاں بدیاں توں بچے رہندے نیں اتے اپنے آپ نوں احمقاں والی میل نہیں لگن دیندے۔

پاٹے راس نہ آوندے سؤ رفو کرایے۔

معنی: پاٹے: پھٹے ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں بیمار ہو جاوے تاں اوہ وچارا ساری راتیں سوچیں پیا رہندا اے اتے اوس ٹوں اوہ رات پہاڑ جیڈی وڈی جا پدی اے۔ بیماری تے مقدمہ رب کسے ٹوں نہ پاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بیماری وی جے کسے گھر وڑ جاوے تاں گھر دامنہ دوجے پاسے لاچھڈ دی اے اتے جے مقدمے وچ وی کوئی پھس جاوے تاں اوسدیاں وی چیکاں نکل جانڈیاں نیں اتے مقدمہ وی ہائیں مائیں مگروں نہیں لہندا۔

بیمار دی تکلیف بس کوئی بیمار ای جان دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بیماری ایڈی وڈی تکلیف ہوندی اے پئی ایس دے دکھ درد ٹوں کوئی اوہ بندہ ای جان دا اے جو آپوں بیماری دی اوس مصیبت وچ بھسیا ہو یا ہوے۔

پاپ کریندے سر پر مٹھے۔

معنی: پاپ: گناہ ☆ کریندے: کردے ☆ سر پر: ہر حال وچ ☆ مٹھے: گھانے وچ رہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی گناہ کردا ہووے گا اوس ٹوں فلاح کدی نہیں مل سکدی سگوں اوہ ہر پاسیوں گھانے وچ ای رہوے گا اتے اوڑک غرق ہو جاوے گا۔

وی فساد پوانا تاں کوئی اوکھا کم نہیں اصل کم تاں وٹریاں
ہویاں دے سر جوڑن این اتے جو ایہ کم کردا اے اوہ ای
اصلی راہ تے وے۔

پان پت دارب را کھا اے۔

معنی: پان پت عزت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی عزت
ذلت ساری رب سونے دے تھہ وچ اے اوہ جیہوں
چاہوے عزت دیوے جیہوں چاہوے ذلت دے
دیوے ایہ قرانی آیت دا ترجمہ وی اے۔

پاولیاں سر پگاں آیاں، آئی قیامت نیڑے۔

معنی: پاولیاں: جو لاہیاں ہن نیڑے: نزدیک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ایس جگ
اندر جولا ہے پھ ہدہری بن جان تاں سمجھو پئی قیامت نیڑے
آگئی اے۔ نا اہل لوک جے اہلاں دی تھاں تے بہہ جان
تاں سمجھو پئی زمانے والی گل مک گئی اے۔

چکھدیاں چکھدیاں بندہ کوہ کاف تائیں بچ جاندا
اے۔

معنی: کوہ قاف: اک مشہور پہاڑ ہن بچ: اپڑ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے وچ کھوج
بھال داشوق ہووے تاں اوہ لوکاں کولوں چکھدا چکھندا دُنیا
دی ہر ٹکر وچ اپڑ جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو مر
جاندا اے اوہ پرت نہیں مُردا اتے جو کپڑا پاٹ جاندا اے
اوسنوں لکھ رفو کر لیا جاوے اوہ کدی ٹھیک نہیں ہو سکدا۔

پار والے آکھن ارار والے چنگے، ارار والے کہن
پار والے چنگے۔

معنی: پار: دریا دے دوجے پاسے ☆ ارار: دریا دے ایس
پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جھے
کوئی کھلوتا اے جاں جیہوی حثیت دا کوئی مالک اے اوہ
اوس تے راضی نہیں سگوں اوہ سدا دوجے ٹوں اپنے توں
ودھ سکھی سمجھدا اے۔

پارس ناتھ نالوں اوہ چکی چنگی جو آٹا تے پیہہ
دیندی اے۔

معنی: پیہہ: پیس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکلے بندے نالوں
پتھردی اوہ چکی کتے چنگی ہوندی اے جو آٹا تاں پیہہ دیندی
اے۔ بے فیض امیر نالوں اوہ ماڑا چنگا جو ویلے سر کم آ
جاوے۔

پاڑن سو کھاتے سیون اوکھا۔

معنی: پاڑن: پاڑ دین ہن سیون: سین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کتے

پنیال داتھہ سدا ای سکا۔

معنی: پکھواں: جانوراں۔

معنی: پنیال: پانی لان والا ☆ سکا: خشک۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جانوراں وچوں
کاں بڑا ای حرامی جانور اے اتے انساناں وچوں نائی دا
کسب اینج دا اے پئی چوکھے نائی پختل خوری توں ہناں رہ
ای نہیں سکدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کم وی کوئی کردا
ہوند اے اوس نوں عام طور تے اوس کم دے دھیان وچ
اپنا کم کرن بھلھ جاندا اے۔ کھیتاں نوں پانی لان والا ہر
ویلے پانی وچ رہندا اے پراوہ اپنی رُجھ پاروں اپنے کھے دا
پانی وی نہیں بدلا سکدا۔

پانی پیویں چھان کے تے جی ماریں جان کے۔

پتن نہ نہائیے اُنتن نہائیے۔

معنی: چھان کے: ہن کے ☆ جان کے: پورا زور لا کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں پانی
پین لکیاں ہن لینا چاہیدا اے اتے محنت کرن لکیاں اپنی
جند جان دا پورا تران لا کے محنت کرنی چاہیدی اے۔

معنی: پتن: دریائی لاگھا ☆ اُنتن: پتن توں لانبھ والی تھاں
دیروا: ایس اکھان وچ مت دتے گئی اے پئی بندے نوں
دریا وچ نہان لکیاں پتن توں ہٹ کے نہانا چاہیدا اے۔
اک تاں کوئی شے اوتھے ڈگ پوے تاں لہ جان دی آس
ہوندی اے دو جا عام لاگھے توں پرا نہ ہو کے نہان ای چنگا
کم ایں۔

پانی سروں لنگھ جاوے تاں گٹھ تے گز برابر ای
ہوند اے۔

پُرکھ جیہا پکھیر و کوئی نہیں۔

معنی: گٹھ: ہتھ کھولھ کے انگوٹھے تے کئی انگلی دا وچکار لا
فاصلہ۔

معنی: پُرکھ: بندہ ☆ پکھیرو: پچھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ پانی وچ
ڈُب ای جاوے تاں اوہ پانی بھانویں گھٹ ہووے جاں
دوہ اوسدے بچن دی آس گھٹ ای ہوندی اے۔ مُصیبت
گل پئے جاوے تاں اوس توں بچن اوکھا ہوند اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کدی اک تھاں
بک کے نہیں بہہ سکد اتے ایہ اپنے کم کارٹی جیون دیاں
نویاں راہواں لہدا ای رہندا اے اتے اگے اگے ودھن دی
سوچدا رہندا اے۔

پانی کھوہ دا تے گھاہ جوہ دا۔

معنی: گھاہ: گھاس ☆ جوہ: علاقہ، کھلی تھاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بچن دے حق

پکھواں وچوں کاں حرامی بندیاں وچوں نائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم بندے ٹوں
آپوں کرنا چاہیدا اے۔ نراہ بندہ بیگانیاں دے سہارے
لہند ابھرے تاں اوہ اوڑک کسے کم جوگا نہیں رہ جاندا۔

پرائی ہاسی گڑوں مٹھی۔

معنی: ہاسی: ہاسہ ☆ گڑوں: گڑوتوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے تے ہسن بڑا
ای سوکھا ہوندا اے اتے ہر کوئی اگلے تے ہاسے ہس لیندا
اے پر جدوں اپنے گھر ٹوں اگ لگے پتہ فیر لگدا اے۔

پرائے پیریں کوہ وی قدم جیڈا ای لگدا اے۔

معنی: پرائے پیریں: بیگانے پیراں نال ☆ کوہ: ڈیڈھ میل
دی واٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی ہور چوکھا اڈکھا
کم وی کردا ہووے تاں وی کول بٹھے بندے ٹوں اوس کم
دی اڈکھت دی سارا وڈوں تیک نہیں ہوندی جدوں تیک
اوہ آپ اوہ کم نہیں کرن لگدا۔

پتھر پو جیاں رب ملے تاں میں پو جاں پہاڑ۔

معنی: پوجیاں: پو جا کیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے پتھر پوجن نال
رب سوہنا لہہ جاندا ہووے تاں مڑ بندے ٹوں چاہیدا اے
پئی اوہ پہاڑاں ٹوں متھے ٹیکن لگ پوے اتے اوہناں
وچوں رب ٹوں لہہ لوے۔

وگدے رگدے کھوہ دا پانی بھتوں ای چنگا ہوندا اے اتے
انج ای ڈگر وچھے دے کھان پین لئی گھاہ کھلی ہوہ وچ چنگا
ہوندا اے۔

پانی نیو اندڑتے ڈڑے اُتاندڑ۔

معنی: نیو اندڑ: نیویں پاسے ہڈا ڈڑے: پئے: ڈھیر ملاوٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پانی سدا نیویں
پاسے ٹوں ای جاندا اے اتے جدوں وی کسے فصل جاں
دانے پھکے دا ڈھیر لانا ہووے تاں اوہ اُچی تھانویں لانا
چاہیدا اے تاں جو پانی توں بچیا رہوے۔

پتہ وی رہ جائے تے مت وی۔

معنی: پتہ: عزت ☆ مت: عقل ہدایت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اپنے چین
وچ انج دا وپہار رکھنا چاہیدا اے پئی نہ اوسدی عزت تے ای
حرف آوے اتے نہ ای کوئی اوس ٹوں مورکھ جانے۔

پرلئی کھوہ کھٹے آپ ڈب ڈب مرے۔

معنی: پرلئی: پرائے لئی ☆ کھٹے: کڈھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی جو بندہ وی
کسے دا نقصان کرن دا سوچے گا اوسدا اپنا نقصان وی ضرور
ہو جاوے گا۔ بدی کرن والا اوس دی سزا ضرور بھوگدا اے۔

پرائی اکھیں راہ نہیں وسدا۔

معنی: وسدا: نظر آووندا۔

پتھر پو جیاں ہر ملے، تاں میں پو جاں سنسار۔

معنی: ہر ملے: مالک ملے ☆ سنسار: دُنیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیکر بندہ پتھر نوں پوجن لگ پوے اتے اوس نوں پتھر پو جدیاں ای مالک دے درشن ہو جان تاں مڑ بندے نوں سارے جگ دی پو جا کرنی چاہیدی اے۔

پٹ پرانا تاں وی کسے چکی جھاڑنا نہیں کیتا۔

معنی: پٹ: ریشم ☆ چکی جھاڑنا: چکی نوں صاف کرن والا کپڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیکر ریشم دا کپڑا پرانا دی ہو جاوے تاں وی لوک اوسنوں کسے ایسے کم لئی نہیں ورتدے جسے اوسدی توہن ہوندی نظر آؤندی ہووے۔

پٹھ کھائے سٹھ فیروی پٹھ دی پٹھ۔

معنی: پٹھ: چھوٹی بکری۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بکری دا وجود بھانویں نکا جیہا ہوندا اے پر اوہ ہر ویلے چر دی ای رہندی اے اتے وڈے بھيڈ بھارواں نالوں کتے ودھ کھا جاندی اے پر فیروی لوک ایہی آکھدے نیں پئی اوہ تاں بس پٹھ ای اے۔

چکھے دی چکھے تھی ویندی اے۔

معنی: چکھے: مگر بعد ☆ تھی ویندی اے: ہو جاندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم ویلے سرائی کر لینا چاہیدا اے۔ استھوں تیک پئی جے بندہ چاول کھان لکیاں دی چکھے رہ جاوے تاں پھولاں دے مک جان مگروں چکھے رہ جان والے نوں بس چکھے ای لہ سکدی اے۔

پریت نہ جانے ذات کذات۔

معنی: پریت: پیار، محبت ☆ ذات کذات: اپنی ذات دا بندہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیار کرن دا چ اتے پیار وچ کیتی گل تائیں اوہ ای اپڑدا اے جو پورے دنوں دا جم ہووے اتے بوہتے اوس میدان وچ ہمت ہار پٹھدے نیں۔

پگ دن کٹے نہ پنٹھ۔

معنی: پگ: پگڑی ☆ کٹے: ملے ☆ پنٹھ: گڑ راستہ، طریقہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک بندہ کسے کم کرن دی پوری جاچ سکھ کے اپنے گرو استاد کو لوں کم کار دی سند نہیں لے لیندا او دوں تیک اوہ اپنے کم کار دا اگا جان نہیں ہو سکدا۔

پگ وچ کے کدی گھیو نہیں کھانا چاہیدا۔

معنی: وچ کے: فروخت کر کے ☆ گھیو: گھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں اپنی عزت آن دی را کھی کر دیاں رہنا چاہیدا اے اتے بس کھان پین دے لالچ نوں اپنی عزت کدی داء تے نہیں دینی چاہیدی۔

ہووے تاں چار پنج کوہ کر کے شامیں گھر نہ پرتے اتے
سواری کرن والا دس کوہ کر کے گھر نہ پرتے تاں سمجھ لو پئی
جاں تاں اوہ بندہ ای ناکارہ اے جاں مڑاوسدی زنانی کو پتی
اے جیہدے توں ڈردا ہر راتاں رہندا بھرا دا اے۔

پنجاں وچ پر میشر ہوندا اے۔

معنی: پر میشر: خُدا مالک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی کم وی سارے
لوک رَل کے کرن تاں رب سچا اوہنا ندے کم وچ برکت
پاندا اے اتے کلیاں کاریاں کیجے کم دی کوئی برکت نہیں
ہوندی۔

بجری سونے دی وی مندی۔

معنی: بجری: نکا و بخرہ ☆ مندی: بھیری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے توں بندی وان
بنان لئی و بخرہ بھانویں سونے دا ای کیوں نہ بنیا ہو یا
ہووے اوہ وی بھیرا ہوندا اے ایس لئی پئی قید کوئی وی
بھیری ہوندی اے۔

پنجا انگلیاں توں بھارا ہوندا اے۔

معنی: پنجا: ہتھدیاں پنچے انگلیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کلمے کارے بندے
دی کوئی حثیت نہیں ہوندی اتے جدوں چارجی رَل کے
کسے کم توں مُرخین تاں اوس کم وچ رب برکت پادیندا اے
اتے اوہ کم دی ہو جاندا اے۔

پل دا گھسیا سو کوہ تے جا پند اے۔

معنی: گھسیا: راہوں کھنجیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زندگی گذارن لکیاں
بندے توں ہر پیر سوچ سمجھ کے ای پٹنا چاہیدا اے اتے اک
فعلی بندے لئی ساری عمر دا بچھتاوا بن جاندی اے۔

پلسیا یارتے دُشمن دھار نہ دھار۔

معنی: دھار: بنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پلس والے بس
کھان چٹن دے ای یار ہوندے نیں جے کوئی اوہناں توں
اپنا جمن سمجھ دا اے تاں اوہ مورا کھائے اوہ بس پے دے یار
ہوندے نیں۔

جُن دی جڑ سدا ہری رہندی اے۔

معنی: جُن: رب واسطے دین ☆ ہری: سبز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کسے
توں کوئی ہے پناں کسے لالچ جاں اگلے دے متلیاں توں
دان کرن والے بندے توں رہندی دُنیا تیک رب سچے دی
درگا ہوں ثواب ملدا رہندا اے۔

پنچ کوہ پیدل دس کوہ سوار پکے نار کو لکھنی پکے مردنکار
معنی: پیدل: پیریں مُرن ☆ پکے: جاں تے ☆ نار کو لکھنی:
بھیری زنانی ☆ مردنکار: نکار بندہ بیکار مرد۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے پیدل

پنچے انگلاں برابر نہیں ہوندیاں۔

معنی: پنچے: پنچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر کم اللہ
سوہنے دی آس تے چھوہ دینا چاہیدا اے۔ اوس وچوں
جاں تاں کجھ فائدہ ہو جاوے گا نہیں تاں نقصان تاں وٹ
تے پیا ہو یا ای اے۔

پہاڑ نال ٹکرا لیاں سرای بھجدا اے۔

معنی: بھجدا: ٹٹ دا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دیروہا جن لکلیاں
دی کوئی اپنے جو دا جی ویکھنا چاہیدا اے۔ جے بندہ اپنے
توں چوکھے آکرے نال پڑ پالوے تاں اوہ ہر ڈمر ڈماری
کھاوے گا۔

پہلاں اپنی منجی پیٹھ ڈنگوری پھیرو۔

معنی: منجی پیٹھ ڈنگوری پھیرن: اپنے نقص ول جہات پان۔

دیروا: ایس اکھان وچ بندے ٹوں سکھیا دتی گئی اے پئی
اوہ پہلاں اپنے عیاں ول جھاتی پاوے اتے جے اپنے وچ
کوئی عیب نظر نہ آوے تاں اوہ کسے دے کج ڈھونڈے۔

پہلاں اپنے فیر پرانے۔

معنی: فیر: بھیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ ربی حکم بارے دسیا گیا اے پئی بندہ
جدوں وی کوئی خیر خیرات کرن لگے تاں اوہ پہلاں اپنے
تکدیاں ول جھات پاوے۔ جے اپنیاں وچ کوئی حق دار نہ
نظر آوے تاں بندہ باہردیاں ٹوں کوئی چیز وٹڈے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سچے نے اپنی
کائنات وچ ہر شے دی سر جتا وچ تھوڑا تھوڑا فرق پا دتا
اے ایس لئی اک شے دوجی ورگی نہیں ہو سکدی اتے ہر
اک بندہ اکوجیہا نہیں ہوندا۔

پنچیں یار تے پنجاہیں ساک نہیں چھڈنا چاہیدا۔

معنی: ساک: رشتے دار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے یار کوئی پیسے لے
کے دین توں تو جاوے تاں اوس نال وگاڑ نہیں پانا چاہیدا
۔ اتے ساک جے ودھ پیسے دی کھا جاوے تاں اوس نال
ساک نہیں وگاڑنی چاہیدی۔

پورا کسے نہ ہو یا جو تو لے سو گھٹ۔

معنی: گھٹ: تھوڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے کولوں رب
دے حکماں دی پوری پالنا نہیں ہو سکدی۔ ہر کوئی بندہ ایس
جگ اندر اوسدے حکماں ٹوں پورا کرن دی کوشش تاں کردا
اے پر اوس کولوں کوئی نہ کوئی گھاٹ رہ ای جانندی اے۔

پوں باراں جاں تن کانے۔

معنی: پوں باراں: وارے نیارے کم پھب جان ہن تن
کانے: کھینڈ چوں ہار۔

پہلی رسم اللہ ای غلط۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کم چھو ہندیاں
ای کم مٹھا ہو جاندا اے اتے بندہ جتھ ملدا ای رہ جاندا
اے۔

پہلے پہر ہر کوئی جاگے دُوبے پہر بھوگی، تیجے پہر
چور جاگے چوتھے پہر جوگی۔

معنی: بھوگی: کسے نوں بھوگن والا، ہم بستری کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ رات دے چار پہراں دی ونڈ انج
کیتی گئی اے پئی رات دے پہلے تن گھنٹے تاں ہر کوئی جاگدا
اے پر رات دے اگلے پہر بس لوک اپنے نال دے جاں
نال دی نال بستری وچ سواد مانن لئی جاگدے نیں رات
دے تیسرے پہر وچ لوکاں دے گھراں وچ لگن والے
چور جاگدے نیں اتے رات دے آخری پہر جوگی جاں
درویش لوک جاگدے نیں۔

پھل چھٹی نہیں ماری دی۔

معنی: پھل چھٹی: پھلھ دی چھٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کسے کول
گیاں اکا ای بے دھیانی جاں بے پرواہی نال مل ورتن
کرے تاں اوس نوں مت دین لئی ایہ اکھان بولیا جاندا اے۔

پھلھ سو جو سہرے چڑھے۔

معنی: سو: اوہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندراوہ
بندہ ای چنگا کجھیا جاندا اے جیہدی مردے دم تاں لوک
عزت کر دے رہن اتے اوس دالیا لحاظ بنیا رہوے۔
پھلھ نہیں تے پھلھ دی پتی ای سہی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
کجھ وی لہن دی آس نہ ہووے تاں اوسنوں تھوڑا کجھ دی
لہ جاوے تاں اوسنوں لکھ ٹکڑ کرنا چاہیدا اے۔

پھلھاں دی باشنا دُوروں ای چنگی۔

معنی: باشنا: خوشبو۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چیزاں دُوروں
ای چنگیاں لگدیاں نیں پر جدوں اوہناں نوں کول رکھ لیا
جاوے تاں بندے دی نظر وچ اوہناں دی ونک منک
جاندی اے۔

پھلھاں دی ماری ڈگ پئی ڈانگاں دی ماری اٹھ کھلوتی

معنی: دی ماری: وجن مگروں ہٹا ڈگ پئی: ڈھبہ پئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جن کسے نوں نفرت
نال پھلھ وی مارے تاں اگلے نوں ڈاڈھی تکلیف ہوندی
اے پر دشمن بھانویں ہتھیاراں نال اوس تے پیا وار کرے
تاں وی اوسنوں پرواہ نہیں ہوندی۔

پیار پریت دی ریت ای وکھری اے نیونہہ دی
رسم اولی اے۔

معنی: پریت: محبت ☆ ریت: رسم ☆ نیوں: محبت پیار ☆
اولی: عجیب۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
پیاردی روایت سدا توں عام جگ دے ویہارتوں ہٹ
کے ای رہی اے اتے محبت کرن والیاں دے اپنے قانون
نیں اتے اوہناں دیاں رسماں جگ توں باہریاں نہیں۔

پیا سا ای کھوہ کول جاندا اے۔

معنی: کول: پاس۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہنوں کسے نال
کوئی کم جاں لوڑ ہووے اوہ ای اوسدے ہو ہے تے جاندا
اے اتے جیہنوں کسے نال غرض کوئی نہ ہووے اوس توں
کسے دے دوارے جان دی کہیہ لوڑاے۔

پٹھے دا کہیہ پیہنا۔

معنی: پٹھا: پیسا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گل بات مک
جاوے جاں کم سرے چڑھ جاوے تاں اوس توں پرت
پرت کر دیاں رہن دا کوئی سواد نہیں رہ جاندا۔

پیر پت نہ دیوے گا تاں آؤن تے دیوے گا۔

معنی: پیر: فقیر، درویش ☆ پت: بیٹا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے کول گیاں جے
کوئی بندہ سوالی دی مدد نہ کرے گا تاں اوسنوں او تھے رسا پا
کے بخھ تاں نہیں لین لگا، سوالی پرت کے گھر تاں آ آی

جاوے گا۔

پیر وڈا ہووے نہ ہووے یقین وڈا ہونا چاہیدا اے
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مراد دین والا
بھانویں ایڈا انگڑا ہووے نہ ہووے پر مراد لین والے دا
ارادہ ایڈا انگڑا ہونا چاہیدا اے پئی مراد دین والا اوس توں
مراد دین تے مجبور ہو جاوے۔

پیر ہووے تے پیر گواوے۔

معنی: گواوے: نکاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیر اوہ ہونا چاہیدا
اے جو اپنے مجاہدے وچ ایڈا انگڑا ہووے پئی سوالی دی لوڑ
اوسے ویلے ای پوری کر دیوے نہیں تاں اوس توں پیر کون
منے گا۔

پیر ال توں پیر پچھان دے نہیں۔

معنی: پچھان دے: پچھان دے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم والا بندہ اپنے
کم والے دے کم دی سکھیا توں اک نظر نال ای سنجان
لیندا اے اتے اوس توں کسے بارے تکھن دی گھٹ ای لوڑ
پندی اے۔

پیر پھل توں ای سنجانیا جاندا اے۔

معنی: سنجانیا: پچھانیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے اپنے وصفان

معنی: سُورے: بہادر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ایہ پہلے دن توں ہوندا آیا اے پئی دریا وِچ ترن والے ڈب کے وی مردے رہے نیں اتے جگ دے پڑ وِچ نکلے سُورے اپنی جان وی ہارسکدے نیں۔

تارو پانی دی مَوّت اتے سپاہدے سب دی مَوّت مردے نیں۔

معنی: سپاہدے: سب پالن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ایہ ازلاں توں ہوندا آیا اے پئی دریا وِچ ترن والے پانی وِچ ڈب جاندے نیں اتے سپاں نال ساری زندگی رہن والے سپاہدے اوڑک سب لڑن پاروں ای مر جاندے نیں۔

تاڑی دُونہاں ہتھاں نال ای وجدی اے / تاڑی دو ہتھی وجدی اے۔

معنی: تاڑی: تالی ☆ دُونہاں: دو ہتھی: دُونہ ہتھاں نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کتے لڑائی ہوندی اے تاں قصور دُونہاں دھراں دا ای ہوندا اے اتے جے اک دھر وچوں سیانی بنے تاں لڑائی توں بچیا جاسکدا اے۔

تر بولیا شگن مناوے نو نہہ۔

توں ای سنجانی جاندی اے اتے ہر بندہ اپنیاں خوبیاں کامیاں پاروں ای پچھانیا جاند اے۔ جیکن رُکھ دی سنجان اوسدے پھل ٹوں ویکھ کے ہوندی اے۔

پہڑے پناں تیل نہیں نکلد ا۔

معنی: پہڑے پناں: نہ پڑن توں بغیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے وی جنس دا تیل کدھن لئی اوسنوں پہلاں کولہو وِچ پا کے پڑنا پیندا اے تاں جا کے کتے اوسدا تیل نکلد اے۔

تارا کیارا چن گھماں سورج دا کوئی اوڑک نہ۔

معنی: کیارا: بوڑی کیاری ☆ گھماں: ایکڑ ☆ اوڑک: اخیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تارے دا کھلار کیارے جیڑا ہوندا اے اتے جن گھماں تھاں وِچ ہوندا اے اتے سورج دا کوئی حد بتا نہیں ہوندا۔ کائنات دے وجود بارے چکا ٹیوا لایا گیا اے۔

تارو ای دریا دی مَوّت مردا اے / تارو ای ڈب دے آئے۔

معنی: تارو: ترن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی اپنے آپ ٹوں کسے کم دامہر بکھدا اے اوہ او سے تکبر پاروں کدی نہ کدی اوہ کم کردیاں ای اللہ میاں کول مُر جاند اے۔

تارو ڈب دے آئے تے سُورے مردے آئے۔

معنی: شگن منان: چنگا شگون جان کے خوشی کرن ☆ ٹونہہ:
بہو۔

نہیں رہندا۔

معنی: ترکھان: مستری ☆ ول: ڈنگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے خے
دے گھاڑو دی نیت ٹھیک ہووے اتے اوہ کم کرن چاہندا
وی ہووے تاں اوہ کم ٹھیک کرای دیندا اے۔

تازے گھوڑے لے لے ٹو۔

معنی: ٹو: ماڑا گھوڑا کمزور گھوڑا ☆ لے لے: کمزور۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
ٹوں چنگی کھاہد خوراک ملدی رہوے اوہ جسمانی کپھوں
نگھڑا ہوندا اے اتے جیہڑوں کوئی چنگی خوراک نہیں ملدی
اوہ ماڑا رہ جاندا اے۔

تاش رنگ تھیں جدوں بے رنگ ہووے، دُکی
یکے ٹوں چاؤڑا مار دی اے۔

معنی: بے رنگ: رکھیا رنگ کھڑاری کولوں مک جاوے ☆
دُکی: تاش داسبھتوں نکا پتا ☆ یکا: تاش داسبھتوں وڈا پتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تاش کھیڈ دیاں
جدوں اک پاسے والے کھڈکار کولوں رنگ دے پتے مک
جان تاں دوجے کھڈاری کول بکے توں نکا پتا وی ہو ررنگاں
دے یکیاں کولوں وی بحت جاندا اے۔

توا ہووے تھدھا، روٹی سڑے کیوں رن
ہووے سنگھڑا، قرضہ چڑھے کیوں پتر ہووے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تتر دے بولن ٹوں
چنگا شگون جانیا جاندا اے اتے تتر دے بولن تے لوک خوشی
کردے نیں پئی کوئی نہ کوئی خوشی ملے گی اتے رب انا
دوہائے گا۔

تاوڑی اُبلے گی تاں آپدے ای۔

معنی: تاوڑی: ہانڈی ☆ آپدے: اپنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کتے غصے
وچ آوے گا تاں اوہ اپنا ای نقصان کرے گا۔ غصہ بندے
ٹوں انھاں کردیندا اے اتے غصے وچ بندہ اوہ کم وی کر
پٹھدا اے جیہڑوں ساری عمر بہہ کے پچھتاہند رہندا اے۔

تیسہ نہ بنو جے اپنے اگے ای سٹے رندا نہ بنو جے
دوجے اگے ای سٹے آری بنو گجھ اپنے اگے تے
گجھ دوجے اگے سٹے۔

معنی: تیسہ: تیشہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں زراہڑا
ہر کم وچ اپنے ڈھڈتے ای ہتھ نہیں پھیر دیاں رہنا چاہیدا
سگوں انج داکم کرنا چاہیدا اے جیہدا قائدہ لوکاں ٹوں وی
ہووے تے اوہنوں اپنے آپ ٹوں وی ہووے۔

ترکھان دی نیت ٹھیک ہووے تاں لکڑ وچ ول

چنگا تو نہہ لڑے کیوں۔

تسی جانو تہا ڈاکم جانے۔

معنی: جھدھا: جھندا گھبونال چو پڑیا ہویا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے نوں اپنے
کم نال کم رکھنا چاہیدا اے اتے اوسنوں کسے دے کم وچ
لت نہیں اڑانی چاہیدی۔ انج جگ دا دیہار ٹھیک چلدا
رہندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کرتوے نوں
روٹی پکان لکیاں گھبولا لیا جاوے تاں اوس نال روٹی نہیں
چزدی جے گھردی مالک زانی سُوئی دے لکے وچوں لگھ
کے زندگی سگدارن سکھی ہوئی ہووے تاں گھر نہیں اُجڑدا
اتے جے پترسیانا ہووے تاں اوہ اپنی زانی نوں کدی وی
سرتے نہیں چڑھن دیندا۔

تیل ہوون تے تیل نکلے۔

ثرت دان مہا مہن۔

معنی: تیل: ایک تیلدار چنس۔

معنی: ثرت: او سے ویلے ☆ دان: عطا دین ☆ مہا مہن:
وڈی عطا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی کم لئی جے
اوس وچ لوڑی جان والی شے ہووے گی تاں اوس توں
اگوں لوڑیدی شے بنائی جاسکے گی اتے جیکر سبزی ای کول نہ
ہووے تاں ہانڈی رکویں پک سکدی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی سوالی
تو ہے تے آوے تاں اوس دا سوال سُندیاں سارای اوس
دی مدد کر دین ای اصل عطا ہوندی اے اتے اوس دا ثواب
وی چوکھا ہوندا اے۔

تلوار دا پھٹ مل جاندا اے پر زبان دا پھٹ نہیں
مِلدا۔

فُری ہوئی تے جوں وی مان نہیں ہوندی۔

معنی: پھٹ: زخم ☆ مل جاندا: بھر جان۔

معنی: فُری ہوئی: پینڈے پئی ☆ مان نہیں ہوندی: جھکا نہہ
نہیں رہندی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں اپنے
سریر تے لکیا مارو پھٹ تاں ہوسکدا اے پئی بھل جاوے
پر کسے دی زبان نال کیتی چوبھویں گل اوس نوں ساری
زندگی نہیں بھلھدی۔

تلوار نال پانی دوٹوٹے نہیں ہوسکدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں اپنی
منزل ول پینڈا کر دیاں رہنا چاہیدا اے بھانویں اوہ ا کا
ہولی ہوئی ای پندھ کر دا ہووے پر اوہ اوڑک اپنی منزل تے
اڑای جاندا اے۔

معنی: ٹوٹے بھسے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی لکھ چارے پیا

ترن کانے جاں پوں باراں۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شطرنج کھیڑ دیاں ایوی
 ہوسکدا اے پئی گوئی چنگی پئے جاوے اتے بندہ چت جاوے
 جاں مڑ بندہ چنگے کھوڑے نہ پین پاروں ہروی سکدا اے۔

تمتد تند کردیاں تانیاں بن جان دیاں نیں۔
 معنی: تمتد تند: دھاگہ دھاگہ ☆ تانیاں: جمع تانی دی، کپڑا
 بنان لئی دھاگیاں دا جوڑ میل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کسے وی کم نوں
 ہوئی ہوئی لکھیا ہووے تاں اوڑک اک دن اوہ اوس سارے
 کم نوں سرے چاڑھن وچ کامیاب ہوای جاندا اے۔

ترن دا چاء ڈ بن دے ڈرنا لوں ودھ ہوندا اے۔
 معنی: چاء: چاہت ☆ ڈ بن: ڈب جان ☆ ودھ: زیادہ۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم ای انج دے
 ہوندے نیں پئی اوہناں دے کرن لئی بندہ اپنی جان وی
 خطرے وچ پالیندا اے اتے کوئی لکھ ٹھاکے اوہ اوسنوں
 کرنوں نہیں مڑدا۔

تیری اکوا کھ سوکھنی، جھم جھم لاٹاں مارے۔
 معنی: سوکھنی: سونہنی ☆ جھم جھم: بار بار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک کانے
 نوں وی اوسدے منہ تے کانا نہیں آکھدے سگوں اوس
 نال اوسدی اکھ بارے وی گل ول پا کے ای کردے نیں۔

کرے پر اک خاندان دے لوکاں جاں بھین بھرانواں
 وچ پاڑ نہیں پاسکدا اتے بھرا جے وقتی طور اکدو جے نال وٹر
 وی جان تاں اوڑک اک مک ہو جاندا اے نیں۔

شمیں مٹھے ہوون تاں گدڑای کھا جاون۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی لگی پئی ہوئی ہے
 جے ایڈی چنگی ہووے تاں ہر کوئی اوس نوں منہ پالوے۔ ایس
 لئی ہر شے دا اپنا سوادا تے کوڑ گوتن ہوندا اے۔

شمیاں دے تر بوز نہ ہوندے بھانویں لکھ پیوند
 چڑھائیے۔
 معنی: تر بوز نہ ہوندے: تر بوز نہ بن دے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی شے دی
 فطرت کدی وی نہیں بدل سکدی بھانویں اوس نوں کسے
 ہووے چنگی شے نال پیوند وی لا دتا جاوے۔ ہر شے اپنی اصل
 تے ای جاندا اے۔

ترن چیزاں مٹھیاں ناری، گوم، کمین، ترن
 چیزاں کوڑیاں مرچ، تماکو، ہفیم۔

معنی: ناری: زنانی ☆ گوم: منڈیاں گویاں سے سوہرے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں عورت
 داسگ اپنے گوم اتے صفتاں کرن والا کمیں چنگے لگدے
 نیں پر تمباکو، مرچاں اتے افیم جی کوڑی ہووے اوئی ای
 چنگی لگدی اے۔

توں آکھی میں منی۔

تھوڑے وگاڑ دا ودھان نہیں کرنا چاہیدا۔

معنی: آکھی: کھی ☆ منی: من لئی۔

معنی: وگاڑ: بیگاڑ ☆ ودھان: زیادتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سیانا بندہ اوہ ہوندا
اے جو کسے دانے پردھانے دی گل سُن کے اوس توں من
لوے اتے ہوڑ مت نہ بنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے جے
کسے نال ماڑے مونے تعلق وگڑ جان تاں اوس گل توں
مکان دی واہ لانی چاہیدی اے اتے اوس مسئلے توں لسیاں
نہیں کرنا چاہیدا۔

توں کنگھیا تے میں سمجھیا۔

تیر کمانوں گل زبانون نہیں مُردی۔

معنی: کھنکیا: کھنگو ر ا ماریا۔

معنی: کمانوں: کمان چوں ☆ مُردی: واپس ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اک دوجے
دے اشارے تے لگے ہوئے ہوندے نیں اتے اگلے دے
معمولی کھنگورے تاں اگلے دا مطلب سمجھ جاندا نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں سوچ
سمجھ کے ویر پانا چاہیدا اے اتے مُنہ چوں گل کدھن
لکیاں وی سوار سوچنا چاہیدا اے ایس لئی پئی کمان دا تیر
تے زبان دی گل مُردے واپس نہیں آؤندے۔

تھالی وچ لُون نہیں بھنی دا۔

معنی: لُون: نمک۔

تیرے ڈھڈ وچ اے تے میرے نونہاں وچ اے
معنی: نونہاں: ناختاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں سدا
سُرت سار والے کم کرنے چاہیدے نیں اتے بندے توں
کدی وی کوہچا کم نہیں کرنا چاہیدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار چا تر بندے
اگلے نال بڑیاں ای چترایاں کرن گدے نیں پر اگلے وی
اوس توں سیانے ہوندے نیں اتے اوسدی بیعت دے
پہلوں توں جانو ہوندے نیں۔

تھکیا اُوٹھ سراں ول ویکھدا اے۔

معنی: سراں: سرائے۔

تیرے مُنہ وچ گھیو شکر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جاں جانور
جناں مرضی ٹکڑا اتے مضبوط جُسنے دا ہووے پر جدوں اوہ
تھک جاوے تاں اوہ ایہ ای چاہندا اے پئی اوہنوں وسہل
ملے تے اوہ گھڑی آرام کر لوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کسے
کولوں خوشی دی کوئی خبر سُن دا اے تاں اوہ اوس تے چوکھا

خوش ہو کے اوسدائمنہ مٹھا کران لئی دوڑدا اے۔

تیللاں باجھ نہ بلن مشالاں درداں باجھ نہ ہائیں۔

معنی: باجھ: بغیر ☆ مشالاں: روشنی دا دیوا۔

دیروا: ایس اکھان رنگے شعر وچ دسیا گیا اے پئی روشنی

کرن لئی تیل دا ہون بڑا ای ضروری اے اتے جدوں تیک

بندے دے دل وچ درد نہ ہووے اوس ویلے تیکر اوسدی

باہ نہیں نکلدی۔

تیلی دا مٹھاتے چکی دا ہتھا۔

معنی: مٹھا: سر دا اکھاں دے اُتلا حصہ ☆ ہتھا: دستہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تیلی بڑی ای کبھی

ذات اے اتے اگلے ٹوں گلاں نال وارے نہیں آؤن

دیندی۔ اوہناں نال مٹھالان انج ای اوکھا اے جو یں کسے

ٹوں چکی دا ہتھا وچ پوے۔

ٹٹی ہوئی منگھلی وی دس بھانڈے بھن دیندی اے

معنی: منگھلی: کلمے ٹھوکن لئی بنایا کٹڑی دا سند ☆ بھانڈے:

برتن

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تیزی شے جے ٹٹ

بھج وی جاوے تاں وی اوہ ماڑیاں شیواں ٹوں بھن دین

جوگی تاں ہوندی ای اے۔

ٹٹے پھٹے نہ ملن گل کنچن کی ریت۔

معنی: ٹٹے پھٹے: ٹٹ گئے ہوئے ☆ پھٹے: پھٹ گئے، کھل

گئے ☆ کنچن: جگ ☆ ریت: رسم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ایہ

ازلاں توں رواج رہیا اے پئی ایس جگ اندر اکوارٹ

گئے دل جاں جگ توں اچاٹ ہو گئے دل مُو کدی راسے

نہیں پیندے۔

ٹٹے ہوئے شیشے ٹوں جوڑن اوکھا۔

معنی: اوکھا: مشکل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک وار جو شیخہ

ٹٹ جاوے اوس ٹوں لکھ شیواں لا کے جوڑن دی واہ وی

لائیے تاں وی اوس وچ جوڑ دانشان رہ جاندا اے جو مُو الگدا

اے۔

ٹٹھیری کولوں آسمان نہیں تھمدا۔

معنی: ٹٹھیری: ٹٹیوی، اک پکھو جو رات ٹوں تاں اتا نہ

کر کے سؤندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوکاں کولوں

اوکھے کم بسرے نہیں چڑھ سکدے۔ ہر کم اوہ بندہ ای کر

سکدا اے جو اوس کم کرن دے قابل ہووے۔

ٹٹی ٹپے وی تاں پہاڑ تاں نہیں ڈھاہ لئیدی۔

معنی: ٹٹی: اک نکا کیرا ☆ ڈھاہ لئیدی: تھلے سٹ

لئیدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑی جاں کمزور

حشیت دا بندہ جے کر ٹپے نچے گا جاں روڈا وی پاوے گا تاں

آکھن لوک سیانے

ہنڈ جیہا بھانڈا نہیں جے رڑے نہ جٹ جیہا بندہ
نہیں جے بھرے نہ رانگھڑ جیہا وریام نہیں جے
جوے نہ توت جیہی لکڑ نہیں جے بھرے نہ۔

معنی: بھانڈا: برتن ☆ بھرے: گل کر کے مگر جاوے ☆
وریام: زور والا ☆ جوے: آکڑے ☆ بھرے: دل
کھاوے ڈنگی ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ہنڈ بڑا ای چنگا
بھانڈا ہوندا اے پرایہ رڑن پاروں ٹٹ چاندی اے۔ جٹ
جے کر گل کر کے اوس تے پہرہ دیوے تاں ای پورا جٹ
ہوندا اے۔ رنگھڑ بڑی ای بہادر قوم ہوندی اے پرایہ پناں
مقصد وی آکڑ کھلونڈے نیں۔ اینج ای توت دی لکڑ بڑی
ای پکی ہوندی اے پرایہ لکڑ لفا کھا چاندی اے۔

ہنڈ جیہا بھانڈا نہیں جے رڑے نہ چو ہڑے جیہا
جوان نہیں جے جوے نہ بھورے جیہا کپڑا نہیں
جے کڑے نہ جٹ جیہا راتھ نہیں جے
بھرے نہ توت جیہی لکڑ نہیں جے بھرے نہ۔

معنی: چو ہڑا: مردار خور قوم ☆ کڑے: ویرلا ہو جاوے ☆
راتھ: اصولاں تے جان دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ گجھ شیواں دے گن تے او گن
دے گئے نیں پی ہنڈ رڑن داعیب چھڈ کے چنگا بھانڈا
ہوندا اے چو ہڑے چنگے کائے ہونڈے نیں پراوہناں وچ

آکھن لوک سیانے

اوہ مگڑے دا گجھ نہیں وگاڑ سکدا تے اپنا ای نقصان کردا
اے۔

لگے دی ہانڈی گئی کتے دی ذات پچھانی گئی۔

معنی: لگا: دوپیسے ☆ ہانڈی: سالن پکان لئی بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کئی واری بھیرے
بندے نال واہ پئے جاندا اے تے اوس پاروں اوسدا گجھ
نقصان دی ہو جاندا اے پراوس ٹوں اوس بھیرے بندے
دی فطرت دا پتہ لگ جاندا اے۔

ٹھنڈا سبھاء و صفال دی ماں۔

معنی: ٹھنڈا سبھاء: سمجھداری دی ورتوں والا سبھاء ☆
و صفال: جمع وصف دی خوبیاں گن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ وسدی
اندر جو وی بندہ لین دین کرن لکیاں کوڑ نہیں کرے گا
سگوں ہر گل ٹوں سن کے اوسدا ٹھنڈے دل نال جواب
دین والا ہووے گا اوہ کدی گھاٹ نہیں کھائے گا تے ہر کوئی
اوسدی عزت وی کرے گا۔

ٹریا سوا پڑیا۔

معنی: ٹریا: چل پیا ☆ پڑیا: پہنچ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جو بندہ کسے کم لئی
پینڈے پوے گا تے اوس پاسے اپنا سفر جاری رکھے گا اوہ
کدی نہ کدی کسے منزل تے اپڑوی ضرور جاوے گا۔

پئے پاروں ہارکھا جاندا اے۔

جاچ پتاں بھو اکھیڈن والا ہارکھا مردا اے۔

معنی: جاچ: سکھیا ☆ پتاں: بغیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی کم کرن توں

اگدوں اوسدی پوری جاچ سکھنی چاہیدی اے اتے خاص

طور تے بھو اجاں انج دیاں شرط والیاں کھیڈاں جے بندہ

دن سکھیا توں کھیڈے تاں اوہ لے کے بہہ جاندا

نیں۔

جادوا اوہ جیہڑا سر چڑھ کے بولے۔

معنی: سر چڑھ کے: جگڑا ہو کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جادو ٹونا اوہ ہوندا

اے جو اگلے دے سرتے چڑھ کے اپنا رنگ دے اتے

جے اوہ کم ڈلھا ای ہووے تاں اگلا کدی وی اوس ٹوں من

لئی تیار نہیں ہووے گا۔

جاگدے داکھ تے سستے داکھ۔

معنی: جاگدا: جوستا نہیں: بیدار ☆ لکھ: جینکا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی ایس

جگ اندر اکھاں کھولھ کے جگ وچ ورت ویہار کردا اے

اوس ٹوں لکھاں دا فائدہ ہو جاندا اے پر جو ہر ویلے سستا ای

رہوے اوس ٹوں سدا نقصان ای ہونا ہوندا اے۔

جاگدے ٹوں جگا ون اوسنوں چھیٹرن ایں۔

تیز بڑی ہوندی اے۔ بھورا چنگا کپڑا ہوندا اے پراوس وچ

ورلاں پئے جانداں نیں۔ جٹ جے کراپنی گل تے اڑیا

رہوے تاں پورا جٹ ہوندا اے اتے توت دی لکڑ جے کر

دل نہ کھاوے تاں چنگی ہوندی اے۔

ٹھٹھیاراں دی گاگر چوندی اے۔

معنی: ٹھٹھیارا: پتل سلور دے بھاٹڈے بنان والے ☆

چوندی: وگدی ہمسدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ جو کم کار کردا

اے اوہ لوکاں دے کم وچ انج لکیر ہندا اے پئی اوہ اپنے

کم ٹوں اکا ای بھٹھ جاندا اے اتے اوسدی پرواہ نہیں

کردا۔

ٹھگ ای ٹھگ دیاں رمزیاں جانے۔

معنی: ٹھگ: داء لان والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر فراڈیا دوسرے

فراڈیے دی رگ سمجھدا ہوندا اے اتے اوہ اوس توں داء نہیں

کھاندا اتے بھولے لوکاں ٹوں ٹھگ چھ کے لے جاندا

نیں۔

ٹھنڈا لوہیا ای متے لوہے ٹوں وڈھدا اے۔

معنی: لوہیا: لوہا ☆ متے: گرم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ٹھنڈے سبھا دا بندہ

ای اوڑک جوش والے اتے چھستی غصے وچ آجان والے

بندے تے فتح پالیندا اے اتے گرم سبھا دا بندہ اپنے مورکھ

معنی: جاگدا: ہوش و بچ، سمجھدار۔

جبرائیل دے وی پر سڑ دے نیں۔

معنی: جبرائیل: معتبر فرشتہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار گل پردے
وچ ای رکھنی پھندی اے اتے جے اتھے سگواں سچ بول دتا
جاوے تاں چوکھا فساد و دھن دا ڈر ہوندا اے۔ اوس تھانویں
چپ ای مسکے داخل ہوندا اے۔

جتنے راوی وچ ول اونے ای وٹواں وچ ول۔

معنی: ول: ڈنگ ☆ وٹواں: جمع وٹودی، واہیواناں دا اک
قبیلہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی راوی دریا وی
چوکھے ای ول ماردا ہویا اگے ول جاندا اے اتے اوسدے
کنڈھے وں والی ذات وٹودی اونے ای ول فریب کرن
والی ذات اے۔

جتاں پھلے اوناں نیویں۔

معنی: پھلے: پھل لگے ☆ نیویں: نیواں ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی باغ دے ٹوٹے
ٹوں جتاں ودھ پھل لگدا اے اوہ ٹوٹا پھل دے بھارناں
اونان ای نیواں ہو جاندا اے۔ اینج ای انسان ٹوں کرنا
چاہیدا اے۔

جتاں قریب اوناں رقیب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ساک سین اک

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے مورکھ ٹوں تاں
مت دے لئی پر جدوں کوئی سیانے بیانے ٹوں مت دین لگدا
اے تاں اوہ بندہ اگلے دی اوس گل دی کوڑ کر دا اے۔

جاں ویدے نا پینے ہوئے فرسڑ مہر کیہ کرسی۔

معنی: ویدے: اکھیاں ☆ کرسی: کرے گا۔

ویروا: اکھان رنگی ایس شعری تک وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم
ویلے سراں پھدا اے اتے جے سڑ مہر اکھان انھیاں ہون
توں مگروں پایا جاوے تاں بندے ٹوں اوسدا لکھ فائدہ
نہیں ہوسکدا۔

جاندے راہ نہ ونجے اوہدا پندہ نہ کچھ۔

معنی: ونجے: جاوے ☆ پندہ: سفر دی واٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ آپوں کسے
راہے نہ پیا ہووے اوس کولوں اوس سفر دی واٹ تکھن دا
کیہ فائدہ۔ کچھنا تاں اوس کولوں چاہیدا اے جینے اوہ پندہ
پہلاں کیتا ہویا ہووے۔

جانے اوہ تے اوہدا کم۔

معنی: جانے: سمجھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ
کسے دی گل ٹوں من کے نہ فردا ہووے اتے گل گل تے
مرضیاں کرن لکھیا ہووے تاں اوس ٹوں اوسدے حال تے
چھڈ دینا چاہیدا اے۔

دُوجے توں دورای وسدے ہون تاں چنگا ہوندا اے۔
 ساک اِکدوجے دے چنے نیڑے ہون گے اونی ای

اوہناں وِچ بھک پندی رہوے گی۔

جھے مہل او تھے کنڈے۔

معنی: مہل: پھول ☆ کنڈے: کانٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں

مہل ہون گے اتے لوک اوہناں دی باشنا سنگھن گے

او تھے ای رُبی حکم پاروں مہلاں دی راکھی لئی کنڈے وی

ہون گے۔

جٹ بیلن تے بکرا، بدکردار نار چارے بھکھے ای

بھلے رَجے کرن وگاڑ۔

معنی: نار: زنانی ☆ بھلے: چنگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جٹ قوم دا بندہ ڈھگا

بکرا تے ہر یارن زنانی، ایہ چارے بھکھے ای چنگے رہندے

نیں۔ بھٹا ٹکر کھالین نال ایہ مستیاں کرن لگدے نیں۔

جٹ تے سنڈھاستاں پھڑیاں تیکر ویر نہیں گواندا

معنی: سنڈھا: بھینسا ☆ ستاں: بیہو یاں: ست پھٹاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جٹ دی وی جے

کسے نال کھور ہووے تاں اوس توں بدلہ لیاں پناں نہیں رہندا

اتے اِنج ای سنڈھاوی کدی اپنے ویر توں نہیں بھلھدا۔

چجر دل نہ بھجے، اُچر پیار نہیں پند ا۔

معنی: چجر: جدوں تیک ☆ ☆ بھجے: مائل ہووے ☆ اُچر:
 اودوں تیک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک دو جی

اِکدوجے دے مزاج توں سمجھ نہ لئیں اودوں تیک

اِکدوجے نال پیار نہیں ہو سکدا۔

دجھوں دی کھوتی او تھائیں آن کھلوتی۔

معنی: او تھائیں: او تھے ای۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جی کو اوقات دا

کوئی مالک ہوندا اے اونی حیثیت ای اوس توں ظاہر ہوندی

اے اتے ہر کوئی اپنی اوقات دس ضرور دیندا اے۔

جاں کھاوے گھوڑا جاں کھاوے روڑا۔

معنی: روڑا: اٹ ونا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ گھوڑا پالن وی

بس رئیس لوکاں دا کم ایں اتے چنگا مکان بنان نال وی چوکھ

خرچ ہو جاندا اے جو لوکاں نوں پیراں توں کڈھ دیندا اے۔

جاں تے ہونس موتی چنگے گا جاں بھکھا مرے گا۔

معنی: ہونس: ہنس ☆ موتی چنگے گا: موتی کھائے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خاندانی بندے کدی

بھکھے وی ہو جان مُد وی اوہناں وِچ بھکھیاں عاداتاں

ہائیں مائیں نہیں پندیاں اتے اوہ ہوندے چارے پھلاں

نہیں مار دے۔

تھیرا جھیرا، گجھیرا نہ جھیرا۔

مرنوں بچ وی گیا تاں بہما ضرور ہو جاوے گا۔

جھنگ رڑا تے گھیو دا گھڑا۔

معنی: جھیرا: جھگڑا ☆ جھیرا: چھوہ شروع کر ☆ گجھیرا: بے

تقصیر جھگڑا۔

معنی: رڑا: صاف میدان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جھنگ دے پدھر

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا کسے نال

علاقے وچ گھاہ ٹوٹ چوکھا ہوندا اے اَنج مجھاں گانواں

کوئی خاص مسئلہ ہو جاوے تاں اوہ کسے نال جھگڑا کردا

گھاہ چرے گھیو چنگا کڈھدیاں نیں۔

وی چنگا لگدا اے پر دھگانے کسے نال جھگڑا کرن کوئی

جدھر رب اودھر سبھ۔

عقلونداں دا کم نہیں۔

معنی: اودھر: اوس پاسے ☆ سبھ: تمام۔

جیہڑا ہٹھے کم کرے اوڑک پھس ای جاندا اے۔

معنی: ہٹھے کم: مندے کم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب دے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں کدی

گھروں کسے دے کم دی منظوری ہو جاندی اے تاں اوہ

دی ہٹھے کم نہیں کرنے چاہیدے اتے جو بندہ ہٹھے کم تے

اوس بندے بارے لوکاں دے دلاں وچ رحم پادیندا اے

لگ جاوے اوڑک اک دن اوسدی شامت آ ای جاندی

اتے اوسدا اوہ کم سرے چڑھ جاندا اے۔

اے اتے اوہ کتے پھس ای جاندا اے۔

جدھر سوئی اودھر مہینوال۔

جٹ کہیہ تے مت کہیہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عاشق لوک اکو وجود

دیاں دو دکھ دکھ شکلاں ہوندے نیں۔ ایس لئی اوہ اکٹھے

معنی: مت: عقل۔

رہندے اتے اکٹھے ای مردے نیں۔ سوئی دے نال ای

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جٹ قبیلہ بڑا ای

مہینوال وی چہماں وچ رڑ گیا سی۔

ہوڑ مت ہوندا اے اتے ایہ عقل کولوں گھٹ کم لیندے نیں

جدھر گیا ڈولہا اودھر جج تے لاگ۔

اتے زور کولوں زیادہ کم لیندے نیں۔

معنی: لاگ: لاگی ویاہ دے لاگ لین والے۔

نُجے جھڈ کے چھن چھن نہائے، موت نہتاں زحمت پائے۔

معنی: چھن چھن: سنچر ہفتہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ویاہ والے دن

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ نُجے دا

سارے لاگی لاڑے اتے اوسدے پودے چکھے چکھے لاگ

مبارک دن جھڈ کے ہفتے والے دن نہاوے گا اوہ بے

آکھن لوک سیانے

لین لئی ٹرے بھر دے نیں اتے جانجی وی اودھرای
جاندے نیں جدھر لاڑا جاندا اے۔

جٹ تے ٹینڈ دا وساہ نہیں کرنا چاہیدا۔

معنی: ٹینڈ: مٹی دا اوہ بھانڈا جو کھوہ چوں پانی کڈھن لئی ورتیا
جاندا اسی ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے جتھ ٹینڈ دا کوئی اعتبار نہیں
ہوندا پئی کبھڑے ویلے رڑ جاوے انج جٹ دا وی کوئی وساہ
نہیں ہوندا پئی کبھڑے ویلے اوہ اپنی کیتی گل توں مگر جاوے
جھیس جتنا بھانڈا ہوسی اتنا ای پھسی۔

معنی: جھیس: جھیدا ☆ بھانڈا: برتن ☆ ہوسی: ہووے گا ☆
پھسی: پوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتاں کسے بندے دا
من موکلا ہووے گا او تاں ای اوہ برداشت دا مالک
ہووے گا اتے اوس کولوں کسے دا بھلا ہون دی آس
ہووے گی۔

جدھر مولہ اودھر دؤلہ۔

معنی: مولہ: پالن والا رب ☆ دؤلہ: شاہ دؤلہ دریائی 'اک
بزرگ کامل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیر درویش وی
اپنی مرضی نال نہیں بولدے اتے جو حکم اوہناں توں رب
دلوں ہوندا اے اوہ لو کائی تیک اپڑا دیندے نیں۔

جدھر مونہہ امام دا اودھر مونہہ تمام دا۔
معنی: جدھر: جیہڑے پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نماز پڑھن لکیاں
سارے نمازی امام دے مگر ای نماز پڑھدے نیں اتے جو
امام دی بیعت ہووے اوسدا پھل ای نمازیاں توں ملدا اے
جدھر مونہہ میٹھس دا اودھر مونہہ میرا۔
معنی: میٹھس: مولوی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنا قصور
کدی وی نہیں من دے اتے سارا گناہ اگلے دے پیٹے پا
دیندے نیں اے ہر گل وچ اگلے دی ہاں وچ ہاں ملائی
جاندے نیں۔

جدھر نیوان ہووے پانی اودھر۔
معنی: نیوان: نیواں پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گٹڑے لوک سدا
ماڑیاں تے ای رعب پان دی واہ لاندے نیں اتے اپنے
توں اوکڑے ول پرت کے وی نہیں دیکھدے۔
جسدی راہ تیکے اوہ راہ بھل جاندا اے۔
معنی: تیکے: دیکھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیہدی وی
چوکی آؤ بھگت کردا اے اوہ بندہ اوس عزت آدرتوں دیکھ
کے کئی واری اپنی اوقات توں وی بھل جاندا اے۔

رہن سہن اتے بول چال انج دارکھنا چاہیدا اے پئی لوک
اوس نال پیار کرن اتے جس نال زمانہ نفرت کرن لگ
پوے اوہ تھوڑا چرای کڈھدا اے۔

جلدی کم شیطان دیری کم رحمن۔
معنی: دیری: دیر نال ہون والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی کاہلی
جاں جلدی وچ کوئی کم کردا اے اوس وچ کوئی نہ کوئی غلطی
کے نہ کہتے رہ جاندی اے پر سوچ سمجھ کے سیانف نال کم
کیتیاں غلطی گھٹ ہوندی اے۔

جھسے ولی ہووے اوہدے ول جائیں کڈھے
ول تیرا ہوویں ول تائیں۔
معنی: ول: پاسے ☆ ول: ڈنگ ☆ ول: ٹھیک۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی اللہ دے
ولیاں کول جان نال بندے دیاں روحانی بیماریاں دا علاج
ہو جاندا اے اتے بندہ ٹھیک ہو جاندا اے۔ پر شرط ایہوے
پئی بندہ او تھے خالی ہو کے جاوے۔

جسد اسائیں جاگدا سوکیوں ہووے نراس۔
معنی: سائیں: مالک ☆ سو: اوہ ☆ نراس: بے امید۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے نو کردا
مالک جاگدا ہووے اوس نوں کوئی فکر نہیں ہوسکدی اتے
اوسنوں بے امید ہون جاں فکر کرن دی کوئی لوڑ نہیں

آکھن لوک سیانے

چکر بر چھ ڈگدا اے اکر امی پیار ہوند اے۔

معنی: چکر: جیوں کر جسراں ☆ بر چھ: رکھ ☆ ڈگدا:
ڈھبند ☆ اکر: انج۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دیکھن درخت اجن
چیت ای ڈگ پند اے انج ای لوک دل نوں اگلے دی
جھولی وچ پا دیندے نیں اتے اوس دے پیار دی پھاسی
وچ پھس جاندے نیں۔

جگ نال متھانہیں لائی دا۔

معنی: جگ: دُنیا ☆ متھالان: لڑائی شروع کرن۔

ویروا: ایسا اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے لڑائی وی
کرنی پئے جاوے تاں چار گھر بجاں دے وی رکھ لینے
چاہیدے نیں۔ سارے جہان نال ویر وڈھ کے بندے
نوں سدابہاری دیکھنی پندی اے۔

جگ نال بنا کے رکھنی چاہیدی اے۔

معنی: بنا کے رکھن: تعلق جوڑن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں چاہیدا
اے پئی اوہ جگ وسدی اندر لوکاں نال چنگے تعلق ای بنا کے
رکھے اتے اتے ہائیں مائیں کسے نال ویر نہ پاوے۔

جگت و ہونا وکھو جائے۔

معنی: جگت: جگ: دُنیا ☆ و ہونا: وانجیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے نوں اپنا

ہوندی۔

جو دل وچ اوہو بکھاں تے۔

معنی: بکھاں: ہوٹھاں۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی جو گل بات بندے
دے دل وچ ہوندی اے اوہ ای اوس دے بکھاں تے
لازمی آجاندی اے اتے اوسدے منہ چوں دھکے نال نکل
جاندی اے۔

جو رب کرے سوہو۔

معنی: ہو: ہووے۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی جو رب سچے نے کرنا
ہوند اے آخر اوہ ہو کے ای رہندا اے اتے اوہ کدی وی
کسے دے نالیاں نکل نہیں سکدا۔

جو سبھ ٹوں پیارا سورب ٹوں پیارا۔

معنی: سبھ: سمہناں۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
ٹوں رب دی مخلوق چنگا سمجھدی ہووے رب سچاوی اوسے
ٹوں ای چنگا سمجھدا اے اتے اوس نال پیار کردا اے۔

جو کرے تمپیسر نہ کرے باپ نہ کرے پر میسر۔

معنی: تمپیسر: تاناہہ پر میسر: خدا پر میسوز مالک۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی تانے دے کشتے وچ
اپنی طاقت ہوندی اے پئی اوس دا مقابلہ دنیا دی ہور کوئی
ہے نہیں کر سکدی اتے اوہ بندے ٹوں گھوڑا بنا دیندی

جنس تولیاں تے مانس بولیاں ای پتہ لگدا اے۔

معنی: جنس: چیز ☆ تولیاں: تول کے ☆ مانس: بندہ۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی چیچ کسے وی وکا
جنس دے وزن دا پورا پتہ اوسدے تولن تول پناں نہیں
لگ سکدا انج ای بندہ جدوں اگلے نال گل بات کرے گا
تاں ای اگلے ٹوں اوسدے علم گیان دی سار ہووے گی۔

جندرے سادھاں لئی ہوندے نیں چوراں لئی نہیں
ہوندے۔

معنی: جندرے: تالے ☆ سادھ: بھلا مانس۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی اپنی ہے دی راکھی
آپ ای کرنی چاہیدی اے اتے جندرے مارن دے نال
گھر دا خیال وی رکھنا چاہیدا اے۔ تالے تاں ساڈ لوکاں لئی
ہوندے نیں چوراں لئی تاں نہیں ہوندے۔

جنگل دے جم ہمیش جانگلی ای نہیں ہوندے۔

معنی: جم: جے ہوئے ☆ ہمیش: ہمیشہ ☆ جانگلی: جنگل دے
وسنیک اجڈ جاہل۔

دیروا: ایس اکھاں وچ دسیا گیا اے پئی کسے دی عقل دا
اندازہ برا جن تھاں اتے اوسدے واس توں ای نہیں لایا
جاسکدا کئی واری جاہل دستیاں وچ وی بڑے بڑے سیانے
جی جم پتہ دے نیں۔

آکھن لوک سیانے

اے۔ کسے دے سکے نہیں ہو سکدے۔ اوہ ہر تھاں یاریاں
جو کرے گا سو بھرے گا۔
لاندے جاندے نیں پر پرت کے پھیرا نہیں پاندے۔
معنی: بھرے: بھٹکان بھگتے گا۔
جھوٹیاں دے بھیسڑ وچ نہیں پھسی دا۔
معنی: جھوٹیاں: سنڈھیاں ☆ بھیسڑ: بھون لڑائی۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بے اپنے توں
جگ اندر چنگا ماڑا عمل کرے گا اوہ اوسدی جزا سزا بھگت
نگڑیاں دی لڑائی ہوندی ہووے تاں اوس توں بچ کے رہن
کے ای ایس جہان توں جائے گا۔ ایہ ربی فیصلہ اے۔
ای چنگا ہوندا اے اتے اپنی جان بچا کے لانجھے ہو جانا
جو لہھے سولے لہھے۔
چاہیدا اے۔
معنی: لہھے: ملے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زمانے اندر اوہ
بندہ ای چنگا رہندا اے جیہوں جو گجھ لہھ جاوے اوہ لے
لوے اتے بے اوہ ہستے دے چکر وچ پیار ہووے تاں کئی وار
تھوڑے توں وی رہ جاندا اے۔
وچ وچ وچ سے سو سٹنے و سے۔
معنی: و سے: وسدا ہووے ہٹ سٹنے: خواب۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیہدے
بارے ساری دیہاڑی سوچاں سوچدا رہوے اوہو ای رات
توں خواب وچ مل پیندا اے۔
جوگی دا پیار کاہدا۔
معنی: کاہدا: کس کم دا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جوگی اتے فقیر لوک
پہنڈ پنڈ اتے مگر مگر بھرن والے ہوندے نیں اتے اینج اوہ
پر وان کرے گا۔

معنی: ہاتھی تے چڑھاوے عزت بخشے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی مٹھی
زبان اگلے دے دل وچ اوس لئی چوکھی تھاں بنا دیندی اے
اتے زبان پاروں ای اگلا اوس نون مرن مارن لئی تیار ہو
جاندا اے۔

چیبھ چلے اکوار۔

معنی: اکوار: اک واری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ساری عمر زبان
نال ای سارے فیصلے کردا اے اتے زبان نال ای دھیاں
بھیناں دے ساک کردا اے ایس لئی اوسنوں بولن لکیاں
سوچ سمجھ کے بولنا چاہیدا اے۔

چیبھ چلے سو بلا ٹلے۔

معنی: بلا: مُصیبت ☆ ٹلے: ہٹ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زبان جدوں
کجھداری دی گل کرن سکھ لوے تاں بندے دے برتے
لمکدی تگوار نون وی لانجھ کر دیندی اے اتے سو مُصیبتاں
تون جان چھڈا دیندی اے۔

چیبھ ای ججن نون دُشمن تے دُشمن نون ججن بنا
دیندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی مٹھی زبان
نال دُشمن نون وی ججن بنایا جاسکدا اے اتے کوڑی زبان

جے چاہو سکھ جیو یا بھلا سکھس دامنگ۔

معنی: سکھ جیو یا: سکھ دا جیون ☆ سکھس: سھناں دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندیا تینوں ایہ
خواہش اے پئی توں سکھ دی زندگی گزار سکیں تاں توں بھ
دا بھلا منکن سکھ لے اتے بھ دا بھلا کرن سکھ لے۔

جے رب ملدا نھاتیاں دھوتیاں ملدا مچھیاں
ڈڈیاں نون ہو۔

معنی: نھاتیاں دھوتیاں: غُسل کرن نال۔

ویروا: حضرت سلطان باہو ہوراں دی شعری تک وچ
دسیا گیا اے پئی رب بس سچے دلوں رب دی مخلوق نال پیار
کیتیاں ای ملدا اے اتے بندہ دل نون نفرت توں پاک کر
لیندا اے۔ جے اوہ بس وضو کرن جاں پاک صاف رہن
نال ای ملدا ہوندا تاں اوہ مچھیاں ڈڈیاں نون مل پند اجو
ہر ویلے پانی وچ رہندیاں نیں۔

چیبھ ای حلال اے اتے چیبھ ای حرام اے۔

معنی: چیبھ: زبان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زبان نال ای
بندہ اگلے بندے نون اپنا بنا لیندا اے اتے زبان نال ای
لوک ججن نون وی اپنا ویری بنا لیندے نیں؛ زبان ای
بناندی اتے زبان ای وگاڑی اے۔

چیبھ ای ہاتھی تے چڑھاوے چیبھ ای سر کٹواوے

نال گوڑھے سخن وی دشمن بن جانے نہیں۔

جیہڑے دیوانی اپنے کون سیانی۔

معنی: اپنے کون: اپنے لئی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نال بد
زبانی کردے رہندے نیں پر جدوں اپنے دل گل آدے

تاں اوس ویلے اوہو زبان سیانی ہو جاندی اے اتے
سدھیاں گھاں کرن لگ پیندی اے۔

جیہڑے مونہہ نال حلوہ کھائیے او سے نہ کولے چھپے

معنی: چھپے: چپائیے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی جیہڑے
مونہوں کسے ٹوں اکوار چنگا آکھ لیا جاوے او سے مونہہ نال
مرد کے اوس ٹوں مندا آکھیاں یاری دوستی جاں بچا گئی ٹوں
لاج لگ دی اے۔

جیہا کن بھر تہا من بھر۔

معنی: کن بھر: کن وچ پئی واج ☆ من بھر: دل وچ ہو یا
اثر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے اُچ
جھک دا پتہ اوس دی گل بات توں ای لگ جاند اے اتے
اوسدی بولی سُن کے ای اوسدے گر گیان دی سار خبر ہو
جاندی اے۔

جیہڑے اتھے بھیردے اوہ لہور وی بھیردے۔

معنی: بھیردے: بڑے نکمے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی فطرت
اوسدی رہن تھاں بدل نہیں نال کوئی بدل نہیں جاندی اتے
اوہ بھانویں کتے وی ٹر جاوے اوہ اپنی نسل اتے خون دے
رنگ دی سخاں کراندا رہندا اے۔

جیہنے مُرشد پھڑ لیا اوہ تر گیا۔

معنی: مُرشد: من ٹوں ارشاد دین والا آگو ☆ تر گیا: منزل
تے اپڑ گیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
منزل تے اپڑن لئی راہ وکھان والے دا ہون ضروری اے
اتے جو بندہ کسے کولوں اوہ گر گیان سکھ کے اوسدا پکا داس
ہو جاند اے اوہ اپنی منزل ٹوں پالیندا اے۔

جھڈ و کولوں کگڑی چنگی، آٹڈے دیوے
ویہہ سالک رام توں چکی چنگی، دُنیا کھاوے ویہہ

معنی: جھڈ و: نامرد ☆ ویہہ: بیس ☆ ویہہ: بیس۔

دیروا: سالک رام دے ایس اکھان رنگے شعر وچ دسیا گیا
اے پئی نامرد اتے ناکارے بندے کولوں تاں کگڑی ای
چنگی ہوندی اے جو چوکھے سارے آٹڈے دے دیندی
اے اتے بیکار بندے نالوں پتھردی چکی چنگی ہوندی اے
جیہدا پٹھا ہو یا دُنیا کھاندی اے۔

جھگڑا بچے دے نال گال سنڈھیاں ٹوں پلا اڑک

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اپنے رب
ٹوں بھل جاندا اے اتے جگ دی دولت دے وارٹاں
کولوں ڈردا اے اوس ولوں رب اپنی رحمت دامنہ موڑ لیندا
اے اتے ہار اوسدا مقدر بنا دیندا اے۔

جھاڑی اوہلے گدڑتوں سوا کوئی نہیں بہندا۔

معنی: اوہلے: اوٹ وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکا بندہ کسے ٹوں
اڈکھے ویلے کیہ امداد کر سکدا اے۔ اوہ تاں وچارہ اپنے
آپ جو گا ای مسال ہوندا اے۔

جھڈو تے جھریڑا ساری رات کریندا جھیردا۔

معنی: جھڈو: بے شرم ☆ جھریڑا: جھیرداں کرن والا جان کے
چھیڑن والا ☆ جھیردا: جھکڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکمے اتے آہلسی
سارا دین تاں ہتھاں تے ہتھ دھر کے بہہ رہندے نیں پر
رات ٹوں اوہ نال دیاں ٹوں ساری رات سون نہیں دیندے
اتے فضول گلاں داویہن پائی رکھدے نیں۔

جیہدا منجی ہٹھ اگ بالیے اوہ ای بھج دا اے۔

معنی: بھج دا: دوڑدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہدے بندے
ٹوں وی تکلیف دتی جاوے اوہ ای داد فریاد کردا اے اتے
اپنی جان بچان دی واہ لاند اے۔

جانا نال واڑ مندا ساون ماہ خریدنی کھنڈ مندی
راتیں ٹرنا وچ اجاڑ مندا۔

معنی: گال: چنگا مندا آکھنا ☆ پلا: کپڑے دا پلو ☆ اڑک
جانا: اڑ جانا ☆ واڑ: باڑ ☆ اجاڑ: جنگل۔

دیروا: ایس اکھان رنگے شعر اندر دسیا گیا اے پئی کسے بال
نال سیانے بندے ٹوں جھکڑا کرن چنگا نہیں لگدا۔ انج ای
سنڈھیاں ٹوں گال کدھن دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔ کپڑا
جیکر لنگھیاں کتے واڑ نال اڑ جاوے تاں پاٹ سکدا
اے۔ ساون دے مہینے وچ کھنڈ خریدیاں سیکل پاروں
خراب ہوکے مل گھٹا جاندی اے اتے رات ٹوں اجاڑ
جنگل وچ سفرے پیاں بندہ کسے جنگلی جانور اگے چڑھ
سکدا اے۔

جیہدا مولا کولوں ڈردا اے اوہ گھپو کر لیاں کردا اے
معنی: مولا: پالن والا رب ☆ گھپو کر لیاں کرن: کھلا گھپو
کھان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو وی اپنے سچے
مالک کولوں سدا ڈردار ہوے گا۔ رب سچا اوس تے اپنیاں
رحمتاں دے دے بُو ہے کھول دیندا اے اتے جگ دی دولت
اوسدے گھردی نو کر بن جاندی اے۔

جیہدا دُنیا کولوں ڈردا اے اوہ ہر میدا نے ہردا اے
معنی: میدا نے: میداں وچوں۔

اگوں ہانہہ نانہہ نہ کرے اتے چُپ رہوے تاں سمجھ لینا چاہیدا
اے پئی اگلا شہاڈی گل جاں وچلے مسئلے تے راضی اے۔
پختے تے رُکھ وی سُنک جانداے نیس اچھے رُکھ
ہرے نہ ہوون۔

معنی: چٹے: چٹ لئی، کھالئی ☆ رُکھ: درخت۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کسے گھر
ٹوں ہوئی ہوئی کھاچٹ ای جاوے تاں اوہ گھر تاں اوڑک
مکنا ای اے۔ ہوئی ہوئی چوٹیاں دے خزانے وی خالی ہو
جانداے نیس۔

پختے تاں گھروں مک جانداے نیس۔
معنی: پختے: کھاہدے گئے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بہانے
بہانے نال اگلے دے گھروں ڈھواڈھوائی کردار ہووے تاں
اوہ گھر کدوں جیک بچ سکے گا اوڑک اوس دا گھگھو وچ
جاوے گا۔

چج گچ شکلوں ای پے لہدے نیس۔
معنی: چج: گن ☆ گچ: عیب۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی شکل
صورت تے اوسدے اندر وار دی ساری حقیقت لکھی
ہوندی اے اتے بندہ کبندہ اپنی شکلوں ای سجاپ جاندا
اے۔

چاترتوں ویری بھلا مُورکھ بھلا نہ میت۔

معنی: چاتر: چالاک ☆ ویری: دشمن ☆ مُورکھ: احمق ☆
میت: جمن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک بندہ ایڈا بُرا
ہوندا اے پئی اوس نالوں تاں دشمن وی کجھ چنگا ای ہوندا
اے اتے بیوقوف جمن جے کتے بد قسمتی نال بل جاوے
تاں لے کے بہہ جاندا اے۔

چادر ویکھ کے پیر پھارے۔
معنی: پھارے: پائیے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اپنی
حیثیت ویکھ کے ای کوئی گل کرنی چاہیدی اے اتے جے بندہ
اپنی حیثیت توں ودھ کسے توں منگ لوے گا تاں کوئی اوس
نوں نہیں دیوے گا۔

چار دناں دی چاننی فیر ہنیری رات۔
معنی: چاننی: چاندنی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زندگی اندر
بندے ٹوں خوشیاں تھوڑیاں ملدیاں نیس اتے غم پریشانیاں
ڈھیر ملدیاں نیس ایس لئی بندے وچ ہر قسم دے دکھ
مُصیبت ٹوں جرن داہ وصلہ ہونا چاہیدا اے۔

چُپ ادھی مرضی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جد کوئی گل سُن کے

معنی: چھو چھا: خالی ☆ کھو: کبھی، کدی۔

دیروا: ایسا کھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
جیہڑے لوک تو پونجھے ہوندے نیس اوہیو ای ہر گل تے
بھڑک بھڑک کے پوندے نیس پر جوازلوں رے ہون اوہ
کدی اپنیاں پوڑاں نہیں کردے۔

چھجاں اوہلے یار نہیں لگدے۔

معنی: چھجاں: جمع چھج دی، چھاج ☆ اوہلے: چکھے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر انہونی
ہے گھٹ ای ہوندی اے۔ اتے جو گھج ایس جگ اندر واپردا
اے اوس نال رلد لمد ای اتھے لوکاں دا وہیہازاے۔

چراغ تھلے ہنیر ای ہوندا اے۔

معنی: تھلے: پٹھ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جگ وچ انج ہوندا
چوکھی وار دیکھیا گیا اے پئی چنگے علمی لوکاں دی اولاد
وچوں علم گیان والا جی گھٹ ای جم دا اے اتے بوہڑ تھلے
کوئی ہو رونا چھستی ای نہیں اگ پوندے۔

چرکا گھوڑا من چرے جو کسے سو کر من دے گھر۔

معنی: چرکا: چنگا چارو، چوکھا کھان والا ☆ من چرے: من مرضی
دا پٹھا کھالیندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گھوڑا راج کے
پٹھے کھالین والا ہووے اوسدی صحت ٹھیک رہندی اے
اتے اوس تے جدوں دل کرے بندہ انجھک ہو کے سواری
آکھن لوک سیانے

چراغ توں چراغ جگد اے۔

معنی: جگد: روشن ہوندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چکیائی دا چانن ہر
تھاں اپڑان لئی چنگیائی کردیاں ای جانا چاہیدا اے۔ انج
دیکھو دیکھی ہو رکئی لوک وی انج کرن لگ پون گے اتے
وسیب اندر سدھا رآ جاوے گا۔

چراغ روشن مراد حاصل۔

معنی: چراغ روشن: چراغ بالن ☆ مراد حاصل: منت منی
جاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی روشنی زندگی دی
علامت اے اتے جو کوئی وی کتے روشنی کردا اے رب سچا
اوسدے اندر توں اپنے پیار دے چانن نال روشن کردیندا
اے۔

چنگا ای چنگیائی پاوے اوہ نہ کر جو اگوں آوے۔

معنی: چنگیائی: اچھائی ☆ اگوں: سامنے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر چنگا
بندہ ای اوڑک چنگا رہندا اے اتے بھانویں چرگروں ای
نکلے پرناں چنگے بندے دا ای نکلد اے۔ بندے توں کدی
وی اوہ کم نہیں کرنا چاہیدا جو اوس لئی پریشانی دا کارن بن
جاوے۔

چھو چھا بولے بھریا کھو نہ بولے۔

معنی: چک: گھمیا راں دا مٹی دے بھانڈے بنان والا گول کر سکا اے۔
پہیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کم چلدا ہووے اتے اوس ویلے ہووے وی آ جاوے تاں اوس کرن اوکھا نہیں لگدا پر نوں برے سارے سند جوڑن لکیاں چوکی کھیل کرنی پندی اے۔

چوکی کھیل کرنی پندی اے۔

معنی: پنچھی: پنچھی دے منہ دا اگلا نوکدار حصہ پنیر: پانی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی جے امیر لوکاں دے گھراں چوں ماڑے لوک تھوڑا بہت مال لے وی جان تاں نگڑیاں لوکاں نوں کوئی فرق نہیں پندی اتے اللہ میاں اوہناں نوں ہووے دیندا اے۔

چوہدری ہووے تے بھانویں کوئی رائے کم نہیں آؤندا تے حسماں نوں کھائے۔

معنی: رائے: راجپوت۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر جی نوں جی اے۔ جدوں کوئی کسے اوکھے ویلے کم آوے تاں اوس دے پیر منمن نوں جی کر دا اے پر جو بندہ کم نہیں آؤندا اوس دی عزت کرن دی کیہ لوڑا اے۔

چور پرائیاں چلھاں دا ڈر پٹھے منہ ملاں دا۔

معنی: پرائیاں: بیگانیاں۔

چڑھدی کلا دے بھ سا تھی تے بنی دا کوئی نہ۔

معنی: چڑھدی کلا: عروج داسماں بنی دا: اوکھے ویلے دا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارے لوک اگلے دے اوس ویلے ای یار ہوندے نیں جدوں جیک کوئی کھاندا پیندا ہووے پر جدوں کوئی مصیبت وچ پھس جاوے تاں سارے ای سنگ تھڈ جانڈے نیں۔

چڑھدیوں بدل لہندے جاوے اک پکاندی چار پکاوے۔

معنی: چڑھدیوں: مشرق توں ☆ لہندے: مغرب پاسے۔
ویروا: ایس اکھان وچ داہیواناں لئی دسیا گیا اے پئی جدوں بدل چال پیا ہویا ہووے جاں چڑھدے ولوں لہندے نوں فریا جاندا ہووے تاں ہائیں مائیں خلاصی نہیں کردا اتے جھڑی لہاں چرنگی رہن دی آس ہوندی اے۔

چڑھے تے چڑھاوں بسر دُکھے نہ پاؤں۔

معنی: چڑھے تے چڑھاوں۔ چلڈے کم وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چلڈے کم وچ کجھ ہووے وی آ جاوے تاں کم دے کرنہار نوں کوئی خاص کھیل نہیں کرنی پندی سگوں چلڈے کم وچ اوہ کم وی ہوای جاندا اے۔ نوں بریوں کم چلان اوکھا ہوندا اے۔

چڑھے چک بھانویں سو بھانڈے لہ لہو۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب ولوں
کسے داکم ٹریا ہویا ہووے تاں ہر کوئی اوسدی عزت کردا
اے اتے جدوں اوسدے کم کار وِچ دگاڑ پئے جاوے تاں
کوئی وی اوس ٹوں مونہہ نہیں لاند۔

چھار چھڑے دایار۔

معنی: چھار: چھیاڑ چھڑے داکم کرن والا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم کرن والے
ٹوں بس اپنے کم کار دی ای فکر ہوندی اے اتے اوہ اپنے کم
کار دے مند چنگ ٹوں ای سمجھدا ہوندا اے۔

چھار داناں جگ جتن۔

معنی: جگ جتن: دُنیا دے دل جت لین۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک جگ اندر
انج دے کم کردے نیں پئی اوہ اپنے کم کار پاروں لوکاں
دے دل جت لیندے نیں۔ چھیاڑ وی لوکاں دیاں جتیاں
بنا کے اوہناں نال پیار کرن والے بن جاندے نیں۔

چھار دی بددُعا نال ڈھور نہیں مردے۔

معنی: ڈھور: ڈنگر پٹو۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چھیاڑ چھڑے داکم
کردا اے اتے جے اوہ ایہ دُعا ای کرن لگ پوے پئی ڈنگر
مرجاں تاں جو چھڑا ستا ہو جاوے تاں اوسدی ایہ دُعا
پوری نہیں ہوسکدی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مولوی ہر ویلے
لوکاں دے گھروں پک کے آؤن والیاں شیواں دل لالچی
اکھاں نال ویکھدا رہندا اے اتے اوہ اپنے خُدا ٹوں رازق
سمجھن دی تھاں اوس وتی دے لوکاں ٹوں اپنا رازق سمجھدا
اے جسے اوہ نماز پڑھاندا اے۔

چنگی گل گڑتوں وی مٹھی لگدی اے۔

معنی: چنگی: خوب۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے ٹوں چنگے
بول ای بولدے رہنا چاہیدا اے اتے چنگی گل ہر کسے ٹوں
چنگی لگدی اے اتے سُن کے ہر کوئی گل کرن والے تے
خوش ہوندا اے۔

چھہاں رقاں راوی متاں سوتریوڑا روہی سوراں
معنی: چھہاں: پنجاب دا اک دریا ☆ رقاں: زنانیاں ☆
متاں: روٹیاں ☆ سوتر: ہندوستان دا اک علاقہ ☆ یوڑا:
یوڑ، ہوڑ مت ☆ روہی: تھل دا علاقہ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ علاقیاں دی ونڈ کیتی گئی اے پئی
چھہاں دے کنڈھے زنانیاں سونیاں ہوندیاں نیں راوی
دے کنڈھے کھان پین چنگا ہوندا اے سوتر دے علاقے
دے لوک ہوڑ مت ہوندے نیں اتے روہی دے لوک
منافق اتے جھوٹے ہوندے نیں۔

چلدی داناں گڈی۔

معنی: چلدی: ٹھیک حالت وِچ کم کردی۔

چن تے دھوڑ نہیں پئے سکدی۔

پئی بھیرا بندہ وی رب توں ڈر کے کدی چنگی گل کرے۔

معنی: دھوڑ: گھٹا مٹی۔

چندرے دا جھاڑا جھتر نال ای ہوندا اے۔

معنی: چندرا: بھیرا پھوڑا ☆ جھاڑا: بُدا اثر گوان والا عمل ☆
جھتر: بچی دا پوٹا لا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگے کردار دے
لوکاں تے بھانویں لکھاں دوش وی لائے جان پر اوہناں
دی چنگیائی لوکاں دے دلاں اندروس جاندی اے اتے
اوڑک اوہتر کے سھو دوشاں وچوں نکل جاندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگا بندہ تاں سینت
نال وی گل سمجھ جاند اے پر بھیرا بندہ جدوں تیک جتیاں نہ
کھا لوے اوڈوں تیک اوہ اپنی عادتوں نہیں مڑداتے کجھ نہ
کجھ برائی کردار ہندا اے۔

چن چڑھے تے چڑھی جوانی کتھوں رہندے کجھے
معنی: کجھے: لکے ہوئے۔

چندن دی چنگی بھلی گڈا بھریا نہ کاٹھ۔

معنی: چندن: صندل خوشبودار لکڑی ☆ چنگی: پوٹھی ☆
کاٹھ: لکڑ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر چنگے
لوکاں دی چنگیائی دی باشنا اوڑک لوکاں وچ بل ای جاندی
اے اِنج جوانی چڑھدے گھبر ودا انگ انگ اوس جوانی دی
کہانی سنان لکھیا ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگے لوک تھوڑے
دی ہون تاں اوہ ہتیاں بھیریاں تے بھارو ہوندے نیں
چج لکڑ دی بھری گڈ نالوں صندل دے برادے دی چنگی
ددھ خوشبودار اتے قیمتی ہوندی اے۔

چن چڑھیا گل عالم ویکھے۔

چنگا چوکھا کھا و پر ہنکار نہ بولو۔

معنی: چوکھا: زیادہ ☆ ہنکار: تکبر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جوگلاں وی ایس
جگ اندر مشہور ہو جاندیاں نیں اوہناں دا ساری خدائی
ٹوں پتہ لگ ای جاند اتے اتے کوئی اوس گل ٹوں لوکاں
توں چھپانا وی چاہے تاں نہیں چھپا سکدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اللہ بندے ٹوں
ہمت دیوے تاں اوہ چنگا کھائے ہنڈائے پر اپنی اوس
دولت دے مان تے بندے ٹوں تکبر جاں آکر نہیں دکھانی
چاہیدی نہیں تاں رب اوہ نعمت واپس وی لے سکدا اے۔

چندری جتھوں سدا چندری گل نکدی اے۔

معنی: چندری: بھیروی ☆ جتھوں: زبان چوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیرے بندے نے
سدا بھیروی گل ای کرنی ہوندی اے اتے ایہ ہوا ہی نہیں سکدا

چنگلی مت چاہوتاں ہڈھے توں چکھن جاؤ۔

معنی: مت: ہدایت ☆ ہڈھے: وڈیری عمر دا بندہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے چاہوے
پئی کوئی کم کرن دی صلاح سوتر کرن لکیاں کوئی غلطی نہ ہو
جاوے تاں ہر گل وچ وڈیریاں بندیاں دی صلاح
ضرور لے لینی چاہیدی اے۔

چورا اوہو ای چیز چروائے جو سائیاں ٹوں بھاوے

معنی: چرواے: چوری کرے ☆ سائیاں: مالکاں ☆
بھاوے: چنگلی لگے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چوروی سدا اوہو ای
چیز چوری کردا اے جو مالکاں ٹوں چنگلی لگدی ہووے اتے
اوہ اوسنوں سانجھ سانجھ کے رکھدے ہون۔

چہرہ دل دا گواہ ہوندا اے۔

معنی: گواہ: گواہی دین والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوکاں دے
ئین نقش رب نے چنگے بنائے ہون اتے اوہ بن دے
پھدے ہون تاں اوہناں لوکاں دا دل وی اُنج ای سوہنا
ہوندا اے اتے کو جھے اتے بھیدے ئین نقشاں والے
اندروں وی اونے ای کو جھے ہوندے نیں۔

چھاننی چھج ٹوں مہنا نہیں دے سکدی۔

معنی: چھاننی: آنا چھانن والا سند ☆ چھج: دانے چھٹن والا

کانیاں داسند۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے ٹوں مہنا تاں
بس اوہ ای دے سکدا اے جو آپوں سمناں خوبیاں دا مالک
ہووے اتے جو آپ ای عیبی ہووے اوہ کسے ٹوں کسے مہنا
دیوے گا۔

چھستی پتتاں دا تارو۔

معنی: پتتاں: جمع پتن دی گھاٹ، دریائی لاٹکھا ☆ تارو: ترن
والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے چوکھے ای
چتر چالاک اتے ہر پاسے دی خبر دین والے ہوندے نیں
اتے اوہ ہر ویلے ہر گل دیاں کنسواں لیندے بھر دے نیں۔
چیکنے گھرے تے یوں نہیں ٹھہر دی۔

معنی: چیکنا: تھہرنا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ تاں بس گل
نال مر جاندا اے پر جیہڑے بندے ٹوں لٹھی چڑھی دی
پرواہ نہ ہووے اتے اوہ بے غیرت ہووے اوس ٹوں
دادھے گھانے دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی۔

چوراں ٹوں یوں نہیں بھاندی۔

معنی: یوں: شور شرابا ☆ بھاندی: چنگلی لگدی۔

دیروا: اس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چوراں دا سارا کم
چپ چان وچ ای ہوندا اے پئی چوری والی تھاں دے
مالکاں ٹوں گید نہ ہووے ایس لئی او تھے شور شرابا اوہناں
آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک رب
دی نظر سولی ہووے او دوں تیک ای بندے دے سارے کم
سُدھ رہندے نیں جدوں رب ولوں قہر دی نظر ویکھیا
جاوے سارا زمانہ ای دشمن بن جاندا اے۔

حکیم بڈھا تے حکمت جوان ہوندی اے۔
معنی: بڈھا: چوکی عمر دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حکیم جیوں جیوں
بڈھا ہوندا جاوے اوسدی حکمت تجربے دے پک پاروں
ہور چنگی ہوندی لگی جاندی اے۔

حکم پناں پتر وی نہیں ہلدا / حکم پناں جھولے نہ پتر
معنی: پناں: بغیر ☆ پتر: پنا ☆ جھولے: ہلے جلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سچے نے
قرآن پاک وِچ دسیا اے پئی ایس جگ اندر ہر شے
اوسدے ای حکم تے دی محتاج اے اتے اوسدے حکم امر
توں پناں کسے رکھ ادا ک پتر وی نہیں ہلدا۔

حکیم کولوں روگ نہ چھپائیے۔

معنی: روگ: بیماری ☆ چھپائیے: لکا کے رکھیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدے کول بندہ اپنا
دُکھ سان لئی جاوے اوس توں اپنا دُکھ درد چنگا کھولھ کے بیان
کر کے دے تاں جو اگلا اوسدا اُپاء کرن دا گجھ سوچ لوے۔

خاکی آندیاں وِچوں پچو چے نہیں نکلدے۔

ٹوں کدی چنگا نہیں لگدا۔

چور پُچر اوے تے سر ہلاوے۔

معنی: پُچر اوے: چوری کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جدوں وی سُنھ
تے لکیا ہووے تاں اوہ ہائیں مائیں مُنہ نال گل بات
نہیں کردا سگوں اکھیاں نال جاں سر نال ای اشارے
کر کے نال دے ٹوں دسد اے۔

پُچو ہڑی ٹوں نہ چھیڑ پُچو ہڑی دیسی پُچو نکا بھیٹ۔

معنی: پُچو ہڑی: پُچو ہڑے دی زانی ☆ پُچو نکا: پُچھاں دوالے
بنایا تھرا ☆ بھیٹ: پلپت کر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پُچو ہڑی ذات دی
زانی بڑی ای اڑب ہوندی اے اتے جے اپنی عزت پجانی
ہووے تاں اوس توں کئی کتر کے ای لگھ جانا چاہیدا اے۔

حق اللہ پاک ذات اللہ۔

معنی: حق: سچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر حق
دی ذات بس رب سوہنے دی ذات اے اتے اوہو ای حتی
پجی ذات اے جو ہر اک دے دُکھ درد مُکنا اے اتے
بیڑے بے لاند اے۔

حق قہروان تے جگ قہروان۔

معنی: حق: مالک دی ذات ☆ جگ: زمانہ۔

معنی: خوشیوں: چاہتے کم توں ہن رہ جائیے: بھانویں نہ
جائیے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ و سدی
اندر کسے دے دیاہ وچ رن توں بھانویں مجبوری دس کے نہ
جاسکے پر کسے دی مرگ جاں ہور ہرکھ سمیں اوس کول جا
کے اوسدی دلجوئی ضرور کرنی چاہیدی اے۔

خوف خندا رکھ کے سبھ توں رہو بے خوف۔
معنی: رکھ کے: اپنے دل وچ پا کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ سچے دلوں
رب سچے دا ڈرا اپنے دل وچ پالیندا اے اتے ہر گل توں
اوس دلوں سمجھ لیندا اے۔ مالک اوس دے دل وچوں ہور
لوکاں دے جھوٹھے حاکماں دا خوف کڈھ دیندا اے۔

خاصاں دی گل عاماں اگے نہیں مناسب کرنی،
مٹھی کھیر پکا محمد کتیاں اگے دھرنی۔

معنی: خاصاں: جمع خاص دی، مخصوص لوک ☆ عاماں: جمع
عام دی، عام لوکی۔

ویروا: حضرت میاں محمد بخش ہوراں دے اکھان رنگے شعر
وچ دسیا گیا اے پئی گل کرن لکیاں اگلے دے دماغی اتے
فکری پدھرتوں دیکھ کے گل کرنی چاہیدی اے نہیں تاں
اوس دے اتوں دی نگھ جاندی اے۔ اوہ انج ای ہوندا اے
جوں مٹھی کھیر پکا کے ٹتے اگے دھرتی جاوے۔

آکھن لوک سیانے

معنی: پوچھے پھوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہینے اتے بدسل
بندے کولوں کدی وی فائدہ نہیں ہوسکدا۔ فائدہ جدوں وی
دیوے گا کوئی چنگا اتے خاندانی بندہ ای دیوے گا۔

خرچ نال تاں سمند روی خالی ہو جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ سچھا دتا گیا اے پئی بندے توں اپنی
آمدن توں دھیان وچ رکھ کے اپنا خرچ پٹھا کرنا چاہیدا
اے۔ جے بندہ آمدن توں ودھ خرچ کردا لگا جاوے گا تاں
اوڑک بٹکھا مرے گا۔

خط لکھیاں ادھی ملاقات ہو جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے دے کول جے
بندہ نہ جاسکدا ہووے تاں اوس توں خط لکھ کے اپنا حال
حوالہ پچھ دس لوے تاں انج وی ادھی ملاقات تاں ہوا
جاندی اے۔

خودی تے خدائی وچ ویراے۔

معنی: خودی: تکبر ☆ ویر: دشمنی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر گل اتے مان
کرن دا اختیار بس رب کول اے اتے جو ہور بندہ کسے گل
تے آکڑدا اے جاں تکبر کردا اے تاں رب اوس بندے دا
جھیتی ای گانا بھن دیندا اے۔

خوشیوں رہ جائیے پر غمیوں نہ رہیے۔

خالی بھانڈا بیچتا کھڑے۔

دُبتا وِچ کو تیکر جھرو گے۔

معنی: بھانڈا: برتن ☆ کھڑے: آواز دیوے۔

معنی: دُبتا: فساد، جھگڑا ☆ کو تیکر: کدوں تیک ☆ جھرو گے:

پچھتاؤ گے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوک علموں

عقلوں اتے فکروں گیا نوں وانجے ہوندے نیں اوہ روڈا

یو ہتا پاندے نیں اتے ہر گل وِچ اپنا لُج تل کے اپنی بے علمی

دا ثبوت دیندے رہندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی جھگڑا اتے دنگا

فساد چوکھا نقصان کرن والا کم اے ایس توں مگروں کوئی

فائدہ جاں لایبھ ہون دی آس تاں ہونہیں سکدی ایس

وِچ تاں جھورا ای جھورا ہوندا اے۔

خُدا یا اوس اگے ڈھائیں جیہنے اگے وی کوئی ڈھایا

ہووے۔

دُدھ تے بُدھ وِگڑ دیاں دیر نہیں لگدی۔

معنی: ڈھائیں: ڈیکھیں ہار دیویں۔

معنی: بُدھ: عقل ☆ وِگڑ دیاں: خراب ہون دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُعا کہیتی گئی اے پئی رب بندے دا

مقابلہ وی کسے بندے دے پُرتال ای پوائے تاں جے اوہ

چت وی جائے تاں شوہدیاں وانگ ہرن والے نوں بے

عزت نہ کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُدھ وی چھیتی ای

مٹھ جاندا اے اتے کسے کم دانہیں رہندا لُج ای بندے

دی عقل جدوں خراب ہون لگے تاں کوئی ڈلھ نہیں لگدی

اتے بندے دا دماغ بکھر جاندا اے۔

دال روٹی گھردی وسا کھی امبر سردی۔

دُدھ دی مکھی کہینے چکھی۔

معنی: امبر سردی: امرت سرپاک تلاء ☆ وسا کھی: چڑھے وسا کھ

لگن والا میلہ۔

معنی: کہینے: کس نے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پلیٹ تھوڑی ہے

دی ہووے تاں چوکھی پاک ہے نوں خراب کر دیندی اے

ایس لئی بُری ہے اتے بُرے بندیاں توں بچ کے رہن ای

چنگا ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جے

عزت نال گھر وِچ کھان لئی دال روٹی وی لہدی رہوے

تاں وی لکھ شکر کرے اتے میلہ ویکھنا ہووے تاں امر تر

دی وسا کھی فُر جاوے او تھے وی لنگر مُفت لبھن پاروں خرچ

گھٹ ہوندا اے۔

دُدھوں کھویا بنن لئی چت ہووے تہت کڑھ۔

معنی: ددھوں: دُدھ توں ☆ چت: چت ☆ تہت: اُنج ☆

کڑھ: سیک جر۔

دستار گفتار اپنی ای کم آؤندی اے۔

معنی: دستار: پگ ☆ گفتار: گل بات۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر

بندے دی پگ وی اپنی ای ہونی چاہیدی اے اوہ ای

اڈکھے ویلے کم دیندی اے۔ بندے دی گل بات جتی مٹھی

ہووے گی اوئی لوک اوسدی قدر کرن گے۔

دُشمن دا دُشمن بجن ہوندا اے۔

معنی: بجن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا جو دُشمن ہوندا

اے اوس دُشمن دا اگول دُشمن پہلے بندے نال بجنائی رکھدا

اے اتے اوہ کوشش کر کے اوس نال سانجھ گنڈھدا اے۔

دُشمن کتھے، گچھ وچ۔

معنی: کتھے: کس تھاں ☆ گچھ: بغل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا دُشمن کدی

وی اوستوں دُور نہیں ہوندا ایس لئی اوستوں وچ کے رہنا چاہیدا

اے اتے بندے دا سبھ توں قریبی دُشمن اوسدا نفس اے جو

اوس نوں قابو کر لوے سارا جہان اوسدا بجن بن جاندا اے۔

دُشمن گچھ نہیں وگاڑ سکدا بے بجن نال ہووے۔

معنی: وگاڑ: وچا سکدا ☆ نال: ساتھ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا سبھ توں وڈا

بجن اوسدا مالک اے اتے بے اوسدی دسی تے فُردار ہووے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سونے دا چنچ منہ وچ

لے کے جمن والے انسانی عظمتاں دے بھیت نوں آسانی

نال نہیں پاسکدے۔ جو لوک جگ دیاں گوتتاں نوں گھول

کے پی لیندے نیں اوہ حیاتی دا اول پالیندے نیں۔

درخت اپنے پھل توں پچھانیا جاندا اے۔

معنی: پچھانیا: پچھانیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے دا عمل ای

اوسدی سوچ نوں ظاہر کردیندا اے جج ہر رُکھ اپنے پھل

توں ای سبھانیا جاندا اے۔

درویش دا تھھ ساوا پتر۔

معنی: ساوا پتر: ہر پتر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی درویش جگ دی مایا

نوں فُرائی حکم موبج مُردار جان دا اے ایس لئی اوہ جدوں

کسے تے خوش ہووے تاں اوس نوں ہر پتر تھھے وچ دیندا

اے جو ایس گل دی نشانی اے پئی تیری نسل ساوی رہوے۔

دریادا پھیر کھینے پایا۔

معنی: پھیر: بھرن، نویں ویہل بنان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دانے اتے سلگ

بندیاں وچ عقل اتے دانائی دی کوئی حد نہیں ہوندی۔ اوہ

جدوں وی کوئی گل کرن تاں اوس وچ کئی گلاں ہور لگیاں

ہویاں ہوندیاں نیں۔

پاسے نہیں جانا چاہیدا تے رب سچے اگے دُعا کر دیاں رہنا
چاہیدا اے پئی دُشمن کچے نہ ای ملے۔

دُشمن سو کوہ تے وی ہووے تاں جانو برتے۔
معنے برتے: سامنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی اپنے دُشمن دا
کدی وساہ نہیں کھانا چاہیدا۔ اوہ بھانویں کسے لمیں واٹ
تے وی گیا ہووے تاں او سنوں کول ای سمجھنا چاہیدا اے۔
دُشمن سنویں نہ سون دیوے۔

معنے: سنویں: سووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی دُشمن اپنے
دیریں دے ڈرتوں نہ ای آپ سوندا اے اتے نہ ای اوں
توں ڈردا مارا اوں دا دُشمن ای سوندا اے۔

دُکھ ہووے تے اروڑی تے وی ہوکا دیوے۔
معنے: اروڑی: گند دا ڈھیر ہیرا ہوکا: اعلان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ کسے
مُصیبت وِچ پھس جاوے تاں اوں چاہیدا اے پئی اوہ
ہر اک توں دے۔ انج ہو سکدا اے پئی کوئی اوسدے دُکھ
دا علاج کرن لئی اگے ودھ آوے۔

دل آوے کھوتی تے تاں پری کہیہ چیزاے۔

معنے: دل آوے: چنگی لگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انسانی فطرت اے

تاں اوں بندے دا کوئی دُشمن دیریں ککھ نہیں وگاڑ سکدا۔
دُشمن گل کرے انہونی۔

معنے: انہونی: عجیب، دکھری، ڈنگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا دُشمن
جدوں وی اوں توں ملے تاں اوں نال کدی وی سدھی گل
نہیں کر داسگوں فساد و دھان والی گل ای کر دالے۔

دُکھ جے دیئے خُلق توں پیندا قہر خُدا۔
معنے: دیئے: دیوئے ☆ خُلق: مخلوق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مخلوق دا ہر بندہ رب
توں پیارا لگدا اے ایس لئی کسے وی جی توں دُکھ دین لکھیاں
سوچ لینا چاہیدا اے پئی رب توں ایس گل دی تکلیف ہونی
ایں اتے رب دی ناراضگی قہر بن جاندی اے۔

دُشمن مار کے مریا تے کہیہ مریا۔
معنے: مریا: فوت ہو یا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُشمن جدوں اگلے
بندے توں مار لوے اتے مُر مروی جاوے تاں کہیہ فائدہ
ہو یا۔ لوڑتے ایس گل دی سی پئی اوہ پہلوں گلوں لہہ جاندا۔
دُشمن توں وی رب نہ متھے لاوے۔

معنے: متھے لاوے: ٹا کر کرے ملاقات کرائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُعا کہتی گئی اے پئی دُشمن توں سدا
بچ کے ای رہنا چاہیدا اے اتے وس کر کے اوں والے

دل دریا سمندروں ڈونگھے کون دلاں دیاں
جانے ہو۔

معنی: سمندروں: سمندر تالوں ☆ ڈونگھے: گہرے۔

ویروا: حضرت سلطان باہو ہوراں دے اکھان رنگے شعری
مصرعے اندر دسیا گیا اے پئی دل دے بھیت ٹوں سمجھ لین
ایڈا سو کھاکم نہیں ایہ اوہ دریا نیں جو سمندراں تالوں ڈونگھے
نیں اتے ایہناں وچ ہات نہیں پھندی۔ ایس دل دا بھیت
ہاری ساری جان نہیں سکدا بس فقیر ای ایس بھیت دا جانو
ہو سکدا اے۔

دل دلاں دے بھیتی ہوندے نیں۔

معنی: بھیتی: بھید جانن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دل نال اگلے دے
دل دا بھیت جانیا جاسکدا اے اتے دلاں نال لوک اگلے
دے پیار ٹوں پرکھ سکدے نیں۔

دل دلاندے راہ ہوندے نیں۔

معنی: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دلاں ٹوں دل اندر
محبت دیاں راہواں لہجے جاندیاں نیں اتے دل اک دو جے
دے بھیت توں چوکھے جانو ہو جاندے نیں۔

دل دلاں دے ضامن ہوندے نیں۔

معنی: ضامن: ضمانت دین والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دلاں دے رشتے

آکھن لوک سیانے

پئی لیسوں جو کجھ چنگا گدا اے ایہ اوسدا کسے ہور نال مقابلہ
نہیں کردا اتے اوس لئی دنیا دی ہور ہر شے بیکار ہوندی اے۔

دل خد ادا گھراے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دل رب سوہنے دا
گھر ہوندا اے ایس لئی کسے دا دل کدی نہیں توڑنا چاہیدا
اتے کسے نال کدی وی اوہ گل نہیں کرنی چاہیدی جیہدے
نال اوہ نا امید ہو جاوے۔

دل دا اللہ مالک اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے دے دل دی
گل کوئی بندہ نہیں بچھ سکدا اتے اوس بھیت ٹوں بس رب
سچا ای جان دا اے اتے ہور کوئی نہیں جان دا۔

دل دا پھٹ دا جانے گھٹ۔

معنی: پھٹ: زخم ☆ گھٹ: کم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جسم تے کوئی زخم ہو
جاوے تاں اوسدا علاج کسے ڈاکٹر حکیم کولوں کرایا جاسکدا
اے پر جدوں دل ٹوں زخم لگ جاوے تاں اوس ٹوں مرہم
بس محبوب دے مٹھے بولاں نال ایہہ لگ سکدا اے۔

دل دا دل شیشہ ہوند اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دل راہیں اگلے دے
دل ٹوں ویکھیا جاسکدا اے اتے جدوں اگلے نال سچے دلوں
پیار کیتا جاوے تاں اگلا وی اوس پیار دا مثل پاند اے۔

صاف ہووے اتے اوس دے دل وچ کسے بارے کرودھ
نہ ہووے تاں اوہ سمجھ لوے پئی اوہ بندہ چوند ای جنت وچ
پیا ہو یا اے۔

دل ہووے قرار دے سبھے ای دن دیہار۔

معنی: دن دیہار: تہوار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے
دل وچ سکون ہووے اتے اوس نون کوئی پریشانی نہ
ہووے تاں بندے نون خوشی دا ویلا ای چنگا لگدا اے۔

دلالا نون گھوڑے کدے نہیں پئے۔

معنی: پئے: وڈھن لئی ودھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دلالا تاں کسے
شے دا سو دا ای کرانا ہوندا اے جانور جیہو جیہا وی ہووے
اوسدا نفع نقصان تاں خریدن والیاں نون ہونا ہوندا اے۔

دتی دی راہ تے ہر کوئی دسدا اے پر پلے خرچ کوئی
نہیں بندھا۔

معنی: دتی: ہندوستان دا راکھومت ☆ پلے: جیب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کتے جان جاں
اپڑن لئی راہ تاں ہر کوئی دکھا دیندا اے پر کسے نون اوسدی
منزل تیک اپڑان دا خرچ کوئی وی ہلیوں نہیں دیندا۔

دل داری کسے دی کہیہ کرے جے طاقت داری
گجھ نہ کرے۔

پاک ہوندے نہیں اتے اوہ دلاں دیاں سدھراں دے
ضمانتی بن کے اگلے دے دل دا سارا دکھ اپنے پیٹے پا
لیندے نیں۔

دل دلاں دے محرم ہوندے نیں۔

معنی: محرم: بھیت جانن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دل دلاں دے
بھیت دے جانو ہوندے نیں اتے اک دو جے دے
دکھاں درداں دے بھائیوال بن جاندے نیں۔

دل ڈھکے پناں پیار نہیں ہوندا۔

معنی: ڈھکے: نال بہوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک اگلے
نال من نہ بچھے اودوں تیک اوس نال پیار محبت نہیں ہوسکدا
اتے اوس نال سانجھاں نہیں ودھ سکدیاں۔

دل نون دل چوں راہ ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ
کسے نال پیار محبت جاں اُلفت دی گل کر دا اے تاں اگلے دا
دل وی اوس نال پیار محبت کرن نون کر دا اے۔

دل ہووے چنگا کٹورے وچ گنگا۔

معنی: چنگا: بہتر ☆ کٹورے: بھانڈے ☆ گنگا: ہندوستان
دا اک دریا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا دل جے کر

معنی: ولداری: دل بہلان۔

دُشمن توں ڈر اک واری بجن توں ڈر ہر واری۔

معنی: اک واری: اک بار

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ اپنے دُشمن دا ہر ویلے خیال رکھدا اے ایس لئی اوس توں ہائیں مائیں مار نہیں کھاند پر دوست تے اوسدا پکا و ساہ ہوندا اے ایس لئی اوس دے شرتوں مار یا جاسکدا اے۔

دُشمن اک وی بڑا بجن پھتے وی تھوڑے۔

معنی: بجن: بیلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ سمجھاؤنی پائی گئی اے پئی بندے دا پورے جگ وچ اک وی دُشمن ہووے تاں اوسدی عیندر حرام کری رکھدا اے پر بجن ہنے وی ہون چنگے ہوندے نیں۔

دُم پھڑیاں بھئیڈ دی ارار ہووے نہ پار۔

معنی: دُم: پوچھل ☆ ارار: دریا دا اپنے ول دا کنڈھا ☆ پار: دو جا کنڈھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی بندہ کسے مرد کامل دے لڑنگ کے ای منزل تیک اپڑدا اے اتے ناقص مرد دا پلا پھڑ کے بندہ نہ اگانہہ جو گارہ جاندا اتے نہ ای پچھانہہ جو گارہ جاندا اے۔

دُم سُم نالوں چنگا اے۔

معنی: دُم: پوچھل ☆ سُم: گھوڑے دلہیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کم کار کرن

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مُصیبت وچ پئے بندے دی زری گلیں باتیں ہمدردی کرن دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا جدوں تیک اگے ودھ کے اوس دے دُکھ وچ بھائیوال نہ پینے۔

دھی بھین سمھناں دے ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پنجاب دی بُوہ اندر دھی بھین ٹوں چنگا رشتہ جانیا جاندا اے اتے اوہ بھانویں کسے دی وی ہووے پر اوس ٹوں ساری وسوں دی سانجھی اتے عزت جوگ سمجھیا جاندا اے۔

دین دُنی دا گہنا ہوندا اے۔

معنی: دُنی: دُنیا ☆ گہنا: زیور۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیکر دین ٹوں سمجھ کے اوسدے دے اصولاں موجب حیاتی لنگھاوے تاں دین اوس لئی سمھناں توں عزت دین والی چیز بن جاندا اے۔

دریا سخی وی ہوندا اے اتے مارؤ وی۔

معنی: سخی: سخاوت کرن والا ☆ مارؤ: مار دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی شے کولوں چوکھا فائدہ ملدا ہووے اوس کولوں چوکھا نقصان وی ہو جان۔ دا ڈر ہوندا اے۔ ایس لئی اوس توں ملن والے فائدے لئی جان ٹوں خطرے وچ نہیں پالینا چاہیدا۔

بندے دے دل وچ ہوندی اے اوہ اوسدی ہوندی اے پر
جدوں اوہ گل کسے نال کر بہوے تاں اوہ گل اوسدی نہیں رہ
جاندی سگوں اگلے دی ہو جاندی اے۔

دے گدڑ بولن راتیں بولن کاں، مرے بستی دا
بادشاہ جاں اُجڑے گراں۔

معنی: گدڑ: کیدڑ ☆ بستی: آبادی ☆ گراں: پنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وچ اک بھیدے شگون بارے دیا گیا
اے پئی جدوں دن ویلے گدڑ ہوا کن اتے رات ویلے کاں
بولن تاں ایہ ایس گل دا اشارہ ہوندا اے پئی جاں تاں اوس
مُلک دا بادشاہ مر جاوے گا جاں مُردا وہ پنڈ اُجڑ جاوے گا۔

دُنیا کسے چھا بے پور رہی نہیں ہوندی۔

معنی: کسے چھا بے: کسے ڈھنگ نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایہ دُنیا ڈاڈھی ای
چالاک اے اتے ایہدے نال بندہ جو کجھ مرضی نیواں ہو
کے ورت لوے پر ایہ بندے دے نقص اتے بچ ضرور دکھا
دیندی اے۔

دُنیا مُردہ پرست اے۔

معنی: مُردہ پرست: مُردیاں توں پوجن والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایس جگ دے
لوک جو بندے بندے توں تاں دھکے مار دے نیں پر جدوں
اوہ مر جاوے تاں سارے اوس دیاں خوبیاں بیان کرن لگ

لکھیاں بڑھکاں تاں بڑیاں مار دے نیں پر مگروں کم کوئی
سرے نہیں چڑھدا۔ پر کئی لوک گلاں گھٹ کر دے نیں پر کیتی
تے پہرہ دیندے نیں اتے اوہ ای چنگے ہوندے نیں۔

دماں نال ای دما مے وجدے نیں۔

معنی: دماں: پُسیاں ☆ دما مے: وجن: خوشی دا اظہار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
سارے کم کاج بس پیسے دے زور نال ای کیتے جاسکدے
نیں اتے پیسہ کول نہ ہووے تاں بندے توں کجھ نہیں بھدا۔
دن دی ڈھپ رات دی بھکھ جگ دا گہنا ایں۔
معنی: گہنا: زچور۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی لڑائی جاں جنگ بس
پریشانیاں دین لئی ای ہوندی اے اوس وچ کسے ویلے وی
کسے توں سکھ داسا لین نہی نہیں ہوندا۔

دند پہلاں کہ وال۔

معنی: دند: دانت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندے توں اپنا کم کار
کرن لکھیاں پہلاں ضروری کم مکا لینے چاہیدے نیں اتے
مگروں دو جے کم وی واری واری کر لینے چاہیدے نیں۔

دلوں اٹھی سنگھ تے آئی مچھ تے آئی ہوئی پرانی

معنی: سنگھ: گلا ☆ مچھ: زبان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جدوں تیک گل

پہنڈے نہیں۔
 دُنیا مسافراں دی سراں اے۔
 معنی: سراں: مسافراں دی رہن والی تھاں۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ جگ اک مسافر
 سراں وانگ اے جتھے بندہ رات رہ کے اگلے دن چلدا
 ہوندا اے۔ جو اتھے دل لاکے بہندا اے اوس نون ایتھوں
 جان لگیاں جو کھی تکلیف ہوندی اے۔
 دُنیا اپنے مطلب دی اے۔
 معنی: مطلب: لالچ۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ہر
 انسان اپنے ذاتی لالچ لئی دوجے نال میل کیل رکھدا اے
 اتے جو کسے لالچ توں ہناں سھناں دی آؤ بھگت کردا اے
 اوسدا ناں فقیر اے۔
 دُنیا نال بنا کے رکھنی چاہیدی اے۔
 معنی: بنا کے رکھنی: تعلق سوار کے رکھن۔
 ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوکاں
 نال تعلق بنا کے رکھنا چاہیدا اے کوئی پتہ نہیں کیہوے ویلے
 کسے نال کوئی لوڑ پئے جاوے اتے اوس کول جانا پئے
 جاوے۔
 دُنیا نال متھا نہیں لائی دا۔
 معنی: متھالان: لڑائی کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے اک نال تاں
 بندہ لڑائی کر کے پورا آسکدا اے پر پوری دُنیا نال متھالا
 کے بندے اپنا ای نقصان کرانا ہوندا اے۔
 دو تھاں بندہ جلمھا ہوندا اے، اک شیشہ ویکھ کے
 تے دوجا بال ورجا ندیاں۔
 معنی: جلمھا: کھلا ہنہ ورجا ندیاں: بہلان دیاں۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ شیشہ
 ویکھدا اے تاں اوہ سوچدا اے پئی اوس ورگا مالک نے ہور
 کوئی نہیں بنایا اتے جدوں بال نون ولان لکیا ہوندا اے
 تاں او دوں وی اوہ جملھا ہو جاند اے۔
 دوجھاں دا اک لنگوٹا۔
 معنی: لنگوٹا: لنگوٹ۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جٹ بھانویں کئے
 وی ہو جان اوہناں دا بھریو اتے عاداتاں رلہ دیاں ملدیاں
 ای ہون دیاں نیں اتے اوہناں وِچ ماسہ فرق نہیں ہوندا۔
 دُونہہ رتاں والا سدا خوار ہوندا اے۔
 معنی: رتاں: بیویاں۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی اپنے جوانی
 دے جوش نون ٹھلن لئی دوزنیاں کر لید اے اوہ مگروں
 وڈیری عمرے سدا زنیاں توں ڈھولیاں ای پیا کھاند اے
 اتے اولاد وی اوس نون چنگا نہیں سمجھدی۔

عیب جاں بھیر ہووے تاں اپنے آپ ئوں اُنج داہنان لئی
اپنا نقصان کر لئیں عقلونداں دا کم نہیں۔

دوجیاں دا عیب چھیتی ای وِس پَند اے۔
معنی: وِس پَندا: نظر آجاندا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اپنی
منجی تھلے ڈانگ کوئی نہیں پھیردا تے دو بے دے عیب ای
دیکھن دی واہ لاند اے۔

دُور دے ڈھول سہانے لگدے نیں۔
معنی: سہانے: چنگے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی تھے دُور
ہوندى اے اوس وِل انسانی کھج تدرتی امر اے تے
نیڑے آیاں اوسدی ساری سمجھ آجاندى اے۔

دُور سُنیدے نیڑے آئے۔
معنی: سُنیدے: سُنے جاندے ☆ نیڑے: نزدیک۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑیاں گلاں دی
دوروں دوروں دس پَچن لگ پوے اک وِن اوہ ساری گل
بتر جاندی اے تے اوسدا سارا ای پتہ لگ جاند اے۔

دوست اوہ ہوندا اے جو عیب منہ تے دَسے۔
معنی: عیب: بھیز برائی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سچا جمن اوہ نہیں ہوندا
جو یاردی ہر چنگی ماڑی چکھے ہاں ہاں کردا لگا جاوے سگوں

دورقاں والے دی موت خراب۔
معنی: موت خراب: زندگی خراب۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی اک توں
دوہ زانیاں کر لئیں اے اوہ ساری عمر وخت ئوں ای پھڑیا
رہندا اے تے اوس ئوں سکھ داسا گھٹ ای نصیب ہوندا
اے۔

دو گلے دا کوئی ایمان نہیں ہوندا۔
معنی: دو گلے: اک گل تے نہ رہن والا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی اپنی گل
تے نہ رہن والا ہووے تے گل گل تے بکھر جان والا
ہووے اوس دا کوئی دین ایمان نہیں ہوندا تے اوس دا کوئی
دساہ نہیں کردا۔

دُونہہ گدڑاں شینہہ مار لیا سی۔
معنی: شینہہ: شیر۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کمزور
بندے دی آپو وِچ ایکا کر لئیں تاں اوہ اپنے توں بگڑے ئوں
چھیتی نال تھلے لالئیںدے نیں۔ ظلم اودوں تیک ای ودھدا
اے جدوں تیک ماڑے پاٹو دھاڑ رہن۔

دو بے ئوں کانا ویکھ کے اپنی اکھ نہیں کڈھ لئی دی
معنی: کانا: اک اکھ والا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کسے وِچ کوئی

حکم ساتھی: من لین چنگا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر اتے اگلے جہان اندر اوہ بندہ سدا کامیاب اے جو من کے فُردا اے اتے جو کسے دی گل نہیں مندا او تھے وگاڑ ہو سکدا اے۔
دہیں دے بھلیوے کپاہ دی پھٹی نہیں کھائی دی
معنی: دہیں: دہی ☆ بھلیوے: بھلیکھے ☆ پھٹی: سنے
وڑینویاں روں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں زرارنگ دیکھ کے ای اگلے تے نہیں ڈلھ پینا چاہیدا سگوں اگلے وچ کوئی کرت کر توت وی دیکھ لینی چاہیدی اے۔
دو گدڑاں شینہہ ماریا۔
معنی: شینہہ: شیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دو کمزور بندے وی جدوں اپنے دل نوں ڈاڈھ دے کے آپو وچ زل جان تاں اوہ طاقتور نوں زیر کر سکدے نیں۔

دھکے دھوڑے عقل دی خوراک۔

معنی: دھکے دھوڑے: اڈکھے دن بمشکل حالات۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندے تے بچن والیاں مَصیبتاں اتے پریشانیاں ای اوسنوں زندگی گذارن دا ول سکھاندیاں اتے عقل دی واٹ تے فُرن دا بچ دسدیاں نیں۔

بجھدار بجن اوہ ہوندا اے جو یار دے اوگن اوسدے مُنہ تے دس کے اوہناں نوں مُکان تے وی زور دیوے۔

دوست دا دُشمن، دُشمن، دُشمن دا دُشمن دوست۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اپنے یار دا جو دُشمن ہووے اوہ وی دُشمن ای بجھیا جاندا اے اتے جو دوست دا دُشمن ہووے اوس نوں لوک دھکے نال ای اپنا بجن بنا لیندے نیں۔

دوست دا حساب دل وچ رکھنا چاہیدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی یار دوست اِکدوجے تے نیکی کرن لکیاں اوس نوں نیکی نہیں سمجھدے سگوں فرض سمجھ دے نیں اتے اوہ ہوندے چارے اِک دوجے نوں جتان دے وی نہیں۔

دُونہہ بیڑیاں دا سوار کدی پار نہیں لگدا۔

معنی: دونہہ: دو ☆ بیڑیاں: کشتیاں ☆ پار لگن: کنارے لگن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں اپنے دل نوں ٹکڑا کر کے جو وی فیصلہ کرنا ہووے کر کے اِک پاسے دا ہو جانا چاہیدا اے۔ جو بندہ دُونہہ دھراں نوں راضی رکھن دی کوشش کرے اوہ بے عزت ہو جاندا اے۔
دُونہیں جہانیں حکم ساتھی۔

معنی: دُونہیں جہانیں: ایس جہان اتے اگلے جہان وچ ☆

دھایاں نال ڈیلا وی چھڑیا جاند اے۔
 معنی: دھایاں: جمع دھایں دی، مونجی ☆ ڈیلا: مونجی وچ
 ہون والی اک قدرتی بوٹی۔

اے۔ جدوں ہر تھاں نچت دے دیوے بلن لگ پئے تاں
 نفرت دا اندھیرا ہوئی ہوئی ملکن لگ پند اے۔
 دیروچ ای دیر ہوندی اے۔

معنی: دیروچ دیر: چر دی وجہ توں ہور چر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی کئی واری نگڑیاں
 دے نال ماڑے رب واسطے ای پڑے جاندے نیں
 حالاں اوہناں دا گناہ تقصیر وی کوئی نہیں ہوندا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جدوں کوئی کم ربوں
 ای لمک جاوے تاں اوس ٹوں جدوں وی کرن لگو تاں کوئی
 نہ کوئی اڑیکا ضرور پئے جاند اے اتے انج اوہ کم ہور لیٹ ہو
 جاند اے۔

دھرم دادھرم کرم دا کرم۔

معنی: دھرم: مذہب ☆ کرم: نیکی رحمت۔

دیگ وچوں اکوای دانہ ویکھی دا اے۔

معنی: دانہ: پکے ہوئے چاول۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ اندر
 مذہب ٹوں من دے بڑے فائدے نیں اتے ایس نال
 اک پاسے جتھے بندہ نفسیاتی کچھوں نگڑا ہو جاند اے دو جے
 پاسے رب دی رحمت اوسدی بھائیوال بن جاندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی جدوں وی کے
 وسوں دے لوکاں دا ونج ویکھنا ہووے تاں اک
 ادھے نال ورت کے ویکھیاں اوس پوری وسوں دے لوکاں
 دا پتہ لگ جاند اے۔

دھروں بھلھنا آدموں آیا ای۔

معنی: دھروں: مذہب لاتوں ☆ آدموں: حضرت آدم توں۔

دیو افتقیر دی قبر تے ای بلدا اے۔

معنی: دیو: چراغ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ اندر
 انسان بھٹلن ہار اے اتے ایہہ انسان دی جد حضرت آدم
 ہور اتوں ای ہوندا آیا اے کوئی نواں ایہہ کم نہیں ہون لگا۔
 دیپک بلے ہنیر ٹلے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ اندر
 کروڑاں لوک ارباں پتی وی ہوئے نیں پر ویلا اوہناں
 ٹوں کھا گیا اے اتے جو لوک ایس جگ اندر وچ دا جھنڈا اچا
 کرن والے فقیر درویش لوک نیں اوہناں دے دوارے
 دیوے سدائل دے رہندے نیں۔

معنی: دیپک: چراغ ☆ بلے: چاندا دے ☆ ہنیر: اندھیرا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی ایس جگ اندر عقل
 فکر اتے کبدھ پئے دا چوکھا اندھیرا ہر پاسے پسریا ہو یا

دیوالی سال وچ بس اکوار آؤندی اے۔

معنی: دیوالی: دیوے بالن دی رات۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر

بندے تے خوشی دا ویلا کدی کدی ای آؤندا اے اتے اوس

ویلے بندے نوں رنج کے خوشی کرنی چاہیدی اے۔

دیوانی بندے نوں دیوانہ کر دیندی اے۔

معنی: دیوانی: زمین جاندا دوا مقدمہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زمین جاندا دوا

مقدمہ ساڈا عدالتی نظام ناقص اتے دکاؤ ہون پاروں

ورہیاں سدھی مقدمہ کر کے اپنا حق منگن والے نوں رول

رول کے پڑھیاں کر دیندا اے۔

دُدھ دی مکھی کس نے چکھی۔

معنی: دُدھ دی مکھی: دُدھ وچ پئی ہوئی مکھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگلی شے وچ کوئی

بھیڑی شے جا پوے تاں لوک اوس شے نوں کڈھ کے اوسدا

سواد نہیں چکھدے سگن اوسنوں پرانہہ وگا مار دے نیں۔

دُدھ دین والی گاں دیاں چھڑاں وی سہیاں

پنڈیاں نیں۔

معنی: چھڑاں: تٹاں دی مار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی شے کولوں

کوئی فائدہ ہوندا ہووے اوس کولوں کجھ نہ کجھ تکلیف وی

جرتی پندی اے۔

دُشمن بات کہے انہونی۔

معنی: انہونی: نہ ہون والی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دُشمن جدوں وی

اپنے ویری نال گل کرے گا کوئی اجیہی گل ای کرے گا جو

اُکی انہونی اتے نہ منن جوگ ہووے۔

دھڑتھ دلالی ویدی کی پہلوں لئیے، جیکر چکھوں

منگے تاں جھگڑا جاندا پئے۔

معنی: دھڑتھ: داناں دی تلوائی ☆ دلالی: سؤدا کرن دی

فیس ☆ ویدی: حکیم گری دی فیس۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندہ جدوں

وی دھڑتھ دلالی جاں حکمت داکم کردا ہووے تاں اوس

نوں اپنے پیسے اوسے ویلے ای لئیے چاہیدے نیں

کیوں جے مگروں لین دی گل کریئے تاں جھیرا ضرور پئے

جاندا اے۔

ڈاڈھے کولوں ڈرئیے کجھ اگے ای دھریئے۔

معنی: ڈاڈھے: بگڑے طاقتور ☆ دھریئے: رکھیے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی اپنے توں

گٹڑے نال جے کوئی رولا پئے جاوے تاں اوس نال لڑن

توں چنگا ایہہ ہوندا اے پئی کجھ دے لے کے اوس توں

جان بھڈائی جاوے۔

ڈال دا تھرد کیا باندر تے گل دا تھرد کیا بندہ نہیں
سنبلدا۔

معنی: تھرد کیا: اُکیا، گر اہے پے گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری انج ہوندا
اے پئی باندر اک ڈالی توں دو جی تے جان لئی چھال ماردا
اے پر او تھے اپڑ نہیں سکدا اتے ہڈیاں بھن لیندا اے انج
جے بندہ اپنی کیتی گل توں رہ جاوے تاں اوہدی اوڈی
قدر نہیں ہوندی۔

ڈالی ڈالی ہو پھل، پھل پھل ہو رسواد۔

معنی: رسواد: مزہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
بندہ دکھرے سبھا دا اے اک دی شکل دوجے نال نہیں
رلدی۔ اک دی گل دوجے نال نہیں رلدی جو یں اکو باغ
دے دے دے دی ہر ہننی دے پھل دا رسواد دکھرا ہوندا اے۔

ڈانواں ڈول دی مٹی خراب۔

معنی: ڈانواں ڈول: ڈلھ مل یقین، کچے ذہن دا مالک ☆
مٹی خراب: ذلالت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ اوہ ای ہوندا
اے جو اپنی گل تے قائم رہوے اتے جو بندہ گھڑی گھڑی
اپنے فیصلے بدلے اتے اوسدا دل کدی وڑے کدی نکلے اوہ
اوڑک ذلیل ہوندا اے۔

ڈانگ ماریاں پانی دو نہیں ہو جاندا۔

معنی: ڈانگ: لڑن لئی بنایا لیاں بانس دا سوتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لہودی سانجھ سدای
گھڑی ہوندی اے اتے جے کوئی بندہ حسد کردیاں اوہتاں
وچ بھک پوان دی کوشش وی کرے تاں وی اوہ ایڈی
چھیتی کامیاب نہیں ہو سکدا۔

ڈٹھاؤ نہہ مٹھا۔

معنی: ڈٹھا: ویکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نال
بندہ پہلاں ملیا گلہیا ہووے اتے اوسدے سبھا توں جان
دا ہووے اوس نال گل کرن سوکھا ہوندا اے۔

ڈٹے سوکھٹے۔

معنی: ڈٹے: ڈٹے: ڈٹ گئے، اڑ گئے ☆ پھٹے: پاٹ
گئے، فنا ہو گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دنیا اندر جو بندہ وی
لف کے اپنا کم کدھن جان دا ہووے اوسنوں گھاٹ گھاٹ
ای آؤندی اے پر جو بندہ تکبر یا ہووے اتے گل گل اُتے
آکر ن گھبیا ہووے اوہ چھیتی ای کسے کولوں پھانڈ کھا کے
بہہ جاندا اے۔

ڈررب دا۔

معنی: ڈر: خوف۔

تے ای جاندی اے۔ اوسدی سماجی جاں معاشی حالت
بدل وی جاوے تاں وی اوہ اپنی عادت نہیں بچھڑ سکدی۔
ڈر بُراتے مرچاں کوڑیاں۔
معنی: کوڑیاں: بھیڑے سوادوالیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ڈرتاں ڈر ہوندا
اے اوہ وی بندے اندر خوف پیدا کردا اے اتے جے
مرچاں کھانیاں پئے جان تاں اوہ وی ایڈیاں سوکھیاں اندر
نہیں لگھدیاں۔
ڈنگرا اپنا گھر نہیں بھلدا۔
معنی: ڈنگر: مویشی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اپنا گھر ہر کسے نوں
پیارا لگدا اے۔ بندہ تاں بندہ اے ڈنگر وی جیہڑی کھری
توں چار دن چٹھے کھالوے اوس نوں نہیں بھلدا۔

ڈاڈھے دا ہتھ چلدا اے اتے ماڑے دی زبان /
ڈاڈھے دا ہتھ چلدا اے اتے پنے دی زبان۔
معنی: ڈاڈھے: بگڑے ☆ پنے: کمزور۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے بگڑے تاں ہتھ تال کسے
ٹوں مار گٹ لیدے نیں پر ماڑا تاں بس اپنے مونہہ تھیں
گالھاں کدھن جو گا ای ہوندا اے اوہ ہورتاں بگڑے دا وگاڑ
کچھ نہیں سکدا۔

ڈردی پانی بھردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں ایس
جگ اندر ہر ویلے بس رب توں ڈردیاں رہنا چاہیدا اے
اتے جو بندہ سچے رب دا خوف اپنے ہر دے وچ پالیندا
اے اوہ جگ اندر مُرد کسے کولوں نہیں ڈردا۔
ڈردی تے کردی۔

معنی: کردی: عبادت کردی، کم کردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر ہر کم
بندہ ڈردیاں ماریاں ای کردا اے پئی جے کم ویلے سر نہ کیجا
گیا تاں بچھ ہووے گی اتے ایسے ڈر پاروں جگ داسارا
کم چل رہیا اے۔

ڈنڈے ماریاں پانی دو نہیں ہوندے۔

معنی: ڈنڈے ماریاں: سونے ماریاں ☆ دو ہون: پاٹو دھاڑ
ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انساناں اندر لہودی
سانجھ ایڈی پکیری ہوندی اے پئی اوہناں وچ بھٹ پان
والیاں دا ہائیں مائیں دا نہیں لگدا اتے اوہناں دی دال
نہیں گلدی۔

ڈڈے سونے دے نوں نہوں لگ جان تے اوہ
ٹپنوں نہیں رہ سکدی۔

معنی: ڈڈے: ڈڈی ☆ نوں نہوں: ناخن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے اپنی فطرت

دو بے لوکاں ٹوں ہسدیاں دیکھ کے ہسن لگ پیندا اے
اتے دو جی وار او دوں ہسد اے جدوں او سنوں گل دی سمجھ
آؤندی اے۔

ڈوم دا گل اتے عطار دیشیشہ۔

معنی: ڈوم: گان بجان والا مر اسی ☆ گلا: آواز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چوہیں ڈوم ہر ویلے
گجھ نہ گجھ راگ پکاندا ای رہندا اے انج عطار دے شیشے
وچوں وی باشنا ای آؤندی اے اتے اوہ لنگھدیاں ٹوں وی
خوشبودان کردا جاندا اے۔

ڈھائی مہینے رکھ دے مرد گھوڑا تلوار سون بھادروں
توں لے کے اسوں تک۔

معنی: رکھ دے: ورت نہ استعمال نہ کر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں سون
بھادروں اتے اسوں وچ گرمی توں پچنا چاہیدا
اے۔ ایہناں مہیدیاں اندر تلوار وی رکھ دینی چاہیدی اے
اوس ٹوں جنگل لگن دا ڈر ہوندا اے اتے گھوڑے دی واری
وی ایہناں مہیدیاں اندر چنگی نہیں ہوندی۔

ڈھٹھی تھاں توں ای وٹوانی لئی دی اے۔

معنی: ڈھٹھی تھاں: تباہ تے بے آباد تھاں ☆ وٹوانی:
پیشاب سکان والی ڈھیم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو تھاں ڈھبہ

معنی: پانی بھرن: تابعداری کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی چاء نال
کسے دے کم نہیں لکیا رہندا۔ اصل گل ایہ وے پئی ڈردے
ای لوک اگلے دی تابعداری کردے نہیں۔

ڈوگر آئے دی اوکلا دینس۔

معنی: ڈوگر: پنجاب دا اک قبیلہ ☆ آئے دی: جو سامنے
ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ڈوگر قبیلہ سدا اوس دا
کم ای کردا اے جو بندہ اوس دے سر تے کھلوتا
ہووے۔ بندہ اکھوں اوہلے ہو یا نہیں تے ڈوگر اوس ٹوں
بھلے نہیں۔

ڈولے ماں ٹوں آکھیا سی ہانڈی وچ پیندیاں
تائیں میرے پرت آؤن دی آس رکھیں۔

معنی: ڈولا: مچھی دی اک قسم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مچھی بڑی ای بھرتی
والی چیز ہوندی اے۔ ہو سکدا اے شکاری ایس ٹوں ہتھ
وچ پھڑوی لوے پرایہ فیروی تلیک کے دریا وچ جا پوے۔

ڈورا دووار ہسد اے۔

معنی: ڈورا: بولا سٹن توں آتر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بولا بندہ کسے دی
گل تے سن نہیں سکدا۔ جدوں کوئی گل کردا اے تاں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑی ذات دا بندہ
چہڑیاں سیتی پینا رہن پاروں اتے منگ کھان پاروں
ویکھدیاں ای پچھانیا جاندا اے اتے اوسدے چہڑیاں
کمزور ہو جانداں نیں۔

ذرا اُونچ نیچ نہیں سبھ اکو۔

معنی: اکو: اک ای۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مالک دے
دربارے کوئی اپنی ذات جاں نسل پاروں اُچا نہیں سگوں
عملاں پاروں ای اُچا نیو اں ہو سکدا اے اتے اوس ٹوں
عزت کرتوں پاروں ملدی اے۔

ذکر فکر کنوں رہونہ غافل دم دا کہیہ بھروسہ۔

معنی: کنوں: کولوں ☆ بھروسہ: بھروسہ، یقین۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بندے ٹوں ہر
ویلے مالک دا ناں جہدے رہنا چاہیدا اے اتے اوسدی
دسی راہ بارے سوچدیاں رہنا چاہیدا اے کوئی پتہ نہیں عُمر دا
کچھو کیہدے ویلے زکھتوں اڈاری مار جاوے۔

راج ہٹ، بال ہٹ، تریا ہٹ، جوگی ہٹ۔

معنی: راج: راجہ ☆ ہٹ: ضدی ☆ بال: بچہ ☆ تریا:
زنانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بادشاہ بال ایانے
زنانیاں اتے نگر نگر بھرن ولے جوگی اپنی مرضی دے مالک
ہوندے نیں ایہ اڑی تے آئے کدی نہیں من دے۔

آکھن لوک سیانے

جاوے ہر کوئی اوس ٹوں ہور ڈھاندا اے اتے ایس لئی
ڈھٹھی ہوئی تھان لوکاں دے لائکھے لئی نہیں چھڈ دینی
چاہیدی۔

ڈھول ڈھمکے جج دے اگے ای چنگے لگدے نیں۔

معنی: ڈھول ڈھمکے: خوشی دا اظہار ☆ جج: ہارات۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی خوشی دے ویلے ای
ڈھول ڈھمکا سوہنا لگدا اے اتے ہر کم اپنے ویلے تے ایہہ
پھبدا اے۔ ویلیوں کو ویلے کیجا کم چنگا نہیں لگدا۔

ڈھونڈ بھال تھکی مل پیا مُردا نہیں ہتھیں۔

معنی: بھال: تلاش ☆ ہتھیں: ہتھیاں وچوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے گواچی
ٹھے دی لائچھے کھوج بھال کردے بھردے نیں پر اوہ ٹھے
اوہناں دے اپنے کول ای ہوندی اے۔ اِنج ای رب
سوہنے دا معاملہ وی اے۔

ذات دی ویری ذات ہوندی اے۔

معنی: ویری: دشمن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر ذات دا بندہ اپنی
ای ذات نال رب واسطے دا ویر رکھدا اے اتے اگلے بندے
دے ہوندیاں اپنی ذات ٹوں نیو اں ہوندا ویکھدا اے۔

ذات کڈاں لکایاں نہیں لگدی۔

معنی: ذات کڈاں: چنگی ماڑی ذات۔

معنی: گراہ: غلط راہ ☆ طلاق: رٹھی، طلاق دیتی گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ تن متاں دیتیاں کھیاں نیں پئی
سدھی راہ چھڈ کے کدی وی ڈنگی راہ تے نہیں جانا چاہیدا
لوٹے نال منہ لا کے پانی پین کو جھاکم اے اتے طلاق والی
زانی نال نکاح کدی نہیں کرنا چاہیدا بھانویں اوہ حوراں
ورگی سوئی کیں نہ ہووے۔

رب نے ہراک توڑ دا جوڑ بنایا ہو یا اے۔

معنی: توڑ دا جوڑ: مقابلے دا بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ وچ کوئی
بندہ وی جگوں باہرا ہون لئی ابھاسر کے گل نہیں
کر سکدا۔ رب نے ایس جگ اندر ہر بندے دا توڑ وی
پہنڈا کیتا ہو یا اے۔

رب قدرتوں سہا پدا اے اتے بندہ وسبوں۔

معنی: سہا پدا: سنجانیا جاندا ☆ وسبوں: کم کارتوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب توں لوک
اوسدیاں قدرتاں توں سنجان لیندے نیں اتے بندے توں
اوسدیاں کرتوتاں توں لوک پچھان لیندے نیں۔

رب توں نہ ڈرن والا بندیاں توں کہیہ جان دا اے
معنی: جان دا: سمجھدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رحم تاں اوس توں
کسے تے آؤندا اے جیہدے دل وچ رحم دا ماسہ ہووے
اتے جو رب توں نہیں ڈردا اوس توں بندیاں دی کاہدی
آکھن لوک سیاہے.....

رٹھی، سنڈھاتے بھنڈتے ای وگڑے ہوئے بُرے

معنی: رٹھی: بیوہ ☆ سنڈھا: بھینسا ☆ بھنڈ: بھانڈ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رٹھی رن وی مونہہ
پائی ہوندی اے اوہ گل پئی نہیں لہندی۔ انج ای سنڈھا اتے
بھنڈ وی بے کسے نال وگڑ جان تاں اوس توں چوکھا خراب
کردے نیں۔

رٹھی توں پترتے مان رٹھے توں مال تے۔

معنی: مان: ہمسرا، اعتماد ☆ رٹھا: رٹھاوا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بیوہ عورت دا پتر
رج کے وگڑیا ہو یا ہوندا اے اتے اوہ ہر کسے دے گل پین
توں شیر ہوندا اے انج رٹھے بندے توں اپنے مال
دولت دی بڑی ای ہمسرا ہوندی اے۔

رٹھ پیا کٹن او کھاکم اے۔

معنی: رٹھ پیا: بیوہ دی زندگی ☆ او کھا: مشکل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عورت دے بیوہ ہو
جان مگروں اوس توں بڑیاں سیانیاں بن کے جینا پھندا
اے۔ قدم قدم تے الزام اتے لوکاں دے مہنے جرنے
پہنڈے نیں۔

راہوں گراہ نہ جائیے بھانویں دور ہووے لوٹے
نال مونہہ لا کے نہ پیے بھانویں نور پیا ہووے
طلاق رن نہ کریے بھانویں حور ہووے۔

پرواہ ہوسکدی اے۔
 رچھاں تھیں ای مجھ مریندے ہن۔
 معنی: رچھاں: جمع رچھ دی ہتھیار ☆ مریندے ہن: مردے نیں۔
 پھل وکھ کے ای پتہ لگدا اے اتے بندے دا پتہ اوسدی
 ورتوں اتے کرتوت وکھ ای لگدا اے۔
 رکھی ہوئی چیز کدی نہ کدی کم آئی جاندی اے۔
 معنی: رکھی ہوئی: سانجھی ہوئی۔
 ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جہان
 اندر کوئی شے وی نکھی نہیں ہوندی۔ بھیردی توں بھیردی شے
 دی کتے سانجھ کے رکھی ہووے ہن کدی اوکھے ویلے کم
 دے ای جاندی اے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ہر کم اوس لئی کپتے
 جان والے اوزار نال ای کیتا جاسکدا اے اتے بندہ بے
 دن ہتھیاروں شکار تے نکل پوے تاں اوہ آپوں کتے شکار
 ہو جاند اے۔
 رس دتیاں مرے تے وس کیوں دیئے۔
 معنی: رس: چنگلی شے ☆ وس: زہر کوڑی شے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جو بندہ خد مت کر کے
 داس بنایا جاسکدا ہووے اوس نال لتر پھولا کر کے اوس نوں
 تھلے لان اتے داہدھاسہ کرن دی کہیہ لوڑ ہوندی اے۔
 رکھ بھروسہ رب تے جیہڑا سبھ دا پالنہار۔
 معنی: پالنہار: پالن والا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندے نوں ہر ڈکھ سکھ
 وچ اپنے مالک تے پورا وساہ ہونا چاہیدا اے پئی اوکھت
 سوکھت وچوں بس اوہ مالک ای باہر کدھن والا اے۔
 رُکھ پھلوں پچھانی دا اے۔
 معنی: رُکھ: درخت ☆ پچھانی دا: پچھانی دا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی رکھ دی نسل دا اوسدا
 رناں چنچل ہاریاں چنچل کم کرین دیں ڈرن

بلائیں کولوں راتیں ندیاں ترین۔

جدوں مل پھین اوہناں نال نہ لکھنا چاہیدا اے۔

معنی: چنچل ہاریاں: شوخیاں ول فریب کرن والیاں ☆

زوں تے اگ دا کہیہ ساتھ۔

کریں: کرن ☆ وہیں: ون ویلے ☆ ترین: ترن۔

معنی: زوں: زوئی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زنانیاں دے مکر

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی الٹ صفتاں دیاں

فریب تائیں کوئی نہیں بچ سکدا۔ ایہ ونے تاں ملی کولوں وی

شہیاں اک دوجی دے نال رکھ دیئے تاں اوہ اک دوجی

ڈردیاں باہر نہیں نکلھیاں پر رات ویلے جہاں ٹوں ملن

ٹوں نقصان ضرور دین گھیاں اتے اوہناں وچوں اک

لئی چہاں دیاں جھلھیاں دیاں اکھاں وچ اکھاں پا

دوجی ٹوں نکا دیوے گی۔

لیندیاں نیں۔

ریت دی کندھ نہیں کھلوندی۔

روکے کچھ لے ہس کے ٹرخادے۔

معنی: کھلوندی: کھڑی رہندی۔

معنی: ٹرخادے: نال دے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اگلے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی بیوقوفی

دی ہمدردی لین لئی اتھرو وگان لگ پندے نیں اتے

دا کم کیتا جاوے تاں اوسدا نقصان ضرور ہو جاندا اے جاں

جدوں اگلے ٹوں کوئی کم پئے جاوے تاں ہس کے نال

بندہ جھوٹھ مار کے دوچار دھوکھے تاں کسے نال کر سکدا اے

دیندے نیں۔

پرسدا کسے نوں نہیں ٹھگ سکدا۔

رُکھ پھللوں سجا پدا اے۔

رُزگار تے دشمن بار بار نہیں ملدے / روزگار تے

معنی: رُکھ: درخت ☆ پھلوں: پھل توں ☆ سجا پدا: سجانیا

ویری روز روز نہیں لہدے۔

جاندا اے۔

معنی: رُزگار: روزگار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی وہیلے بندے ٹوں

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی درخت اپنے پھل

جدوں کتے کم کار لہد اہو وے تاں اوس ٹوں اتھو نہیں پکھنی

پاروں پچھانیا جاندا اے تے ہر بندے دے کردار

چاہیدی اتے اوسے ویلے ای کم تے لگ جانا چاہیدا اے

دا اوسدے چنگے مندے کم کاج پاروں پتہ لگدا اے۔

انج دشمن وی کدی نت راہواں ملن کے نہیں کھلوندے

رب چڑیاں کولوں باز مرادیندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا سبھ

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے داسبھ
کجھ ای جاندا ہودے تاں اوس دا جو کجھ وی وٹیا جاوے اوہ
وٹ لینا چاہیدا اے اتے سبھ کجھ نہ بچے تاں کجھ تاں بچالینا
چاہیدا اے۔

رُسے دا بھانگا گڑنالوں مٹھا۔

معنی: بھانگا بھصہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھر وچ کوئی شے
کھاندیاں جے وچوں کوئی جی رُس پوے اتے اوہ شے
کھان توں انکار کر دیوے تاں گھر دے ڈوجیاں جیاں ٹوں
اوسدا بھصہ بڑا ای سواد دیندا اے۔

زائلیں دے کھٹے کھوہ پانی ڈیون ہاتے مردیں دی
وات کون چکھے ہا۔

معنی: زائلیں: زنانیاں ☆ کھٹے: کڈھے پئے ☆ دیون ہا:
دیندے ہوندے ☆ مردیں: مرداں ☆ وات: خبر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مرد ای گھروں
باہر دے سارے کماں دا پردھان ہونا چاہیدا اے۔ جے
زنانیاں ٹوں ہر مسئلے وچ موہری بنا لیا جاوے تاں اوہ مرد
سدا گھانا ای پاندے نیں۔

زبان بدلن نالوں محلہ بدل لین چنگا۔

معنی: زبان بدلن: کتھی توں مگر جان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں ہر گل

طاقتاں دا مالک اے اوہ جدوں چاہوے اوہ انہونے کم وی
جگ اندر کر دیندا اے اتے اُکا پکے لوکاں ہتھوں بڑے
بڑے ظالماں دے گھائے بھنا دیندا اے۔

رب وی بھرے تھاں ای بھر دا اے۔

معنی: تھاں: جگہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے دا ایہ
اولا قانون اے پئی جتھے پہلاں ای دولت دے ڈھیر لگے
ہون اوہ اتھے ہو رد دولت دیندا جاندا اے۔

رَسی چک لئی لیک مٹ گئی۔

معنی: چک لئی: پرانہہ کر لئی ☆ لیک: لکیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دا دل
تھمیرا مکان تے ہووے اتے اوہ دلوں تھمیرا مکاں تے آ
جاوے تاں تھمیرا مکاں ای جاندا اے۔

رتی روال بچناں دی سنبھال۔

معنی: رتی روال: اُکا ای تھوڑی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا بھانویں
تھوڑا ہیست نقصان وی ہو جاوے پر ہوندے چارے بچناں
نال نہیں وگاڑنی چاہیدی اتے اوہناں نال بنا کے رکھنی
چاہیدی اے۔

رُڑھدے بئیرے دی ہریڑا ای سہی۔

معنی: رُڑھدے: پانی وچ جاندا ہویا ☆ ہریڑا: اک پھل۔

معنی: زیارت: درشن و پکھن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نیک لوکاں دا ملن
بندے دے پاپ اتے سارے گناہ جھاڑ دیندا اے ایس
لئی نیکاں پاواں دی مجلس وچ جانڈیاں رہنا چاہیدا اے۔

زبان ای بندے نوں تخت بٹھانڈی اے اتے
زبان ای کھوتے تے بٹھانڈی اے۔

معنی: تخت بٹھانڈی: عزت دیندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ سیانا ہووے
گا اوس دے مٹھے بولاں پاروں لوک اوسنوں عزت دین
گے پر جو بندہ بڑ بولا ہووے گا لوک اوسدی عزت کاہنوں
کرن گے۔

ساتھ لئی بھتاوی چاہیدا اے۔

معنی: ساتھ: سنگ ☆ بھتا: روٹی ٹکڑا خراج پٹھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کسے
ٹوں اپنے سنگ ٹور لوے تاں اوسنوں چاہیدا اے پئی نال
کھڑن والے لئی خراج پانی دا بندوبست دی کر لوے۔

ساتھ لئی بھتا وی رکھیدا اے۔

معنی: رکھیدا: نال لے لئی دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کتے جانا
ہووے جاں کسے ٹوں نال کھڑنا ہووے تاں راہ دا خرچہ پٹھا
وی ضرور نال لے کے جانا چاہیدا اے تاں جو راہ وچ

سوچ سمجھ کے کرنی چاہیدی اے پر جدوں اوہ گل کر لوے
اوس مگروں اوہ گل پتھرتے لکیر وانگ بس نہیں جانی
چاہیدی۔

زبان شیریں مُلک گیری۔

معنی: شیریں: شیریں مٹھی ☆ گیری: گیری: قبضہ کرن۔
ویروا: فارسیوں وگڑے ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی
ایس جگ اندر بندہ اپنے مٹھے سہاء نال ویریاں ٹوں وی
ہیت بنالیندا اے اتے اوہ لوکاں دے دلاں تے راج
کرن لگدا اے۔

زبان نال دھی پترووی بیگانے ہو جانڈے نیس۔

معنی: بیگانے: کسے دے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس زبان نال
ای دھیاں پتراں دے ساک کر دیندا اے ایس لئی ایس
زبان دی ورتوں سیانف نال کرنی چاہیدی اے۔

زنگی دی کالک نہیں بہ سگدی۔

معنی: زنگی: کالیاں دی نسل دا جی زنگھار نسل دا جی ☆ بہ
سگدی: اتر سگدی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی حبشہ دے لوک
ربوں ای جاں موسم پاروں ڈاڈھے کپے رنگ دے
ہوندے نیس اتے اوہناں دا ایہ رنگ کدی نہیں بدل سگدا۔

زیارت: بندگاں کفارہ گناہ ہونڈی اے۔

ہولی ہوئی ای پکی ہوندی اے جدوں تیک بندہ اک دوجے
دے سجاوا جانو نہ ہووے او دوں تیک تعلق پکا نہیں ہوندا۔

ساؤ سو جو چپ۔

معنی: ساؤ: بھلا مانس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اصل وچ بھلا مانس
او ہو بندہ ہوندا اے جو کسے وی اوکھت جاں سوکھت وچ
چپ وٹ کے اپنا ویلا لنگھا لوے۔

ساؤ لوک زیوندے نیں کمینے رج کے آکڑدے
نیں۔

معنی: زیوندے: لطف جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھلے مانس اتے چنگے
لوک کسے نال فضول جھگڑا نہیں کردے سگوں لطف جاندے
نیں پر بھیرے اتے بدنسلے لوک اپنی بیوقوفی تے وی فخر
کردے نیں۔

ست و یہاں دی چھڈ کے اکوواہ کے رج۔

معنی: ست و یہاں: اک سو چالی۔

ویروا: ایس اکھان وچ فقیری فکر دے ودھالئی ملنگ
درویشاں نوں دسیا گیا اے پئی واہی جوتی اتے کھوہ دیاں
ست و یہاں بیٹاں واہن نالوں چنگا اے پئی بندہ اکو منکن
والی بیٹا پھر کے منکن نکل جاوے۔

ستے نوں تے کسے جگا لیا جاگدے نوں کنج جگائے

خواری نہ ہووے۔

ساری خدائی اک پاسے فضل الہی اک پاسے۔

معنی: خدائی: دُنیا ^{۱۱} فضل الہی: رب سچے دا فضل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب سچے دی
مدد بندے دے نال ہووے تاں ساری دُنیا وی رل
جاوے تاں فیروی اوس دا کجھ نہیں وگاڑسکدی۔

ساری کھیڈ تقدیر دی اے۔

معنی: کھیڈ: بھیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو
وی بندہ کدا اے اوہ بس اپنے مقدر اں پاروں ای کھدا
کھاندا اے اتے جدوں مقدر سدھے ہون ہر شے سدھی
ہو جاندی اے۔

سانجھ میاں دیوی دی ای چنگی ہوندی اے۔

معنی: سانجھ: تعلق داری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی میاں دیوی جے اک
دوجے نوں سمجھ لین اتے اکدوجے دے سجاو دے جانو ہو
جان تاں اوہتاں توں چنگی سانجھ ہو رکوئی نہیں ہو سکدی۔

سانڈھو راندھ سانڈھڑے سانڈھڑے۔

ویروا: راندھ: تعلق سانجھ ^{۱۱} سانڈھڑے سانڈھڑے:

ہولی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سانڈھو نال سانجھ

معنی: جگالیا: بھیندرتوں اٹھالیا ☆ کنج: کسراں۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی سٹے بندے
ٹوں تاں کوئی ہلا جلا کے جگاسکد اے پر جو بندہ اصل وچ
ہووے جاگدا اتے جان بچھ کے کچلا بنیا ہووے اوس ٹوں
کوَن جگاسکد اے۔

سدا رہے ناں اللہ دا۔

معنی: سدا رہے: ہمیشہ رہوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
ٹھے مٹن لئی بنی ہوئی اے بس اتھے رہنا ایں تاں رب
سو بید اتاں رہنا ایں جو ایس جگ داپالن ہارے۔

سدا ناں سائیں دا۔

معنی: سائیں: مالک خُدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
ٹھے مر تک جانی ایں ایں اتھے بس رہنا ایں تاں اوس مختار دا
ناں جو ایس جگ دا والی اے۔

سدھی اُنگل نال گھیونکے تاں ونگی کیوں کریئے۔

معنی: ونگی: ڈنگی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کم سدھے ہتھاں
نال ہو جاوے اوس لئی اڈکھیاں ہون دی لوڑ نہیں ہوندی
اتے بندہ سؤکھے بھاء ای اوہ کم کر لید اے۔

ساورد اگر جیاتے پُرش دا بولیا بر تھا نہیں جاندا۔

معنی: ساور: سویر ☆ پُرش: مرد ☆ بر تھا: خالی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے سویرے
ساجرے بدل گجن لگ پوے تال میںہہ ضرور پئے جاندا
اے اتے جے کسے مرد نے بول کڈھے ہون تاں اوہ وی
پورے ضرور کردا اے۔

سانھیا ہو یاسپ داز ہروی کم آای جاندا اے۔

معنی: سانھیا ہو یا: سنبھال کے رکھیا ہو یا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی
ٹھے وی نکھی نہیں ہوندی اتے سانھہ کے رکھی کوئی اُکا ای نکھی
ٹھے وی ویلے سر کم دے ای جانندی اے۔

سپ ٹوں سپ لڑے تے وِس کیہنوں چڑھے۔

معنی: وِس: زہر دا اثر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں دو بھیرے
بندے آپو وچ لڑن تاں اوہناں چوں ودھ بے عزتی جاں
نقصان کیہد اہونا ایں ایس گل دا تھوہ لان اڈکھا ہوندا اے۔

سپ وی مر جاوے تے لاٹھی وی بچ جاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے سیانے بندے اوہ
ہوندے نیں جوڑے ٹوں وی مار مکا ندے نیں پر اپنا اُکا
نقصان وی نہیں ہون دیندے اتے آپوں نو بر نو رہندے
نیں۔

سپ دی موت آئے تاں راہ وچ بہند اے۔

بسر دے وال گھردی کھیتی اے۔
معنے: وال: بال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے سر
دے وال اپنے گھردی کھیتی اے جدوں دل کھیتا اتے حج دل
کھیتا اُنج ای منائے کسے کولوں کھردی منظوری لینی پئی ایں۔
سفر تے سقر وچ اک نکتے دا ای فرق اے۔
معنے: سقر: دوزخ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سفر کرن بھانویں
کامیابی دا ذریعہ دسیا گیا اے پر اک حدیث اے پئی
السفر سقراً و لو کان میلاً یعنی سفر بھانویں اک میل دا ای
ہووے پر اوہ دوزخ ہوندا اے۔

سکھ نہ سکھ گوانڈھن دی مت۔
معنے: گوانڈھن: ہمسائی ☆ مت: سلیقہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی دسوں وچ
رہن والے جیاں اُتے اوہناں دے نال وسدے گوانڈھیاں
دے سبھا دا چنگا ماڑا اثر ضرور پئے جاندا اے۔

سجھدی گل تے سدا سو کھل □ ○
معنے: سدا: ہمیشہ ☆ سو کھل: سوکھت آسانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی کسے نوں
سجھداری دی مت دیوے تاں آکھن سُنن والیاں لئی اوہ
فائدے وندا ای ہوندی اے اتے اوس نال کسے نوں نقصان

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے بُرے
بندے دی رب دلوں موت آئے تے تاں اوہ آپ توں کسے
بھیرے نوں چھین لیندا تے اوہ بھیرا اوسدا منکا توڑ دیندا اے۔
سج اچارتے ہو ر خوار / سج زوار تے ہو ر خوار۔
معنے: اچار: بول ☆ زوار: دکھرا کر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھانویں سر تے
کھردی جبردی بدلی کڑکدی ہووے پر بندے نوں بس سج
ای بولنا چاہیدا اے اتے ایس توں اڈ ہر کم اتے ڈھیک
چالیاں بندے نوں ذلیل ای کراندیاں نیں۔

سج بولاں تاں ماریدی، سج بولاں تاں تاریدی۔
معنے: ماریدی: ماری جاندى ☆ تاریدی: تاری جاندى۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی سج بولن والیاں نوں
ایس جگ دادھکے شاہی داراج پھانسی چاڑھ دیندا اے
اتے جھوٹھیاں اتے ظالماں دے قصیدے پڑھن والیاں
نوں جاگیراں اتے شادا شے ملدی اے۔

سج کہوتے پرانہہ ہو کے بہو۔
معنے: پرانہہ: دُور ☆ بہو: بیٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ظالم
اتے جابر لوک سج بولن والیاں نوں اُکا نہیں جردے اتے
اوہناں نے سج پڑاں لئی تھان تھان پھاہیاں گڈھیاں
ہویاں نیں۔

نہیں ہوندا۔

لوکاں ٹوں دکھان اتے اوہناں تے رُعب رکھن لئی بڑے
ای ڈنگے ہو ہو ٹردے نیں پر اپنے گھر آ کے اوہ وی عام

سمجھ وچ گل تے سداسو کھلن۔

بندیاں وانگ سدھے ہو جانداے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارا

سفر برابر ستر۔

سمجھ آ جان دا ای روڈا اے جدوں اک بندے ٹوں دو بچے

معنی: ستر: دوزخ۔

دی گل دی سمجھ آ جاوے تاں اوہ سدالئی سوکھا ہو جاندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ اپنے گھر وچ
ای سوکھا رہندا اے۔ والے پین ڈاڈھا ای اوکھا کم اے

سنن دی گل ہو رتے ویکھن دی گل ہو ر۔

معنی: ہو ر: دکھ۔

اتے دوزخ وانگ ہوندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سنی سنائی گل تے

سمندروں اگے تے غنیں نہیں۔

اوہ پک نہیں ہوندا جو بندے ٹوں اپنی اکھیں ویکھی گل تے

معنی: غنیں: ندی دریا۔

یقین ہوندا اے ایس لئی سدا اکھیں ویکھی گل دی گواہی دینی

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں گل حدوں
لنگھ جاوے اتے کسے پاسے نہ لگے تے مُو مجبوری نال اوس

چاہیدی اے۔

گل ٹوں ادھوائے ای جھڈنا پوند اے۔

بسر رکھ گھس گئی ایس تاں پھر رکھ۔

سنگ کرے تنگ۔

معنی: بسر رکھ: بھیت سانجھ کے رکھ ☆ گھس گئی: بھلیکھا کھا

گئی۔

معنی: سنگ: سنگا، جھجک، جھماکا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں کدی وی

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر تھاں اپنا حق منگ
کے وی لے لینا چاہیدا اے اتے جے بندہ حق لین لگیاں وی

اپنا بھیت کسے اگے نہیں کھولھنا چاہیدا۔ جے اوہ اک وار غلطی

کروی بہوے تاں وی اگوں توں اوہ غلطی نہ کرے۔

جھکدا ای رہوے تاں اوسنوں داہ ای لگدا اے۔

سپ ہر تھاں تے تریڈھا ٹردا اے پر آپدی کھڈ

سکھ و سے راجے دا پوت جاں سکھی جوگی ابدھوت

وچ سدھا ہو جاندا اے۔

معنی: سکھ و سے: آرام نال زندگی گزارے ☆ پوت:

معنی: تریڈھا: ڈنگا ☆ کھڈ: نیل۔

پتر ☆ ابدھوت: بہندو جو گیاں دا اک گروہ جیہڑا واجب

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیرے بندے باہر

الوجودوں من دا اے اتے کسے خاص ڈھنگ نال بھگتی نہیں
کر دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی
وی ایڈا سکھی نہیں ہوندا۔ بس بادشاہ دا اوہتر جیہوں کوئی لکر
فاقہ نہیں ہوندا سکھی ہوندا اے جاں مُز فقیر لوک جو جگ
نالوں اپنی سانجھ توڑ کے سچے مالک نال جوڑ لیندے نیں۔
سؤ ولا واں پکو گنڈھ۔

معنی: ولاناواں: بول بیچ ☆ گنڈھ: گانٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ گل ٹوں لسی وچ
پان وانگوں بچاں مرضی لماں کر دا بھرے پراوڑک گل اصول
تے ای مکنی ہوندی اے۔ چویس سؤ ہتھ رسہ وی ہووے تاں
اوس دے سرے تے ای گنڈھ و جنی ہوندی اے۔

سؤ مارے تے نرینویں تے بھل جاوے۔
معنی: نرینویں: ننانوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عادی مجرم ٹوں سزا
نال ای سدھا کیتا جاسکدا اے اتے ایسے بندے ٹوں سزا
دیندیاں سخت توں سخت سزا دینی چاہیدی اے۔

سؤ مٹلاں تے مٹی رن۔
معنی: مٹی: پوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ملوانے اپنے آپ ٹوں
بڑا ای زبان ورا تے چالاک سمجھدے نیں پراوہناں دی
ساری چترائی بس پوئی زنائی دی چترائی ہتی ای ہوندی اے۔

سوچ کرے سو سنگھد نر کر سوچے سو یوڑ۔

معنی: سنگھد نر: سیانا بندہ ☆ کر سوچے: کم کرن مگروں
سوچے ☆ یوڑ: کہدھا، احمق۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی کوئی کم
کرن توں پہلاں سؤ وار سوچ لوے اوس ٹوں ای سیانا بندہ
منیا جاندا اے اتے جو بندہ کم کرن توں مگروں سوچے اوس
ٹوں مُور کھاتے ہوڑ مت سمجھیا جاندا اے۔

سودائی سؤ دائی۔

معنی: سودائی: پاگل، دیوانہ، سؤ سؤ دائی: سؤ فریب جانن والا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عام لوک جیہوں
مجنوں سمجھدے نیں اوہ اصل وچ چوکھا ای چا تر اتے
ہزاراں مگراں دا جانن والا ہوندا اے اتے ہائیں مائیں دا
نہیں کھاندا۔

سؤ کن مکھن دی وی بُری۔

معنی: سؤ کن: اکو بندے دیاں ڈونہ زنائیاں وچوں اک۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سؤ کن دا سؤ کن لئی
ساک چوکھا ای مارڈ ہوندا اے اتے اوہ اکدو جے دی اولاد
ٹوں ویکھ نہیں سو کھانڈیاں اتے بھانویں چدیاں مرضی
چنگیاں بن پر بھنڈیاں ای ہونڈیاں نیں۔

سؤ کن ٹوں سؤ کن۔

معنی: سؤ کن: سوکان۔

سونے وچ سُہاگا، موتیاں وچ دھاگا۔

معنی: سُہاگا: چٹے رنگ دا اک سفوف جو سونے وچ ورتدے
نیں۔

معنی: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتی مرضی قیمتتی چیز
ہووے پرکئی وار اوسدی قیمت کسے سستی شے دی اوس وچ
ورتوں پاروں ودھ جاندی اے جج سُہاگا سونے نوں چکا
دیندا اے اتے موحیاں وچ پیا دھاگا اوہناں دی لڑی پرو
دیندا اے۔

سُوئی ٹٹئی، کشید یوں مٹھئی۔

معنی: ٹٹئی: ٹٹ گئی ☆ کشید یوں: کشیدہ کاری توں ☆
مٹھئی: خلاصی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے دا کوئی
کم خراب ہو جاندا اے تاں اوہ سمجھدا اے پئی اوس دا
نقصان ہو گیا اے پر اصل وچ اوسدی اوس کم کار توں جان
مٹھ جاندی اے۔

سیسے ادھوتے مُنہ وی سیسے نہیں۔

معنی: سیسے: خرگوش۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھانویں شیراں
دے مُنہ کدی کسے نہیں دھوتے مُردوی اوہ شیرای رہندے
نیں اتے جنگل دے بادشاہ ای رہندے نہیں۔

سیانا کاں کھیہہ کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سوکن اپنی سوکن
دیاں کیاں کوناہیاں ہر ویلے ویکھ دی رہندی اے اتے اوس
دیاں کیاں سُنن لئی اوس دے سوکن ہوندے نہیں۔

سوننا چاندی اگ وچ ای پرکھے جاندے نہیں۔

معنی: پرکھے جاندے: پچھانے جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے کبندے دی
سُجان اوس تے آؤن والی پریشانی اتے بھکھ پاروں ای ہو
سکدی اے۔ چنگے بندے مُصیبت وچ وی اپنے اصول نہیں
چھڈدے۔

سوننا گھس کے بندہ وس کے۔

معنی: گھس کے: ہنڈن مگروں ☆ وس کے: بل ورتن نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سونے نوں پان
مگروں اوہ جیوں جیوں گھسدا اے اوسدی اصلیت ظاہر
ہوندی اے اِنج ای بندے نال ورتیاں ای اوسدے سبھا
اتے ورتوں دا پتہ لگدا اے۔

سونے دی کٹاری جھسے وچے او تھے ای کاری۔

معنی: کٹاری: بکلی تلوار ☆ وچے: لگے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مٹھی زبان والا بندہ
اپنے مٹھے سبھا نال لوکاں دے دل چت لیندا اے اتے اوہ
جھسے دی جاوے لوک اوسدی عورت کرن تے مجبور ہو
جاندے نہیں۔

معنی: کھیہ: خاک، گندمند۔

سیانے نُون سَینت امی کافی ہوندی اے۔

معنی: سیانے: عقولند ☆ سَینت: اشارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے سیانا بندہ اشارے نُون
دیکھدیاں سارای ساری گل سمجھ لیندا اے اتے اوس سَینت
وِچ دے ٹچے مَوجب کم کرن لگدا اے۔ فارسی وِچ وی اِنج
دا اک اکھان ایس داتا را اشارہ کافی است۔

سینے دیاں سینے رکھن سواد چکھن۔

معنی: سینے دیاں: دل دیاں گلاں ☆ سواد: مزہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک اپنے دل دا
بھیت جگ توں لکا کے رکھ دے نیں اوہ ہمیشہ کامیاب
رہندے نیں اتے اوہناں نُون گھانا گھٹ ای پَند اے۔

سیکھ وا کو دیتجیے جا کو سیکھ سہا۔

معنی: سیکھ: تربیت، سکھیا ☆ وا کو: اوس نُون ☆ جا کو:
جیہوں ☆ سہا: چنگی رہوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت وتی گئی اے پئی گرگیان دی
گل وی بس اوس نال ای کرنی چاہیدی اے جیہوں اوہ گل
چنگی لگے اتے اوہ اوس سکھیا پاروں گُجھ لاجھ چکن دا
رہجھوان ہووے۔

سیو نک دے دند سَپ دے پیرتے کیڑی دانک
کھینے دیکھیا اے۔

معنی: سیو نک: دیمک ☆ کیڑی: چوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری ات دے
چا تر بندے بڑیاں ای نگڑیاں غلطیاں کردے نیں اتے مَوج
اوہ ساری عمر اپنی کیتی تے پچھو تاندے رہندے نیں۔

سیانا ویری مَور کھ مَتر نالوں چنگا۔

معنی: ویری: دشمن ☆ مَور کھ: احمق ☆ مَتر: دوست، جن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا بے کوئی
بیوقوف جن ہووے تاں اوہ بندے نُون لے کے بہہ جاندا
اے اوس نالوں سمجھدار دشمن چنگا ہوندا اے اوہ دشمنی وی
کرے گا تاں کسے سچ دی کرے گا چول نہیں مارے گا۔

سیانے نُون اشارہ مَور کھ نُون پھنکار۔

معنی: سیانے: عقل والے ☆ مَور کھ: احمق ☆ پھنکار:
لعنت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیانا بندہ تاں اگلے
دی گل نُون اشارے نال ای سمجھ جاندا اے اتے اوس تے
عمل کرن لگدا اے پر احمق بندے نُون جدوں تیک سر وِچ
سٹ نہ دجے او دوں تیک سمجھد نہیں۔

سیانے نُون حاجت ہووے ترن وار۔

معنی: حاجت ہووے: پاخانے جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیانا بندہ جو وی
چوکھا سوچن والا ہوندا اے اوس دا جسم وی حساس ہوندا اے
اتے اوسدی سوچ دا اثر اوسدے جسم تے وی پَند اے۔

لوک زکھی سٹکھی کھا کے رب سچے دا شکر کردے نیں رب
اوڑک اوہناں ٹوں وی کوئی کمی نہیں رہن دیندا اتے جو
بھیرے لوک ہوندے نیں رب اوہناں دی کتے نہ کتے لکر
مروا ای دیندا اے۔

شیشہ ویکھیے تے آپد دا ای منہ نلگے آؤندا اے۔
معنی: بگے: سامنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ لوکاں کولوں
اپنا اصلی چہرہ لکا کے ای رکھدا اے پر شیشہ کسے داماسہ لیا لحاظ
نہیں رکھدا اتے سگوس مورت اگلے ٹوں دکھا دیندا اے۔
شکر کریندے ٹوں دیوے شکر، موزی تائیں
دیوے لکر۔

معنی: کریندے: کردے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی ہر حال وچ
رب سوہنے دا شکر کردار ہندا اے رب سچا اوہدے تے اپنیاں
رحمتاں دا دوا کھولھ دیندا اے۔ پر جو اوسدیاں نعمتاں دا شکر
نہیں کردے اوہ رب دے درباروں دھکے جاندے نیں۔

شہر کیہ تے مہر کیہ۔

معنی: مہر: محبت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پنڈ تھانواں وچ
بندیاں ٹوں نال وسدیاں دا لیا لحاظ ماردا اے پر شہراں دی
جوہ اندر ہر کسے ٹوں اپنی پئی ہوندی اے اتے محسجاں دا

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں نال
بولدیاں چلدیاں جاں واہے پیاں اوہناں دے سبھا دا
گجھ نہ گجھ پتہ لگ ای جاندا اے پئی کئی ایڈے پیڈے لوک
ہوندے نیں پئی اوہ چوکھا چر نال رہن تے وی اگلے ٹوں
اپنے آپ دی پوری سمجھ نہیں آؤن دیندے۔

سیونک دے کھاہدے رُکھ تے سوچ دے مارے
دیہہ کسے کم دے نہیں رہندے۔

معنی: کھاہدے: کھوکھلے کپتے ☆ رُکھ: درخت ☆ دیہہ:
جسم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سوچ بندے ٹوں
اندرو اندری ایچ ای چٹ جاندی اے جو یں سیونک رُکھ
ٹوں اندرو اندری ایچ جٹ جاندی اے حالاں باہروں رُکھ
چنگا بھلا جا پدا اے۔

شاخاں نہ تریڑ ڈنڈ نہ پٹ۔

معنی: تریڑ: تروڑ توڑ ☆ ڈنڈ: منڈھ ☆ پٹ: اکھیڑ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں سدا اوہ
کم ای کرنا چاہیدا اے جیہدے پاروں وسیب وچ اوسدی
سو بھاہوے اتے لوک اوس ٹوں چنگا آکھن۔

شا کرنوں شکر موزی ٹوں لکر۔

معنی: شکر: کھنڈ ☆ لکر: بکراؤ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو

شکر کر کے رب داناں دھیان دے رہن والیاں ٹوں کدی وی
زندگی وچ اوکھت نہیں آؤندی اتے اللہ دی مدد اوہناں
ٹوں ساریاں مشکلاں وچوں خیر نال لنگھا دیندی اے۔
صابراں دارب سنگی۔

معنی: سنگی: ساتھی۔
ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو لوک رب
دے دتے تے ہر ویلے اوسدا شکر کردے رہندے نیں اتے
جو گجھ رب سچے ولوں بملد اے اوس تے صبر کردے رہندے
نیں اوہ رب دے دربارے پروان ہو جاندے نیں۔

صبر والا سہوئے بے صبر اے۔
معنی: سہوئے: برداشت کرے ☆ رہے: رہ جاوے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جو بندہ وی رب
سچے دے دتے ہوئے ہر حال وچ صبر شکر کردار ہندا اے
رب اوسدی پوری پادیندا اے اتے جو بندہ صبر شکر نہیں کردا
اوسدی گھٹ ای پوری پندی اے۔
صدق مقال تے رزق حلال۔
معنی: مقال: کلام، گل بات۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جو بندہ وی اپنے
ارادے ٹوں سچ دیاں نیہاں تے اسار لوے اتے رزق حلال
کھاندا ہوے رب اوڑک اوسدی سُن ای لئیندا اے اتے
اوسدیاں ساریاں جائز لوڑاں اوہو پریاں کردار ہندا اے۔

پکھواو تھے ویکھن ٹوں نہیں لہدا۔

شینہ بھکھ مرے پرد بھ مول نہ چرے۔

معنی: شینہ: شیر ☆ دبھ: گھاہ دی اک قسم ☆ مول: اُکا
ای ☆ چرے: کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ہر شے اپنے وصفیاں
ٹوں گھٹ ای چھڈ دی اے۔ شیر لکھ بھکھا وی ہووے پراوہ
گھاہ ٹوٹ کھان لئی کدی وی مُنہ نہیں مارے گا اتے جدوں
وی کھاوے گا گوشت ای کھاوے گا۔
شیر دی بَب دھرتی ٹوں دَب۔

معنی: بَب: بھونگر، پھوک مارن ☆ دَب: دبا دین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی شیر جدوں زمین تے
مُنہ رکھ کے بھونگر ماردا اے تاں اوسدی آواز سارے جنگل وچ
جاندا اے اتے زمین وچ اُکھلی جیڈا ٹویا پئے جاندا اے۔
شیراں دے مُونہہ وی کدی کسے دھوتے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی شیر جنگل دا بادشاہ
ہوندا اے۔ ایس لئی کوئی وی اوسدے نیڑے جان دی
ہمت وی نہیں کردا۔ اِنج اوسدا مُونہہ دھون دی تاں کوئی
سوچ وی نہیں سکدا۔

صبر اتارے پار بندے ٹوں ہر ہر مشکل بابوں۔

معنی: بابوں: باب توں بُوہے ٹوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ہر اوکھت وچ صبر

عطار دی شیشی تے ڈوم داسنگھ برابر۔
 معنی: عطار: عطر کشید کرن والا ☆ ڈوم: مراسی ☆ سنگھ:
 گلا۔
 عوڑت تے ہتھ چکُن چنگا کم نہیں۔
 معنی: چکُن: اٹھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عوڑت نوں سولہ
 عطر مک وی جاوے تاں وی اوسدی ای باشنا آؤندی اے
 سریردی وارث کجھیا جاندا اے ایس لئی اوس تے ہتھ چکُن چنگا
 اتے ڈوم جے دیہلا وی ہووے گا تاں اوسدے گل چوں
 کم نہیں ہوندا اتے جواہیہ کردا اے اوہ سمجھدار نہیں کینا جاندا۔
 وں سونے راگ نکلدے رہن گے۔
 عوڑت دا خصم مرد تے مرد دا خصم رزگار۔

معنی: خصم: خاوند ☆ رزگار: روزگار۔
 عوڑت دا خصم مرد تے مرد دا خصم رزگار۔
 معنی: خصم: خاوند ☆ رزگار: روزگار۔
 عوڑت دا خصم مرد تے مرد دا خصم رزگار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عوڑت کسے نہ کسے
 عقل وند نوں اشارا تے جھلے نوں تھپڑ۔
 دے پتے پتے ای سجدی اے اتے بندہ جے کرکلا پتر ہووے
 معنی: عقل وند: عقل والا ☆ جھلے: احمق۔
 اتے کما کے گھریا وندا ہووے تاں ای پھدا اے۔
 عوڑت دا کیہ اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عوڑت نوں جے
 مورکھ لوک سنٹ کھا کے وی اگلے دی گل نہیں سمجھدے۔
 رب ای مت پاوے تاں اوہ اپنی عزت دی راکھی کر سکدی
 عوڑت تے کھکھڑی دی ول چھیتی ودھدیاں نیں
 معنی: کھکھڑی: خربوزہ ☆ ول: ویل ☆ چھیتی: جلدی۔

اے نہیں تاں کوئی وی ایس جگ اندر اوسدی راکھی نہیں کر
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عوڑت دا جسم مرد
 نالوں چھیتی ودھد اٹھدا اے اتے انج ای کھکھڑیاں دی
 سکدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عوڑت کزورارادے
 وول وی ودھدی اے اتے ہر پاسے کھلر دی جاندی اے۔
 عوڑت تے گھوڑا جیہدی ران تھلے۔
 معنی: ران: لت ☆ تھلے: بیٹھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عوڑت بس اوسے
 دی ہوندی اے جیہدے نال اوہ وسدی ہووے اتے انج
 وچ آکے اوس اگے وچھن لئی تیار ہو جاندی اے۔

عورت دی مت کھتی چکھے۔

معنی: کھتی: ٹویا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عورت بڑی ای
جذاتی ہوندی اے اتے ای کوئی وی فیصلہ کرن لکیاں چوکی
کاہل کردی اے اتے اوسدے مند چنگ بارے گھٹ گوہ
کردی اے۔

عورت دی مت گت وچ۔

معنی: گت: والاں دا تھنڈ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عورت چوکی ای
تیز سہادی وارث ہوندی اے اتے اوہ کوئی وی فیصلہ کرن
لکیاں کاہلی کردی اے اتے غور کرن دی اوسنوں عادت
نہیں ہوندی۔

عورت دی مرضی تے چلن والا ہدھو۔

معنی: مرضی تے چلن: رضامو جب چلن ہدھو: بیوقوف۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مردنوں گھر وچ اپنی
مرضی نال فیصلے کرنے چاہیدے نیں زرا پرا زانیاں دی
ہاں وچ ہاں ملان والے کسے گھرے دے ڈھکن نہیں
ہوندے۔

عورت ذات بیوفا۔

معنی: ذات: نسل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عورت اگلے نال

ہس کے چین دا پنڈھ نبھان دی گل دی ہامی تاں بھر لینی
اے پر جدوں اوس تے اوکھا ویلا آ جاوے تاں دو اتھر و دگا
کے ڈو جے پاسے ہو جاندی اے۔

عورت رہوے تے مرضی نال۔

معنی: رہوے: وسدی رہوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عورت نون کوئی
بندہ وی اپنی چترائی جاں چالاکی نال اپنے گھر نہیں وسا
سکدا۔ اوسدی مرضی ای ہووے تاں وسدی اے نہیں تاں
کسے ہو رکول کر جاندی اے۔

عیب کرن لئی وی ہنر چاہیدا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم کرن لئی بندے
نون اٹکل ہونا چاہیدا اے اتے جے بندے نون کوئی وی
عقل نہ ہووے تاں اوہ تے کوئی برائی وی سوچ ڈھنگ نال
نہیں کر سکدا۔

عیبوں پاک بس خدای ذات اے۔

معنی: عیبوں: عیب توں، نقص توں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر ہر
کسے وچ کوئی نہ کوئی گجھ ضرور اے۔ پرا یہناں ساریاں
عیباں توں پاک ایس جگ اندر بس رب سوہنے دی ذات
اے۔

غریب دی ہاہ بڑی۔

معنی: ہاہ: آہ۔

غلام دی ذات توں وفا نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی غلام اتے ماڑے
لوک نسلاں بدھی منگن والے دیہار وچ رہندے نیں۔ جو
مُونہہ تے ہووے اوسدی صفت کرن اوہناں دی فطرت
بن جائدی اے اتے جو اولھے ہووے اوس دیاں بدخویاں
کرن لگ پندے نیں۔

غیر دی بدنامی لئی اپنا تک نہیں وڈھوا لینا چاہیدا۔

معنی: تک وڈھوان: بے عزتی کروان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے بندے نوں
بے عزت کران لئی اپنی عزت نوں داء تے نہیں لا دینا
چاہیدا اتے اپنی عزت دی سدا رکھی کرنی چاہیدی اے۔

غصہ کھاتے عقلوں جا۔

معنی: غصہ کھان: کاوڑ کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی غصہ
کرے گا اوس دی عقل دے سوتر بند ہو جان گیاتے اوس
دی سوچ دی بھرکی چلنوں کھلو جاوے گی؛ ایس لئی غصہ
کرن چنگی گل نہیں۔

فضل خُدا ادا اک پاسے ساری خُدائی اک پاسے

معنی: خُدائی: خُدا دی مخلوق ☆ پاسے: طرف۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے اُتے
رب سچے داکم اتے فضل ہووے تاں ساری مخلوق رَل کے

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ماڑے تے
ظلم کرن توں ڈرنا چاہیدا اے اتے ماڑے دی ہاہ جدوں
اسا نہیں جائدی اے تاں اوتھوں نکلے لئی قہر دیاں پنڈاں
لے کے مُردی اے۔

غریباں دے دیوے دی لو نہیں ہوندی۔

معنی: دیوے: چراغ ☆ لو: روشنی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑیاں دی حیاتی
دے گن وی کوئی مُل نہیں پواندے اتے ماڑیاں دیاں
خویاں نوں کوئی خویاں من لئی تیار ای نہیں ہوندا۔

غریبی بڑی بی بی۔

معنی: بڑی بی بی: چنگی ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بس
انجہدے ای بھلے مانس ہوندے نیں اتے جے اوہناں دا
وس چلے تاں کدی گھٹ نہ کرن پر اوہ ماڑے ہون پاروں
کسے داوگاڑ کجھ نہیں سکدے۔

غصے وچ بُرا بھلا نہیں سجددا۔

معنی: بُرا بھلا: چنگا مند ☆ سجددا: خیال رہندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی غصہ عقل نوں
کھا جاندا اے اتے جد بندے نوں غصہ چڑھیا ہو یا ہووے
تاں بندے نوں چنگے بُرے دی سجان ای نہیں رہ جائدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
بھانویں کوئی چنگا اے جاں بُراہر کوئی ہر ویلے اوسدا فضل ای
منگد ارہندا اے اتے اوسدے فضل توں پناں جگ اندر ہور
کسے لئی کوئی ٹھاہر نہیں۔

فجر فجر اں نیک نظراں۔

معنی: فجر: سویرا ویلا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی سویر ویلے بندے
ٹوں چنگی بیٹ رکھ کر دُعا کرنی چاہیدی اے اتے مالک اوہ
دُعا ضرور قبول کر لیندا اے۔

قبلہ او دھر قطب ایدھر میاں مسیتا جاوے کدھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے کئی دار نیک بندہ دی
کسے ایسے رچھڑ وچ پھس جاندا اے پئی اوس ٹوں اوس
وچوں نکلن دی راہ نہیں لہدی اتے اوہ ایس کم وچ ای
پھاوا ہو جاندا اے۔

قدردان دیاں جتیاں کھائیے تے بے قدرے

ٹوں جتیاں ماریے۔

معنی: قدردان: قدر کرن والا عزت کرن والا ☆ بے قدر را:
عزت نہ کرن والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جو بندہ وی عزت
کردا ہووے اوسدی ہر ماڑی موٹی جرنی پندی اے اتے
جو بندہ عزت نہیں کردا اوہدی واری اگلے ٹوں وی متھے تے

اوس ٹوں اوناں راضی نہیں کردی جتاں رب دا فضل اوسدا
گھر بھر سکدا اے۔

فضل کرے تاں چھٹیاں عدل کرے تاں لٹیاں۔

معنی: چھٹیاں: خلاصی پاواں ہٹ لٹیاں: لٹیا جانواں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر
بار بار بھٹلاں کردا اے۔ رب اپنا فضل ای کرے تاں
بندے دی جان بھٹ سکدی اے اتے جے رب انصاف
کرن لگے تاں بندہ ضرور پھڑیا ای جاندا اے۔

فضل ہمیشہ منگدے تیرا سارے نیک انیک۔

معنی: نیک: انیک: چنگے مندے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایس جگ دے
سارے ماڑے اتے چنگے لوک بس اوسے مالک دا ای ہر
ویلے فضل لوڑدے رہندے نیں اتے اوس باجھوں کسے دا
کوئی چارہ نہیں۔

فکر بُرا فاقہ بھلا، فکر فقیراں کھائے۔

معنی: فکر: مالک دی معرفت بارے غور کرن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی فکر بندے دے سریرے
ٹوں کھا جاندا اے اتے اوس نالوں بھکھیاں رہن کتے چنگا
اے۔ فکر رویش دے وجود ٹوں وچو وچ کھاندا رہندا اے۔

فضل ہمیشہ منگد اوسدا ہر اک نیک انیک۔

معنی: انیک: مندا۔

بدعا دتی گئی اے پئی ایس شہر دے لوک کسے متھے بچے
والے نہیں اتے جاہل نہیں۔ اتھے مرن والے وی دور
جا کے کے دفنائے جان گے۔

کالا باہمن گورا چو ہڑا دونہاں کولوں بھلا نہیں
ہوندا۔

معنی: گورا سفید رنگ ☆ بھلا: چنگیائی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے اپنیاں
صفتاں اُتے ای جاوے تاں چنگی لگدی اے جے بندہ اپنے
رنگ رُوپ توں وکھرا ای نکل آوے تاں اوس کولوں بھلے
دی آس نہیں کیتی جاسکدی۔

کال پھساون دی چال اے۔

معنی: پھساون: قابو کرن ☆ چال: طریقہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک
بڑے ای طریقے نال اگلے نوں اپنے گل وچ انج دا پھسا
لیندے نیں پئی اوسدی جان ای نہیں بھندی۔

کال نوں پھہاون کیہڑا سو کھا اے۔

معنی: پھہاون: قابو کرن ☆ سو کھا: آسان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر کم
وچ اپنی چترائی دکھا ای جاندا اے نیں اتے اوہناں نوں گل
پٹھ لیاؤن ایڈا سو کھا کم نہیں ہوندا۔

کانے نوں کانا کھڑ کدا اے۔

اکھاں رکھ لپیاں چاہیدیاں نیں۔

قطرہ قطرہ دریا بن جاندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تھوڑی تھوڑی کر کے
کوئی شے جوڑ دے جائے تاں اوڑک اوس چیز دا ڈھیر بن
جاندا اے اتے سانھی ہوئی چیز کم آؤندی اے۔

قصائی دا بچہ کدے نہ ہوندا سچا۔

معنی: بچہ: بیٹا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی قصایاں دائنڈا کدی
دی سچا نہیں ہوسکدا۔ اوہ ہر حال وچ لوکاں نوں داء لاندیا
اے اتے کسے نوں گوشت دین لکیاں ڈنڈی ضرور ماردا
اے۔

قصائی دا بچہ کسے دانہ سکا۔

معنی: سکا: بیچلا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی قصائی قوم بڑی ای
چالاک ہوندی اے اتے قصائی کسے دا بڑا ای سکا ہووے
تاں وی اوس نوں داء ضرور لان دی کوشش کردا اے۔

قصور بے دستور، چھوٹے گنڈھ تے وڈے

سور، جمن گے اتھے مرن گے دُور۔

معنی: بے دستور: جیہدا کوئی ٹیچا نہیں ☆ گنڈھ: جاہل۔

دیروا: حضرت بکھے شاہ ہوراں دے ایس شعر وچ قصور
دے لوکاں دے جاہلانہ رویے توں اک کے اوہناں نوں

معنی: کھڑ کدا: بھیڑا گدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا پئی کو جیہیاں صفتاں جاں کھفتاں دے بندے آپو وچ چوکی کھار کھاندے ہوندے نیں اتے جُج کے اِکدو جے دے عیب کڈھن فُری ہوندے نیں۔

کانیاں وچ سُبجا کھا آیتے آکھن لگے انھا۔

معنی: سُبجا کھا: اکھییاں والا نیراں والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انگ بٹن لوکاں وچ جے کوئی چنگا بھلا توں برنوں بندہ وی لگا جاوے تاں اوہ اوسدے عیب کڈھنوں نہیں رہ سکدے۔

کالی گلدی وی دھو لے آئڈے ای دیندی اے۔
معنی: دھو لے: بھو سلے رنگ دے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے اپنی فطرت دے رب ولوں متھے ہوے اصول نہیں چھڈدی اتے فطرت ادے اصولاں دی پاسداری کردی اے پر بندہ سدا اوہناں اصولاں دی پاسداری کرن وچ کوتاہی کردا اے۔

کاغذ دی بیڑی اج نہ ڈُبی تاں کل ڈُبی۔

معنی: بیڑی: کشتی ☆ ڈُبی: ڈُب جاوے گی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جھوٹھ دے کوئی پیر نہیں ہوندے۔ جھوٹھ پاروں اُسرے کل کدی وی ہمیشہ قائم دائم نہیں رہ سکدے اتے اوہ اوڑک ڈھبہ ای پیندے نیں۔

کانیاں آلیاں توں تیلوں آ لے لہجہ جاندے نیں

معنی: کانیاں آ لے: سر کڈے وڈھ کے لیاؤن والے ☆ تیلوں: کانیاں دیاں تیلوں کڈھن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اِکو جیہیاں عاداتاں والے لوک عام طور تے اکٹھے ہواں جاندے نیں۔ چنگے توں چنگا اتے بُرے توں بُراؤلا بھن کے وی مل ای پیند اے۔

کدی بُلھناں دے وی بُلھ گئے نیں۔

معنی: بُلھناں: جمع بُلھن دی اِک دریا کی جانور ☆ بُلھ: عاداتاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندیاں توں جمن لا توں پیاں بھیریاں عاداتاں ہائیں مائیں مہدییاں نہیں اتے اوہ اوہناں دے سراں دے نال ای جانیاں نیں۔

گتے تاں سدا بھو نکدے ای رہندے نیں۔

معنی: بھو نکدے: آواز کڈھ دے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھلیاں بندیاں توں اپنے کم تے فُریار ہنا چاہیدا اے اتے اوہناں دی راہ روکن لئی گتے تاں ازلاں توں بھو نکدے ای رہے نیں پر چنگے لوک کدی وی اپنا پینڈ اکھوٹا نہیں کردے۔

گتے دادھکا، روہی دا کھرتہ پا۔

معنی: دھکا: گتے دے دوڑ دیاں بندے توں دھکا وچ جان ☆ کھرتہ پا: ڈنگراں دے پیراں نال کھو بے وچ

بنے کھر وچ جو گر میاں وچ سنک کے سخت ہو جانے نیں۔
دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی دوڑ دے
مئے: ٹکر: روٹی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے تُوں چاہیدا
اے پئی بُرے بندے نال میل جول نہ ای رکھے اوہ ایس
لئی پئی برا بندے نال جدوں وی واہ پوے اوہ نقصان ای
کردا اے۔

کپت سو ہے بھٹھ تُوں واہی سو ہے جٹ تُوں۔

مئے: کپت: شاعری بیت ☆ سو ہے: چنگا لگے ☆ بھٹھ:
بھانٹھ مرا سی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے کم تُوں
ای دل لاکے کردا اے اتے اجانو کم تُوں کئی کتر اندا اے
ایس لئی پئی اوہ اڈٹھے کم دا کرن نہیں جان دا ہوندا۔

کپٹی دا بولیا، سستی دا تولیا، کدی نہ ہووے پورا۔
مئے: کپٹی: دھوھے باز ☆ سستی: نیند روچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دھو کھے باز دی وی
کوئی زبان نہیں ہوندی اتے اوہ گل گل تے بھر جاندا اے
انج ای بیہمان بندے دا تولیا سامان کدی پورا نہیں ہوسکدا۔

کپڑا آکھے توں مینوں رکھ میں تینوں رکھساں۔
مئے: رکھساں: رکھاں گا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کر کپڑے تُوں
بنا سوار کے ورتیا جاوے اتے اوہنوں صاف ستھرا رکھیا
ہووے تاں اوہ بندے دی عزت ودھاندا اے اتے دیکھن
والا اوسدی عزت کردا اے۔

اپنی لوڑ ہووے اوس دی حفاظت تے اوس نوں بٹھا دیتا
جاوے تاں اوہ اپنی لوڑ کویں پوری کرے گا۔

کتدیاں وی گھاٹا تے وٹدیاں وی گھاٹا۔

معنی: کتدیاں: کتن لکیاں ☆ گھاٹا: نقصان ☆ وٹدیاں:
وٹن لکیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کم ای انج دے
ہوندے نیں پئی اوہناں وچ ہر پاسیوں پینا ای گھاٹا ہوندا
اے اوہناں وچ فائدہ کدی ہوا ای نہیں سکدا چھوڑوں
کتن لکیاں وی اڈ دا اے اتے وٹن لکیاں وی گھٹ جاندا
اے۔

گتکٹاریاں او تھوں تیکر جتھوں تیکر ہاسہ آوے۔

معنی: گتکٹاریاں: گچھ جاں پیراں وچ جلوہ بن کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نوں جے ہسانا ای
ہووے تاں اوسدی وی کوئی حد ہوندی اے۔ حدوں باہر کوئی
کم وی چنگا نہیں لگدا اتے اگلے نوں اواز کر دیندا اے۔

کتھ نہ کتھی نے آوے تروٹ۔

معنی: کتھ: کہانی ☆ کتھی: کہانی سنان والا ☆ تروٹ:
کمی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کوئی گل ای
نہیں کردا اتے نہ ای کوئی گل انج دی ہوندی اے تاں
بندے نوں کدی گھاٹ نہیں آسکدی۔ گل کیتی جاوے گی
تاں اوس دے مند چنگ بارے کوئی وچاروی کرے گا۔

آکھن لوک سیانے

اپنی فطرت تے ای جان دے نیں اتے اوہ لکھ پاک تھانواں
تے وی چلے جان پر اوہناں دی فطرت کدی نہیں بدل
سکدی۔

گٹتا ویری گٹتے دا تے مٹلاں ویری مٹلاں دا۔

معنی: ویری: دشمن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتھ گٹتا ہڈی چب دا
ہووے تے دوے گٹتے نوں ویکھ کے نہیں جردا اتے اوس نال
لڑن لگ پیندا اے انج ای کسے مسجد وچ قبضہ کر کے پٹھا
مٹلاں کسے دو جے مٹلاں نوں اوس مسجد وچ نہیں وڑن دیندا۔

گٹتا ویکھے گاتے بھوؤ نکلے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے توں
آپ ای لانبھ کر جانی چاہیدی اے اتے جے اوس نال کوئی
بڑھ بٹھی جاوے تاں اوہ نقصان ای کردا اے۔

نہ گٹتا ویکھے نہ بھوؤ نکلے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھلے لوکاں نوں
چاہیدا اے پئی اوہ بُریاں توں دوری رہن اتے جو بھیڑے
بندے توں دُور رہندے نیں اوہ بُریاں دی برائی توں بچے
رہندے نیں۔

گٹتا ہڈی دی رکھوالی کرے تے کھاوے کیہ۔

معنی: رکھوالی: حفاظت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی شے کسے دی

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بد خصلت بندے
 نوں چنگی گل کدی نہیں پوہندی اتے اوہ جدوں تھیک گھلے
 نہ کھالوے اوہ ٹھیک نہیں ہوندا۔

گتے بھو تگدے ای رہندے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگے لوکاں نوں اپنی
 راہے فُردیاں رہنا چاہیدا اے۔ رہی گل کتیاں دی جاں بد
 فطرت لوکاں دی اوہ سدا اپنا کم کردے ای رہندے نیں۔

گتے بھو تگدے ای رہندے نیں اتے قافلے
 چلدے ای رہندے نیں۔

معنے: چلدے: فُردے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بد لوک لکھ بدیاں
 وی کردے رہن پر فیرو وی ایس جہان دے سارے کم
 چلدے ای رہندے نیں اتے بدیاں بدیاں اوہناں
 دا لکھ نہیں وگاڑ سکدیاں۔

گتے دامنہ چپا ٹکر نال بند کردینا چاہیدا اے۔

معنے: چپا ٹکر: روٹی دلہو تھانہ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دھکے نال ای
 ہر کم وِچ رکاوٹ بن دی کوشش کردے نیں جیسے لوکاں دے
 منہ وِچ بُر کی پا کے اوہناں دامنہ بند کردینا چاہیدا اے۔

گتے دی پوچھ جو باراں ورہے نالی وِچ رکھی
 جاوے تاں وی سدھی نہیں ہوندی اگتے دی

آکھن لوک سیانے

گتے نوں چواڑا لگاسی تاں ٹنڈانیاں توں ڈردی اے
 معنے: چواڑا: چواڑی اوہ ڈانگ جو کھوتے نوں مارن لئی ورتی
 جاندی اے ☆ ٹنڈانیاں: ٹیپنیاں، جگنوواں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیرا بندہ گلین
 باتیں کدی نہیں سؤردا اتے اوہ بس مار کھا کے ای سدھا
 ہوندا اے اتے سٹ کھان مگروں اوہ ڈنڈے نوں دیکھ کے
 ای ڈر جاند اے۔

گتے چوراں نال رَل گئی تے پہرہ کون دیوے گا
 معنے: رَل گئی: بل گئی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راکھی کرن والے دا
 کم راکھی کرن اے اتے جے راکھی کرن والا ای چوراں
 نوں سنھ دے گھرے دسد ا بھرے تاں گھر وِچ چوری
 تاں ہواں جاوے گی۔

کتے سکھ اے کتے دُکھا اے۔

معنے: سکھ: آرام۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زندگی وِچ ہر
 ویلے چاہیا ہو یا سکھ ای نہیں ملدا ارہندا سگوں چوکھی واری
 اچاہیا دُکھ وی بھوگنا پیندا اے اتے ایہ دُکھ سکھ دی لگن
 مسکھی بندے دے دے وے صلی نوں نکلزیاں کردی اے۔

گتے نوں کھیر نہیں پچدی۔

معنے: پچدی: ہضم ہوندی۔

بندے ٹوں لکھ پنہ نہجناں کردے رہو پر اوسدی فطرت
کدی نہیں بدل سکدی اتے اوہ اپنی عادتوں کدی نہیں جاندا۔

گتے ٹوں مسیچے کہیہ کم۔

معنے: مسیچے: مسجد وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیدے بندے
کولوں کدی چنگیائی دی گل جاں کم ہواوی نہیں سکدا ایس لئی
اوہناں توں بھلے دی آس کرن وی فضولی اے۔

کدی روڑی دے لکھ وی کم آئے نیں۔

معنے: روڑی: گند گوہے دا ڈھیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے دا بھلا کوئی
خاندانی بندہ ای کردا اے بد فطرت بندے کول لکھ رزق
وی آجاوے اوہدے ہتھوں کسے نال بھلا نہیں ہو سکدا۔

کتیاں دے بھونکن نال منکن والے دا رزق

گھٹ نہیں ہوندا۔

معنے: منکن والا: فقیر ☆ گھٹ: تھوڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ فارسی دے شاعر عرفی دے شعر دا
ترجمہ کیتا گیا اے اتے دسیا گیا اے پئی منکن والا جدوں
رب دی آس تے گھروں نکل پنہدا اے تاں راہ وچ پھین
والے گتے اوس دا لکھیا رزق نہیں گھنا سکدے۔

کتیاں دے لکھیاں کدی دریا پلہیت نہیں ہوندے

معنے: لکھیاں: سدریاں پانی وچ وڑیاں ☆ پلہیت: ناپاک۔

پوچھل ٹوں سو ورہے مگروں نکلی چوں کڈھو مڑ ونگی
دی ونگی۔

معنے: بارہاں: بارہ ☆ ورہے: سال ☆ نالی: نکلی: پاپ ☆
ونگی: تیزھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بد فطرت لوکاں
ٹوں لکھ عقل دے سبق دیندے رہو پر اوہناں نال جدوں
کوئی ورتن ویلا آوے گا اوہ اپنا مڑ رکھ پنا اپنیاں عادتوں
ظاہر کرای دین گے۔

گتے دے بھونکیاں ہاتھی نہیں ڈردے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہینے بندے ہر تھاں
شریف لوکاں ہارے من گھڑت گلاں کردے رہندے نیں
اتے شریف لوک اوہناں دیاں گلاں دی پرواہ نہیں
کردے۔

گتے دے پیریں جاتے پللی دے پیریں آ۔

معنے: پیریں: پیراں نال تیزی نال۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے نوں کوئی
کسے کاہلی دے کم ٹوردا اے تاں اوسنوں چھیتی توں چھیتی
پرت کے مڑ آؤن دی پکی وی کردیندا اے۔

گتے سندی پوچھلی کدی نہ سدھی ہووے۔

معنے: سندی: دی والی ☆ پوچھلی: پوچھل ڈوم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بد فطرت اتے کہینے

کجیل دی کوٹھڑی وچ جیہڑا جاوے گا داغی ضرور
ہووے گا۔

معنی: کجیل دی کوٹھڑی: بُرے دا کرہ ☆ داغی: داغ لوان۔
ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے بھیرے بندے
نال جو دی ورت دیہار رکھے گا اوس نوں اوس سانجھ دا قاندہ
تاں بھانویں ہووے نہ ہووے نقصان ضرور ہووے گا۔

گجھ دُدھوں، گجھ دہیوں، گجھ تَدھوں، گجھ مہیوں
معنی: دُدھوں: دُدھ توں ☆ دہیوں: دہی توں ☆ تَدھوں:
تیرے کولوں ☆ مہیوں: مجھ توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے سریردی
بُترتے اوسدی ماں دا دُدھ اتے اوسدی خوراک چوکھا اثر
پاندے نیں اتے بندہ اوہناں چیزاں دا اثر ضرور قبولدا اے۔
گجھ وِن رَن دے گجھ وِن دھن دے۔
معنی: رَن: زنانی ☆ دھن: دولت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی ایس زندگی
چوں گجھ چر اوسدی زنانی کھا جاندی اے اتے باقی چر بندہ
دولت دی کھوج بھال دے فکر وچ گال دیندا اے۔

گجھ گوشا جھکے، گجھ کمان جھکے۔
معنی: گوشا: ناشپاتی دی اک قسم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی داہرا
ہونی ہوندی اے تاں کوئی نہ کوئی سبب ضرور بن جاندا اے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
بھیرے اتے بد فطرت لوک نیکاں پاکاں نوں تہمتاں
لاندا اے ای رہندے نیں پر شریف لوکاں دا اوہ گجھ نہیں
دگاڑ سکدے۔

کُتیاں کانواں نوں وی بھیرا لگے۔
معنی: بھیرا: مندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی گجھ لوک
ایڈے بد فطرت ہوندے نیں پئی کہینے لوک وی اوہناں
دی برائی نوں چنگا نہیں سمجھدے اتے اوہناں توں نفرت
کردے نیں۔

کٹے دھار نہ تلوارد ا / کٹے ہتھ نال تلوارد۔
معنی: کٹے: کاٹے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے کئی وار اِنج ہوندا اے
پئی اصل وچ کم تاں کوئی ہو کر دا اے پر سو بھاکسے ہوردی
بن جاندی اے اتے ناں کسے دے مشہور ہو جاند اے۔
کٹے ہوئے دامنتر نہیں ہوندا۔
معنی: منتر: ٹونے راہیں علاج۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے دے
دل نوں کوئی تکلیف دے لئی جائے تاں مگروں اوس نال لکھ
پیار پوچے وے پائے جان پر اوس بندے نوں اوہ گل کدی
نہیں بھلدی۔

دُشمن دوراڈی واٹ تے وی ہووے تاں اوس ٹوں اپنے
تے سرتے کھلوتا جانا چاہیدا اے۔

کچی لکڑی چدھر موڑو اودھر مُرد جاندی اے۔

معنی: چدھر: جیہڑے پاسے ☆ اودھر: اوس پاسے۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کچے ذہن دے
بندے ٹوں سمجھا بُجھا کے اپنی مئے لایا جاسکدا اے اتے اوس
ٹوں چنگی مت دتی جاوے تاں اوہ اوڑک سمجھای جاند اے۔

کچے دا کچ نہ ہوندا چ ا کچے دی کچی نہ ہوندی چی۔

معنی: کچا: کچے ذہن دا بندہ ☆ کچ: سادگی۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ٹیکی عمر دے بال
دی گل تے کدی اعتبار نہیں کرنا چاہیدا اوسدی گل وچوں
کدی نہ کدی کوئی بھک ضرور نکل سکدی اے۔

کدو تے بندہ پئے پئے ای ودھ دے نیں۔

معنی: پئے پئے: بغیر ہلے چلے۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ساریاں شیواں
دے سریر دے دھن پھلن دا عمل اینا مٹھا ہوندا اے پئی
اوہناں دا ودھاء ہوندا کسے ٹوں دسد انہیں پر اوہ فیروی ودھی
جاندے نیں۔

کدی کھو ہاں دے پانی وی مکے نیں۔

معنی: مکے: ختم ہوئے۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگے لوک ماڑے

اتے رب دے لائے سبب پاروں اوہ کم ہو جاند اے۔

کچی وچ گرو نہیں بھجدا۔

معنی: کچی: زکا بھاٹدا ☆ بھجدا: بُھدا۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کم اوہ ہوندے
نیں جو اُنج بندے دے چاہن موجب ہوا ہی نہیں سکدے
ایس لئی اوہناں ٹوں اُنج کرن تے زور نہیں پانا چاہیدا۔

کچا دودھ سمھناں پیتا اے۔

معنی: سمھناں: ساریاں۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی
کھلنہارا اے اتے غلطی ہر بندے کولوں ہوا ہی سکدی اے
ایس لئی غلطی ٹوں معاف کرای دینا چاہیدا اے۔

کچا گھان نہ پھہیو یئے پک آپے ای پھسے بھائی
نال نہ چھوڑ یئے کر کھا جن ہسے دُشمن ہووے سو کوہ
تے کول منجی دے دے۔

معنی: کچا گھان: کچا پھوڑا ☆ پھہیو یئے: دبائے ☆ پھسے:
وگ جاوے ☆ چھوڑ یئے: لڑائی کر یئے ☆ دے: نظر
آوے۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں جسم وچ کتے
پھوڑا نکل آوے تاں اوس ٹوں پک کے آپے ای وگ
جان دینا چاہیدا اے اُنج بھرا نال کدی لڑائی نہیں کرنی
چاہیدی ایس لئی پئی اوہ کمزوریاں جان دا ہوندا اے اتے

وی ہو جان مُردوی اوہ بھلے دے کم کردے ای رہندے نیں
اتے رب دی رحمت سدا ہوندی ای رہندی اے۔

کدی اگ کدی پانی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیر لوکاں دے
سجاء دا کوئی پتہ نہیں لگدا۔ اوہ کدی اگ وانگ گرم ہوندے
نیں اتے اینج لگدا اے پئی اگلے ٹوں مُونہہ وچ پالین گے
پرکئی وار پانی وانگ نرم ہو کے اگلے ٹوں اپنے وسین وچ
روڑھ لیندے نیں۔

گُرتا چکُن نال اپنا ای ڈھڈنگا ہوندا اے۔

معنی: گُرتا: قمیض ☆ چکُن: اتا نہہ کرن نال۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندی اپنیاں
کمزوریاں جاں کیاں کوتاہیاں کسے ٹوں دس لگ جاوے
تاں اوس وچ بے عزتی تاں اوسدی اپنی ای ہوندی اے
کسے دا کہیہ جاندا اے۔

ککا گیر آدمی تے چھاں والی رن بھورا سنڈھاپا
کے چھاں توں بچ شنگ۔

معنی: ککا گیر: بھورے رنگ دا ☆ پا کے: شامل کر کے ☆

چھاں: چار شیواں توں ☆ شنگ: صاف سُتھرا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ککا گیر بندہ بڑا ای
شرارتی ہوندا اے اینج اوہ زنانی جیہدے منہ تے وال ہون
اوہ وی بھیردی شے ای ہوندی اے اینج بھورے رنگ دا

سنڈھاوی بھیردا ای ہوندا اے۔

ککا گیرا، نو نہہ بھرا، چھاتی تے نہ وال چارے
کھودے جے ملن دُوروں گنڈھ سنبھال۔

معنی: نو نہہ بھرا: جیہدے ناخن ٹنڈے ہون ☆ کھودے:
جیہدی داڑھی نہ ہووے ☆ گنڈھ سنبھال: اپنی جیب دی
حفاظت کر۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ککا بھورا بندہ
اتے اوہ بندہ جیہدے نو نہہ بھردے ہون نالے جیہدی
چھاتی تے وال نہ ہون اوہ کھودے لوک بڑے ای بھیردے
ہوندے نیں اوہناں کولوں اپنا پیسہ دھیلا سنبھال کے رکھنا
چاہیدا اے۔

لگدودی بانگ ای روا ہوندی اے۔

معنی: روا: جائز۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نر شاہی دیہار وچ
زنانی لکھ سیانی وی ہووے پر اوسدی گل دی کوئی پرواہ نہیں
کردا پر مردی گل ٹوں ای سارے معتبر سمجھدے نیں۔

لگھاں بھاہ غلاماں دوستی ڈوم پیادہ پوتی۔

معنی: لگھاں: تیلیاں ☆ بھاہ: اگ ☆ ڈوم: مراسی ☆
پوتی: پوست پین والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نوکراں، مراسیاں،
سپاہیاں اتے نشیماں نال یاری لان دا کدی فائدہ نہیں ہو

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دِلوں گل
مُکائی ہووے تاں فیرتاں مھتتی ای مُک جاندی اے پر
جدوں جھگڑا ودھائی جائے تاں فیر گل کدی کسے پاسے نہیں
لگدی۔

کسے ٹوں مانہہ بادی، کسے ٹوں مانہہ نروے۔
معنی: مانہہ: ماش ☆ بادی: نقصان دین والے ☆ نروے:
چنگے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں لئی کئی
لوک چنگے ہوندے نیں پر اوہ لوک گجھ ہور لوکاں لئی
بھیڑے ہو جاندے نیں۔ ہر کسے دے اپنے ٹوں پانی دی
گل اے۔

کمبل دی بَنکل ماریاں فقیر نہیں بن دا۔
معنی: بَنکل ماریاں: کپڑا لہیٹیاں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے
دیاں نصلتاں اوس دیاں کرتوتاں توں ظاہر ہو جاندیاں
نیں اتے جے بندہ اپنا ظاہری بھریوا چنگیاں والا بنائی
پھرے تاں اوہ چنگا نہیں بن جاند ا۔

کن پئی کم آ جاندی اے۔
معنی: کن پئی: سُنی ہوئی گل۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگیاں گلاں سُن
دے رہنا چاہیدا اے۔ چنگی گل کدی نہ کدی بندے ٹوں
فائدہ دے ای جاندی اے۔

آکھن لوک سیانے

سکد اسگوں جد کدی ہوندا اے نقصان ای ہوندا اے۔

لگھاں گوں گن ہن۔

معنی: گوں: ٹوں ☆ ہن: بین۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لکھاں دے وی کن
ہوندے نیں جو جہاڈے مونیوں نکلی گل ٹوں تیجے بندے
تائیں اپڑا دیندے نیں ایس لئی کسے گل سوچ سمجھ کے کرنی
چاہیدی اے۔

کم اصل کولوں وِ فانیس لبھدی۔

معنی: کم اصل: کم نسل، بد فطرت۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بھلیائی وی بس کوئی
بھلا اتے چنگی نسل دا بندہ ای کر دا اے بُرے لوکاں کولوں
کدی وی کسے نال بھلا ہوا ای نہیں سکد اتے جے ہوئے
وی تاں بھلکھے نال ای ہوندا اے۔

کم کرن دیاں سوراہواں نہ کرن دی کوئی نہ۔
معنی: راہواں: طریقے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
نے کم کار کرنا ہووے اوہ سو قسم دے کم کر سکد اے اتے
جیہڑے بس روٹیاں ای پاڑھیاں ہون او سنوں کون کم تے لا
سکد اے۔

کمبل چتاں نکھے گا اوناں ای بھارا ہووے گا۔

معنی: چتاں: چیتنا ☆ بھجے گا: گلا ہووے گا۔

اوہناں دا کسے نال کوئی ویر دُشمنی وی نہیں ہوندی۔

کنک نال جوں نوں وی پانی مل جاندا اے۔

معنی: جوں جوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کسے ہور

دا بھلا کرن لگدا اے پر اوسدے نال کسے ہور دا بھلا دھکے

نال ای ہوندا اے حالاں بھلا کرن والا اپنے منوں کسے ہور

دا بھلا کرن لکيا ہوندا اے۔

کنو نڈی پٹی پچو ہیاں توں ڈرے۔

معنی: کنو نڈی: عیب والی شرمائل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ڈر کسے نوں کسے

توں کیہ آؤنا ہونا اے ڈرتاں بس اپنی کمزوری دا ہوندا اے

اتے انج دا بندہ اپنے توں ماڑیاں کولوں وی جان لکاندا

بھرا دا اے۔

کوہلا راوی اولھا۔

معنی: کوہلا: اوکاڑہ دا اک پنڈت اولھا: لکا۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوکاڑہ دے پنڈتاں کوہلے باسے

بارے دسیا گیا اے پئی جیہناں دے اک پاسے راوی دا اولھا

اے اتے اوس پاسیوں کسے دے آؤن دا ڈر نہیں ہوندا۔

کوئی کسے دا گجھ نہیں کرسکدا۔

معنی: گجھ کرسکن: گجھ سوارسکن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا سوار دگاڑ

کن کنیول دے پیر کنے گوٹن گے۔

معنی: کن کنیول: کن کھجورا چوکھے پیراں والا اک کیرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے دولت وندا دا

گجھ نقصان وی ہو جاوے تاں وی اوہ پیراں تے کھلوتا ای

رہندا اے اتے اوس نوں تھوڑے یو ہتے نقصان دی پرواہ

نہیں ہوندی۔

کندھ اولھے بادشاہ نوں وی بُرا آکھ لیندے نیں

معنی: اولھے: اوٹ وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مونہہ تے سچی گل

کرن اصل وڈیائی اے پر کسے دی کندھ پچھے اوسدی برائی

کرن کیہدا آکھا اے اوہ تاں لوک بادشاہ نوں انج بُرا بھلا

آکھ لیندے نیں۔

کنڈے نال ای کنڈا کڈھنیدا اے۔

معنی: کڈھنیدا: کڈھیا جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی مُصیبت

بن جاوے تاں اوس نوں مُکان لئی وی ہور مُصیبتاں جرنیاں

پنڈیاں نیں اتے دکھت جھالنے پنڈے نیں۔

کنک نال بھگاٹ وی پٹیا جاندا اے۔

معنی: بھگاٹ: کنک وچ اُگن والی آپ مہاری بوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار گناہگاراں

دے نال کئی بے گناہ وی مار دتے جاندا اے نیں حالاں

جاندیاں کتے نہا پئے ای جاوے تاں دتھوں دی بڑہتی آوا
جائی ہووے اوہ راہ چھڈ کے ذرا لانبھ تے ہو کے نہا لینا
چاہیدا اے تاں جو راہے لنگھدیاں بیبیاں نوں پریشان نہ
ہونا پوے۔

کرنی آپ نوں کہیہ مائی کہیہ باپ نوں۔
معنی: کرنی: چنگا عمل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے نوں اپنی
کیتی دی جزا سزا ای ملنی اے اتے ہو رکسے دی کیتی کسے
ہور نوں نہیں بھوگنی پئی۔ ایس لئی بندے نوں چنگی کرنی ای
کر کے ایتھوں جانا چاہیدا اے۔

کسے دی آڈ گندی، کسے دا اولو گندا۔

معنی: آڈ: کھوہ دا پانی لان لئی زمین وچ بنائی گئی نالی ☆
اولو: اوہ تھوں دتھوں آڈ وچ پانی جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے دا گھرا ای گندا
ہوندا اے اتے اوس دے گھروں ای جوٹے نکلے گی اوہ گندا
وچ لہڑ کے ای نکلے گی اتے کھیاں دا باہر و بہار چنگا نہیں
ہوندا۔

کسے ڈیرے جائیے تھہ پے مٹھ نال، مجلس وچ
بہہ کے گل کرئیے ٹھک نال۔

معنی: مٹھ نال: تھے نوں پھن لکیاں مٹھ وچ دے کے ☆
ٹھک: اصول۔

بس مالک ای کردا اے اتے کوئی بندہ کسید اگھہ وگاڑ سوار
نہیں سکدا بس رب دی نظر سوتی ہونی چاہیدی اے۔
کوئی نبی اپنے وطنیاں نوں منظور نہیں ہوندا۔
معنی: وطنیاں: وطن والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے نے ایس
جگ تے چتے وی نبی گھلائے نیں اوہناں دی وچ کے مخالفت
اوہناں دے قبیلے نے ای کیتی اے اتے ہائیں مائیں
اوسدی پیغمبری نوں کسے اپنے نے گھٹ ای نیا اے۔

کدی چاچے دیاں کدی بابے دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شریکے وچ وسدیاں
کدی اک بندہ دوجے نال شریکا گھدا اے اتے فیر کدے
دوجے دی بدلہ لین دی واری وی آجاندی اے۔

کدی لگدوی دی بانگ وی روا ہوئی اے۔

معنی: بانگ: اذان ☆ روا ہوئی: جائز منی گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم بس اوس بندے
دے ہتھوں ای پھبدا اے جو اوس کم دے قابل ہووے اتے
جے نا اہل بندہ اوہ کم کرن دا ارادہ کر لوے تاں اوہ اوس نوں
کرنہیں سکے گا اتے جگ کولوں جگتاں کراوے گا۔

کراہے نہیائے راہے نہ نہیائے۔

معنی: کراہے: راہ توں ہٹ کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے سفر وچ

گئے داسوگ ہرکھ۔ فقیر ہر حال وچ خوش رہندا اے۔
 گہاڑی ٹوں میان نہیں پہاڑی ٹوں ایمان نہیں
 معنی: گہاڑی: کلہاڑی ☆ میان: نیام ☆ پہاڑی: پہاڑی
 لوک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو یں گہاڑی ٹوں کسے
 نیام وچ نہیں پایا جاسکدا انج ای پہاڑی لوک ہوندے نیں
 جیہناں دے ایمان بارے بندہ پک نال گجھ نہیں آکھ سکدا۔
 کوئی نہیں چکھد اتیرے مُنہ وچ کئے دند نیں۔
 معنی: مُنہ وچ دند ہون: عُمر دا پتہ لان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوک
 اگلے دی عُمر پاروں اگلے دی سیانف جاں گیان دا حساب
 نہیں لاندے سگوں اوسدی دولت اتے اختیار پاروں
 اوسدی عزت کردے نیں۔

کہانی جیہی جھوٹھی نہیں گل جیہی مٹھی نہیں۔
 معنی: جیہی: ورگی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عام سنائیاں جان
 والیاں کہانیاں من گھڑت ای ہوندیاں نیں اتے اگلے
 بندے دے مونہہ چوں نکلدی نو یں گل ہر بندے داسنن
 ٹوں جی کردا اے۔

کہن نال ای اڑی ودھدی اے۔
 معنی: اڑی: ضد۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کسے
 مجلس دے وچ جا کے بہوے تاں اوس ٹوں اوس مجلس دے
 ادب اداب دا خاص خیال رکھنا چاہیدا اے اتے جے اتھے
 گل کرنی پوے تاں گل وی اصول نال ای کرنی چاہیدی
 اے ایویں پختو نہیں ریہرنا چاہیدا۔

لکھ نہ رہے تے لکھ رہندے نیں۔

معنی: لکھ نہ رہن: گجھ نہ رہن ☆ لکھ رہن: عزت بچن۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کسے حق
 سچ دی والے پند اے تاں اوس ٹوں بڑے بڑے نقصان
 جبرنے پندے نیں اتے جدوں صدق دے دتیاں تے پورا
 اتر جاوے تاں ای رب سچا اوس تے رحمت دی چھاں کر
 دیندا اے۔

کمیاں ٹوں اُچال دیو نہیں آپ چل جاؤ۔
 معنی: اُچال: چلدا کرنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی وسیب وچ جو بندہ
 وی اگلے دے سلوک توں تنگ ہووے اوس توں پختہ چھڈا
 لینی چاہیدی اے۔ جے اوہ پختہ نہ چھڈے تاں اوس توں
 کنار کر لینا چاہیدا اے۔

کوئی مرے کوئی جیوے ستھرا گھول پتا سے پیوے
 معنی: جیوے: زندہ رہوے ☆ ستھرا: اک نامی شاعر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیر اودوں بن دا اے
 جدوں اوسنوں نہ کسے جے دا چا ہووے اتے نہ ای کسے مر

بیجن داویلا مک گیا اے اتے ٹھنڈا ترن والی اے۔
 کھسرے کیہ راہ ڈکدے۔
 معنی: کھسرے: نامزد منٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے مرددا مقابلہ وی
 کوئی مردای کردا اے اوس تھاں تے ای مرداں دی بہادری
 دا پتہ لگدا اے اوس تھاں ویں کھسرے تاں کدی کسے دی راہ
 نہیں ڈک سکدے۔

کھلوتا پانی وی تڑک جاند اے۔
 معنی: کھلوتا: اک تھاں کھلو گیا، رُکیا ہو یا ☆ تڑک جاند:
 بوچھڑ جاند اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پانی وی وگدا ای
 رہوے تاں پاک صاف رہندا اے پر جدوں اوہ وگنوں
 رہ جاوے اوہ پانی بو مار جاند اے اتے کسے دا دل اوس
 نوں موندہ وچ پان نوں نہیں کردا۔

کھوتا کیہ جانے انگوری باغ دی قدر۔
 معنی: کھوتا: گدھا ☆ انگوری باغ: انگور دا باغ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تا اہل لوکاں نوں اہل
 لوکاں دی کوئی قدر نہیں ہوندی اتے جے اوہ کتے اُچ گرسی
 تے بہہ جان تاں کھوتیاں وانگ داویہا رکھدے نیں۔

کھوتا وی پانی کھنگال کے پیندا اے۔
 معنی: کھنگال کے: پانی نوں موندہ مار کے اتوں گند لانیجہ کر کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ترلا منٹ وی کوئی
 بندے دا پتر ای من دا اے۔ مورا کھاتے بد نسلا بندہ اگلے
 دے ترے سُن سُن ہور بھارا ہوندا جاند اے۔

کہن نال گل پرانی ہو جاندی اے۔
 معنی: پرانی: بیگانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی گل
 اودوں تیک ای اوسدی ہوندی ہوندی اے جدوں تاں
 اوہ کسے نوں دسد نہیں۔ موندہ چوں کدھ دین نال گل کسے
 دی ہو جاندی اے۔

کہی تے کوٹھے گئی۔
 معنی: کہی: آکھ دتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گل اودوں تیک ای
 بندے دی ہوندی اے جدوں تیک اوسدے موندہ چوں نہ
 نکلے۔ جدوں گل بندے دے موندوں نکل جاوے تاں
 اوس تے اوس دا اختیار مک جاند اے۔

کھتی آئی بُنی اُدھتی ساونی دی مند بُنی۔

معنی: کھتی: کھتیاں، تاریاں دا اک ٹھنڈا ☆ بُنی: پٹھلے
 پاسے، بُنھ وُل ☆ دُھتی: مرکز وُل ☆ ساونی: سونی دی
 فصل ☆ مند بُنی: زور ختم ہو گیا، جو بن مک گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ اسان تے تاریاں دے اگے کچھے
 ہون بارے دسیا گیا اے پئی کھتیاں جدوں چڑاکیاں
 چڑھن لگ پین تاں سمجھ لینا چاہیدا اے پئی ساونی دی فصل

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دستی گئی اے پئی بندے نُوں سدا
عقل داکم ای کرنا چاہیدا ایٹا لے صاف ستھرا رہنا چاہیدا اے
ایہ کم تاں ماڑی توں ماڑی عقل والا جانوروی کر لید اے۔
کھوتا کھوتے دا ای یار ہوندا اے۔

معنے: کھوتا: گدھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ عقلوں
فکروں اپنے جو دے بندے نال ای یاری لاند اے اتے
اوسدی یاری نہھ وی بس اوسدے نال ای سکدی
اے۔ مورا کھ نال عقل والے دی یاری کدوں جیک نہھ
سکدی اے۔

کھوتی اوڑدی رُتے پھٹ جاندی اے۔

معنے: اوڑدی رُتے: خشک سالی وِچ ☆ پھٹ جاندی:
گھڑی ہو جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے دی نسل نُوں
مینہ پین جاں نہ پین نال کوئی فرق نہیں پیندا سگوں
جیہڑے سال مینہ گھٹ پوے تاں کھوتا اوس سال راضی
رہندا اے۔

کھوتی ساون مانہہ وِچ پھکھی مردی اے۔

معنے: مانہہ: مہینہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے نُوں بارش
چنگی نہیں لگدی اتے اوسدے تیک کے ڈگن دا ڈروی
ہوندا اے اتے ایس لئی کھوتا ساون ماہ وِچ چرن وی گھٹ

ای جاندا اے۔

کھوتی رکیہ جانے زعفران دا بھاء۔

معنے: زعفران: حکمت وِچ ورتی جان والی دوائی ☆ بھاء:
قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عام ڈنگر چارن
والے لوکاں نُوں چنگے بندے جاں چنگی شے دی قدر قیمت
دا لکھ پتہ نہیں ہوندا اتے اوہ بس اپنے میعاد دی گل ای سمجھ
سکدے نیں۔

کھو جے نالوں سیانا خفتی۔

معنے: سیانا: عقل والا ☆ خفتی: ایویں ای روڈا پان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ونج و ہار دا حساب
کتاب کرن وِچ سمجھ توں کرسی کھو جے ہوندے نیں اتے
جے کوئی اوہناں توں وی سیانا ہون دا دعویٰ کردا اے تاں
اوہ اُکا ای جھوٹھ ماردا اے۔

کھوہ دی مٹی کھوہ نُوں ای لگ جاندی اے۔

معنے: کھوہ دی مٹی: پین لکیاں کھوہ وِچوں نکلی مٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدا مال دولت
ہووے اوڑک اوہ سارا اوسے دے ای کسے نہ کسے کم تے
خرچ ہو جاندا اے اتے بندہ سمجھ نہیں سکدا پئی اوہ سارا گجھ
گیا کدھرنوں۔

کیردی دی آواز عرش تاں جاندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ سبھایا گیا اے پئی کمزور ٹوں کدی
وی تنگ نہیں کرنا چاہیدا اتے کمزوری ہاہست اساناں تیکر
اپڑ جاندی اے ایس لئی ماڑے ٹوں تنگ کرن توں ڈرنا
چاہیدا اے۔

کیہدے کنئیں فرشتے نہیں پھوکدے۔

معنی: کیہدے: رُکدے ☆ پھوکدے: پھوک مار دے
'جان پاندے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے گھروں
کھاندا اے اوس وِچ اٹکھ آن اتے آکڑ وی ہوندی اے
اتے اوہ ہائیں مائیں کسے دے تھلے نہیں لگدا۔

کیہدے اڑکھ اے جیہنوں واء نہیں لگی۔

معنی: رُکھ: وڈا بوٹا ☆ واء لگن: جگ ویکھن۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
سارے لوکاں ٹوں زمانے دی ہوا لگی ہوئی ہوندی اے اتے
کسے ٹوں اکای ڈھولو ڈھکھن والا آپ مورکھ ہوند اے۔

کشمیری بے پیری نہ نمک نہ شیری۔

معنی: کشمیری: کشمیر دے وسنیک ☆ بے پیری: بے
مُرشدے ☆ شیری: مٹھا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کشمیر دے لوک
بڑے ای بے مُرشدے ہوندے نیں اتے اوہناں دا کوئی
نزی گنا نہیں ہوندا نہ ای اوہناں دی گل وِچ کوئی مٹھاس
ہوندی اے اتے نہ ای اوہناں ٹوں گل کرن دی جاچ

ہوندی اے۔

گال کڈھن توں گونگا وی بولے۔

معنی: گال کڈھن: گالی دین۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے ٹوں بُرا
بھلا آکھیا جاوے تاں اوہ بھانویں اکا آترکیوں نہ ہووے
پراوہ وی اوسدا بُرا ضرور مناوے گا اتے ہو سکے تاں جواب
دی دیوے گا۔

گانا تے رونا سبھ ٹوں آؤندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی کم اوہ ہوندے
نیں جو ہرجی لازمی کردا آیا اے تے اوستوں پناں بچدا
نہیں۔ جج گان دا کم ہرجی کردا اے بھانویں لگ کے
کرے اتے رون وی ہر آگ ٹوں آئی جاندا اے۔

گجھا ویری بُرا ہوند اے۔

معنی: گجھا: ٹھپہ ☆ ویری: دشمن۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ للکر کے
دُشمنی کردا ہووے اوس توں بچن بڑا ای سوکھا اے پر جو بندہ
اُتوں یار بنیا ہویا ہووے اتے وچوں جڑھاں وڈھدا ہووے
اوس توں بچن اوکھا کم اے۔

گدوں کیہ پچھانے انگوری باغ دی قدر۔

معنی: گدوں: کھوتا ☆ انگوری باغ: انگوراں دا باغ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نا اہل لوکاں ٹوں

معنے: جگ بھاندی: دُنیا نُون چنگی لگن والی ☆ من بھاندی:
دل نُون چنگی لگن والی۔

ویروا: اس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُون سدا گل
اوہ کرنی چاہیدی اے جو لو کائی نُون چنگی لگے اتے بندے
نُون خوراک سدا اوہ کھانی چاہیدی اے جو اوسدے دل
نُون چنگی لگدی ہووے۔

گنن اُگھر کے ای رہندا اے۔

معنے: گنن: خوبی ☆ اُگھر کے: ظاہر ہو کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کماں کاراں وِچ
پیاں جاں بندیاں وِچ رل پٹھیاں بندے دیاں خوبیاں
ساریاں لوکاں تے ظاہر ہواں جانیاں نہیں۔

گنن تے او گن ہر شے وِچ نہیں۔

معنے: او گن: برائی بدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
مالک سچے نے جتھے ہر شے وِچ گجھ نہ گجھ خوبیاں لکایاں
ہویاں نہیں انج ای اوہنے اوہناں وِچ شروی رکھیا ہویا جو
بدیاں دی ماں اے۔

گنن گناوے ٹوٹا پاوے۔

معنے: گنن گناوے: خوبیاں گنے ☆ ٹوٹا پاوے: گھانا
پاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے وِچ کوئی
گن ہووے تاں اوہ اپنے مُونہوں دسدا نہیں پھدا سگوں

آکھن لوک سیانے.....

چنگیاں چیزاں دی قدر قیمت دا کہیہ پتہ ہوندا اے اوہ تاں
گھوڑے کھوتے دی اکو جتی قدر ای کردے نہیں۔

گدے وں نُون گٹ کے گھوڑا نہیں بنایا جاسدا۔
معنے: گٹ کے: مار کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فطرت کدی تبدیل
نہیں کیتی جاسدی۔ تربیت نال کسے نُون گجھ سکھایا
سمجھایا تے جاسدا اے پر اوسدی نسل نہیں بدل سدی۔

گدے وں نہیاں و چھانہیں بنی جاندا۔

معنے: نہیاں: غُسل کریاں ☆ و چھا: گاں دا نکھرا ☆ بنی
جاندا: بنایا جاسدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے وی شے دی
نسل تے اوسدی فطرت جاندی اے اتے ایہ کدی نہیں ہو
سدا اپنی کھوتے نُون کنگی پئی کر کے گھوڑا بنالیا جاوے جاں
اوسدے گن بدل جان۔

گل کہی تے پرانی ہوئی۔

معنے: پرانی: بیگانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گل اپنی اودوں تیک
ای ہوندی اے جدوں تیک بندے دے دل وِچ ہوندی
اے جدوں اوہ گل کر دیندا اے اوہ اوسدی اپنی نہیں سگوں
پرانی ہو جاندی اے۔

گل کہیے جگ بھاندی روٹی کھائیے من بھاندی

معنی: گھڑا: پانی پان لئی مٹی دا بھانڈا۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بندہ جے قرض اُتے
 قرض ای لئی جاوے تاں اوس کم ٹوں چلان نالوں بند کر
 دین چنگا ایس لئی پئی اوہ قرض ای ساری عمر بندے داساہ
 سؤ کھانئیں ہون دیندا۔
 گھوڑا گھوڑا سال وِچ پو اوے مل۔
 معنی: گھوڑا سال: اصطبل، نخاس، مل، قیمت۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر شے دی قدر
 قیمت اوس تھاں تے پچھانی جاندی اے جتھے لوک اوس شے
 دے مند چنگ توں جانو ہون اتے وِچکی جان والی چیز دا اپنا
 تھوڑ ہووے۔
 گجروں تے کنکوں سبھ کجھ بن جاندا اے۔
 معنی: گجروں: گجرات دیاں لوکاں توں کنکوں: کنک
 توں گندم توں۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گجرات دے لوک
 وی کنکیاں ذاتاں وِچ رل جاندے نیں انج ای کنک دیاں
 کئی کھان والیاں شیواں بن جانیاں نیں۔
 گھوڑی نہیں چڑھے تے کہیہ جتے تے گئے آں۔
 معنی: جتے: برات نال۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی کم کرنا پئے
 جاوے تاں اوس بارے تھوڑا ہیست علم تاں ہونا چاہیدا اے
 ایس لئی پئی جے کم آپ نہ کیجا ہووے تاں کہے ٹوں
 آکھن لوک سیانے۔

اوہ گن اوسدے کماں وِچوں ظاہر ہونی چاہیدی اے۔ گل
 گل تے اپنی وڈیائی دس والے تھو تھے ای ہوندے نیں۔
 گن سکھ کے او گن سکھے۔
 معنی: سکھ: لہے کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے چنگے بھلے
 چنگی راہے چڑھے ہوئے اتے خوبیاں دے مالک ہون دیاں
 وی خراب راہواں ول فر پھندے نیں اتے او تھے جا کے
 چنگیائی دے تاں ٹوں کا لک ملدے رہندے نیں۔
 گو ننگے دا گرو کھٹانہ مٹھا۔

معنی: گو ننگا: جو مونہوں نہ بول سکے ☆ کھٹا: خُرش۔

ویروا: ایسا اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی دس والا
 کہے شے دے گن او گن سمجھا ای نہ سکے تاں اوس شے
 ٹوں لین لئی کون تیار ہووے گا اتے اوسدی وکری کہیہ
 ہووے گی۔

گو ننگے دی اشارت گو ننگا ای جانے۔

معنی: اشارت: اشارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قماش دے لوک
 اک دوجے دے اشارے ٹوں وی اوسے ویلے سمجھ
 لیندے نیں اتے دوجے عام بندے ٹوں اوہناں دے
 اشارے دی ماسہ سمجھ نہیں آؤندی۔

گھڑے نال گھڑا نہیں بھردا۔

کر دیاں تے ویکھیا ای ہوندا اے۔

وی چکی جاسکدی اے۔

گھوڑے منس رگ نانیہالی۔

گل دا تھڑ کیا بندہ تے ٹھنی دا تھڑ کیا باندر فیر

نہیں سنبھل دا۔

معنی: منس: بندہ ☆ رگ: صفت ☆ نانیہالی: نائکیاں والی۔

معنی: جھڑ کیا: بھلیا، اُکھڑیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دیاں عاداتاں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ بس گل نال

اے جے اوہ اپنی کیتی گل تے پہرہ دین والا ہووے تاں

اوہ بندہ اے نہیں تاں گجھ وی نہیں۔ انج ای باندر جے ٹھنی

توں اک وار تھڑک جاوے تاں اوہ تھلے ڈگ پوند اے۔

گھوڑے دیاں صفتاں وی ضرور نائکیاں تے جاندیاں نیں۔

گھوڑے نوں لت بندے نوں اشارہ۔

معنی: لت: تنگ۔

گلوں گلاں اٹھدیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ڈنگر جاں ڈنگر

معنی: گلوں: گل بات توں ☆ اٹھدیاں: ودھدیاں نیں۔

درگے بندے نوں تاں سونے نال ای سمجھایا جاسکدا اے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں بڑا ای

سوچ سمجھ کے گل کرنی چاہیدی اے۔ اسوچی گل کئی واری

چوکھا ودھان وی ودھا دھردی اے اتے لمیں پواڑے پئے

جاندے نیں۔

پریانے بندے نوں سمجھان لئی اشارہ ای بڑا ہوندا اے۔

گئی بو بودار دی رہی کھل دی کھل۔

معنی: بو: خوشبو ☆ بودار: خوشبو والا ☆ کھل: چمڑا۔

گلے مہاراں ملے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے سریرے

اتے کپڑیاں نوں چوکھے عطر پھیل لاندے نیں پر اوڑک

معنی: مہاراں: جمع مہار دی، جٹاں دی اک گوت ☆ ملے:

ملائم کہتے۔

ساریاں خوشبوواں تک جاندیاں نیں اتے چکھے زرا چمڑا ای

رہ جاند اے۔

گود گنڈھ وچ تے رُوں پَند وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جٹاں وچ مہار

گوت دے جٹاں نوں کسے پیر فقیر دی بخش اے پئی جے

کسے نوں گھنویں ہو جان تاں مہار بندے جاں زنانی

کولوں گلا ملوایا جاوے تاں بندہ ٹھیک ہو جاند اے۔

معنی: گنڈھ: پونلی ☆ رُوں: روئی ☆ پَند: گنڈھری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھاری شے دی وڈی

پَند نہیں چکی جاسکدی پر ہوئی شے دی وڈے ابھار والی پَند

گندنال گند نہیں دھوئی دا۔

معنی: دھوئی دا: صاف کری دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے برائی ٹوں
مکاوں لئی برائی دی مدد نہیں لئی جاسکدی۔ برائی ٹوں ہٹان
لئی اچھائی دی لوڑ ہوندی اے اتے ایس تے عمل کردیاں
رہنا چاہیدا اے۔

گودھامٹی پٹے گاتے سر اپنے ای سٹے گا۔

معنی: پٹے گا: کڈھے گا ☆ سٹے گا: پاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ لوک جے
کوئی کم وی کرن تاں اوسدا فائدہ نہ اوہناں ٹوں ہوندا اے
اتے نہ ای کسے ہور ٹوں سگوں اوہ اپنا ای نقصان کر
لیندے نیں۔

گھاڑو کیہ کرن جے آوے ای وگڑ جان۔

معنی: گھاڑو: گھڑن والے بنان والے ☆ آوے: مٹی
دے بھانڈے پکان والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے مٹی دے
بھانڈے پکان والی آوی ای وگڑ جاوے تاں گھمیا رکھ سوچجا
وی ہووے پر اوسدی ہتھ کلا دا لکھ مل نہیں پیندا۔

گھوٹھا پانی و ہے چچا تا، گھوٹھے دا کسے انت نہ پایا
معنی: گھوٹھا: گھوٹا، میسنا ☆ و ہے: وگے ☆ چچا تا: چچ
چاپ ☆ انت: اخیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بڑبو لے بندے ہر
تھاں روؤلا پاندے مگھر دے نیں پر میسنا بندہ کدی وی کسے
ٹوں اپنے دل دا بھیت نہیں دسدا اتے اوسدے ارادیاں
ٹوں کوئی نہیں اپڑسکدا۔

گل لگنوں بھانویں جائیے پر منہ لگنوں نہ جائیے
معنی: گل لگنوں: گلے ملن توں، مونہہ لگنوں: متھے لگنوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کسے گل
پاروں کسے بندے نالوں پچھا نہہ وی ہٹ جاوے تاں دی،
اوس ٹوں اگلے نال انج دا وگاڑ نہیں کرنا چاہیدا پئی اوہ اگلے
نال گل بات کرن جوگا وی نہ رہ جاوے۔

گیانی کاٹے گیان سے مورکھ کاٹے روہ۔

معنی: گیانی: گیان داما لک ☆ مورکھ: احمق ☆ روہ: غصہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سیانا بندہ اپنے
گراں نال ای کسے ڈکھ جاں بیماری دی کاٹ کر لیندا پر
اوسے کم ٹوں کرن لکیاں مورکھ بندہ غصے وچ آجاندا اے
اتے مرن ہا کا ہو جاندا اے۔

لاڑا ڈھائی دتاں دا بادشاہ ہوندا اے۔

معنی: ڈولہا ☆ ڈھائی: اڑھائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اگے پچھے بھانویں کوئی
اوسنوں پچھے گچھے نہ پرویاہ دے چار دن لاڑے دی وی چنگی
ٹہل سیوا ہوندی اے اتے ہر کوئی اوسنوں پچھدا اے۔

لنکا ڈھاون بھیتی۔

معنی: لنکا: بسری لنکا پر بتوں دکھن اک مُلک ☆ ڈھاون:
تباہ کرن ☆ بھیتی: رازدان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بندے نوں چاہیدا
اے پئی اوہ اپنا بھیت کسے نوں نہ دیوے جدوں اپنا بھیت
اگلے نوں دے لوے تاں اوہ بھیت اگلے دا بن جاندا اے
دس والے دا نہیں رہ جاندا۔

لج لڑنا چاہیدا اے لُج نہیں لڑنا چاہیدا اے۔
معنی: لُج: شرم ☆ لُج: بے شرمی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی لڑن لگیاں وی
اگلے نوں جیسے مہنے نہیں دیندے چاہیدے جیدے نال اگلے
دے دل وِچ اگ بیل پوے اتے اگلا گل کدی نہ بھل سکے۔

لوک پہاڑاں جیسے قد نہیں ویکھدے۔
معنی: جیسے: نال دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک کوئی شے
خریدن لگیاں اپنا نفع نقصان ویکھدے نیں اتے اوہ اگلی
شے دا قد کاٹھ ای زرا ویکھ کے نہیں بھل پیندے۔

لوہار کسے دانہ یار۔

معنی: لوہار: لوہے دا کم کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوہے دیاں شہیواں
بنان والے لوہے نال گھل گھل کے ایڈے گو سخت مزاج ہو

لاڑے دے سرتے جج دا بھرم بھاء ہوندا اے۔

معنی: سرتے: وجہ نال ☆ بھرم بھاء: شرم حیا احترام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ویاہ والے دن ہر
پاسے ساری ہچھ دس اتے عرت وقار لاڑے دے نال
پاروں ہوندی اے اتے جج وِچ اوہو ای سردار ہوندا اے۔

لت دا ترلت تے مکے دامکا۔

معنی: لت: تنگ ☆ ترلت: دی لت ☆ مکا: ہورا گھوٹنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ جیہو جیہا
سلوک اگلے نال کردا اے اوس نوں وی اوس نال اوہو جیہا
سلوک ای کبرنا چاہیدا اے تاں ای بدلہ لایا جاسکدا اے۔

لکھ ہاتھی لٹ گیا فیروی سوا لکھ دا۔

معنی: لٹ گیا: رُل گیا بیکار ہو گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اِنج دے
ہوندے نیں پئی اوہناں دا جے چوکھا نقصان وی ہو جاوے
مڑوی اوہ کسے توں نہیں لیندے اتے فیروی گل اوہناں دی
ای چلدی اے۔

لتمیں دی عقل کٹیاں وِچ ہوندی اے۔

معنی: لتمیں: لمبے بندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لمیں قد دے لوک
عقل ولوں پیدل ای ہوندے نیں اتے اوہناں وِچ عام
طور تے عقل فہم دی گھاٹ ای ہوندی اے۔

جاندے نیں پئی اوہ کسے دے سکے میت نہیں بن سکدے۔

لوہار لوہے ہار۔

معنی: ہار: واگ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا پپھہ اوسدا

جغرافیہ جاں کم کار اوس دے مزاج دی اساری کر دیندا

اے انج سخت کم کرن والے لوکاں دا سہاء وی عام طور

تے کرڑا ای ہو جاندا اے۔

لہندے ول جاؤ جاں لمیں ول بخت وٹ نہیں

سکدے

معنی: لہندے: مغرب ☆ تمیں: جنوب ☆ وٹ: بدل

سکدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کہتے وی ٹر

جاوے پر اوسدے بخت اوسدے نال نال ای جاندے

نیں اتے اوہناں دا موڑ جدوں رب موڑے اودوں ای

مُردا اے۔

لہو سولہو پانی سو پانی۔

معنی: سو: جو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پرانے لکھ چنگے وی

ہون پر اوہ اپنیاں نال کدی نہیں رل سکدے اتے اپنیاں

ورگی سانجھ کدی وی غیر لوکاں وچ نہیں ہوسکدی۔

لگدے عینہہ سولے تے ٹٹ دی دا حال کوئی نہ۔

معنی: عینہہ: اکھیاں عین سولے چنگے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے نال

پیار محبت عین لگدا اے تاں بندے ٹوں جگ دی ہو ہر کوئی

خسے بھلی ہوئی ہوندی اے پر جدوں کسے نالوں یاری ٹٹ

دی اے تاں بندے ٹوں چوکی تکلیف ہوندی اے۔

لڑاکی رن تنگ جتی بھیردا گواہنڈھ دُنیا تے ای دوزخ

معنی: لڑاکی: کپتی ☆ گواہنڈھ: نالدا گھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جے

کسے ٹوں زنانی لڑن والی مل جاوے تاں اوہ اوس لئی

ساری زندگی دا عذاب بن جاندی اے۔ انج ای سوڑی جتی

اتے بھیردے ہمسائے وی بندے لئی مُصیبت ای ہوندے

نیں۔

مار چکھے ای سوار ہوندی اے۔

معنی: مار: سزا ☆ سوار: سنوارن۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی چنگے بندے

تاں اشارے ٹوں ای سمجھ جاندے نیں پر بھیردے بندے

سوائے مہنڈ کھان توں سدھی راہے کدی نہیں چڑھدے۔

مارتے خان کولوں بیہت ڈردے نیں۔

معنی: خان: پٹھان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کجھ لوک انج دے

ہوندے نیں پئی اوہناں تے پیار پوچے دی گل اثر ای

نہیں کردی اتے اوہ بس مار کولوں ڈردے نیں جاں مُرد

آکھن لوک سیانے

چنگی کیتی کتری پاروں ویسب اندر جو عزت آدر ملدا اے
اوہ ای اوس لئی لکھ دوتتاں اتے بیہرے جو اہراں نالوں چنگا
ہوندا اے۔

مان دا پیڑ آسمان اے۔
معنی: پیڑ: اک روٹی دا گھیا ہویا آٹا ☆ آسمان: پورا سبھ گھجھ۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی عزت
نال کسے ٹوں اک روٹی دے آئے دا پیڑ ادا دے دیوے تاں
اوس لئی اوہ ای سوا لکھ ہوندا اے اتے بے عزتی پاروں ملن
والے لکھاں نالوں چنگا ہوندا اے۔

مان دا موہرا تے بے ماناں لڈو۔
معنی: موہرا: زہر ☆ بے ماناں: بے عزتی پاروں ملن والا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کتے گنیاں جے کسے
ٹوں پیار نال کوئی زہروی دے دیوے تاں اوہ اوس لڈو
جاں مٹھیا ئی نالوں چنگا ہوندا اے جیہدے پاروں بندے
ٹوں بے عزتی جرنی پوے۔

مان گیان نال ہوندا اے۔
معنی: مان: بہتاں اعتماد ☆ گیان: کم وچ پوری لیاقت۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی علم والے اتے
سیانے لوک علم دے پورے خزانے بن جان تاں جا کے
پورے اعتماد نال گل کر دے نیں اتے اپنی کیتی گل ٹوں
اپنے علم نال ثابت وی کر سکدے نیں۔

درآ چھے بندے کولوں ڈردے نیں۔
مار مگروں سوار ہو ای جان دی اے۔
معنی: سوار: سُدھار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بس یارای
ڈانگاں دے ہوندے نیں اتے اوہ بھلمانی دے بول ٹوں
کجھنوں ای آتر ہوندے نیں اوہ ٹھیک ای بس مار نال
ہوندے نیں۔

مار نہ گٹ اندر چا گھٹ۔
معنی: گٹ: مار کٹائی ☆ گھٹ: قابو کر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے بھیزے اتے
کہدھے بندے ٹوں مارن اوسدا علاج نہیں سگوں اوسنوں
کتے وُلا رتے اندر ڈک دینا چاہیدا اے تے وُنی سزا دینی
چاہیدی اے۔

مان دا پان وی بوہت ہوندا اے۔
معنی: مان: بہتاں ☆ پان: عزت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اپنی
طاقت جاں علم تے جو مان ہماں ہوندا اے اوس پاروں
اوس ٹوں ملن والی عزت ای اوس لئی کافی ہوندی اے۔

مان دا پان وی بیہرے مُلا ہوندا اے۔
معنی: بیہرے: مُلا: بیہرے دے مُل دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اپنی

ماہ ای ماہ نہیں تے اگلے ماہ۔

معنی: ماہ ای ماہ: مانگھ دامہینہ۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی انباں ٹوں جے پور
اوس دے متھے ویلے تے نہ پوے تاں مُرا گلے سال تے
جا گل پیندی اے اتے پورا سال اڈیک کرنی پیندی اے۔

مارن گیا تاں مر رہیا مارن مول نہ جا۔

معنی: مر رہیا: مر کے اوتھے رہ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی جو وی اپنی نیتوں
کسے ٹوں مارن لئی جاندا اے کئی وارا گلے دے ہتھوں آپوں
ای ماریا جاندا اے۔ ایس لئی کسے ٹوں مار دین دے
ارادے تے کدی وی گھروں پیر نہیں پُٹنا چاہیدا۔

ماڑا اڑے تاں اک وانگ ہو جاندا اے۔

معنی: اڑے: ویہر جاوے ☆ اک: اک کوڑی یوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ گٹڑے
دے سامنے گھٹ ای ویہر دا اے پر جے کدھرے اوہ ویہر
کھلووے تاں فیر بھانویں گا نا لہہ جاوے اوہ کدی پچھانہ
نہیں ہندا۔

ماں بھین ہنیرے وِج وی نظر آ جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنی ماں بھین
ٹوں پچھان لیندا اے بھانویں اوہ کتے ہنیرے وِج ای
کیوں نہ کھلوتیاں ہو یاں ہون۔

ماں دی بد دُعا تے دُشمن دا وار اکوجیہا ہوندا اے۔

معنی: وار: پہلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی کسے دی ماں ہائیں
مائیں تاں اپنی اولادوں بد دُعا دیندی نہیں پر جے اولاد اکا
ای ای بخیل اتے چا بھو رڑکی ہو جاوے تاں ماں دی دُعا
دُشمن دے وار وانگر لگدی اے۔

ماں ہلکی ہو جاوے تاں پُتراں دا کھلا نہیں کھانندی

معنی: ہلکی: باولی ☆ کھلا: کلچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی ماں ٹوں اپنی اولاد
نال اینا پیار ہوندا اے پئی جے کتے ماں باولی وی ہو جاوے
تاں وی اوہ اپنے پُتراں تے وار نہیں کردی۔

مت کھوتے کولوں وی سکھ لینی چاہیدی اے۔

معنی: مت: عقل دی گل۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی چنگی گل جے کوئی پینا
بندہ وی دے تاں گھٹ کے پلے بنھ لینی چاہیدی اے۔
اوس ویلے ایہ نہیں دیکھنا چاہیدا پئی گل کرن والا کون اے
دیکھن والی گل ایہ ہوندی اے پئی گل کیہو جیہی اے۔

مارن والا ڈھگا بھتا وگدا اے۔

معنی: ڈھگا: بیل ☆ وگدا: ہل وِج کم کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی جو ڈھگا مارن والا
ہووے اوہ بڑی ای اٹکھ آن والا ہوندا اے اتے اوہ وگدیاں کدی

اپنے سبھاؤں مٹھا رکھن والا ہووے گا مالک سچا اوسدے
مقدر چنگے کردیوے گا اتے ہر کوئی اوسدی عزت کرے گا
اتے عزت توں وڈی دولت کوئی نہیں۔

مٹھے نال مرے تاں زہر کیوں دیئے۔
معنی: مٹھے: مٹھی شے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ محبت نال
کیل وچ آسکدا ہووے اوس توں قابو کرن لئی ہو رکوئی جیلہ
ورتن دی کوئی لوڑ نہیں ہوندی اتے اوس کولوں پیار نال ای کم
لیندیاں رہنا چاہیدا اے۔

متر اوہ جو بنی ویلے کم آوے۔

معنی: متر: بلی ☆ بنی ویلا: اوکھا ویلا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج ای ہر
ویلے یاریاں بھان دیاں گلاں کردے رہندے نیں پر
اصل یارا وہ ای ہوندا اے جو اوکھے ویلے کسے یاردی آپوں
جا کے مدد کرے۔

مچھی مول نہ ہوندی مچھی بھانویں شوہ دریاوے نہاتی
معنی: مول: ہلگل ☆ مچھی: چنگی ☆ بھانویں: خواہ ☆ شوہ
دریاوے: ڈونگھے دریا وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مچھی بھانویں دریا
وچ جمدی پلدی اے پر اوسدی اوس پانی وچ رہ کے وی
اچھا بن کدی نہیں گواچدی اتے اوس چوں اچھا بن آؤندی
ای رہندی اے۔

پہلی وچ ہند نہیں اتے اوہ اپنے کم داموہری ہوندا اے۔
مت کھوتے کولوں وی لے لینی چاہیدی اے۔
معنی: مت: سیانف۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عقل دی گل کوئی
مورکھ وی بے دسد اہووے تاں اوسنوں سن کے پلے بنھ
لینا چاہیدا اے اتے اوہیو گل کدی نہ کدی کم دیندی اے۔

متھا ٹیکے زیویں تے ولی اڈے آسمان۔

معنی: متھا ٹیکے: سجدہ دیوے ☆ اڈے: اُڑدلا بھرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ سچے دلوں
رب سچے دی درگا ہے بسٹ دیندا اے رب اوسنوں اپنا
دوست بنا لیندا اے اتے اوس اتے معرفت دے سارے
راز کھول دیندا اے۔

مٹھا بول تے کیہ لگدا ای مول۔

معنی: مول: مثل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں چاہیدا
اے پئی اوہ ہر اک نال مٹھے سبھاؤں وچ گل کرے انج لوکائی
وچ آپسی پیار و دھدا اے اتے ایس کم تے کوئی پسہ دھیلہ
وی نہیں لگدا۔

مٹھا بول تے موتی رول۔

رول: اکٹھے کرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ وی مت دتی گئی اے پئی جو بندہ

مچھی نُون اپنے کندے نہیں چُھدے۔

معنی: چُھدے: تکلیف دیندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ویلی اتے عیسی بندے

نُون اپنے عیب کدی نظر نہیں آؤندے اوہ بس بیگانے لوکاں
دے عیب ثواب دیکھن تے ای لکیر ہندا اے۔

مچھی نُون مچھی کھا جاندی اے پر مچھیرا دُونہاں

نُون کھا جاند اے۔

معنی: مچھیرا: مچھیاں پکڑن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر ہر

گھڑی عیسی ماڑی نُون مُونہہ پائی لگی جاندی اے اتے گھڑے
ماڑیاں نُون از لوں ای داڑھدے لگے آئے نیں۔

میراٹی جے روو تال وی کسے تال وِچ روو امیراٹی

روندا وی سُر تال وِچ اے۔

معنی: تال: گان دی سُر دا طریقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے وی کم نُون چنگا

جانن والا جدوں وی کوئی کم کرے گا تال اوسدے کم وچوں
اوسدے کم دی کاریگری ضرور نظر آوے گی۔

مرددا بولیا تے فجر دا گجیا بیکار نہ جائے۔

معنی: بولیا: کیتی ہوئی گل ☆ گجیا: بدل دا اگر جن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرد جو گل مُونہہ چوں

کڈھ دا اے اوس نُون پوری کر کے چھڈا اے انج جے سویر

ویلے بدل گجے تاں سمجھ لو پئی بارش ضرور ہووے گی۔

مترکی دی مار نہ خبر نہ سار۔

معنی: مترکی: سوتیلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سوتیلی ماں اپنی

سوتیلی اولاد نال کدی وی چنگا سلوک نہیں کردی اتے اوہ
اوہناں نُون ہر ویلے گجھیاں سٹاں لاندی رہندی اے پئی

ہوندے چارے کسے نُون پتا وی نہ چلے۔

مرددا کیہ اے اک جتی لاہی دوجی پالئی۔

معنی: جتی: جوتا ☆ لاہی: اتاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نر شاہی وسیب اندر

مرد دی سرداری ای ہر تھاں پردھان ہوندی اے اتے
عورت اوس لئی پیردی جتی توں ودھ نہیں جیہوں مرضی اوہ پا

لوے جاں لاہ دیوے۔

مرددا نال مردنالوں ودھ ہوندا اے۔

معنی: مرد: پورا انسان ☆ ودھ: چوکھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرد دے نال داڑعب

اوسدی ذات نالوں ودھ ہوندا اے اتے مرد جتھے پورے
ارادے نال کھلو جاوے اتھوں کدی چکھا نہ نہیں ہندا۔

مرددا نہاوں تے عورت دا کھاوں اکو جیہا۔

معنی: نہاوں: نہان، غسل کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرد جدوں نہاوں

معنی: مٹھا: مٹھی چیز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے جے کوئی بندہ پیار والی گل کیتیاں داس ہو جاوے تاں اوس ٹوں دا بہ مارن دی کہیہ لوڑاے۔ بندیاں لئی تاں سہیت ای بڑی ہوندی اے سوٹے تاں لوک سنڈھیاں لئی ورتدے نیں۔

مچھی کیہڑے ویلے پانی پیندی اے۔
معنی: کیہڑے ویلے: کس ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کھان پین والیاں شہواں وچ ای ہر ویلے رہوے تاں اوہ تے فردا بھر دا وی کھاندا پیندا رہندا اے اوس ٹوں کیہڑا بھلکن ہوڑن والا ہوندا اے۔

مڈھ دی کوپتی تے تاں بھولی۔

معنی: مڈھ: شروع توں ☆ کوپتی: لڑاکی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ہوندے تاں جن لاتوں لے کے بڑے ای کوپتے نیں پر اوہناں اپنا ناں انج دارکھیا ہوندا اے پئی اوہ ال داناں کو کو نہیں جان دے ہوندے۔

مرد مرے ناں ٹوں نامرد مرے ناں ٹوں۔

معنی: نامرد: جس وچ مرداں والے گن نہ ہوں ☆ ناں: عزت ورج۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی راٹھ مرد ہر ویلے ایس پینڈے پیا رہندا اے پئی لوک اوسنوں چنگے ناں آکھن لوک سیا نے

لگے تاں کناں ڈھائیے پھٹ کر دا اے انج جدوں زنانی روٹی کھان لگے تاں اوہ وی چار منٹ نہیں لاندی اتے روٹی مٹکا کے پرانہہ دھردی اے۔

مرد دا دکھایا نہیں لیا ندا کھانا چاہیدا اے۔

معنی: مرد دا دکھایا: خاوند جو دکھاوا کرے ☆ لیا ندا: کمائی کیتی۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی خاوند جیکر وہیلا بہہ کے اپنیاں صفتاں کر دا رہوے تاں چنگا نہیں ہوندا سگوں خاوند اوہ چنگا ہوندا اے جو ہتھیں کمائی کر کے لیا وندا ہووے۔

مرد دی گل تے گڈی دا پھیہ اگے ٹوں جانڈے نیں
معنی: گل: کیتا بچن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مرد دی اوہ ہوندا اے جو گل دا پورا ہووے اتے اوہ گل کر کے کدی نہ مگر دا ہووے انج گڈی دا پھیہ وی سدا گیرے ای جاندا اے تاں ای پینڈا مٹکا دا اے۔

مٹھرا بول تے کیہ لگدا ای مول۔

معنی: مٹھرا: مٹھا ☆ مول: قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مٹھی بولی نال بندہ ویریاں ٹوں وی میت کر لیندا اے اتے مٹھا بولن نال بندے دا گجھ خرچ وی نہیں ہوندا بس ذرا زبان ای ہلانی پیندی اے اتے زمانہ مگر مگر فریا بھر دا اے۔

مٹھے نال مرے تاں زہر کیوں دیئے۔

پاروں یاد رکھن اتے بھیردے لوک ہر ویلے روٹی لہدے
 مہر دے نیں۔
 مرداں دیاں دُور بلائیں۔
 معنی: بلائیں: بلاواں مُشکلاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ راٹھ مرداں دی شان اِنج دی گئی
 اے پئی اوہناں دی راہ وچ لکھاں اڑیکے وی آجان پر اوہ
 کدی ہمت نہیں ہاردے سگوں ثابت قدم ہو کے اگے
 ودھدے رہندے نیں۔
 مردی چھاتی تے پالاتے کتے دی بو تھی ئوں پالا۔
 معنی: بو تھی: مُونہ۔
 دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ٹھنڈ بندے ئوں
 جدوں وی لگدی اے اوسدی چھاتی توں ای لگدی اے
 اتے کتے ئوں جدوں وی پالا لگدا اے اوس دے مُونہ
 تھانیں لگدا اے۔

مرداں دا گھر بیٹھنا تِن چیزاں دی ہار بُدھ گھئے
 دھن گھئے، کیہانہ مئے نار۔
 معنی: بُدھ: عقل ☆ دھن: مال دولت ☆ نار: زنانی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ئوں کم کار
 وچ جاں بندیاں وچ بہہ کے ای دیہاڑی لنگھانی چاہیدی
 اے۔ جے اوہ زنانی نال بیہوی پاواپا کے گھر وچ ای بہہ
 رہوے گا تاں اوسدی عقل گھٹ جاوے گی؛ مال؛ دولت
 دی گھٹ جاوے گا اتے زنانی توں اوسدا رُعب مُک
 جاوے گا۔

مرداں ئوں ہمت نہیں ہارنی چاہیدی۔
 دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی زندگی وچ
 بھانویں لکھ اوکھتاں وی آجان پر مردئوں اپنے اصول تے
 سدا ثابت قدم رہنا چاہیدا اے ایس نال ای اوسدا ناں
 نکل دا اے۔

مرداں ئوں ہمت ہارنا مہنا ایں۔
 معنی: مہنا: الزام؛ طعنہ۔
 مُشک یعنی ایں جاں باغ ڈھانا اے۔
 معنی: مُشک یعنی: خوشبو سَنگھنی ☆ ڈھانا: بر باد کرنا۔

معنی: من مانی: دل دیاں مرضیاں ☆ گھر جانی: گھر والے
ای جرسکدے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہر گل وچ
اپنی مرضی کرن تے لگا ہووے اوس دی گل گھر والے تاں
مجبوری پاروں جرنیندے نیں پر باہروں کوئی اوسدی گل
اڈکھی ای جردا اے۔

مندادو جے نوں مند انہیں کہندا۔
معنی: مندا: بھیڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بُرا بندہ کدی وی
دسورے بھیڑ کر توجھے نوں بُرا نہیں آکھدا سگوں اوس نال
یاری گنڈھ کے رکھدا اے ایس لئی پئی اک قماش دے لوک
سدا اڈو جے دے سگھی ہوندے نیں۔

منداکرن سوکھالا اے۔
معنی: مندا: بُرا ☆ سوکھالا: سوکھا آسان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نال بھلائی
کرن چوکھا اڈکھا کم اے اتے اوس لئی کھجلی وی کرنی
پہندی اے پر کسے دی بُرائی کرن چوکھا ای سوکھا کم اے۔

مندی خبر جھبڈے اپڑدی اے۔
معنی: مندی: بھیڑی ☆ جھبڈے: جھپتی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگی گل تاں ہو
سکدا اے کھلرن لکھیاں چوکھا چرلا دیوے پر بھیڑی گل جنگل
دی اگ وانگ گھڑی کوہ کردی ہوئی کھلر جاندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں اپنے کم
نال کم رکھنا چاہیدا اے اتے اپنا فائدہ لئیں لکھیاں فائدہ والی
تھاں چوں بوٹا ای دُٹ دین والی سوچ نہیں دھارنی چاہیدی۔
کے گیاں گل منکدی ناہیں جے منوں نہ گل مکائیے
معنی: منکدی: نیرودی ☆ منوں: دلوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کے جا کے بندہ حج
کر کے پرت کے انج پاک ہو جاندا اے جو یں ماں دے
پٹوں جھیا سجر ابال پر اوہ جے اپنے دلوں کوڑھ نہ کڈھے تاں
حج اوسدا گجھ نہیں سوار سکدا۔

ملاحدا لنگوٹا ای بھجدا اے۔

معنی: لنگوٹا: لک دا کپڑا صافہ ☆ بھجدا اے: زگھا ہوندا اے۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ساریاں دا
چوکھا نقصان ہو جاوے تاں غریب دا ایٹا نقصان نہیں ہوندا
ایس لئی پئی اوس کول مال دولت ای گھٹ ہوندی اے۔

مُلک ماہی داوٹے کوئی رووے تے کوئی ہتے۔
معنی: ماہی: بجن، معشوق۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے دی
ایس دُنیا اندر ہر ویلے اک پاسے وین سیاپے ہون لگے
ہوندے نیں اتے دو جے پاسے لوک شادیاں تے خوشیاں
کرن لگے ہوندے نیں۔

من مانی تے گھر جانی۔

مُنڈیاں دے کہیاں مُلاں تھوڑا امر چلیا اے۔

معنی: مُنڈیاں: بالوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُدے بندے دے
چاہن نال کدی کسے دانقصان نہیں ہوندا اتے جدوں جیک
ربوں کسے دی ہری نہ ہووے اودوں جیک کوئی کسے دا گجھ
نہیں وگاڑ سکدا۔

مٹگنی نہ مٹگنی، کڈی داویاہ۔

معنی: مٹگنی: کڑوی مُنڈے دارشتہ طے کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے
چا تر ہوندے نیں پئی اوہ ویاہ ویلے وی اپنی مُٹھ گھٹ کے
رکھدے نیں اتے دوانی خرچ کر کے راضی نہیں ہوندے۔

موری وِچ اٹ سٹوگے تاں چھھاں ای پین گکیاں
معنی: سٹوگے: وگاؤ گے ☆ چھھاں: پانی دے قطرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کہینے بندے کولوں
ولا کے لگھ جانا چاہیدا اے اتے جے بندہ کہینے بندے ٹوں
جان کے چھیڑ بہوے گا تاں اوس توں جان بچانی اوکھی ہو
جاوے گی۔

موزے دا پھٹ، کیہ جانے جٹ۔

معنی: موزے دا پھٹ: جراب دا خراب ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
نے کوئی شے دیکھی ای نہ ہووے اوہ اوسدے مند چنگ

بارے کیہ گل دس سکدا اے۔

موزے دا گھاہ رانی جانے جاں راء۔

معنی: گھاہ: زخم ☆ راء: راؤ راجپوت نسل دا بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگے کپڑے دی
پچھان اوہناں لوکاں ٹوں ای ہوندی اے جو اوس ٹوں لے
کے پاندے ہنڈا ندے رہندے نیں عام ماڑے بندے
ٹوں اوس دی کیہ سار ہو سکدا اے۔

مُنہ بولے تے ہتھ تولے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دھڑوائی جدوں کوئی
بول تولن لگے تاں اوس ٹوں نوں دڑو پیاں جاں دھارناں
دی کلتی اُچی آواز وِچ سانی چاہیدی اے تاں جو اوس ٹوں
تول دی کلتی وِچ بھلیکھانہ لگ جاوے۔

مُونہہ بھیردا ہووے تے گل چنگی کرنی چاہیدی اے
معنی: بھیردا: بُرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی جے
شکل ای ربوں بھیردی ہووے تاں اوس ٹوں گل تاں چنگی
کرنی چاہیدی اے تاں جو اوس دی گل پاروں ای اوسدا وقار
بن سکے۔

مُونہہ دا گرا نہہ تے نہیں۔

معنی: گرا نہہ: بُرکی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم کرن وِچ گجھ نہ

کر کے بہرہ مندے نیں پر اوہ اشاریاں اشاریاں وِچ ای
اگلے ٹوں ساڑھو ک کے سواہ کر دیندے نیں۔

مُونہوں نکلھی تڑت پرائی۔

معنی: تڑت: او سے ویلے تڑ پرائی: بیگانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں گل کرن
لکیاں سوچ سمجھ کے گل کرنی چاہیدی اے ایس لئی پئی گل
مُونہہ چوں نکل کے او سے ویلے اگلے سُنن والے دی ہو
جاندی اے۔

مُہانے دی لنگوٹی ای بھجدی اے۔

معنی: مُہانے: ملاح بیڑی وان تڑ بھجدی: گلی ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے وی انہونی
دے واپرن ویلے ماڑے دان نقصان وی اوس دی اوقات
مُو جب ای ہوندا اے۔

مہر جو چارے را کھا کھیہ کرے۔

معنی: چارے: چرائے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت وتی گئی اے پئی جدوں گھر دا
مالک آپ ای سارے کم آپ کر لیندا ہووے تاں مُر
رکھوالی کرن والے جوگا کم تاں رہ ای نہیں جاندا اتے کسے
نقصان پاروں اوہ وچارا کروی کھیہ سکدا اے۔

میرے مُونہہ وِچ سواہ۔

معنی: سواہ: خاک۔

گجھ اوکھت ضرور ہوندی اے۔ ہر کم انج ای نہیں ہوندا
چو یں کوئی بندہ مُونہہ وِچ روٹی دی بُر کی بھن کے پالوے۔

مُونہوں منگی مراد نہیں لہدی۔

معنی: مُونہوں: اپنے مُونہہ چوں تڑ مراد: عطا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ ضروری نہیں پئی
بندہ جو گجھ اپنے مُونہہ چوں منگے اوہ ای اوسنوں مل
جاوے اوس توں گھٹ ودھ وی مل سکدا اے۔

مُونہہ ویکھ کے بیڑا چھتر ویکھ کے پیڑا۔

معنی: بیڑا: سواری تڑ پیڑا: مکھن دا پنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک بندے ٹوں ویکھ
کے ای اوسدی عزت آدر کردے نیں اتے اگلے توں ڈردیاں
ماریاں ای اوس ٹوں کھواندے پیا ندے رہندے نیں۔

مُونہہ ویکھ کے ای چھیڑ ماری جاندی اے۔

معنی: چھیڑ مارن: تھپڑ مارن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اگلے دی حثیت ویکھ
کے ای لوک اگلے دی عزت کردے نیں جاں اوس دے
روٹی نگر دی فکر کردے نیں۔

مُونہوں بولو جاں بسر نال کھیڈ و مُونہوں بولے نہ
بسر نال کھیڈے۔

معنی: مُونہوں: مُونہہ چوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک چپ چان

اے۔ مڑ بندہ سدھی راہے پئے جاندا اے۔

مرزا موڑی نال ای من دا اے۔

معنی: موڑی: پھسایاں اڈکھا کیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیرا بندہ ہائیں

مائیں قابو نہیں آؤندا۔ اوہنوں اڈکھیاں کیتا جاوے تاں ای

اوہ قابو آؤندا اے اتے تاں ای کم دیندا اے۔

ملاح دی تھی سدا ای سکی۔

معنی: تھی: نکاتھہ سدا سکی: خشک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ملاح ہر ویلے پانی

وچ رہندا اے پر اوں کول اپنے تھے دا پانی بدلان دی

وسیل نہیں ہوندی جاں اوہ آہلک پاروں ایہ کرنہیں سکدا۔

مؤنہہ تے آئی گل نہیں رُکدی۔

معنی: رُکدی: روکی جاندى۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں گل زبان

تے آجاوے تاں پئے ہتے لوک اوہ کرای دیندے نہیں اتے

سچ کسے نہ کسے بہانے مؤنہہ چوں نکل ای جاندا اے۔

موڑی ئوں نماز چھڈ کے مار دینا چاہیدا اے۔

معنی: نماز چھڈ کے: نماز توڑ کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیرے اتے

خطرناک بندے وسیب لئی ایڈے نقصان دین والے

ہوندے نہیں پئی جے بندہ نماز پڑھدا ہووے اتے موڑی

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوکاں ئوں اوہ

گل کرنی پئے جاندى اے جو اوہ نہیں کرنا چاہندے نہیں

اتے اوس ویلے اوہ پہلوں آکھ لیندے نہیں پئی ساڈے منہ

وچ سواہ پوے جے ایہ گل کرنی چاہندے ساں تے۔

معناطے پین تاں جانے اتوں کبھی پچھانیے۔

معنی: معناطے پین: واہ پوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اگلے بندے دے

کھرے کھوٹے ہون دا حساب لانا ہووے تاں او دوں لگدا

اے جدوں اوس نال کوئی کم پوے۔ دُور بہہ کے کسے دے

ویہار دا پتہ نہیں لگ سکدا۔

منافق خُدا دا چور۔

معنی: منافق: اندروں ہورتے باہروں ہور۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی منافق ئوں رب بڑا

ای بُرا سمجھدا اے۔ اوس نے قرآن وچ دسیا اے پئی اوہ

کافر ئوں تاں بخش سکدا اے ایس لئی پئی اوہ متر کے من توں

نابر اے پر اوہ منافق ئوں کدی نہیں بخشے گا ایس لئی پئی

منافق لگ کے وار کردا اے۔

مروے مناں مروے مرے من تے وے گھر وے

معنی: مروے: مر جا سناں: نفسا سناں وے: آباد ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے اپنی ہمت

نال اپنے نفس ئوں مار لوے تاں اوسدے دل وچ مالک

سوہنے دا واس ہو جاندا اے اتے گھر والا گھر آن وڑدا

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کسے ہور
ٹوں کجھ دان نہیں کر سکد اتاں اوسنوں لوکاں نال مٹھا بول
کے اوہناں دا دل چتتا چاہیدا اے۔ ایس نال وی اوہ اپنے
رب ٹوں راضی کر سکد اے۔

مجھ سو دے سو اہل گودے گودے۔

معنی: سو سون ہن گود بھل دا ہٹھلا حصہ جو زمین وچ ہوندا اے۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مجھ بارے وی کوئی پکا
فیصلہ نہیں کیجتا جاسکد اپنی ایہہ گلے سونے ددھ چنگا دیوے
گی انج ای ہل داوگن وی چنگے گود پاروں ای ہوندا اے۔ جے
گود چنگا ہووے تاں ای ہل وی چنگا کم کردی اے۔

نانک اگے سو ملے جو کھٹے کھائے۔

معنی: اگے: اگلے جہان ☆ سو: اوہ ☆ کھٹے کھائے: کمائی
کر کے کھائے۔

دیروا: حضرت نانک شاہ فقیر ہوراں اپنے ایس اکھان
رنگے شعری مصرعے وچ دسیا اے پئی اگلے جہان او سے
دی عزت ہووے گی جو ایس جگ اندر اپنی حلال دی کمائی
کر کے کمائے کھائے گا۔

نانک دُکھیا سبھ سنسار سو پوسکھی جیہدا ناں کرتار
معنی: سنسار: اک خطرناک جانور دُنیا ☆ سو پو: اوہیہو ☆
کرتار: کرنہار مالک۔

دیروا: دیروا: حضرت نانک شاہ فقیر ہوراں اپنے ایس
اکھان رنگے شعری مصرعے وچ دسیا اے پئی ایس جگ دا
آکھن لوک سیانے

دس پوے تاں نماز توڑ کے وی اوسنوں مار دینا چاہیدا اے۔
مولی پٹیاں ٹویا ای نکلد اے۔

معنی: پٹیاں: زمین وچوں کڈھیاں ☆ ٹویا: ڈونگھی تھان۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک خاندان وچ جے
کوئی جھگڑا فساد ودھ جاوے تاں اوس خاندان دا نقصان ای
ہوندا اے اتے اوہ سارا خاندان لوکاں لئی مویہ بن جاندا اے۔
مونیہ توں نکلی گل پا دیوے تر تھل۔

معنی: تر تھل: تر تھلی ہیجان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی گل ای
اوسنوں عبرت دواندی اے اتے گل پاروں ای بندہ اپنی لاہ
پہاہ کرا لیددا اے۔ ایس لئی گل ٹوں عام جیہی شے نہیں سمجھنا
چاہیدا۔

ماردے دا ہتھ پھڑلئی دا اے پر بولدے دی زبان
نہیں پھڑی جاندی۔

معنی: پھڑلئی دا: قابو کر لیا جاندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کسے ٹوں مارن
لکھا ہووے تاں اوسدا ہتھ تاں پھڑ کے اوس نوں لڑنوں ڈکھا
جاسکد اے پر جو اپنی زبان توں گند مند کدھی جاوے اوس
ٹوں ڈکن اڈکھا اے۔

مٹھرا بول تے کیہ لگدا اے مول۔

معنی: مٹھرا: مٹھا ☆ مول: مٹل۔

ہرجی ڈکھی اے اتے ایس جگ اندر بس مالک آپوں ای
سنگھی اے ہو کوئی سنگھی نہیں۔

نانک نیرواں ہو رہو چو یں نیرویں دبھو ڈے رُکھ
ڈُگ پین گے دبھ اوویں ای سبھ۔

معنی: نیرواں: بسر نیرواں کر لین ☆ دبھ: زمین چوں اُگن
والے گھاہ دی اک قسم ☆ ڈُگ پین: تھلے ڈُگن۔

ویروا: حضرت نانک شاہ فقیر ہوراں دی بانی دے ایس شعر
اندر بندے نوں نیرواں ہو کے رہن دی سکھیا دتی گئی اے
اتے مت دتی گئی اے پئی جو شے وی لف جاوے اوہ کدی
گھانا نہیں پاندی اتے آکرن والیاں شیواں ویلے دیاں
انھیریاں نال مڈھوں اکھڑ جاندیاں نیں۔

نائی اک تے دھوبی نت۔

معنی: نت: ہر وار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں چاہیدا
اے پئی اوہ وال کٹان لئی نائی تاں اکوا ای رکھے پر دھوبی
اوس نوں بدل دیاں رہنا چاہیدا اے تانجو اوسدے گھر دا
بھیتی نہ ہو سکے۔

نائی اگے سبھ وایسر نیرواں ہوندا اے۔

معنی: جگام ☆ نیرواں ہوندا: جھلدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ آکڑ خان
ہووے پر نائی کول جا کے اوس نوں اپنا سر نائی دے آکھے

موجب نیرواں کرنا ای پوند اے۔

نچے کدے لوڑے ناں واکا ویکھنارا کھے ماں۔

معنی: نچے کدے: خوشی کرے ☆ لوڑے ناں: لوڑ دی ☆
واکا: واک زبان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ہر اک نال
ہسدے کھیڈدے رہندے نیں اتے انج ہر کوئی اوہناں دی
عزت کردا اے اتے اوہناں دا دلوں احترام کردا اے۔

نادان دوست نالوں سیانا ڈُشمن چنگا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بیوقوف جن کدی نہ
کدی بندے نوں اپنی بیوقوفی پاروں پھسا ای دیندا اے
پر سیانا ڈُشمن ایس گلے چنگا ہوندا اے پئی اوہ ڈُشمنی وی کسے
چ دی ای کردا اے۔

نسدیاں نوں واہن اکو جیہا/ نسدیاں کیں واہناں
ہکا جیہاں۔

معنی: نسدیاں: نسدیاں: ٹھدے ہو یاں ☆ کیں: نوں ☆
واہن: واہناں: وگی ہوئی ہیلی ☆ ہکا جیہاں: اکو جیہاں اک
جیسا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جھاکا تاں اودوں
تیک ہوندا اے جدوں تائیں بندہ پڑ وچ نہیں نکلد اجدوں
میدان وچ نکل پوے تاں مزدور اکو جیہا ای ہوندا اے۔

نظر پتھرتے اثر کردی اے / نظر پتھر پھاڑ دیندی اے

معنی: پھاڑ دیندی: کٹ دینا۔

ٹکی دھون تے سوڑی پیشانی، اوہنوں کدی نہ
جمن جائیں۔

معنی: دھون: گردن ☆ سوڑی: تنگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے دی
گردن ٹکی ہووے اتے متھا اُچانہ ہووے اوہ ٹکی سوچ دا
مالک ہوندا اے اتے چنگا جمن کدی نہیں بن سکدا۔

بند نہ ماون کھیر۔

معنی: بند: رد ☆ ماون: رچن، سماون، میون ☆ کھیر: دُدھ
دُدھ چاول رلا کے پکی چیز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ
کسے شے نوں اک وار بند لوے تاں اوہ نوں کھان
لکیاں اوس نوں شرم آؤندی اے اوہ کوئی نہ کوئی بہانہ بنا
کے اوس توں ہتھ ہچھانہ نہ کر لیندا اے۔

نیواناں دے پانی نیوانیں ای جانداے نیں۔

معنی: نیواناں: نیویں پاسے جان والے ☆ نیوانیں: نیویں
پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اوڑک اپنے
معیار دے لوکاں وچ جارلدا اے اتے اوس نوں اتھے
جا کے ای سکھ نہیب ہوندا اے جو یں دریا وچ پانی سدا
نیویں پاسے نوں جاندا اے۔

نوے گوں دشمن جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی حاسد دی نظر اگلے
تے چوکھا اثر پاندی اے ایس لئی انج دے لوکاں کو لوں وچ
کے رہنا چاہیدا اے جو ویکھدیاں ای اگلے دی جان دے
دشمن بن جان۔

نفری وچ نخرہ کاہدا۔

معنی: نفری: نوکری ☆ نخرہ: نازاوا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کرنی ای
مزدوری ہووے مُردا اوس وچ اگلے نوں ناز نخرہ وکھان دا کہیہ
فائدہ کم تاں اتھے کرنا ای پند اے۔

خاصاں دی گل عاماں اگے سوکرے پچھتائے۔

معنی: خاصاں: اعلیٰ لوک ☆ عاماں: جمع عام دی عام لوک۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی خاص لوکاں دی گل
بھیت اندر ہوندی اے اتے اوس گل نوں بس خاص لوک
ای سمجھ سکدے نیں پر جو بندہ خاص بندیاں والی گل عام
لوکاں اگے کر دیندا اوہ اوس نوں سمجھ نہیں سکدے۔

نکا پیہہ تے گنھ گوروٹی اُتے ٹکی دو۔

معنی: پیہہ: پوس ☆ گنھ: چنگی طرح رلانا ☆ ٹکی: ٹکی
روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کم دی طریقے سلیتے
نال کیتا جاوے اوس وچ بچت ودھ آ جاندی اے اتے جے
چلاناواں کم کر کے گلوں لاه دتا جاوے تاں گھانا آؤندا اے۔

ریت اے پئی اڈکھت مگڑیاں دا کجھ نہیں وگاڑدی سگوں
سدا ماڑے ول ای آؤندی اے اتے او سے ٹوں ای
لتاڑدی اے۔

بیچ نہ چھدے بیچائی، نم نہ چھڈے کوڑائی۔
معنی: بیچ: کہینہ ☆ بیچائی: کہینگی ☆ نم: کوڑے پتراں
والا رکھ ☆ کوڑائی: کوڑ، کوڑاپن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر چیز اپنی اپنی
فطرت تے ای جاندی اے اتے اوس ٹوں لکھ بدلن دی
کوشش کیتی جاوے پر فطرت کدی نہیں بدل سگدی۔
نیکی کھوہ وچ پائی وی نہیں جاندی، بارہیں ورہیں
آن ملدی اے۔

معنی: باہیں ورہیں: بارہاں سالوں مگروں۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے نیکی کر کے
کھوہ وچ وی سٹ دیوے تاں وی اوہ کدی کدائیں بندے
ٹوں اپنا فیض دے ای جاندی اے اتے کدی وی کتھاہرا
نہیں جاندی۔

نیول سپ دمارو۔
معنی: نیول: نیولا ☆ مارو: مار دین والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نیول جھے وی سپ
ٹوں ویکھ لوے اوسنوں مارن لئی تھہ دوڑدا اے۔ نیول دی
بجٹ نال سپ دے دند کھٹے ہو جاندے نیں ایس لئی سپ

معنی: بوے بیواں گئے لُف گئے ☆ ٹوں: ٹوں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہر ویلے اگلے
ٹوں ملن لکیاں ربڑ دے باوے وانگ چوکھا ای بیواں
ہو کے ملدا ہووے اوہ وی اندروں مخلص نہیں ہوندا اتے
ایسے بندے ٹوں جن نہیں سگوں دشمن سمجھنا چاہیدا اے۔
نہ چڑھے گانہ ڈگے گا۔

معنی: چڑھے گا: سواری کرے گا ☆ ڈگے گا: تھلے جا پوے گا۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اٹھا کم ای
نہیں کردا اوس ٹوں گھانے دا کوئی ڈرتہ ہو نہیں رہندا۔ ڈگن
دا ڈرتاں اوس سوار ٹوں ہو سکدا اے جو سواری کرے گا۔

نہ گال دے تھن نہ گسایں دے بھنڈ۔
معنی: گسایں: فقیر درویش ☆ بھنڈ: بھنڈن والے، جکتاں
کر کے روزی کمان والے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گال جیڈی مرضی
مگڑی ہووے اوس دے تھن ہتھاں وچ نہیں آؤندے اینج
ای فقیر درویش لوکاں دا کسے نال شریکا نہیں ہوندا ایس لئی
اوہناں دی بھنڈنی وی کوئی نہیں کردا۔

نزلہ سدا لیتے انگ تے ای ڈگدا اے / نزلہ
ماڑے انگ اُتے ای ڈگدا اے۔

معنی: لیتے: کمزور ☆ انگ: حصے ☆ ڈگدا: پیندا۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی ایہو

نیول دا گجھ نہیں وگاڑسکا۔

نیویں نو ہے چوں لف کے لنگھ جانا چاہیدا اے۔

معنی: نو ہے: دروازے نو لف: جھٹک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کتے بندے

ٹوں لف کے اپنا کم سارنا پوے تاں سار لینا چاہیدا اے۔

ہر تھاں تے آکڑا تے تکبر کم نہیں دیندے۔ کویلے دی آکڑ

کئی وار لے کے بہہ جاندی اے۔

واجیاں نے وچ پالے کھوٹیاں نے پنڈ گالے۔

معنی: وچ: نو ہر نو کھوٹیاں: بد نیتاں۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی وا بے و جان نال ذرا

اگلے دا نو ہر بن جاندا اے اتے بد نیت لوک اپنیاں بھیز

کرتو تاں پاروں پنڈاں دے پنڈ برباد کر دیندے نیں۔

وارث رن، فقیر، تلوار، گھوڑا، چارے تھوک ایہ

کسے دے یار ناہیں۔

معنی: تھوک: چیزاں۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دی اکھان رگی ایس شعری

تک وچ دسیا گیا اے پئی عورت فقیر، تلوار اتے گھوڑا ایہ

چارے چیزاں بس اوسدیاں ای ہوندیاں نیں جیہدے

قبضے وچ ہون۔

وارث شاہ میاں پالی اوہ چنگا جیہدا وچ پھریاں ٹوں

کردا جٹ جائے۔

معنی: پالی: چروال نو جٹ: جوڑ دا اکھیاں کردا۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دی اکھان رگی ایس

شعری تک وچ دسیا گیا اے پئی ڈنگراں دا چروال اوہ ای

چنگا ہوندا اے جو اک دو بے توں دور ہوئے ڈنگراں ٹوں

اکدو بے دے نیڑے کردا لکا جاوے۔

وارث شاہ لکائیے خلق کولوں بھانویں اپنا ای گرو

کھائیے جی۔

معنی: خلق: مخلوق نو بھانویں: خواہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں اپنی

ای چیز کھادے پراوس ٹوں اوہ شے پردے وچ رہ کے کھانی

چاہیدی اے۔ اتے رب سوہنے وی قرآن پاک وچ ہر کم

پردے وچ رہ کے کرن دا حکم دتا اے۔

وارث شاہ نہ بھیت صندوق کھلے بھانویں جان دا

جنڈرا ٹٹ جائے۔

معنی: بھیت صندوق: دل دا بھیت نو جان دا جنڈرا ٹٹ

جائے: جان نکل جاوے۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دے شعر دی اکھان رگی

تک وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اپنا راز سارے جگ

کولوں لکا کے رکھنا چاہیدا اتے ایس وچ اوسدی موت وی

آجاوے تاں اوسنوں بھیت نہیں کھولھنا چاہیدا۔

واری دا وٹا، کدی مٹھا، کدی کھٹا۔

معنے: واری دا وٹا: واری لاہنی پنی ہٹا کھٹا: ٹرش۔

ویروا: ایس اکھان اندر ایس جگ جہان دی ریت بارے
دیا گیا اے پئی جگ جیوندیاں بندے ٹوں سدا اکو جیہی
موج ای نہیں رہندی سگوں دن بھر دے ای رہندے نیں۔
وگدا پانی صاف ہوندا اے۔

معنے: وگدا: چلدا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان موج دیا گیا اے پئی دریا نواں جان
نہراں موج وگدا ہویا پانی سدا صاف ہوندا اے پر جدوں
اوہ وگنوں رہ جاوے تاں اوس موج بو پیدا ہو جاندی اے
اتے اوہ وچن دے قابل نہیں رہ جاند۔

وگدیاں قلمیاں نہیں مڑدیاں۔

معنے: وگدیاں قلمیاں: قسمت دے لیکھ۔

ویروا: ایس اکھان موج دیا گیا اے پئی بندہ جتاں مرضی
چالاک ہوشیار ہووے پر اوہ قسمت دی ہارٹوں نہیں جت
سکد اتے لیکھاں موج جو کجھ لکھیا ہوندا اے اوہ سر پر ہو کے
رہندا اے۔

ولایت موج کھوتیاں دا کال نہیں / ولایت موج
کیہ کھوتے نہیں رہندے۔

معنے: ولایت: گوریاں داد ایس ہٹا کال: کمی قحط۔

ویروا: ایس اکھان موج دیا گیا اے پئی بیوقوف اتے مورکھ
لوک ہر تھاں اتے ہر ملک موج ای ہوندے نیں ضروری

نہیں پئی پڑھے لکھے دیاں موج احمق نہ رہندے ہوں۔

ولی ٹوں ولی سہان دا اے۔

معنے: سہان دا: پچھان دا۔

ویروا: ایس اکھان موج دیا گیا اے پئی اپنے قماش دے
بندے ٹوں ہر کوئی جھٹ پچھان لیندا اے اتے اوستوں اوہ
ہائیں مائیں داء وی نہیں کھاندا اتے بچ کے رہندا اے۔

ون بھدیا کاناوی آواز نہیں دیندا۔

معنے: ون بھدیا: ون دے رکھ موج اگیا ہٹا کانا: سر کنڈا۔

ویروا: ایس اکھان موج دیا گیا اے پئی جدوں بندے دے
مقدراں موج اوکھا ویلا آن جئے تاں اوسدا کوئی اوسدا
بانہہ بلی نہیں بن دا اتے سھو اوس توں اکھ ولا کے نگھ
جاندے نیں۔

ون ون دی لکڑی تلوٹھی دابی۔

معنے: تلوٹھی: تکل وٹھی زمین دی وٹڈ مگروں وسایا گیا
پنڈ ہٹا دابی: دبی گئی دفن ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان موج دیا گیا اے پئی کئی تھانواں اتے کئی
تھانواں اتے کتیاں نسلاں دے لوک اکٹھے ہو جاندے نیں
اتے اوہ اوس تھاں ٹوں پکار ہن و سیرا بنالیندے نیں۔

ون ون دی ہانڈی تھلا اکو۔

معنے: ون ون: وکھری وکھری ہٹا ہانڈی: ہٹھی دی دیکھی ہٹا
تھلا: ہٹھلا پاسا۔

ویاہی سس کیتی خواری۔

معنی: ووہی: دلہن ☆ واری: قربان ☆ خواری: پتوسہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی اپنے منڈے دی منگنی کتے کردا اے تاں اوس ویلے اوس گوی دی بن والی سس اوس گوی دا منہ بڑا ای چم دی اے۔ پر

جدوں اوہو گوی ٹونہہ بن کے گھر آ جاندی اے تاں سس اوس نال شریکا بنا کے اوس نال لڑن لگ پیندی اے۔

وچار سمجھ دی ماں ایس۔

معنی: وچار: سوچ فکر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جو کم وی کرن لگے تاں اوس تے پہلوں بنا کے سوچ وچار کر لوے تاں اوہ گھانا گھٹ ای پاند اے اتے نقصانوں بچیا رہندا اے۔

ویلا لنگھ جاند اے بندے دی گل یاد رہ جاندی اے
معنی: لنگھ: سڈر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگیاں گلاں کر لین ہاری ساری داکم نہیں ہوندا اتے جدوں ویلا لنگھ جاوے تاں کسے جن ساتھی دی کیتی گل یاد رہ جاندی اے۔

وڈی مچھی نیکی مچھی ٹوں کھائی جاندی اے۔

معنی: مچھی: مچھلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کائنات دے اک اصول ٹوں دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر گھڑا جی ماڑے ٹوں کھائی جاندی

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ظاہری کپھوں انسان بھانویں نوکھرے دکھرے بھریوے جاں شکل صورت والے دسدے نیس پر اصل وچ اوہناں ٹوں اکو مٹی تھیں بنایا گیا اے۔

وہماں پھیراں وچ نہیں پھسی دا۔

معنی: وہماں: جمع وہم دی شک ☆ پھیراں: چکراں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گھ وی رب سچے نے کرنا ہوندا اے اوہو ہرڈ مرڈ ہو کے ای رہندا اے اتے وہم بھرم وچ پیاں بندے ٹوں گھ نہیں لہدا۔

وہندا پانی صاف تے بند پانی گندا۔

معنی: وہندا: چلدا ہو یا ☆ بند: رکیا ہو یا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دریا جاں نہر وچ وگدا پانی سدا صاف ہوندا اے اتے لوک اوس پانی دی ہر ورتوں کر لیندے نیس پر کھلوتا پانی بومار جاند اے اتے کسے ورتوں دا نہیں رہندا۔

واہ بگو تے چو ہے دی ڈڈھ بچ لکو۔

معنی: بگو: وگوو گے ☆ ڈڈھ: کھڈ ☆ بچ: وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گھ جگ اندر واہ دا اے اوس داہر کسے ٹوں پتہ لگ ای جاند اے جج دا وگے تاں اوہ پچو ہے دی کھڈ وچ وی لگ جاندی اے۔

ووہی سی کواری سس سی واری ووہی آئی

وسا کھتے جیٹھ سونے دی کنی وی نہیں پگدی۔
معنی: پگدی: وارا کھاندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی وسا کھتے جیٹھ
دے مینے اندر نک دی فصلدی سانہ سنبھال دا ویلا ہوندا
اے ایس لئی اوس وچ مینہہ پین نال واہواناں دا چوکھا
نقصان ہو جاندا اے۔

وقت داک نوقت داسواک برابر۔
معنی: نوقت: بے وقت۔

ویروا: اس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی کم ویلے سر کر لیا
جاوے تاں اوس تے گھٹ پے لگدے نیں کوئی کچتے کم تے
پے وی ودھ لگدے نیں اتے کم وی مرضی ہو جب نہیں ہوندا۔
ویکھنے آں اللہ انت کیہ کردا اے۔
معنی: انت: اخیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اللہ سونے دے مانی
لوک اپنے ہر کم کارنوں کرن لکیاں اللہ سونے دل امید لا
کے رکھدے نیں اتے کوئی وی شیخی نہیں مار دے سگوں ہر دم
عاجزی وچ رہندے نیں۔

ویکھیے اوتھہ کیہڑے دا پیتھدا اے۔
معنی: دا: پاسے طریقے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڑھے لوکاں دی
سدھ کٹھ دا کوئی پتہ نہیں لگدا اتے اوہناں بارے کوئی پک

اے۔ اتے ہر گھڑی شے ماڑی شے نوں کھائی جانندی
اے، خورے ایہ ای ایس کائنات دے بچاوارا زوی اے۔
وڈے شہر دا وڈا چن۔

معنی: وڈا: بڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی وڈے شہراں وچ
رہن دے فائدے وی بڑے نیں اتے نقصان وی بڑے
ہوندے نیں اتے جے بندہ صرف وڈا شہر سمجھ کے بھل
جاوے تاں اوہ گھائے وچ رہندا اے۔

ورگڑیا شاعر مرثیہ گو وگرڑیا گو یا مرثیہ خواں۔
معنی: وگرڑیا: تھڑکیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شاعری کرن ایڈا
سوا کھا کم نہیں۔ جو شاعر شاعری توں رہ جاوے اوہ مرچے
لکھن لگ جاندا اے پئی لوکاں دی مذہبی جوت پاروں اوس
دی کجھ نہ کجھ بکے بکے ضرور ہو جانندی اے۔ انج ای جو گوٹیا
گوں توں رہ جاوے تاں اوہ مرچے پڑھن لگ پیندا اے۔

وڈے لوکاں دیاں اکھاں ہوندیاں نیں پر کن نہیں
ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھڑے لوک ماڑیاں
نال ہون والیاں ساریاں پٹھیاں جیٹھیاں ویکھدے
ہوندے نیں پر اوہناں دی ہمدردی وچ مونہہ چوں کدی
نہیں بکھدے۔

دوہٹی وانگ ایویں ای شرماں دکھاندے رہندے نیں
حالاں اوہناں نوں ساریاں ای چنگا دیکھیا بھالیا ہوندا اے۔
ہر چمکدی شے سونا نہیں ہوندی۔

معنی: چمکدی: چمکدار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی شے بارے
پرکھ کرن لکیاں اوسدی اصلیت تیکر جُبنا ضروری ہوندا اے
اتے ظاہری پکھوں ہر چمکن والی شے لازمی نہیں پئی سونا ای
ہووے۔

ہر دفعہ گڑ مٹھا ای مٹھا۔

معنی: مٹھا ای مٹھا: مٹھا س بھریا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگی چیز چنگی ای
رہندی اے اتے اوسنوں جدوں وی ورت لو اوہ فائدہ ای
دیوے گی جج گڑنوں جدوں مرضی منہ وچ پاؤ اوہ مٹھا ای
ہووے گا۔

ہر کوئی اپنے آپ نوں سیانا کہند اے۔

معنی: سیانا: عقلمند، دانا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی
گھٹ عقل دامالک وی ہووے فیروہ اوہ ایہ گل من لئی تیار نہیں
ہوند اتے اوہ جکوں باہری عقل دامالک بن بن بہند اے۔

ہسد اٹھل، بسکدی کلی۔

معنی: بسکدی: ڈسکدی، ناراض۔

نال نہیں دس سکد اپنی اوہ کبھو اچن چاڑھن گے۔
یار آؤن غدوداں وکان۔

معنی: غدوداں: گوشت دے نہ ورتن جوگھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی قصائی چنگا گوشت
چکھے رکھی جاندے نیں اتے اوہناں دا بے کوئی تعلقدار کتے
ہونیاں تقصیراں نوں اوہناں کول گوشت لین آ جاوے
تاں اوہ اوس نوں وی غدوداں دے کے ٹرکا چھڈ دے نیں۔

ہار جت اے ہتھ خد امارو مارتے کردا جا۔

معنی: مارو مار: دگا تگ کم کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہار جت تاں رب
سوہنے دے ہتھ وچ اے پر بندے نوں کم کار کردے رہنا
چاہیدا اے پوری پان والا اوہ مالک آپ اے اتے اوہ
بیجاں نوں بھاگ لا ای دیندا اے۔

ہتھ وچ ہتھ پین تاں پتہ لگدا اے۔

معنی: ہتھ وچ ہتھ پین: مقابلہ کیتا جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اگلے بندے دے
من دا اودوں جیک پتہ نہیں لگ سکدا جدوں جیک اگلے
دے ہتھماں وچ ہتھ پا کے اگلے دا زور آ زمانہ لیا جاوے۔

ہتھ مونیہ توں نہیں اترے۔

معنی: ہتھ مونیہ توں نہ اترن: گھنٹ نہ اترن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک جج ویاہی

معنی: مڑ ہاسہ: بڑائی جھگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی ہاسہ مخول وی کسے
چج دا ای پھبدا اے۔ حدوں ودھیا ہاسہ کوئی فساد کھلا رسکدا
اے اتے اوس نال کوئی گھڑا کپت وی ہوسکدا اے۔

ہتھ دیتیاں جھاڑا نہیں رُکدا۔

معنی: ہتھ دیتیاں: ڈکیاں ہتھ جھاڑا: ٹٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی جو گجھ ہو جانا
ہووے اوس ٹوں کوئی وی کوشش کر کے نہیں ڈک سکدا اتے
اوہ گجھ ہر ڈمرؤ واپر کے ای رہندا اے۔

ہنکارا گے آجاندا اے۔

معنی: ہنکار: ہکار، تکبر ہتھ گے آجان: سزا بھگتتی پئے جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی بندے ٹوں تکبر
کدی وی نہیں کرنا چاہیدا ایس لئی پئی تکبر اتے آکڑ رب
سچے ٹوں اُکی چنگی نہیں لگدی اتے اوہ تکبر کرن والیاں ٹوں
چنگا نہیں جاندا۔

ہووے گار لیا تے آوے گا چلیا۔

معنی: رلیا: رب ولوں مقدر ہتھ چلیا: ٹُریا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی جدوں ربوں کسے دا
دانہ پانی رلیا ہویا ہووے تاں اوس دی راہ وچ کوئی اڑیکا
نہیں پاسکدا اتے جو چیز مقدر وچ ہووے اوہ ہر حال وچ
میل جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ
ہسد اکھیڈ اتے لوکاں ٹوں خوشیاں ونڈدا ای چنگا لگدا اے
انج ویسب اندر آپسی پیار محبت اتے ایکتا ودھدی اے۔

ہردار وچ محمد بخشا ہے اکسے سرکاروں۔

معنی: رُوپ: چہرہ ہتھ اکسے: اک ہتھ سرکاروں: سرکار، ہستی۔

ویروا: حضرت میاں محمد بخش ہوراں دی اکھان رنگی شعری
تک وچ فلسفہ وحدت الوجود بارے دسا گیا اے پئی ایس
پوری لوکاں اندر ہر جی اندروں سوہنے مالک دا جلوہ ای
دسدا اے۔

ہر صوفی صافی نہیں ہوندا۔

معنی: صوفی: جو اپنے قلب ٹوں صاف کر کے مسکینی تے اعلیٰ
درجیاں ٹوں چھو لیندا اے ہتھ صافی: صاف کر دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی ایس جگ اندر
لوکاں اپنے اتے کئی رنگاں دے اچھاڑ چاڑھے ہوندے
نیں اتے باہروں اپنے آپ ٹوں صوفی ظاہر کرن والا ہر
اک بندہ ضروری نہیں پئی صوفی ای ہووے۔

ہر کوئی اپنے عرق وچ ای غرق اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
کسے ٹوں اپنی اپنی پئی ہوئی اے اتے دوجے بارے سوچن
گجھن لئی ایس جگ اندر کسے کول ویلا ای نہیں۔

ہاسے دا مڑ ہاسہ بن جاند اے۔

بیٹھلا پاٹ بھارا ہوندا اے۔

ہر کوئی آپدی کھاری دا ہوکا دیندا اے۔

معنی: بیٹھلا پاٹ: چکی دا والا پڑ۔

معنی: آپدی: اپنی ☆ کھاری: ٹوکری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زنانی لکھ ماڑی وی ہووے پر اوہ اوڑک خاوندنوں اپنی گل منوا ای لیندی اے اتے خاوند اوس دے پکھن دس وچ آای جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کسے نوں اپنی اپنی پئی ہوئی اے۔ ہر کوئی اپنا سامان ای چنگا آکھدا اے اتے کسے دی شے نوں ہوندے چارے کوئی چنگا نہیں آکھدا۔

بیرے دی پرکھ جواہری ای جانے۔

ہرن چنگی تے جوں تروپا۔

معنی: پرکھ: پہچان ☆ جواہری: بیہریاں دا کاروبار کرن والا۔

معنی: چنگی: چھال ☆ تروپا: بخیہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے شے دا قدر دان ای اوسدی قدر کرسکدا اتے نہ جانن والا اوسدی کوئی قدر نہیں کرسکدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم سچ سچا اتے سلیقے نال ای ہوندا اے اتے جے کراوس نوں گلوں لاہنا ہووے تاں بخیہ وڈا کرتا اتے کم جھبے ای منگ جاوے گا۔

ہر ویلے استادیاں وکھان دیاں رہن چنگا نہیں ہوندا

ہمت اگے فتح نزدیک۔

معنی: استادیاں: چالاکیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زندگی وچ اوکھتاں تاں بندے دے پیر پیر تے راہ مٹی کھلوتیاں ہوندیاں نیں اتے بندے نوں ہمت نہیں پٹن دیندیاں۔ ایس لئی بندے نوں پیر کر کے اگے ودھدے رہنا چاہیدا اے تاں ای منزل بندے دے پیر پجندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں چاہیدا اے پئی اوہ چنگیاں نال تے گھوگھٹ چنگا بن کے رہوے ہر ویلے چالاکیاں کرن نال اگلے دی نظر وچوں اوسدا وقار منگ جاندا اے۔

ہٹی تے بھٹھی اجاڑے دامنڈھ۔

ہنڈھ دی رنگ کڈھدی۔

معنی: ہٹی: دوکان ☆ منڈھ: بنیاد۔

معنی: ہنڈن: چلن پھر کڈھن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگی شے کدی پرانی نہیں ہوندی اتے جیوں جیوں پرانی ہووے اوس دا رنگ

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دوکان تے جا کے چسکے پورے کرن والیاں دے گھر گھٹ ای وسدے نیں انج بھٹھی تے نت ٹریاں رہن نال وی چوکھا جاڑا ہوندا اے۔

نہیں کر دے۔

☆☆☆☆

اول کول

آپ کسے جیہی نہ کسے ٹوں چکنوں رہی نہ۔

معنی: چکنوں: چکن توں مزاح کرن توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی

اوہ آپ تاں کسے خوبی دے مالک ہوندے نہیں پر اوہ لوکاں

ٹوں ہرویلے مزاحاں اتے چاگھیاں کردے رہندے نیں۔

آپ کو مچھی، دو ہڑیاں ٹوں دوش۔

معنی: کو مچھی: بے سلیقہ ☆ دو ہڑیاں: دو ہڑے دی جمع ☆

دوش: الزام۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں گون والیاں لوکاں

بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں ٹوں گون دا کوئی طریقہ

سلیقہ تاں آڈندا نہیں پر اوہ ہرویلے ہورگان والیاں دے

عیب کڈھدے رہندے نیں۔

آپے پھاتڑیئے تینوں کون چھڈاوے۔

معنی: پھاتڑیئے: پھس گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا

گیا اے پئی جو جان بچھ کے موت ٹوں ماسی آکھیاں

رُوپ سوہنا ہوندا جاندا اے۔

بھجڑے بھتوں وڈے فقیر۔

معنی: بھجڑے: کھسرے، مخت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھجڑے وچاریاں

دی جگ جہان نال کوئی سیر نہیں ہوندی ایس لئی اوہ بھتوں

وڈے منگتے ہوندے نیں۔

پکے گنجی کھر کدی نہیں جے کھر کن لگے تاں لہو

لہان ہو جاندا اے۔

معنی: پکے: اک تاں ☆ کھر کدی: خارش کردی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے عام لوکاں

ٹوں کم کردے نظر نہیں آڈندے پر جدوں اوہ کم ٹوں چھو پین

تاں رات دن اک کر کے کم مکا کے ای ہندے نیں۔

یاداے آباداے بھٹلیا اے برباداے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہر حال وچ

مالک سوہنے داناں جپ دار ہندا اے اوس ٹوں کدی تھوڑ

نہیں آڈندی پر جو اوس ٹوں وسار دیندا اے رب وی اوس

ٹوں وسار دیندا اے اتے اوہ برباد ہو جاندا اے۔

یاد خد ادی رکھ ہمیشہ، بھٹلش نہ مرنا اپنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں ہر حال

وچ مالک سوہنے ٹوں یاد رکھنا چاہیدا اے اتے اوس ٹوں

اپنی موت ٹوں سدا چھتے رکھنا چاہیدا اے۔ اینج اوہ کوتاہی

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ انہونے کم کرن داہر ویلے سوچدے رہندے نہیں جو
کم ہوا ہی نہیں سکدے اوہناں ٹوں کرن دے اٹلیں پئے
رہندے نہیں۔

آس گاس کراڑی نال، ٹوٹاپتے جھاڑی نال۔

معنی: آس گاس: ویرہ کراڑی: کھترانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا
گیا اے پئی جو قصور کسے ہور دا ہووے تاں سزا ہور ٹوں
دین لگدے نہیں۔ اوہناں دا ویرہ کھترانی نال ہووے تاں
اوہ جھاڑیاں ٹوں پٹ کے اوس ویردا بدلہ لین لگدے نہیں۔

آکھنیا رتے کرنے لیکھے۔

معنی: لیکھے: حساب۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ نالے تاں اگلے ٹوں یار آکھدے نہیں اتے نالے
اوس نال حساب کرن لگ پندے نہیں۔

آنڈے کتے، تے گڑگو کتے۔

معنی: گڑگو: گڑوی دی آنڈے دین ویلے آواز۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کھاندے کسے ہور گھروں نہیں اتے فائدہ کسے ہور
ٹوں دیندے نہیں۔

آوے دا آواہی اوتیا ہویا اے۔

کسے انہونی مُصیبت وچ پھس جاندے نہیں دتھوں نکلن
وی اوکھا کم ہوندا اے۔

آپے جانڈیے گورئیے پرے پرے جا۔

معنی: پرے پرے: ہور دُور۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں کبڈھیاں زنایاں بارے
دسیا گیا اے پئی جو چنگا بھلا وسدا رسدا گھر چھڈ کے کسے
ہور نال مُر جانڈیاں نہیں اتے مُر در در دھکے کھانڈیاں
رہندیاں نہیں۔

آٹا کھا گیا بھولو، باٹ بکرے دے مُونہہ کوں۔

معنی: بھولو: باندر، باٹ: خشکا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کوئی کم کرن جاں بولن لگیاں ماسہ نہیں سوچدے۔
قصور کسے ہور دا ہووے تاں اوہ کسے ہور دے گل مڑھ
دیندے نہیں۔

آٹا کھاوے چھتر، مار کھاوے بکرا۔

معنی: چھتر: بھینڈ دا بچہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کوئی وی کم کرن لگیاں اوسدی اصل حقیقت تیکر نہیں
مُجڈے سگوں قصور ہور دا ہووے تاں سزا ہور کسے ٹوں
دین لگ پندے نہیں۔

آٹے دی بلی بناواں، میاؤں میاؤں کوں کرے

معنی: اوتیا: خراب ہو گیا ہو یا۔

نیں پر پرے بال اوہناں ٹوں زہر گدے نیں۔

اپنیاں جتیاں اپنے ای سر۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں گھراں بارے دسیا گیا

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ٹوں لٹھی چڑھی ہوندی کوئی نہیں۔ اوہ اپنی بے
عزتی دیاں تھان تھان آپے ای گلاں کردے بھر دے نیں۔

اے پئی جیناں وچ گھر دے سارے جی ای مورکھ
ہوندے نیں اتے کوئی اک وی عقل والا نہیں ہوندا۔

آئے من موٹھ گوئے من کیتا سیس گندھا
لیا نہ آئے تاں گل وچ پالیا۔

اُتوں رنگ کالا وچوں دل کالا۔

معنی: سیس گندھا لیا: وال سوار لئے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مورکھ اتے کروڈھی لوکاں بارے دسیا
گیا اے پئی اوہناں دی نہ ای شکل شہاء چنگی ہوندی اے
اتے اوہناں دے دل وی اُنج دے ای کالے ہوندے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں گھراں دیاں زنانیاں
بارے دسیا گیا اے پئی جدوں اوہناں دے گھر فصل آ

اٹا پٹھا نہیں تے کانڈھے اگے ودھے بھر دن۔

جاوے تاں چار دن نویں لیدے پا کے کنگھی پئی کر لیندیاں
نیں اتے گروں فیراوہ ای حال کر لیندیاں نیں۔

معنی: اٹا پٹھا نہیں: آٹا پسا نہیں ☆ کانڈھے: بلاوے۔

اپنا مونہہ اپنی چہیرہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں دے گھر ہالی آتا تاں پٹھا نہیں ہوندا پر اوہ لوکاں ٹوں

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اپنے ہتھوں نال اپنے مونہہ تے ای چنداں مار کے
لال کردے رہندے نیں۔ اوہ اپنی بے عزتی آپ ای
کردے رہندے نیں۔

دعوت دین لئی تھان تھان بلاوے وی گل دیندے نیں۔

اٹھ جیڈا تھیا، عقل نہ آئی۔

اپنے گوں چٹھیں، پرے کوڑ تھیں۔

معنی: جیڈا: جیتنا ☆ تھیا: ہو گیا۔

معنی: چٹھیں: پیار کرے ☆ کوڑ تھیں: ٹٹے وانگ کوڑے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ جیڈے مرضی وڈے ہون جان پر اوہناں دی عقل

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اپنیاں بالاں داتاں مونہہ چم چم کے گھسا دیندے

گلیاں وچ ای رہندی اے۔

اٹھ کنکلیں چھوڑیا، ونج جو انہاں کھائے۔

معنی: کنکلیں: کنک وچ ☆ ونج: جا کے۔

اجڑ وچ ناہر پیا، آجڑی گوں حاجت آئی۔

معنی: ناہر: شیر ☆ آجڑی: اجڑ دا چہ وال۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی جدوں کوئی کم کرن دا ویلا ہوندا اے اوہ گھسدا دیندے

نیں اتے مگروں بہہ کے ہتھ ملدے رہندے نہیں۔

احمد وگولن گیا ممد وگولن احمد وی چٹ ممد ووی چٹ

معنی: گولن گیا: لمھن گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی

اوہناں دا ہر کم ای اولایا ہوندا اے۔ اک دوجے نوں لہدا

بھردا اے اتے اوہ اگوں اوسدی بھال کردا بھردا اے۔

ادھالا مرضی والا۔

معنی: ادھالا: کاڈھا، زنانی دا اغوا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ اپنے مورکھ پئے پاروں کسے زنانی نوں کڈھتاں

لیندے نہیں پر مگروں ساری عمر زمانے کولوں جتیاں

کھاندے بھردے نہیں۔

اڑا ہے دی گڑی پڑا ہے نوں ڈن۔

معنی: اڑا ہے دی: کسے ہور دی ☆ پڑا ہے: کسے ہور

نوں ☆ ڈن: جرمانہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ فیصلہ کرن لگیاں سچ جھوٹھ نوں ماسہ نہیں نتار دے

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہناں اگے چنگی خوراک رکھوتاں اوہ اوہناں نوں چنگی

نہیں لگدی پر اوہ ساگ پرال نوں ای چنگا سمجھدے نہیں۔

اٹھ نہ رُنے، جیہڑے بار چاتی آئے، ہتھوں

بورے رُنے، جیہڑے اُتے لڈے آئے۔

معنی: اٹھ: اوٹھ ☆ چاتی: چکی ☆ ہتھوں: سگوں ☆

رُنے: روئے ☆ لڈے: لدھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی جو بھار چاکے کتے جاندے نہیں پر فیروئی گلہ نہیں

کردے پر جو سوار ہو کے کتے جان اوہ اُلٹا نخرہ وکھاندے

رہندے نہیں۔

اٹھ نہ سکے، بی بی دے تن نخرے۔

معنی: نخرے: تاز۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ اٹھتاں بھانویں سکن نہ پر اپنا مونہہ سوار سوار ہر

ویلے لوکاں نوں نخرے وکھاندے رہندے نہیں۔

اٹھاں تے پھر نہ آواں، بوریاں گوں رج لتاڑاں

معنی: پھر آؤن: پیش جان ☆ لتاڑاں: پیراں پٹھ دیواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا

اے پئی اوہ کسے داناں، گڈ گجھ نہیں سکدے پر ماڑیاں

غریباں تے ہر ویلے چڑھائی کردے رہندے نہیں۔

اکھراک نہ جانے ناں محمد فاضل / اکھراک نہ
جان داناں علم دین۔

معنی: اکھر: حرف۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اک لفظ وی
نہیں جان دے ہوندے پر اوہناں داناں ماپیاں نے
پڑھیاں لکھیا والا رکھیا ہوندا اے۔

اکھیں ڈٹھا بھٹھ پیا، میں کنیں سنیا۔

معنی: ڈٹھا: دیکھیا ☆ بھٹھ پیا: آگ وچ پوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھ لوک کسے
شے نوں اکھیں دیکھیاں تاں من دے نہیں سگوں کسے
کولوں سنی گل تے ایمان لے آؤندے نیں۔

آگ لین آئی، گھر والی بن پٹھی۔

معنی: گھر والی: زانی بیوی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ آگ لین گئے اگلے دے گھرتے مل مار بہندے نیں۔

اگلا کرے، چکھلا بھرے۔

معنی: بھرے: ادا کرے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج وی
ہوندا اے پئی کردا کوئی ہور اے اتے اوس دی سزا کسے ہور
نوں مل جاندی اے۔

اگلی ہتھ نہ آئی، چکھلی عتالے گیا۔

سگوں قصور کسے ہور دا ہووے تاں اوہ جرمانہ کسے ہور نوں
کردیندے نیں۔

اک پیڑا، سوٹھو گنن والے۔

معنی: پیڑا: گھیو دا ڈھیلہ ☆ ٹھو گنن والے: لاه لاه کھان
والے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں نوں کوئی کم کرن داوی سلیقہ نہیں ہوندا۔

اک بڑو تے پنڈ بھسیاں دا۔

معنی: بھسیاں: پیلے رنگ والے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں کول اک بڑو ہووے تاں اوس دی سکونجی بنا کے
پین لئی سو بھسے لوک اوس دے دوالے ہو جاندے نیں۔

اکھ نڈی رہ گئی، کجل لے گیا کاں۔

معنی: نڈی: کھلھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اگلے
نوں دکھان لئی کوئی کم کردا اے پر جدوں اوسدی محنت
اکارت جاوے تاں اوہ ڈور یا ڈوریا ریا جاندا اے۔

اکھاں نال پھل نہ ڈٹھاناں گل بی بی۔

معنی: ڈٹھا: دیکھیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک آپ انج
دے ہوندے نہیں جسراں دے ناں رکھ لیندے نیں۔

معنی: ہتھ نہ آئی: قابو نہ آئی۔

اگا دوڑ، چکھا چوڑ۔

معنی: چوڑ: چو پٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دی ہتھ والی کھتاے جاندا اے اتے اگے ہتھ
ماردیاں اوہناں توں کجھ ہتھ نہیں آؤندا۔

اگا گوکا، چکھا باکرا۔

معنی: اگہا: اگلا پاسہ ☆ گوکا: گاں دا ☆ باکرا: بکری دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے بد
فطرت لوک ہوندے نیس پئی اوہناں دا کھان والا پاسہ ہور
ہوندا اے اتے دکھان والا پاسا ہور ہوندا اے۔

اگے اگ تے چکھے پانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ انج دا
پھس جاندا اے پئی اوہ اگے جاوے تاں وی موت ہوندی
اے اتے چکھے رہوے تاں وی گھانا پیندا اے۔

اگے ای پپو ٹینی، مگروں ڈھولاں دی گڑ گج۔

معنی: گڑ گج: پوری آواز۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ تاں پہلاں ای مان نہیں ہوندے اتوں بے کر
اوہناں دے چکھے ڈھول دا ڈگاوی لا دیتا جاوے تاں اوہناں
دے نچن ٹین دی حد نہیں رہ جاندی۔

اگے ای سی کھلی، مگروں پئے گئی مڑھیاں والی راہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دی ہتھ والی کھتاے جاندا اے اتے اگے ہتھ
ماردیاں اوہناں توں کجھ ہتھ نہیں آؤندا۔

اگلے نک وڈھاوون توں بھردے نیس، توں نتھ گھڑا
معنی: نتھ گھڑا: زیور بنوان۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی گھروالے اوسدی بد کرداری پاروں اوسدا تک وڈھان دا
سوچن لگے ہوندے نیس پر اوہ اپنا زیور بنوان دا سوچن لگے
ہوندے نیس۔

اگلیاں راہ تے چکھلا پینتر دے۔

معنی: پینتر دے: کچی راہ تے بنی راہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے ہتھ وچ جو کجھ ہوندا اے اوہ تاں راہ وچ رہ
جاندا اے اتے اوہ ہور اگیرے ہتھ مار کے اگوں کجھ لہدے
بھردے نیس۔

اگھ نہ پیندی نانکا جائے گتھائیں پائے۔

معنی: اگھ: خبر ☆ گتھائیں: غلط تھاں۔

ویروا: بابا نانک شاہ فقیر ہوراں دے ایس اکھان رنگے شعر
وچ دسیا گیا اے پئی کوئی پتہ نہیں لگدا پئی بندہ مرن مگروں
کٹھے کر جاندا اے۔

معنی: کملی: نیم پاگل ☆ مڑھیاں: ہندوواں سیکھاں دی
مردیاں داسکار کرن والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ پہلاں ای مورا کھ ہوندے نیں اتوں جے اوہناں ہتھ
تھوڑی دولت آجاوے تاں اوہ کسے نوں پکے نہیں ہندے۔
اگے جمی دوہتری، چکھوں جمیانانا۔
معنی: اگے: پہلاں ☆ دوہتری: دوہتی۔

اگے ای نہیں بھاندے، اتوں ڈھڈ کڈھی آندے
معنی: بھاندے: چنگے لگدے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ پہلاں ای ویکھن والیاں نوں چنگے نہیں لگدے
ہوندے اتوں اوہ سامنے ڈھڈ کڈھ کے فر دے نیں تے
ہور بھیڑے لگدے نیں۔

اگے ای نہیں سی مان، دیہہ جڑا وچھلا، ہن گھڑائی
نتھ وے، کیہ کرے اللہ۔

معنی: دیہہ: دے دیو ☆ جڑا وچھلا: بیریاں والی چھاپ ☆
نتھ: نیک دازیور۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ہر ویلے ہار شنگھار کر کے لوکاں نوں اپنا ٹوہر
وکھاندے رہندے نیں حالاں اوہناں وچ کوئی اچیہاگن
ہوند نہیں۔

اگے ای نہیں سی مان، مگروں ٹپ چڑھی اسمان۔

معنی: ٹپ چڑھی: چھال مار کے چڑھ گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ پہلاں ای مورا کھ ہوندے نیں اتوں جے اوہناں ہتھ
تھوڑی دولت آجاوے تاں اوہ کسے نوں پکے نہیں ہندے۔
اگے جمی دوہتری، چکھوں جمیانانا۔

معنی: اگے: پہلاں ☆ دوہتری: دوہتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دی سمجھ انج دی ہوندی اے پئی اوہ تانے نالوں
دوہتری نوں ودھ عمر والی بنا دیندے نیں۔

اگے نہیں سی اُجڑی، دینارا کھارکھیا۔

معنی: اُجڑی: برباد ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی پہلاں ای اوہناں دے گھر دا کوئی حال نہیں ہوندا اتوں
راکھا کسے ایچھے بندے نوں رکھ لیندے نیں جو اوہناں دی
اگلی گل وی گوادیندا اے۔

اُلٹی گنگا، پہوے نوں۔

معنی: پہوے نوں: پھلے پاسے نوں، سوئے نوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ہمیشہ پٹھی اتے غلط گل ای کردے نیں اتے پٹھے
پاسے نوں جان دے ٹھری ہوندے نیں۔

اُلٹے بانس بریلی کو۔

معنی: بریلی: ہندوستان دا اک شہر جتھے بانس بڑے ہوندے نیں

ایسا قہر کدے نہ ڈٹھا گدے وں چایا ونا۔
معنی: گدے وں: کھوتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی کئی وار اوہ بھلیاں لوکاں نوں ایویں ای اگوں دیہر
کھلونڈے نیں۔

باراں ورہیاں دی چھوہر پوتریاں دی دادی۔
معنی: چھوہر: لڑکی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ لہجیاں گلاں کردے رہندے نیں جو ہوا ای نہیں
سکدیاں۔

باراں واٹاں اٹھاراں پینڈے۔
معنی: واٹ: راہ ☆ پینڈے: سفر۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ہر ویلے بے مقصد ای پینڈے پئے رہندے نیں
اتے اپنے کم کار دی پرواہ گھٹ ای کردے نیں۔

بازاں نوں گھاہ چڑیاں نوں ماس۔
معنی: گھاہ: گھاس ☆ ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں داہر کم ہٹھا ای ہوندا اے اتے جو کرنا ہوندا اے
اوہ کردے نہیں اتے جو نہیں کرنا ہوندا اوہ کجھ کردے
بھردے نیں۔

ویروا: پوادھی لہجے دے ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں
بارے دسیا گیا اے پئی اوہ اجیہا کم کردے نیں پئی اوس دا
کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔

اُلٹے ہوو زمانے آئے، کاں لگڑنوں مارن لگے
چڑیاں جُڑے کھائے۔

معنی: لگڑ: اک وڈا پرندہ ☆ جُڑے: باز۔

ویروا: حضرت یحییٰ شاہ سرکار دے ایس اکھان رنگے
شعر دسیا گیا اے پئی ہن زمانہ ای کبڈھا آ گیا اے اتے
وڈے جانوراں نوں نکے جانور مارن لگ پئے نیں اتے
گھدبی دا پہر آ گیا اے۔

اماں تیرے ہتھ گولے نیں، بچہ لگن تاں جانیں۔
معنی: گولے: نرم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے دُوروں ای
چنگی لگدی اے جدوں ورت کے دیکھیے تاں اندازہ غلط وی
نکل سکدا اے۔

اوپریاں دے کیں دایئے بدھے۔
معنی: اوپرے: اجنبی ☆ دایئے: اندازے

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ان پچھاتے لوکاں بارے اندازے لاندے
رہندے نیں حالاں اوہناں بارے ہن ورتن توں گل کرن
ڈاڈھا ای اوکھا ہوندا اے۔

باہروں رُسی، گھر بیر نہ کھاوے۔

معنی: رُسی گیا: ناراض ہو گیا۔

معنی: رُسی: ناراض۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی جدوں اوہناں نال کوئی کم پوے تاں اوہ ایویں ای

پئی اوہ ناراض کسے نال ہوندے نیں اتے پٹھا رُعب کسے

بھاراں تے پین لگ پیندے نیں۔

ہورتے پاندے رہندے نیں۔

بھر بھٹیاں دا گلہ، اکھیں دے اگوں۔

بغل وچ ڈنڈا ناں غریب داس۔

معنی: بھر بھٹیاں: بھروٹیاں ☆ اگوں: اگے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ دھگانے ای اگلے نال گلے شکوے کردے رہندے

پئی اوہ ظاہری طور تے جو کجھ نظر آؤندے نیں اوہ کجھ

نیں حالاں جیہدے نال ناراضگی دا حق بن دا اے اوس نال

ہوندے نہیں اتے اپنیاں کرتوتاں تے بھلماسی دا اچھاڑ

ناراض ہوندے نہیں۔

پائی بھر دے نیں۔

بھکھے دی دھی رتھی، پنڈ اجاڑن لگی۔

بُکل وچ لہر بہر، بُرقے وچ سارا شہر۔

معنی: بُکل: لکارناں لہیٹنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ نوڈولتے لوکاں بارے دسیا گیا اے

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہناں نوں جدوں رنج کے روٹی کھان نصیب ہو

پئی اوہ اُنج تاں بڑے ای بھلے لوک نظر آؤندے نیں پر

جاوے تاں اوہ ساری وسوں لئی عذاب بن جاندے نیں۔

اصل وچ اوہ بڑے ای بد کردار ہوندے نیں۔

بھلے دے بھائی، بُرے دے جوائی۔

بندے بھکھے مرن، کتے عیش کرن۔

معنی: جوائی: دھی دے گھر والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھے دسیاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ سدا جیہا کم ای کردے نیں جو پھبدا نہیں ہوندا۔

پئی اوہ تھے گنی بندیاں دی تاں کوئی عزت ہوندی نہیں پر

بھیڈ دا کجھ کٹ نہ جانے، آنے یار قصائی اے۔

کتیاں پلایاں وانگ پوچھلاں پھیرن والیاں نوں مَو جاں

معنی: پوچھ: پوچھ۔

لکیاں رہندیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

بنی صلاح نکاح دی تاں قاضی رُسی گیا۔

سچ دا پہرہ نہ ہووے۔ تاں ہر پاسے لوٹی دھاڑے داراج ہوندا
اے اوس ویلے کاغذ دیاں دیاں بیڑیاں چلان لئی من مرضی
دے باندر ملاح بنا دتے جاندے نیں اتے اوہ اگوں انھیاں
مورھیاں ٹوں پورنگھان تے لادیندے نیں۔

پالے دے تر ٹھے، بھاہ تے آن ڈھٹھے۔

معنی: بخر ٹھے: ڈرے ☆ بھاہ: اگ ☆ ڈھٹھے: ڈگے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ جے پالے لوکوں ڈرامی جان تاں اگ دے اُتے
آن ڈگدے نیں اتے ایہ نہیں سوچدے پئی ایہ اگ اوہناں
ٹوں ساڑوی سکدی اے۔

پرانی شراب، نوپیاں بوتلاں وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ لوکاں ٹوں دھوکا دین لئی ہنڈے ورتے لوکاں ٹوں
ای اوہناں دالباس بدلا کے فیرا گے لے آؤندے نیں اتے
پرت پرت کے اوہ لوک ہر پاسے اگل ہتھر ہنڈے نیں۔

پڑوپی دالے دی، گنتی مکالے دی۔

معنی: پڑوپی: ادھ سیر دانیاں والا میمانہ ☆ گنتی: ہانڈی ☆
مکالے: بدنامی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ قصور
نکا جیہا کردا اے پر اوس نکلے جتے قصور پاروں اوس دے
تاں بدنامی گمڑی ساری لگ جاندی اے جیہوں اوہ ساری
عمر بھوگدار ہندا اے۔

پئی اوہ جیہہ اکم کرن نہیں جان دے ہوندے اوس کم ٹوں کرن
لگ پیندے نیں اتے لوکاں کوکوں جگتاں کراندے نیں۔

بھیردے ٹوں چندرے، باراں کوہ دا ولا۔

معنی: چندرا: بھیرد ابد کردار ☆ ولا: پھیرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اک دوجے ٹوں لئی واٹ توں ہو کے وی اگوں
وانڈی آن ملدے نیں۔ ایس لئی پئی اوہ اک جیہی سوچ
دے مالک ہوندے نیں۔

بیر چٹ اے، نسا رچٹ اے، لوٹیاں سوڈھی جھلار
چٹ لے۔

معنی: بیر: کھوہ دا ڈھول ☆ نسا: جتھے کھوہ دا پانی بندھاں چوں
ڈگدا اے ☆ سوڈھی: بنا لئی ☆ جھلار: پانی کدھن والی تھاں۔
ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دی زندگی وچ کم کار کرن دے سارے ڈھنگ
ای کسے طور طریقے دے نہیں ہوندے۔ اتے اوہ سارے
کم ہوڑمت نال ای کردے نیں۔

بیڑی کاغذ دی باندر ملاح بنیا، انھاں چلیا پور
لنگھاونے ٹوں۔

معنی: بیڑی: کشتی ☆ پور: بیڑی دیاں سواریاں۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہورداں دی ایس اکھان رگی شعری
تک وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی جدوں حق

پنجیں مہیت، پنجاہیں ٹھا کر۔

معنی: پنجیں: پنجاں روپیاں وچ ☆ مہیت: جن ☆ ٹھا کر:
پوجا کیتا جان والا بت۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہ پنچ روپے خرچ کے جن بنان ٹوں ایڈا چنگا نہیں
کجھدے پر پنجاہ روپے خرچ کر کے پتھر دا بت خرید کے گھر
لیا دھر دے نیس۔

پیر کو ہاڑا ماریا، غافل دے ہاتھ۔

معنی: کو ہاڑا: وڈی کو ہاڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہ اپنا نقصان آپے ای کر دے رہندے نیس اتے
گمروں بہہ کے ساری عمر پچھتاوندے رہندے
نیس۔ اوہناں ٹوں دشمن دی لوڑ ای نہیں ہوندی۔

پیلوں چُن گئی، گھگھرا پڑوا آئی۔

معنی: پیلوں: وَن نال لگن والا پھل ☆ گھگھرا: ریگستانی
عورتاں دالباس۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہ جدوں وی کوئی کم کرن جان تاں اوتھوں کوئی فائدہ
کھٹن دی تھانویں اپنا نقصان ای کرا کے ای پرتدے نیس۔
اوہ گجھ کھٹن دی تھان گھانا ای پا کے پرتدے نیس۔

تا بعداری سیٹھ دی، پرچہ بھاگ شاہ دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہ سارا دن بیٹیں بیٹیں تاں کسے ہور اگے کر دے
رہندے نیس اتے شامیں کھان پین ٹوں کوئی ہور ڈھانسا
لہدے رہندے نیس۔

تندنہ پھٹئی، تانی پھٹئی۔

معنی: پھٹئی: خراب۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہناں وچوں کوئی اک ادھاجی ای نہیں وگڑیا ہوندا سگوں
سارے داسارا آولای الٹ ہو گیا ہوندا اے اتے سارے گھر
والے ای اک دوجے نال گھبروئے بھردے نیس۔

ٹوں کون، ائے میں خواہ مخواہ۔

معنی: خواہ مخواہ: دھکا شاہی کرن والا بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہ دھکے نال ای اگلے نال لڑائی کرن ٹوں تیار رہندے
نیس اتے کوئی پچھے نہ پچھے اوہ ہر جھگڑے وچ سر ضرور پھسا
لیندے نیس۔

ٹوں نہ وگڑیوں میں آپ وگاڑیوں، موری دا گند
چو بارے چاڑھیوں۔

معنی: وگڑیوں: بگڑا ☆ وگاڑیوں: تینوں بگاڑا ☆ موری:
گندی نالی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے

موت تے دن دیاں کڈھ دے نیں۔

ثواب لین گئے، عذاب نوں پھڑے گئے۔

معنی: پھڑے گئے: پھس گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ اپنے منوں کوئی چنگے کم نوں جاندے نیں پر او تھے جا

کے مصیبت نوں پھڑے جاندے نیں اتے مُد ساری عمر ہتھ

مندی یاں کڈھ دیندے نیں۔

ثواب نہ عذاب دھگانے لک تڑوالیا۔

معنی: لک تڑوان: کمر دا کڑا کا کڈھان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ کسے وی کم نوں ہتھ پان لکیاں ایہ نہیں سوچدے پئی

ایہ کم اوہناں دے وارے داوی ہے جاں نہیں بھانویں اوہ

کوئی ہڈی پسلی ای تڑوالین۔

جس بھانڈے وِچ کھانا، او سے وِچ موتتا۔

معنی: موتتا: پیشاب کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ جیڑے گھروں کھاندے نیں او سے گھر دا ای بُرا منگ

دے نیں اتے نمک حرامی کرن لکیاں ماسہ نہیں سوچدے۔

جُجی جُجھاں رلیا، ہکو جھُگا گلیا۔

معنی: جُجی جُجھاں: بیوقوفان دی جوڑی ☆ جھُگا: گھر ☆ گلیا:

برباد ہو یا۔

پئی اوہ اگلے نوں موڈھیاں تے چان لکیاں اوس دا حسب

نسب تاں ویکھدے نہیں پر مگروں اگلے داورت و بہار ویکھ

کے ساری عمر پچھتاوندے رہندے نیں۔

توے توں لاہ کے چُلھ دے وِچ۔

معنی: لاہ کے: اتار کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ پکی روٹی نوں توے توں لاہ کے پکان لئی بلدی چُلھ

وِچ دھر کے ساڑ لپدے نیں۔ ہو یا ہو یا کم خراب کر

لپدے نیں۔

تھڑے تے پھرے دا کوئی دارو نہیں۔

معنی: تھڑے: اپنی گل توں اکھڑے ☆ پھرے: گل

کر کے مگر گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہناں نوں نہ تاں ایہ ای شرم ہوندی اے پئی اپنی کیتی

گل توں مگر گئے تاں لوک کہیہ آکھن گے اتے نہ ای ایہ

شرم ہوندی اے پئی مردتاں بس گل نال ای اے نہیں تاں

جھڈواے۔

تھل موئی سسی، گھروں لدھی ہسی۔

معنی: تھل: ریت دا میدان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ کسے دے دکھ تکلیف وِچ بھائیواں تاں بن نہیں

سکدے سگوں چوہیاں موت گنواراں ہاسہ وانگ لوکاں دی

دیروا: ایس اکھان وچ کبھدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
 پئی جدوں کوئی اوہناں ٹوں کم کاردا آکھے تاں اوہ تاپ دا
 بہانہ کر کے لمیں پئے جان دے نیس پر جدوں کوئی کھان پین
 لئی صلح مارے تاں او سے ویلے ہتھ دھو کے کھان لئی تیار ہو
 جان دے نیس۔

جے کوئی آکھے لے پرشادا، اگے ودھ کے لینے،
 جے کوئی کم کرن ٹوں، صم من ہو کے پیسے۔
 معنی: پرشادا: روٹی، لنگر، صم من: گونگے بن کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبھدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
 پئی جدوں کوئی روٹی دین لگے تاں اوہ سمناں توں اگے
 ہوندے نیس پر جدوں کوئی کم کاج دا آکھے تاں اوہ گونگے
 بولے بن کے بہرہ ہندے نیس۔
 جیکر ڈسو، تاں ہتھوں پھسو۔
 معنی: ڈسو: دسو، پھسو: پھس جاؤ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کوئی اجیہا
 کم کر بہند اے پئی جے کسے ٹوں دس بہوے تاں اوسدی
 شامت ای آجاندی اے۔

جیہا کلبے بدھا، تیہا چوراں کھڑیا۔
 معنی: کلبے بدھا: کھوٹی نال بجھا، کھڑیا: لے گئے۔
 دیروا: ایس اکھان وچ نکمے لوکاں بارے دیا گیا اے پئی
 اوہ بھانویں گھروچ ہون جاں کم کاردی تھاں تے ہون پر

دیروا: ایس اکھان وچ کبھدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
 پئی جدوں دوویں میاں بیوی ای عقلوں پیدل ہون تاں
 اوس گھر ٹوں بر باد ہون توں کون بچاسکدا اے۔
 جھلے تائیں اگ وکھائی، اوہنے لے کے گھر ٹوں لائی
 معنی: جھلے: سو دائی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبھدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
 پئی جے اوہناں ٹوں کوئی اگ دا فائدہ دس بہوے تاں اوہ
 اوہواگ لیا کے گھر ٹوں لالیندے نیس۔
 جھلے کتھوں جاپن، گلاں کرن تاں سنجاپن۔
 معنی: سنجاپن: پتہ لگے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبھدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
 پئی اوہناں دی گل بات توں ای اوہناں دی عقل فکر دا
 اندازہ ہو جاندا اے۔
 جے کر خطا کڈھنی، دیندا جھٹ بنا۔
 معنی: خطا کڈھنی: غلطی کڈھنی، جھٹ: او سے ویلے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبھدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
 پئی اوہناں جدوں اگلے دی غلطی کڈھنی ہووے تاں ہناں
 سوچے سمجھے او سے ویلے جواب دے دیندے نیس۔

جے کوئی آکھے کم کاج ٹوں، چادر لے کے لمیں پے
 جائے، جے کوئی آکھے کھان پین ٹوں، ہتھ دھو
 کے بہہ جائے۔

معنی: اُبھاگی: بھیرے بھاگاں والی؛ بد قسمت ☆
دھرؤ: پریشانی ☆ بھوگے: برداشت کرے۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایس جگ دے ٹٹھے ویہار بارے
دسیا گیا اے پئی اتھے جے کوئی مظلوم اپنے تے ہو یا ظلم کتے
سرکارے دربارے دسنا چا ہوے تاں اوس ٹوں مقدمے دی
کھج دھرؤ وی جرنی پندی اے اتے پئے وی بھرنے
پندے نیں۔

جیہڑی پوچھل چکو، اوہوای مادی۔

معنی: پوچھل: ڈم ☆ چکو: اتا نہہ نوں کرو ☆ مادی: مادہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں وچوں جیہڈے نال وی واہ پئے جاوے اوہ ای
پورے وٹیاں دا نہیں نکل دا۔ سگوں اوہو جیہے ویہار دے
لوک عام کر کے دو نمبری ای ہوندے نیں۔

جیہے کنت گھر رہے، جیہے گئے پر دیس۔

معنی: کنت: خاوند۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں اتے نکسیاں خاوندان
بارے دسیا گیا اے پئی اوہ بھانویں گھر وچ رہن جاں
گھروں کتے باہر رُجیاں اوہناں کرنا ککھ ہوند انہیں ایس لئی
گھر والیاں ٹوں اوہناں دا کوئی فائدہ نہیں ہوسدا۔

چار دن شوئق دے مُرد اوہو کتے بھوئ نکدے۔

معنی: شوئق: شوق۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

آکھ لوک۔

اوہناں کرنا ککھ نہیں ہوندا۔ اوہ ہتھ تے ہتھ دھر کے بہہ
رہندے نیں۔

جیہڈ اپنڈ گراں، اوہنوں ہکن ٹوں وی نہ تھاں۔

معنی: گراں: گاؤں ☆ تھاں: جگہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ککھ لوک اجیہے وی
ہوندے نیں پئی سبھ ککھ اوہناں دا ہوندیاں وی اوہناں
دے وِس ککھ نہیں ہوندا اتے ہور لوک اوہناں دی ہر شے
تے مل مار لیندے نیں۔

جیہڈ اکھانا، اوہنوں ای گھو رتا۔

معنی: گھو رتا: ناراضگی دا اظہار کرن۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ جیہڈے گھروں کھاندے نیں اوس گھر والیاں نال
ای آئیاں کڈھدے نیں۔

جیہڈ او یاہ، اوہنوں تیل وی نہ۔

معنی: تیل وی نہ: اوس ٹوں کوئی تیل وی نہیں لاند۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کوئی کم وی عقل لکرن نال نہیں کردے۔ اجیہاں گھراں
وچ جیہڈے مُنڈے دا یاہ ہوندا اے اوس ٹوں تیل لان لئی
وی کوئی نہیں تیار ہوندا۔

جیہڑی اُبھاگی مقدمہ کرے، دھرؤ ووی بھوگے، ٹنگے

وی بھرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی بھیرے لوکاں دے ویاہ وِچ اوہناں توں وی بھیرے آ
کے گوَن لگ پَندے نیں اتے اوہناں توں وی بھیرے
آکڑی بھیر دے نیں پئی اسی ایس ویاہ وِچ نہیں رلنا۔

پُوند اباگا، بی بی اباے گڑی اے۔

معنی: پُوند اباگا: گت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اپنی عمر نہیں دیکھدے سگوں اوہ بڑھی عمرے وی
جوان بن بن بہندے نیں۔

پُوندکیوں نکلی، پُوند ہریاں جوگی۔

معنی: پُوندکیوں نکلی: چوں روئی کھان والا پُوندترا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بدکار زانیاں بارے دسیا گیا اے
پئی جدوں اوہ اپنی شرم حیا دی چادر اک دارلاہ دین تاں
اوہناں دی لکھ عزت نہیں رہ جاندی۔ ایس لئی خاوندنوں
کدی اوسنوں پرت کے نہیں وسانا چاہیدا۔

پُوندے گچ قبرمُردہ بیہمان۔

معنی: پُوندے گچ: سفیدی والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوکاں نے
اپنے کردارنوں لکا کے رکھیا ہوندا اے اتے بھیرے لوکاں
دی ظاہری ٹیپ ٹاپ چنگی لگدی اے۔ پر اصل وِچ اوہ
کسے کم دے نہیں ہوندے۔

پئی اوہ ہر ویلے اوہ کم کرن ٹرے ہوندے نیں جو کرن دا ہالی
ویلا نہیں آیا ہوندا۔

پُوندھے دی بھیلی، ٹھوٹھا ڈاہوے ادھ۔

معنی: بھیلی: بھائیوالی ☆ ٹھوٹھا: بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دا کسے کم وِچ حصہ تاں پُوندھے ہوندا اے پر اوہ
دھکوزوری ادھ دے حصے دار بنے بھیر دے نیں۔

چور اچکا پُوندھری، گنڈی رن پردھان۔

معنی: گنڈی: بدکار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور لوک اتے بدکار
لوک ہر تھاں روڈا پاکے اپنی گل منوان دی واہ لاندے نیں
اتے بھلے مانساں نوں ہر تھاں داء لالیندے نیں۔

چو کھے چکھے تھوڑاوی گویا۔

معنی: چوکھا: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے وی شے چوں تھوڑا لین لئی راضی نہیں ہوندے
اتے اوہناں نوں جو کجھ لہنا ہوندا اے اوہ وی ازایاں کر
بہندے نیں۔

چولاں دا ویاہ تے کھچاں گونڈیاں، جھوٹھاں کرن

گمان، اسی نہیں آونڈیاں۔

معنی: کھچاں: فضول زانیاں ☆ جھوٹھاں: بے کار عورتاں

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں پھس جاوے تاں اوہ اگلے دی ہر گل من لئی تیار ہو جاندا اے اتے ہر حال وِچ اپنی جان چھڈان لئی فکر وند ہوندا اے۔

چھڈ یا مجھ تھلے جا پیا کٹے تھلے۔

معنی: تھلے بیٹھاں دُدھ چٹکن لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں نوں گھلو کسے ہو رہا اے تاں اوہ کسے ہو رہا اے جو نوں جانکدے نہیں اتے اوہ کم کدی نہیں کردے جو اوہناں نوں آکھیا گیا ہوندا اے۔

چھڑے صنڈُوق اِچ، گٹکاں بندُوق اِچ۔

معنی: چھڑے: بندوق دیاں گولیاں ☆ گٹکاں: جمع گٹک دی گٹھلیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں نے جو کم کرنا ہوندا اے اوہ عقلاں فکر وں باہرا ای کرنا ہوندا اے اتے اوہناں دے کم نوں کوئی عقل والا ہائیں مائیں نہیں سمجھ سکدا۔

چھڑے کرماں دے سڑے آپ پکیندے روٹیاں آپ بھریندے گھرے۔

معنی: چھڑے: اوہا ہے گلے کارے ☆ پکیندے: پکاندے

ویروا: ایس اکھان وِچ چھڑیاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں وچاریاں نوں کھٹن کمان دا کم کرن مگروں گھریں آ

چوہا کویں کھڈیں جاوے بھج، اوہدی پوچھل نال بدھا بھج۔

معنی: کھڈیں: کھڈ وِچ ☆ بھج: دوڑ ☆ پوچھل: دُم ☆ بھج: چھانج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ پوہدرا دے چکراں وِچ پیا ہووے تاں اوکھے ویلے اوہ کتے لگ وی نہیں سکدا کیوں جے ہر کوئی تاں اوس دا جانو ہوندا اے۔

چھب گٹھڑی وِچ، صورت طباق وِچ۔

معنی: چھب: چہرہ ☆ طباق: طباق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ ہر کم اُلٹ کردے نیں۔ جو کرنا ہوندا اے اوہ کردے نہیں جو نہیں کرنا ہوندا اوہ کری جاندا اے نیں۔

چھججاوے چھکالیا، بلے نی ماسی اوڈھیے۔

معنی: چھکالیا: بٹیا، بھجیا، چھیکاں والا ☆ اوڈھیے: جینوں کوئی سوراخ نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ اپنے نقص ول تاں جھاتی نہیں مار دے پر لوکاں دیاں کیاں کوتاہیاں ٹول دے بھر دے نیں۔

چھڈی تیری چھاہ، مہری کتیاں نوں تاں ہٹک۔

معنی: چھاہ: لسی ☆ ہٹک: روک۔

حیاتی دے پوئے، کسے نُوں ڈاڈھے، کسے نُوں پوئے
معنی: پوئے: بختیاں ہن پوئے: نرم۔

ویروا: ایس اکھان وچ زندگی دیاں تلخیاں بارے دسیا گیا
اے پئی ایس جگ اندر دکھ اتے مُصیبت ہر اک نُوں جرتا
ای پند اے کوئی تھوڑا جرے جاں ودھ اوس نُوں واری
ضرور دینی پندی اے۔

خالی سکھ و جاوے دیپا۔

معنی: سکھ: ہوکا دین لئی سنگ ورگا پاپ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے ضروری کم کارتوں بغیر وی اپنا کم کردے
رہندے نیں اتے لہا چڑھا ذرا نہیں ویکھدے۔

خانقاہ تے جد چڑھنا، تے مجاور دی، کیہ خوشامد۔

معنی: مجاور: درباردار اکھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے دربار
تے دُعا کرن لئی جانا ای اے تاں او تھے جا کے مجاوراں
اگے نہیں بیٹیں کرن دی، کیہ لوڑ؟

خانقاہ ڈھین لگی تاں مجاوراں دی وٹے مارے۔

معنی: ڈھین: ڈہن لگی، مسار ہون لگی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کدی وی کسے دے سکے نہیں ہوندے۔ جھوں
کھاندے پندے جوان ہون اوس گھرتے وی او کھاویلا آ

کے کھان پکان داسارا دھنداوی آپوں ای کرنا پند اے۔
چھندر دے سر چنبیلی داتیل۔

معنی: چھندر: چکوندڑ لے مونہہ والا چوہا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ سدا اوہ کم ای کردے نیں جو نہیں کرن والا ہوندا اتے
اوہ چکوندڑ دے سر تے چنبیلی داتیل ملدے بھر دے نیں۔

چیز نہ سانجھے اپنی چوراں گالھیں دے۔

معنی: سانجھے: سنبھال کرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اپنی شے دی تاں سانجھے سنبھال کردے نہیں پر اُلٹا
چوراں نُوں گال پسیت کردے رہندے نیں۔

حاجی مویا، اوٹھ پھٹیا۔

معنی: پھٹیا: خلاصی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ سدا کبڈھ پُنا ای کردے نیں اتے اوہناں کولوں
اگلے دی جان اوہناں دے مرن تے ای پھٹ دی اے۔

حویلی میں باقر دی، وچ جما لو آکڑ دی۔

معنی: آکڑ دی: نازنخرے وکھاندی، تکبر وکھاندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے دی تھاں دے مان تے وی جگ اندر اپنا رعب
داب بنان دا چارا کردے رہندے نیں۔

اوہناں دے پیراں نال وی ست بلاواں ضرور مہڑیاں
ہویاں ہونڈیاں نیں۔

داتے داتے مر گئے رہ گئے مکھی چوس۔

معنی: داتے: دان کرن والے ☆ مکھی چوس: کنجوس۔

دیروا: ایس اکھان وچ دان کرن والے لوکاں بارے دسیا
گیا اے پئی اوہناں جگ اندر کتے ور لے ای لہدے نیں
پر کنجوس اتے پاپوں موئی بوں نہ جھاڑن والے ہر تھاں
فڑے بھر دے نیں۔

داڑھی نالوں چٹھاں ودھ گئیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں داہر کم عام بندیاں توں وکھراتے عجیب ہوندا
اے اوہ فاندے لئی کہتے جان والے ہر کم وچ نقصان چوکھا
کر لیندے نیں۔

داکھے ہتھ نہ اپڑے تھوہ کوڑی۔

معنی: داکھے: انگورتائیں ☆ کوڑی: کڑوی۔

دیروا: ایس اکھان وچ بارے دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ
کسے فے ٹوں حاصل کرن لئی اوس تائیں بیج نہیں سکد اتاں
اوس ٹوں کوڑی آکھ کے اوس ول دیکھ کے تھمک دیندا اے۔

دال الونی، کپڑے صبونی۔

معنی: الونی: نمک توں بغیر ☆ صبونی: صاف ستھرے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

اوے تاں اوہ دُشمنان دے سنگی بن جاندے نیں۔

ریوڑیاں والے چھٹ گئے، چھلواں والے
مڑے گئے۔

معنی: چھٹ گئے: خلاصی پا گئے ☆ چھلواں: بھیلکے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دا کوئی کم وی عقل والا نہیں ہوندا۔ اوہ مچر ماں
اں چھڈ کے بھلیاں ٹوں چھٹ کری بھر دے نیں۔

نصم دا کھائیے، بھیا جی دا گائیے۔

معنی: نصم: خاوند ☆ بھیا: بھرا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں زنانیاں بارے دسیا گیا
اے پئی اوہ ساری عمر خاوند دی کمائی کھاندیاں نیں پر جدوں
کئی کتے نچھ آدے خیر اپنے بھراواں دی منگدیاں نیں۔

خیر قلندر اں ہو، نچھا باندر اں۔

معنی: خیر: خیرات ☆ ہو: نچھا: بچیا کھچیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی چنگی چیز تاں اوس ٹوں دے دیندے نیں جیہدی اوس
تیز چھے محنت گھٹ لگی ہوندی اے پر جو محنت کر کے حلال ہو
جاوے اوس لئی رہند کھو ہندر کھ دیندے نیں۔

خیر و آیا خیر نال، ست بلا تیں پیر نال۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کدی خیر دا سنیہا لے کے نہیں پر تے۔ سگوں

معنی: داگی: دیکھی ☆ تلا: تھلھا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کوئی وی کم سمجھ داری نال نہیں کردے سگوں دیکھی
دے تھلے ورگے کالے مونہہ ورگی ٹوں روشن خاتون آکھ
کے بلاندے نیں۔

دُبدتا وچ دوویں گئے مایا میلی نہ رام / دُبدھا وچ
دونوں گئے مایا میلی نہ رام۔
معنی: دُبدتا: ایس جہان دا تھیرا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ دُبدو ہون وچ اپنے ودھ ہوندے نیں پئی لڑائی
جھگڑے وچ ای پھسے رہندے نیں اتے نہ ای دولت تائیں
اپڑدے نیں اتے نہ ای رب ٹوں راضی کر سکدے نیں۔
دتی دھیلی، لئی حویلی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے ٹوں مل تھوڑا دے کے وی دھکے نال اگلے دی
ودھ جائیداد تے مل مارن دی واہ لاندے رہندے نیں۔

دتی نہ لئی، آویس بھنڈی پئی۔

معنی: بھنڈی: لڑائی جھگڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ لین دین بھانویں گجھ وی نہ کرن پر فیروی رب
واسطے دا جھگڑا ضرور پادیندے نیں۔

پئی اوہناں دے گھر کھان ٹوں بھانویں گجھ ہووے جاں نہ
ہووے پر اوہ باہر زمانے اندر اپنا ٹوہر ٹپا گھٹ نہیں ہون
دیندے۔

دام بیاجی، کھیت پیازی۔

معنی: بیاجی: سودتے ☆ پیازی: پوہلی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کم کارتاں کردے نہیں اتے قرض لے کے وی داہی
جوتی کرن اتے کھیت وچ کنک دی تھال پوہلی پیازی ای
دسدی اے۔

دام ڈیوڈھے، چنس ڈونی۔

معنی: ڈیوڈھے: ڈیڑھ گنا ☆ ڈونی: دو گنا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے ٹوں خریدن لکیاں جو مل اوہ کردے نیں پیسے
تھوڑے دے کے دو گنا چنس تے مل مار بہندے نیں۔

دام ٹھیکراں، تے بول باریک۔

معنی: ٹھیکراں: ٹھیکریاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک گلاں
باتاں دے بڑے ای چالاک ہوندے نیں اتے اوہ اگلے
ٹوں کھوٹے سکے دے کے وی گلاں باتاں نال بھرمائی
رکھدے نیں۔

داگی دا تلا مونہہ نال روشن خاتون۔

دُده دی رکھوالی بیلی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ دُده دی راکھی بیلی بٹھا دیندے نیں جو دُده دی راکھی
تے کیہ کرے گی سگوں دُده ٹوں پی جاوے گی۔

درزی دامنیں گانا بھتتاں، لوہار مارے چننگاں۔
معنے: چننگاں: چنگیاڑے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی بھانویں گل کسے دی ہووے پر اوہ دھکے نال وچ لت
اڑا لیندے نیں۔ دُوجیاں دے مسکلیاں وچ دخل دین ٹوں
غیب نہیں سمجھدے۔

دِس دے چنگے ہعملاں دے کوہڑے۔
معنے: دِس: نظر آؤن ☆ کوہڑے: بھیزدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ عام لوکاں وچ اپنا بھرم بھاء تاں بڑا ای بنائی
رکھدے نیں پر اوہ اپنیاں کرٹو تاں دے بڑے ای بھیزدے
ہوندے نیں۔

دُکھ سہوے لگھی، میوا کھاوے کاں۔
معنے: سہوے: برداشت کرے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم کوئی کر کر پھاوا ہو
جاندا اے پر کھان بیٹن ٹوں کوئی ہووے چوہر آجاندا اے۔

دُکھے سرتے بنھناں گوڈا۔

معنے: دُکھے: درد کرے ☆ بنھناں: پئی کرن ☆ گوڈا: ٹٹنا۔
دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ٹوں درد جسم دے کسے ہووے وچ ہوندا
ہووے تاں اوہ پئی ہووے تھیں دیندے نیں۔

دل داحرم کوئی نہ ملیا، جو ملیا سو غرضی ہو۔
معنے: محرم: راز دان ☆ غرضی: غرض مند۔

دیروا: حضرت سلطان باہو ہوراں دی ایس اکھان رنگی
شعری تلگ وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندراوہ لوک
بڑے ای گھٹ نیں جو کسے دے محرم راز ہوندے نیں پر
پہتے ملن والے غرض وندای ہوندے نیں اتے اوہناں نے
دوست داڑو پٹھوٹھا دھار یا ہوندا اے۔

دلالاں ٹوں گھوڑی نہیں پوہندی۔
معنے: پوہندی: چنگی لگدی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کدی ایہ وی ہویا
اے پئی دلال ٹوں ڈنگر چنگا نہ لگے اوس کیہڑا ڈنگر خریدنا
ہوندا اے اوس تاں بس سو دا ای کرانا ہوندا اے۔

دِن لتھا، نکما متا۔

معنے: متا: متاں دین والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں اتے نکمیاں لوکاں بارے
دسیا گیا اے پئی اوہ آپ تاں سارا دِن لکھ بھن کے دوہرا
نہیں کردے اتے جدوں دِن دُب جاوے تاں اوہ ہورتاں
ٹوں متاں دین لگ پیندے نیں۔

آکھن لوک سیانے

دِنِ نُوں اللہ ہو رات نُوں جندرے دھرو۔

معنی: جندرے دھرو: تالے توڑن۔

ویروا: ایس اکھان وچ چالاک لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ سارا دِن تسی پھیردے رہندے نیں پر
اے تالے توڑن لئی اے تال اوہ لوک لوکاں دے
دِن لک پندے نیں۔

دند کھانڈیاں کھانڈیاں گھس گئے نیں، چیبھ گلے
کردیاں نہیں گھسی۔

معنی: گلے: شکوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ساری عمر روٹی کھا کھا اپنے دند گھسائندے نیں پر
اوہناں دی زبان چلدی چلدی کدی نہیں گھس دی اتے اوہ
ہر ویلے بولدے ای رہندے نیں۔

دِنے تال پھردی اوئی، رات پوے تال
پھرو لے پونی۔

معنی: اوئی: وسپلی ☆ پھرو لے: لہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ سارا دِن کھیاں مار دیاں لنگھا دیندے نیں پر جدوں
شام پئے جاوے تال اوہناں نُوں کم کرن دی فکر پئے
جاندی اے۔ اتے گھردیاں نُوں وکھان لئی ایدھر اودھر ہتھ
ماردے رہندے نیں۔

دِنے تال نہالی نہ دے راتیں بھاجڑاں ٹورے

معنی: نہالی: چھوٹی رضائی ☆ بھاجڑاں: گھر داسامان۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے گھر دِن ویلے تال کوئی رضائی نظر نہیں
آؤندی پر رات ویلے اوہ بھاجڑاں ٹورن لگ پندے نیں۔
دِنے کتاں، راتیں کتاں، اوہ نہ لہے جو اتے گھتتاں
معنی: گھتتاں: لواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ دِن رات کم کارتاں کردے رہندے نیں پر اوہناں
نُوں اپنے آپ دی ماسہ فکر نہیں ہوندی اتے اپنے آپ دا
ماسہ دھیان نہیں رکھدے۔

دِنے نہ کتن کتیاں، رات نُوں دُھماں گھتتیاں۔
معنی: کتن کتیاں: کتن دا کم کرن ☆ دُھماں گھتتیاں:
مشہوریاں کرنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ویلے برتاں کوئی کم کار کردے نہیں اتے جدوں کم
کار دا ویلا لنگھ جاوے تال اوہ کم کرن داسدے اسارے لوکاں
نُوں دیندے پھردے نیں۔

دو پتیاں وِسر گتیاں، یاراں دیاں دُور بلائیں گتیاں
معنی: وِسر گتیاں: بھٹل گتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی دو بندے یار بن جانے نیں تاں یاری چلدی رہندی
اے پر جدوں تیجا رل دا اے تاں اوہ جتنے ای اِکدو بنے
بارے غلط فہمیاں دا شکار ہو جانے نیں۔

دور گیاں دے ہاڑے گھتاں، نیڑے آئیاں نوں
دُھر پٹاں / دور گیاں دے ہاڑے مراں، گھر
آئیاں دے ساڑے سڑاں۔

معنی: ہاڑے گھتاں: ہاڑے پاواں ☆ دُھر پٹاں: جان نوں
روواں ☆ ساڑے سڑاں: دُکھ وچ ہلکان ہوواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی جدوں کوئی اوہناں توں دُور ہوندا اے تاں اوہناں
لے لے ہو کے بھر دے نیں پر اوہ جی جے اوہناں دے
نیڑے آن وے تاں اوس دا دُکھ کرن لگ پوندے نیں۔

دوس اپنا دادے داڑھی ویہڑے دی۔

معنی: دوس: گناہ قصور ☆ دادے داڑھی: گالاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی قصور بھانویں اوہناں دا اپنا وی ہووے تاں وی اوہ
گال مند لوکاں نوں ای کردے رہندے نیں اتے ایس کم
توں ماسہ شرم نہیں کھاندے۔

دُھر دُھر دادینا، ناں لہنا سنگھ۔

معنی: دُھر دُھر: جنے کھنے دا۔

پئی اوہ بُرے کم کرنوں باز نہیں رہندے اتے مار کھان توں
مگروں اوہ ڈھیٹھ بن کے سبھ کجھ بھٹلا ہندے نیں۔

دو کم کرن والے، ترے شاواشے آکھن والے۔

معنی: شاواشے: تعریف۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ آپوں تاں رج کے کمکوس ہوندے نیں اتے جے دو
بندے کم تے لگے ہون تاں تن اوہناں نوں ہلا شیری دین
والے ہوندے نیں۔

دو کھاہدیاں دو کھان گے، چورنٹھ جان گے۔

معنی: کھاہدیاں: مار کھاہدی ☆ نٹھ جان گے: دُور جان گے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چور لوکاں دی کوئی
حیثیت نہیں ہوندی اوہ مار کھار کے وی مُر ڈھیٹھاں وانگ
پرت پرت کے چوریاں کر دے رہندے نیں۔

دوول پگ دے تے ہتھ وچ طرا۔

معنی: وِل: پچ ☆ طرا: پگ دا شملہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوہ وچاڑے پوری پگ
دا کپڑا تاں خریدن جو گے نہیں ہوندے پر پگ دا شملہ ہتھ پا
پاکے گھڑی مُوی لوکاں نوں دکھاندے رہندے نیں۔

دو یار تے تیجا خوار۔

معنی: خوار: خراب۔

دھگانے دی اماں چڑھ بہوے دھنگاڑے۔

معنی: دھگانے: دھکے ☆ دھنگاڑے: لک تے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی جے اوہناں دی ماسہ عزت کرنوتاں اوہ اگلے دے سر

تے چڑھن دی کوشش کردے نیں۔

دھو لا جھانا، ٹینڈ وچ آتا۔

معنی: دھو لا جھانا: چٹے وال۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی لوک کوئی وی کم کرن لکیاں اپنی عمر اتے رُتے ولوں نہیں

دیکھدے سگوں ہر گل وچ دھک ماراں کردے نیں۔

دھیلی نہ دیوے، حویلی دیوے۔

معنی: دھیلی: ادھاپتہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ کسے ٹوں ویلے سر پتے نہیں پر تاندے مگروں بھانویں

ایس دا چوکھا بھرت ای اوہناں ٹوں بھرتا پئے جاوے۔

دھیلے دی گڈی، نگا سر منائی۔

معنی: گڈی: ہتھ نال بنایا گیا کھڈونا ☆ نگا: نکا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ کوئی وی کم کرن لکیاں اوس چیز ای اصلی اہمیت تے

قیمت ٹوں نہیں سمجھدے اتے انھے واہ خرچ کر دیندے نیں۔

دھیلے والا منگے، روپے والا سنگے۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ ہر اک دے قرضائی ہو کے وی اپنی ٹوہر مٹھی نہیں

ہون دیندے۔

دھرک دھرک بھتئی، پیکے نہ ہتئی۔

معنی: دھرک دھرک: دھک دھک کے ☆ بھتئی:

دوڑی ☆ ہتئی: اپڑی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ بڑی ای دوڑ بھج کردے نیں پر فیروی اوہ اپنے متھے

ٹپے تے کدی نہیں اپڑ سکدے اتے سدراہ وچ ای رہ

جاندے نیں۔

دھڑی داسر ہلائی، چھارک دی زبان نہیں ہلائی۔

معنی: دھڑی داسر: پنج سیراں داسر ☆ چھارک: چھناکی۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ کسے گل داہاں تانہہ وچ جواب دین لکیاں ایڈاؤڈا

سرتاں ہلانڈے نیں پر اپنی نکلی جیہی زبان نہیں ہلانڈے۔

دھسے کھانڈی اُکھلی، پیکے کھانڈا چھج، جیہڑا حال کل

سی اوہو حال اے اج۔

معنی: دھسے: گٹ ☆ پیکے: جھو کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے اپنے

مقدردا لکھیا ای کھانڈا کھنڈا اے اتے کئی لوکاں دی ساری

عمر ای دکھاں وچ لنگھ جاندی اے۔

معنی: سینگے: شرمائے۔

معنی: دوا کھے دا: دوا کھے ول۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار پھتے پئے لئین
والے تاں کسے کولوں قرض منگن لکیاں شرماندے رہندے
نیں جدوں کہ تھوڑے پئے لئین والے ٹپ ٹپ کے اگلے
دے برتے چڑھدے رہندے نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دی جیب وچ پوسہ نہ وی ہووے تاں وی اوہ رنج
خرچ کرن دیاں گلاں کردے رہندے نہیں۔
دیہ وڈاناں سُنج۔

دے نہ جانے ڈھسٹی 'شریگاں گُنوں رُٹھی۔
معنی: ڈھسٹی: تکمی تھے۔

معنی: دیہ نہنڈہ سُنج: تنہائی بربادی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ٹوں کسے نال ورتن دی تاں جاچ نہیں ہوندی
اُٹا اپنے بکدیاں نال مُونہہ وئی بھر دے نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں نے اپنے ناں تاں بڑے بڑے راتھاں والے
رکھے ہوندے نہیں پر کرتوتاں وُلوں رنج کے ماٹھے
ہوندے نہیں۔

دے نہ گھن اجائیں لگا جن۔

ڈُبی تاں جے ساہ نہ آیا۔

معنی: گھن: لوے ☆ اجائیں: فضول ☆ جن: شک و ہم۔

معنی: ڈُبی: ڈُبی گئی ☆ ساہ نہ آیا: ساہ لئین اوکھا ہو گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ دین لئین بھانویں کجھ وی نہ پراگھے بندے ٹوں رب
واسطے دا بھنھل بھوسیاں وچ پاجھدے نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کسے
اُولی مُصیبت وچ پھس جاوے تاں اوسدا اوٹھوں جان
جاں عزت پت بچا کے نکلن اوکھا ہو جاندا اے۔

دیسی ٹوں خراسانی دولتے۔

ڈُبی لہندے لہدا بھڑے چڑھدے۔

معنی: ٹوں: ماڑا گھوڑا ☆ دولتے: دولتیاں۔

معنی: ڈُبی: ڈُبی گئی ☆ لہندے: مغرب ول ☆ چڑھدے:
مشرق۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اپنی حثیت ول جھاتی نہیں مار دے سگوں اپنی
اوقاتوں ودھ ودھ گلاں کردے رہندے نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ سدا پٹھا کم ای کردے نہیں جسراں اوہناں دا کوئی
جی پانی وچ کسے ہو پاپا سے ڈُبی جاوے تاں اوہ ہو پاپا سے
لہدے بھڑدے نہیں۔

دیوے وچ تیل نہیں، مُونہہ دوا کھے دا۔

آکھن لوک سیانے

ڈھٹی اٹھتوں کا وڑج تو اے تے۔

معنی: ڈھٹی: ڈگی ☆ اٹھ: اٹھ ☆ کا وڑج: غصہ ☆ جتوال:
اٹھوال، اٹھال، دامالک۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دا نقصان کوئی ہو کر جاندا اے پر اوہ غصہ کسے
ہورتے کڈھدے بھر دے نیں۔

ڈھٹی چٹی چڑی، بھٹل گئی امڑی۔

معنی: چٹی چڑی: گورارنگ ☆ امڑی: ماں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ جدوں اپنی جوان زمانی دا حسن ویکھ لیندے نیں تاں
اوس حسن دے نشے وچ اپنی ماں پیو دی عزت آدروی وسار
دیندے نیں۔

ڈسن دے من موچلے، گپن دے گپناؤ۔

معنی: ڈسن: نظر آؤن ☆ من موچلے: من موچی، من
موہنے ☆ گپن: جھوٹھ مارن دے ☆ گپناؤ: ماہر۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اُنج ویکھیاں تاں بڑے ای بھولے اتے من موہنے
لگدے نیں پر جدوں اوہ گپاں ریہڑدے نیں تاں کوئی
اوہناں دا مقابلہ نہیں کر سکدا۔

ڈوم اگے ڈوم گائے، دسو کپہ انعام پائے۔

معنی: ڈوم: میرا سی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انعام اکرام وی بس کوئی
نگٹرا بندہ ای دیندا اے پر جے مر اسی دے کول جا کے مر اسی
کوئن لگ پوے گا تاں اوہنوں اوتھوں کہیہ لہجہ جاوے گا؟

ڈھٹی گوں اندھارا بھاوے۔

معنی: ڈھٹی: بد اخلاق ☆ گوں: ٹوں ☆ اندھارا: انھیرا
☆ بھاوے: چنگا لگے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی بد اخلاق لوک پورے جگ اندر انھیرا ہو جان دیاں
دعاواں کردے نیں کیوں جے اوہ آپ انھیرے وچ
ہوندے نیں۔

ڈھڈرجیا، کھس بھکھیاں۔

معنی: رجیا: سیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دا لالچ کدی وی نہیں مکدا۔ اوہ بھانویں رنج
کے روٹی وی کھالین مڑوی اوہناں دا ایہ ای جی کر دا اے
پئی کجھ روٹی اپنے ڈھڈدے اتے وی ہنھ لین۔

ڈیڈھ پڑوپی کنگنی، پھلیوں گوندی آئے۔

معنی: کنگنی: پرانے زمانے دی اک فصل ☆ پھلیوں: جتھے
پھلے پائے ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے گھر بھانویں دمڑی وی نہ ہووے پر اوہ
لوکاں ٹوں اِنج ای لگدے نیں چویں بڑے ای خوشحال
آکھن لوک سیانے۔

ہوندے ہوں۔

ڈین دا گھرو وی اوتھائیں؛ بالاں دی کھیڈن جاہ
وی اوتھائیں۔

ڈیڈھ کو ڈی نیوندرا؛ جالندھروں گاؤندی آئے۔

معنی: ڈیڈھ کو ڈی؛ ڈیڈھ کو ڈی ☆ نیوندرا؛ ویاہواں تے
اک دوجے نوں دین والے پیسے۔

معنی: اوتھائیں؛ اوتھے ای ☆ کھیڈن جاہ؛ کھیڈن تھاں۔
ویروا؛ ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتھے بھیرے لوک
رہندے نیں اوتھے ای چنگے لوکاں وی رہنا ہوندا اے اتے
بھیریاں نے اپنا بھیر دسنوں رہنا نہیں ہوندا۔

ویروا؛ ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ویاہواں وچ دینا لینا تاں پائی پوسہ گھٹ ای
ہوندا اے پراوہ ای ہر پاسے گلیں باتیں پہاڑ بناندے نظر
آؤندے نیں۔

راکھی بھردی آن دی؛ لتھی چڑھی نہ جان دی۔
معنی: آن عزت ☆ لتھی چڑھی؛ وادھا گھانا۔

ڈیکھ پراسیاں ڈھیریاں؛ دھتالو اکھاں پھیریاں۔
معنی: ڈھیریاں؛ مال دولت ☆ دھتالو؛ لالچی زبانی۔

ویروا؛ ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں نوں اپنی عزت دے رہ جان جاں لہہ جان نال
کوئی غرض نہیں ہوندی اوہ بس اپنے نو ہڑ پئے وچ ماسہ فرق
نہیں پین دیندے۔

ویروا؛ ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ دولت دے ایڈے پجاری ہوندے نیں پئی
جیہڑے تھانویں دولت نظر آ جاوے اوہ اوتھے ای ڈھانٹالا
کے بہہ جاندے نیں اتے اپنے سکیاں تک نوں بھل
جاندے نیں۔

راکھی کر بہا لیے؛ پیڑھے لے چرا۔

معنی: بہا لیے؛ بٹھائے ☆ پیڑھے؛ گھیو دے ڈھیلے۔

ویروا؛ ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں نوں جے کسے شے دی حفاظت لئی وی کہتے بٹھایا
جاوے تاں وی اوہ کوئی نہ کوئی نقصان ضرور کر جاندے نیں۔

ڈین آپ تاں مرگئی؛ دندلاہ کے آلے وچ دھر گئی۔
معنی: دندلان؛ شے نوں خراب کرن۔

راموں وی گئے رجموں وی گئے۔

ویروا؛ ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی کئی وار اوہ انج دیاں غلطیاں کر لیندے نیں پئی اوہ نہ
تاں ہندوواں وچوں ای جاندے نیں اتے نہ ای

ویروا؛ ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ جے کوئی شے کھانہ سکدے ہوں تاں شے نوں جوٹھی
کر کے رکھ جاندے نیں پئی کوئی ہور وی اوس نوں مونہہ
وچ نہ پالوے۔

مسلماناں وچوں گئے جاندے نیں۔

رہڑوا فچتا، جس کھچیا لہماں کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ خوشامد پسند لوکاں بارے دسیا گیا
اے پئی جے اوہناں دے مونہہ تے کوئی اوہناں دی وڈیائی
کرے تاں اوہ بھکانے وانگ مٹھل مٹھل دوہرے ہو
جاندے نیں۔

رتی دانا طہ پہاڑ دی اشاء۔

معنی: ناٹھ تعلق ☆ اشنائی: دوستی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں نال ماسہ عمو سا نچھ وی ہووے تاں اوہ اوس ٹوں
بڑی دوستی سمجھ لیندے نیں اتے تھان تھان دسدے
بھردے نیں۔

رُٹھائے پاپے بھتے۔

معنی: رُٹھا: رنج ہو یا ☆ بھتے: توڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ناراض ہون جاں منچے ہون اوہناں اگلیاں ٹوں ہر
حال وچ تنگ ای کرنا ہوندا اے۔

رہتے ٹوں ویکھ نہ سکاں، بھٹکھے ٹوں دے نہ سکاں

معنی: ویکھ سکھن: برداشت کرن جرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ نہ کسے ٹوں کھاندیاں ویکھ سکدے نیں اتے نہ ای

کسے ماڑے غریب دی امداد کر سکدے نیں۔

رچھ پایا برقعے نالے کھنگے نالے گھڑکے۔

معنی: رچھ: رچھہ ☆ گھڑکے: مسکرائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں اتے بد معاشاں لوکاں
بارے دسیا گیا اے پئی اوہ بھانویں شریف لوکاں والا بھریواوی
پالین پر اوہناں دی فطرت کدی نہیں بدل سکدی اتے
اوہناں دیاں حرکتاں سدھو چھیاں والیاں ای رہندیاں نیں۔
رسی سڑدی سڑگئی پرول نہ گیا ارسی سڑنوں سڑگئی پر
وٹ نہ گیا۔

معنی: وٹ: وٹ: بل۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ٹوں لکھ وار لعنت مٹھک وی کیتی جاوے پر
اوہناں دی فطرت اوہناں ٹوں برائی کردے رہن تے
مجبور کردی رہندی اے۔

رور و دھی موئی سو ہرے وی نہ گئی۔

معنی: موئی: مرگئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے کسے کم کار دی سیانے بندے ٹوں سمجھ نہیں
لگ سکدی۔ اوہناں دیاں حرکتاں عام بندے دی سمجھوں
باہر ہوندیاں نیں۔

روپے سیر مچھی مہنگی پنچ روپے سیر سستی۔

معنی: مچھی: مچھلی۔

روٹی کھاہدی ڈنگ ولانے پائے لیڑے گھراں
ٹوں آئے۔

معنی: ڈنگ ولانے: وقت لگھایا ☆ پائے لیڑے: کپڑے
پھٹ گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
دے وی ہوندے نیں پئی اوہ بس روٹی کھان دے
دنجارے ہوندے نیں اتے اوہ ہائیں مائیں اپنے گھر نہیں
جاندے پئی کم کار کرنا پوے گا اتے جدوں کپڑے پاٹ
جان تاں اوہ گھر ٹوں آجاندے نیں۔

روٹی لنگروں تے گھا گھٹیر یوں۔
معنی: گھٹیر یوں: باہروں زمین چوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکھے لوک کم کارتوں
گھبراندے نیں اوہ روٹی کھان لئی کتے پکيا لنگر ڈھونڈ لیندے
نیں اتے گھاہ اکٹھا کرن لئی کوئی ٹھہیرا لھیندے نیں۔
روٹیاں پکاوے دو پھلھے بھننے ترے۔
معنی: بھنے: توڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں زنانیاں بارے دسیا گیا
اے پئی اوہ کم گھٹ کردیاں نیں اتے اپنے گھر دا نقصان
ودھ کردیاں نیں۔

رون پکھی وارے: جیہنا ندی راس پرانی، اچل کھولا
کھولیاں، رڑھ گئے حلوائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دا کوئی پتہ نہیں لگدا پئی دل کرے تاں روپے
سیر چیز ٹوں مہنگی آکھ دین اتے پنج روپے سیر ٹوں سستی
آکھ دین۔

روٹی پئی موندہ وچ ذات پئی کھوہ وچ۔
معنی: کھوہ: پانی دا ذخیرہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے ویلے لاچ چکھے اپنی اکھ آن ٹوں وی وسار
پٹھدے نیں۔

روٹی چو پڑی وچ رُکھا۔

معنی: چو پڑی: چھڑی ☆ وچ: کاروبار ☆ رُکھا: بے رُخی والا۔
ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ دل کرے تاں آئے گئے دی سیوا تاں چنگی کر دین پر
کاروبار کرن لکھیاں اوہناں دارویدا کا ای رُکھا ہووے۔
روٹی چھڑیاں دی شکر دوپہر جس پکدی۔

معنی: چھڑے: ان ویلے رنڈے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چھڑے وچاریاں دا
بھیرا حال ای ہوندا اے۔ اوہناں اپنے ہتھوں نال
روٹیاں پکانیاں ہوندیاں نیں ایس لئی وچاریاں ٹوں کوپلا
ضرور ہو جاندا اے۔

معنی: راس پرائی: پرایا سرمایہ ☆ اچل: نہ چلن والا ☆ کھولا: بھٹھی۔

روہ یاراں، کڈھنے پتاراں۔

معنی: روہ: غصہ ☆ پتاراں: گھر والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک لڑے تاں کسے ہور نال ہوندے نیں پر اوہ غصہ کسے ہور تے کڈھن لڑے ہوندے نیں۔

رہنا ارڈڑی تے خواب شیش محلاں دے۔

معنی: ارڈڑی: گند دا ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک رہندے تاں گندے مندے تھان ہوندے نیں پر اوہ نت محلاں وچ رہن دے خواب دیکھدے رہندے نیں۔

ریت ویاہی ٹھی جانی، پید اتھیا بھونیس پھوڑ۔

معنی: ٹھی: اُچی تھان ☆ جانی: جمیں ☆ تھیا: ہو یا ☆ بھونیس پھوڑ: زمین پاڑھن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک جو کم وی کرن اولہ ای ہوندا اے اتے اوہناں دے کپتے کم دا کدی چنگا اثر نہیں ہوندا۔

رتجھاں پٹیاں، رب دیاں رکھاں۔

معنی: رتجھاں پٹیاں: رتجھاں دے ماریاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک سدا رتجھاں دے محل اساردے رہندے نیں پر کم کوئی وی کر کے دکھان جو گے نہیں ہوندے اتے اوہ سدا عملوں وانجے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوکاں کول اپنی راس نہ ہووے اتے اوہ کاروبار چھوہ دین تاں اوہناں ٹوں وی گھانا ای پیندا اے اتے اوہ حلوائی جو بھٹھی وچ دی نہ بنان اوہ وی بالن پوتتا بن پاروں بھٹھے ای مردے نیں۔

روندی ڈکھ یاراں دے ناں لے لے بھراواں دے معنی: ڈکھ روون: ڈکھ بیان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دین تاں کسے ہور داتاں لے لے پاندے نیں پر دیوں اوہ کسے ہور ٹوں یاد کرن لگے ہوندے نیں۔

روندی گھوڑی چاڑھے، بگ بھرے پران۔

معنی: پران: کپڑے، ستر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے ٹوں کسے دی مرضی توں بغیر کوئی کم کرن تے مجبور کیتا جاوے تاں اوہ دل کرے تاں گھوڑے دے اُتے ای درک دیوے۔

روندے گھوڑے چڑھائے، پرت گھراں ٹوں آئے معنی: پرت: مُڑکے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے ٹوں اوس دی مرضی دے خلاف کسے وی کم تے لایا جاوے تاں اوہ سرتے بانہہ رکھ کے ای روندے ہوئے گھر ٹوں پرت دے نیں۔

ہوندے نیں۔

زور پدی دا بھکھ سنڈھے دی۔

ریس کرن چھوہاریاں دی گندے ہوں۔

معنی: پدی: بکا کیدا۔

معنی: ریس: برابر ہجوں: بیٹگن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں وچ زور

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوک

تاں بکے کیزے جتاں وی نہیں ہوندا پر اوہ روٹی کھان

ماڑے وی ہون تاں وی اوہ بگڑیاں وانگ دے لیزے پاپا

لکیاں رچدے ای نہیں۔

کے اوہناں دی ریس کرن دا چارا کردے رہندے نیں۔

زور تھوڑا شور ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں وچ کم کار

زور اور تھیں کھیڈ اساڈی جے میں مپدی تاں وی پھاڈی

کرن دی ستیاں بڑی گھٹ ہوندی اے پر اوہ روڈلا پان

معنی: زور اور: طاقتور ہمدی: ٹاس جتن والا ہمدی پھاڈی:

والیاں وچ بھتوں اگیرے ہوندے نیں۔

مگروں واری لین والا۔

زور تھوڑا واگ وڈی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بگڑے بندے دا

معنی: واگ: باگ۔

ستیں ویہیں سو ہوندا اے اتے اوہ ماڑے ٹوں کدی وی

جتن نہیں دیندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی جانوراں وچ

زور اور مارے وی تے رون وی نہ دیوے۔

ساہ ست تاں ہوندا کوئی نہیں پر اوہناں دا ہار شگھار انج دا

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بگڑے لوک سدا

ہوندا اے پئی اوہ بڑے ای گناں والے ہون۔

توں ماڑیاں دا حق کھو ہندے لگے آئے نیں اتے تراحق ای

ساڈستوڑ ہاتھی دا پوڑ۔

نہیں کھو ہندے سگوں فریادوی نہیں کرن دیندے۔

معنی: ساڈستوڑ: اوکھا ویلا ہمدی پوڑ: نیہر۔

زور اوراں دا ستیں ویہیں سو ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے تے

معنی: ستیں ویہیں: اک سو چالھیاں دا۔

اوکھا ویلا آ جاوے تاں اوس چوں نکلن بندے لئی انج ای

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زور والے بندے

اوکھا ہو جاندا اے چوہیں ہاتھی دے پیر تھلیوں نکلن اوکھا

اپنی مرضی دا ای قانون ورتدے نیں اتے اوہناں ٹوں

ہوندا اے۔

ہنگن ہوڑن والا کوئی نہیں ہوندا۔

ساڈی بلی ساٹوں ای میاؤں۔

وی کردے رہندے نیں پراوہناں دی پوری نہیں پوندی۔
 ساری عمر سلام نہ کیتا، جے کیتا اگے ہندو آیا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
 کہدھے ہوندے نیں پئی اوہ ساری عمر کوئی چج داکم کردے
 نہیں جے کروئی پٹھن تے اوہناں داکم اکارت جاندا اے۔
 ساری عمر اں کوڑا سٹیا، دسورہ اروڑی دا۔
 معنی: کوڑا: گند پراں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
 کہدھے وی ہوندے نیں پئی اوہ ساری عمر اک کم
 کردیاں لنگھا دیندے نیں فیروی جان بچھ کے لوکاں توں
 دن لئی اوس کم بارے لوکاں توں کچھ دے بھر دے نیں۔
 سارے بن گئے خان بھمیڈاں کون چراسی۔
 معنی: خان: مالک ☆ چراسی: چارے گا، چراوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
 پئی اوہ سارے دے سارے بس دنیاوی توہرٹے وچ ای
 دیہاڑی لنگھا دیندے نیں اتے اوہناں وچوں کم کار کرن
 توں کسے دا جی نہیں کردا۔
 سایاں کتے، ودھایاں کتے۔

معنی: سایاں کتے: وعدے ☆ ودھایاں: وعدہ پورا کرن۔
 ویروا: ایس اکھان وچ کہدھے لوکاں بارے دسیا گیا اے
 پئی اوہ کم کار کرن دا وعدہ کسے ہور تال کر چھڈ دے نیں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اپنے پالتو
 جانور ای اگوں گھورن لگ پندے نیں اتے اوس ویلے
 اوہناں دا علاج کرن دا کجھ سوچنا ہی پند اے۔
 ساڈے جیہا شاہ نہیں، کوڈی دا وساہ نہیں۔
 معنی: شاہ: شاہوکار ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں کہدھے شاہوکاراں بارے
 دسیا گیا اے پئی جو اپنے آپ توں شاہوکاراں من دے
 نیں پر کوئی اوہناں تے اک پيسے دا اعتبار نہیں کردا۔
 سارا گھر بل گیا تاں چوڑیاں کچھیاں۔
 معنی: بل گیا: سڑ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
 پئی اوہناں توں ویلے سر اپنی شے دی سانجھ سنبھال دی فکر
 نہیں ہوندی پر جدوں لکھ نہ رہ جاوے تاں گھر دیاں
 شےواں دی یاد آؤندی اے۔

ساری رات بھنی، گڑی جھی انھی۔
 معنی: بھنی: ازایاں کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کسے کم
 لئی چوکھی محنت وی کردا اے پراوس دی محنت مگروں وی اوس
 توں فائدہ کجھ نہیں ہوندا۔

ساری رات روندی رہی، مویا کوئی وی نہ۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساری عمر محنت

تھاں بھر دے رہندے نیں اتے تھاں تھاں توں گلاں
دیاں کنسواں لیندے رہندے نیں۔

سدی نہ بلائی، میں لاڑے دے تائی۔
معنی: بلائی: دعوت دتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک ساری
عمر او لے جھون ای جھوئی رکھدے نیں اتے دھکے نال
غیراں نال اپنیاں ساکا چاریاں گنڈھدے بھر دے نیں۔
سدی نہ کچھی، میں لاڑے دی پھپھی۔
معنی: کچھی: بلایا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک دھکے
نال کسے دے ویاہ وچ کھان دے جج کوئی نہ کوئی ساکا
چاری دس کے جا وڑدے نیں۔

سدو وڈی توں، آٹے وچ کھیہہ رلاے۔
معنی: وڈی: رشتے وچ اچی ☆ کھیہہ: مٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھیاں گھراں
وچ سیانے جی گھٹ ای ہوندے نیں اتے اوہناں دے
بال تاں بال ہوندے ای نیں پر سیانے وی عقلموں ویہلے
ای ہوندے نیں۔

بسر سجدے وچ، من بدلایاں وچ۔
معنی: بدلایاں: بدلالین داساڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک ہائیں

اتے کم کسے ہو رد اکرن ٹر جان دے نیں۔
ساؤ مٹھے، گھنڈ پیارے۔

معنی: ساؤ: بھلے مانس ☆ مٹھے: داء لالیہ ☆ گھنڈ: بد معاش
ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ بھلیاں مانساں توں داء لاندے رہندے نیں اتے
اوہناں توں بدکار لوک چنگے لگدے نیں۔
ستو وی کھانے، تے شکوریاں وی ماریاں۔
معنی: شکوریاں: بیٹیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک انج
دے ہوندے نیں پئی اوہ ستو پھک دیاں سٹیاں مارنوں
نہیں رہ سکدے اتے انج سارے ستو مونہہ چوں باہر نکل
جان دے نیں۔

ستھن دھتے دی، نالہ ریشم دا۔

معنی: ستھن: شلوار ☆ دھتے: موٹے کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوکاں داہر
کم ڈوبے نال جوڑ نہیں کھاندا اتے لوکاں کولوں جگتاں
کراندے رہندے نیں۔

سدا بھوانی، چتے جتی۔

معنی: بھوانی: بھرن والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک
بھانویں شکلوں صورتوں کسے نہہہ چدے ہون جاں نہ اوہ ہر

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں بارے دیا گیا اے پئی
اوہناں دا ہر کم جگ توں باہر ہوندا اے اتے سرتے وال
بھانویں اک نہ ہووے اوہ اپنے نال دو دو کنگھیاں لئی
بھردے نیں۔

سُرمہ پایا جوت نُون، خلقت مرگئی سوچ نُون۔
معنے: جوت: نظر ودھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی لوک تاں کم اپنے
فائدے لئی کردے نیں پر اوہناں ولوں ویکھو ویکھی مورکھ
اُنج ای اوہناں دی نقل کر کر پھاوے ہو جاندا اے نیں۔
سرفا کر کے سستی، آٹا کھا گئی سستی۔

معنے: سرفا: بچت۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں بارے دیا گیا اے پئی اوہ
ہر کم وچ راج کے کنجوسی کردے نیں پر اوہناں دارب ولوں کوئی
نہ کوئی نقصان ہو جان پاروں بھانگا پورا ہو جاندا اے۔
سر ونجے تاں ونجے، آپ سر وں نہ ونجے۔

معنے: ونجے: جاوے سہ سر وں ونجن: سر توں جان ہار کھان،
من لین۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں دی بدھ بارے دیا گیا
اے پئی اوہناں دا سر بھانویں لہہ جاوے پر اوہ اپنی اثری
توں کدی نہیں ہار دے۔

سر ہوں جیڈے پیٹھے، کمبخت پیوا کیھے۔

مانیں سدھے نہیں ہو سکدے۔ اوہناں دا ایہ حال ہوندا
اے پئی اوہ سجدے وچ پئے وی لوکاں توں بدلے لین
دیاں ٹپاں ڈھال دے رہندے نیں۔

سر قائم رہنا چاہیدا اے، جتیاں بھیریاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کہدھے اتے ڈھیٹھ لوکاں نُون
جگت کردیاں دیا گیا اے پئی اوہناں نُون لتھی چڑھی دی
کوئی پرواہ نہیں ہوندی اتے تھماں تھماں توں پو لے کھان
اوہناں دی عادت ہو جاندا اے۔

سر نُون سٹ تے او جھری نُون پپر۔

معنے: سٹ: ضرب سہ او جھری: معدے اندر خوراک دا
ٹھلہ سامن والی شے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کہدھیاں لوکاں بارے دیا گیا اے
پئی اوہناں نُون تکلیف کسے ہو رتھماں ہوندی ہووے تاں
اوہ جسم دے کسے ہو رھے تے ہتھ رکھ کے ہائے ہائے
کردے بھردے نیں۔

سر وں پیر وں ننگی آں، جہان نالوں چنگی آں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی مورکھ لوکاں نُون
اپنی عزت بے عزتی دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی اتے ہر حال
وچ اپنے آپ نُون جگ نالوں چنگا سمجھدے نیں۔

سر وں گنجی تے کنکیاں دی جوڑی۔

معنے: جوڑی: جوڑا، دو چیزاں۔

معنی: پیٹھے: اک سبزی۔

معنی: سنجوڑی: کنجوس ☆ چول: بیشرم۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ مت دے لوکاں بارے دیا گیا اے پئی اوہ خواب وی انج دے دیکھدے نیں جوکدی پورے نہیں ہو سکدے ولا سرہیوں دے دانے جیڑا پیٹھا کتھوں لہ سکد اے؟

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی وار مورکھ مت دے لوکاں دا سارا نمبر ای جھولے ماریا ہوندا اے اتے عقلوں فکر وں سارے جی ای دپہلے ہوندے نیں۔

سسوئی باراں تالنیے تو نہ تیراں تالن آئی آں۔

سر دیاں نوں ساڑاں گے ننت کڑا ہی چاڑھاں گے
معنی: کڑا ہی چاڑھن: اگ بالن۔

معنی: سسو: سس ☆ باراں تالنی: سر دے باراں تال جان والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی وار انج ہوندا اے پئی جے کوئی زنانی چوکی ای چالاک ہوشیار ہووے تاں اوس نوں نو نہہ اوس توں وی چارہ تھاگے لہ جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ مت دے لوکاں بارے دیا گیا اے پئی اوہ ہر ویلے نفرت دا بھانہ بھڑبال کے رکھدے نیں اتے لوکاں نوں سکھ جین نال نہیں پٹھن دیندے۔

سُفنے آیا بھاوے نہ کچھڑ بہوے نلج۔

سر مونی پھتو، چھلیاں گھنوں۔

معنی: سُفنے: خواب وچ ☆ بھاوے: چنگا لگے ☆ کچھڑ: گودی ☆ نلج: بے شرم۔

معنی: گھنوں: لہی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھے لوکاں بارے دیا گیا اے پئی اوہناں نوں بھانویں کول بلاؤ جاں نہ بلاؤ اوہ دھکے نال ای ساکا چاری کڈھدے مہر دے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ اتے کبڈھے لوکاں بارے دیا گیا اے پئی اوہ نکلیاں نکلیاں ہیواں نوں جھپے ماردیاں ماردیاں کئی دار اپنی جان گوالیندے نیں۔

سس دیاں میلناں، جولہ ہیاں تے تیلناں۔

سِسکدیاں چن چڑھیا، اوہ وی ڈنگ پڑنگا۔

معنی: میلناں: ملن والیاں۔

معنی: سِسکدیاں: ترس دیاں ☆ ڈنگ پڑنگا: ڈنگا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی نو نہہ نوں اپنی سس دا کوئی چنگا کم وی کدی چنگا نہیں لگدا اتے اوہ ہر ویلے اوس دے عیب ای کڈھدی رہندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی وار ترس ترس کے کوئی مراد پوری ہوندی اے پر اوہ وی نہ ہون وری ای ہوندی اے۔

سس سنجوڑی، نو نہہ چول۔

سلاہی دا گرو دندہس لگا۔

معنی: سلاہی: صلاح۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے وی کم
نوں کرن لکھیاں چوکھا چر صلاحیں پئے رہندے نیں اتے کم
کرن دا ویلا وی ونجا بندے نیں۔

سلہارٹوں سلہار نہیں بھاؤندی۔

معنی: سلہار: سلہار سلا چکن والی ہن بھاؤندی: چنگی لگدی
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم کرن والے
دے مقابلے تے جے دو جا اوہ کم آکے کرن لگ پوے تاں
پہلے نوں اکھ دے لگے وانگ رڑکن لگ پند اے۔

سنجی داساگ پکایا، لگڑ کوہ گمایا۔

معنی: کوہن: حلال کرن ہن گمایا: ازایاں کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ہٹھا کم کر کے وی ایہ نہیں من دے پئی اوہناں کولوں
غلطی ہوئی اے۔

سنجے نوں ملیا چندرا، اوس دتا گنڈا، اوس مار یا چندرا

معنی: سنجے: اکلے، آوارہ ہن چندر: بھیرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی جدوں دو موڑ کھ اک دوجے نوں مل پون تاں عقل فکر
دا کوئی کم ہوا ہی نہیں سکدا۔

سُنڈھ دی گنڈھی لہجہ کے چوہا پنساری بن بیٹھا۔

سُنکھا جو گے نلوی گھٹی، اگوں اکھیاں کڈھنے لگ
پیا / سُنکھاں جو گے لئی نلوی گھوٹی، اگوں اکھیاں
کڈھن لگ پیا۔

معنی: سُنکھا جو گے: سُنکھ لئی ہن نلوی: تلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے بھلے دی گل وی کروتاں وی اوہناں نوں
چنگی نہیں لگدی اتے اوہ اُلٹے رنج ہون لگدے نیں۔

سُنکھاں لدھی، دُکھاں پالی۔

معنی: لدھی: بھری ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ دُکھاں وچ
جم دا اے اوسدی ساری زندگی عام طور تے دُکھاں نال
گھول گھلدا یا ای لنگھ جاندی اے۔

سکھردی گتی، بھکھر کوں بھوئے نکے۔

معنی: گوں: نوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوکاں دا دُکھ
بُخل کسے ہور نال ہوندا اے اتے اوہ ویر کسے ہور دے
پئے ہوندے نیں۔

سکھنے وڈیا یے، تینوں کتھے کتھے پائیے۔

معنی: سکھنی: خالی ہن وڈیا یے: دکھاوا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ہر ویلے اپنی
دولت اتے ہور عقل فکر دا دکھاوا کردے رہندے نیں۔

معنی: پنساری، حکمت، داسو داد پتھن والا۔

معنی: گنڈھا، پیاز۔

ویرو: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ٹوں جے کوئی سُخہ جاں ٹوں کالھہ جاوے تاں اوہ
جئے کھنے ٹوں اپنے حکیم ہون داد سدے بھرن دے نیں۔

ویرو: ایس اکھان وچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں ٹوں لٹھی چڑھی دی کوئی پرواہ نہیں۔ دندی اتے اپنی
عزت بے عزتی دے فرق توں وئی اوہ جانو نہیں ہوندے۔

سنگاں نال دوستی، ڈم نال ویر۔

سوہنی ویکھ کے بھٹلے، بانہہ سرہانے، لتاں چلھے۔

معنی: ویر، دشمنی۔

ویرو: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دی دوستی اتے دشمنی دا وی کوئی معیار نہیں
ہوندے۔ دل کرے اوہ پیو نال یاری لائی بھرن اتے
اوسدے پتر نال ویر پائی بھرن۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کسے
زنانی دی صورت ویکھ کے اوس تے بھٹل جاندا اے حالاں
اوہ صورت والی پری اپنی کبڈھی ہوندی اے پئی اوس ٹوں کم
کار کرن دا کوئی جج ای نہیں ہوندے۔
سوے کھوتی، کبھے گھمیا ری۔

معنی: کبھے، زور لاوے۔

سواد لگا کھا کھاں ٹوں، تاں اٹھ ٹرے ساکاں ٹوں
معنی: کھا کھاں، فضول، زنانی، ساکاں، رشتے داراں۔

ویرو: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی جے کسے کم وچ زور کسے ہو ردالگ رہیا ہووے تاں اوہ
لوک کھلوتے اپنے متھے تے مُفت وچ ای وٹ پائی
جاندے نیں۔

ویرو: ایس اکھان وچ فضول لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں ٹوں لٹھی چڑھی دی کوئی نہیں ہوندی دل کرے
جدوں جیھہ کسے شے دے کھان دے لالچ وچ پانی
چھڈے تاں اوہ اپنے ساکاں ٹوں اٹھ وگن۔

سوال کنک، جواب چھولے۔

سئیں ونجیں بیڑی چڑھ کے، گواہ غوطے کھاندے
معنی: سئیں ونجیں، سو بانساں۔

ویرو: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں نال سوال ہو کر وائے اوہ جواب ہو ردے
دیندے نیں۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے دریا وچ
چوکھا ڈنگھا پانی ہووے اوس ٹوں پار کر کے گواہی دین لئی
جان ایڈا سو کھا نہیں ہوندے۔

تیج بریگانی سٹا، کھرا وگستا۔

سو گنڈھا وی کھالیا، سو جتھی وی کھاہدی۔

معنی: وگنا: نقصان چکن والا۔

شکار نکلیا، تاں گئے آں بکن آگیا۔

معنی: گئے آں: گئے نوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبندھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پچی جدوں وی کم کرن دا ویلا ہوند اے تاں: وہ کم کر دے
نہیں اتے اگے چکھے کھان پین نوں چٹے ہوندے نیں۔

شکلوں نکو، دماغ پریاں۔

معنی: نکو: بکی جیہی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی کئی لوک مثل صورت
توں تاں بڑے ای بھولے بھالے اتے سدھے سادے
لگدے نیں پراوہناں دا رنگارنوسو پھو ہڑے چکدے نیں۔

شکم فقیراں، تگار خدا۔

معنی: تگار: مٹی دا وڈا تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی منگن والے لوکاں
دیاں اکھان نہیں رجدیاں اتے اوہناں دے ڈھڈر
دے بھانڈے جیڈا ہوند اے جو بھریا جا ای نہیں سکدا۔

شورا حلال، بوٹیاں حرام۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبندھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پچی اکو ہانڈی وچوں گچھ چیز حلال سمجھ لیندے نیں اتے
رہندی نوں حرام جان کے ہتھ نہیں لاندے۔

شو قین مری، بوریاں دلی۔

معنی: مری: فوت ہوئی ہند دلی: دفنائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی جو بندہ وی کسے دی
زنانی نال پیار پاوے گا اوس نوں اوڑک پڑے ای بچن گے
اتے اوہ دھر دھر اگے بے عزت ہو جاوے گا۔

تیج چڑھی پدن لگی رات کدوں وہائی۔

معنی: پدن لگی: ہو اسرن لگی ہند وہائی: لنگھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبندھے لوکاں بارے دسیا گیا اے
پچی اوہ کسے وی کم نوں کرن لگیاں پہلاں ای وہم کرن لگ
پین تاں اوہناں نال بھائیوالی کدوں تیک بھھ سکے گی۔

شابش چکھے کند کٹائی، بھاگ بھریا متھا۔

معنی: کند کٹائی: اپنی کندھے مار کھاہدی ہند بھاگ بھریا:

مقدراں والا ہند متھا: سردا منہ دے اتلا حصہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پچی کئی کبندھے لوک
کسے کولوں شواشے لین لینی اپنے لک نوں کواہ بندے نیں
اتے ایس پاروں متھا ای چنگار ہندا اے جیہدے تے کوئی

ہتھ تاں نہیں مار سکدا۔

شراب پینی، تے بھنگ توں پرہیز۔

معنی: بھنگ: اک نشیلی بوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبندھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پچی اوہ اک نشہ تاں کردے رہندے نیں پر دو جے نشہ
واری پرہیزگار بن بہندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں دا جین مرن عام سیانے لوکاں توں وکھ ای ہوندا
اے اوہناں دے مرن تے وی اوہناں نوں بوریاں دے
کفن وچ دفنایا جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ شو ماں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ
ساری عمر پوہریا پوہریا کر کے جوڑ دے نیں اتے اپنے تے
اک وھیلی خرچن دے روادار نہیں ہوندے پر اوہناں دی کمائی
اوہناں توں مگروں کتیاں بلیاں ہتھ چڑھ جاندی اے۔

شہر کوئی وڑن نہ دیوے، ہتھیار ملکاں دے گھر۔
معنی: وڑن نہ دیوے: داخل نہ ہون دیوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ہر ویلے لوکاں نوں پھونڈاں مار مار سانڈے
رہندے نیں، گھر وچ سونا وی نہیں ہوندا اتے ایہ آکھدے
رہندے نیں پئی ساڈیاں رفلان ملکاں دے گئیاں نیں۔

عقل دا انھا، گنڈھ دا پورا۔
معنی: گنڈھ: جیب۔

ویروا: ایس اکھان وچ کنبوس لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہ بھانویں عقلوں انھے وی ہون پر اوہ اپنی جیب وچوں
اک پيسہ لان دے روادار نہیں ہوندے۔

عیسائیاں دے گھروں نکلی، تے قصائیاں دے
گھر جاوڑی۔

معنی: جاوڑی: جادو داخل ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں دا جین مرن عام سیانے لوکاں توں وکھ ای ہوندا
اے اوہناں دے مرن تے وی اوہناں نوں بوریاں دے
کفن وچ دفنایا جاندا اے۔

شووم دی مڑھیوں دھوں نہیں نکلد ا۔
معنی: مڑھیوں: سسکار والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ کنبوس لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہ جے مروی جان تاں اوہناں دے سسکار میں دھوں وی
نہیں نکلد اوہ اوس دھوں نوں موئے ہوئے وی گھٹے
جاندے نیں۔

شووم کیں نی آکھی روٹی، گھم گھما پانی تے پوہتی
معنی: شووم: کنبوس کیں: کسے دی گھم گھما: مڑ گھو،
پرت کے پوہتی: اپڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ شو ماں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ
سڑی روٹی توں جھلو وی لاہ کے کسے نوں نہیں دیندے
اتے جدوں کسے دی روٹی وی ورجن تاں ترا پھوکا پانی پیا
کے ای ترخا جھڈ دے نیں۔

شووم کھے دھرتی کھائے۔
معنی: کھے: کماوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کنبوساں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں ساری عمر اپنے ڈھڈ تے وٹے بنھ کے پائی پائی
جوڑنی ہوندی اے پر اوہناں دی دولت اوہناں دے مقدر

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں ٹوں اپنی عزت آن دی وی ماسہ فکرنہیں ہوندی اتے
اوہ ساری عمر سوڈے اُتے سوڈا ای گھولدے رہندے نیں۔

عُحصہ بُہتا، زور تھوڑا، مار کھان دے مسالے۔

معنی: مار کھان دے مسالے: مار کھان دا بہانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جسموں وی ماڑا
ہووے اتے اُتوں ہووے کبڈھا اتے ٹٹ کے اگلے دے
گل پئے جان والا تاں اوہ ہرؤ مرؤ اگلے کولوں گٹ ای
کھاوے گا۔

فتو ورتاوا، کسے ٹوں ستھری، کسے ٹوں کلاوہ۔

معنی: ورتاوا: وٹاوا، تقسیم کرن والا ☆ ستھری: ستھری
مٹھ ☆ کلاوہ: جھبا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی جدوں اوہناں ٹوں کہتے وٹا وٹائی کرن تے لایا جاوے
تاں اوہ برابری دی وٹا نہیں کرسکدے سگوں کسے ٹوں اُکا
گٹ اتے کسے ٹوں چوکھا و دھ دے دیندے نیں۔

کانواں کولوں ڈھول و جوانے مٹھو تاں کولوں مراداں
معنی: جوانے: جوان تے مجبور کرن ☆ مراداں: حاصل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کدی انہونے کم ہو
نہیں سکدے۔ ایہہ انج ای اے چوہیں کانواں ٹوں ڈھول
و جان تے لا دیتا جاوے اتے جتاں بھوتاں کولوں مراداں
مکلیاں جان۔

مکھی وِچ روڑ چھنکاوے اموڑ۔

معنی: مکھی: چھوٹا بھانڈا ☆ روڑ: کنکر ☆ چھنکاوے:
کھرکاوے ☆ اموڑ: نہ مڑن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں ٹوں جووی دسو اوہ نہیں من دے سگوں اپنی مرضی
نال ای کم کردے نیں بھانویں سارا جگ اوہناں ٹوں
جگتاں وی کردار ہووے۔

کپتے وِچ گٹکاں، ہوکا درا کھدا۔

معنی: کپا: نکا بھانڈا ☆ ہوکا: اعلان ☆ درا کھ: انگور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ بھانڈے وِچ کجھ ہو پائی بکھر دے نیں اتے ہوکا
کوئی ہو رٹے وچن دادیندے بکھر دے نیں۔

کتن پیٹھی دیو ابا لے دن گویا بھوؤں آ لے دوالے
معنی: بھوؤں: بکھر ☆ آ لے دوالے: ایہہ او دھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کبڈھی زنانی کم کاردا
سارا ویلا تاں آ لے دوالے بکھر پھرا کے لنگھا دیندی اے
اتے جدوں رات پیندی اے تاں اوس ٹوں چہ نہ کتن دی
رتجھ آ جاندی اے۔

کتن کوں روح نہیں، چہ خنے گوں ڈوس۔

معنی: کتن گوں: کتن ٹوں ☆ روح نہیں: دل نہیں کردا ☆
ڈوس: الزام۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
پاسے کبڈھے لوکاں دے ہتھ دلیے دی واگ ڈور آگئی اے
اتے ہن حال ایہ ہو گیا اے پئی اوٹھاں دی سجاوٹ والا
سامان لوک کھوتیاں تے پائی مہر دے نیس اتے اوٹھاں
وچاریاں تے کھوتیاں والے پلانے پائی مہر دے نیس۔

کتھوں دی بلاء کتھاں آگئی اے۔
معنی: کتھاں بکتھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک تھان
تھان بھلیاں لوکاں لئی مُصیبتاں کھوئیاں کر دیندے نیس
اتے ہر تھان ای ایسے لوکاں مٹاں ماریاں ہوئیاں نیس۔

کجھ بھوں تے، کجھ لالہ جی تے۔
معنی: بھوں: بیٹنگن ☆ لالہ جی: بھتری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھیاں بندیاں
دے دس پئے جاوے تاں اوہناں کولوں جان اوکھی ای
مُٹھ دی اے اتے کھان والی شے دی تاثیر وی گرم ہووے
اتے تال کھوان والا وی متے سجاوٹ ہووے تاں بھلے مانس
لئی تاں اوکھا ہو جاندا اے۔

کجھ چکی ڈلھی، کجھ کنک سلھی۔
معنی: ڈلھی: جو کم جوگی نہ ہووے ☆ سلھی: گلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کم تاں ای سرے
چڑھدا اے جیکر کم کار دے سارے سندا ٹھیک ہون۔ پر جیکر
کم کرن والی چکی دے سندا ای جج دے نہ ہون اتوں کنک
آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک اینج
دے وی ہوندے نیس پئی کم کرن ٹوں اپنا دل نہیں کردا ہوندا
اتے کم کار دے سنداں وچ گج ڈھونڈ دے مہر دے نیس۔
کتوں دی لپیر، کتوں دا پراندا، جوڑا کپہ موڑ مڑاندا
معنی: موڑ مڑاندا: واپس دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ اپنا من پرچان لئی سارا لباس منگ منگ کے ای پائی
مہر دے نیس اتے اوہناں دے لباس وچ ہر شے موڑ گھلن
والی ہوندی اے۔

گتے چھپراں تے ہسکیں تے۔

معنی: چھپراں تے بجزت والی تھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوکاں وچ
عقل دی گھاٹ ہوندی اے اتے اوہ ہر اک ٹوں اوسدا
جائز مقام دین وی نہیں جان دے ہوندے۔ سگوں او تھے
گتے اُچیاں تیاہراں مٹی کھلوتے ہوندے نیس اتے بندے
وچارے نیویں تاں دھکے کھاندے مہر دے نیس۔

کتھ رہ گئی ہے سنجان، اٹھاں تے آتھر ہن،
گڈ ہواں تے پلاہن۔

معنی: کتھ: کہاں ☆ سنجان: پچھان ☆ اٹھاں: اوٹھاں ☆
آتھر: پلانے کھوتیاں دا سندا ☆ گڈ ہواں: کھوتیاں ☆
پلاہن: ہو دے اوٹھ تے پان والا سامان۔

پئی اوہ کسے نال لڑن لکیاں اپنا ہان نہیں ویکھدے سگوں
اگلے دے گل پین دی کردے نیں بھانویں مگروں کھنیاں
ٹوں سیک کراندے بھرن۔

کڈھ کما دوں ماریوں، گنپوں گوہے گل۔
معنی: گوہے گل: گوہے دی گلی تھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
کیلے ہوندے نیں پئی اوہناں ٹوں اک پاسیوں ہٹکوتاں
اوہ دو بے پاسے کتے جا کے پھس جاندے نیں۔

کردے چھٹ گئے، آکھدے پکڑے گئے۔
معنی: کردے: کم کرن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بُرا کم کرن
والے تاں بچ جاندے نیں پر جو اوہناں ٹوں برائی کردیاں
دیکھ کے کسے ٹوں دسدے نیں اوہناں ٹوں اگلے پھڑ
لیندے نیں۔

کرے داڑھی آلا، پکڑے تیجے مچھاں آلا۔
معنی: پکڑے تیجے: پھڑیا جاوے ☆ آلا: والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج وی ہوندا
اے پئی بدی کردا کوئی ہو راتے اوس دی تھان پھڑیا کوئی
ہور جاند اے۔

کرے گنگا، بھرے بی بی۔
معنی: بھرے: بھلکے۔

وی سلھی ہووے تاں اوسدا آٹا پٹھن اوکھا ہو جاند اے۔
کچھے سوٹا، ناں غریب داس۔
معنی: کچھے: بغل وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اتوں
بڑے ای مسکین سہاء دے لگدے نیں پر اوہ ہر ویلے اپنے
کپڑیاں تھلے ہتھیار لکائی بھر دے نیں۔
گچھڑ گڑی تے شہر ڈھنڈورا۔
معنی: گچھڑ: کول۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبہدھے لوکاں دا ایہ
حال ہوندا اے پئی اوہناں دی چیز اوہناں دے کول ای پئی
ہوندی اے اتے اوہ ہر ہاری ساری ٹوں اوسدے گواچ
جان بارے دسدے بھر دے نیں۔

گچھڑ چکی دا بھننے پیندا۔
معنی: بھننے: تھلے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عزت کیتی وی
کسے عزت والے ٹوں ای راس آؤندی اے۔ اتے جیکر
کسے کبہدھے ٹوں عزت دین لگ پھوتاں اوہ اوس عزت
دی قدر نہیں پاند اے۔

کد کد مچھی بنگے ٹوں کھائے۔
معنی: کد کد: ابھرا بھر۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

لوکاں دی ہر آکھی پروان ہو جاندی اے پر کئی لوکاں مقدر
ای اینج دے ہو لے ہوندے نیس پئی اوہناں دا کوئی کم
سدھا نہیں ہوندا۔

کسے دا گھر سڑے، کوئی بیٹھا ٹھرے۔

معنی: سڑے: اگ نال سڑ جاوے ☆ ٹھرے: پالے وچ مرے
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی
ازلاں توں ایہ ای ریت رہی اے پئی کسے دے گھر ٹوں
اگ لگی ہوندی اے پر کوئی اپنے گھر رضائی نہ ہون پاروں
پالے ٹھر رہیا ہوندا اے۔

کسے دا گھر سڑے، کوئی اگ سیکد او پھرے۔

معنی: اگ: سیکن: اگ تاپن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی ایہ ای
ریت رہی اے پئی کسے دے گھر ٹوں بھاہ ساڑن لگی ہوندی
اے پر کوئی اوتھے بہہ کے اگ سیک کے اپنے سریر ٹوں
گر مائیش دے رہیا ہوندا اے۔

کسے دا ہتھ چلے، کسے دامو نہہ چلے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی
کسے نال ہتھاں نال نہ لیندا اے اتے کوئی ماڑا و چارہ
ہتھاں نال کچھ کرن جوگا نہیں ہوندا تے اوہ گھڑیاں ٹوں
مُونہہ نال گال پسوہا کور اے۔

ککھاں دی بیڑی باندر ملج۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کردا کوئی ہور
اے اتے اوسدی سزا کسے ہور ٹوں مل جاندی اے۔

گور گور ڈھیر تے آنے تھوڑے۔

معنی: ڈھیر: چوکھا ☆ آنے: آنڈے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک کم
کرن دا لارا تاں کسے ہور ٹوں لائی بھر دے نیس پر کم
کسے ہور دے جا کے کرن لگ پیندے نیس۔

کسے آں تاپ، کسے آں تاپنی، ہر کسے آں آپا پنی

معنی: تاپ: بخار ☆ تاپنی: نکا تاپ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
کسے ٹوں اپنی اپنی پئی ہوئی اے اتے کسے کول دوسرے دا
ڈکھ پھولن لئی کوئی ویلا نہیں۔

کسے چیز دا گھانا نہیں، پر بھانڈے دے وچ آنا نہیں

معنی: گھانا: کمی ☆ بھانڈے: برتن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک اپنی
کمزوری ٹوں وی کمزوری نہیں مندے۔ بھانویں اوہناں
دے گھر آنا ہووے جاں نہ ہووے پر اوہ باہر اپنی ٹو ہر مٹھی
نہیں ہون دیندے۔

کسے دا تیل وی نہ بلے، کسے دامو ترو وی بلے۔

معنی: ترو: پیشاب۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کئی

معنی: بیڑی: کشتی۔

کل جی گدڑی، اج اوہداویاہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کبہدھے لوک
انج دے کم کر دیندے نیں جیہناں تے عقلونداں نوں اُکا
یقین نہیں آؤندا۔

کل دی بھوتنی، سیویاں وچ ادھ۔

معنی: بھوتنی: بچی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے آپ
وآں نہیں دیکھدے سگوں اوہ کھان پین وچ ادھ دے
بھائیوال بن جان دے نیں۔

کل دی فقیرنی، دوپہرے دھواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں ہالی دُنیا
دیکھی نہیں ہوندی اتے اوہ سارے جگ وچ اپنے کم کاردا
دکھالا کردے بھردے نیں۔

کل روہائی، اج تپولپ۔

معنی: روہائی: راہی بیچی، لپولپ: دانے لگ گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک انج
دیاں گلاں وی کر دے نیں جو اونے چر وچ ہوا ہی نہیں
سکدیاں جسراں کل دی بیچی فصل اج جوان نہیں ہوسکدی۔

کماؤ آوے ڈردا، گواؤ آوے لڑدا۔

معنی: کماؤ: کمائی کر کے لیاؤن وان، گواؤ: ازایاں کرن والا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کمائی کر کے لیان

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی تھانواں تے
لوک انج دے کم کر دے نیں پئی لکھاں کانیاں دی کشتی بنا
کے اوس داملاج باندرٹوں بنا دیندے نیں اتے انج اوس
بیڑی نوں ڈبنوں کون بچاسکدا اے۔

لکھاں دی گلی، دند کھند دا پاڑ چھا۔

معنی: گلی: کوٹھا، دند کھند: اک نرم پلاسٹک ☆ پاڑ چھا: پانی
دا پرنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کبہدھے لوک
گھرتاں چنگا بناندے نہیں پر اوس دا پاڑ چھا بڑا ای سوہنا بنا
دھردے نیں۔

کل پئی، کال آیا۔

معنی: کل: کلا، لڑائی، جھگڑا، کال: قحط۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں
کبہدھے لوکاں پاروں ہر ویلے لڑائی، جھگڑا پیار ہووے اوس
تاں تے رب وی رحمت دی تھال قحط پادیندا اے۔

کل پئی تے گل گئی۔

معنی: کل: کلا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھراں وچ
کبہدھے جی ہر ویلے لڑائی، جھگڑا کر دے رہن اوہناں
گھراں چوں رزق اڈ جاندا اے اتے اوہناں گھراں دا
کھوج کھراٹک جاندا اے۔

زندہ ہو جاندا اے اتے دُعاواں کردے رہن نال اوسدی
سُنی نہیں جاندی اتے اوہ مر جاندا اے۔

کھان دے دند ہورتے وکھان دے دند ہور۔
معنی: وکھان: دکھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کھان پین
واری اپنا رویہ ہور رکھیا ہوندا اے پر جدوں کسے ٹوں اوہناں
نال کم پئے جاوے تاں اوہ اکھاں متھے تے رکھ لیندے نیں۔

کھان ٹوں شیر، کماؤن ٹوں بکری۔
معنی: شیر: بہادر ☆ بکری: بُز دل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
ہوندے نیں اوہ کھان لکیاں کدی نہیں رجدے پر کم کرن
لکیاں اوہناں ٹوں موت پئے جاندی اے۔

کھانا خصماں دا، گاؤنا بھراواں دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زنانیاں ساری عمر
اپنے خاوندی کمائی کھانیاں نیں پر جدوں وی کتے صفت
کرن دا ویلا آوے تاں اوہ سدا اپنے بھراواں دیاں ای
صفتاں کر دیاں نیں۔

کھانا قصائیاں دے بھوؤ نکنا بھرائیاں دے۔
معنی: بھرائیاں: جمع بھرائی دی ڈھول و جان والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک انج
دے ہوندے نیں پئی دھھوں کھاندے نیں اوہناں دا گجھ

والا تاں ڈردا ہو یا گھر آؤندا اے پئی گھر دے ایہ نہ آکھن
پئی کما کے کیہ لیا یا ایس پر گھر دی کمائی ٹوں اُلٹی ترنگلی ڈھاہن
والا سگوں گھر دیاں تے اُلٹا زعب پاندا رہندا اے۔

کنجھریاں گوں سوہنا پئے گیا۔

معنی: سوہنا: پینسا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار ایسے لوکاں ٹوں کم
کرنا پئے جاندا اے جو ساری عمر کم کرن توں پر ہیزای کردے
نیں اتے دہیلے بہہ کے مکھیاں مارن دا کم کردے نیں۔

کنڈا کڈھان آئی، تے گندھی بھناں پٹھی۔

معنی: گندھی بھناں: اُلٹا نقصان کران۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کوئی
فائدے دا کم کسے کول کران جاندا اے اتے اُلٹا اوسدا
نقصان ہو جاندا اے۔

کوچھی نے کھو کی گھڑی، کتیاں و لکیری پھڑی۔

معنی: کوچھی: جینوں وچ نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک جو کم وی
کرن اوہ اوس وچ کوئی نہ کوئی عیب ضرور چھڈ دیندے
نیں اتے ایہی اوہناں دی عقل سُرت دا ثبوت ہوندا اے۔

کو سے جین، اسیسے مرن۔

معنی: کو سے: کسن نال، حلال ہو کے ☆ اسیسے: دُعاواں نال
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ مر کے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کوئی وی کم
کرن لگیاں اپنی حثیت ویکھ کے گل نہیں کردے سگوں
ایویں ای پھڑاں مار دے رہندے نیں۔

کھلی میڈھی دست پراندا۔
معنی: میڈھی: وال۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ ہر ویلے حالوں بے حال دسدے نیں اتے اپنے
روپ رنگ داماسہ نیال نہیں رکھدے۔
کھوتا اوہا، تھڑا پلانا دوا۔

معنی: اوہا: اوہ ای ☆ تھڑا: کھوتے دی ننھن تھاں ☆ پلانا:
کھوتے تے سامان لدھن لئی پایا جان والا کپڑا ☆ دوا: دو جا۔
ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہ اپنیاں عاداتاں تاں بدل دے نہیں سگوں تھاں بدلن نال
ایہہ سمجھ لیندے نیں پئی اوہ اگے نالوں سیانے ہو گئے نیں۔
کھوتا گھمیا ردا مرے دھو بن ستی ہووے۔

معنی: ستی ہووے: فربان ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کسے دے نقصان تے تاں ہلکان ہو ہو جاندے نیں
پراپے نقصان دی ماسہ پرواہ نہیں کردے۔

کھوتی چڑھی تے تیں لمکدیاں۔

معنی: کھوتی چڑھی: کھوتی تے سواری کیتی ☆ تیں: بتاں۔

نہیں کم۔ سگوں کم کارسے ہو ردا جا کردے نیں۔
کھانا کسے دا گاؤنا کسے دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک انج
دے ہوندے نیں پئی جیہڑے دوارے توں کھان اوہناں
دے کدی آکھے نہیں گلدے سگوں کم کسے ہو ردا ای جا کے
کردے نیں۔

کھانا نالکیاں دا، سداؤنا دوا کیماں دا۔

معنی: نالکیاں: ماں دے رشتے دار ہن دوا کیماں: پودے
رشتے دار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
ہوندے نیں پئی کھاندے کسے ہو ردا گھروں نیں پر جس
کسے ہو ردا گاؤندے بھر دے نیں۔

کھٹیاں کھاوے ممانی سقاں سہے ڈھیل۔

معنی: کھٹیاں: کمائیاں ☆ سقاں سہے: ضرباں برداشت
کرے ☆ ڈھیل: گپ باز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھیاں لوکاں
بارے دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اوہناں دی کھٹی کمائی
کھان جاندے نیں پر گٹ کھان ویلے اوہناں توں کسے
ہور توں اگے کر دیندے نیں۔

کھڑو ڈی رکا باں منج دیاں۔

معنی: کھڑو کھو: ہس ہس۔

باولے ہلکے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری کم دن والے آپوں کملے ہوندے نیں پر اوس بھیر دے کم نوں کر جان والے اُکے ای ہلکے ہوندے نیں جیہناں نوں نقصان فائدے دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی۔

کیسرے دی کُتی، ٹگے دانگر۔

معنی: کیسرے دی کُتی: مہنگی کُتی ☆ ٹگے: دوپسے ☆ ٹگر: روٹی دیروا: ایس اکھان وِچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ کسے دے آکھے کوئی کم کرن لکیاں گھوڑے اتے کھوتے دی پچھان نہیں کردے۔

کیل کریندے ہنس نوں، آچنوں باز پئے۔

معنی: کیل کریندے: مَوَج میلہ کردے ☆ چنوں: اچن چیت۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ بڑی ای سکھی زندگی گزار رہیا ہوندا اے اتے اوس نوں اچھیت کوئی مُصیبت آن گھیردی اے۔

کئیں کوں گتے سٹ، کئیں گوں بھر بھتے سٹ۔

معنی: سٹ: چوٹ ☆ بھر بھٹے: بھر وٹے

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں لڑائی جھگڑا ہو جاوے تاں سٹ پھیٹ دا کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی اوہ جسم دے کبڈھے سے تے لگ جاوے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک بھانویں کوئی بھیرا کم ای کردے ہون پر فیروی اوہ اوس دا کھاوا ضرور کردے رہندے نیں۔

کھولھیا چُچکا، نکلی سٹھن۔

معنی: چُچکا: گٹھڑی ☆ سٹھن: شلوار

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک جو کم دی کرن اوس نوں کرن توں اگدوں سوچدے نہیں بھانویں اوس کم وچوں لھے کجھ وی نہ۔

کھیڈن داروچ نہیں، آنے ویٹراڈ نگا اے۔

معنی: بروچ نہیں: دل نہیں کردا ☆ ڈنگا: اچانواں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ کوئی کم کرن تاں چاہندے نہیں ہوندے پر اُلٹا کم کار دے طریقے نوں بھنڈن لگے ہوندے نیں۔

کھیر پیون گوں باہمنی بھتے لگن گوں شیخ۔

معنی: کھیر پیون گوں: دُدھ پیون نوں ☆ پھتے لگن: پھاہے لگن، پھانسی دتا جان۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھان پین تاں ہور لوکی کر جاندے نیں پر گٹ بھنڈ کھان نوں کوئی ہور اتھے پھس جاندا اے۔

کہت کملے سٹت باولے۔

معنی: کہت: آکھن ☆ کملے: مُورکھ ☆ سٹت: سُن دے ☆

کنیں کوں وعدہ گھردا، کنیں کوں وعدہ جھردا۔

معنی: جھر: جھار، جنگل ☆ کنیں کوں: کسے نوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کہدھے لوک

کسے نال جنگل وچ ملن دا وعدہ کر لیندے نیں اتے کسے

نال گھر وچ ملن دی حامی بھر لیندے نیں حالاں اوہ وعدہ

کوئی وی پورا نہیں کردے۔

کیہی جُلھسی واء، کد ہر گئے پچڑے، کد ہر گئی ماء۔

معنی: جُلھسی: وگ پئی ☆ پچڑے: بچے ☆ ماء: ماں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج دا ویلا وی

آجاندا اے جدوں مانواں اپنے بچے نہیں سمھال دیاں اتے

ہر کسے نوں آپو اپنی پئے جاندی اے۔

گٹھ سببے دوہتھ پاڑھے۔

معنی: سببے: سببے نوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوکاں دا

کوئی کم وی چج دا نہیں ہوندا اوہ جو کم وی کردے نیں

اوپرے وچ وی اگلے دا اُلٹا نقصان ای کر جاندے نیں۔

گدھا چھوڑ تیلے بدھی، گھاہ ڈھونڈی گھوڑی۔

معنی: تیلے: ڈھارے، تھماں والی چھت ☆ ڈھونڈی: چک دی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار جیسے لوکاں

نوں وی کسے وجہ نال عزت مل جاندی اے جو عزت

دے قابل نہیں ہوندے۔

گدھے نوں انباں دا باغ، کوئل نوں سر ہیوں داساگ

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر جی ٹوہا بس

اوسدی خوراک ای چنگی ہضم ہوندی اے اتے جدوں کسے

نوں خوراک اوسدے مزاج دے اُلٹ دے دتی جاوے

تاں اگلے لئی کھان او کھا ہو جاندا اے۔

گڈی سر گئی پٹولیاں توں۔

معنی: پٹولے: بچیاں دے کھڈونیاں دے کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوک جے

کسے گل تے سر ڈاہ لین تاں بھانویں اپنا اُلٹا نقصان ای کر

لین پر اپنی گل توں نہیں ٹلدے۔

گل کر ساں خد او اسطے، سوٹا مار ساں بھرا واسطے۔

معنی: کر ساں: کران گا ☆ مار ساں: ماراں گا۔

ویروا: ایس اکھان کہدھے لوکاں دے بارے وچ دسیا گیا

اے پئی اوہ گل تاں بھانویں سدا خد اگدی ای کرن پر

جدوں لڑائی ہو پوے تاں او تھے اصول چھڈ کے اپنے

بندیاں نال رل کے ڈانگاں چلان لگ پیندے نیں۔

گلوں گلین تے اگوں اگائین۔

معنی: گلین: مصیبت ☆ اگائیں: اگلا پاسا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دھکے نال ای

اگلے دی گل دے پٹھے معنی کر کے لڑائی گل پالیندے نیں اتے

اگوں کہیہ ہووے گا ایس گل دی ماسہ پرواہ نہیں کردے۔

اے پئی بندہ دوائی کھا کے اللہ میاں کول ٹر جاندا اے
 جسراں کئی وار سیانا وی غلطی کر کے تھانے پھس جاندا اے
 اتے سکھاں دانڈ ہی آگواپ وی ہری دوار ٹر جاندا اے۔
 گوندہ بخیری ہو رکھاوے چھلے والی گر لاوے۔
 معنی: بخیری: سوجی دامن بھانی کھاج ☆ چھلے والے: ویاہ
 والی ☆ گر لاوے: فریاد کرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک انج
 دے وی ہوندے نیس پئی ویاہ شادی تے آپ تاں ساریاں
 سلہیاں شیواں کھائی جاندا نیس پر نال دی ٹوں بھکھیاں
 مار دیندے نیس۔

گوہے لین جنگل گیا، تے سیہا پھڑ لیا یا۔
 معنی: سیہا: خرگوش۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
 پئی اوہناں ٹوں کسے ہو رکم گھلوتاں اوہ کوئی ہو رچن چاڑھ
 کے واپس مزدے نیس پر اوہ کم نہیں کردے جیہڑے کم
 اوہناں ٹوں گھلیا گیا سی۔
 گھاہنیاں وی گھاہی بدھے۔

معنی: گھاہنیاں: گھاہ کھوترن والیاں زنانیاں ☆ گھاہی: گھاہ
 کھوترن والے بندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں الٹ واء
 وگ جاوے تاں جگ اندر انہونے کم وی ہون لگ
 پندے جو عام حالات وچ کدی نہیں ہوندے۔

آکھن لوک سیانے

گلے لُون پئے لوہا۔

معنی: گلے: کھرے ☆ لُون: نمک ☆ پئے: ازایاں کر دیوے
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کے گلے
 دا نقصان ہو جاوے تاں ایہہ نہیں سمجھ لینا چاہیدا پئی اوہ پُپ
 کر کے بہہ جاوے گا اوہ وی اگلے دے رے پڑے وٹ
 لیندا اے۔

گنیاں دارا کھا گڈ۔

معنی: راکھا: محافظ۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
 پئی کوئی کم وی سمجھداری نال نہیں کردے اتے ہر گل تے
 جھل کھلا دے رہندے نیس۔

گوڈے توں کاں اڈائیں، ماں دیا آہلپا پترا۔

معنی: گوڈے توں کاں اڈان: سستی وچ حد کر دین ☆
 آہلپا: سُست۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک
 اپنے ول نہیں دیکھدے سگوں گوڈے تے پٹھے کاں ٹوں
 اڈان لئی کسے ہو ر ٹوں سُست ہون دا مہنا ماریاں
 آکھدے نیس۔

گولی اندر دم باہر سیانا تھانے بھائی ہر دوار۔

معنی: ہر دوار: ہری دوار ہند وواں دی یا ترادی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج ہوندا

گئی سی نتھ گھڑان، نک وڈھا کے آگئی۔

معنی: نتھ گھڑان: نک داز یور بنوان۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہ کئی وار ز یور بنوان جاندے نیں اتے اپنا کوئی نقصان
کرا کے واپس مُردے نیں۔

گئے سرادھ آئے نراتے، باہمن چھٹے، نائی پھاتے۔

معنی: سرادھ: ہندوواں سکھاں دا اک میلہ ☆ نراتے: راتو

رات پرت کے ☆ چھٹے: رہا ہو گئے ☆ پھاتے: قابو آ گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار مُورکھ لوک

انج دے کم کردے نیں پئی جتھے جان او تھوں بھوندیں

پیریں پرتا پند اے اتے گناہگارٹوں تاں کوئی پچھ دا نہیں

پڑناڑے اتے لے لوک وچارے دھگانے ای پھس

جاندے نیں۔

گھر آئے ناگ نہ پو جے بانہی پو جن جائے۔

معنی: ناگ: وڈا سپ ☆ پو جے: پو جا کرے ☆ بانہی: سپ

ورگی چھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ ہندو دھرم دے کبڈھے، بجاری

لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ گھر وچ آئے ناگ دیوتادی

پو جاتاں کردے نیں پر دریا کنڈھے جا کے سپ ورگی چھی دی

پو جا کرن لئی گلیاں تے کھیہ پواندے بھر دے نیں۔

گھر گھوڑا تے نخاس مل۔

معنی: نخاس: گھوڑیاں دی منڈی۔

ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھاں لوکاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوہ شے ٹوں خریدن لگیاں ویکھ جاج کے سو دا نہیں

کردے سگوں جانور کتے ہور تھاں ہووے تاں اوہ سو دا

کر کے سائی دیندے نیں۔

گھرے ٹوں ہتھ لایا، سارا ٹمبر تر یہایا۔

معنی: ٹمبر: خاندان ☆ تر یہایا: پیاسا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار گھراں وچ

لوک ویکھو دیکھی کم کردے نیں حالاں اوہتاں ٹوں اوسدی

لوڑ نہیں ہوندی۔

گھنن گئی گونڈا، پٹوا آئی پٹو نڈا۔

معنی: گھنن: لہین ☆ گونڈا: دُوری ☆ پٹو نڈا: گٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے کول

کوئی شے لہین گئے اگلے نال لڑائی کر کے اپنی بے عزتی

کرا کے پچھانہ مُردے نیں۔

گھوڑی منگی چڑھن ٹوں، وچھیری ملی چران ٹوں۔

معنی: چڑھن: سواری ☆ وچھیری: گھوڑی دی بچی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کسے

کولوں منگدا تاں کوئی ہور شے دے پراگلا اوس ٹوں اوہ شے

دے دیندا اے جیہدے پاروں اوس ٹوں سکھ دی تھاں

دُکھ اڑدا اے۔

شرافت دی چادر لاه کے ننگ دھڑنگ ہو کے اگلے دے
 سامنے آ جاوے تاں اوس دامقابلہ کرن سوکھا نہیں ہوندا۔
 لچھو مارے کچھو آں بیگانے بسر دے نال۔
 معنی: آں: نوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اگلے تے
 واروی کرن تاں کسے بیگانے بندے دی اوٹ لے کے ای
 کردے نیں اتے ساہنویں اگلے تے ہلہ نہیں بولدے۔
 لد ای کھانی ایں تاں ہاتھی دی کھائیے، کھوتے دی
 کیوں کھائیے۔
 معنی: لد: فعلہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
 کوئی گند ای کھانا پئے جاوے تاں کسے چنگی ڈھیری توں
 کھانا چاہیدا اے بھیری ڈھیری توں نہیں کھانا چاہیدا۔
 لوڑے دا کھ بجوڑیاں، لکری نیجے جٹ۔

معنی: لوڑے: چاہوے ☆ دا کھ: انگور ☆ بجوڑیاں: علاقے
 داناں۔

ویروا: ایس اکھان کبہ ہیاں لوکاں دے بارے وچ دسیا گیا
 اے پئی اوہ بیجدے تاں کجھ ہور نیں پر اوس توں پھل ہور
 لین دی آس لالیندے نیں اتے اوہ جوڑا جوڑ توں اُکا جانو
 ای نہیں ہوندے۔

لوکاں دے وچھے میں چاراں، میرے کون چارے

گھوڑے ارُوڑیاں تے، کھوتے کھریاں تے۔
 معنی: ارُوڑیاں: گند دے ڈھیر ☆ کھریاں: ناند دی جمع۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کبہ ہلے لوک
 انج وی کردے نیں پئی اوہ حقداراں نوں اوہناں دے
 مرتبے جوگ تھاں نہیں دیندے اتے اوہناں دی تھانویں
 نکلے لوکاں نوں بٹھا دیندے نیں۔

گئی سی نام چپن، پئے گئے پر دیسیاں دے ماٹے۔
 معنی: نام چپن: مالک دا ذکر کرن ☆ ماٹے: معاملے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اپنے
 دلوں کوئی چنگا کم کرن جاندا اے پر اوتھے جا کے کسے
 مصیبت نوں پھڑیا جاندا اے۔

لالگا کے بو ہے تے ڈھینگر چاماری۔

معنی: لالگا: خرچ کر کے ☆ ڈھینگر چاماری: ڈھینگری کھڑی
 کر دیتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک چوکھا خرچ
 کر کے اپنا گھر بناندے نیں پر گھر بنان مگروں بو ہے اگے
 موہڑا کھلا کر کے گھر دا رعب گوا دیندے نیں۔

لاہ لئی لوئی تے، کیہ کرے گا کوئی۔

معنی: لاہ لئی: اتار لئی ☆ لوئی: سیال رتے اُتے لین والی
 موٹی چادر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ اپنی

معنی: بوجھے: گائیاں دے جا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے کم تاں ہس کے کردے نیں پر اپنا کم
کران لئی کسے ٹوں ٹولدے بھر دے نیں۔

لوکاں ٹوں کہنا برہم گیان، آپ ہور ہنا پتھر پران۔
معنی: برہم گیان: رب دا بھتی ☆ پران: جسم۔

دیروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہ لوکاں ٹوں تاں رب دا مستی سمجھ دے نیں پر آپ اوس
اگے عاجزی نہ کرن پاروں پتھر دے بت بن کے زندگی
لنگھا دیندے نیں۔

لین گئی پت، گوا آئی خصم۔

معنی: پت: پتھر ☆ گوا آئی: گم کر پٹھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مورکھ مت دے لوکاں بارے دسیا
گیا اے پئی اوہ جاندے تاں کوئی فائدہ کرن لئی نیں پر
آؤندیاں اپنا کوئی ہور نقصان کراؤندے نیں۔

لینا نہ دینا، زبانی جمع خرچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مورکھ لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
اوہناں نے کسے کولوں لینا دینا تاں گجھ ہوندا نہیں پر اوہ
رب واسطے داسر کھپاندیاں دیہاڑی لنگھا جھڈ دے نیں۔

لینا نہ دینا، وجا ڈوماں وجا۔

معنی: وجا: بجا ☆ ڈوماں: اوئے مراسیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے بوجھے وچ دمڑی ہوندى نہیں اتے گان
والے مراسیاں ٹوں گان و جان داوا گانگ آکھی جاندے نیں۔
ماری اکھتے پھڑ کے گوڈا۔

معنی: ماری اکھ: اکھتال سیت ماری ☆ پھر کے: پھڑ پھڑاے۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
کبڈھے ہوندے نیں پئی اوہناں ٹوں کم کوئی ہور آکھوتاں اوہ
گجھ ہور سمجھ لیندے نیں۔ اتے کدی سدھی متے نہیں لگدے۔
ماڑا ٹوں سوگ تے تیاری۔

معنی: ٹوں: گھوڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک
کسے تھان جان لکھیاں اپنی سواری ول نہیں ویکھدے پئی
ایہ او تھے اپڑوی جاوے گی جاں نہیں اتے سوگ تے جان
لئی چو کھیاں سواریاں تیار کر لیندے نیں۔

ماں پھڑے پھوس پھوس، دھی داناں ران۔

معنی: پھوس: نکا پھوس، ڈنگردا گوہیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے
خاندانی حسب نسب ول نہیں ویکھدے اتے وڈے لوکاں
وچ رلن دا چارا کردے رہندے نیں۔

ماں تون ہیکلی پھسے کٹن۔

معنی: ہیکلی: پیار کرن والی۔

معنی: پوہ داپالا: سرد ماہ دی رت ☆ نکھی: گرمائش وچ۔
 ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
 پئی اوہ اپنا خاندانی مقام نہیں دیکھدے سگوں اوہ اپنے
 پچھوکڑ توں بھل کے امیر لوکاں وچ رلن لئی ناں وی اُنج
 دے ای دھر لیندے نیں۔

ماں مرگئی خوشگی نال دھی داناں تھندی۔
 معنی: تھندی: چکنائی والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنی غریبی
 ول جھات نہیں پاندے سگوں اوہ اپنا حسب نسب بھل کے
 اپنے ناں ای تگڑے لوکاں والے رکھ لیندے نیں۔

ماں مری سکے سر دھی داناں دپیں۔
 معنی: سکے سر: خوشگی والا سر دپیں: وہی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک کوئی
 وی کم کرن لگیاں اپنی غریبی ول جھات نہیں پاندے سگوں
 اوہ اپنے ناں ای کھاندے پیندے لوکاں درگے رکھ
 لیندے نیں۔

ماں میرے نانکے بہوؤں چنگے نیں دھیے پیکے
 میرے ای نیں۔

معنی: نانکے: ماں دے رشتے دار بہوؤں: بہت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر گھر والے توں
 اپنے ساکاں بارے پورا پورا چاٹن ہوندا اے اتے اوہناں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماں ای اصل وچ
 بچیاں نال سچا اتے سچا پیار کرن والی ہوندی اے۔ بے کسے
 توں ایہہ بھلیکھا ہووے پئی ماں توں ودھ وی کوئی پیار کرن
 والی ہوسکدی اے تاں اوہ کنٹی ای ہوسکدی اے جو پیار
 دے بھیت وچ اگلے توں ٹھکن لگی ہوندی اے۔

ماں دیوے دھی کھاوے گماندھن سکا سر ہلاوے۔
 معنی: گماندھن: گواندھن: ہمسائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک تاں اپنے
 گھروں کما کے کھاندے نیں پر کئی گواندھی اُنج ای کول سر ہلا
 ہلا کے ایہ دسدے نیں پئی اسی وی کھان لگے ہوئے آں۔

ماں فقیرنی پُت فتح خاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ لوکاں دا
 ایہہ حال ہوندا اے پئی اوہ اپنا اگا چکھا نہیں دیکھدے
 سگوں آپوں رانی خاں دے سالے بن بن بیہندے نیں۔

ماں مترنی پو قصاء۔

معنی: مترنی: ماتر: سوتیلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بد نصیب لوکاں دا
 ایہہ حال ہوندا اے پئی اوہناں دی ماں سوتیلی ہوندی اے
 اتے پیو وی قصائی ہوندا اے اتے بچیاں تے رحم کرن والا
 اوہناں چوں کوئی نہیں ہوندا۔

ماں مرگئی پوہ دے پالے دھی داناں نکھی۔

بارے کسے قسم دا کوئی اولھا بھلیکھا نہیں ہوندا۔

کدی کوئی سداہا کم نہیں کیتا۔

ماں نوں کپڑیاں دا بھاء نہیں آؤندا پُت دا ناں پٹھان۔

متیں دیندی بیاں کوں، لُوہ ویندی آپے۔
معنے: بیاں: دو جیاں ☆ لُوہ ویندی: رُڑھ جاندی۔

معنے: بھاء: مئل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی گھر والیاں نوں
اِل دے ناں کو کو دی خبر نہیں ہوندی پر اوہناں دی اولاد بڑی
ہنجمار بنی بھردی اے اتے ہر تھاں ناں کدھن دیاں گلاں
کردی بھردی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوک لوکاں
نوں متاں دے دے موند تھ کالیندے نیں پر آپوں اوہناں
گلاں تے کدی عمل نہیں کردے۔
متھا ٹیکے زیوہیں تے دل اڈے اسمان۔
معنے: متھا ٹیکے: سجدہ کرے۔

مائی پاگل ہوئی، لوکاں دے بھانڈے چکن لگ پئی
معنے: بھانڈے: برتن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مورا کھ لوک کدی وی
اپنے کم نال مخلص نہیں ہوندے اتے ساری زندگی
دکھاندے ہورا تے کردے ہور رہندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک
پاگل ہو کے وی نقصان بس لوکاں دا ای کردے نیں اتے
اپنی کوئی شے اضا یاں نہیں کردے۔

متھے تے محراب، سبھ کم خراب۔

معنے: محراب: نماز پڑھن نال متھے تے پئی گھاسی۔

مائی کولوں دائی کالھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بھج بھج مسپتے
تاں بڑے جاندے نیں پر اپنے اندر دی میل کچیل نوں نہیں
دھوندے اتے بس دکھاوے دی نماز پڑھدے نیں۔

معنے: دائی: بال جمان والی دائیا ☆ کالھی: جھپتی وِچ۔

مدعی سست، گواہ چُست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کم کرن والے
نالوں کم کران والے نوں اوس کم دی بیہتی فکر پئی ہوندی اے۔

مانشے مائے لاڈ آیا، چلھے چکھے ہکن دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کم کران والا
سستی کر جاندا اے اتے کم کرن والے مالک توں وی
اگے لگے جاندے نیں۔

معنے: لاڈ آیا: ریتجھ آئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے شوق
دی سدا ٹٹھے ای ہوندے نیں اتے اوہناں ساری زندگی

مرمر مائی گیتڑے گائے، لوکاں بھانے ویاہ۔

معنی: بھانے: خیال وچ ☆ کھیتوے: گیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم کرن وال آپوں
وخت نوں پھڑیا ہویا ہوندا اے پرڈو جے لوکاں لئی اوسدے
کم دی کوئی اہمیت نہیں ہوندی۔

مردابو لو تاں کھنن ای پاڑو۔

معنی: کھنن: کفن ☆ پاڑو: پاڑھے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے اہل
تاں گل ای نہیں کردے جے اوہ بول پین تاں اگلے دی
عزت لاہ کے ہتھ پھڑا دیندے نیں۔

مرزا مر گیا اے پر سورنگی تاں نہیں ناں ٹٹ گئی۔

معنی: سورنگی: اک ساز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ مروی جاوے
تاں اوس دے سند تاں نہیں نہ ٹٹ گئے ہوندے۔ اوہناں
ٹوں کوئی ہوروی وچاسکد اے۔

مزاج عالی نہ جلی نہ نہالی۔

معنی: جلی: رضائی ☆ نہالی: تھائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں دا ایہ حال
ہوندا اے پئی اوہ نرانا زخراہ ای وکھان جو گے ہوندے نیں
اوہناں دے گھر وچ کوئی منجی جلا نہیں ہوندا۔

ملن بکری اوٹھ جھونگا۔

معنی: جھونگا: دکان توں سودا لین مگروں مفت وچ لئی شے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک جے
کسے نال بکری داسو دا کرن تاں اوس توں جھونگے وچ اوٹھ
منگدے نیں۔ خریددے سستی شے نیں پر مفت وچ مہنگی
شے منگدے نیں۔

موڈھے تے بہہ گئی عزت کا ہدی رہ گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عزت تے تاں ہوندی
اے پئی کوئی کسے دی گل من لوے۔ پر کہدھے لوک کسے
تے اعتبار نہیں کردے سگوں برتے چڑھ کے بہہ جاندے
نیں انج اگلے دی کا ہدی عزت رہ جاندی اے۔

موری دی اٹ چو بارے۔

معنی: موری: وہینی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوک کدی
دی عقل دا کم نہیں کردے سگوں اوہ بھیروی شے دا ناں چنگی
شے نال لا دیندے نیں۔

مونہہ تے پائی چھسی کیا کر لسی کوئی۔

معنی: چھسی: سواہ خاک ☆ کر لسی: کرے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوکاں نوں
اپنی عزت بے عزتی دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی اتے جو اپنے
مونہہ تے سواہ مل لوے اوہ کسے دی کہیہ پرواہ کرے گا۔

مونہہ چو پڑیا ڈھڈ خالی۔

معنی: چو پڑیا: تیل ملیا ☆ ڈھڈ: پیٹ۔

گھٹ بولدے نظر آؤندے نیس پر جدوں اوہ بولن تاں
بھیرے ای بولدے نیس اتے مھکوا ای تولدے نیس۔
مہسنی کھائے تے مونہہ نہ ہلائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مہسنے لوک پہلاں
تاں گل کردے ای نہیں کردے پر جدوں اوہ گل کرن تاں
اگلے ٹوں شیں کپڑیں اگ لادیندے نیس۔
میں نہ کداں میری باندری پئی کدے۔
معنے: کداں: نچاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوک ہر کم ای
انج دا کردے نیس پئی لوک اوہناں ٹوں جگتاں کردے نیس۔
میں نہیں تیرے رہندی انجے تیری کھاندے دی
داڑھی ہلدی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے نال
وگاڑ کرنا ہووے تاں فیر کپڑا لہیں چوڑے وگاڑ دی لوڑ
ہوندی اے۔ بہانہ تاں کوئی وی بنایا جاسکدا اے۔
نالے بندہ گیا، نالے جندہ گیا۔
معنے: جندہ: جندرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے دا
دوہرا نقصان ہو جاندا اے۔ اک تاں پھڑیا ہو یا بندہ وی تھ
جاندا اے نالے اوہ جندرا وی لے جاندا اے۔
نالے راہ وچ ہگاں، نالے آنے ٹڈاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
مورکھ ہوندے نیس پئی اوہ ڈھڈوں بھانویں مھکھے ای کیوں
نہہ ہون اوہ اپنی ٹیپ ٹاپ مٹھی نہیں ہون دیندے۔
مونہوں گڈھی گل، پئے گیا ول۔

معنے: قول: ولیواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار مورکھ بندے
مونہہ وچوں اجیہی گل کر بہندے نیس پئی فیر ساری عمر
اوہناں دی جان نہیں مٹھدی۔

مویا نہیں انجے آکڑیا پیا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ایڈے
مورکھ ہوندے نیس پئی اوہ سچ ٹوں دی سچ من لئی چھار نہیں
ہوندے۔

میسا بولے، گفر تولے۔

معنے: میسا: بیسنا، کم گو۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مہسنے لوک اہل تاں
بولدے نہیں پر جدوں بولن تاں اوہ اجیہے مھکوا تولدے نیس
پئی رہے رب داناں۔ اوہناں ٹوں زریاں چپ کیتیاں ای
نہیں وکھ کپھلا مانس سمجھ لینا چاہیدا۔

میسا مارے تیسا۔

معنے: تیسا: تیشہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مہسنے لوک بھانویں

معنے: آنے ٹڈن: اکھیاں وکھان۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندھے لوک اک
 تاں اگلے دا نقصان کر دے نیں اُلٹا شرم کھان دی
 تھاں اگلے دے گل وی پھندے نیں۔
 نالے زر گیا، نالے یاری گئی۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج وی ہوندا اے
 پئی دولت دا نقصان وی ہو جاندا اے اتے نالے دوستاں تے
 بے سہاٹی پاروں یاری وی جاندی رہندی اے۔
 نالے نچنا، نالے گھنٹ کڈھنا۔
 معنے: گھنٹ: نقاب۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک بندے
 بھیرا کم وی کرئی جاندے نیں اتے لوکاں دے سامنے
 شرمائی وی جاندے نیں۔
 نِت مُردہ چکُو نِت ڈھاوواہ۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اکو گل دا
 پرت پرت ریڑکا پھنڈ دے نیں اتے پرت پرت کے پانی
 وچ مدھانی پھنڈ دے نیں۔
 نک نہ ناساں، پلنگ تے باہساں، زردہ پلاء کھاساں
 معنے: باہساں: بہساں ☆ کھاساں: کھانواں گا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ کبڈھے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی
 اوہ اپنا رُوپ رنگ نہیں ویکھدے سگوں بڑے نال نخرے نال

پلنگ تے بہہ کے زردہ پلاء کھان دی گل کر دے نیں۔
 نمازاں بخشوان گئے، روزے وی گل پئے گئے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اپنا
 بھار ہولا کرن دی کوشش کر دیا اے پر اوسدے دے گل کوئی
 ہو رہا پئے جاندی اے۔ ایس اکھان وچ نبی پاک ﷺ
 ہوراں ول اشارہ اے پئی اوہ اللہ میاں کولوں نمازاں گھٹ
 کران لئی گئے اتے اوہنے تریہہ روزے وی دے گھلے۔
 نوں سو پچو ہے کھا کے بلی حج نوں چلی۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ساری عمر
 بدکاری کر دے رہندے نیں پر آخری عمرے اپنے گناہ
 بخشوان لئی حج کرن ٹر پھندے نیں۔
 نہ جَلتے تے کندھاڑے چاکھڑاں، نہ کھاوے تے
 کے کراں۔
 معنے: جَلتے: جاوے ☆ کندھاڑے: دھنکاڑے، لک
 تے ☆ چاکھڑاں: چک کے لے جاواں۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے نہرتے
 چکدیاں ہویاں وی تھلے لہہ لہہ پھندے نیں اتے اجیہیاں
 بندیاں نال نبھاہاؤ کھا ہو جاندا اے۔
 نہ دانہ، نہ گھاس، چل گھوڑیا تیری آس۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری مُورکھ
 لوکاں دے ہتھ پلے تاں ہوندا کجھ نہیں پر اوہ فیرو وی اپنے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک کسے کم
لئی بھرتیاری کردے نیں پر اوہ کم کر نہیں سکدے اتے بنے
بنائے ای رہ جاندا ہے نیں۔

نھاتی دھوتی، کنگلی واہی، لین نہ آیا کائی۔
معنی: کائی: کوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کسے کم
لئی نہا دھو کے تیا وھو جاندا اے پر اوس داستگ اوس ٹوں لین
آؤندا ای نہیں۔

نیکی برباد، گناہ لازم۔
معنی: لازم: ضروری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھ لوک کدی وی
کسے دی نیکی دامل نہیں پاندے اتے اوس دی بدی ٹوں ای
چھج وچ پا کے چھٹ دے رہندے نیں۔

وات ایچ گرانہہ سر تے کھلا۔
معنی: وات: مونہہ ☆ کھلا: جی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ لوک ایچ
دے ہوندے نیں پئی اوہناں ٹوں سر وچ بھانویں جتیاں
پیندیاں ہون پر روٹی مل دی جاوے تاں وی اوہ کھائی
جاندا ہے نیں۔

واڑ راڑ چرے تاں راکھا کیہ کرے۔
معنی: راڑ: فصل ☆ راکھا: محافظ۔

گھوڑے تے چڑھ کے ٹر پندے نیں۔

نہ کھیڈاں گے نہ کھیڈن دیاں گے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک نہ
تاں کوئی کم آپوں کردے نیں اتے نہ ای کسے ٹوں کرن
دیندا ہے نیں۔

نہ گوڈے نہ گئے تینوں کتھے پئے۔
معنی: گئے: مٹنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ہوندے ای
ایچ دے کبڈھے نیں پئی اوہناں ٹوں کسے طریقے تال وی
سمجھایا نہیں جاسکدا۔

نہ مارے نہ گئے اندرو اندری سنگھی گھٹے۔
معنی: سنگھی گھٹے: گلا دبا ہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مورکھ لوک ایچ
دے ہوندے نیں پئی ظاہری طور تے تاں اگلے ٹوں کجھ
نہیں آکھدے نظر آؤندے پر اوہ اندرو اندری بندے داکم
کر چھڈ دے نیں۔

نہ ہیر مگی اے نہ سورنگی ٹٹی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کم کردے جاؤ تاں
اوہ ہورای و دھدا جاندا اے اتے تگن وچ آؤندا ای نہیں۔

نھاتی دھوتی رہ گئی، مونہہ تے مکھی بہہ گئی۔
معنی: نہاتی دھوتی: نہائی دھوتی۔

گھڑے لوکاں دے گھریں لٹ مار کرن لگ پیندے نیں۔
وڈے دا ڈنگ تیزاے جاں تکے دا ائے ہتھ لا
کے ویکھ لے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لڑا کے ٹبراں وچ
بکے موٹے سارے جی ای اک توں ودھ کے کوپتے
ہوندے نیں اتے اوہناں وچوں کوئی وی گھٹ نہیں ہوندا۔
ورٹھو کراڑی منکا لدھا، نالے نالوں کھولھ کے
پراندے نال بدھا۔

معنی: کراڑی بکھترانی ☆ لدھا: لبھا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھ لوکاں توں
جے کوئی چنگی ہے اتوں رب سبیں لہ جاوے تاں اوہ تھاں
تھاں اوس دی نمائش کردے بھر دے نیں۔
دیکھے بدل گھنے، گھرے سارے بھنے۔
معنی: گھنے: زیادہ ☆ بھنے: توڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک بدل
چڑھدے ویکھ کے سمجھدے نیں پئی ہن پانی سامنھن دی
کیہ لوڑاے بھانویں بدل اوڑ ہیا ای لنگھ جاوے۔
ہتھ رومال، رومال وچ مسراں دی دال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوک اینج
دی کردے نیں پئی اپنی ٹیپ ٹاپ مٹھی نہیں ہون دیندے
اندروں بھانویں اکا ای کھوکھلے ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے گھردی
دیوار ای اوس گھرنوں کھا جاوے تاں اوس دی حفاظت
کرن والا کیہ کر سکدا اے۔

واہ: پنا نہ ہو، پھچیا لکڑیاں جوگے، کپ گھن آیا چھاؤ
معنی: جوگے: لنی ☆ کپ گھن: کٹ لیا یا ☆ چھاؤ: جنگلی
ٹوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کبڈھے لوکاں توں
گھلو کسے ہور کم تاں اوہ کوئی ہور کم کر کے آجاندے نیں۔
واہ میاں ربیع، کدی مٹھ، کدی ڈبی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھ لوک زندگی
وچ گھ نہیں کردے سگوں اوہ بس اپنے کھان پین دی فکر
وچ ای زندگی لنگھا دیندے نیں۔

واہ میاں مسچتا، کدی ادھڑیا کدی سچتا۔
معنی: ادھڑیا: ادھڑیا ہو یا ☆ سچتا: سچا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبڈھے لوک زندگی
وچ کدی وی کوئی چنگا کم نہیں کر سکدے سگوں اوہ اپنے
لیڑے دیاں سبوتاں ادھڑ کے بنجیے مار دے رہندے نیں۔

وخت پیابا دشا ہواں گوں، چوڑیاں کھاوے کاناواں کوں
معنی: وخت: مصیبت ☆ گوں: ٹوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے تے
کوئی مصیبت آن پیندی اے تاں نکلی حثیت دے لوک وی

ہٹی وچ کپاہ میڈی تانی چلا۔

معنی: میڈی: میری۔

کہدھے ہوندے نیس اوتوں اوہناں اُون غصہ وی چڑھیا ہویا
ہووے تاں اوہناں کولوں بچن ہوراؤ کھا ہو جاندا اے۔

پکے تاں اُون بلو نیاں پکے تاں سُدھا اُون۔

معنی: اُون بلو نیاں: اُون نہ پیا ہویا ہون، نمک گھٹ
ہون سُدھا: بھتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کہدھیاں
زنانیاں جاں تاں ہانڈی وچ اُون پاندیاں ای نہیں جاں
مُز ایناں اُون پادیندیاں نیس پئی ہانڈی زری اُون ای
جا پدی اے۔

پٹھ مسپت اُتے ٹھا کر دوارہ۔

معنی: پٹھ: تھلے سُدھا ٹھا کر دوارہ: ہند وواں دی مذہبی پوجا
تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کہدھے
بندے انج دے کم کردے نیس پئی اوہناں دے کماں
پاروں چوکھا ای فساد پئے جاندا اے۔

یار یار ست پچا کے وحن اٹھ / یار یاراں پچا کے باراں
معنی: پچا کے: روٹی کھان دی وانج۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کہدھے لوک
انج وی روڑی کھاندے نیس پئی روٹی ست بندے
کھاندے ہون تاں انج لگدا اے پئی اٹھ بندے روٹی
کھان لگے نیس۔

☆☆☆☆

آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کہدھے لوکاں کپاہ
ہالی ہٹی وچوں بھانویں خرید کے وی نہ آندی ہووے پر اوہ
جولاہے اُون دا بے مارن لگے ہوندے نیس پئی ساڈی تانی
چلا دے۔ ہالاں کپاہ اُون پنجان کتن، امیرن دا چوکھا کم
ہالی ہویا ای نہیں ہوندا۔

ہڈ حرام بختاں ڈھیر۔

معنی: ہڈ حرام: نکما سُدھا بختاں: بہانے سُدھا ڈھیر: چوکھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکمے اتے ہڈ حرام
ہوندے نیس اوہ کم نہ کرن کئی رنگ رنگ دے بہانے
گھڑ دے رہندے نیس۔

پک اگے ای ساون دا چکود آہیا اوتوں بابا مورتیا۔

معنی: چکود: کچھو سُدھا آہیا: ایسی مورتیا: پیشاب کر دتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اگے ای بندہ
مُصیبت اُون پھڑیا ہویا ہوندا اے اتے اوتوں اوس اُون ہور
مُصیبت پئے جاندی اے۔

پک ڈین بیاتر کھ چڑھی۔

معنی: ڈین: بلا سُدھا تر کھ چڑھی: سان تے چڑھی ہوئی کاوڑ
پھڑی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک پہلاں ای

آکھ دے سن پئی مگروں اوس دی اوقات تاں ایہی پئی
اوس دا نوکر گنجا سی اتے اوہ کانی گھوڑی تے بہہ کے
ہندوستان لٹن لئی آ گیا سی۔

اک دراگ تے اک پانی وچ دھری بادشاہی۔
معنی: اک در: اک پاسے ☆ دھری: رکھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بادشاہی کرن وی
اینا سو کھائیں۔ بادشاہی کرن اک پاسے تاں اگ ہوندی
اے اتے دوجے پاسے پانی ہوندا اے بادشاہی مچھن
جاں کھسن ویلے جو کجھ بادشاہواں نال ہوندا اے اوہنوں
سارا جگ جان دا اے۔

اک مکھی توں ڈریئے ہور جو جی چاہوے سو کریئے
معنی: مکھی: آگو۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہہ مت دتی گئی اے پئی بادشاہی
وچ بادشاہ دی ہر گل اتے آمتا صدقنا کرنا پند اے۔ ہور جو
جی آوے کر دیاں رہو۔ جدوں بادشاہ راضی ہووے گا تاں
ہور کوئی میلی اکھ نال نہیں دیکھ سکدا۔ ایہہ اکھان سکھاں
دے گلاب داسی فرتے والیاں دا بنایا ہویا سی۔

اک گودڑی وچ ویہہ فقیر سوں سکدے نہیں پر
اک راج وچ دورا جے نہیں رہ سکدے۔

معنی: ویہہ: بیس ☆ سوں: سوتے
دیروا: درویش لوک محبت دے پرچارک ہوندے نہیں ایس

آکھن لوک سیانے

بادشاہ، راجے، راج بھاگ، سورے

اکھو لوڑ وتاں ست چھوڑو۔

معنی: اکھو: ابھی ہونے ای ☆ لوڑو: چاہو ☆ ست: سچ۔

دیروا: بادشاہی حکم انج دے ای ہوندے نیں پئی جے فلانی
خے دی لوڑ اے تاں اپنا سچ چھڈ دیواتے جو اپنی انانوں
بادشاہواں دے جھوٹھیاں فرماں اگے گہنے دھر دیندا اے
اوہ او تھے اچا مقام پالیندا اے۔

اپنے اپنے جھیریاں اندر کہہ گولی کہہ رانی۔
معنی: جھیریاں: جھگڑیاں ☆ گولی: نوکرانی۔

دیروا: ہر کسے دا اپنا اپنا مسئلہ اے۔ جدوں ایہو جیہی گل ہوندی
اے تاں نوکرانی دے اپنے جھیر دے نیں اتے رانی دے اپنے
جھیر دے نیں۔ ہر کسے نوں اپنی اپنی پئی ہوئی اے۔

احمد خاں ڈرانی نوکر گنجا گھوڑی کانی / احمد شاہ
ڈرانی، نوکر انھا، گھوڑی کانی۔

معنی: احمد خاں ڈرانی: مشہور حملہ آور جیسے ہندوستان تے کئی
حملے کیے ☆ کانی: اک اکھ والی۔

دیروا: احمد شاہ ڈرانی نے ہندوستان اتے کئی حملے کیے ایس
پاروں اوس نال نفرت پاروں ہندوستانی لوک اوسنوں انج

اگ اُتے موت جاں مُسلمان ہوا اگ وِچ
موت جاں مُسلمان ہو۔

معنی: موت: پیشاب کر۔

ویروا: اگ وِچ پیشاب کرو نہیں تاں مُسلمان ہووو۔ ایہ
اکھان لوکاں تے ظلم تے دھکے نال اوہناں توں مُسلمان
کرن بارے سکھاں نے بنایا سی۔ اگ وِچ پیشاب کرن
نال وی سریرٹوں لب پندی اے اتے مذہب تبدیل کرن
وی اوکھا کم اے۔

اناج کال نہیں راج کال اے۔

معنی: اناج کال: کھان پین والیاں وستاں دی کمی ☆ راج
کال: حکومت وِچ انصاف دی گھاٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے حکمران چنگے
ہون تاں رعایا اُتے کدی کال نہیں پئے سکدا۔ رعایا اوکھی
اودوں ای ہوندی اے جدوں بادشاہ ظالم اتے کھوہا موہی
والا ہووے۔

انھاں راج مُنچ گئیندا مسر پرانے اُتے۔

معنی: انھاں راج: دن اکھیاں توں شاہی ☆ مُنچ: کانیاں
دیاں نالیاں توں کٹن ☆ گئیندا: اُکھدا۔

ویروا: ایس اکھان اندر بادشاہواں دے اک اوگن توں
بیان کیتا گیا اے پئی انھے واہ راج کرن والے اپنے مُلک
دے ماڑے لوکاں دے سراں اُتے منگھلی نال مُنچ

لئی اودہ رل کے سوں بہہ لیندے نہیں پراک بادشاہی وِچ
دونہہ باشا ہواں دارہن ممکن نہیں ہوندا۔ بادشاہ دامسلہ کھوہا
موتی دا ہوندا اے جدوں کہ فقیر تاں ایہ سارا گجھ چھڈ کے
فقیر بن دا اے۔

اکبر جیہا بادشاہ پیلو جیہا جٹ نہ کوی ہو یا پہلے نہ
کوی ہوسی وت۔

معنی: اکبر: جلال الدین محمد اکبر مُغل بادشاہ ☆ پیلو: شاعر
مرزے صاحبان دا قصہ کار ☆ وت: پرت کے فیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مُغل بادشاہ اکبر اتے مشہور لوک
داستان مرزا صاحبان دے قصہ کار پیلو جٹ دی تعریف
کیتی گئی اے پئی ایہناں ورگا پہلے وی کوئی نہیں ہو یا اتے
اگوں وی کوئی نہیں ہوتا۔ چنگیائی تے برائی ہر حال وِچ
پچھے اپنے نشان چھڈ کے جاندی اے۔

اکبر زادہ پیٹ پیا پھولاں زادی لیٹ پئی۔

معنی: اکبر زادہ: اکبر بادشاہ دا پتر ☆ پھولاں زادی:
پھلھاں دی دھی رانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بادشاہواں دے سبھاں بارے دس
پائی گئی اے پئی اکبر بادشاہ دا پتر ہالی ہون والا سی تے
پھلاں ورگی نرم نازک رانی پہلاں ای بسترے تے لتیں
پئے گئی۔ جسراں آکھدے نہیں ذات کسے دی ملوک نہیں
ہوندی رہت ملوک ہوندی اے۔

اندھار پیاسر کارکوں جوں چور بدھے کوٹوال کوں
 معنی: اندھار: بہیر انھی پے گئی ☆ کوں: ٹوں ☆ کوٹوال:
 قلعے دار اکھا مٹھا فظ۔

ویروا: ایس اکھان وچ بھیدی بادشاہی دی مندیا کردیاں
 آکھیا گیا اے پئی اتھے ایہ حال ہو گیا اے پئی چور اینے
 بے دھڑک اتے اجھک ہو گئے نیں پئی اوہ کوٹ وال ٹوں
 ہنھن دے اپر الے پئے کردے نیں۔ پٹھلی اُتے ہوئی
 بھردی اے۔

اورنگ زیب عالمگیر پکے خوش پکے دلگیر۔

معنی: اورنگ زیب: مشہور مغل بادشاہ ☆ پکے: اک پاسے
 ☆ دلگیر: پریشان۔

ویروا: ایس اکھان وچ مشہور مغل بادشاہ اورنگ زیب
 بادشاہ بارے دیا گیا پئی اوسدے مزاج دا کسے ٹوں پتہ
 نہیں سی لگدا پئی کبھڑے ویلے اوسنے کسے تے خوش ہوکے
 اوہنوں انعام اکرام دے دینا ایں جاں ناراض ہوکے اگلے
 دی دھون کپا دینی اے۔

اورنگے دا رنگ بُرا، محمدے دا بُرا ڈھنگ
 سکھاں راج سمھالنا مغلانا گھوٹنی بھنگ۔

معنی: اورنگ: نفرت نال اورنگ زیب دا پایا پٹھاناں ☆
 محمد: محمد شاہ دا پایا پٹھاناں۔

ویروا: ایہہ اکھان سکھاں دی مسلمان شاہی خلاف نفرت

کھدے نیں اتے اوہ ظلم کردے ذرا نہیں سگدے۔

اندھ نگری بید اور راجہ ٹنگے سیر بھا جھی ٹنگے سیر کھا جا
 معنی: اندھ نگری: انھی وتی ☆ بید اور راجہ: اوہ راجہ جو کسے دی
 داد فریاد نہ سنے ☆ ٹنگا: ادھاپسہ ☆ بھا جھی: اعلیٰ خوراک
 ☆ کھا جا: عام خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وچ بادشاہواں دے عدل بارے دیا گیا
 اے پئی بھیدا حکمران وی اک بلا ای ہوندی اے۔ اوتھے
 ماڑے دی کوئی گل نہیں سُن دا اتے کھوتے گھوڑے دا اکوای
 بھا ہوندا اے۔ اچھے راج عام لوکاں لئی مُصیبت بن
 جاندا اے۔

اندھ راجہ بے داد نگری۔

معنی: اندھ: انھاں ☆ بید اور جیہدی کوئی داد فریاد نہ سنے۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جتھے راجہ ای انھی
 پان والا ہووے گا اوس، ان وچ ماڑے دُبڑے دی گل
 بات کون سنن ٹوں تیار ہووے گا۔

انھاں راجا چو پٹ نگری۔

معنی: چو پٹ نگری: اوہ شہر جتھے کوئی قانون قاعدہ نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی جیہڑے دس دا
 راجہ ای انھاں ہووے گا اوہنوں کبھڑا کجھ نظر آؤنا اے۔
 اوتھے ہر شے چوڑ چو پٹ ہو جاوے گی۔ راجے دے چیلے
 چانٹے ہر شے کھا چٹ جان گے۔

گئی دوجے لفظاں وچ ایس اکھان اندر مُغلاں دی حکمرانی
داندق اڈایا گیا اے۔

ایسے نوں تیساملے، سُن لے راجہ بھیل، لوہے نوں
گھن کھا گیا، مُنڈا کھا گئی چیل۔

معنی: ایسے نوں تیساملے، بھیلے نوں ہو رہیو۔

ویروا: ایہ اکھان اک بچھن والی بات دی شکل وچ اے
جیہدے وچ نہ ہو سکےن والیاں شیواں نوں مُکھن بنان دی
گل کیتی گئی اے حالاں نہ تاں لوہے نوں ای گھن لگدا
اے اتے نہ ای اہل مُنڈا کھا سکدی اے۔

ایشرتے، گھر گھر چھتر چھاراں۔

معنی: ایشرتے، حکمران مالک ☆ تے: ترہائے ☆ چھتر: چھت
☆ چھاراں: کھان پین۔

ویروا: ایہ اکھان اجیہے ویلے تے بولدے نیس جدوں گھر گھر
تے کھلھا ڈلھا کھان پین ہووے اتے گھر والے آپ پانی
نوں وی ترسدے ہون۔ اوہناں دی کوئی وات ای نہ لیندا
ہووے۔

آئی رانی جنداں، تلا مُلا وچج کے ہتھ پھڑایاں

ہنڈاں / رانی جنداں، سکھاں ہتھ پھڑایاں ہنڈاں

معنی: جنداں: مہاراجہ رنجیت سنگھ دی بیوی جو اوہدے مرن
چکھوں مختار بنی ☆ تلا مُلا: ہر شے ☆ ہنڈاں: جمع ہنڈ دی کھوہ
چوں پانی کدھن لئی ماہل نوں پائے لوئے مُکھن والا بھاٹا۔

نوں ظاہر کر دیا اے۔ ایہدے وچ اؤرنگ زیب دے رنگ
اتے مُحمد شاہ دے ڈھنگ نوں پُنیایا اے اتے آکھیا گیا
اے پئی اخیر اتھے سکھ ای راج کرن گے اتے مُغل بادشاہ
زرے بھنگ گھوٹن جو گے رہ جان گے۔

اورنگے دی جاہری تے نادر وی قادری کس بھلانی
معنی: جاہری: دھگے شاہی ☆ نادر: نادر شاہ ڈرانی ☆
قادری: طاقت۔

ویروا: ایس اکھان وچ وی اؤرنگ زیب بادشاہ دی دھکے
شاہی ول اشارہ اے اتے نادر شاہ دے زور ول سینت
ماری گئی اے پئی ایہ دوویں شیواں بھلان جوگ نہیں۔

اوہو راج چنگا جتھے دُدھ دہیں گنگا۔

معنی: راج: بادشاہی ☆ دُدھ دہیں گنگا: دُدھ تے دہیں دا
دریا وگدا ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رہن واسطے اوہو ای
مُلک چنگا ہوندا اے جتھے کھان پین کھلھا ڈلھاتے ستا
ہووے۔ جتھے کھان پین چنگا ہووے گا او تھوں دے لوکاں
دی صحت چنگی ہووے گی اتے صحت وند قوم ای مضبوط قوم
ہوندی اے۔

اوہ پُند کپہ و سنے، جتھے مُغلاں دی سرداری۔

معنی: سنے: آباد ہونے ☆ مُغلاں: مُغل قوم۔

ویروا: ایس اکھان وچ مُغل سرداراں دی نندیا کیتی گئی اے
پئی جتھے مُغل قوم سردار ہووے گی اوہ تھان کیکن وس سکے

او ہناندے خرچ وی کھلھے ڈُلھے ہوندے نیں۔ اوہ دریا
دے وہن وانگوں اپنی مرضی نال ای چلدے نیں۔
بادشاہی تخت جاں تختہ۔

معنی: تخت جاں تختہ: راج جاں موت۔

دیروا: بادشاہی مکرن سوکھا کم نہیں۔ ایس وچ بندہ تخت تے
پٹھا نظر تاں آؤندا اے پراوسنوں ہر پاسیوں مُصچتاں نے
گھیریا ہوندا اے۔ کوئی پتہ نہیں ہوندا گلے پل ای کہیہ ہو جانا
اے۔ سونے دا تاج پان موت دا پھندا پان دے برابر اے۔

بادشاہ دلہنت قیدا اے گجھ دے کے ای جائے گا۔
دیروا: ایس اکھان وچ ایہہ دسیا گیا اے پئی جے کسے بادشاہ
دلہنت قید ہو جاوے تاں اوہ ایویں ای تاں نہیں چھٹ کے
چلا جاوے گا۔ گجھ نہ گجھ دے کے ای جاوے گا۔

بادشاہی پھلاں دی بیج نہیں ہوندی۔

معنی: بیج: چھج، بسترا۔

دیروا: بادشاہی کرن ڈاڈھا ای اوکھا کم ایں۔ ایس وچ ہر
ویلے گاٹا لہہ جان دا ڈروی رہندا اے۔ ہر پاسیوں ہزاراں
خطرے بادشاہ دی دھون اُتے تلواراں بن کے لکدے
رہندے نیں۔

بادشاہی گرم دی، دوکانداری نرم دی، ناری شرم
دی، دولت کرم دی۔

معنی: بادشاہی گرم دی: بادشاہ عرصے والا ای بادشاہی کرسکدا

دیروا: ایس اکھان وچ سکھ راج دے مکن تے ہون والی
منذ حالی ول اشارہ کیجا گیا اے پئی رانی چنداں نے سارا
گجھ وچ کے سکھاں دے ہتھ مکن والیاں بندھاں تھادیتیاں
سن۔ اتے سکھ جو پنجاب تے راج کردے سن تھان تھان
مکن والے بن کے رہ گئے سن۔

آپ راج، نت کاج۔

معنی: آپ راج: اپنی بادشاہی ☆ نت کاج: ہر روز کم۔

دیروا: ایس وچ اپنی بادشاہی دے فائدے دے گئے نیں
جدوں کہ غلامی دا جین موت دا جین اے اتے اپنی بادشاہی
وچ جو مرضی کردے رہو کوئی ہٹکن ہوڑن والا نہیں ہوندا۔

آئے نی نہنگ، بو ہاکھو لھدے نشنگ۔

معنی: نہنگ: مگر چھ سکھاں وچ اک فرقہ ☆ نشنگ: دھکا
مار کے بے دھڑک ہو کے۔

دیروا: سکھاں وچ اک فرقہ ہوندا اے جیہدے منن والیاں
ٹوں نہنگ آکھدے نیں۔ اوہ بھتے گورو دواریاں تے
رہندے نیں اپنا وکھرا لباس رکھدے نیں اتے ہر کم زور
نال کردے نیں۔ اوہ اپنے آپ ٹوں گورو دی فوج دے
سپاہی آکھدے نیں۔

بادشاہواں دے معاملے دریاواں دے۔

معنی: معاملے: ورتوں و بہار ☆ دریاواں ورگے: وڈے
کھلھے ڈُلھے۔

دیروا: بادشاہواں دی آمدن وی کھلھی ہوندی اے ایس لئی

بھنڈیاری: قسمت دا بھیت دس والا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے جیہڑے راج وچ پھالاں پان والے اتے جھوٹھ سچ مار کے لوکاں نوں ادھتا دے لیکھ مقدر دس والے باہمن ای وزیر بن پٹھن گے اوس راجے دی تباہی ہو جاوے گی۔

بُدھ سنگھ دی بُدھ گئی، عطر سنگھ دی گئی خوشبو لہنے سنگھ نوں دینا آیا، اللہ کرے سو ہو۔
معنی: بُدھ: عقل۔

دیروا: ایہ تاریخی اکھان سکھ سرداراں بارے وے۔ ایہدے وچ دسیا گیا اے پئی بُدھ سنگھ دی عقل ماری گئی تے ادھ اپنے منصب توں ہٹا دتا گیا، ایسراں ای عطر سنگھ نال وی ہو یا اتے لہنا سنگھ دے دن وی جدوں ماڑے آگئے تاں ادھ لئی راج مُصیبت بن گیا۔ کم سر پر ادھوای ہوندا اے جو رب سچے نوں منظور ہوندا اے۔

بیارم پھٹم ایہ فرمایا تیلی ڈھگا کیوں بھڑایا کھل چار کیتا مستانہ ڈھگے دا ڈھگا پنج سو جرمانہ۔

معنی: بیارم پھٹم: بیار دا پھٹا ☆ بھڑایا: بھیڑ کرایا، لڑایا ☆ کھل: کھلی۔

دیروا: ایس اکھان وچ نگرے داسٹیں ویسوں سو بارے دسیا گیا اے۔ دسدے نیں اک تیلی تے جٹ دا ڈھگا بھڑو پئے تیلی دے ڈھگے جٹ دا ڈھگا مار چھڈیا، معاملہ قاضی کول

اے ☆ دوکانداری نرم دی: کاروبار لئی بندہ ٹھنڈے سبھا دا ہونا چاہیدا اے ☆ دولت کرم دی: دولت نصیبیاں نال ای ملدی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ بادشاہی کرن دوکانداری کرن اتے لیکھ مقدر اں بارے دسیا گیا اے۔ پئی بادشاہ نوں کوڑے سبھا دا ہونا چاہیدا اے اتے دوکانداری نوں مٹھے سبھا دا ہونا چاہیدا اے جدوں کہ بندے نوں دولت بس لیکھاں دی لکھی ای مل سکدی اے۔

بادشاہیں کوں پون ویکھے جٹی کوں وچاری۔

معنی: بادشاہیں: بادشاہواں وچ ☆ پون: ہوا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بادشاہواں دے معاملے کھلے ڈلھے ہوندے نیں اتھے کوں ہوا دا وگن دیکھدا اے اتے اتھے ماڑی جیہی جٹی دا کوں پھکدا اے۔

بابل جیہے مر گئے اکبری کوں وچارا۔

معنی: بابل: باپ، پپو ☆ اکبری: اکبر بادشاہ نوں نکا جان کے اکبری آکھیا گیا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ موت اگے سھناں دی بے بسی بارے گل کیتی گئی اے۔ کسے گوی نے آکھیا پئی میرے باپ ورگے ایس جگ اندر نہیں رہے اکبر وچارے دی کیہ اوقات اے پئی اتھے رہ سکے۔

باہمن منتری، بھنڈیاری اوس راجے داستیاناس۔

معنی: باہمن: ہندوواں دا مذہبی آگو ☆ منتری: وزیر ☆

اے۔ کند چکھے جاں کسے دی غیر حاضری وچ تاں بادشاہ
 ٹوں وی لوکی بُرا آکھا ای لہندے نیں۔
 پر اے راج وچ سکھ کتھوں۔
 معنی: پر ای راج: بیگانی بادشاہی ☆ سکھ: آرام ☆ کتھوں:
 کتھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پر اے راج وچ اوہ
 سکھ نصیب نہیں ہو سکدا جو اپنے مُلک وچ ہوندا اے۔
 پر اے دیس وچ جا کے بندہ امیر وی ہو جاوے پر فیرو وی دو
 نمبری شہری ای سدا اندا اے۔
 پر جادی مَوّت راجے دا ہاسہ۔
 معنی: پر جا: رعیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ بادشاہواں بارے دسیا گیا اے پئی
 اوہناں نوں عام لوکا کی دی اپنی پوڑ نہیں ہوندی۔ اوہناں لئی
 رعیت دی مَوّت وی ہاسہ ای ہوندی اے۔ اوہو گل ای بن
 دی اے چو یاں دی مَوّت گنواراں دا ہاسہ۔
 پھد و راج دھگانے دا، اوہو بھاء آٹے دا، اوہو
 بھاء دانے دا۔

معنی: پھد و: فضول، بیکار ☆ دھگانے دا: دھکے شاهی دا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دھکا شاهی زری
 فضول ہوندی اے۔ اوہدے وچ ہر شے دا اکو بھاء ای ہوندا
 اے اتے کھوتے گھوڑے دی سخان نہیں ہوندی۔ سگوں

گیا۔ اوہنے کیہ آکھنا سی۔ جٹ اوہدناں سُن کے قاضی
 نوں دھمکی لادتی۔ قاضی نے نوں فیصلہ ایہ دتا پئی تیلی نے
 ڈھکا کھل چار کے متانہ کیتنا سی ایس لئی ایہہ جٹ نوں ڈھکا
 وی دے گا نال بیچ سو جرمانہ وی دے گا۔

بھومیں، گھوڑیاں تے رقاں، کسے نے دتیاں لکھ
 معنی: بھومیں: زمین ☆ رقاں: جمع رن دی عورت ☆
 دتیاں لکھ: کسے نوں ہر جانے وچ دے دتیاں۔
 ویروا: ایہہ اکھان اک دوہڑے دا حصہ اے۔ ایہہ گل انگریز
 راج دے نابراں ہمد خاں کھل شہید نے اوس ویلے
 دے انگریز اسٹنٹ کمشنر مسز برکلے نوں آکھی سی
 جدوں اوہنے بابے احمد خاں نوں نوہن لئی اوس توں گھوڑی
 دادان منگیا سی۔

بھوریاں والے راجے کیچے مُغلاں زہر پیالے پیتے
 معنی: بھوریاں والے: سکھ راج دے غیر اہم لوک۔
 ویروا: ایس اکھان وچ مقدر راں دی ہار بارے دسیا گیا اے پئی
 اؤرنگ زیب توں مگروں احمد شاہ ابدالی نے مُغلاں توں
 پنجاب کھوہ لیا اتے اوس ویلے مُغلاں شہزادیاں نوں سوائے
 زہر دے پیالے پین توں ہور کچھ وی کیہ سکدا سی۔
 چٹھ چکھے بادشاہ نوں وی بُرا آکھ لئی دا اے۔
 معنی: چٹھ: کند۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہہ مت دتی گئی اے پئی کسے نوں
 بُرا آکھنا ہووے تاں اوسدے مونہہ تے آکھنا پاؤیدا

کھوتیاں داودھ مل پئے جاندا اے۔

راس کرن والی۔

پھدو محکمہ تاجا حوالدار۔

ویروا: ایہ اکھان رنجیت سنگھ بادشاہ بارے دے۔ اک

واری مراہیاں وچ شرط لگ گئی پئی جو رنجیت سنگھ نوں

اوسدے مونہہ تے کانا آکھے اوہنوں انعام دتا جاوے گا۔

ایہہ شرط پیغام قریشی (مشکی خاں وسنیک داتوال

نارووال) نے اُتلا اکھان سنا کے جت لئی اتے راجے کوں

انعام وی لے لیا۔

تُغلق وٹا وگاڑ سیداں سُج کیتی پھو دھارا / تُغلق وڈا

وگاڑ سیداں سُج کیتی پھو دھار۔

معنے: وٹا: وڈا ☆ وگاڑ: خرابی ☆ سُج: سنسانی ☆ پھو دھار:

پھو فیرے۔

ویروا: ایہ اکھان سلطان محمد تُغلق بارے دے جینے تاجے

دے سکے بنوا کے اوہنا ندی قیمت سونے چاندی دے برابر

رکھ دتی اتے ایراں لوکاں گھراں وچ نکسالاں لالیاں

تے سکے بنان لگ پئے۔ حکومت دا دیوالا نکل

گیا۔ ایراں ای سید خضر نے اپنیاں ناقص پالیسیاں

پاروں مُلک دا بیڑا غرق کر دتا۔

تلی بادشاہواں نہ جھلی۔

معنے: تلی: قحط خشک۔ مالی ☆ جھلی: جری برداشت کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ قحط سالی دے بھیرے اثراں بارے

دسیا گیا اے پئی کال جاں قحط سالی ایڈی بُری شے دے پئی

ایہ بادشاہاں کولوں وی برداشت کرن نہیں ہوندا اتے ایہ

آکھن لوک سیانے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فضول حکومت وچ

گھوڑے کھوتے دافرق کوئی نہیں ہوندا۔ اوتھے بس کم نوں

ریزن نوں ای فن کجھیا جاندا اے ایس لئی اجیہیاں حکومتاں

وچ ناقابل لوک قابل لوکاں دی تھانویں راج گدیاں تے

چڑھ بہندے نیں۔

پھپھر نہ گوشت حاکم نہ دوست۔

معنے: پھپھر: پھپھرا۔

ویروا: حیران کوئی وی ڈنگر حلال کریئے تاں اوسدے

پھپھرے نوں گوشت دے طو نہیں ورتیا جاندا ایراں ای

کوئی وی حکمران کدی وی کسے دا جن نہیں ہوسکدا۔ اوتھے

ساری سانجھ مفاداں نال جوی ہوندى اے۔

تخت بہویئے، تختے دے لایق۔

معنے: بہویئے: بہہ جائے ☆ لایق: حقدار۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہہ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی

بندہ تخت تے پھد اے تاں اوہ سمجھ لوے پئی اوہدے لئی

جھپتی ای پھانسی دا پھندہ وی گدھیا جاوے گا۔

تیری اکوا کھسوں لکھنی جو ٹیپاں ڈھالے، تینوں نیوں

نیوں کرن سلماں، دُونہہ دُونہہ اکھیاں والے۔

معنے: سو لکھنی: سو ٹیپاں والی ☆ ٹیپاں ڈھالے: ہر شے

اوہناں دی وی بازی لوادیندی اے۔

تماں تیل جسکو ملے نرم ہووے تیکال۔

معنی: تماں: طبع، لالچ ☆ تیکال: او سے ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وچ لالچی لوکاں دی نفسیات بارے دسیا گیا

اے پئی لالچ ایسی شے وے جو بندے ٹوں اینج نرم کر دیندا

اے جو یں تیل لان نال سریر تلکنا اتے نرم ہو جاندا اے۔

ٹوں وی رانی مئیں وی رانی، کون بھرے گا پانی

معنی: پانی بھرن: سیوا کرن، خدمت کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایسے لوکوں بارے دسیا گیا اے جو گھر

دے سارے جی ای ناڈھو شاہ ہون اتے ہر کوئی اپنے آپ

ٹوں دو بے توں معتبر جان دا ہووے۔ ایسے جھگے چھستی ای

چوڑ ہو جاندا ہے نیں۔

جاں زر رہندا اے جاں یاری رہندی اے۔

معنی: زر: دولت۔

ویروا: ایس جگ اندر بے کوئی دولت ٹوں ای جھاماری

رکھے تاں یاری دوستی رکھن اڈکھا ہو جاندا اے۔ اتے بے

یاری رکھنی ہووے تاں کسے وے اڈکھے بھارے ویلے

اوسدا ہتھ وی وٹانا ای پھندا اے اتے مُرد دولت تاں

ہتھوں جاندی اے۔

دجھہ راجہ تھہا پر جا، جیہہ راجہ تھہی پر جا۔

معنی: جھہ: جیسا، جیہہ ☆ تھہا: تھہی، تھہی ☆ پر جا: رعیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا قانون

اے کہ جیسے کھان والے ہوں گے تیسے پر مہن والے ہوں

گے۔ دسر اں دی مخلوق ہووے گی اوسراں دا ای اوہناں دا

بادشاہ ہووے گا۔ ایہ قرانی حکم وی اے پئی جیسے لوک ہوں

گے اوسراں دا اوہناں دا حاکم بنا دتا جاوے گا۔

دجھہ راجہ تھہا بولیا، اُتھہ گھنیرے لوک۔

معنی: دجھہ: دجھہ، جھہ: جہاں ☆ اُتھہ: اوتھے اوس تھاں ☆

گھنیرے: بڑھت، چوکھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ بادشاہواں دے سبھا بارے دسیا گیا

اے پئی بے بادشاہ چنگے سبھا دا ہووے گا تاں اوہدے

دوالے ڈھیر خدائی اکٹھی ہو جاوے گی اتے لوک اوس نال

پیار کرن لگ پین گے۔

جو راجے گھر جائے گی، رانی کہائے گی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بیوی دی شناخت

تاں اپنے خاوند نال ای ہوندی اے۔ جو وی بادشاہ دے

گھر وی اہی جاوے گی، اوس ٹوں لوک رانی ای آکھن گے

بھانویں اوہ کس نسل، قوم جاں قبیلے دی ہووے۔

جو گجھ ملیا لاہے دا، باقی بھتو شاہے دا۔

معنی: کاہے: فائدے دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گجھ ملیا اوہ

فائدے دا اے اوہنوں ای کھانا پینا ایں اتے جو گجھ رہ

جاوے گا اوہ بھتو شاہ دے ای کم آؤنا اے۔

جدھر آصف دؤلا اودھر مولا۔

معنی: آصف دؤلا: نواب آصف االدؤلا دلی دانواب ☆
مولا: پالن والارب۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پئی گٹڑے دہشتیں
وہیں سو ہوندا اے۔ گٹڑا جو وی گل کرے گا سارے اوس
دی ہاں وچ ہاں ای ملان گے اتے جے نہیں ملان گے تاں
بچ کے کتھے جان گے۔

جس راتیں بھگت سنگھ جمیا، ہور نہ کوئی جمیا۔

معنی: بھگت سنگھ: پنجاب دی تاریخ دا جوہدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ بھگت سنگھ دی بہادری اتے جیون
ست بارے گل کہتی گئی اے۔ بھگت سنگھ نے دیس دی
آزادی لئی ہس کے جان وار دتی سی۔ ایس اکھان وچ
اوسنوں ایہ آکھ کے وڈیا گیا اے پئی جیہڑی رات بھگت
سنگھ جمیا سی اوس رات ہور کوئی جمیا ای نہیں سی مطلب ایہ
پئی اوہدے ورگا ہور کوئی ہو یا ای نہیں۔

جہاناں گیا جہان توں، گورگئی گستان توں۔

معنی: جہاناں: سردار جہان خاں، احمد شاہ ابدالی دافو جدار ☆
گستان: قبرستان۔

دیروا: ایس اکھان وچ احمد شاہ ابدالی دے فوجدار سردار جہان
خاں دی شکست توں ایڈے بھیر دے ڈھنگ نال بیانیہ گیا
اے پئی جہان خاں کیہ مویا اوس دا جگ جہان توں ختم ای چایا
گیا اتے اوسدی قبر تیک داوی نشان نہ رہ گیا۔

آکھن لوک سیاہے

جے ظالم ہووے والی چھڈیے زمین تے
ساڑیے ہل پنجالی۔

معنی: والی: بادشاہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بادشاہ ظالم
ہووے تاں بندے نوں چاہیدا اے پئی واپسی دے
سارے سند ساڑ کے بادشاہ دے خلاف جتھے وچ رل کے
اوس داتختہ اٹن والیاں داسنگ کرے۔

جیس گنوں بادشاہ رُ سے اُون نال کون و سے۔

معنی: جیس: جس توں ☆ گنوں: توں ☆ رُ سے: رنج
ہووے ☆ اُون: اوس ☆ و سے: راضی ہووے۔

دیروا: ایس اکھان وچ بادشاہ دے لھے اختیار بارے دس پائی
گئی اتے دسیا گیا اے پئی جیہدے نال بادشاہ رنج تھی
جاوے اوس نال ہور کسے توں رل و سن دا و صلہ نہیں ہوندا۔
جدّوں راج نہیں، موٹھوں کاج نہیں۔

معنی: جدّوں: نسل توں، پودادے توں ☆ موٹھوں: موٹھاں
توں ☆ کاج: کم۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پئی کوئی بندہ وی
جدی پستی بادشاہ ہون دا دعویٰ نہیں کر سکدا۔ ایسراں ای
موٹھاں دی فصل توں پکن ویلے وڈھن وی کوئی اڈکھا کم
نہیں۔ سگوں موٹھاں دی کچی فصل توں وڈھن توں کوئی کم
ای نہیں سمجھیا جاندا۔

چوراچکا چو ہدری تے گنڈی رن پردھان۔

معنی: اچکا بھیرا☆ گنڈی: بد معاش☆ پردھان: اگل ہتھ
ویروا: ایس اکھان وچ زمانے دے ویہار بارے دسیا گیا
اے پی ایس جگ اندر چور تے بد معاش لوک ای چو ہدری
بنے رہے نیں اتے ایسراں ای بد معاش رن ای ہر پاسے
اگل ہتھ رہی اے۔ بھلے مانساں دا ہر ویلے وچ بھیرا حال
ای رہیا اے۔

چنگا آیا نیک راج پلے نہیں ٹھیکریاں، کھاون آیا کاج
معنی: نیک راج: چنگی حکومت☆ ٹھیکریاں: ٹنیاں ہویاں
بیریاں☆ کاج: کم۔

ویروا: ایس اکھان وچ بھیرا دی بادشاہی دی تندیا کیتی گئی
اے اتے دسیا گیا اے پی ایس داتاں بھانویں نیک راج
اے پر کتاں پاروں بڑا ای بُرا اے۔ ہر بندہ بھکھا مردا اے
اتے کم کاج کسے ٹوں لہدا ای نہیں۔

چٹی پئی مہرتے، مہر گھستی شہرتے۔

معنی: چٹی: ہر جانہ جرمانہ☆ مہر: چو ہدری سردار☆ گھستی: پا
دتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پی کسے کم دا ہر جانہ
سردار اُتے کاہدا پیا اے اوس نے اوہ سارا جرمانہ شہر والیاں
ٹوں پا دتا اے۔ اپنی مُصیبت لاہ کے اگلیاں دے گل پادین
والے لوکاں بارے آکھیا جاندا اے۔

حاجی شریف نہ ربیع نہ خریف۔

معنی: حاجی شریف: حاجی شریف خاں سدوزئی گورنر
مُلتان☆ نہ ربیع نہ خریف: نہ ہاڑی نہ سوئی۔
ویروا: ایہہ اکھان حاجی شریف دے ظلمناں دی کہانی سناندا
اے۔ ایہہ حاجی شریف 1767 عیسوی توں 1770
عیسوی تیکر مُلتان دا گورنر رہیا۔ ایہدے سے فوجاں لوکائی
ٹوں رنج لٹیا اتے لوکاں ٹوں برباد کر دتا۔

حاکم چو نے داوی بُرا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی حاکم کولوں بھلے دا کم
ہو ای نہیں سکدا۔ اتے حاکم دی بنیاد ای ظلم اُتے اُسردی
اے۔ حاکم بھانویں باہروں چو نے ورگا چٹا کیوں نہ
ہووے اندروں اوہ وی بھیرا ای ہووے گا۔

حاکم دماں دے، خصم رقباں دے۔

معنی: دماں: پپسیاں☆ خصم: خاوند۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پی حاکم دا کم دولت
ہونجھن ہوندا اے اتے اوہ ہر ویلے ایسے دھندے ای لگا
رہندا اے اتے اوہ لوکائی دا رنج ای مالک ہوندا اے چو یں
خاوند اپنی زنائی دا مالک ہوندا اے۔

حاکم دی اکھ نہیں ہوندی، کن ہوندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پی حاکم عام طور تے
خلقت دے دکھ دردوں ویکھن دے عادی نہیں ہوندے۔

حاکم ویری کتے دا وساہ نہ کھائیے سٹے دا۔

معنی: ویری: دشمن ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی حکمران دشمن

اتے کتا ایہناں تیناں وچوں جووی تہاڈے کول اے اتے

سٹا پیا اے اوسدا اعتبار اُکا نہیں کرنا۔ ایہہ تے سٹے ہوئے

وی جاگدے ای ہوندے نیں اتے تہانوں نقصان دے

سکدے نیں۔

حاکم دی اگاڑی اتے گھوڑے دی پچھاڑی توں

بچن ای چنگا۔

معنی: اگاڑی: اگلا پاسہ ☆ پچھاڑی: پچھلا پاسہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ حکمران دے اگوں لنگھن اتے

گھوڑے دے پچھوں لنگھن توں ورجیا گیا اے۔ حکمران

دے اگوں لنگھیاں اوہ رنج ہو کے کوئی سزا دے سکدا

اے۔ گھوڑے دے پچھوں لنگھیاں اوہ دوڑ مار کے پھرنو کر

سکدا اے۔

حاکم دے حکم اتے موت دے سدے اگے کسے

دا عذر نہیں۔

معنی: سدے: بلاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ حکمران دے بلاوے توں موت

دے بلاوے دے برابر متھیا گیا اے اتے ایہہ بھاء دتا گیا

اے پئی ایہناں دُونہہ توں بچن محال اے۔ بادشاہ دے

اوہ بس اوہناں بارے اپنے خاص لوکاں کولوں پُغلیاں

سُنن دے کم ای لگے رہندے نیں۔ اوہ بتا اپنے مشیراں

دے دے تے ای عمل کردے نیں۔

حاکم دی جھڑک تے چکڑ دے تلکے دا غصہ نہیں کرئیدا

معنی: جھڑک: پھٹکار ڈانٹ ☆ چکڑ: کچھو ☆ تلکے: بھسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دیا گیا اے پئی حاکم نے تاں

جھاڑ جھنب کرنی ای ہوندی اے۔ ایس لئی اوہدیاں

جھڑکاں دا غصہ نہیں کرنا چاہیدا۔ اوسدی مثال انج ای

ہو یں بندہ چکڑ توں تلک کے کپڑے لیر لوے تاں کیہنوں

بدا بھلا آکھے گا۔

حاکم دی حکم عدولی جاں سر و نچے جاں سولی۔

معنی: سر و نچے: دھون لہہ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہہ مت دتی گئی اے پئی حاکم دی

حکم عدولی کدی وی نہیں کرنی چاہیدی۔ جووی حاکم نال

سر سدھا کرے گا اوہدی جاں تاں دھون لہہ جاوے گی

جاں مڑاوہ سولی تے ٹنکیا جاوے گا۔

حاکم موت اتے گا ہک دا کوئی پتہ نہیں ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ تین متاں دیتیاں گھیاں نیں۔ حاکم

موت اتے گا ہک ایہناں تیناں بارے ای کوئی پتہ نہیں

ہوندا پئی کیہڑے ویلے آجان۔ ایس لئی بندے توں ایہناں

تیناں بارے دھیان رکھنا چاہیدا اے اتے ہر ویلے ایہناں

توں چیتے وچ رکھنا چاہیدا اے۔

حکومت دی شالا نہو ندر نہ اڑے۔

معنی: شالا: خدا کرے ☆ نہو ندر: ناخن ☆ اڑے: پھسے
لگے۔

ویروا: حکومتی کم کاج ایسراں دے ہوندے نیں پئی اوہناں
چوں منافع وی ڈھیر لہندا اے پر جدوں گھانا پھین گئے تاں
زندگی جان داوی ڈر ہوندا اے۔ ایس لئی حکومتی کار و بیہار
توں بچ کے رہن ای چنگا ہوندا اے۔

خاناں اگوں نوکر، نوکراں اگوں چا کر چا کر اں
اگوں کش کش۔

معنی: خانان: جمع خان دی حکمران و ڈیرا ☆ چا کر بھلام۔
ویروا: سرداری جاں بادشاہی نظام و بچ ایہ و بیہار ای چلدا
اے پئی سردار اپنے نوکراں توں حکم دیندے نیں۔ اوہ
اوس حکم توں اگانہ غلاماں توں سنا دیندے نیں اتے اوہ
غلام اگوں نویں آیاں توں اوہ کم دس دیندے نیں۔ ایسراں
سارے اپنے گلوں گلاں لاه کے اگلے دے گل پاندے
رہندے نیں۔

خانان دے خان پڑو ہنے کوئی غریب دایا نہیں

معنی: خان: سردار ☆ پڑو ہنے: مہمان۔

ویروا: ایس اکھان و بچ دسیا گیا اے پئی گھڑیاں دے
پڑو ہنے وی گھڑے ای ہوندے نیں اتے ماڑے دا ایس
جگ و بچ سوائے رب توں ہو رہے کوئی نہیں۔

سدے اتے وی ہر حال و بچ جانا پند اے اتے موت دے
فرشتے اگے وی انکار نہیں ہو سکدا۔

حاکمے دی نوکری، لکھے دی وی لکھے دی۔

معنی: لکھے دی: لکھ دی ☆ لکھے دی: لکھ دی تفصول، بیکار۔
ویروا: ایس اکھان و بچ بادشاہواں دی نوکری دی بند یا کیتی
گئی اے اتے دسیا گیا اے پئی اوس نوکری چوں بندہ لکھاں
وی کماندا ہووے پر ہر ویلے دھون لہن دا خطرہ رہندا
اے۔ ایس لئی اوہ نوکری نہ کرن ای چنگا ہوندا اے۔

حکم نشانی بہشت دی جو منگے سو پائے۔

معنی: حکم: اختیار۔

ویروا: ایس جگ اندر جو بندے وی کسے توں حکم دے
سکدے نیں اوہ ہر کم کروا سکدے نیں۔ ایس اختیار توں
بہشتی میوہ ای سمجھنا چاہیدا اے۔ بندہ حکم دے کے جو منگے
اوسنوں مل جاند اے۔

حکومت نواب عبد اللہ نہ رہی چکی نہ رہیا چلھا۔

معنی: نواب عبد اللہ: مغلانی بیگم دا نائب ☆ چکی: آنا
مہین والی ہتھ مشین۔

ویروا: ایہ اکھان سانوں حکومتی انتشار تے مغلان دے
زوال دی کہانی سناندا اے جدوں گھر گھر بھر ہو گئی تے مزو
ایس نواب نے فوجاں توں سرتے چاڑھ لیا۔ اوہناں اوہ
لٹ مچائی پئی رہے رب داناں۔ رعایا و چاری کول گجھ وی نہ
رہ گیا۔

خود مختاری، جنت دی سرداری۔

معنی: خود مختاری: اپنی حکومت۔

ویروا: ایس اکھان وچ آزادی دی قدر دس دیاں ہویاں

ایس گل تے چانن پایا گیا اے پئی ہراوہ کم جیہد بندہ آپوں

مالک ہووے اوہ جنت دی سرداری وانگوں اے۔ اتے

کسے دا دھین ہو کے رہن بڑی موت اتے غلامی اے۔

ڈلے دیاں کیتیاں کڈھی اگے آئیاں۔

معنی: ڈلا: عبد اللہ بھٹی، پنجاب دا جوہدا ☆ کیتیاں: کرتاں

کیتے کم ☆ کڈھی: عبد اللہ بھٹی دی ماں۔

ویروا: ایس اکھان وچ پنجاب دی تاریخ دے سورے

ڈلے بھٹی بارے دیا گیا اے پئی اوہنے مغل بادشاہ اکبر

نال جیہد اپڑ وڈھیا ہو یا سی اوس دائرہ اثر اوسدی ماں اتے

پیا اتے گھر والیاں نوں اوس گل دا بھگتیاں سزاواں اتے ہور

مالی خسارے دی شکل وچ بھگتیاں پیا۔

ڈنے راج فرنگی دا، راتیں راج ملنگی دا۔

معنی: فرنگی: انگریز، ست سمندر پار دی دھاڑوی قوم ☆

راتیں: رات نوں ☆ ملنگی: انگریز راج دا اک نابہ قصور دا

وسنیک۔

ویروا: ایس اکھان وچ انگریزاں دے سیمیں جاگیرداراں

خلاف چلائی ماڑیاں ڈبڑیاں دی تحریک ول اشارہ اے

جیہدے وچ ملنگی وی اک بھگڑا کرداری۔ اوہنے ہور سنگیاں

نال رل کے گوریاں دا جینن اوکھا کر دتا سی۔ گل ایہتھوں

تیک اپڑ گئی سی پئی شام پیندیاں سار حکومتی اہلکار ملنگی ہوراں

توں ڈردے اندر یں وڑ جاندے سن۔

دم لگے بادشاہواں دے، صوبہ نگراں داناں۔

معنی: دم: دام پیسے ☆ صوبہ نگراں: صابن بنان والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ہر کم نوں کران وچ

پیسے تاں بادشاہواں دے لگدے نیں پرناں تاں صابن

بنان والیاں دا ای ہو جاندا اے۔

دھنسر گھر دے بھتیوں مار یا گیا سی۔

معنی: دھنسر: بیچتاں رام چندر جی دی کہانی دا اک کردار۔

ویروا: ایہ اکھان ہندو مذہب دے آگوراں چندر جی دی لٹکا

دے بادشاہ راون نال ہوئی لڑائی ول دھیان دواندا اے۔

اوس لڑائی وچ دھنسر راون والے پاسیوں لڑیا سی۔ دسدے

نیں اوسدے دس بسرن اک بسر لہہ جاوے تاں اوہ فیروی

لڑی جاندا سی۔ ایس پاروں اوہ مار یا نہیں سی جاندا۔ اخیر

اوسدی زنانی نے بھیت دیا پئی ایس دی جان فلانے

طوطے وچ اے۔ بس فیروطا مار یا گیا تے دھنسر وی ڈھیر

ہو گیا۔

ڈھوکاں یاد کریندیاں، راء احمد خاناں۔

معنی: ڈھوکاں: جھوکاں، آبادیاں ☆ کریندیاں: کردیاں

☆ راء احمد خان: انگریزاں خلاف آزادی دی جنگ لڑن

والا پنجابی سورما۔

ویروا: ایس اکھان وچ پنجاب دے اک سورے نوں وڈیا یا

آکھن لوک سیانے

بادشاہی کسے رشتے جاں ساکا چاری ٹوں نہیں من
دی۔ بھرانواں ٹوں اپنی ہتھیں مار کے راج سنبھالن دی بریت
بادشاہواں وچ پرانے ویلیاں ٹوں ٹری آؤندی اے۔

راج و ہونا راجیاں دامو نہہ کرمانا۔

معنی: راج و ہونا: راج کھس جان ☆ کرمانا: گملا نا۔

ویروا: ایس اکھان وچ بادشاہواں دے راج گدی نال پیار
بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں دا جدوں راج چلا جاوے
تاں اوہناں دامو نہہ لک جاندا اے۔ بادشاہ دی ساری شخی
راج گدی دے اختیار پاروں ای ہوندی اے۔

راج پیار راجیاں ویر پیارے نہ۔

معنی: راج حکمرانی دا اختیار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی راج اپنے ویر
بھرانواں نالوں ودھ کے راج گدی نال پیار کردے
نیں۔ اتے راج گدی لئی بوہتی واری بھراواں دی قربانی
وی دے چھڈ دے نیں۔

راج متھاج نہ ہووے۔

معنی: راج حکمرانی ☆ متھاج: محتاج، ادھین۔

ویروا: ایس اکھان وچ حکمرانی دے ساہست دی دس پائی
گئی اے پئی راج گدی والیاں ٹوں کسے دی کوئی پرواہ نہیں
ہوندی اتے اوہ من آئیاں کردے رہندے نیں۔

راج بدل دے ویکھے پر لوک بدل دے نہیں ویکھے۔

گیا اے جس نے انگریزاں توں آزادی لین لئی شہادت
قبول کیتی اتے اپنے لہو نال ایس دھرتی تے آزادی دی
لکیر واہ دتی اتے اوسدے ایسے عمل پاروں اوہنوں پنجاب
دیاں آبادیاں سدایا کردیاں رہن گیاں۔

ڈھائی دینہ دی سقے آلی شاہی اے۔

معنی: ڈھائی دینہہ: ڈھائی دن ☆ سقہ: افغانستان داما چھی
بادشاہ جو ڈھائی دن لئی راج گدی تے بٹھایا گیا تے اوس
پانی دیاں مشکاں کٹوا کے اوہناں دے سکے جاری کردتے۔

ویروا: ایس اکھان وچ سقے دی بادشاہی بارے دسیا گیا اے
جیہنوں تھوڑے چر لئی راج گدی تے بٹھایا گیا سی اتے
اوسنے مشکاں ٹوں کٹوا کے چمڑے دیاں ٹاکیاں تے
مہراں لا کے سکے جاری کردتے سن۔

رات پئی بوندناں رکھو محمود۔

معنی: بوند: قطرہ، تریل ☆ بوند: محمود۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بال دے جمن ویلے
تریل پئی ہوئی سی ایس لئی اوسداناں محمود رکھ دیوں۔ مطلب
ایہ جو بال داناں موسم نال جوڑ کے رکھ دیوں۔

راج پیارے راجیاں ویر ڈپر یارے۔

معنی: راج: حکمرانی ☆ ویر: بھرا ☆ ڈپر یارے:
اجنبی، ویری۔

ویروا: ایس اکھان وچ بادشاہواں دی سوچ اتے چانن پایا گیا
اے پئی اوہناں ٹوں بس راج گدی نال پیار ہوندا اے۔ اتے

معنی: راج بدلے: حکومتاں دی تبدیلی ☆ لوک بدلے: تبدیل ہوندے لوکی۔

ویروا: ایس اکھان وچ سن سنتالی وچ ہوئی پنجاب دی ونڈ بارے گل کیتی گئی اے پئی حکومتاں تے بدلیاں ای رہندیاں نیں پر لوکاں نوں اوہناں دی مرضی توں پناں ای گھروں بے گھر دینا کدے پہلے نہیں سی دیکھیا گیا۔ ایہ انہونی بس سنتالی وچ ای ہوئی سی۔

راجہ جوگی، اگن، جل، سبھ دی اُلٹی ریت، راجہ کس دا ہویا، جوگی کس داسیت۔

معنی: راجہ: بادشاہ ☆ جوگی: سادھو، نگر نگر بھرن والا ☆ اگن: آگ ☆ جل: پانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ راجہ جوگی، آگ تے پانی دی صفت ایہ آکھ کے دی گئی اے پئی ایہ سارے ای کسے دے جن نہیں ہوندے۔ ایہہ آئی تے آئے ہوئے اُکا نہیں ٹلدے اتے اپنی مرضی کر کے ای چھڈ دے نیں۔

راجہ جوگی کبھدے مت۔

معنی: راجہ: بادشاہ ☆ جوگی: جوگ کماؤن والا، نگر نگر بھون والا ☆ مت: جن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بادشاہ اتے جوگی اپنے اپنے کم نال غرض رکھدے نیں اتے ایہہ کسے دے سکے نہیں ہوندے اتے ایہہ اپنی مرضی دے مالک ہوندے نیں اتے سداسن آئی ای کردے نیں۔

راجہ رُ سے گاتاں اپنی ای نگری اجاڑے گا۔

معنی: رُسن: ناراض ہون ☆ نگری: دتوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی راجہ ناراض ہووے گا تاں اپنے مُلک دے لوکاں دا ای کھاڑا کرے گا۔ اوسدا روسا کسے غیر مُلک نوں تاں نقصان دے نہیں سکدا۔

راجہ کسے جانے بھٹکھیاں دی سار۔

معنی: سار: خبر، حالت۔

ویروا: ایس اکھان وچ گنگڑیاں لوکاں دے دیہار بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں نوں ماڑیاں غریباں دیاں تھوڑاں دی کوئی خبر نہیں ہوندی۔ اوہ ہر ویلے اپنیاں موچاں وچ لگے رہندے نیں۔

راجے دے گھر آئی رانی کہائی۔

معنی: کہائی: بن گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ذات کوئی وی اُچیری نہیں ہوندی اصل وچ رہت ای بندے نوں حالات دے مطابق بنا دیندی اے۔ جو زانی وی بادشاہ نال ویاہی جاوے گی اوہی رانی بن جاوے گی بھانویں اوہ کسے ماڑے گھروں ای آئی ہووے۔

راجے کبھدے پرؤہنے، جوگی کبھدے میت۔

معنی: پرؤہنے: مہمان کبھدے: کسدے ☆ میت: جن یار۔

ویروا: راجے کدی کسے دے پرؤہنے نہیں بن دے سگوں

نویں لباس پا کے باہر نکلا اے تاں اوس دے گھر کبھڑی
کسے شے دی کمی اے۔ اوہناں دے گھر تاں رنگ برنگے
لباس اتے گہنے ہوندے ای نہیں۔

راجیاں رانیاں گوں پے قصبے، جٹی و چاری کون
معنی: گوں: ٹوں ☆ قصبے: مشکل ویلا، مصیبتاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی قسمت وچ لکھی
اؤکھت تاں بادشاہواں ٹوں وی پیش پے جاندی اے۔
جٹی و چاری دی اتھے کہیہ اوقات اے پئی حالات نال متھا
ڈاء سکے۔

رانی پاگل ہو گئی، اپنیاں ٹوں لڈو مارے اتے
بریگانیاں ٹوں پتھر۔
معنی: اپنے: تعلق والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مچلے لوکاں بارے دسیا گیا اے جو
اندروں گجھ ہور ہون اتے باہروں گجھ ہور ہون۔ ایجیہے لوکی
پاگل ہو کے وی اپنیاں دا خیال رکھدے نیں اتے غیراں
ٹوں پتھر مار دے نیں۔

رانی دی جوٹھ، گولی دارج۔

معنی: جوٹھ: پچیا ہویا کھانا ☆ گولی: نوکرانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نوکراں دی
بادشاہواں دے گھر ایہ حثیت ہوندی اے پئی اوہ
بادشاہواں دا پچیا کھچیا کھا کے ای ڈھڈ بھر لیندے نیں۔

آکھن لوک سوانے

جتھے جاندے نیں او تھے جا کے اگلے توں کھونج کے کھا
لیندے نیں۔ ایسراں ای جوگی ہوندے نیں۔ اوہ ہر ویلے
دیس دیس مگر مگر بھوندے رہندے نیں، اوہ کسے دے جن
کسراں ہوسکدے نیں۔

راجے دا پرچا ونا تے سب دا کھیڈ ونا اک برابر۔
معنی: پرچا ونا: راضی رکھن، من پرچان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بادشاہواں دے
سبھا دا کوئی پتہ نہیں لگ دا کبھڑے ویلے عرصے وچ آ
جان۔ ایس لئی جے کوئی ایہ سمجھے پئی بادشاہ ٹوں پرچائی
رکھے گا تاں اوسدی بھلھ اے۔ ایسراں جے کوئی سب نال
اوسنوں یار سمجھ کے کھیڈن لگ پوے تاں ایہ وی اوسدی
غلطی اے۔ سب دا جدوں داء لگے گا اوہ ڈنگ مارے گا۔

راجے دا سرو پا، دھوبی دا چھوٹا۔

معنی: سرو پا: لباس ☆ چھوٹا: تھلے پا کے سون والا کپڑا۔
ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لباس
ٹوں پا کے راجہ تخت تے بیٹھدا اے اوہو ای جدوں میلا
ہو کے ڈھین لئی دھوبی کول آؤندا اے تاں دھوبی اوسنوں
تھلے وچھاء کے اوس تے سون جاند اے۔ مطلب شے دی
قدروی قدر والے نال ہوندی اے۔

راجے دے گھر موٹیاں دا کال نہیں ہوندا۔

معنی: موٹی: قیمتی پتھر ☆ کال: کئی گھاٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پئی راجہ جے روز

اتے ایسراں ای گتد ارہ کری جانڈے نیں۔

مادی ٹوں اپنا کاں چنگا لگدا اے۔

رانی ٹوں کون آکھے اگا ڈھک۔

رب مویا دیوتے مرگئے راج فرنگیاں دا۔

معنی: اگا: اگلا پاسہ ☆ ڈھک: پردہ پا، کج گئے۔

معنی: دیوتے: بزرگ، پوجن جوگ ہستی ☆ فرنگیاں؛

انگریزاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہہ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی عیب

دیروا: ایس اکھان وچ انگریزاں نال ڈاڈھی نفرت

دی بس ماڑیاں دے ای کڈھدا اے، تگڑے بندے دا

دکھانڈیاں آکھیا گیا اے پئی لٹیریاں داراج آگیا اے مہن

اوس دے ساہنویں عیب کڈھن اوکھاکم اے۔ تگڑا بندہ

تے خورے رب وی کتھے وے اتے ہو روی ساریاں پوجا

جے بے پردہ وی پیٹھا ہووے تاں کوئی اوس ٹوں ایہہ

جوگ ہستیاں مرکھپ گئیاں نیں جو ایہناں انگریزاں دے

دکن دی ہمت نہیں کردا۔

ظلم ستم ٹوں دیکھدیاں ای نہیں۔

رانی اپنے پیر دھونڈی، گولی نہیں بن جاندی۔

رنجیت سنگھ کا نا پنج روپے کھڈی لیندا اچھ روپے تانا

معنی: گولی: باندی، غلام عورت۔

معنی: رنجیت سنگھ: مہان سنگھ دا پتر، پنجابی حاکم ☆ کا نا:

دیروا: ایس اکھان وچ کم کار دی اہمیت ٹوں اجاگر کیتا

اک اکھ والا۔

گیا اے اتے دسیا گیا اے پئی جے کوئی رانی اپنے پیر

دیروا: ایس اکھان وچ سکھ حاکم رنجیت سنگھ نال نفرت

آپ دھولوے گی تاں اوہ نو کرانی نہیں بن جاوے گی۔

دکھانڈیاں دسیا گیا اے پئی اوسنوں تاں ٹیکس اگر اہن دا وچ

ہر بندے ٹوں اپنا کم کرن توں گھا برنا نہیں چاہدا۔ کم

وی نہیں سی۔ اوسنے تانا اُنن والی کھڈی نوں تاں پنج روپے

بندے دی عزت گھٹاندا نہیں سگوں ودھاندا اے۔

ٹیکس لایا ہو یا سی جدوں کہ اک تانے ٹوں چھ روپے ٹیکس

رانی ٹوں راؤ پیارا، کاؤنی ٹوں کاں پیارا۔

لا دتا ہو یا سی۔

معنی: راؤ: رانی دا خاوند رانا ☆ کاؤنی: مادی کاں۔

ریاست بے سیاست کدے نہیں ہونڈی۔

دیروا: ایس اکھان وچ ایہہ دسیا گیا اے پئی ہر کسے ٹوں

معنی: بے سیاست: ہناں راج دے ہناں حکومت دے۔

اپنی شے ای چنگی گدی اے۔ جسراں آکھدے نیں

دیروا: ایس اکھان وچ ایہہ مت دتی گئی اے پئی ہر ریاست

گھمیری اپنے بھانڈے ای سلاہندی اے ایسراں بادشاہ

دا کوئی نہ کوئی حاکم اتے نظام حکومت ضرور ہوندا اے۔ کوئی

دی دیوی ٹوں اپنا کونت ای چنگا لگدا اے اتے کاں دی

ریاست ہناں حاکم دے کدی نہیں ہونڈی۔ جسراں

1844ء ☆☆ مقدم: سردار ☆☆ مونیجھا: اداس، غمگین۔

ویروا: ایس اکھان وچ پنجاب دی تاریخ دے اک کردار
دی صفت کیتی گئی اے پئی دیوان ساون مل نے ملتان
ضوبے نوں مڑ کے وساہ دتا۔ اوس پاروں اوتھوں دی خلقت
بڑی خوش ہو گئی پراوتھوں دے سرداراں دی لٹ مار مک گئی
جن پاروں اوہ سارے سرداراں نال رنج تھی گئے۔

سرکار وچ اندھیار سادھ گوزا چور پھیار۔

معنی: سرکار: حکومت ☆☆ اندھیار: اندھیرا ☆☆ سادھ: مالک
شریف ☆☆ گوزا: جھوٹا ☆☆ پھیار: سچا۔

ویروا: ایس اکھان اندر حکومتی نظام دے دگاڑ بارے دس
پائی گئی اے پئی حکومتاں وچ انج دا دگاڑ تھی گیا اے جو گھر
والے تے بھلے مانس نوں ہر کوئی کوزا آکھدا اے اتے چور
نوں سارے سچا آکھن لگ پئے نیں۔

سرکاروں گھیو ڈھپے، ڈھسے وچ جھلے۔

معنی: سرکاروں: حکومت کولوں ☆☆ گھیو: گھی ☆☆ ڈھپے: لہ
جاوے ☆☆ ڈھسے: اُتے لین والا مونا کپڑا جھلے: پوالیے۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دسیا گیا اے پئی حکومت وٹوں
جو گھ وی مل جاوے جھدے ای لے لینا چاہیدا اے
ایتھوں تیک پئی بے سرکار گھیو مفت وچ دیندی ہووے
تاں ہور کوئی بھانڈا کول نہ ہووے تاں ڈھسے وچ ای پوا
لو۔ کجھ نہ کجھ تاں بچ کے گھر آئی جاوے گا۔

سکھ وے سے راجے دا پوت جاں سکھی جوگی ابدھوت
آکھن اوک سیا نے

آکھدے نیں بادشاہ کدی نہیں مردا۔

ریاست، سیاست نال ای ہوندی اے۔

معنی: سیاست: حکومتی نظام۔

ویروا: ایہہ اکھان ایہ جھاء دیندا اے پئی ہر ریاست دا کوئی نہ
کوئی ریاستی نظام ضرور ہونا چاہیدا اے۔ نہیں تاں
اوسدے چلا وچ دگاڑ آجاوے گا اتے کمزور شاہیاں نوں
گواہنڈھوں حملہ آور آن گھیر دے نیں۔

زر لگے بادشاہ دا، زور لگے وزیراں دا۔

معنی: زر: دولت۔

ویروا: ایہہ اکھان بادشاہی نظام دے چلن بارے دس دا
اے پئی اوس دے سارے نظام نوں چلان کیتے سارا پوسہ
تاں بادشاہ دا لگدا اے پراوس کم نوں نپہرے چاڑھن لئی
زور ویرای لاندے نیں۔

زر والیاں دا سبھ کوئی تے بے زر دا خدا۔

معنی: زر والیاں: پیسے والیاں ☆☆ بے زر: غریب۔

ویروا: ایس اکھان وچ پیسے والے دی قدر قیمت بارے دسیا
گیا اے پئی ایس زندگی دیاں ساریاں بہاراں پیسے نال
ای نیں اتے جدوں بندے کول پیسہ نہ رہ جاوے تاں اوس
بندے دا بس رب ای حافظہ جاندا اے۔

ساون و ساسیا صوبہ رعیت خوش مقدم مونیجھا۔

معنی: ساون: ساون مل گورنر ملتان 1821ء توں

معنی: پوت: پتر ☆ سکھی: آرام وچ ☆ جوگی ابدھوت:
نکرے لگ کے رہن والا جوگی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
کوئی دکھی اے۔ اتھے بس جاں تاں بادشاہ دامندا سکھی
ہوندا اے جیہوں کوئی فکر فاقہ نہیں ہوندا جاں مؤڈنیا توں
دور جنگل وچ جا کے سن والا اوہ جوگی جو ہر شے تیاگ
کے نکرے لگ بہندا اے۔

سنگھی جیہناں دی دادی سوڈھی جیہنندی ماں
ملھی جے پنج پتر، ڈاہر بھٹھ، 'ناج' شجرا تے لنگاہ
معنی: سنگھی: سنگل قبیلے دی ☆ سوڈھی: جٹاں دی اک
ذات ☆ ملھی: جٹاں دی اک ذات۔ ☆ ڈاہر بھٹھ، 'ناج'
شجرا تے لنگاہ: ایہہ دکھریاں دکھریاں کوتاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ ذاتاں بارے انج دیا گیا اے پئی
سنگل ذات دی دادی سی۔ اوہدی دھی داناں سوڈھی
سی۔ اگوں پوتری داناں ملھی سی اوئے پنج پتر جے سن
جیہڑے اگوں پنج گوتاں ڈاہر بھٹھ، 'ناج' شجرا تے لنگاہ
دے آگہوئے۔

سو بھے دی گئی سو بھا، گجر دا گیا مال، لہنے نوں دینا
پیا، تے ہوئے کنگال۔

معنی: سو بھے: سردار سو بھا سنگھ ☆ گجر: سردار گجر سنگھ ☆
لہنا: سردار لہنا سنگھ ☆ سو بھا: چنگیائی، مشہوری ☆ مال:

سامان کنگال: غریب۔

ویروا: ایس اکھان وچ اک تاریخی گل کہتی گئی اے پئی ایہ
بتیاں سرداراں نے راج دے ڈھلدے سے لہورتے
قبضہ کر لیا۔ پر جدوں 1762ء وچ احمد شاہ ابدالی نے لہور
تے چڑھائی کہتی تاں ایہ جے ای تھ گئے۔ ایس اکھان وچ
اوہناں نوں محول کیتا گیا اے۔

شاہ دن پت نہیں، گر دن گت نہیں۔

معنی: نہت: عزت، آدر ☆ گر: گورو ☆ گت: مت، عقل۔
ویروا: ایس اکھان وچ ایہ دیا گیا اے پئی ہر ملک دا کوئی
بادشاہ ہونا چاہیدا اے اوں توں پناں وی خلقت دی عزت
نہیں ہوندی اتے ایسراں ای گورو توں پناں چیلے نوں گر
گیان دا پتہ نہیں لگدا۔

شاہ جہان پیٹھا تخت، مستریاں / لوکاں کوں
لگے بھاگ تے بخت۔

معنی: شاہ جہان: مشہور مغل شہنشاہ ☆ کوں: نوں ☆
بھاگ: مقدر ☆ بخت: قسمت۔

ویروا: ایس اکھان وچ شاہ جہان بادشاہ بارے دیا گیا
اے پئی اوہدے راج وچ مستریاں نوں بڑی مؤج لگی
رہی۔ اوہ اُساری دا وڈا کم کتے نہ کتے چھوہی رکھدا سی
ایسراں مستریاں دا کم فریا رہندا سی۔ ایہدے نال نال
عام لوکاں دی اوسدے راج سے وچ خوش رہندی سی۔
اوسد اڈر ذرا آسن دادور سی۔

شاہواں نال برابری سر سر چوٹاں کھا۔

معنی: شاہواں: جمع شاہ دی بادشاہ سر سر بار بار۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ مت دتی گئی اے پئی جووی

بادشاہواں نال برابری کرن دے دعوے کرے گا اوہ وار

وار مار کھاندار ہوے گا۔ بادشاہواں دے معاملے دریا نواں

درگے ہوندے نیں اوہناں نال متھالان سوکھا کم نہیں۔

شاہواں دیاں گالیں شاہ جانن۔

معنی: گالیں: گلاں۔

ویروا: ایہہ اکھان مت دیندا اے پئی عام بندے نوں

بادشاہواں دے مسئلیاں وچ نہیں مھسنا چاہیدا۔

اوہناں دے معاملے اوہ آپہ نچھ دے رہن۔ جے ماڑا بندہ

اوہناں وچ پھسے گا تاں ماریا جاوے گا۔

شاہپاں تاں رب ونجائیاں توڑے جھگتاں لٹو

معنی: شاہپاں: بادشاہپاں ونجائیاں: مکاوتیاں جھگا:

گرتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے زندگی وچ

اڈکھاویلا آجاوے تاں بندے نوں اپنا تک تموج تاں بچا

کے رکھنا چاہیدا اے۔

صاجی کرنی، تاں صرفہ کاہدا۔

معنی: صاجی: افسری سر صرفہ: کنجوسی۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ مت دتی گئی اے پئی جے رب نے

دولت آتے اختیار دتا ہووے تاں شہاڈے لباس اتے رہن

کہن توں اوہ سبھ گجھ نظر وی آدنا چاہیدا اے۔ کنجوسی وی بندے

دے مقام نوں لوکاں دی نظر وچ نیواں کر دیندی اے۔

عالمگیر ثانی پھلھے اگ، نہ گھرے پانی۔

معنی: عالمگیر ثانی: آخری ویلے مغل بادشاہ 1688ء توں

1769ء۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عالمگیر ثانی دے ویلے

مغل راج آخری ساہ لے رہیا سی۔ بادشاہ آپ وچارا علمی

ادبی بندہ سی پر اوسدے گھر وچ بھکھ نچدی سی۔ اوسدی شاعی

بس دتی دیاں کندھاں تائیں ای رہ گئی ہوئی سی۔

عیسیٰ خان ماریا، شہزاد جھلیاں، کیہ کرے عیسیٰ

خان، جے رب نہ کرے بھلیاں۔

معنی: عیسیٰ خان: مغل راج دا باغی کماندار شہزاد خاں:

مغل کماندار جیہوں عیسیٰ خان نوں نتھ پان ٹوریا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ عیسیٰ خان دی مغل راج نال غداری

اتے فیر شہزاد خاں دے ہتھوں اوسدی موت بارے

دسدیاں ایہ ویروا کیئا گیا اے جدوں لیکھ ای سنگ نہ کرن

تاں بندہ ماریا ای جاندا اے۔

عیسیٰ خان مارے شہزاد جھلیاں، کیہ کرے عیسیٰ

خان، جے رب نہ کرے سولیاں۔

معنی: جھلیاں: برداشت کیتیاں سولیاں: سدھیاں۔

فیر راجہ بن گیا۔

کماوے میاں خانخاناں، اڑاوے میاں فہیم۔

معنی: خان خاناں: اکبر بادشاہ دا وزیر تے پیرم خاں دلہتر ☆
میاں فہیم: خان خاناں دامن چاہیا غلام۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی محبت سبھ رشتیاں
توں اُچارِ شتہ ہوند اے۔ عبدالرحیم خان خاناں اتے میاں
فہیم وچ رتے دے لحاظ نال لکھاں کوہاں دی واٹ سی۔ اوہ
آقاوہ غلام پر خان خاناں میہیں فہیم نوں کسے گلوں نہیں سی
درجدا اوہ جو مرضی ہوندی خرچ کر چھڈا سی۔

کنڈ چکھے بادشاہواں دے وی گلے تھیندے نوں ا
کنڈ چکھے بادشاہاں دے وی گلے تھیندے نیں۔
معنی: کنڈ چکھے: غیر حاضری وچ ☆ تھیندے نوں: ہلکے
ہوندے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھانویں بندہ
بادشاہ دے سامنے اوسدی ہیبت توں ڈردا نہیں بول سکدا پر
اوسی پُخت چکھے اوسدے گلے ہلکے وی لوک آپو وچ کر
ای لیدے نیں۔

گجھ ہالی دی، گجھ ہالی دی، گجھ احمد شاہ ابدالی دی
معنی: ہالی: مل واہن والا ☆ ہالی: ہالٹی، پچی ☆ احمد شاہ
ابدالی مشہور دھاڑوی (1722ء توں 1772ء)۔

دیروا: ایس اکھان وچ مشہور دھاڑوی احمد شاہ ابدالی بارے

دیروا: ایہ اکھان وی پہلے نال ای مِلد اجلد اے۔ ایس وچ
دسیا گیا اے پئی عیسیٰ خاں چوٹاں تے شہزاد خاں نے
برداشت کر لیاں پر جے مقدر ای ساتھ نہ دین تاں عیسیٰ
خان وچارا کر وی کیہ سکدا سی۔

فرخ سیردی وتی نگری سندا ہ وچ ڈٹھی مینہہ تے نسری
معنی: فرخ سیر: مُغل بادشاہ (1638ء توں 1719ء)
☆ وتی نگری: بستی آباد ہوئی ☆ ڈٹھی: وی برسی ☆ نسری:
مصری۔

دیروا: ایس اکھان وچ مُغل فرمانروا فرخ سیر دے اقتدار
سنجالن اتے سندا ہ اندر مینہہ پین اتے مصری دی بارش
ہون دا ذکر مِلد اے۔ لوکاں نوں فرخ سیر دے بادشاہ بن
تے ایٹا چا چڑھیا پئی اوہ مصری نال نوکاں دا مونہہ مٹھا
کراندے رہے۔

کتھے راجہ بھوج، کتھے گنگو تیلی۔

معنی: راجہ بھوج: اجین دا راجہ ☆ گنگو تیلی: اک بے اولاد
بندہ جینے راجہ بھوج نوں پتر بنا کے پالیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ رتیاں دے فرق نوں قسمت دے
بھانیاں راہیں بیان کیتا گیا اے۔ جدوں بھوج داراج پاٹھ
کسے طریقے کھس گیا تاں اوہ گھر گیا تاں رانی نے نہ پچھاتا
اتے اوس نوں چور سمجھ پٹھی۔ اوہنے اوسدے ہتھ پیر وڈھا
دے۔ اوس ویلے گنگو تیلی اوس نوں موڈھیاں تے چُک
کے گھرنے گیا اتے اوس دی سیوا کردار ہیا۔ بھانار ب دا اوہ

معنی: پھٹھا: پھٹ پئی ☆ راون: رام چندر جی دی تینویں
سیتا دا عاشق جو اوہنوں چک لے سری لکائے گیا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں ہندو دھرم دے مذہبی آگورام
چندر جی دی بیوی سیتا دے عاشق دے مرن دی کہانی دی
گئی اے جو گھر دے بھیت پاروں ماریا گیا اتے لٹکا برباد
ہو گئی۔

گجھے گھاء رانی جانے جاں راء۔

معنی: گجھے: چھپے ☆ گھاء: زخم ☆ راء: راؤ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بادشاہیاں وچ لگن
والے گجھے زخماں ٹوں جاں تاں رانی جاندی اے جان مُز
راجہ صاحب جان دے نیں۔ ہور کسے ٹوں اوہناں دے
ڈکھاں دی کہیہ سارہوسکدی اے۔

لال کتاب بلیندی ایہو چاکی داند بھڑایا کیوں کھل
کھوا کے کیتوس موٹا داندے داداند سو روپیہ چھوٹا
معنی: بلیندی: دس دی ☆ چاکی: نوکر ☆ کیتوس: کیتا سو
☆ داندے داداند: ڈھکے دا ڈھگا

ویروا: ایس اکھان وچ وی گٹڑے تے ماڑے دا فرق دسیا
گیا اے پئی کسے ماڑے دے ڈھکے نے گٹڑے دے
ڈھکے ٹوں مار چھڈیا۔ مگروں قاضی نے لال کتاب وچوں
دیکھ کے فیصلہ ایہی سنایا پئی ماڑا ڈھکے دے تھان ڈھگا
دیوے نالے سو روپیہ جرمانہ وی بھرے۔

دسیا گیا اے پئی عام واہی وان دا اوس ویلے وچا راہیہ بن گیا
سی پئی اوہ جو محنت کردا اے اوس چوں جو فصل ہووے گی گجھے
مزدور لے جان گئے گجھے بچے کھالین گے اتے رہندی احمد
شاہ ابدالی آوے گاتے لٹ کے لے جاوے گا۔

کھاہد اپیا جان دا جو پچیا سو خان دا۔

معنی: جان دا: سریر دے کم آوے گا ☆ خان دا: نواب
صادق حسین قریشی دے جانشیناں وچوں اک۔

ویروا: ایہ اکھان بہاولپور ریاست دے حاکم نواب صادق
حسین قریشی دے جانشیناں بارے وے جیہناں نے
بہت زیادہ ٹیکس لادتے سن جس پاروں خلقت تنگ پئے
گئی سی۔ ایس لئی لوک ایہ آکھن لگ پئے پئی جو کھالیا اے
اوہی اپنا لے رہندا تاں ایہناں ٹیکساں راہیں بادشاہ نے
کھوہ لینا ایں۔

گھر گھر پت جمدے چو ناموڑ کسے نہ بن جانا۔

معنی: چو ناموڑ: مالوے کھیتراں اک ڈاکو جو امیراں دے گھر
ڈاکے ماردا تے غریباں ٹوں دولت وٹھ دیندا سی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مالوے کھیتراں پنجاب دے اک اچھے
بندے دا جس گایا گیا اے جوہے تاں ڈاکو سی پرنگڑیاں ٹوں
لٹ کے ماڑیاں دے بھڑولے بھر داسی اتے ماڑیاں توں
اسیساں لیندا رہندا سی۔ ایسے لئی لوکاں اوسنوں اچرج پتر بنا
کے پیش کیتا۔

گھر پھٹھا راون ماریا۔

لمبڑ داردا زور دینے حاکم راتیں چور۔

معنی: لمبڑ دار: پنڈ وچ سرکاری اہلکار۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ مت دتی گئی اے پئی سرکاری اختیار نوں کوئی ورلا ای جر کے ورتدا اے۔ پتے اپنے اختیار دی غلط ورتوں ای کردے نیں۔ لمبڑ دار اتھے جو دین ویلے لوکاں تے حکم چلاندائے اوہی ورات نوں لوکاں دے جھگے بھن دا اے۔

لوڑھا دتا کھیت گوں، ہتھوں کھیت گوں کھاوے راجہ تھی کے چوری کرے، پرہہ نہہ کون لگاوے۔

معنی: لوڑھا: واڑ ☆ گوں: نوں ☆ ہتھوں: پلیوں ☆ تھی کے: ہو کے ☆ پرہہ نہہ: پرہہ عدالت۔

ویروا: ایس اکھان وچ حاکمی دے معیار دی گل کیتی گئی اے پئی حاکم خلقت لئی انج ہوندا اے جو یں فصل دوالے واڑ اتے جد واڑ ای فصل نوں کھاوے لگ جاوے اتے دیں دا راجہ ای سنھاں مارن لگ جاوے تاں مڑاوس ملک اتے اوتھوں دے دسینکاں دا رب ای وارث اے۔ اوتھے عدالت کون لاوے گا اتے نیاں کون کرے گا۔

ماڑا حاکم خد ادا قہر۔

معنی: ماڑا: کمزور لٹا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دیس دا حاکم وی مضبوط اعصاب دا مالک ہونا چاہیدا اے۔ ماڑا حاکم ہر

ویلے رعایا لئی مُصیبتاں ای کھڑیاں کری رکھدا اے۔ ماڑے حاکم نوں باہروں وی ہر کوئی دا بے ماری رکھدا اے۔ ایس لئی لوکاں دے ساہ سیکے رہندے نیں۔

محمد شاہ رنگیلا، پکے ساوا، پکے پیلا۔

معنی: محمد شاہ رنگیلا: مُغل راج دا کمزور حکمران ☆ پکے: اک ویلے ☆ ساوا: ہرا سرسبز ☆ پیلا: زرد پریشان۔

ویروا: ایس اکھان وچ محمد شاہ رنگیلا تے اوسدیاں پریشانیاں بارے دسیا گیا اے۔ پئی اوس وچارے نے چوکھی پریشانی وچ حیاتی لنگھائی۔ کجھ اوہ انج عیاشی اتوں دیس دا حال ماڑا مڑا اوہ ساوا پیلا ہون توں اڈ کر وی کیہ سکدا اسی۔

مُلکتان داساون، لئیے دا کرموں تے جھنگ دامولا
معنی: ساون: ساون مل دیوان ☆ کرموں: کرموں باہمن ☆ دامولا: مول چند۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہناں بیتاں بارے دسیا گیا اے پئی مُلکتان وچ ساون مل راج کردا اسی، لئیے وچ کرموں باہمن اتے جھنگ وچ مول چند ایہناں دی شاہی نے جتنا نوں دھکے نہیں مارے، سگوں سکھی رکھیا اتے جتنا ایہناں دے جس گوندی سی۔

میاں شوہد اتاں دیوے پر محبت کھوسہ نہ دیوے
معنی: شوہدا: وچارا ☆ محبت کھوسہ: کلہوڑیاں دا وزیر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مُلکتان دے علاقے آکھن لوک سیانے

وچ کھوڑیاں دے راج کیں بے قاضی کسے دے حق وچ
فیصلہ دے وی دینداسی تاں اگوں وزیرِ محبت کھوسہ ڈکالا
کھلونداسی۔ اک تاں اک شے دے رہیا اے اتے دوجا
ڈک رہیا اے۔

مر گیا مرادشاہ، نہیں تاں کنڈیری گاہ گواہوی ہا / مر
گیا مرادشاہ، نہیں تاں بسر اُتے لگڑاں کٹواوی ہا۔
معنی: مُرادشاہ: اک چنگا کردار ☆ کنڈیری: کنڈ چکھے ☆
گاہ: فصل ☆ گواہوی ہا: فصل گواہندا ☆ لگڑاں: گڑھاں
☆ کٹواوی ہا: بھناندا۔

دیروا: ایس اکھان وچ اک با اصول بندے مُرادشاہ دا ڈکر
کیتا گیا اے پئی بے اوہ جیوندا ہوندا تاں تیرے لک تے
گاہ گواہندا جاں تیری کنڈا اٹے گڑھاں بھنواندا۔ مطلب
ایہہ جوہن انصاف کرن والے لدھ گئے نہیں اتے بے
انصاف ای بس رہ گئے نہیں۔

ملکانی دی بانھی ڈڈھ ملکانی۔

معنی: ملکانی: ملک دی تیویں ☆ بانھی: نوکرانی ☆ ڈڈھ:
ڈیوڈھی ڈڈھ گنا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بگڑے بندیاں
دے نوکر چا کر بڑے ای آکڑ خان ہوندے نہیں اتے اوہ
اپنے مالکاں توں چارہ تھو ددھ کے ہوندے نہیں۔

مویاں چکھوں ڈوم راجے املک موئے تے ڈوم

راجے۔

معنی: ڈوم: مراسی، گھٹیا ذات۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے تھان دے
اصلی مالک مرجان تاں او تھوں دے بکی ذات دے لوک
ای راجے بن پٹھدے نہیں اتے نو دڈھ لیتے ہوں پاروں اوہ
لوکانی لئی خطرناک ہوندے نہیں۔

موجاں کرن گماشتے، ڈھائیں مارن شاہ۔

معنی: گماشتے: نوکر ☆ ڈھائیں مارن: اُچی روون، حال
پارہیا کرن ☆ شاہ: بادشاہ، مالک۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں حالات دی
اُتھل اُتھل پٹھلی اُتے ہو جاوے تاں بادشاہ جاں
مالک وچارے تاں رو رو حال پارہیا کردے نہیں، پراوہناں
دے نوکر چا کر موجاں کردے نہیں۔

من منگے بادشاہیاں، میں کتھوں کڈھاں۔

معنی: من: دل ☆ منگے: چاہوئے، طلب کرے ☆
کڈھاں: لیاواں، پورا کراں۔

دیروا: ایس اکھان وچ انسانی نفسیات بارے گل کیتی گئی
اے پئی سوائے فقیر درویش دے ہر دُنیا دار دامن لالچی
ہوندا اے اتے جو اوہدے کول ہوندا اے اوہدے تے
مُطمئن نہیں ہوندا سگوں ہر ویلے اوس توں ودھ منگن تے لکیا
رہندا اے۔

وی انسانی نفسیات اے پئی ہر جی اپنا وڈہن اگلے نوں
وکھان دا رہجھوان ہوندا اے۔

نور جہان لدھیالانواں گلی گلوچے ہاماں کاماں
معنے: نور جہان: اک ویلے وی ملکہ ہند جہانگیر دی من پسند
بیوی ☆ لدھیالانواں: لانواں پھیرے لے لئے ویاہ کرا
لیا ☆ ہاماں کاماں: عام لوک ہر کوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں نور جہان دا
ویاہ ہو یا اوس ویلے لوکاں نوں ڈاڈا چاء چڑھا اتے ہر
پاسے گلیاں بازاراں وچ لوکاں دیاں روٹیاں لگ گھیاں۔
نہ دیوے نہ کھواوے ازایاں شاہ سداوے۔

معنے: ازایاں: فضول ☆ سداوے: اکھواوے
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی حاکم دافرض اے پئی
اوہ اپنی رعایا دے کھان پین دا آہروی کردار ہوے اتے
اوہناں دیاں ٹوڑیاں شہیاں اوہناں نوں دیندا رہوے۔
جے کوئی ایہ کم نہیں کردا اتے مفت وچ بادشاہ سداوے
تاں اوہنوں بادشاہ نہیں کجھ ہو راہی آکھنا چاہیدا اے۔

نہ کھنا مغل دے رقعیاں دا وساہ پہلاں بھیجے
رقعہ دے مُرد فوجاں لوے چڑھا۔

معنے: مغل: مغل بادشاہ ☆ وساہ: اعتبار ☆ رقعہ دے:
رقعے پیغام۔

ویروا: ایس اکھان وچ مغل قوم اُتے بے وساہی سدیاں

منوں ساڈی دا تری اسی منوں دے سوئے جیوں
جیوں سانوں وڈھدا اسی دُونے چُونے ہوئے۔

معنے: بیر متوں: مغل راج سمیں لہو ردا صوبیدار دا تری: پٹھے
وڈھن والا اک سند ☆ سوئے: پرانے ویلے دی اک
فصل ☆ دُونے چُونے: دوگنا چارگنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ سکھاں تے مغل راج دے اک
صوبیدار نوں اوہناں تے کہتے گئے ظلم دی کہانی بیان کیتی
گئی اے پئی میر متوں نے اوہناں نوں دا تری نال فصل
وانگ وڈھن چھوہ دتا اے پر اوہ اوسدے ماریاں مرن نہیں
لگے سگوں ہو رو دھی جان گے۔

ناچنساں دی شاہی نالوں چنگی دیس گداہی۔
معنے: ناچنساں: خسر، مغل ☆ گداہی: بھیکھ منگن۔

ویروا: ایس اکھان وچ ایہ مت دتی گئی اے پئی جے کسے
ویلے بد کردار لوکاں دے راج وچ نوکری کرنی پئے جاوے
تاں راٹھ و بہار دے جیاں دا اوہناں نال سمھاہ اوکھا ہو
جاندا اے ایس لئی اوس نوکری نالوں کہتے منگ جن کے کھا
لین چوکھا چنگا اے۔

نواں حاکم نویاں گالیں۔
معنے: گالیں: گلاں طوڑی رطریقہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر نواں آؤن والا
اپنی پرت پاندائے اپنے اصول قاعدے چلاندائے۔ اُنج

آکھیا گیا اے پئی ایس قوم تے اعتبار نہیں کرنا چاہیدا۔ ایہ پہلوں محبت بھرے رُقعے بھجھدے نیں اتے جدوں بندہ اعتبار کر لوے مُزفُو جاں چڑھا کے اوسنوں گھیر لیندے نیں۔ ہتسے حاکم، کھنگے چور دُونہاں دا اے مطلب ہور۔
 معنی: کھنگے: کھانے ☆ ہور: اُور۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی جے کر بادشاہ کسے دی گل سُن کے ہس کے جواب دیوے اتے چور کسے ٹوں دیکھ کے کھنکُور مارے تاں دُونہاں دا کُجھ ہور ای مطلب ہوند اے جو عام بندے دی سمجھ وِچ نہیں آسکدا۔
 ہر کوئی گُرسی ٹوں ای سلام کردا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی ریت ایہ ای اے پئی اتھے ہر کوئی اختیار ٹوں ای سلام کردا اے۔ اختیار والا بندہ وی جدوں بے اختیار ہو جاندا اے تاں لوک اکھیاں چرکے لنگھ جاندے نیں۔
 ہتسے ہتسے میر تے ہتسے ہتسے میری۔

معنی: ہتا: گھوڑے تے پان والی کانھی دا اُتانہہ ٹوں ابھریا ہو یا سیرا، گھر گھر ☆ میر: امیر بادشاہ ☆ میری: امیری۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دی گئی اے پئی اتھے گھر گھر چوہدریاں جم پیاں نیں اتے ہر گھر اندر پیدا ہون والا ہر اک جی اپنے آپ ٹوں بادشاہ سمجھدا اے۔ ایسراں جگ وِچ سچ دا میعار مُک گیا اے۔ اصلی تے نقلی دی سنجان مُکدی جاندی اے۔

پٹھ جَلّا، اُتے اللہ، چَلّے دے سر کو ڈی کھلا۔
 معنی: جَلّا: مہاراجہ رنجیت سنگھ دے وزیر میر اسنگھ دا ساتھی پنڈت جَلّا ☆ کو ڈی کھلا: اگنے چھتر۔
 ویروا: ایہ تاریخی اکھان اے جیہدے وِچ پنڈت جَلّا دے ظلم اتے ستم دی کہانی ایس اکھان راہیں سامنے آؤندی اے۔ ایہ لوکاں توں دھکے نال من چاہیا مالیہ وصول کردا سی۔ سکھاں نے تنگ آکے اوس ٹوں مار دتا اتے اوس موئے دے سرتے جتیاں ماریاں۔
 ☆☆☆☆

بھائی چاراء، آہنڈ گواہنڈھ

اڈا ڈسو کھلے رہندے ہڈ۔
 معنی: اڈا ڈ: وکھرے وکھرے ☆ ہڈ: ہڈیاں۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا زندگی بارے ایہ وچار ہوند اے پئی بندہ جے اکلار ہوے تاں کم کارتوں بچیا رہندا اے اتے اوسدیاں ہڈیاں سَو کھیاں رہندیاں نیں۔

اک دا سیر دُونہہ داما سہ، تیناں دا پٹن چُونہہ داسیاپا
 معنی: پٹن: ماتم رن ☆ سیاپا: آہ و زاری۔
 ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے بندے نال

جول انگ ساکاں اتے بھین بھرانواں نال چنگا ہووے
گاں تاں سوکھار ہوے گا۔

بنا کے رکھی ہوئی اوڑک کم آؤندی اے۔

معنی: اوڑک: اخیر، آخر کار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں چاہیدا
اے پئی اوہ ہوندے چارے کسے نال وی وگاڑ نہ پاوے
اوہ ایس لئی پئی ہر بندے دی کدی نہ کدی لوڑ پئے ای
جاندی اے۔

بھا جھی جاوے او سے گھر، دتھوں آوے مُرگھر۔

معنی: بھا جھی: پنڈتھاں اندر ویاہ شادیاں تے لوکاں دے
گھراں وچ گھلی جان والی منھیائی جاں لڈو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پنڈتھاں اندر
دھیاں بھیناں جاں مُنڈیاں دے ویاہواں اتے نوںہاں
دھیاں دیاں سکلا ویاں تے اوہناں نال آؤن والی بھا جھی
بس اوہناں گھراں وچ ای دینی چاہیدی اے دتھوں
بھا جھی دے پرت آؤن دی وی آس ہووے۔

بھا جھی دی بھا جھی، لُنڈی دی کبھی متھا جی /

بھا جھی جیہی بھا جھی تے کبھی متھا جی۔

معنی: لُنڈی: بد معاش عورت، متھا جی: متھا جی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھا جھی تاں لین
دین والی شے دے اتے ایہ آؤندی جاندی رہندی اے پر

پہلاں تاں رُل کے کاروبار نہیں کرنا چاہیدا۔ جے کرنا پئے
ای جاوے تاں بس اک بندے نال سیرج جاندا اے پر
ایس توں ودھ بندے جے رُل کے کاروبار کرن تاں ہر
ویلے بچتو جتی ہوندے رہندے نیس۔

اک دامونہہ کھنڈ نال بھریا جاسکدا اے پر بہتیاں
دا سواہ نال وی نہیں بھریا جاسکدا۔

معنی: سواہ: ساہ، ساہ، راکھ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کسے اک
اوہے دوست جن دامونہہ تاں کھنڈ نال بھروی سکدا اے پر
جے پوری بونج یاری دا بیج جگان آ جاوے تاں بندہ اوہناں
نوں کچھ وی نہیں کھو سکدا۔

اوکھے ویلے ساتھ جو دیوے، سواہی میت پچھانیے

معنی: میت پچھانیے: دوست کھیے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اس
بندے نوں ای سچا جن جاننا چاہیدا اے جو کسے جن دے
اوکھے ویلے تے اوسدی امداد کرے۔

انجوانج تھیا تاں گلیا، پک تھیا تاں بچیا۔

معنی: انجوانج: ڈکھراؤ کھرا تھیا: ہو یا تھیا: گلیا: برباد ہو یا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی اپنے
جناں ساتھیاں اتے جناں مہراں توں ذور رہ کے زندگی
گزارے گا اوہ گھانے وچ جاوے گا۔ اتے جے اوسد امیل

بھائی چارے اگے کس دا چارہ / بھائی چارے
اگے کس دا وارا۔

معنی: چارہ وارا: پیش جان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں دُونہہ ڈھراں
وچ بھائی چارہ ہووے تاں اوتھے پھک پان اوکھا ہوندا
اے۔ اتے سیانے لوک چا تر لوکاں دیاں گلاں وچ آکے
اپنے بکدیاں نال ویر نہیں پاندے۔

بھائی دُور، گواہنڈھی نیڑے۔

معنی: گواہنڈھی: ہمسایہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھراتاں بھراہی
ہوندے نیں پر ہوسکد اوہ کتے دور ہون اتے ویلے سرمد
لئی نہ اپڑسکدے ہون پر گواہنڈھی تاں اُکے نیڑے ہوندے
نیں ایس لئی اوہناں نال نہیں وگاڑنی چاہیدی۔

بھائیوالی دھرم دی، اُگراہی بے شرم دی۔

معنی: بھائیوالی: کاروباری سانجھہ اُگراہی: وصولی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروباری شراکت
ایمان داری نال ای چلدی اے اتے جدوں دُونہہ ڈھراں
وچوں کوئی اک وی بییمان ہو جاوے تاں اوہ کم ٹھپیا جاندا
اے۔ اتے کسے ٹوں دتا قرضہ واپس لین لئی بندے ٹوں
اکھاں مٹھے اُتے رکھدیاں پندیاں نیں۔

بھائیاں باجھ نہ جوڑیاں پُتر ال باجھ نہ تاں۔

ایس بھاجھی لئی کسے بد کردار دا دھین ہون دی کہیہ لوڑ؟
بھائی اوہ جیہڑا بھابھ بھرے / بھرا اوہ جیہڑا بھابھ بھرے
معنی: بھابھ بھرے: عزت کرتے مان رکھے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اصل
بھرا او سنوں ای سمجھنا چاہیدا اے جو اوکھے بھارے ویلے
بندے دے کم آوے۔

بھائی بھابھ دا نہیں اوہ جو ہووے دا ئے دا۔

معنی: بھابھ دا: محبت کرن والا مان رکھن والا ہوندا دا ئے دا:
داء لان والا فریبی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بھرا داء لان
اتے دھوکھا فریب دین تے ای لکھیا رہوے اوس ٹوں بھرا
نہیں نیا جاسکدا۔

بھائی بھاؤ ہونے بھتر تے تچے۔

معنی: بھاؤ: مان رکھن والے ہونے ہوندے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھراتاں مان بہتاں
رکھن والے ہوندے نیں پر بھترے تاں بھرا دی اولاد ہوندی
اے اوہناں ٹوں چاچیاں نال کہیہ محبت ہوسکدی اے۔

بھائی جیہا یا نہیں تے بھائی جیہا دشمن نہیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھراہی ایس جگ
اندر سبھ توں وڈے ہمدرد ہوندے نیں اتے جے اوہ ویر پنے
جان تاں اوہناں توں نگر دشمن وی کوئی نہیں ہوندا۔

معنی: جوڑیاں: تعداد۔

دو بے نال گروٹے ہون پر اوہ فیر بھرا ای ہوندے نیں
اتے کوئی ڈیری جاں اومی بندہ کدی وی بھرا نہیں بن سکدا۔
بھرا جیہا ساک نہیں بے کھار نہ ہووے نہر جیہا
پانی نہیں بے گار نہ ہووے نہر جیہا وزیر نہیں
بے بد کردار نہ ہووے۔

معنی: ساک: رشتہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھرانواں وچ جیکر
سلوک محبت چنگا ہووے تاں اوہناں ورگا کوئی ہمدرد نہیں
ہوندا اتے نہر دے پانی دیاں بڑیاں ای برکتاں نیں پر
گارے چوں لگھن اوکھا ہو جاندا اے اتے بیوی جیکر کردار
دی چنگی ہووے تاں اوس ورگا کوئی ساتھی نہیں ہوندا۔
بھرا دے پیج کھائے، بھتیجے دے پیج دیئے۔

معنی: پیج: بہانے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھرا دے بہانے
بندہ اوس دے گھروں جا کے روٹی کھا سکدا اتے اتے
بھترے دا بہانہ بنا کے بھرا دے گھر کوئی نہ کوئی شے دے لئی
دی اے۔

بھلے مانس نوں بھلا مانس، دساں کوہاں دا ولا مار
کے وی آملدا اے۔

معنی: ولا: چکر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر چنگے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھرانواں توں بنان
بندہ سارے جگ نوں اکلا ای نظر آؤندا اے اتے پھراں
نال بندے دی پیہڑی چلدی اے۔

بھائیاں جیہی بہار نہیں بے کھار نہ ہووے نہر جیہا
جیہی بہار نہیں بے گار نہ ہووے نہر جیہا کھیڈ
نہیں بے ہار نہ ہووے۔

معنی: کھار: دشمنی ☆ گار: چکرو

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھرانواں ورگا کوئی
وی بانہہ بلی نہیں ہوندا پر بے گل سُر نال چلدی ہووے
تاں ایسراں بارش دے وی بڑے فائدے نیں پر چکرو اتے
گارے توں پریشانی ہوندی اے اتے ہوئے وچ بے ہار نہ
ہووے تاں بڑی ای چنگی کھیڈ ہوندی اے۔

بھرا اوہ جیہڑا بھار وٹدا اے۔

معنی: بھار وٹدا اے: بوجھ ہلکا کرے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھاسچا بھرا اوسنوں
ای منا چاہیدا اے جو اپنے بھرا بھر پیا بھوجھ ہو لا کرن وچ
اوسدا سنگ بھاروے۔

بھرا بھراواں دے پچھو کاناواں دے۔

معنی: پچھو: اک جراثیم، کیڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھرا لکھ وی اک

معنی: جھلندی: وگدی: جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے وی بھرا بھائی
نال آپے ای محبت نہیں رہ سکدی اوس ٹوں قائم رکھن لئی اپنا
آپ وی مارنا پند اے۔

جیہنے کیتا بھاء اوہ نہ رہیا بھرا۔

معنی: بھاء: مل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کاروبار وچ جو کوئی
وی اگلے نال مل دے وادھے گھانے دی گل کرن لگ
پوے اوہ بھرا کا ہدا ہوندا اے۔

جیہنے مندے کڈھیندن، مویاں غلاف چڑھیندن

معنی: مندے کڈھیندن: گالھاں کڈھدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے ساک سین
ساری عمر اگلے دے کیڑے کڈھدے رہندے نیں اوہ
ای اگلے دے مرن ویلے لوکاں دیاں چٹیاں توں ڈردے
ہوئے اوسدی قبر تے اچھاڑ چاڑھن لگ پندے نیں۔

چار یاری وچ پٹھیاں جو کھاد اسوہن۔

معنی: چار یاری: یاراں وچ ستارہ: لاہے وندا فائدے مند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ یاراں دوستاں
وچ پٹھیاں جو گجھ وی کھاپی لیندا اے اوہ اوس لئی فائدے
مند ہوندا اے۔

دیونہہ بھلے تاں متر بھلے۔

لوک چنگیاں نال ملن پسند کردے نیں اتے بھیرے لوک
بھیریاں نال ملن پسند کردے نیں اتے دوویں دھراں
اکدو جے ٹوں لہھای لیندیاں نیں۔

بیری لورجن دُور بیری بیری بجن ڈھیر۔

معنی: لور بھل ☆ ڈھیر: چوکھے زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں یاراں
بیلیاں اپنے یاراں کول کوئی کھان والی شے نظر نہ آؤندی
ہوئے تاں گھٹ ای آؤندے نیں اتے جدوں اوہناں
کول کوئی کھان والی دست پک پوے تاں بجن وی کئی آ
جاندے نیں۔

جھے پئی بھٹ او تھے پئی لٹ۔

معنی: بھٹ: بھوٹ، لڑائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھراں وچ
بتے بتے چوہدرا ہو جاوے اتے بت لڑایاں ہون او تھے
تباہی ہو جاندی اے۔

جٹاں نیڑے او ناں ای دُور۔

معنی: جٹاں: جھٹا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک نیڑے رہ
کے وی دُور دُور ہوندے نیں اتے چنگا سدا اوہ ای لگدا
اے جیہدے نال پیار ہووے۔

جھلندی نہیں، جھلانی پندی اے۔

معنی: دیونہ: ذون ویلا ☆ بھلے: چنگے ☆ متر: دوست۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے دن چنگے ہون تاں اوس نوں یار نبلی وی رب ولوں چنگے ای بل جانڈے نیں۔

رتی رت وچوں فائدہ اے رتی سونے وچوں کوئی فائدہ نہیں۔

معنی: رت: لہو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اپنا کوئی لگدا لیدیا بھانویں ماڑاوی ہووے تاں وی اوس کولوں کدی کدائیں فائدہ ہوای جاندا اے پرسونا دنوں دن گھس دار ہندا اے ایس لئی اوہدے چوں کاہدا فائدہ ہو سکدا اے۔

سانجھی چنگیری چلے لہوں چوں جانے توں چلے نیوں
معنی: ایوں: ایسے بندہ نیوں: محبت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوکاں نال چنگی سانجھی انج ای چلدی رہندی اے جو یں کسے نال پیار محبت وچ اگلے دے عیب نظر نہیں آؤندے بس چنگیا نیاں ای نظر آؤندیاں نیں۔

سانجھی چنگا نہیں اوہ جو چوری چھپے کھائے۔
معنی: سانجھی: بھائیوال۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بھائیوال نال دے نوں ویلے کویلے داہ ڈپالاندار ہووے اوس نوں کدی

دی چنگا نہیں سمجھیا جاسکدا۔

سانجھی داتوں حق پچھان اپنے نالوں چنگا جان۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بنداجدوں وی کسے نال بھائیوالی پالوے تاں اوتھے تاں گذارہ ہوندا اے پئی بندے اگلے نوں اپنے نالوں چنگا سمجھدا ہووے۔

سانجھی ہانڈی چورستے وچ ٹٹے۔

معنی: چورستے: پھوڑا ہے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سانجھ گبر اووی کہتے کہتے ای توڑ چڑھدا اے نہیں تاں ادھوانوں ای منک دا اے اتے لوک اکدو جے داگھا کھچن لگ پیندے نیں۔

سانجھی ہولی سبھ توں چنگی۔

معنی: ہولی: ہندواں دانڈہ ہی دیہاڑ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہولی دے دیہاڑ نوں جے رل کے منایا جاوے تاں خوہیاں دے ایس دیہاڑے وچ خوشی ہو روی ودھ سکدی اے۔

سانجھے گھر چوراں داراج۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سانجھی شے دل لوک گھٹ ای دھیان رکھدے نیں اتے ایس لئی اوتھے بیٹا چوراں دا ای واس ہوندا اے اتے اوہ اوس نوں لٹ کے لے جانڈے نیں۔

سجادھووے کہتے نوں تے کھتا دھووے سچے نوں

معنی: سجا: سدھا ☆ کھتا: بٹھا۔
ملن چھڈ دیوے تاں گزارہ ہو جاندا اے پر گوانڈھ نال

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندہ جے دُوبے

وگاڑپا کے چین اڈکھا ہو جاندا اے۔

دے کم آوے تاں اوہ وی اوس دے کم آؤندا اے اتے۔

کلا کھاوے ریوڑیاں، اوہ وی کوڑیاں رل مل

بسرراں دوویں ہتھ اِکدو جے ٹوں دھوندے نیں ایسراں

کھائیے مٹی، اوہ وی مٹھ دی کھتی۔

ای لوکاں ٹوں اِک دُوبے دے کم آؤنا چاہیدا اے۔

معنی: بٹھ: ہتھ ☆ کھتی: مٹھی شے۔

بجن چھوڑیے رنگ سپوں، جیہڑے بھڑوی آون

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بندہ اکلا جیکر چنگی

کم اِکھن چھڈیے رنگ جیہڑے فیروی آون کم۔

شے وی کھاندا ہووے تاں اوہ سواد نہیں آؤندا جو رل

معنی: سپوں: وچ ☆ بھڑوی: فیرو آکے۔

پٹھیاں ماڑی موٹی شے ٹوں وی کھان وچ آؤندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کسے وی بجن نال

کلا گھر بچتاں دا ڈر۔

جے بھک وی پے جاوے تاں وی اوس نال اپنی وگاڑ نہیں

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی واس وی کسے

لینی چاہیدی پئی بندہ معھے لگنوں ای جاوے سگوں اِنج داورتا

آبادی اندر ای وسانا چاہیدا اے۔ اکلے گھر وچ تاں بچتاں

ضرور رکھ لینا چاہیدا اے پئی اوہ کتے ملے تاں ماڑا موٹا کم کر

بھوتاں دے واس کر لین دا ڈر ہوندا اے۔

چھڈے۔

کلی تاں لکڑوی نہیں بلدی۔

سین ٹوں سین بنجانے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی ہر کم وچ بھائی چارہ

ای چنگی چیز ہوندی اے اتے اکلا پاتاں فری مصیبت

معنی: سین: سہیلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی سہیلیاں اِک دُوبی

ہوندی اے۔

ٹوں سدا یاد رکھدیاں نیں اتے تاں لے لے اِکدوجی ٹوں

کمپنے دی یاری وٹھو ہئیں دا ڈنگ۔

یاد کردیاں رہندیاں نیں۔

معنی: وٹھو ہئیں: اٹھو ہئیں ☆ ڈنگ: کلن۔

گروم وگتا چنگا، گواہنڈھ وگتا مندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی بد فطرت لوکاں دی

دوستی دا کدی فائدہ نہیں ہو سکدا سگوں اوسدا نقصان ای

معنی: وگتا: چھڈیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی رشتے دار ٹوں بندہ

نقصان ہوندا اے۔

لارے لپے دایار کدی نہ لنگھے پار۔

معنی: لارے لپے: بہانے بازی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی کسے نال
بہانے بازی کر دیاں وقت لنگھاندا رہندا اے اتے اگلے دی
مدد ویلے سر نہیں کردا اوسنوں کدی وی دوست نہیں سمجھنا
چاہیدا۔

مارے نی بھت، چائے نی چت، خوش رہو
گواہنڈھنے لڑدی سیں نت۔

معنی: بھت: بھتیاں، دروازے ☆ چائے نی چت: اپنا خیال
ہٹالیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ کسے
نیڑے وسدے نال وی رنج ہو کے اوس توں مونیہ پھیر
لوے تاں اوس نالوں تعلق مک ای جاندا اے۔ مُد کسے دی
لڑائی جھگڑا کا ہدارہ جاندا اے۔

مونیہ جٹن، تے گور نکھٹن۔

معنی: جٹن: اکٹھے ہون ☆ گور: جھوٹھ ☆ نکھٹن: ممکن
پھڑے جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندیاں اندروں
جدوں ویرا تے دشمنی مک جاوے اتے بندے اک دوجے
دے نیڑے ہو کے پٹھن لگ پٹن تاں جھوٹھ مار کے اوہناں
وچکار نفرت ودھان والیاں دی مُرداں نہیں گلدی۔

گل لگنوں بھانویں چلے جائیے پر مونیہ لگنوں نہ جائیے

معنی: گل لگنوں: گلے ملن توں ۶۲ چلے جائیے: چھڈ
دیے مونیہ لگنوں: آمنے سامنے آؤن توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں کسے
نال تعلق توڑن لکیاں وی ایہہ خیال ضرور رکھنا چاہیدا اے
پئی سانجھ وچ اینا وگاڑ نہیں آ جانا چاہیدا پئی بندہ اک
دوجے توں مونیہ وکھان جو گاوی نہ رہوے۔

گلی تے سُسیاں، گواہنڈن گوں نہ ڈسیاں۔

معنی: سُسیاں: سُٹ دیاں گا ☆ ڈسیاں: دیواں گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی مُورکھ لوک انج
دے ہوندے نیں پئی اوہناں کول کوئی غے واہو ہووے
تاں اوسنوں ارڈڑی تے تاں سُٹ دیندے نیں پر کسے
گواہنڈھی توں ورتن لئی نہیں دیندے۔

گواہنڈھی داروپ بھانویں آوے نہ آوے مت

آ جاندی اے / گواہنڈھی داروپ نہیں آؤندا

مت ضرور آ جاندی اے۔

معنی: رُوپ: چہرہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نیڑے وسدیاں
لوکاں دی عادت دا کچے ذہن دے لوکاں اتے چنگا بھیر اثر
ضرور پیندا اے بھانویں اوہناں ورگا سگواں چہرہ نہ ہووے
پر مت اوہناں ورگی ضرور پئے جاندی اے۔

وچ بندے اک دوجے دے آکھے لگ کے خیر دے کتاں
 دل فردے رہن تاں رب اوہناں لوکاں دی کنڈ کدی وی
 ننگی نہیں ہون دیندا۔

ہمسائے ماں پیو جائے۔
 معنی: جائے پید اہوئے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہمسایاں نال ماں پیو
 جہیں بھرانواں بھیناں ورگا سلوک کرنا چاہیدا اے۔ اتے
 اجیہا سلوک ای گوانڈھیاں وچ پیاردار شتہ پکا کر دا اے۔

ہون دی بھین نہ ہون دا بھائی زر پلے دا نار کائی کائی
 معنی: ہون: مال کول ہون ہن زر پلے دا: پیسہ اوہ جو جیب
 وچ ہووے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کر بندے دے
 کول پیسہ ہووے تاں ای اوس دی بھین بھرا وی
 اوسنوں ہلدے نیں اتے جے پیسہ کول نہ ہووے تاں کوئی
 بھین بھرا وی سلام لین نوں تیار نہیں ہوندا اتے زنانی وی کوئی
 وری ای ہوندی اے جیہنوں گھی سچی زنانی منیا جاسکدا اے۔

☆☆☆☆

بھکھتے رَج

آپ بھراں ننگی، کیہنوں دیواں تھی۔

مُونہاں نُون ملاحظے سر ال نُون سلا ماں۔
 معنی: ملاحظے: لحاظ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے جدوں کسے
 کم لئی اگلے دے دروازے تے فر جان تاں گھر گیاں دی
 شرم رکھ کے اوہناں دی آکھی منی ای پندی اے۔

میل چنے دا چاننا، وچھوڑا ہنیری رات۔
 معنی: چنے دا چاننا: چن دی چاندنی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اکدوجے دے
 نیڑے وسدیاں دا اکدوجے نُون ملدے رہن چن دی
 چاننی وانگ محبت ودھان والا ہوندا اے جدوں کہ وچھرن
 زری موت اتے ہنیری رات وانگوں ہوندا اے۔

وقت پڑے کو جانے، کو ویری، کو میت۔
 معنی: کو ویری: کون دشمن ہن کو میت: کیہڑا جن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں اوکھا ویلا آ
 جاوے تاں اوس ویلے جن اتے دشمن دا چنگا چانن ہو جاندا
 اے، جن دکھ وٹان دا چارامار دے نیں جدوں دشمن دکھ
 ودھان دی: ہلانڈے نیں۔

ہک آکھے دُو جائے، تریجا خدا اؤنداپول نہ بھنے
 معنی: منے: من لوے ☆ اؤندا: اوسدا ☆ پول نہ بھنے: بھرنہ
 بھنے پردہ بنائی رکھے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے وی کم

معنی: بتسی: شلوار۔

کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں پوہ مانگھ دا
سیہوسن ہووے تاں جٹ لوک کما دپروہن دی تیاری کرن
لگ پیندے نیں اتے رہو پی کے اپنا رنگ لال کرن لگ
پیندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
دے اپنے آپنے آپ کول ای کجھ نہ ہووے گا اتے
اوسدے گھر بھکھ نچدی ہووے گی، اوہ کسے نوں ورتن لئی
کہیہ دے کجھ دے سکے گا۔

آگیا ٹھیک اے نہ آیا تاں وی ٹھیک اے۔

آپ ہا سے ادھر ونجے یار سہیڑے اتوں ننگے۔

معنی: آگیا: کوئی شے لہ گئی۔

معنی: ہا سے: سن تھے ☆ ادھر ونجے: بھیدے حالیں ☆

سہیڑے: بنائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ آہلے اتے نکلے لوکاں بارے دسیا گیا
اے پئی اوہ ساری دیہاڑی گوڈیاں تے پیٹھا کاں نہیں اڈا
سکدے۔ اوہناں نوں جے روٹی لہہ جاوے تاں کھا
لیندے نیں نہیں تاں بھکھے لمیتیں پئے رہندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اگے ای
کسے کم کار دے نہیں ہوندے اتے اوہناں کول ککھ کنڈا
نہیں ہوندا اتوں اوہ اپنے یار اِنج دے بنا لیندے نیں پئی
اوہناں کول وی ککھ کنڈا نہیں ہوندا۔

اپنا ڈھڈتاں گتاوی بھر لیند اے۔

آپے ای میں بھاگاں بھری، آپے ای میں ٹھڈی

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ بھر لیند: روٹی کھا لیند اے۔

معنی: بھاگاں بھری: نصیباں والی ☆ ٹھڈی: ٹھنڈی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زندگی دا مقصد
زرارج مَچ کے گزارہ کرن ای نہیں، ایس زندگی دا مقصد کجھ
ایس توں وکھراوی اے اتے صرف روٹی کھا کے زندہ رہن
والا کم تاں گتاوی کر لیند اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک اپنی
دولت دا دکھالا کرن اتے اوسدا لوکاں تے رُعب پان لئی
اپنے بارے ہر اک نوں آپے ای صفتاں کر کر دسدے
رہندے نیں۔

امیرت دس پیندی اے۔

آئی پوہ مانگھ دی سنھ، جٹاں لئے منڈا سے بَنھ رَس

معنی: امیرت: امیرت، امارت ☆ دس پیندی: نظر آجاندی

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے کول گیاں اوس
دی رہن تھال اتے ورتوں وکھ کے ای اوس دے رجیاں
بھکھیاں ہون بارے سارا چانن ہو جاندا اے۔

دے پین نوں۔

ویروا: سنھ: سیہوسن، وارا، زمانہ ☆ منڈا سے: سردے

جے چوکھا کھان مگروں ہیضہ ای ہو جاوے تاں کھان دا
کیہ فائدہ؟

اباسیاں ڈے ڈے تے اٹھی گیا۔

معنی: اباسیاں: جمع اباسی دی جمائی ☆ ڈے: لے ☆ تے:
کے: اٹھی گیا: فر گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے بھکھے
بھانے کتے روٹی دے لالچ ٹوں جان دے نیں پرا دتھے وی
اوہناں ٹوں کجھ نہ ملن پاروں اوہ اباسیاں لے لے اٹھ کے
اوتھوں فر جان دے نیں۔

اپنوا علاقو پر نصیباں ماں فاقو۔

معنی: اپنوا: اپنے ☆ علاقو: علاقے ☆ ماں: وچ ☆ فاقو: فاقے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ انج دا کولا
پھس جاندا اے پئی اوس نوں اپنے ای گھر وچ فاقے کتنے
پے جان دے نیں اتے بھکھاں جرنیاں پے جان دیاں نیں۔

اگلے تاں اوہناں کھائے تاں کوہڑی۔

معنی: اگلے: منہ چوں کڈھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے دا اگلیا
دی کھانا پے جاندا اے اتے جے بندہ اوس ٹوں نہ کھاوے
تاں اوس دے کوہڑیاں ہون دا ڈر ہوندا اے اتے ہور
نقصان ہون دا ڈر ہوندا اے۔

آن والے ہتھ نال گتتا نہیں ماری دا۔

ال دے آہنے وچ ماس کتھوں۔

معنی: ال: بچیل ☆ آہنے: گھونسلے ☆ ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پسیاں دی سانجھ
سنجال وی کوئی ویرلا بندہ ای کردا اے پر فضول خرچ لوکان
دے گھراں وچ پیسہ کدی نہیں جمع ہو سکدا۔ اوہ بس آئی
چلائی نال گزارہ کر دے نیں۔

اکلیاں کھان دا عادی نہیں بندا کسے دا سا جھی۔

معنی: اکلیاں: کلاکارا، تنہا ☆ سا جھی: جیسے دار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کلیاں کاریاں رہ
کے اپنا ڈھڈ بھرن دا عادی بندہ کسے ہو رٹوں اپنے کھان
پون وچ بھائیوال بنان دی کوشش نہیں کردا۔

انب دی خواہش املی نال پوری نہیں ہوندی۔

معنی: انب: آم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے ٹوں
کسے شے دی طلب ہووے اتے اوس ٹوں ہو رہیواں
دیندے ریسے تاں اوسدی اوس خواہش پوری نہیں ہوندی
جدوں تیک اوسنوں اوہ شے نہ دتی جاوے۔

اونوں ای کھائے جتاں پچالینے۔

معنی: پچالینے: ہضم کر لینے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں روٹی
اونی ای کھانی چاہیدی اے جی اوہ سوکھی ہضم کر سکے اتے

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی
کیتی کتری تے گڑا پئے جاوے تاں بندہ بس اوس توں
مگروں رون گران جوگا ای رہ جاندا اے اتے اوسدا ہور
گجھ وس نہیں چلدا۔

اک اکلا پاپا سوسیا پاپا۔

معنی: سیاپا: پریشانی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بڈھے وارے
بندے توں ہور کسے شے نے کیہ مارنا ہوندا اے اوس توں
اکلا پے دا احساس ای مار دیندا اے اتے بندہ ہر ویلے ایس
سوچ وچ بھسیا رہندا اے اتے سوسہ ماریاں وچ گھیریا
جاندا اے۔

انھے دے پیر پٹھہ بٹیرا آ گیا تاں اوس آکھیا پئی
جھولیاں بنھ لئو۔

معنی: جھولیاں بنھن: لک چکھے گجھ پان لئی چادر بنھن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے پنے
بندے توں تقدیروں کوئی چنگی شے لہج جاوے تاں اوہ سمجھدا
اے پئی ایہ من سدالہدی ای رہوے گی۔ اتے اوسدا کم
سدالہدی ای رہوے گا۔

ایہا باہیاں، اسان گھول گھول لاہیاں، اسان
سٹیاں تے لوکاں پایاں۔

معنی: باہیاں: بازو بندہ ☆ گھول گھول: گھل گھل کے

معنی: اُن والا ہتھ: جیہڑے ہتھ وچ روٹی پھڑی ہوئی
ہووے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے رب سچے نے
بندے توں رزق فضل دا بھاگ لایا ہووے تاں اوس توں
چاہیدا اے پئی اوہ ہونے آئے سوا لئی توں خالی ہتھ نہ موڑے
سگوں گجھ دے کے ٹورے۔

اُجڑ جاسن بیرنی، شرمندہ ہو سیں ڈھیرنی۔

معنی: جاسن: جان گے ☆ ہو سیں: ہوویں گی ☆ ڈھیر: چوکھا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے توں اپنا
فصلی بتا ویلے برسانہ لینا چاہیدا اے۔ جے اپنی فصل
واڑی دی ویلے برسانہ نہ کیتی جاوے تاں بندہ نقصان
کرن مگروں پچھتان جوگا ای رہ جاندا اے۔

اوہ گئی تے گوہ وی گئی بٹھوٹھا بھنا ڈال وی نہ ڈھسی
معنی: گوہ: ریک کے ٹرن والا اک جانور ☆ ٹھوٹھا:
بھانڈا ☆ بھنا بٹھ: گیا ☆ ڈھسی: ڈگی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک وچارے
انج دے ماڑے ہوندے نیس پئی اوہناں کول کھان پین لئی
گجھ وی نہیں ہوندا اتے جے اوہناں دا ٹھوٹھا بھج وی جاوے
تاں وی اوس وچ کھان والی وست کدی نہیں ہوئی۔

اُجڑ کنیاں واڑیاں تے ڈھڈاں ڈھاس ماریاں
معنی: واڑیاں: فصل واڑی ☆ ڈھڈاں: جمع ڈھڈ دی

پیٹ۔

وہیہ ہوندا اے پئی بندہ چوکی چیز لہدا ہویا تھوڑی توں وی
جاندا اے اتے لالچ وچ اپنا نقصان کراہندا اے۔
بہی روٹی کھا کے شکر کاہدا۔
معنی: بہی: باسی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جیکر چنگی
شے لہ جاوے تاں اوس لئی کسے دا شکر یہ وی کر لوے پر
جے لہے ای بہی روٹی تاں دین والے دا شکر یہ کرن دی
کہیہ لوڑ رہ جاندا اے۔

بہی وی آکھدی اے مینوں گھیونال کھاؤ۔
معنی: بہی: باسی روٹی ☆ گھیو: گھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر گھٹ
حیثیت دا کوئی بندہ وی اپنا کج من نوں تیار نہیں ہوندا اتے اوہ
ہر کسے نوں وڈا بن بن ای دکھاندا اے۔

بھٹھ پیا کھاہدا جیہڑا ہاں نوں لگے ڈاڈھا۔

معنی: بھٹھ پیا: بیکار گیا ☆ ہاں: دل ☆ ڈاڈھا: زیادہ سخت۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کھا دا پتا بندے
دے سریر نوں نقصان دیوے اتے کھان لکھیاں بندے دے
دل نوں چنگا نہ لگے اوس دے کھان دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا
اوس نالوں کوئی ماڑی شے کھائی چنگی۔

بندہ روٹی کھاوے پر روٹی بندے نوں نہ کھاوے
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں روٹی

اؤکھیاں ہو کے ☆ ستیاں: سُٹ دتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول
ہووے بھانویں کجھ وی نہ پراوہ لوکاں دے گہنے لے نوں
دیکھ کے اپنی وڈوں بنان لئی ہر کسے نوں آکھدے مہر دے
نیں پئی ایہ زیورتاں اساں اؤکھیاں ہو کے لاہیا سی جیہڑا
ہُن لوک پائی مہر دے نہیں۔

بخت اڈ گئے تے بلندی رہ گئی۔
معنی: بخت: نصیب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
بندے دے مقدر چنگے ہون تاں ہر تھاں اوسدی شان بنی
ہوندا اے پر جدوں مقدر سنگ نہ کرن تاں بڑیاں بڑیاں
عقلاں والیاں دا کوڑی مل نہیں پندہ۔

بندہ گھروں بھانویں بھکھا ہووے پر شریکاں وچ
ڈکار مارنے چاہیدے نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول
بھانویں لکھ کنڈا نہ ہووے پر اوس نوں شریکاں وچ اپنی
کمزوری ظاہر نہیں ہون دینی چاہیدی اتے بن پھب کے
رہنا چاہیدا اے۔

بہتا کھاندا تھوڑیوں وی جاندا۔

معنی: تھوڑیوں: تھوڑے توں ☆ جاندا: رہ جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی کئی وار انج

بھکھ ای سارے بھاء و دھانڈی اے۔
معنے: بھاء: مثل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بھکھ
ای سکھ پواڑے پانڈی اے۔ اتے بھکھ دے مارے
لوک ہر بھاء تے جنس مل لین لئی تیار ہو جانڈے نیں۔

بھکھ دا ڈکھ بُراتوں جنم توں بندے دے نال اے
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس انسان دے
ایس جگ اندر آؤن دے نال ای بھکھ نے وی ایس ٹوں
گھیری رکھیا اے۔ اتے جگ تے کدی کدائیں ای بس حق
سچ داراج ہو یا اے۔

بھکھ سمھناں عیباں دی ماں ایں۔
معنے: عیباں دی ماں: برائی دی جڑ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھ ای ایس جہان
اندر سارے پاپ اتے جرم کرانڈی اے۔ جے جگ
اندروں بھکھ بُکا دتی جاوے تاں جرم ٹوں جگ چوں
چوکھا گھٹایا جاسکدا اے۔

بھکھ لعنت تے قرض قیامت۔
معنے: لعنت: بُری شے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر
بھکھ توں وڈھی لعنت کوئی نہیں جو بندے کو لوں ہر ویل کر
دینڈی اے۔ اتے کسے توں قرض لین وی چوکھا ای اڈکھا

کھان لکیاں ایہ گل چیتے رکھنی چاہیدی اے پئی جے لوڑوں
ودھ روٹی کھالنی جاوے تاں اوہ بندے ٹوں بیمار کر دینڈی
اے۔

بھکھار ہیں جنار بیا آوی رنج کھاوون دیاں سبھ
مستیاں نیں۔

معنے: مستیاں: تیزاں، تکبر۔

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دے شعر دی اکھان رنگی
ایس تک وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اوہناں لوکاں
ٹوں ای بھتیاں گلاں آؤندیاں نیں جیہناں دے گھر کھلھا
کھان ٹوں ہوندا اے۔

بھکھا ای کملا تے بھکھا ای خوار۔
معنے: کملا: مُورکھ، احمق۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھ ایڈی بُری شے
وے جو بندے دے سمھناں ٹناں اتے مٹی پادینڈی اے
اتے ماڑیاں دی سونے رنگی گل وی سواہ مل پوانڈی اے۔

بچہ ساگر اٹاں مٹھا، بچہ گھونا مینوں دتا۔
معنے: ساگر: ساگ، گھونا: بن والاں توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اگلے ٹوں
بھیردی شے دے کے وی چنگی شے دین دا جتا جتاں دے
رہندے نیں اتے اگلے دی چنگی شے دے وی جان بُجھ
کے کج دسدے رہندے نیں۔

بھکھ موئے توں تڑٹ مویا چنگا۔

معنی: بھکھ موئے: بھکھ نال مرے تڑٹ مویا: اچانک
بیماری نال مر گیا ہويا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھ ایڈی بڑی شے
وے پئی اوس نال سہک سہک مرن نالوں کتے چنگا ہوندا
اے پئی بندے نوں اچن چیتی کوئی بیماری لگے اتے اوہ
اوسے ویلے ای مر جاوے۔

بھکھ نوں بھوجن رکیہ تے عیند رنوں وچھو تا رکیہ۔
معنی: بھوجن: پکی ہوئی شے تڑٹ وچھو تا: بچھو تا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
بھکھ نے تایا ہووے تاں اوہ رکھی سکھی روٹی بن کسے سالن
دے وی کھان نوں تیار ہو جاندا اے اتے جدوں بندے
نوں عیند رآئی ہووے تاں اوہ وی بستر نہیں ویکھدی۔
بھکھ نہ چکھدی لازما عشق نہ چکھے ذات۔
معنی: لازما: روٹی نال لا کے کھان والی شے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
بھکھ لگی ہووے تاں اوس نوں خالی روٹی وی لہہ جاوے تاں
اوہ دن کسے سالن توں کھا جاندا اے۔ اتے اینج ای عشق
وی ہون لگیاں کدی کسے دی ذات کدات نہیں ویکھدا۔
بھکھ نہ چکھے سالنا۔
معنی: سالنا: سالن۔

کم ایس جو ہر ویلے لکوار وانگ برتے تکیار ہندا اے۔
باہر سد بند لالہ لالہ گھر نہیں لہدا استھن نالہ۔
معنی: سد بند: سد یا جاندا بلایا جاندا استھن: شلوار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں گھروں
باہر تاں اپنا بڑا ای بھڑ بنایا ہوندا اے اتے لوک اوہناں نوں
چنگیاں نانواں توں سد دے نیں پر اوہناں دے گھر وچ
ورتوں دیاں ماڑیاں ماڑیاں شیواں وی کوئی نہیں
ہوندیاں۔

بھکھار ہیں جٹار بیا آوی رچ کھان دیاں ایہہ
سبھ مستیاں نیں۔

معنی: رچ کھان: لہہو کے کھان۔

دیروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دی اکھان رنگی شعری تک
وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں بھکھا ہووے تاں اوس
نوں رب چیتے آ جاندا اے پر جدوں اوہ رچ جاوے تاں
اوہ مستیاں کرن لگ پیندا اے۔

بھکھ لگے تے تندوردی پیٹ بھرے تے دوردی
معنی: تندور: روٹیاں پکان والی تھاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس نوں ہور کچھ نہیں سجددا۔ اوہ
بس ننھہ روٹی ول ای جاندا اے۔ پر جدوں اوہ رچ جاوے
جاں اوہ ہور بڑا کچھ سوچن لگ پیندا اے۔

وی مکھانیاں واگ ای مٹھے لگدے نیں۔

بھکھ ویلے جوں جوار سبھ برابر۔

معنی: جوں: جوں جوار: پٹھے دتھے لئی ورتی جان والی اک فصل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جدوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس ویلے اوہ کھان والی چنگلی جاں مندی شے دی اُکی پرواہ نہیں کردا سگوں جو گجھ لہہ جاوے اوس نوں مونیہ پان دی واہ لاند اے۔

بھکھ ویلے چھولے وی سوادی لگدے نیں۔

معنی: ویلے: وقت ☆ چھولے: چنے ☆ سوادی: مزیدار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بھکھ لگی ہوئی ہووے اوس ویلے بندہ چنگلی مندی کھانج دی پرواہ نہیں کردا سگوں اوس نوں جو گجھ وی لہہ جاوے اوہ منہ پان دی کوشش کردا اے۔

بھکھ ہر شے توں مٹھی ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس ویلے اوس بندے نوں ہور سبھ کجھ بھل جاندا اے اتے بس بھکھ ای چیتے رہندی اے جیہوں مکان دی اوہ واہ لاند اے۔

بھکھا بنگالی بھت پکارے۔

معنی: بنگالی: بنگال دا بندہ ☆ بھت: کھانا۔

ویروا: ایس اکھان وچ وی دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس ویلے بندہ ڈھڈ بھرن دی ای کوشش کردا اے اتے اوہ روٹی نال لا کے کھان والے کسے سالن دی پرواہ نہیں کردا۔

بھکھ نہ رہی تے کھانا ملیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے نوں ات دی بھکھ لگی ہوندی اے اتے اوس ویلے اوس نوں روٹی نہیں لہدی پر جدوں اوسدی بھکھ لگ لگ کے مک جاندی اے تاں اوس نوں کھانا مل وی جاوے تاں اوس ویلے اوس داروٹی کھان نوں روح نہیں کردا۔

بھکھ نہ مگے سالنا تے عیند نہ مگے سوت۔

معنی: سوت: رضائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جدوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوہ کسے سالن دی پرواہ نہیں کردا سگوں روٹی لہسن دی واہ ای لاند اے اتے جدوں عیند رآئی ہووے تاں اوس ویلے بندہ کسے رضائی دی پرواہ نہیں کردا سگوں سون دی کردا اے۔

بھکھ وچ چھولے وی مکھانے ای لگدے نیں۔

معنی: چھولے: چنے ☆ مکھانے: کھان والی اک دست۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جدوں بھکھ لگی ہووے تاں اوس نوں کھان لئی جو گجھ وی لہہ جاوے اوہ کھان دی کردا اے اتے اوس ویلے اوس نوں چھولے

بھٹکھی پیلی مچھی دی راکھی۔

معنی: مچھی: مچھلی ☆ راکھی: محافظ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیلی دی خوراک
گوشت اے اتے جے بھٹکھی پیلی ٹوں گوشت دی راکھی تے
بٹھا دتا جاوے تاں اوہ تاں اوس گوشت ٹوں کھا جاوے گی
اوہ اوسدی راکھی کہیہ کرے گی۔

بھٹکھیاں بھجن نہیں گویندے۔

معنی: بھجن: ہندوواں دے مذہبی گیت ☆ گویندے:
گنویں جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھٹکھ ایڈی بُدی خے
وے پئی بھٹکھے بندے ٹوں سواے روٹی توں ہور کجھ نہیں
تجھدا۔ ایتھوں تیک پئی بھٹکھے بندے کولوں عبادت وی سُر
نال نہیں ہوندی۔

بھٹکھے بھگت نہ کچھے۔

معنی: بھگت: درویش۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھٹکھ ایڈی بھیروی
خے وے پئی جدوں ایہ لگی ہووے تاں بندے ٹوں ہور کجھ
یاد نہیں رہ جاندا اتے کسے ٹوں درویش کرن لئی وی پہلاں
اوسدی روٹی دی فکر کرنی چاہیدی اے۔

بھٹکھے بھٹکھے چھھی پائی دُونہاں ٹوں بیہوشی آئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے ٹوں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بنگال دے لوک
ایڈے بھٹکھے سبھا دے ہوندے نیں پئی اوہناں ٹوں ہر
ویلے روٹی دی فکر ای لگی رہندی اے اتے اوہ ہر ویلے
کھانے ول اکھاں لائی رکھدے نیں۔

بھٹکھا ٹرک نہ چھیڑیے۔

معنی: ٹرک: ٹرکی دا وسیک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ٹرکی دے باشندے
ٹوں کدی وی نہیں چھیڑنا چاہیدا ایس لئی پئی اوہ بھٹکھ دی
حالت وچ ڈاڈھا ای غصے وچ ہوندا اے۔

بھٹکھا جگاندا اے بھٹکھا سلاندا نہیں۔

معنی: سلاندا: سون وچ مدد دیندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے ٹوں
بھٹکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوہ حال پاہریا پا کے ستیاں لوکاں
ٹوں جگا دیندا اے پر اوہ لوکاں ٹوں سلان وچ کدی وی
اوہناں دی مدد نہیں کر سکدا۔

بھٹکھا لھھے روٹی وال رجیا ہر دم جوڑے مال۔

معنی: رجیا: رچ کے روٹی کھاہدی ☆ ہر دم: ہر پل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھٹکھے بندے ٹوں ہر
ویلے روٹی دی فکر پئی رہندی اے جدوں کہ رجیا ہو یا بندہ
روٹی دی فکر توں آزاد ہون پاروں ہر ویلے مال دولت
جوڑن دی فکر وچ لکھا ہوندا اے۔

بھٹکھے کم نہ آوندے رچے وی نہیں مان پکے تاں
سوہن منگدے پکے سوہن گستان۔

معنی: مان: کسے کم دے ☆ پکے: اک ☆ سوہن: چنگے
لگن ☆ گستان: قبرستان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیر لوک رچے وی
ہون تاں چنگے نہیں ہوندے اتے اوہ بھٹکھے وی ہون تاں مُرد
وی کسے کم دے نہیں ہوندے۔ اوہ جاں تاں چولا پا کے
منگدے ای چنگے لگدے نیں جاں مُرد قبرستان وچ ٹٹھے ای
چنگے لگدے نیں۔

بھٹکھے مردے ہوئے فقیر نہ کوئی گرتے نہ کوئی پیر۔
معنی: مگر: اصول۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ
بھٹکھاں نال مردا پیا ہووے تاں اوس ٹوں کوئی اصول یاد
نہیں رہ جاندا اتے نہ ای اوس ٹوں اپنے پر مُرشد دا چیتا رہ
جاندا اے۔

بھٹکھے نال بھٹکھا لڑیا دُونہاں ٹوں غش پے گیا۔
معنی: غش پے گیا: بیہوش ہو گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھٹکھ ایڈی بُدی شے
وے پئی ایہ بندے ٹوں اوسدی سرت بھلا دیندی اے
اتے اوس ٹوں مُرن بھرن جوگا وی نہیں جھڈدی۔
بھٹکھے ٹوں بیر تہائے ٹوں گئے۔

بھٹکھے لگی ہوئی ہووے تاں اوس ویلے ہو رگھ نہیں مجھد اسگوں
بس روئی ای چیتے آوندی اے اتے جے بھٹکھا کسے نال چھٹی
وی پان لگے تاں اوسدے بیہوش ہون دا ڈر ہوندا اے۔

بھٹکھے رہیاں کاج نہیں اتے ننگے رہیاں داج نہیں
معنی: کاج: کم کار ☆ داج: دات، جہیز۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ڈھڈوں
بھٹکھا ہووے گا اوہ کوئی کم کار کرن جوگا نہیں رہوے گا۔
اتے جو بندہ تیزوں ننگا ہووے گا اوہ جی بھین ٹوں وی اہن
لکیاں داج دُون نہیں دے سکے گا۔

بھج بھج کے بھراں کلاوے جیہڑا لکھیا اگوں آوے
معنی: بھج بھج: دوڑ دوڑ ☆ کلاوے: جھپے ☆ اگوں:
سامنیوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر
نٹھ نٹھ کے جگ دی دولت ٹوں کلاوے بھرن دی واہ لاندیا
رہندا اے پر اوس ٹوں سر پر ملدا اوہ گجھ ای اے جو
اوسدے مقدریں لکھیا ہوندا اے۔

بھٹکھے کم نہ آوندے بیل، مہاجن راج۔

معنی: مہاجن: کھتری ☆ راج: اساری کرن والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ڈھگا ہلیں
جونا ہووے تاں اوس ٹوں وی ٹٹھے پا کے رجانا پند اے۔
اتے انج ای کھتری اتے راج وی بھٹکھے ہون تاں اوہ اگلے
دا کوئی کم نہیں کر سکدے۔

معنی: تہائے پیاسے۔

معنی: ڈگا: گر پیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی بھکھے بندے نوں کھان لئی بیر دے دیوے تاں اوہناں نال اوس دی بھکھے نہیں لہندی۔ انج ای جے کسے ترہائے نوں گنے چوپن لئی دے دتے جان تاں اوہناں نال اوس دی تریہہ نہیں منک جاندی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کر بھکھا کسے ہور بھکھے نوں مارن لگے گا تاں بھکھے پاروں اتے وجود وچ ساہست نہ ہون پاروں اوہ بھکھا مار کھاندا ای ڈگ پوے گا اتے مارن والا وی اوسے حال پاروں جھستی ای ڈھہہ پوے گا۔

بھکھے نوں سبھ کجھ ای گا جراں۔

بھکھیا دیاں ٹونباں داسواد کوئی نہیں آؤندا۔

معنی: سبھ کجھ: سبھ شیواں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی ماڑا بندہ کسے کولوں گنے منگ کے اپنا کاج رچالوے تاں اوس داوی کوئی سواد نہیں ہوندا۔ منگی ہے تاں اوڑک موڑنی ای پندی اے اتے وچوں جے کوئی ہے کتے ٹٹ بھج جاوے تاں بھرت دی بھرتی پئے جاندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں ات دی بھکھ لگی ہوئی ہووے اتے اوس نوں کھان لئی کوئی دست نہ لہدی ہووے۔ اوس ویلے اوس نوں جو کجھ وی لہہ جاوے اوس نوں مٹھای لگے گا۔

بھکھیا دے ٹوٹے تے بازار وچ ڈکار۔

بھکھے نوں کوئی دے نہیں سکدا، رتے نوں کوئی ویکھ نہیں سکدا۔

معنی: ٹوٹے: ٹکرے۔

معنی: ویکھ سکدا: ویکھ کے جر سکدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں منگ تنگ دے ٹکرے ساری عمر کھاہدے ہوندے نیں پر اوہ فیروی بازار وچ کھلو کے انج ڈکار مار دے نیں پئی جویں گھروں بڑے رنج بھج کے نکلے ہون۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان دی ایہو ای ریت اے پئی اتھے کوئی بھکھے نوں تاں کولوں کوئی دیندا کجھ نہیں اتے جے کسے رتے ہوے نوں ویکھ لین تاں اوس نوں ویکھ کے سہار نہیں سکدا اتے اوسدا وی حسد کرن لگ پندے نیں۔

بھوجن پورا ملے نہ دھن دی کہیہ آس۔

معنی: بھوجن: کھانا، دھن: دولت۔

بھکھے نوں بھکھے نے ماریا، اوہ ڈگا، اوہ وی ڈگا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں آکھن لوک سیانے

نقصان کر سکے گا۔ اوسدی اوقات ای کہیہ ہوندی اے پئی
اوه نگڑے دانقصان کر سکے۔

بی بی آپ نہ رَجے تے ٹھوٹھا کتھوں چھڈے۔

معنی: رَجے: پیٹ بھرے ☆ ٹھوٹھا: بھانڈا۔

دیروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی جو لوک آپ ای
ڈاڈھے بھلکیا لے ہون اتے چوکھا کھان مگروں وی اوہناں
دا اپنا ڈھڈا ای نہ بھرے اوه اپنا کھان والا بھانڈا کدوں کہے
ہورا گے دھرن گے۔

بیر پکے تے آئے سکے۔

معنی: سکے: قریبی ساک۔

دیروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی جدوں وی کہے
ساک دے گھروں کوئی فائدہ ہون دی آس ہووے تاں
اوتھے اوسدے سارے ساک منڈلیاں بن بن کے آؤن
لگ پیندے نیں پر جدوں کہے تے غریبی آجاوے تاں کوئی
کہے دی وات نہیں لیندا۔

پچاوے سبھ گجھ کھاوے۔

معنی: پچاوے: ہضم کرے۔

دیروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے دی
صحت چنگی ہووے اتے عمر جوان ہووے اتے اوس دامعدہ
ٹھیک کم کردا ہووے تاں اوه جو گجھ مرضی کھاندا جاوے اوس
ٹوں کوئی پرواہ نہیں ہوندی۔

کھان لئی پوری روٹی وی نہ لہدی ہووے تاں اوه دولت
جوڑن دی کہیہ آس لاسکدا اے اتے گھردا ہور کہیہ گجھ بنا
سکدا اے۔

بھولے کٹے ای دُدھ چنگھدے نیں۔

معنی: کٹے: مجھدے پھڑے ☆ چنگھدے: پیندے۔

دیروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے چاٹر
ہوندے نیں پئی اوه اوتوں والی دے تاں بھولے بنے
ہوندے نیں جو یں اوه گجھ وی نہ جان دے ہون پر سبھ اوه
ای کھاپی جاندے نیں۔

بھوٹک بھوٹک کتیا چپا روٹی پانواں گے ساری
دیہاڑی بھوٹکاواں گے۔

معنی: چپا: روٹی دا چوڑھا حصہ ☆ بھوٹکاواں: بھوٹکاواں رکھاں
گے۔

دیروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی کئی وار چاٹر لوک
کہے بھلکھے ٹوں لارا تاں لائی رکھدے نیں اتے اپنا کم کرائی
جاندے نیں پر مگروں روٹی کھان دے ویلے اوس ٹوں رج
نگروں نہیں دیندے۔

بھیڈ دی چھڑ گوڈے تیک۔

معنی: چھڑ: دوٹا پیر چکھانہہ کڈھ کے مارن۔

دیروا: ایس اکھان وِج دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ جے کہے
نگڑے دانقصان وی کرے گا تاں اوه اوسدا کناں گو

پکا پکا یا گھل یا مولا۔

معنی: گھل: بھیج۔

ویروا: ایس اکھان وچ آہکسی اتے اپنے گوڈے تے بیٹھیا
کاں نہ اڈاون والے نکمے اتے نکھن پتراں بارے دسیا گیا
اے پئی اوہ ہر ویلے ایہ دُعا ای کردے نیں پئی اوہناں ٹوں
پکی پکائی لہج جاوے اتے اوہناں ٹوں ککھ بھن کے دوہرانہ
کرنا پوے۔

پکے گوگھر کاں ٹوں عیند ر کویں آوے۔

معنی: گوگھر: گوگھاں ٹوتاں دا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں سامنے روٹی
پکی ہوئی دسدی ہووے اتے بندے ٹوں بھکھ دی چنگی لگی
ہووے تاں اوس ویلے بندے ٹوں اودوں تیک عیند نہیں
آؤندی جدوں تیک اوہ رج کے کھانئیں لیندا۔

پگ رکھ کے کھیر کھائیدی اے۔

معنی: پگ رکھ کے عزت بچاکے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگا کھان دے
لو بھ وچ اپنی عزت نہیں برباد کرالینی چاہیدی۔ بس کھان
پین دے لالچ وچ عزت گھنے پادین والے ساؤ مرد نہیں
ہوندے۔

پگ رکھ کے کھا گھيو۔

معنی: گھيو: گھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بس چنگا چوکھا کھان
دے لالچ وچ اپنی عزت اکھ گھنے نہیں پادئی دی۔ دانے
لوک کدی وی کھان پین دے لالچ وچ اپنی عزت ٹوں بچ
کدی نہیں لواندے۔

پنج گرائیں تے پنج مقدم پندراں چو کیدار اودھ
پڑو پی چنزیاں دی اٹھاراں لاگدار۔

معنی: گرائیں: اک پنڈ دے بندے ☆ مقدم: افسر ☆

چنزیاں: پنے ☆ لاگدار: حصیدار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وارونڈیا جان والا
مال اُکا ای نہ ہون دے جو ہوندا اے پراوس وچ سارے
حصے دار دیکھے جان تاں اوہ چوکھے بن دے نیں اتے مال
ونڈیاں پائی پائی وی نہیں آؤندی۔

پہلاں آپ رچیے فیر کسے ٹوں رجائیے۔

معنی: رجن: پیٹ بھرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لالچی اتے پیٹو لوک
روٹی کھان لکھیاں پہلاں آپ کھوتے لیہڑ مار دے نیں اتے
مگروں جے گھج جی جاوے تاں اوہ کسے ٹوں دیندے نیں۔
پہلاں آتما فیر پر ماتما۔

معنی: آتما: روح ☆ پر ماتما: وڈی روح مالک پالتھار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی پہلاں اپنے
آپ دا خیال کردا اے اتے اپنے ڈھڈ وچ روٹی پاند اے

دیروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی جدوں وی گجھ
دان کرن لگو جاں خیر خیرات کرن لگو تاں پہلاں اپنے
بکدیاں وِچ جھات پاؤ۔ جے کوئی حق دار نظر آوے تاں
پہلاں اوس نون دے کے مُردان کرن لئی باہر جاؤ۔

پہلوں پیٹ پُو جا فیر کم دوجا۔

معنی: پیٹ پوجا: روٹی کھان ☆ دوجا: دوسرا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پوری جگ دے
سیانیاں اتے مذہبی آگوواں نے ایس گل تے زور دتا اے
پئی کول آئے بندے نون پہلاں روٹی دیواتے فیر اوس
کولوں کسے کم کار کران دی گل کرو۔

پہلے کھی آٹا پاواں چکھے کنڈے پھراون۔

معنی: کھی آٹا پاوان: گھراناج رکھن ☆ کنڈے پھراون: واڑ
دیواون۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہلاں بندے نون
اپنی ٹے تاں گھر وِچ پالنی چاہیدی اے، اوسدی راکھی
جاں سانجھ سنبھال کرن دی تاں مگروں لوڑ پندی اے۔

پھٹ اجیہا جت بھیں ودھایا پیٹ۔

معنی: پھٹ: پھٹکار ☆ اجیہا: ایسا ☆ جت: جی ہتر ☆
بھیں: جینے۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھان پین وی کسے
ٹھک سردا ای سو بھدا اے اتے جو بندہ ہر ویلے روٹیاں کھا
کھای اپنا ڈھڈ ودھاندار ہوے اوس نون وی کوئی چنگا جی
آکھن لوک سیانے

مگروں اوہ کسے ہور بارے سوچدا اے۔ جی گل اے پئی
خالی پیٹ نال تاں رب داناں وی سو کھان نہیں لیا جاندا۔

پہلاں اپنا تن کج فیر کسے نون ننگا آکھو۔
معنی: کج: ڈھکو۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہلے بندے نون اپنا
عیب جاں کج نون ویکھنا چاہیدا اے اتے آپ جدوں
بندہ ہر پکھوں پورا ہووے تاں اوہ کسے دا عیب وی کڈھ
لوے تاں مندا نہیں لگدا۔

پہلاں روٹی جے روٹی نہیں تاں ساری گل کھوٹی۔
معنی: کھوٹی: نقلی۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہلاں بندے دی
بھکھ مکان دی گل کرنی چاہیدی اے اتے زندگی دے ہور
سارے مسئلے مگروں آؤندے نیں، اوہناں نال مگروں نیڑیا
جاسکدا اے۔

پہلاں کھانا چکھے گانا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی بندہ
تہاڈے کول آوے تاں پہلاں اوسنوں روٹی ٹکر دیواتے فیر
اوس کولوں کوئی کم کراؤ۔ اِنج اوہ راضی ہوکے کم کار کرے گا۔

پہلاں گھر دے مگروں باہر دے۔

معنی: گھر دے: گھر والے قریبی ☆ باہر دے: غیر
دور دے۔

معنی: بندہ: خالی کرو۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کم کار کرن والے بندے نوں چوکھی بھکھ لگدی اے اتے جے بندہ روٹی ای نہ کھاوے گا تاں اوہ کم کار کیہ کرے گا اتے اوہ ہو رہیہ کر سکے گا۔

پیٹ بھرے دیاں ساریاں گلاں نیں۔
معنی: پیٹ بھرے: رنج کے کھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جیہدے کول مال دولت نہیں اوسدیاں ساری خوبیاں وی خامیاں بن جانیاں نیں اتے جیہدے کول مال دولت چنگی اے اوسدی ہر بھوگی وی چنگی گل سمجھی جاندی اے۔
پیٹ ای پاپی ہوندا اے۔

معنی: پاپی: گناہی، گناہگار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارے پواڑے ایہ ڈھڈ ای پواندا اے اتے بندہ جگ دے سارے فساد بس پیٹ بھر کے کھان لئی ای کردا اے اتے ربی قانون توڑن توں وی پرہیز نہیں کردا۔
پیٹ پوے تے عبادت سمجھے۔

معنی: پیٹ پوے: پیٹ وچ روٹی جاوے ☆ سمجھے: سمجھ آوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بھکھے بندے دا کوئی دین ایمان نہیں ہوندا اتے جدوں ڈھڈ وچ آکھن لوک بیانے

نہیں آکھیا جاسکدا۔

پھوکی شیخی دامل مخول۔

معنی: پھوکی: خالی ☆ دامل: قیمت ☆ مخول: مذاق۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہر ویلے لوکاں نوں جھوٹھیاں توہراں دکھاندا بھرے اوہ لوکاں دی نظر وچ مورکھ بن جاندا اے اتے لوک اوس نوں جکتاں کردے بھر دے نیں۔

پھیرن دی عارتے چنگ گھستن دی ہوشیار۔

معنی: پھیرن: کم کار کرن ☆ چنگ گھستن: بھنان لئی کڑا ہی وچ پائے دانے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کم کار ویلے اگانہہ پچھانہہ ہو رہندے نیں اتے جدوں کڑا ہی داسیک پورا ہو جاوے تاں اپنی چنگ لسیاں باہواں کر کے ماچھن دی کڑا ہی وچ لد دیندے نیں۔

پچھہ وی ہزار نعمت جانی۔

معنی: پچھہ: چاولاں توں اتھا ہو یا پانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں گھہ نہ لہندا ہووے تاں اوسے ویلے بندے نوں جو گھہ لہ جاوے اوہنوں چاہیدا اے پئی اوسنوں سوا لکھ جان کے پروان کر لوے۔

پیٹ بھرتے پئے لدو۔

بھرن لئی کوئی نہ کوئی کم کار کردا ای اتے اوہ اپنے پیٹ دی
خاطر اؤکھے کم کرن تے وی مجبور ہو جاندا اے۔

پوے دُدھ تے کھاوے مال۔

معنی: دُدھ: دودھ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایس جگ
اندر بس کھان پین اتے مَوَچ میلہ کرن لئی ای آؤندے نیں
اتے اوہناں نوں ایس جگ اندر رہور کوئی کم نہیں ہوندا۔

پانڈے ہوری پچھتان گے تے سُنکے چھو لے کھان گے

معنی: پانڈے: پُتے چالاک۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار دُدھ چالاک
لوک اپنی چترائی پاروں کسے منزل تے نہیں مَجدے سگوں
اوہ ہر پاسیوں ای گھانے وِچ رہندے نیں اتے کُجھ
کھدے کھاندے نہیں۔

پتر رونا کیوں ایس اِنے تھالی وِچ کُجھ نہیں۔

معنی: تھالی وِچ کُجھ نہیں: کھان نوں کُجھ نہیں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر
سارے رولے اتے سیا پے بھکھ دے نیں اتے جیہڑے
گھراں وِچوں بھکھ مک جاوے اتھوں رون گران مک
جاندا اے۔

پو دن چاڑھیا ساگ نہ سُر نہ سواد۔

معنی: پو دن: پو دنا ☆ سُر سواد: مزہ۔

روٹیاں جان تاں ای گلاں کرن وی چھتے آؤندیاں نیں۔

پو رب جاو جاں پچھتم اوہو لیکھ دے لچھن۔

معنی: پو رب: چڑھدا ☆ لیکھ: مقدر ☆ لچھن: طریقہ۔

دیروا: ایس اکھان وِچ لکھیا گیا اے پئی بندہ بھانویں کتے ٹر

جاوے پر اوسدے مقدر سدا اوسدے نال ای جاندے نیں
اتے تھال بدل لئیں نال اوسدی تقدیر کدی نہیں بدل سکی۔

پیٹ خالی تے رب والی۔

معنی: رب والی: وارث۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دا

پیٹ خالی ہووے اتے روٹی منگد اہووے تاں اوس ویلے
بندے نوں کُجھ نہیں سَجدد اتے اوس دابس رب ای وارث
ہوند اے۔

پیٹ سڑے روٹی نوں جوڑا چاڑھے وڈھٹی نوں

معنی: پیٹ سڑے: پیٹ منگے ☆ جوڑا چاڑھے: جوڑا پوائے

دیروا: ایس اکھان وِچ کبہدھیاں لوکاں بارے دسیا گیا اے
پئی اوہناں دے گھر روٹی کھان نوں تاں ہوندی نہیں پر اوہ
اپنی زنانی دے بناء سنگھار تے چوکھے پائی پَسے لائی
جاندے نیں۔

پٹے کارن اپنے میں پیہاں چکی۔

معنی: پٹے کارن: ڈھڈ دے کارن۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ اپنا ڈھڈ

لوک گٹڑیاں اگے تاں ابھاسر کے گل وی نہیں کردے اتے
ماڑیاں اُتے ہر ویلے کاٹھی پائی رکھدے نیس۔
گٹڑے تے ڈگاں نہ ماڑے تے گھڑم۔
معنی: ڈگاں: تھلے ہوواں ☆ ماڑے: کمزور۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی غصہ وی بڑا ای
عقل والا ہوندا اے۔ گٹڑا ماڑے دی لکھ لہ پھاہ کر لوے پر
اوس تے کدی غصہ نہیں آؤندا پر ماڑا بے بھل کے وی
کوئی قصور کر لوے تاں اوسدی جان ای نہیں بچھدی۔

تلی تے آیا گلی چمکایا، تلی تے کدھا گلی چمکھدا
معنی: تلی: ہتھیلی ☆ مکایا: ختم کیتا ☆ کدھا: گھنسیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کجھ لوک اینج دے
ہتھ چٹ ہوندے نیس پئی اوہناں دیاں ہتھاں وچ
موریاں ہوندیاں نیس۔ اوہناں دی کمائی ایدھر آؤندی اے
اودھر خرچ ہو جاندی اے۔

تن پیٹ کتھے رکھ آئیے۔

معنی: تن پیٹ: جسم تے پیٹ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ مبر کرن والا
کیوں نہ ہووے پر جدوں تیک اوس ٹوں روٹی نہ لہھے
اودوں تیک اوسنوں ہر گل بھلی ہوئی ہوندی اے اتے ہور
کجھ یاد نہیں رہندا۔

تن تا جا، قلندر راجا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھان لئی وی کوئی سر
سواد دی چیز ای پکائی جاوے تاں ای اوسدا مزہ آؤندا اے
پر بے پکا ای بے مزہ شے لئی جاوے تاں اوس دا سواد کجھ
آؤنا ہوندا اے۔

تتے ڈدھ نال مونہہ سڑیا سی ہن ڈدھ ٹوں پھوکاں
مارے۔

معنی: تتا: گرم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے ٹوں
کھان پین لکیاں کوئی تکلیف ہو جاوے تاں اوس ٹوں اوہ
ساری عمر یاد رہندی اے۔ بندہ جو غلطی اک وار کر لیندا
اے کوشش کردا اے پئی پرت کے نہ کرے۔

ترسدی نے دتا و لکدی نے کھابدا مچھہ ہلی نہ سواد آیا
معنی: ترسدی: نہ چاہندی ہوئی ہن و لکدی: مرن لاگے گئی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے ٹوں دان وی
اوس ویلے کرنا چاہیدا اے جدوں اگلے ٹوں کسے شے دی
لوڑ ہووے۔ جدوں بھیرے حال دا دتا جاوے اتے لین
والا وی مرن نیڑے اپڑیا ہووے تاں لین دین دا کجھ سواد
رہ جاند اے۔

گٹڑے اگے بول نہ سکاں ماڑے تے گھڑم۔

معنی: گھڑم: کسے تے یکدم ڈگ پین۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر

معنی: تاجا: تجیا پھڈ دتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ اپنے سریر دے دکھاں ٹوں بھل جاوے تاں اوہ بھانویں اُکا فقیر کیوں نہ ہووے اوہ بادشاہ بن جاندا اے اتے اوہ لوڑاں دی دُنیا توں آزاد ہو جاندا اے۔

تن تکیہ من بسرام جتھے بہہ گئے اوتھے ای آرام۔

معنی: بسرام: وسنا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ سادھو ہو کے بھکھ ننگ دے جھیریاں توں آزاد ہو جاندا اے تاں اوس لئی بھکھ رچ دی لوڑاں ای مک جاندا اے اتے اوہ ہر حال وچ ای خوش ہوندا اے۔

تن کپڑا نہ ڈھڈ وچ روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار غریب لوکاں دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوہناں کوئی نہ تاں جسم تے پان لئی کوئی کپڑا ای ہوندا اے اتے نہ ای اپنا پیٹ بھرن لئی کوئی روٹی ہوندا اے۔

تیناں وچ نہ تیراں وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں دی مالی حالت اپنی ماڑی ہوندا اے پئی اوہ کہتے وی گنن متھن وچ نہیں آؤندے پر اوہ ہر پاسے اُچے ہو ہو پٹھن تاں

لوک اوہناں ٹوں جگتاں ای کردے نیں۔

تیناں وچ نہ تیراں وچ نہ گتھلی دی گنڈھ وچ۔
معنی: گتھلی: پیسے سانھن والی پوٹلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں دی وسیب اندر کوئی حثیت نہیں ہوندا اے اتے اوہ ہر کسے ٹوں اپنی وڈوں دسدے ہوئے نہیں تھکدے اتے پھوکیاں وڈیاں ای کری جاندا اے نیں۔

تو اچڑھیا تے جی ودھیا۔

معنی: تو اچڑھیا: تو اچھ تے رکھیا ☆ جی ودھیا: دلیری ہو گئی ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھے بندے ٹوں جدوں روٹی کھن دی آس لگ جاوے تاں اوس ٹوں حوصلہ جیہا ہو جاندا اے پئی ہُن اوس ٹوں روٹی لہ جاوے گی۔

توں گلہ بھر میری، میں گل کراں تیری۔

معنی: گلہ بھرن: منہ وچ روٹی پان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ایہوای ورت ویہار اے پئی جو بندہ اگلے ٹوں روٹی دیندا اے روٹی کھان والا گل وی بس روٹی دین والے دی ای کردا اے۔

ٹوں مینوں تے میں تینوں۔

معنی: مینوں: میں ٹوں مجھے ☆ تینوں: میں ٹوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر رچ دا سلوک کوئی کسے نال کردا اے اگلا وی اوس نال اُنج دا ای ویہار

ٹوں سانجھ سنبھال کے ورتدا رہوے اتے کتیاں گوانی نہ
کرے تاں اوس دے اڈکھے ویلے لئی وی گھر وچ کجھ نہ
گجھ بچیار ہندا اے۔
تھوڑا کھا کے سوکھا رہو۔

معنی: سوکھا: آسانی وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں کھان
لکیاں ایہ چھتے رہنا چاہیدا اے پئی اوہ پیٹ جیہدے وچ
اوہ اُن پان لکیا اے اوہ اوسدا اپنا اے اتے ودھ اتاج بیمار
وی کر سکدا اے۔

تھوڑے وچ توکھ کرن اصل امیری اے۔

معنی: سنتو کھ: صبر۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی رزق نہ ہون
تے صبر کرن ہو رگل اے پر کول تھوڑا رزق ہون دیاں اوس
تے ای صبر ٹھکر کردیاں رہن بڑا ای چنگا کم اے اتے ایہ کم
کوئی کوئی ای کر کے دکھاندا اے۔

تھوڑا کھائیے پر چنگا کھائیے۔

معنی: چنگا: بہتر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں سدا کھان
لکیاں تھوڑا کھانا چاہیدا اے پر اوسدا کھانا صاف سُتھرا ہونا
چاہیدا اے تاں جو اوہ بیمار ہون توں بچیار ہوے۔

تھوڑا کھاؤن جوانی دی موت۔

ورتدا اے اتے ایس جگ اندر ہر کوئی کیتا ای پاندا اے۔

تھوڑے ہوئے دا علاج اے تھوڑے ہوئے دا
نہیں / تھوڑا ہو یا سنبھل جاندا اے پر تھوڑا یا نہیں
سنبھل دا۔

معنی: تھوڑا ہو یا: کسے ونک دا گھانا کھان والا ☆ تھوڑا ہو یا:
اپنے مرتبے ٹوں بھل گیا ہو یا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے بندے
ٹوں اچن چیتی بھکھ پئے جاوے تاں اوس دے دن تاں
بدل سکدے نیں پر جو بندہ اپنے مرتبے ٹوں بھل کے
چوالاں مارن تے اُتر آوے اوسدا کوئی علاج نہیں۔

تھک وچ ستو نہیں گھلدے / تھکیں ستو گلے
نہیں ہوندے۔

معنی: تھک: تھوک ☆ ستو: جواں دا بھجیا ہو یا آتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ستو گھولن لئی شکر
دے شربت دی لوڑ ہوندی اے۔ جے کوئی آکھے پئی اوہ کم
زبانی کلامی ای ہو جاوے گا تاں اوہ مور کھا اے۔ جیہدے کم
لئی جتاں خرچ کرنا ضروری اے اوہ کرے تاں ای عزت
رہندی اے۔

تھوڑا تھوڑا کھائیے دو ویلے چلھتا تائیے۔

معنی: چلھتا تائیے: چلھ وچ اگ بالیے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے اپنی کمائی

معنی: کھاون: روٹی کھان۔

ہو مال ٹوں مل مارن دی واہ لاند اے تاں اگلا مال دی
رب اوس کولوں کھوہ لیند اے۔

تھوڑے تے ای صبر سنتو کھ کرن بڑی امیری اے
معنی: سنتو کھ: صبر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندے رب دے
دے تے ہر حال وچ صبر ٹھکر کردار ہندا اے اوہ ای اصل
وچ امیر ہوندا اے اتے اوسدا دل رجا ہویا ہوندا اے۔

تیراناں کہیہ اے پدی، اے تیوراں توں پئی
سنجاپیں۔

معنی: پدی: پئی جیہی ☆ تیوراں توں: متھے دے وٹاں
توں ☆ سنجاپیں: نظر آویں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بکے بندے جاں
کھینے لوک اپنے مونہہ متھے اتے عاداتاں توں ای پچھانے
جاندے نیں اتے اوہناں بارے کسے کولوں پکھن دی لوڑ
ای نہیں پندی۔

تیل نہ مٹھیائی، چلھے دھری کڑا ہی۔
معنی: دھری: رکھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے
گھراں وچ بٹھکھ نچدی ہوندی اے پر اوہ لوکاں ٹوں اپنا
پھوکا ٹوہر دکھان لئی ایہ دسدے پھر دے نیں پئی اوہ مٹھیائی
بنوان لئی کڑا ہی رکھن لگے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیکر بندے ٹوں
اوسدے جسم دی لوڑ موجب پوری خوراک نہ ملدی
ہوے تاں بندہ جوانی وچ اپنے جو بن وچ نہیں آسکدا
اتے انج اوہ ویلے توں اگڈوں مر سکدا اے۔

تھوڑا کھائیے عزت نال رہیے۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں اپنی کمائی
موجب ای خرچ کرنا چاہیدا اے اتے انج بندہ اپنے گھر وچ
بھر مردانہ ہو کے عزت نال زندگی لنگھاسکدا اے۔

تھوڑی تھوڑی کھاتے مُرد مُر چلھے آ۔
معنی: چلھے آ: گھر آ، کھان پین کر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ روٹی تھوڑی
تھوڑی کر کے کھاوے جی اوسدا وجود پچاسکدا ہووے اتے
اوہ بے شک ودھ واروی روٹی کھاوے۔ انج اوسدا سریر
پیماری توں پجیار ہندا اے۔

تھوڑی چھڈ بُہتی وِل دھائے، اگلی وی اوہدے
ہتھوں جائے۔

معنی: دھائے: رجوع کرے ☆ اگلی: پہلی ☆ ہتھوں
جائے: کولوں چلی جاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں رب
دے دے رزق تے صبر ٹھکر کرن چھڈ دیندا اے اتے اوہ

تیجے دن تے حرام وی حلال ہو جاندا اے۔

معنی: تیجے تیرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں بیتاں

دناں دا بھکھا ہووے تاں اوس لئی چویند رہن اڈکھا ہو جاندا

اے ایس لئی اسلامی شریعت موجب اوس گھڑی اوس تے

حرام شے وی حلال ہو جاندی اے۔

تھوڑا کھا کے سوکھیاں رہی دا اے۔

معنی: سوکھیاں: آسانی وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کھان

لکیاں کھوتے لیہڑتوں پرہیز کردار ہووے تاں اوہ عام کر کے

بیماریاں توں بچیا رہندا اے اتے اوس نوں چویندے رہن

لئی کھانا چاہیدا اے نہ کھان لئی چویندے رہنا چاہیدا اے۔

تھوڑا کھانا تے بنارس رہنا۔

معنی: بنارس: ہندوستان دا اک مشہور شہر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بنارس دے پانی نال

بھکھ چھیتی لگ جاندی اے اتے جے بندہ روٹی تھوڑی کھا

کے او تھے رہوے تاں اوہ بھکھ نال ای گھلدا رہندا اے۔

تھن چھڈ کے گوڈا پسماند اے۔

معنی: پسماند: ددھ کڈھن لئی تیار کردا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک سد اٹھے کم

ای کردے نیں اتے اوہ کن سدھے ہتھیں کدی نہیں

پھڑدے سگوں پٹھے ہتھیں ای پھڑدے نیں۔

تھوڑا کھاندا بہتی نوں پیا، تھوڑی توں وی گیا۔

معنی: گیا: رہ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نوں ایہ

بیماری ہوندی اے پئی جو کجھ کول ہووے اوس تے صبر نہیں

کردے سگوں اوہ ہووے اوس دی آس وچ اپنے ہتھ والی

روٹی وی گوا پٹھدے نیں۔

ٹریں گی کویں، اٹھے ٹپوں ٹپوں، کھایں گی کویں

اٹھے ہپوں ہپوں۔

معنی: ٹپوں: ٹپاں گی ☆ ہپوں ہپوں: ہپ ہپ کر کے دگا

ہیگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے بھکھے

اگے روٹی دی گل کیتی جاوے تاں اوہ ڈاڈھا ای خوش ہو

جاندا اے اتے اوہ ٹین کدن لگ پند اے اتے اوس نوں

چاچڑھ جاندا اے۔

ٹکیاں باجھ نہ کرے، قربانی، سر مندر نہ ہووے پانی،

پانی باجھوں روٹی کھانی، ایہہ تے کم ایویں جانی

معنی: ٹکیاں: پیسہ دھیلا ☆ سر: تلاء ☆ ایویں: فضول۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کوئی قربانی

کرن لوڑدا ہووے تاں اوہ کم وی پیسے دھیلے توں پناں نہیں

ہوسکدا۔ اتے جے مندر دے تلاء وچ پانی کوئی نہ ہووے

نال نال ای چلدیاں نیں۔ جتھے چنگلی شے ہووے گی اوس
تھاں تے بدی کرن والے لوک وی ضرور ہون گے۔

جتھے ویکھیا ٹکر اوتھے ای بن گئے پتر۔

معنی: ٹکر: روٹی ☆ پتر: بیٹا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چا تر اتے لالچی
لوک جتھے کتے وی روٹی پکدی ہوئی ویکھدے نیں اوہ
اوتھے ای ڈھاسنا لاکے بہہ جاندے نیں اتے اگلے نال
سا کا چاری گنڈھ لیدے نیں۔

جس کھانے دارنگ نہ چنگا نہ چنگلی خوشبوئی بھانویں لذت
بھریا ہووے کرے پسند نہ کوئی۔

معنی: خوشبوئی: باشا خوشبوئی بھانویں: چاہے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ سدا او سے چیز
ٹوں کھان لئی پسند کردا اے جو چیز اوسدے دل ٹوں چنگلی
گلدی اے اتے اکھیاں ٹوں سوئی گلدی ہووے نری لذت
تائیں اپڑن لئی پہلاں اکھیاں دی پسندنا پسند چوں دی لنگھنا
پہند اے۔

جکوں جہانوں باہری سبھ دُنیا ٹکر ہاری۔

معنی: جکوں جہانوں: دُنیا توں ☆ باہری: باہر ودھی ہوئی ☆
ٹکر ہاری: ٹکر دی ونجاری روٹی دی تلاش وچ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لو بھ اتے لالچ
دے ایس جہان اندر ہر کوئی اگے ودھ ودھ روٹی اتے مال
دولت ٹوں جھے مارن لکھیا ہو یا اے اتے ہر کسے ٹوں بس
آکھن لوک سیانے.....

تاں ایہہ وی چنگا کم نہیں۔ پانی توں پناں روٹی کھان وی
چنگا کم نہیں ہوندا۔

نگے دی نہاری وچ ٹاٹ ڈاٹوٹا۔

معنی: نہاری: سویرا ناشتہ ☆ ٹاٹوٹا: ٹکڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ سستی شے مل
لین لکھیاں لالچ تاں کر لیندا اے پر اوس شے دا کوئی معیار
نہیں ہوندا اتے اوس وچ چوکھے عیب وی ہو سکدے نیں
جو مگروں خرید نہارٹوں اڈکھیاں کر سکدے نیں۔

جتھے اگ اوتھے دھوں۔

معنی: دھوں: دھواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھر وچ
چار جی ہون گے اتے اوتھے چلھے وچ اگ بلدی ہووے گی
تاں اوس گھروں دھوں وی نکل کے باہر جاندا ہووے گا۔
جتھے گڑا اوتھے مکھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں کوئی
مٹھی شے پئی ہووے گی اوس تھاں تے کھیاں ضرور آجان
گیاں۔ جیہڑی تھانویں کوئی مٹھے سبھا دا بندہ ہوندا اے
اوتھے لوک آپ ای اپڑ جاندے نیں۔

جتھے گھر اوتھے چکڑ۔

معنی: گھر: پانی پان لئی مٹی دا برتن ☆ چکڑ: تلکن، کچڑ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگلیائی تے برائی

ایسے گل دی فکر اے۔
 جم نہ ڈٹھا بوریا تے سُفنے آئی کھٹ۔
 معنی: جم نہ ڈٹھا: جس توں اج تائیں نہ دیکھیا ☆ کھٹ: منہ
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھیاں لوکاں نے
 اپنے گھروچ وچھو ناوی ساری عمر نہیں دیکھیا ہوندا پر اوہ اکو
 واری منجیاں دیاں خواہاں دیکھن لگ پندے نیں۔
 جو ہانڈی وچ اوہو ڈوئی وچ۔
 معنی: ہانڈی: ہنڈیا ☆ ڈوئی: سالن پان لئی لکڑ دا چج۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو کجھ بندے دے
 دل وچ ہوندا اے اوہو کجھ دھکے تال اوسدی زبان تے آ
 جاندا اے اتے جو کجھ ہانڈی وچ پکیا ہوندا اے اوہو کجھ
 بھانڈے وچ پندے اے۔
 جو اردے بھوکھڑ یکوئی انگیار نہیں پھکدا۔
 معنی: بھوکڑے: بھکھ ☆ انگیار: انگارے ☆ پھکدا:
 مونہہ وچ پاندا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں جدوں
 بھکھ لگی ہوئی ہووے اتے اوسدا دل روٹی کھان تے
 ہووے تاں اوس نوں کجھ ہور دے دیوتاں اوہ اوس نوں
 کہیے کرے گا۔
 جس دا دتا کھا ہدا تس کپتے شاباش۔
 معنی: دتا: دیا ☆ کپتے: لئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیہدے
 گھروں کھاوے تاں اوسنوں اوسدا شکر یہ وی ادا کر دے
 رہنا چاہیدا اے۔ اللہ کر داکدی انج ہوندا پئی ایہہ مور کھ بندہ
 رب دے دتے تے وی شکر کرن سکھ لئیدا۔
 جیہدے پٹھ لٹھا جیہا مٹھا تہا کھٹا۔
 معنی: پٹھ: تھلے ☆ جیہا: جیسا ☆ تہا: تہا۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھان والی شے دے
 سوادا اودوں جیک ای مزہ جاں بد مزگی ہوندا اے جدوں
 تائیں اوہ منہ وچ پا کے چھہ کے اگانہہ نہیں لنگھ جاندی
 مگروں دال گوشت اک جیہے ایہہ لگدے نیں۔
 جیہا پوے پانی تہی بو لے بانی۔
 معنی: بانی: کلام شاعری۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گان و جان والیاں
 دی نہل سیوا چنگی کرنی چاہیدی اے اتے جیکراو ہتاں نوں
 لنگر ماٹھا ملے تاں اوہ گون لکیاں راگ وی انج دا ای لا
 دیندے نیں۔
 جیہدے ہتھ ڈوئی بھکھامرے سوئی۔
 معنی: ڈوئی: سالن پان لئی لکڑ دا داوڑا چج ☆ سوئی: اوہی۔
 ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ روٹی کھوان
 تے لگ جاوے کئی وار انج ہوندا اے پئی روٹی مک جاندی
 اے اتے اوس درتاوے نوں بھکھیاں رہنا پندے اے۔

جیہدے ہوون اسی او ہو کر دا کھستی۔

بھکھے بہرہ بندے نیں اتے کجھ نہیں کھاندے۔

معنی: اتسی سو چوں اسیرو پئے ☆ کھسی: جنسی پکھوں بیکار۔

جاں کرے اوہ پاس جاں کھاوے اوہ ماس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے کول

معنی: پاس کرن: کسے دالفاظ کرن ☆ ماس: گوشت۔

چوکی دولت ہووے اوہ ماڑیاں لوکاں ٹوں عین جوگا نہیں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تخی لوک جاں تے

چھڈ دا اتے اوہناں ٹوں کوئی نہ کوئی وخت پائی رکھدا اے۔

کسے ٹوں دان کر دے نیں اتے اپنی پرواہ نہیں کر دے اتے

جاں رند چنگے جاں رتے چنگے۔

جاں مُڑا وہ چنگا چوکھا کھاندے اتے عیاشی کر دے نیں۔

معنی: رند: چٹا بھکھا ☆ رتے: امیر۔

جاں کرے فاقے جاں کھائے لگڑ بانگے۔

معنی: بانگے: جوان بانگاں دین والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جاں تاں اُکا ماڑا

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا کھان

بندہ چنگا ہوندا اے جاں مُڑا امیر آدمی چنگا رہندا اے

پین بارے ایہ خیال ہوندا اے پئی جاں تاں بندے ٹوں

جیہڑے درمیانے طبقے والے ہون اوہ سدا اوکھے ای

اُکا ای بھکھیاں رہنا چاہیدا اے جاں مُڑا ہر ویلے گوشت

رہندے نیں۔

کھاندیاں رہنا چاہیدا اے۔

جاں رہوے گجر جاں جاوے اُجڑ۔

جیہڑا پھل چکھیا نہیں سو یو مٹھا۔

معنی: رہوے: زندہ رہوے ☆ اُجڑ: برباد ہو۔

معنی: چکھیا: کھا کے دیکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گجر لوک جاں تے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو شے وی انسان

چو کھے آباد ہو جاندا اے نیں اتے مجھاں گاواں چوکھیاں

دے ہتھوں دور ہوندا اے اوہ اوسنوں دے ڈاڈھی من

ہون پاروں پھٹ جاندا اے نیں جاں مُڑا ڈنگراں دے

بھاندی اے اتے جو شے اوسدے وِس وچ آ جاوے اوہ

نقصان پاروں اوہ اُکے ای ماڑے ہو جاندا اے نیں۔

اوس لئی گھٹ مٹی ہو جاندا اے۔

جاں شکار جاں نہار۔

جیہڑا سو کھا اوہ او کھا۔

معنی: نہار: خالی پیٹ۔

معنی: سو کھا: مالی پکھوں گنڈا ☆ او کھا: تنگ رنج۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک جاں تے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں میک بندہ

رنج کے روٹی کھاندے نیں جاں مُڑا روٹی نہ ملن پاروں

جیہنوں بہہ کے کھاون ٹوں لہیے اوہ کدی نہ گنھے آپ
معنی: بہہ کے کھاون: کم کار کرن توں بغیر کھاون ☆ گنھے:
چنگی طرح رلائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے
ٹوں دبیلیاں بہہ کے روئی کھان ٹوں لہ جاوے اوہ کدی
وی کے کم ٹوں ہتھ نہیں پاندا۔

جیہا گھاڑ گھڑیسی، اوہا بھور بھوریسی۔

معنی: گھاڑ گھڑیسی: چیز بنائے گا ☆ بھور بھوریسی: بھور
بھورے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جو کجھ وی
کرے گا اوس کم دانچھ وی تاں انج دا ای نکلے گا اتے اوس کم
دا چنگا ماڑا اثر اوسے تے ای پوے گا۔

دجھے ویکھاں چو پڑیاں، او تھے ماراں درو پڑیاں۔
معنی: چو پڑیاں: چھڑیاں روٹیاں ☆ درو پڑیاں: ٹٹھیاں
چھالاں، خوشی دا اظہار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکے اتے آہلسی
لوک جیہڑی تھانویں چو پڑیاں ہویاں روٹیاں وکھ لین
او تھے ای اوہناں دے مونہوں پانی چون لگ پیندا اے
اتے اوہ او تھے کوڈی پھیرا پان لگ پیندے نیں۔

دجھے پکن دھڑاریاں، او تھے سادھ وی دین وکھالیاں
معنی: دھڑاریاں: کھان پین والیاں شیواں ☆ سادھ:

آکھن لوک سیانے

غریب رہندا اے اوہ اللہ توبہ وی چوکھی کردار ہندا اے پر
جدوں اوس کول چار کوڈیاں آجان تاں اوہ ماڑیاں تے
کاٹھی پان دے چارے مارن لگ پیندا اے۔

دجھے جاوے بھکھا، او تھے کھاوے رکھا۔
معنی: رکھا: بغیر سالن توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مقدر ہر تھاں
بندے دے نال جان دے نیں۔ بھکھا بندہ دجھے وی جاوے
گا اوسدے مقدر پاروں رکھی روئی اوسدا مقدر بن کے اوس
دے نال جاوے گا۔

دجھے لہیاں چو پڑیاں او تھے ماریاں دھرو کڑیاں۔
معنی: چو پڑیاں: چھڑیاں روٹیاں ☆ دھرو کڑیاں: چنگیاں
چھالاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی فطرت
اے پئی جیہڑی تھانویں اوس ٹوں کھان پین لئی چنگیاں
چو کھیاں دستاں لھمن او تھے اوہ پلانا پا کے بہہ جاندا اے
اتے اوسدا اوتھوں جان ٹوں جی نہیں کردا۔

جٹ لوک رجن دا، رجن کدن دا، کدن بھمن دا
معنی: رجن: راج مارن ☆ کدن: پینا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک بندہ
بھکھا ہووے اوس ٹوں کجھ نہیں سجدہ پر جدوں اوہ راج
جاوے اوس ٹوں ساریاں مستیاں کرن اتے پین کدن
دے ول آپے ای آجان دے نیں۔

بڑے ای بابو ہوندے نیں اتے اوہناں دا ڈھڈ خالی ہوندا
اے پر اوہناں دیاں دکھیاں توں انج گلد اے پوس اوہ
ڈھڈوں زتے ہوئے ہون۔

جیہناں پکے کھیس تے لنگ، اوہی تیرے مست ملنگ
معنے: پلے: پاس ☆ کھیس: کھڈی تے اُنیا موٹا کپڑا جو منجی
تے دچھایا جاندا اے ☆ لنگ: تہبند شرم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چا تر لوک اپنے
کول اوہناں توں رہن دیندے نیں جیہناں کول اپنا جاگن
سوں دا سامان ہووے اتے کھان پین دیاں دستاں وی
کول ہون۔

جورؤ، زرز زمین تے اپرادھ دانول۔

معنے: جورؤ: بیوی ☆ زر: سونا، دولت ☆ اپرادھ: گناہ ☆
مول: منڈھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگہ اندر
زنانی، دولت اتے زمین ای بندے کولوں سارے گناہ
کراندی اے اتے جیہدے کول ایہ تے تھیواں نہ ہون
اوہ ایہناں بدیاں توں بچیار ہندا اے۔

جواہریاں دے بازار وچ پھی دی کہیہ واہ داہ۔

معنے: جواہریاں: جمع جواہری دی، بھیریاں دا ونج کرن
والے ☆ واہ داہ: پیش جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہدی تھانویں اُج
ملیاں تھیواں دے ڈھیر لگے ہوئے ہون او تھے ماڑیاں
آکھن لوک سیا نے۔

درویش ☆ دکھالیاں: جمع دکھالی دی، نظر آؤن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتھے وی روٹی پکدی
ہوئی نظر آوے اوس تھان تے درویش ملنگ وی اکٹھے ہو
جاندے نیں۔ کوئی لکھ دُنیا توں چھڈ دین دے دعوے
کرے پر روٹی توں پناں چین اوکھا ہوندا اے۔

جد تک رکابی بھات، تیرا میرا سات۔

معنے: رکابی: کھان والا بھانڈا ☆ بھات: بھتا، کھان
وست ☆ سات: ساتھ سنگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
لاچی ہوندے نیں پئی جدوں تیک اگلے دے کولوں
کھاندے ہون او دوں تیک اوسدی گل کر دے نیں پر روٹی
کھاندیاں سارای اوس توں بھل جاندے نیں اتے اکھاں
پھیر لیندے نیں۔

جتھے کانسہ، او تھے پانسہ۔

معنے: کانسہ: پیالہ ☆ پانسہ: پیر، قدم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہدی تھانویں
بندے توں روٹی لھسن دی آس ہووے بندے دا پیر اپنے
آپ اوس پاسے توں جاندا اے اتے روٹی توں پناں دُنیا
دے کسے انسان دا جیو ندر بن محال اے۔

جناب عالی، دکھیاں بھریاں تے ڈھڈ خالی۔

معنے: دکھیاں: ڈھڈ دے پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اُنج تاں

چٹوری زبان پیسے دانقصان۔

معنی: چٹوری زبان: چسکوری زبان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ چسکورا ہو
جاوے اتے ہر ویلے بکری وانگ چر دا ای رہوے اوہ اپنے
گھر دا لکھ نہیں چھڈا اتے اوس دے اوڑک بٹھ نال ہتھ
لگ جاندا ہے۔

چٹوری کھاوے اپنا گھر بٹوری کھاوے دو جا گھر۔

معنی: چٹوری: چسکوری ☆ بٹوری: جوڑن والی، بٹورن والی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چسکوری زنانی اپنے
گھر دا تلاملا مکا دیندی اے اتے گھر وچ لکھ وی نہیں

رہن دیندی پر ہر ویلے پیسے جوڑدی رہن والی لوکاں دے
گھراں چوں مال کھچ لیندی اے۔

چٹے کپڑے تے کھیسے خالی۔

معنی: چٹے: سفید ☆ کھیسے: جیپاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں جگ وچ

گوزا کھاوا کرن لئی کپڑے تاں مایاں لا کے پائے ہوندے

نیں پر جدوں اوہناں دی جیب ول ہتھ ماروتاں اوہ وچاری
سکھنی ہوندی اے۔

چربی چڑھی تے نچن کوٹھے چڑھی۔

معنی: چربی چڑھی: جسم موٹا ہو گیا ☆ کوٹھے چڑھی: چھت
تے چڑھ گئی۔

اتے سستیاں دستاں نوں کون پچھدا اے۔ بھیریاں
دے ہوندیاں پئی بارے کون پچھدا اے۔

چاڑھیا باٹ تے نکل پئی کڑھی اے جے نہیں بھھی
راء میاں تیری اڑی۔

معنی: باٹ: ڈنگراں دا ونڈ ☆ بھھی: بھئی ☆ راء میاں: رافا
صاحب ☆ اڑی: ضد۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں قسمت ماڑی

ہووے تاں پکان کوئی شے لگوتاں بن کوئی ہو جاندی اے
اتے جے فیروی بندہ ربی مرضی نوں سمجھ کے توبہ نہ کرے
تاں اوہ مور کھای ہوند اے۔

چاول پچے تاں ول۔

معنی: پچے: ہضم ہووے ☆ ول: ٹھیک۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چاول جھیتی ہضم ہو
جاندا ہے نہیں اتے مگروں بندے نوں ادھیں راتیں پرت
کے بھکھ لگ جاندی اے۔

چبنے چھولے تے چٹنیاں انگلاں۔

معنی: چبنے: چبانے ☆ چٹنیاں: چانٹنی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی جان بھجھ کے
بھیرے کم کردے نہیں۔ چھولے چٹن نال انگلاں نوں تاں

گجھ وی نہیں لگدا مڈ انگلاں چٹن والے نوں لوک مور کھای
سمجھن گے۔

نہیں کردا۔

چو پڑیا مونہہ تے ڈھڈ خالی۔

معنی: چو پڑیا: گھپ لکھیا ہو یا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں اپنا مونہہ

بڑا ای سوار کے رکھیا ہوندا اے اتے ظاہری بھریوے توں

اوہ بڑے ای رہتے پئے جا پدے نیں پر اوہناںدا حال ایہ

ہوندا اے پئی اوہ ڈھڈوں بھکھے ہوندے نیں۔

چنگلی کر بہائی پیڑے لیندی ترنڈ۔

معنی: بہائی: بٹھائی ☆ پیڑے: روٹی پکان لئی آئے دا بنایا

گول ڈھیلہ ☆ ترنڈ: کھسکا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے

چا تر وصف ہوندے نیں پئی اوہناں توں اگل ہتھ بنا کے

کسے کم تے بٹھا دیویئے تاں اوہ بٹھان والیاں دا ای نقصان

کر دیندے نیں۔

چھوٹا مونہہ تے وڈی بُرکی۔

معنی: بُرکی: روٹی دا کٹڑا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک اپنی

اوقاتوں بھارے کم توں موڈھا دے کے مگروں موڈھا تڑوا

کے بہہ جاندے نیں اتے اوس بارے ساری عمر

پچھتاںدے رہندے نیں۔

چینا خیر دینا بُرا جو گیاں توں، مچھی بھا بھڑے نوں،

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ای

رج توں ای سارے سچ نیں۔ بندے داساہ ذرا گوسو کھا

ہو جاوے تاں اوہ مٹھیاں سدھیاں چھالاں مار مار لوکاں

توں دکھان لگ پند اے۔

چلھا پٹ کے کھا جائے تے تاں سنتو کھ سنگھ۔

معنی: چلھا پٹ کے: چلھے دی مٹی ڈھاہ کے ☆ سنتو کھ:

صبر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے

بھکھیا لے ہوندے نیں پئی توں تے بیٹھے چھڈ دے گجھ نہیں

پر لوکاں توں اوہناں بارے دسیا جاندا اے پئی ایہ تاں

بڑے ای صبر والے نیں۔

چمڑے دار ج تے رُوح دی موت۔

معنی: رُوح: ودھ روٹی کھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی موٹا بندہ چو کھی روٹی

کھائی جاندا اے اوس نال اوسداسریرتاں پھلد اجاندا اے

پر اصل وچ اوسدی رُوح بیماریاں دے قابو آ کے مرنے پئے

جاندی اے۔

چو ہڑیاں گھر چھتاں تے سارا مبرا نھاں۔

معنی: چھتاں: پانی پین والا اک بھانڈہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے ندیدے توں

رب سہیں جے کوئی چنگی شے لبھ جاوے تاں اوہ پرت پرت

اوسے دل ای دیکھی جاندا اے اتے ہور کسے پاسے دھیان

مَس بھمنّاں نوں۔

مُرے بندے نال کسے چنگے دی شرم پاروں ای نبھاہ کرنا
پے جاندا اے۔

معنی: چینا: پرانے ویلیاں دی اک فصل ☆ بھا بھڑا:
ہندوواں دی اک ذات ☆ مَس: گوشت۔

دال روٹی کھانڈیاں ٹوٹا آوے تے فیر آوے / دال
روٹی کھانڈیاں جے گھانا پوے تاں پئی جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو گیاں ٹوں چینا
خیر وچ نہیں پانا چاہیدا ایس لئی پئی اوہ کھاندے
نہیں۔ بھا بھڑے مچھی دا گوشت نہیں کھاندے اتے باہن
گوشت نہیں کھاندے۔

معنی: ٹوٹا: گھانا ☆ فیر آوے: پیا آوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھان پین لئی دال
روٹی ای سمھناں توں سستی دست اے اتے ایس دے
کھاہدیاں وی جے وچ چوں گھانا پیندا اے تاں منافع کسے
صورت پے ای نہیں سکدا۔

حلوہ کھان لئی وی مونہہ چاہیدا ہوندا اے۔

معنی: چاہیدا ہوندا اے: ضروری ہوندا اے۔

دال موری دی تے مل پلا ودا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی ایس جگ
اندر عورت حاصل کرن اتے لوکاں دے دلاں اندر اپنا
مقام بنان لئی لیاقت اتے عقل دی لوڑ ہوندی اے۔

معنی: موری دی: گندے تھاں دی ☆ مل: قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کہدھے لوک گھنیا
خے دامل وی چنگا چاڑھ کے رکھدے نیں جو کسے دے
من گھن وچ کدی وی نہیں آسکدا۔

خوض بھرے فوارہ چھٹے۔

معنی: خوض: تلاء ☆ چھٹے: وگ پوے۔

دانہ کھا موٹھہ دا پانی پی سوٹھہ دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ پہلاں آپ
بکھکھا ہووے تاں اوس کسے ٹوں کہیہ دینا ایں جے اوہ آپ
رہے گا تاں ای اوہ کسے بکھکھے ٹوں کھان جو گا دے گا۔

معنی: سوٹھہ: اوک، چشمہ۔

خشکا کھائی دا اے پیر دے نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی موٹھاں دی دال کھا
کے بندے ٹوں گزارہ کر لینا چاہیدا اے اتے چشمے چوں
پانی پی لینا چاہیدا اے اینج بندہ اپنی زندگی وچ اوکھیاں نہیں
ہوندا۔

معنی: خشکا: سکی روٹی۔

دانہ کھاوے نہ پانی پیوے، ایسا بندہ کوں جیوے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکھی روٹی وی کسے
چنگے لازمے نال سنگھوں نگھ جاندی اے۔ اینج ای کسے

پاسیوں وی کوئی شے نہیں لہدی اتے اوہ کسے پاسے جوگا
نہیں رہ جاندا۔

دُ دھل گاں دیاں لتاں وی چکیاں۔

معنی: دُ دھل: دُ دھ دین والی ہلتاں: منگاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو شے انسان تُوں
فائدہ دین والی ہووے اوس شے دے سارا نگ لوڑوند
تُوں چنگے لگدے نیں اتے بندہ اوس دی تعریف ای کردا
رہندا اے۔

دِن جاندیاں دیر نہیں لگدی۔

معنی: دِن جاندیاں: ویلا پرتدیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ تے دِن
پے جان تاں اوسنوں گھبرنا نہیں چاہیدا جیہڑے رب نے
بھگھ پائی اے اوہ ای دیہاڑے پرتا وی دیندا اے۔

دُنیا دی عیش تے چو چلیاں نال غریباں تُوں رکیہ
لگے۔

معنی: چو چلے: سوادِ مزے ☆ رکیہ لگے: رکیہ غرض۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑیاں لوکاں کول
اینے پیسے ای نہیں ہوندے پئی اوہ کوئی عیاشی کر سکے۔
اوہناں وچاریاں داتاں مسال حال سال ای پورا ہوندا اے۔

دُنیا وچ کسے دی اکو جیہی نہیں گوری۔

معنی: اکو جیہی: اک جیسی ☆ گوری: لٹھی۔

معنی: رکیوں: کس طرح ☆ جیوے: زندہ رہوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیوندیاں بچیاں
رہن لئی ڈھڈ دے تندور وچ آتا دانہ پائی رکھن دی لوڑ
ہوندی اے اتے جو بندہ روئی نہیں کھاندا اتے پانی نہیں
پیندا اوسد جیوندے رہن محال اے۔

دتی گھل نہ کھاوندی کولہو چٹن جائے۔

معنی: گھل: ڈنگراں دے کھان لئی تیل دی گھانی توں بچیا
پھوگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
ہوندے نیں پئی ہتھیں اوہناں دی آڈ بھگت کرو تاں
اوسدی پرواہ نہیں کردے پر فیر اپنی مرضی نال لوکاں دیاں
ہانڈیاں چٹ دے پھردے نیں۔

دُ دھاں دیاں تریہاں لسیاں نال نہیں لہندیاں۔

معنی: تریہاں: جمع تریہدی پیاس ☆ لہندیاں: اتر دیاں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی شے کھان دی
طلب ہووے اوہ شے جے نہ لکھے اتے اوس دی تھانویں
ہور کوئی دے دتی جاوے تاں کھان والے تُوں اوہ سواد نہیں
آؤندا۔

دو طرفوں گئے پانڈے ایدھر حلوہ نہ او دھر مانڈے

معنی: پانڈے: استاد ☆ مانڈے: منڈے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ ہر
پاسیوں ای گھاٹ کھا جاندا اے اتے اوس تُوں کسے

دو کھاہدیاں دوپٹے، عاشق مار کڑوہ چلے۔

معنی: پٹے: کول ☆ کڑوہ: موج میلہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نوں ایس

جگ اندر کھان پین توں اڈ ہو رگھجھ سجھدا ای نہیں اتے اوہ

رج کے روٹی کھان مگروں کجھ روٹیاں پلے بنھ کے اگوں مزد

روٹی دی کھوج وچ ٹر پندے نیں۔

دیگ ہوئی دم تے حاضر ہو گئے ہم۔

معنی: دم ہون: پک جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بس روٹی

دے ای یار ہوندے نیں اتے جدوں وی کتے کھانا پک

کے تیار ہو جاوے تاں اوہ وی بانہواں ٹنگ کے کھان لئی اپڑ

جاندے نیں۔

دینہاں کتاں راتیں کتاں اتنا نہ لھجے اُتے گھتتاں

معنی: دینہاں: دن ویلے ☆ کتاں: سوتر بناواں ☆

گھتتاں: لے لواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساری عمر

دن رات ای محنت مزدوری کر دیاں کڈھ دیندے نیں پر

اوہناں دے مقدر اں وچ نہیں ہوندا پئی اوہ اپنے کتے سوتر

دی کوئی شے اپنے اُتے وی لے سکے۔

دو کھاہدیاں دوپٹے تے نکے چتر پئے ہلے۔

معنی: پٹے: پاس، کول ☆ چتر: چتر، گولہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جگ وسدی وچ

بندے تے اڈکھے سؤکھے دیہاڑے آؤندے ای رہندے

نیں اتے سارے لوک ساری عمر سکھ وچ کدی نہیں رہے۔

دریا دینج تائیں، سیویاں مسیت تائیں۔

معنی: دریا: کنک دامونا آتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ کھان پین والیاں وستاں بارے دسیا

گیا اے پئی دریا کھان نال گھر دے بو ہے تے جان دیاں

ٹوں بھکھ لگ جاندی اے اتے سیویاں کھان مگروں بندہ

تھوڑا ہو ر باہر تک جاسکدا اے، او تھے جا کے مزد بھکھ لگ

جاندی اے۔

دھر وندی سی لیف نوں تلالی ملی ہٹھ نوں۔

معنی: دھر وندی: کھچدی ☆ لیف: رضائی ☆ تلالی: گدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جو کجھ مرضی کر

لوے پر اوس نوں سر پر اوہ کجھ ای ملدا اے جو اوسدے

لیکھیں لکھیا ہوندا اے۔

دو ڈھائی بھس چائی، تیجی پائی تاں سرت آئی۔

معنی: ڈھائی: اڑھائی ☆ بھس چائی: خاک چکی ☆ تیجی

پائی: تیسری پیٹ وچ پائی ☆ سرت آئی: ہوش آئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں دادو تین

روٹیاں کھاہدیاں تاں کجھ وی نہیں بن دا اتے اوہ جدوں

چوتھی پنجویں روٹی نوں ہتھ پان تاں کتے جا کے اوہناں نوں

روٹی کھاہدی دا پتہ لگدا اے۔

ڈھڈاے کہ مشک۔

معنی: مشک: ماچھیاں دا پانی ڈھون والا سند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کھان لکیاں اپنے وجود ول جھاتی نہیں پاندے سگوں اوہ نھے واہ کھائی ای لگے جاندے میں بھانویں مگروں پیسے نال ای مرجان۔

ڈھڈ بھرے دیاں سبھ گلاں نیں۔

معنی: ڈھڈ بھرے: پیٹ بھر کے کھان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے دے دن پرت جان اتے اوہ رنج کے روئی کھان لگ پوے تاں اوس نوں وی امیراں کبیراں درگیاں حرکتاں چیتے آ جاندیاں نیں۔

ڈھڈ بھریا تے کم سریا۔

معنی: کم سریا: کم ہو گیا، ویلا لنگھ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارے پواڑے بھکھ دے ای نیں جدوں بندے دے پیٹ وچ روئی چلی جاوے تاں اوسنوں ساریاں گلاں ای چیتے آ جاندیاں نیں۔

ڈٹھاتیرا سمبڑیاں، بیہی روئی تے بسی وال۔

معنی: سمبڑیاں: ضلع سیالکوٹ دا اک قصبے ورگا پنڈ ☆ بیہی: باسی ☆ بسی: بومارن والی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے تھاں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک تاں کجھ کم کار کر کے اپنے گھر دا خرچ چلاندا رہندے میں پر کئی نکلے لوک بس روئیاں کھاندے میں اتے کجھ روئیاں پلے نہی بھر دے میں اتے کم نوں ہتھ نہیں لاندے۔

ڈکھ پٹھیا، سکھ اُگرالیا، صدقے ہاں چھینندی توں
معنی: پٹھیا: پیس لیا ☆ اُگرالیا: لہیا، اکٹھا کیتا ☆
چھینندی: چھان دی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ساری عمر ڈکھاں نال گھول گھلدا رہندا اے اتے تاں جا کے کے اوس نوں بھورا سکھ دالسد اے۔ اتے بندے نوں ڈکھاں مگروں لہے اوس سکھ پاروں بڑی ای خوشی ہوندی اے۔
ڈھڈاے کہ کھوہی۔

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ کھوہی: نکا کھوہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے پیٹ ہوندے میں پئی اوہ کھان لکیاں رجدے ای نہیں اتے اوہ ڈھڈ نوں کھوہ سمجھ کے اوس وچ روئی پاندے ای جاندے میں۔

ڈھڈاے جاں بییمان دی قبر۔

معنی: بییمان: بے ایمان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک روئی کھان لکیاں کھائی ای لگے جاندے میں اتے انج لگدا اے جو یں کسے کھوہ وچ رزق سد بے جاندے ہوں۔

کھان لئی تاں ہوندی کوئی نہیں پر اوہ فیروی لوکاں نوں
 دکھان لئی انج دیاں حرکتاں کردے نیں پئی اگلا اوہناں نوں
 رجا بھجیا سمجھے۔

ڈھڈوں بھکھی تے بھنگڑے دا چاء۔

معنی: بھنگڑا: پنجاب دالوک ناچ ☆ چاء: خواہش۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے پیٹ
 وچ روٹی تاں ہوندی کوئی نہیں پر فیروی اوہناں نوں یاراں
 بیلیاں نال رل کے بھنگڑا مارن دا بڑا ای چاء ہوندا اے۔

ڈھڈتاں کھوتا وی بھر گھسن دا اے۔

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ بھر گھسن دا: بھر لیندا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نرا کھا کے ڈھڈتے
 ہتھ پھیر لین ای زندگی دا مقصد نہیں ایہ کم تاں سارے پشو
 وی کردے نیں۔ اصل کم حیاتی نوں بندے دے پتر اں
 وانگ لنگھان داتاں اے۔

ڈھڈوں بھکھے سکے ڈکار توں کون میں ڈپٹی دایار

معنی: ڈپٹی: ڈپٹی سپرینٹنڈنٹ پولیس۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی جھوٹے اتے
 فریبی لوک چلے بھکھے ہوندا نیں پر فیروی سکے ڈکار
 مار دے رہندے نیں اتے پلس دے افسراں دا اپنے آپ
 نوں یار ظاہر کر کے اپنا ٹوہڑ بنا دے رہندے نیں۔

ڈھڈیں پیا چار اتے کدے پیا وچارا۔

بارے بندے نوں اجیہا ماڑا تجربہ ہوندا اے پئی اوہ اوس
 ساری دسوں نوں ای انج دا سمجھن لگ پوند اے۔

ڈھڈ شرم نہیں رہن دیندا۔

معنی: ڈھڈ: پیٹ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر
 بھکھ ای سبھ توں گھٹا ڈکھ ہوندا اے اتے بھکھ ای بندے
 نوں بے شرم بنا کے رکھ دیندی اے اتے در در منکن تے
 مجبور کر دیندی اے۔

ڈھڈ نوں نک نہیں ہوندا۔

معنی: نک: ناک، شرم دی علامت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیٹ دی بھکھ
 بندے نوں کسے کم جوگا نہیں رہن دیندی اتے بندہ بے
 شرم ہو کے ہر اک اگے ہتھ کرن تے مجبور ہو جاندا اے۔

ڈھڈوں اگے کالی رات۔

معنی: ڈھڈوں: پیٹ توں ☆ کالی: سیاہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نوں
 بھکھ لگی ہوئی ہووے اتے اوس نوں کدھرے روٹی ملن دی
 آس وی نہ ہووے تاں اوس لئی ہر پاسے ہیرا پسر جاندا اے۔

ڈھڈوں بھکھی تے بھڑولے نال لا ڈ۔

معنی: ڈھڈوں: پیٹوں ☆ بھڑولا: دانے پان والا نکا کوٹھا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول روٹی

معنی: چارا: پٹھے۔

دی فکر ہوندى اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھے بندے دے

ذات گوائی ڈھڈ فیر نہ بھریا۔

ڈھڈ وچ وی جدوں روٹی ٹر جاوے تاں اوہ کدن لگ پندا

معنی: گوائی: ازایاں کیتی۔

اے اتے جدوں جیک بھکھا ہوندا اے اودوں جیک اوس

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بھکھ مکا دن

کچھ اپنی ذات ٹوں وی بھل کے پنے کم کرن تے لگ

جاندے نیں پر اوہ مڑ بھکھے دے بھکھے ای رہندے نیں۔

ٹوں کچھ نہیں سجدہ۔

ڈھڈوں بھکھی تے میلہ دکھ دیوے۔

راج بھرکتدی رہی سر ا بے وی ننگا۔

معنی: دکھ دیوے: سوہنا لگے چنگا لگے۔

معنی: کتدی: کات دی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندیاں کول روٹی

کھان جوگا پائی پَسہ تاں ہوندا کوئی نہیں پر اوہ میلے جان

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ساری عمر

مخت مزدوری کر کر پھاوے ہو جاندے نیں پر فیر وی

اوہناں وچاریاں دی پوری نہیں پندی اتے اوہ بھکھے دے

بھکھے ای رہ جاندے نیں۔

دیاں تیاریاں کرن لگے ہوندے نیں جتھے بغیر پَسے توں

جان دامطلب ای کوئی نہیں۔

ڈھڈوں بھکھی تے تاں دو تلتاں بی بی۔

رات پوے اپاسی دن ٹوں کھاوے باسی۔

معنی: دو تلتاں بی بی: دولت والی بی بی۔

معنی: پوے: لمبیں پوے ☆ اپاسی: اک پاسے ☆ باسی:

رات دی روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول کھان

بچن والی دست تاں ہوندى کوئی نہیں اتے اوہ ساری عمر

دھکے کھاندیاں لنگھا دیندے نیں پر اوہناں تاں انج دے

ہوندے نیں پئی اگلا سمجھے پئی خورے کیڈے کو مالدار نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی زنانی رات

ٹوں ساری رات اکو پاسے سستی رہوے اتے رات پاسہ وی

نہ پر تے اتے جیہڑے پکاوے نہ اوس نے رات دی روٹی

کھا کے ای گزارہ کرنا ہوندا اے۔

ذات پئی کھوہ وچ روٹی پئی مونہہ وچ۔

معنی: پئی کھوہ وچ: ڈونگھے تھاں چا پئی۔

راؤ آپے ای کھاؤ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے ٹوں

بھکھ لگی ہووے اوس ٹوں اپنا ذات قبیلہ اتے خاندانی

وڈپن بھلیا ہویا ہوندا اے اودوں بس اوس ٹوں روٹی لہ لین

معنی: راؤ: راجپوت۔

رج ٹوں ای سارے چج نیں۔

معنی: رج: پیٹ بھر کے کھان چج: گن سلیقہ۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ بھکھا ہووے اتے آندراں بلوں بلوں کردیاں ہون تاں اوس ٹوں ہور کجھ نہیں تجھدا پر جدوں اوسدے ڈھڈ وچ روٹی پئے جاوے تاں اوہ نکلے نکلے دیاں گلاں کرن لگدا اے۔

رُکھاسکھا کھاتے گھسن ہوندا جا۔

معنی: رُکھاسکھا: سکا گلا ☆ گھسن ہون: موٹا ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیکر رُکھی سکی روٹی کھاندا ہووے تاں اوہ موٹا تازہ ہو جاندا اے۔
بوتیاں نٹک پینیاں کرن والے کمزور رہ جاندا اے نیں۔

رجی گتی ہر ویلے سستی۔

معنی: رجی: رج کے کھانا کھا ہدا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں روٹی کھان لکیاں آخری روٹی سمجھ کے نہیں کھان لگ پینا چاہیدا کجھ بھکھ رکھ کے کھانا چاہیدا اے۔ بوتے رہتے بندے دی تاں نیند رای نہیں اگھڑدی۔

رجی مجھ گھماں دا اجاڑا رتی مینہہ تے وگھے دا جاڑا
معنی: مجھ: بھینس ☆ گھماں: ایکڑ ☆ وگھا: ادھا ایکڑ چار کنال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ کھاندا وی

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی راڈ اتے راجپوت کھان دے گٹڑے ہوندے نیں اتے اوہ بس اپنے ای ڈھڈ والے ہوندے نیں۔ جو کجھ کھان لئی اگے آئے اوس چوں بچ کے گھٹ ای جاندا اے۔

رجیاں دی سمائی تے بھکھیاں دی لڑائی۔

معنی: سمائی: صلح، زل پٹھن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارے پواڑے ای بھکھ دے نیں اتے لڑائی وی عام کر کے بھکھیاں گھراں اندر ای ہوندی اے رجبے لوک آپو وچ گھٹ ای لڑدے نیں۔

رب دے ساڈے گڑماں ٹوں۔

معنی: دے: دان کر ☆ گڑماں: منڈیاں گڑیاں دے سوہرے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوک رب کولوں منگن لکیاں وی چترائی کردے ہوئے ساہواں اپنے لئی نہیں منگدے سگوں ول پائے گڑماں لئی منگ لیدے نیں۔

رُٹھے رُٹھے ٹوں کیں منایا بھکھ لگی تے آپے ای آیا
معنی: رُٹھے: رنج ☆ کیں: کہنے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ کسے نال رُسیا ہویا ہووے پر جدوں اوس ٹوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوس ٹوں ہور کجھ نہیں تجھدا۔ اوہ اپنے غصے ٹوں بھکھ کے آپے ای گھر ٹوں پرت پیندا اے۔

رُوواں نہ دھوواں تے تیویں مارے جُوواں۔

معنی: رُوواں نہ دھوواں: کم نہ کارہ تے ویں: زنانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول کوئی

کرن والا کم تاں ہوندا نہیں پر اوہ چتے پہر بہہ کے جُوواں

ماردے رہندے نیں اتے ویہلے بہر رہندے نیں۔

روٹی اوتھے کھانویں تے پانی اتھے پیویں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے نُوں کم

دی کابل کرن دی انج وی پئی کردے نیں پئی جتھے چلیاں

ایں اوتھے جاروٹی کھا کے پانی پین توں بناں ای پرت پویں۔

روٹی تے رکھیا نوکر گھاہ لکھیا گھوڑا کھاوے

یو ہتا فرے تھوڑا۔

معنی: روٹی تے رکھیا: بغير معاوضے توں ☆ گھاہ: زخم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو نوکر بس روٹی

دے بدلے رکھیا جاوے اوہ اوس گھوڑے وانگ ہوندا اے

جیہوں سٹ پھیٹ لگی ہووے اتے کھان نُوں تاں اوہ

ٹھیک ہووے پر کم کارٹوں ماٹھا ہووے۔

روٹی کپڑا تے مکان جیوندے رہن داسا مان۔

معنی: جیوندے رہن: زندہ رہن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انسان لئی بنیادی

لوڑاں اوسدی روٹی، پہنن والا کپڑا تے اوسدے رہن لئی

مکان ہوندا اے۔ جو سرکار اپنے دیس واسیاں نُوں ایہ نہیں

بس کسے خاص حد تیک اے مگروں اوسدیاں اکھیاں نہیں

رجدیاں اتے اوہ بس اجاڑا ای کردا اے پئی ہور کسے دے

کھان جو گا کجھ نہ بچے۔

رہتے نُوں بھکھے دا غم نہیں ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدے اپنے پیٹ

وِچ روٹی پے گئی ہووے اوہ کسے ہور دی بھکھ دا دکھ کنج

جان سکدا اے ایس لئی رے نُوں بھکھے دی کہیہ پرواہ ہو

سکدی اے۔

رجیا جٹ سستی کلا جگاندا اے۔

معنی: سستی کلا: بھکیا مسئلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جٹ کول وی پیچھے دا

ریزق ای ہووے تاں چنگا ہوندا اے۔ جدوں جٹ لوڑوں

ودھ نکلرا ہو جاوے تاں اوہ سٹے ہوئے مسئلے جگان لگ پیندا

اے اتے فساد ودھان لگ پیندا اے۔

رجیا جٹ کرے کُئل رچی مجھ نہ کھاوے گھل۔

معنی: کُئل: بٹھے کم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جٹ کول وی جو دا

ریزق ای چنگا اے۔ ایہ ایڈی بادشاہ قوم اے پئی ریزق چوکھا

آ جاوے تاں سنڈھے وانگ کہتے نہ کہتے کلکراں مارن دا

سوچن لگ پیندے نیں انج رچی ہوئی مجھ بھتوں چنگی کھاج

وی راضی ہو کے نہیں کھاندی۔

دے سکدی اوسنوں راج کرن دا کوئی حق نہیں۔

روٹی، کپڑا، چھپر، حیاتی نرا رپھڑ۔

معنی: چھپر: لکھاں کانیاں دی گھٹی ☆ حیاتی: زندگی ☆
رپھڑ: سیاپا، مصیبت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ ساری زندگی
روٹی کپڑے اتے مکان بنان دے رپھڑ رو لے وچ پیا
رہندا اے اتے انج ای ایہناں اوکھتاں نال گھول
گھلدیاں زندگی منک جاندی اے۔

روٹی کھان نون سبھ توں اگے، کم کرے تاں گولی لگے
معنی: سبھ توں: ساریاں توں ☆ گولی لگے: موت پئے جاوے
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک روٹی کھان
لکیاں سھناں توں اگیرے اگیرے ہوندے نیں پر جدوں
اوہناں نون کوئی کم کرن دا آکھ دتا جاوے تاں اوہناں نون
سپ سگھ جاند اے۔

روٹی کیوں پرؤنٹھا، ٹکڑ کیوں دوا۔

معنی: پرؤنٹھا: گھيو والی روٹی ☆ ٹکڑ: سسکی روٹی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لاپچی لوک چنگا
کھان دے دوا لے ای ہر ویلے ہوئے رہندے نیں اتے
ذرا کوماڑی روٹی کھان لئی لہھے تاں تک دندیاں وڈھن لگ
پہندے نیں۔

روٹی لنگروں تے گھاگھاٹیڑوں۔

معنی: لنگر: مفت وچ کھوائی جان والی روٹی ☆ ٹیڑوں:
منگ کھان دی جا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
وی ہوندے نیں پئی اوہ سارا دن محنت مزدوری اپنی کردے
نیں پر شام نون لنگر کھان کسے دربارتے اپڑ جاندے نیں۔
روٹی نون روندے نیں کھڑے ہوکے، مُردے نون
روندے نیں پیٹھ کے۔

معنی: روندے: فریاد کردے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھ ایس جگ دا
سبھ توں وڈا دکھا اے اتے جدوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں
سبھ بکدے سکے وی بھل جاندے نیں اتے کول مویا جی
وی پیا ہووے تاں اوسدا خیال وی بھل جاند اے۔

روٹی نون روند اے تے چلھے چکھے سؤندا اے۔

معنی: روٹی نون روند اے: روٹی لئی فریاد کردا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نون بس
کھان پین توں اڈھور کوئی فکر ہوندى ای نہیں اتے اوہ ہر
ویلے چلھ دے دوا لے پھیرے لیندے رہندے نیں۔

روٹی ویلے چلھے تے۔

معنی: روٹی ویلا: کھان دا ویلا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نکمے اتے کھٹو وی
روٹی دے ویلے نون یاد رکھدے نیں اتے جدوں وی چلھ
تے اوہ اوسے ویلے چلھ کول آ ڈھاسنا لاندے نیں۔

آکھن لوک سانے

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگلی چوکھی شے پکان
تے چوکھا چرخ دی کرنا پند اے اتے چنگلی شے کھان ٹوں تاں
ہر اک دی چھہ تر سدی اے پراوس تے پیسے لگدے نیں۔

رہت ملوک کہ ذات۔

معنی: رہت: رہن بہن ہن ملوک: نرم نازک۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ بھکھے
ہون توں رنج جاوے تاں اوہ ہولی ہولی سولہ ہو جاندا
اے اتے اوس دے ناز نخرے امیر لوکاں ورگے ہو جاندا
نیں۔

رجدے نہ ملے تاں سیس نوائے کیہ کرن۔

معنی: رجدے: رجبے ہوئے ☆ سیس نوائے: سر جھکائے۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ
ڈھڈوں ای بھکھا ہووے تاں اوسنوں کوئی سیس نوا کے
دی ملے تاں اوس ٹوں کیہ فائدہ؟ لوڑ تاں ایس گل دی اے
پئی پہلاں اوس ٹوں روٹی دتی جاوے۔

رزق وہو نا آدمی در دردھکے کھاء۔

معنی: رزق وہو نا: رزق توں بغیر۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رزق نال ای
بندے دی ساری شان اے۔ جدوں بندے کول رزق نہ
ہووے تاں بندہ در دردے دکھے کھاندا بھر دا اے اتے
اوس دی کوئی بانہہ نہیں پھڑدا۔

روٹی ویلا چنگا بھلا۔

معنی: روٹی ویلا: روٹی کھان دا وقت دوپہر۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک مچلے بیمار
بنے ہوندے نیں پر جدوں روٹی پکدی نظر آوے اوہ توں
برنوں ہو کے چلھ کول آن پٹھدے نیں۔

روٹیا چاکر گھسیا گھوڑا کھائے بوہتا چلے تھوڑا۔

معنی: روٹیا چاکر: زرا روٹی تے رکھانو کر ☆ گھسیا گھوڑا: زرا
پٹھیاں تے لیا گھوڑا۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ زرا روٹی
کھان دے بدلے کم کرن لئی کسے نال رہ پوے اوہ بس
روٹی کھان جوگا ای ہوندا اے کرن جوگا ککھ نہیں
ہوندا۔ انج جیہڑا گھوڑا پٹھیاں تے کوئی دے دیوے اوہ وی
بس پٹھا تھا کھان جوگا ای ہوندا اے۔

روزی دامار یا بندہ در در رووے۔

معنی: روزی: خوراک ☆ در در: ہر یو ہے۔

ویرو: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے ٹوں
بھکھ پئے جاوے تاں اوہ بندے ٹوں کسے تھاں جوگا نہیں
رہن دیندی اتے بندہ ہر ہاری ساری اگے جھولی کرن تے
مجبور ہو جاندا اے۔

روے والا بھوجن ایویں پکدا نہیں۔

معنی: روے والا: سوچی والا ☆ بھوجن: کھانا۔

زنانی ٹوں آپوں بھکھ لگی ہوئی ہووے تاں اوہ آہر نال
سویرے سویرے آگ بال کے روٹیاں پکان لگ پندی اے۔

زبان ای حلال تے زبان ای حرام اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زبان نال ای
بندہ کسے ٹوں حلال آکھدا اے اتے ایس زبان نال ای
کسے ٹوں حرام آکھدیندا اے۔

ستیاں رچھاں آلی وی اک رچھ والی کول جاندی اے
معنی: رچھاں جمع رچھ دی ہتھیار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جگ وسدی اندر
گٹڑے بندے ٹوں ماڑے بندے نال کم پندی ای رہندا اے
اتے اوہ اوسنوں ماڑے ول سوال کرن جانا ای پندی اے۔

سو ماس بھیرد اپردال نالوں چنگا۔

معنی: ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گوشت بھانویں
چتاں مرضی ماڑا وی ہووے پر اوہ دال نالوں ودھ سوادی
ہوند اے۔

ساگ پتر نال او جھری تے ماس کھا ہدیاں ماس۔

معنی: ساگ پتر: ساگ پرال ☆ او جھری: معدہ ڈھڈ ☆
ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سا۔ پرال کھان
نال بندے دے جسم ٹوں تاں کوئی خاص فائدہ ہوند نہیں

آکھن لوک سیانے

رُسی گولی کون مناوے جتیاں کھاندی گھرنوں آوے
معنی: گولی: نوکرانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے دی
ایس جگ وچ کوئی دنک نہیں ہوندی۔ کسے دانو کر جے
مالک نال رُس وی بہوے گا تاں مالک دا کیہ وگاڑ لوے
گا۔ اوڑک دھرو ل دھھا کھا کے فیرا تھے ای آوے گا۔

روندا کھاندا تھک نہ بہندا اول آیا۔

معنی: روندا کھاندا: روندیاں ہو یا کھان والا ☆ اول: دوبارہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے جگ تے
لوکاں سامنے حال پاہریا وی پائی رکھدے نیں اتے ہر شے
کھائی وی جاندے نیں اتے پرت پرت کھان لئی آئی وی
جاندے نیں۔

زنانی مرد کھنوں روندی اے اتے پیلی ہل کھنوں۔

معنی: کھنوں: بغیر ☆ پیلی: کھیت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زنانی مرد ٹوں
بھوگن دی رتجھوان رہندی اے اتے پیلی وچ جتاں ہل
واہیا جاوے اوہ اوئی چنگی فصل دیندی اے۔

زنانی ہووے بھکھی تے سویرے دھونی دھکھی۔

معنی: سویرے: سویرے ویلے ☆ دھونی: دھون ☆ دھکھی:

دھکھ پیا نکل پیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں گھردی وارث

بس ڈھڈ وڈا ہوسکدا اے پر گوشت کھان نال بندے دا
گوشت ودھدا اے۔

بس گجھ گیا پر مہیں دی لُخ لُخ نہ گئی۔

معنی: بس گجھ گیا: ہر شے گواچ گئی ☆ لُخ لُخ: ٹوہر پٹا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی گھراں وچ بھکھ
دھا کے وڑ جاندی اے پر فیروی اوس گھر دے وارث لوکاں
وچ اپنا ٹوہر پٹا نہیں گھنن دیندے اتے اُنج ای بن پھب
کے باہر نکلدے نیں۔

بس نالوں وڈی بھکھ۔

معنی: بس نالوں: ساریاں توں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بس
توں بھیدی شے بس بھکھ اے جو انسان توں کو جھے توں
کو جھے پاپ کرن تے وی مجبور کر دیندی اے۔ ایسے لئی
جگ دے سھناں پاک لوکاں بس توں پہلاں بندے توں
روٹی کھوان دی گل کیتی اے۔

سدا عید نہیں توں حلوہ کھانویں۔

معنی: سدا: ہمیشہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھراں وچ چنگا چوکھا
تاں کتے دن دیھاڑتے ای پکدا اے نہیں تاں عام دتاں
وچ تاں دال ساگ کھا کے ای گوارا کرنا چاہیدا اے۔

بسر تے جتی ہتھ وچ روٹی۔

معنی: بسر تے جتی: بے عزتی دی حالت۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک لہجیاں
تھانواں تے رہندے نیں جتھے پتے پہراوہناں توں جتی
کھوسڑا ہوندا رہندا اے پر اوہ فیروی تھلیوں روٹی کھائی
جاندے نیں۔

سرہ موئی پھتو چھلیاں کھنوں۔

معنی: سرہ موئی: سرہ کے مرگنی ☆ کھنوں: بغیر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے
کہدھے ہوندے نیں پئی اوہ ماڑیاں موٹیاں رنجکیاں
دے پہاڑ اُسا رلیندے نیں اتے اوہ مرن مارن تیکر اپڑ
جاندے نیں۔

سستی بھکھ دی ماں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کردا گجھ نہ
ہووے اتے ہر ویلے سستی پاروں اباسیاں لین لکیر ہووے
اوس توں بھکھ چوکی لگدی اے اتے اوہ پرت پرت تو
پرات لہدا ابھر دا اے۔

سکا ڈھینگراں سوارے۔

معنی: سکا ڈھینگراں: سکیا ہو یا بالن ☆ سوارے: چنگا کردے۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی روٹی ٹکر پکان لکیاں
جے چلھ وچ بالی لکڑسکی ہوئی ہووے تاں روٹی چنگی پک
جاندی اے اتے اوس داسوادوی چنگا ہوندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تخی ہون ڈاڈھی ای
چنگی صفت اے اتے جو بندہ بناں کسے لالچ دے سخاوت
کردار ہندا اے رب سچا اوس تے اپنی رحمت دی چھاں کری
رکھدا اے اتے اوسدی کنڈ کدی تنگی نہیں کردا۔

تخی منگتیاں دے محتاج ہوندے نیں۔
معنی: منگتیاں: منگن والیاں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تخی لوک منگن
والیاں دے محتاج ہوندے نیں۔ منگن والے اوہناں دے
درتے آؤن گے تاں ای اوہ سخاوت دانیگ کم کر کے اپنا
ناں نیک لوکاں وچ لکھواسکن گے۔

بسر سٹ تے او جھری ٹوں تاء۔
معنی: بسر سٹ: بسر نیواں کردے تاء: سیک۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس زندگی وچ
جیونیاں رہن لئی بندے ٹوں بڑی ہمت کرنی پندی اے
اتے جو بندہ بسر سٹ کے بہہ جاوے گا اتے ہمت ہار
دیوے گا اوہ ایس جگ اندر ٹھکھیاں مر جاوے گا۔

سکھ نہ سؤندی ڈومنی گھر ہوندے دانے۔
معنی: سکھ سؤون: آرام کرن تومنی: مراسم۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مر اسی لوک بڑے
ای شاہ خرچ ہوندے نیں۔ ایہہ جو کجھ کماندے نیں اوہ کھا
کے ساہ لیندے نیں اتے جدوں تیک ایہناں دے گھر کجھ
ہووے ایہ آرام نال نہیں بہندے اتے اوہ خرچ کر کے چھڈ
آکھن لوک سیانے

سکا لکڑی وانگوں کھاوے بکری وانگوں اسکے
لکڑی دی طرح کھائے بکری دی طرح۔

معنی: سکا: پتلا، کمزور تھلا وانگوں: کی طرح۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے وجود
توں تاں بڑے ای ماڑے اتے پتلے جیسے لگدے نیں پر اوہ
روٹی کھان لکیاں بکری وانگ رجدے ای نہیں فیروی اوہ
رہندے اُنچ دے اُنچ ای نیں۔

سکی بیہی وی آکھے مینوں گھیونال کھاؤ۔
معنی: سکی بیہی: سوکھی اتے باسی روٹی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دیسی گھیو دا اپنا ای
سواد اے اتے اپنی ای طاقت اے۔ اوس نال بندہ بیہی
روٹی وی کھاندا رہوے تاں اوہ گھیو اپنا اثر کھاندا اے۔

سنگھوں پٹھاں ہو یا جیہا گڑ تہیا گوہیا۔
معنی: سنگھوں پٹھاں: گلے توں تھلے گوہیا: گوبھر۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے شے ٹوں کھان
دا سواد او دوں تیک ای ہوند اے جدوں تیک اوہ گلے چوں
تھلے نہیں اترمڑ کے ساریاں وستاں اک جیہیاں ای ہو کے
رہ جانیاں نیں۔

سخیاں دے ہتھ لمیں ہوندے نیں۔

معنی: سخیاں: سخاوت کرن والیاں تھہ لمیں ہون: دور
تیک پہنچ ہون۔

دے نیں۔

کرنا پند اے۔

سکھنی بھین بھرانواں توں گھولی۔

سیردی ہانڈی جتھے سوا سیر پیتے اوہ اُبل گئی۔

معنی: سکھنی: خالی ہتھ ☆ گھولی: خرابان ہوئی۔

معنی: سیردی ہانڈی: اوہ ہانڈی جیہدے وچ اک سیر اناج کپے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بنے جدوں خالی

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا وی ہر

ہتھ ہون تاں اوہ اپنیاں بکدیاں نال بڑی ای ہمدردی

بندے دی اوقات مطابق ای اوس نوں رزق دیندا اے

جگانڈے نیں اتے بھین وی جے بھکھے گھر ہووے تاں اوہ

اتے کئی وار کھینے لوکاں نوں چوکھا رزق لہہ جاوے تاں اوہ

بھراواں دیاں ساہواں نال ساہ لیدی اے۔

پاٹ پاٹ مرن لگ پندے نیں۔

سکھے وڈیا یے تینوں کتھے کتھے پائیے۔

شکر خورے نوں شکر تے مُفت خورے نوں ٹکر۔

معنی: شکر خورے: شکر کھان والے ☆ مُفت خورے: مُفت

معنی: وڈیا یے: سلاہنا۔

وچ کھان والے نوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بھکھے لوک وی

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر

ہر تھاں اپنیاں تعریفاں دے پل بھدے بھدے نیں

جیہدے نصیب وچ رب سوہنے نے چنگا کھان پین لکھیا

اتے ہر اک اگے اپنی وڈوں ای بناندے بھدے نیں۔

ہووے اوہ اوسنوں ملدا رہندا اے پر مُفت وچ کھان

سواد لگا کھا کھاں نوں اٹھ ٹرے ساکاں نوں۔

والے لالچی نوں سداڑ کھے ٹکرای لہدے نیں۔

معنی: سواد لگا: مزہ آ گیا ☆ کھا کھاں: مُنہ۔

شا کر رہو خُدا ادا تھڑیں نہ وچ جہان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لالچی لوک پناں

معنی: تھڑیں: گھانا پوے۔

کسے خاص کم کارتوں سلھے ٹکر دی آس لے کے ہر تیجے دن

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں ہر حال

کسے نہ کسے رشتے دار دا جاؤ ہا کھڑ کاندے نیں۔

وچ اپنے رب سوہنے دا شکر انہ کر دیاں رہنا چاہیدا اے

اتے اجیہا کم کرن والیاں نوں جگ اندر کدی کسے گل دی

تھوڑ نہیں آسکدی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی آمدنی

ڈاڈھی ای مُشکل چوں لنگھ کے کمائی گئی دولت پاروں

ہوندی اے اتے اوہناں نوں بڑے ای حساب نال خرچ

عزت دی ادھی چنگی۔

معنی: عزت دی: عزت نال ملن والی ☆ ادھی چنگی: گھٹ روٹی۔

فقیر دی زبان کھینے کیلی۔
معنی: کیلی: منتر کیجا قابو کیتی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اللہ سوہنے دے درویش لوک آزاد منش ہوندے نیں اتے اوہ کسے دے اُچے نیویں رُتے دی پرواہ نہیں کردے ایس لئی سدا پئی گل موندہ تے کر دیندے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھان پین دی عزت پت نال ای ہونا چاہیدا اے جیہڑے کھان وچ بندے دی عزت سالم نہ رہوے اوہ کھان پین چھڈ دینا چاہیدا اے۔

فقیری شیر دا مرقعہ اے۔

فاتحہ نہ درود کھان نوں موجود۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیر اُنج تاں بھیدے حالیں دسدا اے پر اصل وچ اوہ شیر ہوندا اے جیسے فقیری دا بھیس دٹایا ہوندا اے۔ ایس لئی اوس نوں سلام کرن ای چنگا کم اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے لالچی ہوندے نیں پئی اوہ کسے دی غمی خوشی وچ رَل کے دُعا منگن جو گے تاں ہوندے نہیں پر روٹی کھان نوں ڈھڈتے ہتھ پھیر کے اپڑ جاندے نیں۔

فقیر، فاقہ تے فکر سمجھو اکٹھے نہیں رہ سکدے
معنی: فاقہ: بھکھ۔

فلودہ کھانڈیاں جے دند ٹھرن تاں پے ٹھرن۔
معنی: فلودہ: فالودہ ☆ ٹھرن: ٹھنڈ لگے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیری صبر دا چولا پان دا ناں اے پر پوہے پوہے جا کے منگن والے نہ تاں فاقہ ای جر سکدے نیں اتے نہ ای فکر کرن دا اول سکھ سکدے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگی شے نوں کھانڈیاں جے مُنہ ٹھنڈا ہو جاوے تاں اوہ ٹھنڈ جری لینی چاہیدی اے اتے فاندے والی شے دی تھوڑی کھسچل وی جرنی پے جاوے تاں جری لینی چاہیدی اے۔

فقیر ال لئی دال ای ساگ اے۔

فرنی فلودہ اِکو بھاء نہیں لبھدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نوں سادہ خوراک وی لبھ جاوے تاں اوہ اوس نال چائیں چائیں ڈھڈ بھر کے سوں جاندا اے اتے گکڑیاں وانگ زشک پھیاں نہیں کردا۔

معنی: فرنی: اِک مٹھی کھاج ☆ فلودہ: فالودہ ☆ بھاء: مٹل۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ظاہری پکھوں اِکو جیہیاں شیواں دے مٹل وچ وی کئی وار زمین اسماں دا فرق ہوندا اے اتے بندہ ظاہری شکل دیکھ کے اوسدا بھاء لاند اے۔

قورمہ بُسیا وی دال نالوں چنگا ای ہوندا اے۔

معنی: بُسیا: باسی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شریف بندہ جیکر
مالی پکھوں لستا وی ہووے تاں اوہ بے غیرت امیر نالوں
چنگا ای ہوندا اے اتے کتے ویلے کویلے کم آای جاندا اے۔

کاسہ بھر کھاوون تے کرو کوثرن۔

معنی: کرؤ: کرن والے ☆ کوثرن: آہلسی، نکلتے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کھان پین
نوں تاں چوکھے ای گکڑے ہوندے نیں پر کم کار کرن
لکیاں اوہناں نوں اُکی موت ای پئے جاندی اے۔

کاں دتا ٹکڑا تے میرا کیا بھکھڑا۔

معنی: کاں: کوا ☆ بھکھڑا: بھوکھڑا بھکھڑا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ایس
جگ اندر آپ تاں لکھ بھن کے دوہرا نہیں کردے پر اوہ
منگ تنگ کے جاں ہو رکھینگی جاں ذلالت نال روٹی دی
بُرکی کھا ای لیندے نیں۔

کتھے بی بی کتھے باندی۔

معنی: کتھے: کس تھاں ☆ بی بی: مالکہ ☆ باندی: نوکرانی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھان پین جاں جاہ
وجلال ولوں گھردی مالکہ نال اوسدی نوکرانی کدی وی نہیں رل
سکدی اتے نوکرانی وچاری منگ کھان تے لگی ہوندی اے۔

گتے کھان جلیپیاں پروٹ بھکھے۔

معنی: پروٹ: پروٹے، گھروالے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھراں وچ انج دی
ہوندا اے پئی اوتھے گتے پتے تاں مَوَج میلہ کرن لگے
ہوندے نیں پر گھروالے جاں پروڈہیاں نوں کوئی روٹی بچھ
دا ای نہیں۔

گجھ لبھاتے مَوَج کر لئی نہیں تے منجی اتے پئے رہے

معنی: مَوَج کر لئی: مزہ کر لیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی نکلتے اتے آہلسی
لوک انج دے وی ہوندے نیں پئی اوہناں نوں بے رب
سببیں گجھ لبھ جاوے تاں کھالیندے نیں نہیں تے منجی تے
پئے کے لوسنیاں لیندے رہندے نیں۔

کھانہ پی موٹا پیا تھی۔

معنی: تھی: ہو۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے نوں
کھان پین لئی تاں دیندے گجھ نہیں پر اوسنوں موٹا تازہ
رہن لئی پرت پرت کے آکھی لگے جاندے نیں۔

کھاہدا پچتالاہ داستھر یادم دا کبیہ وساہ۔

معنی: لاہ دا: فائدے دا ☆ وساہ: اعتبار۔

دیروا: بابا سٹھرے شاہ ہوراں دے ایس اکھان وچ دسیا گیا
اے پئی جو گجھ بندہ کھالوے اوہ ای اوس لئی فائدے وند

آکھن لوک بیانے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھان پین والے
دے سبھا مطابق اوسنوں جو شے ای سکھا جاوے اوہ ای
اوسنوں کم دے جاندی اے ضروری نہیں پئی اک لئی چنگلی
شے ہر اک لئی ای چنگلی ہووے۔

گلا چلے ستر بلاٹلے۔

معنی: گل: جسم دا ونجر ☆ چلے: چلدا ابھر دا ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دا جسم جے چلدا
بھر دا ہووے اتے اوسدی صحت چنگلی ہووے تاں بیماریاں
اوس تے گھٹ حملہ کر دیاں نیں اتے جدوں بندہ کمزور ہو
جاوے تاں کئی بیماریاں اوسنوں آن گھیر دیاں نیں۔

کم کھاوے، غم نہ کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں روٹی
ٹکڑ کھان لکیاں چوکھا پرہیز کرن دی لوڑ ہوندی اے اتے
سیانف کرنی چاہیدی اے۔ جو بندہ روٹی گھٹ کھاندا
ہووے گا اوس نوں بیماری اتے پریشانی وی گھٹ ای پیش
آوے گی۔

کم دی کوہڑی منہ دی سجر۔

معنی: کوہڑی: اپاچ ☆ سجر: تازہ سُوئی مجھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نوں کم کار
کرن لکیاں سب سنگھ جاند اے اتے اوہ بہانے بنان لگ
پیندے نیں پر روٹی کھان نوں باہواں ٹنگ کے سھناں
توں اگے ہوندے نیں۔

آکھن لوک سیانے

ہوندا اے۔ مرن دا کاہدا پتہ اے پئی کیہوے ویلے مر
جاویے۔

کدی گوٹھے دے ایس پار کدی اوس پار۔

معنی: گوٹھے: دوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی آہلسی لوک کرن
گترن جوگے تاں ہوندے لکھ نہیں پر اوہ سدا کھان پین
والیاں بھانڈیاں دے دوالے بھر دے رہندے نیں۔

کدی نہ رتھی ہا جراں پیو گھرا کو دھی۔

معنی: رتھی: راج کے روٹی کھاہدی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی رجاں بجیاں
دیاں وی اکھاں نہیں رجدیاں اتے اوہناں دا کھان دا ہاڑبا
کدی وی نہیں ملدا سگوں اوہ ہر ویلے کھان پین ای
فُرے رہندے نیں۔

کدی نہ ویکھی چدر چدری۔

معنی: چدر: چادر ☆ چدری: نکلی پختی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنی غریبی
اتے مرتن دل نہیں ویکھدے سگوں اوہ ٹکڑیاں ٹکڑیاں
خواباں ویکھن لگ پیندے نیں اتے صبر شکر نہیں کردے
ایس لئی خوش نہیں رہندے۔

کسے نوں وتاؤں موافق کسے نوں پچ۔

معنی: وتاؤں: جوں، بیٹنگن ☆ پچ: چچھ، چاولاں دا پانی

کھاہدی دال تے شکر کاہدا۔

معنی: کاہدا: کبھڑی گل دا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
وی ہوندے نیس پئی جے بکوں من پسندھے مل جاوے
تاں اوس لئی تاں اگلے داٹھکر یہ کر دیندے نیس پر جے کوئی
عام جیہی شھے ملے تاں شکر یہ کرنوں وی گھا بردے نیس۔

کھاہدے تے کھاہدا اوہ وی گویا۔

معنی: کھاہدے تے کھاہدا: روٹی کھان مگروں پرت کے
کھائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی پٹو لوک اپنے
آپ ول جھاتی نیس مار دے سگوں پٹھ اُتے کھائی ای لگے
جاندے نیس اتے مگروں جدوں ڈھڈ بھار نیس چک سکدا
تاں اٹلیاں کرن بہہ جاندے نیس۔

کھان پین ٹوں کا کوتے دھون بھناوے کا ما۔

معنی: کا کو: لڑکی ☆ دھون: گردن ☆ بھناوے: تڑاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار انج ہوندا
اے پئی کھاتاں کوئی گھر دا جی ای جاندا اے پر لوک ڈانگ
پھڑ کے اپنے نو کرٹوں مارن لئی ٹر پندے نیس۔

کھان پین وچ کیہ شرم اے / کھان پین ویلے

شرم کبھی۔

معنی: کبھی: کس طرح دی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں بھکھ لگی
ہووے تاں اوس نوں روٹی منگ کے وی کھالینی چاہیدی
اے اتے ایس وچ شرم کر کے بھکھیاں رہن نال کوئی فائدہ
نہیں ہوندا۔

کھان دے دند ہور وکھان دے دند ہور۔

معنی: ہور: اڈر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنا اصل
چہرہ لوکاں ٹوں نظر نہیں آؤن دیندے اتے اوہناں ہاتھی
وانگ کھان والے دند ہور رکھے ہوندے نیس اتے وکھان
والے دند ہور رکھے ہوندے نیس۔

کھان ٹوں زچہ کمان ٹوں بچہ۔

معنی: زچہ: زچ ہون والی تکلیف جرن والی ☆ کمان: کمائی
کرن محنت کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کمائی کرن
نوں تاں کوئی ہور ہوندا اے پر اوسدی کمائی ٹوں بہہ کے
کھان اڈان والے ہور ہوندے نیس جو کھا کے اگلے دی
نیکی ٹوں پتے وی نہیں بھدے۔

کھان ویلے اگے اگے کم ویلے چکھے چکھے۔

معنی: اگے اگے: بھتوں اگے ☆ ویلے: وقت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے چا تر
ہوندے نیس پئی اوہ روٹی کھان لئی تاں بھتوں موہری
صف وچ جا پٹھدے نیس پر کم کرن ویلے داء گھسائی
آکھن لوک سیانے

کردے پھر دے نیں۔

کھانا منگ کے مارنے ڈکار۔

معنی: منگ کے بھیکھ لے کے ☆ مارن ڈکار: ڈکارن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی ٹھیت

تاں ایہ ہوندى اے پئی اوہناں دے گھر کھان ٹوں وی نہیں

ہوندا پر اوہ اُنج ای سکے ڈکار مار مار لوکاں ٹوں اپنا پھوکا دکھاوا

دکھاندے رہندے نیں۔

کھاندىاں تے خزانے وی مک جاندے نیں۔

معنی: کھاندىاں: کھائی جاندىاں ☆ مک جاندے: ختم ہو

جاندے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ زرا پرا کھان

تے ای ہور ہونے اتے ہتھیں کار کرن چھڈ دیوے تاں

اوس دے گھر لکھاں وی ہون تاں اوہ مک جاندے نیں۔

کھاوے کھاوے سدا سکھ پاوے۔

معنی: کھاوے: کھلوائے ☆ سکھ پاوے: آرام پاوے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ آپوں کمائی

کر کے کھاندا اے اتے گھر آئے گئے دی ٹہل سیوا کردا

رہندا اے رب اوسدا رزق کدی نہیں گھٹن دیندا اتے اوہ

سدا سکھی رہندا اے۔

کنہیں ٹوں کنہیں دی بلی ٹوں دئیں دی۔

معنی: کنہیں: کسے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر

کسے ٹوں اپنا ڈھڈ بھرن دی پئی ہوندى اے۔ اتے بندہ لکھ

وی کسے دی ہمدردی دی گل کردا ہووے پر جدوں تیک

اوسدا اپنا ڈھڈ نہ بھر جاوے اوہ ہور کسے دا بھلا گھٹ ای

کردا اے۔

کھائی بھلی جاں جائی۔

معنی: کھائی بھلی: کھاہدی چنگی ☆ جائی: دھی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لکھ اپنی اولاد وی

ہووے پر کھاہدا اپنا ای کم دیندا اے اتے اپنے کھاہدے

نال ہور گجھ نہیں رلدا ایس لئی اپنے کھان پین دا خیال رکھنا

چاہیدا اے۔

کھائی بھلی جاں مائی، مائی دے سر چھائی۔

معنی: مائی: ماں ☆ چھائی: خاک۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھ ایڈی بُدی شے

وے پئی جدوں ایہ لگی ہووے تاں ہور گجھ نہیں سجد اتے

ساک سین وی سارے بھکھ جاندے نیں۔ اوس ویلے

ماں پیووی چیتے نہیں رہندے۔

کھٹ کے کھاوَن اتے جو اناں دی موت مرن اِکو

جیہی گل اے۔

معنی: کھٹ کے کھاوَن: کمائی کر کے کھاوَن۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اکتھ تین والے مرے

کھانا چھان بُو راتے پد باداماں دے۔

معنی: چھان بُو را: فضول چیزاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ہر کم کرن لکلیاں
اپنی اوقات نہیں دیکھدے۔ اوہ گھروں کھا کے کجھ ہور نکلے
ہون گے اتے لوکاں ٹوں کجھ ہور دسدے بھرن گے۔

کھانا سُو ہڑا پد میدے دے۔

معنی: سُو ہڑا: سُو ہڑی چھان بُو را۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ہر پل ہر تھاں
اپنی وڈوں بنان دے ای چکر وِچ پئے رہندے نہیں اتے
اوہ گھروں کوئی دال ساگ کھا کے وی نکلے ہون گے تاں
باہر آ کے اُنج ای سکیاں پھڑاں مار دے بھرن گے۔

کھانے جوں تے پھوسیاں میدے نیاں۔

معنی: جوں: جوں نیاں: دیاں۔

ویروا: پونھو ہاری لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی
کئی لوک بڑے ای چا تر اتے چالاک ہوندے نہیں اتے
اوہ کدی وی لوکاں اُتے اپنی اصلی مالی حالت ظاہر نہیں ہون
دیندے۔

کھاؤ پو کرو آ نند بھکھاں دے لئی پرمانند۔

معنی: آ نند: مزے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی گھراں دے کجھ
جی وچارے ساری عمر کمائی کر کر ہف جان دے نیں

کدی کسے دے اگے ہتھ نہیں کردے سگوں اوہ اپنے
ہتھیں کمائی کر کے کھاندے نیں اتے جدوں کتے لڑائی دا پد
بجھ جاوے تاں اوہ اتھے مر جان دے نیں پر کتہ کدی نہیں
دکھاندے۔

کھل اڈ کے مونہہ وِچ نہیں پئی۔

معنی: کھل: تہوڑی مٹھو نڈ ☆ پئی: گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے اُنج دے
وی ہوندے نیں پئی اوہناں ٹوں کئی دن کھان ٹوں کجھ نہیں
مِلد اتے اوہ بھکھاں جھا کھدے ای ویلا لنگھاندے نیں۔

کال بھ دے نال۔

معنی: کال: قحط۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کسے
علاقے وِچ کوئی آفت آ جاوے جاں قحط پئے جاوے تاں
اوہ ساریاں دے نال ای ہوند اے اتے جگوں باہر کوئی کم
کسے نال نہیں ہوندا۔

کرہلا تے بھرے پلا۔

معنی: ہلا: ہمت ☆ پلا: دامن پلو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بندے ٹوں ایس جگ
اندر چوندیاں رہن لئی ہمت کولوں کم لے کے اپنا کم کار
کردیاں رہنا چاہیدا اے اتے جدوں بندہ ہمت کردا
رہوے گا تاں ای اوسدی پوری پوے گی۔

بھانویں گھڑی مگروں ای پیسے پانی پی ای لئید اے۔
کھان ٹوں گھلی ہووے سون ٹوں جلی ہووے
اتے رہن ٹوں گھلی ہووے۔

معنی: گھلی: روٹی ☆ جلی: رضائی ☆ گھلی: مکان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بے
بندے ٹوں عزت دی روٹی لہدی ہووے آرام کرن لئی
گھر ماڑا موٹا منجی جلا وی ہووے اتے اوسدا اپنا ماڑا موٹا گھر
وی ہووے تاں اوہ اپنے آپ ٹوں سنکھی سمجھے۔

کدی کاں دی وی سنی گئی اے۔

معنی: سنی جان: دن بھرن مقدر جاگن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے سدا ماڑے
ای رہندے نیں اتے اوہ سدا دھکے دھوڑے ای کھاندے
رہندے نیں۔ سرکارے دربارے اوہناں دی کدی وی
نہیں سنی جاندی۔

کھوتے کھان جلیبیاں تے بھکھے مرن گھمیار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کئی دیاں
اندر انج دی وی اندھ راجہ بیدادگری ہو جاندی اے پئی
اوتھے نوکرتاں موج میلہ کردے بھر دے نیں پر مالک
وچارے بھکھاں جرن تے لگے ہوندے نیں۔

کھیرا، مولیٰ، ونگا، تر، ٹوں پناں نہ کھایا کر۔

معنی: ونگا: اک پھل۔

اوہناں دی ساری کمائی لوک کھا جاندے نیں پر اوہ
وچارے بھکھاں بھوگن جو گے رہ جاندے نیں۔

کھڑے متھے ساگ دتا، ماس نالوں چنگا۔

معنی: کھڑے متھے: ہسدے متھے خوشی نال ☆ ماس: گوشت
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بے کسے گھر آئے
ٹوں ہسدے متھے ساگ ای دے دیویئے تاں اوہ اوس
گوشت نالوں کتے چنگا ہوندا اے جو اگلے ٹوں متھے تے
وٹ پا کے دیویئے۔

کسے گولی نے کسے ٹو لھے دے سرتے کنگو دی
کٹوری ڈولھہ وتی سی۔

معنی: گولی: باندی، نوکرانی ☆ ٹو لھے: اپاج ☆ کنگو: پتلی
کسی ☆ کٹوری: بھانڈا ☆ ڈولھی: پلٹائی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
کوئی اپنے توں گھٹ حثیت دے بندے نال مزا خاں کردا
اے اتے اوہ آپ بھانویں کسے گھرے داوی ڈھکن نہ
ہووے پر اپنے توں اپنے نال جگت ضرور کردا اے۔

کھاڈے تے آئی تر یہائی نہیں رہندی۔

معنی: کھاڈا: کھال، ٹویا، ٹوبہ ☆ تر یہائی: پانی دی سک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں منزل
تے اپڑ کے کالہیاں نہیں پینا چاہیدا۔ اوتھے اپڑ کے تاں
ساریاں داکم سور ای جاند اے اتے کھوہ تے اپڑ کے بندہ

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھینے بندے کولوں
لکھ آس لاکے بہہ رہوئے پر اوہ آس کدی نہیں پوری
ہوندی ایس لئی اوس توں آس لان ای فضول اے جیہدا
لکھ فائدہ نہیں ہوسکدا۔

گرمی سبزہ رنگاں توں تے گھر وچ بھنی بھنگ نہیں
معنی: سبزہ رنگاں: ہرے رنگ ☆ بھنگ: بوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی بھلے لوک اُنج ای
لوکاں وچ بیٹھے کھلوتے نازخڑے دکھاندے رہندے نیں
اتے اوہناں دے گھر وچ کھان ٹوں گجھ وی نہیں ہوندا۔
گاں چوئی گجڑے نہ و سس نہ اُجڑے۔

معنی: گجڑے: گجائٹی دانکا بھانڈا ☆ و سس: آباد ہووے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں گاں دُدھ ای
اونا گو دینا اے پئی جیہدے نال گھر والیاں دا گجھ نہ بنے
تاں اوہ گھر کنناں کو چر آباد رہ سکدا اے۔ اوہدے والی تے
اوہ گل ہوندی اے پئی نہ اوہ اُجڑا تے نہ ای وسدا اے۔

گروتے مکھیاں آای جان دیاں نیں اگروتے مکھی
آوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جتھے وی کوئی کھان
پین والی دست ہووے گی او تھے بھکھ مرے لوک اپڑا ای
جان گے اتے اپنالوچ پورا کرن دی واہ لان گے۔
گھر دانے نہیں تے ماء چکی تے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھیر اُمولی ونگا تے
ترکھان لکیاں اوس ٹوں نمک ضرور لالینا چاہیدا اے ایس
نال اوہناں داسواد وی ودھ جاندا اے اتے اوہ ہضم وی
چھیتی ہو جاندا اے نیں۔

کھلن پتاسیاں دا مینہہ۔
معنی: کھلن: چھولیاں دا بھجیا ہو یادانہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے دے
مقدر اُنج دے کھلھدے نیں پئی اوسنوں کھان پین
والیاں وستاں چوکھیاں ای کھان ٹوں لہج جان دیاں نیں۔
کیہڑی بُر کی اے۔

معنی: بُر کی: روٹی دا گرانہہ۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی زندگی ایڈی سہل شے دا
نال نہیں اتے ایس ٹوں کجھن تے چوکھا چر لگ جاندا اے ایہ
زری بُر کی وانگ نہیں پئی جدوں ول کیتا منہ وچ پالئی۔

کیہ درزی دا کوؤچ کیہ مقام۔
معنی: کوؤچ: رواگئی ☆ مقام: پڑا ڈیرا لان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نے
کتے واہنڈیاں کیہ جانا ہوندا اے اتے اپنے گھر کیہ رہنا ہوندا
اے۔ اوسدا کسے پاسے غریبی ای ساہ نہیں نکلن دیندی۔
گدڑ دے آکھیاں بیر نہیں چکدے۔

معنی: آکھیاں: کہن تے۔

گھر دیاں تے ای خرچ ہو جاوے تاں حساب کیمدے نال
کرنا ہوندا اے۔ گھبو کھچڑی ٹوں لکيا نظر ای نہ آوے تاں
اوتھے کوئی کہہ کرے۔

گھر بھانویں اپنا نہیں پر ڈھڈ تے اپنا اے۔
معنی: ڈھڈ: پیٹ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں کھان
لکياں ایہ گل چیتے رکھن چاہیدی اے پئی اوہ جیہڑے گھروں
روٹی کھان لکيا اے اوہ بھانویں اوسدا اپنا نہیں پر اوسدا پیٹ
تاں اپنا اے اینا نہ کھاوے پئی اوہ پاٹ ای جاوے۔

گڑو کھاوے گی تے ہنیرے وچ وی آوے گی۔
معنی: ہنیرے وچ: راتیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑوں کھان لئی دتا
جاوے اوہ جے کسے نسل دا ہووے تاں چکھے چکھے فریا بھر دا
اے اتے کدی چھڈ کے نہیں جاندا۔

گنجی پیکے گئی تے جتیاں لے آئی۔

معنی: گنجی: والاں توں بنا عورت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے ماڑے لوکاں دی کسے
تھاں وی کوئی عزت نہیں کردا تے جے اوہ اپنے بندے
ساکاں کول وی جان تاں اوہ وی گلوں ای لاہ چھڈ دے نیں۔

گوانگے سُنفا ڈٹھا اندرو اندر پچھتاوے۔

معنی: سُنفا: خواب ☆ ڈٹھا: دیکھیا۔

معنی: ماں: ماں چکی تے: دانے پیہن گئی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں گھر دانے
پھکا تاں ہوندے کوئی نہیں پر اوہ اپنا بھڑ رکھن لئی لوکاں ٹوں
دن لگے ہوندے نیں پئی ساڈی ماں چکی تے دانے پیہن
گئی ہوئی اے۔

گندے گھروں کھانا، ہمیش داطعنہ۔

معنی: ہمیش: ہمیش۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی روٹی پانی وی کسے
بچ دے گھروں ای کھانا پینا چاہیدا اے۔ کسے کبڈھے
دے گھروں روٹی کھان نال نت دے مہنے ہوڑے جرنے
پہندے نیں۔

کچھاں وچ لیوڑ تے کتیاں ٹوں گور گور۔

معنی: کچھاں: بانہواں دا پٹھلا حصہ ☆ لیوڑ: کچی مٹی دا
کندھ توں لٹھیا لے اکھریا ہو یا پرانا پلستر ☆ گور گور:
کتیاں ٹوں پچکارن۔

ویروا: اس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی چاٹر لوک اینج
دے وی ہوندے نیں پئی اوہناں دے کول تاں کسے ٹوں
دین لئی ہوندا گجھ نہیں پر اوہ لوکاں ٹوں گجھ دھو کھاوے کے
اپنی وڈوں بنائی جان دے نیں۔

گھبو کتھے گیا انے کھچڑی وچ۔

معنی: گھبو: دیسی گھی ☆ کھچڑی: دال پا کے پکائے چول۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں گھر دامال

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوک سارا
 دن اپنے من وِچ ایہ گُجھ ای سوچدے رہندے نیں پئی اوہ
 فلانی شے وی کسے دن ضرور کھان گے پر اوہناں توں
 نصیب کُجھ وی نہیں ہوندا اتے اوہناندی سوچ دل وِچ ای
 رہ جاندا اے۔

گھوڑے کنگلیاں دے گھر نہیں ہوندے اتے
 مجھیں بھکھیاں تنکیاں دے گھر نہیں ہوندیاں۔

معنی: کنگلیاں: ماڑیاں، اُکے غریباں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا رکھن عام
 ماڑے بندے داکم نہیں اتے اوس دی سانجھ سنبھال تے چوکھا
 خرچ وی ہوندا اے اینج مجھاں وی ماڑا بندہ نہیں پال سکدا۔

گیہوں دی روٹی توں فولاد پیٹ دا چاہیدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگا کھالینا تاں کوئی
 خوبی نہیں اصل خوبی تاں کھاپی کے اوسنوں پچالین اے نہیں
 تاں پُتے کھان مگروں اوکھے ہوندے بھر دے نیں۔

گوشت گاؤ گاہ بگاہ، گوشت چھھی ماہ بگاہ، گوشت بڑ
 ہر گاہ۔

معنی: گاؤ: گاں ☆ گاہ بگاہ: کدی کدی ☆ ماہ بگاہ: ہر
 مہینے ☆ بڑ: بکری ☆ ہر گاہ: ہر ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گوشت کھان بارے مت وتی گئی
 اے اتے دسیا گیا اے پئی گاں دا گوشت کدی کدی کھانا

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک گل تاں
 کرن وی جان دے نیں پر اوہناں وِچ گنگڑیاں سامنے گل
 کرن وی ہمت نہیں ہوندا اتے اوہ دل وِچ ای دندپاں
 لُک لُک کے رہ جاندا اے۔

گوشت کھا لیندے نیں اتے ہڈیاں سٹ
 دیندے نیں۔

معنی: سٹ دیندے: بیکار جان کے سٹ دیندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکاں توں جدوں
 چوکھا رزق لہج جاوے تے اوہ نہک پییاں کرن لگ
 پتدے نیں اتے ماڑی شے پسند ای نہیں کردے۔

گوہ گھیرا، سیہہ ساون، اسوں کتیں لومڑی کئی
 راجے کھاوے۔

معنی: گوہ گھیرا: ریٹنگن والا اک جانور، سیہہ: کنڈیالا جانور
 ویروا: ایس اکھان وِچ اسلام توں اگدوں دے لوکاں
 بارے دسیا گیا اے پئی گوہ گھیرا اتے سیہہ دا گوشت ساون
 مہینے بڑے شوق نال کھاندے سن اتے اسوں کتیں وِچ
 لومڑی دا گوشت بڑے چاء نال کھاندے سن۔

گڑ ہووے تے پوڑے کڈھاں، تیل لوواں ہدھار
 جے گھر آنا ہووے۔

معنی: پوڑے: سون مہینے وِچ پکایاں جان والیاں مٹھیاں
 روٹیاں ورگے پاڑے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھ لگی ہووے تاں
اوہ روٹی نال ای مک سکدی اے جے کوئی ایہہ سمجھے پئی
بھکھے ٹوں نریاں گلاں سنا کے جاں اوسدے ڈھڈتے لکڑ
دی روٹی بنھ دتیاں بھکھ لہہ جاوے گی تاں اوہ مورا کھاے۔

لو بھئی ٹوں کدے سنتو کھ نہیں۔

معنی: لو بھئی: لاچی ☆ سنتو کھ: صبر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ صبر کرن والا
ہووے گا رب اوسنوں سکون آرام دے دیندا اے پر جو
بندہ چوکھا لالچی ہووے اوسدا ڈھڈ کدے نہیں بھریا جاندا
اتے نہ ای اوسنوں صبر آؤندا اے۔

لُوٹے وچ دانے تے کڈھن گھانے۔

معنی: گھانے: مُخ گٹ کے روٹی کھان والے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رجیا اوہو ہوندا اے
جو دلوں رجیا ہووے اتے جو اپنی فطرت توں کینا ہووے
اوس کول رزق وی آجاوے تاں وی اوہ ہو بھیاں حرکتاں
توں نہیں مُر سکدا۔

لوڑاں پتر وکا دیندیاں نیں۔

معنی: لوڑاں: ضرورتاں ☆ وکا دیندیاں: مل وچ دیندیاں
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دُکھ بھکھ اتے
بیماری ایسے روگ نیں جیہناں پاروں بندہ مجبور ہو کے اپنی
اولاد دورگی تکدی شے وی وچن لئی مجبور ہو جاندا اے۔

چاہیدا اے مچھی دا گوشت مینے وچ کوار کھانا چاہیدا اے
پر بکری دا گوشت کھاندیاں ای رہنا چاہیدا اے۔

گھیوا نگلیاں تے تل چو نڈیاں۔

معنی: چو نڈیاں: چنگلیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر شے ٹوں کھان دا
اک طریقہ اے۔ گھیوا نگلیاں نال لا کے ای کھاہا جاسکدا
اے اتے جے تل کھانے ہون تاں اوہ چو نڈیاں بھر بھر
کھانے پندے نیں۔

گھر بھکھ ننگ تے یو ہے تے ڈیڈھیاں۔

معنی: بھکھ ننگ: غریبی ☆ ڈیڈھیاں: ڈیڈھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے گھر
وچ پائی پوسہ تاں ہوندا کوئی نہیں اتے ہر پاسے بھکھ نچدی
ہوندی اے پر اوہناں نے اپنے یو ہے تے ڈیڈھیاں
اساریاں ہوندیاں نیں پئی لوکاں ٹوں دھوکھا دتا جاسکے۔

گوشت سڑیا وی دال نالوں چنگا ہوندا اے۔

معنی: سڑیا: پکان لکلیاں سڑ گیا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گوشت جے پکان
لکلیاں سڑ کے خراب وی ہو جاوے تاں وی اوہ دال اتے
ہور سزیاں نالوں سوادی ای ہوندا اے۔

لکڑ دی روٹی ڈھڈتے بنھیاں بھکھ نہیں لہندی۔

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ لہندی: تگدی اُتردی۔

ہوندا ای رہندا اے پر جدوں کسے نوں بھکھ لگی ہوئی
ہووے تاں اوس نوں پہلاں روئی کھوا کے اوس نال حساب
کرنا چاہیدا اے۔

ماڑیاں دے گن وچے۔

معنی: ماڑیاں: جمع ماڑے دی، غریب ☆ گن: خوبیاں ☆
وچے: اندر۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی غریب بندہ لکھ کروڑ
خوبیاں دا وی مالک ہووے پر اوسدی غریبی اوسدیاں
خوبیاں نوں کھا جاندی اے اتے اوسدے گن کدی وی
اگھر کے سامنے نہیں آؤندے۔

ماس پناں رسوئی گھاس۔

معنی: ماس: گوشت ☆ پناں: بغیر ☆ رسوئی: کھان پکان لئی
تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کھانیاں وچوں
گوشت سبھ توں چنگا لگدا اے اتے جسے گوشت نہ پکيا
ہووے اوتھے باورچی خانہ برباد جیہا ای لگدا اے۔

ماس کھاوے ماس ودھے، گھیو بل ودھائے،
ساگ کھاہدیاں او جھڑی پھر بل کتھاؤں آئے۔

معنی: ماس: گوشت ☆ بل: طاقت ☆ کتھاؤں: کتھوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گوشت کھاہدیاں
جسم ٹکڑا ہوندا اے اتے گھیو کھاہدیاں جسم وچ طاقت پوندی

لیا تکی تے کھاہد اگلی تے۔

معنی: تکی تے: ہتھیلی تے ☆ گلی تے: گلی وچ کھلو کے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی بھیری
عادت ہوندی اے پئی اوہناں کول چپا ٹکڑوی ہووے تاں
اوہ وی لوکاں نوں دکھان لئی اوس نوں گلی وچ لے کے نکل
جاندے نیں اتے اوسدا وی دکھاوا کردے رہندے نیں۔

لُون دا آسرا ای بڑا ہوندا اے۔

معنی: لُون: نمک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ بھکھا
ہووے اتے اکامرن تے آیا ہووے تاں اوس کول بس
لُون ای ہووے تاں اوہ اوس نوں چٹ کے وی گجھ چر لنگھا
سکدا اے۔

لُون نوں ہلاتے کھان گے بلا۔

معنی: ہلا: ہلان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوک ہانڈی
وچ نرالون پا کے ای جے ہلائی جان گے تاں اوہ ہانڈی
پک کے یک تیار ہووے گی اتے اوس گھر دے کھان
والیاں لئی کیہ پک کے تیار ہووے گا۔

لیکھا اپنی تھاں مونہہ اپنی تھاں۔

معنی: لیکھا: حساب ☆ تھاں: جگہ۔

ویروا: ایس کھان وچ دسیا گیا اے پئی حساب کتاب تاں

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ ڈٹھا: دیکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے چارڈ ہوندے نیس پئی اوہناں دا کھان لکیاں رج ای نہیں ہوندا۔ اوہ کھائی لگے جاندے نیس اتے اوہناں دا ڈھڈ رجدا ای نہیں۔

منگ تنگ دے ٹکرے بر اخڈائی دی جج۔

معنی: منگ تنگ: بھیکھ منگی ☆ ٹکرے: ٹوٹے، روٹیاں دے ٹکرے ہنڈ بر اخڈائی: خدا واسطے والے ☆ جج: بارات۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساری عمر منگ تنگ کے ای گڈارا کر لیندے نیس پر اوہ فیروی بھونڈاں مارنوں نہیں رہ سکدے اتے ویلے کویلے اپنا ٹوہر پٹا دکھانوں نہیں رہ سکدے۔

ماسی دی مہمانی ہتھ لا پچھانی۔

معنی: ماسی: خالہ ☆ پچھانی: پچھانی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماسی دے بھنویں جدوں ماسی دے گھر جان تاں اوہ کوئی خاص اچھ نہیں کردی سگوں عام پکی ہوئی روٹی نال ای اوہناں ٹوں وی بھٹکتا چھڈ دی اے۔

مانگھ ننگے وسا کھ بھکھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے ٹوں نہ سیال وچ کوئی مونا کپڑا پان ٹوں لہد اے اتے نہ ای ہاڑ وچ کھان ٹوں پجھدی روٹی لہدی اے اوہ وچارا بکو آکھن لوک سیانے

اے پرساگ کھان نال ڈھڈ ای وڈا ہو سکد اے اتے طاقت کوئی نہیں آؤندی۔

من بھاؤندا کھائیے تے جگ بھاؤندا ہنڈائیے۔

معنی: من بھاؤندا: دل ٹوں چنگا لگن والا ☆ جگ بھاؤندا: دُنیا ٹوں چنگا لگن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دت گئی اے پئی بندے ٹوں کھان پین اپنی من مرضی دا کرنا چاہیدا اے اتے کپڑا اوہ پانا چاہیدا اے جو یں دُنیا دے عام لوک پسند کردے ہون۔

مجھ جھلی نہ کائی پیریں جتسی اے پرائی۔

معنی: مجھ: لک ☆ جھلی: لکدی، تہبند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی گھراں وچ غریبی اپنی دہاہ کے وڑ جاندی اے پئی اوس گھر دے جیاں کول لک بنھن لئی کپڑا وی نہیں ہوندا اتے اوہناں پیراں وچ جتیاں وی کسے توں منگ کے پائیاں ہوندیاں نیس۔

مجھی سول باقی مخول، مجھی بام پاوے شام۔

معنی: سول تے بام: مجھی دیاں قسماں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سول مجھی کھان دے حق بڑی ای چنگی ہوندی اے اتے ہور کوئی مجھی اوسدے نال نہیں رلدی۔ پر جے بندہ بام مجھی گھر نے آوے تاں اوسدے کنڈے چکدیاں ای شام پے جاندی اے۔

منہ آکھے مٹھا مٹھا، ڈھڈ آکھے کجھ نہ ڈٹھا۔

تکلیاں وچ ای زندگی لنگھا دیندا اے۔

مکھن کھاہدیاں کسے دے دند نہیں بھجدے۔

مُچھ مروڑاروٹی توڑا۔

معنی: بھجدے بھجدے۔

معنی: مُچھ مروڑا: ہر ویلے مُچھاں ٹوں تاء دین والا ☆ روٹی

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کوئی

چوکھا ای سو کھاکم کردا ہووے تاں اوس ویلے وی اوہ اپنے

کم دا احسان جتاوے تاں اوہ مُورکھ ہوندا اے اوس نال

تاں اوسدا کجھ جاندا ای نہیں۔

توڑا: روٹیاں دا ویری۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بڑے ای ہڈ

حرام اتے آہلکی ہوندے نیں اوہ سارا دین بہہ کے مُچھاں

ٹوں تاء دیندے رہندے نیں اتے مُفت دیاں روٹیاں

پاڑھدے رہندے نیں۔

مکھی چھڈ کے ہاتھی ننگن چنگا کم نہیں ہوندا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ظاہری

پکھوں ایماندار اتے پارسا بنن لئی چھوٹیاں بدیاں توں

پرہیز کردے نیں پر جدوں کوئی چوکھامال لہج جاوے تاں اوہ

گھوڑ گھپ کر جاندا ہے نیں۔

مردہ دوزخ وچ جاوے جاں جنت وچ سانوں

اپنے حلوے نال غرض اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مُلاں ٹوں مُردے

دی جزا سزا نالوں ودھ اپنے ڈھڈ دی فکر ہوندى اے اتے

اوسنوں مُردے دے جنت دوزخ وچ جان دی ماسہ فکر

نہیں ہوندى۔

مُونہہ وچ روٹی سر وچ جتی۔

معنی: بختی بھوتا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں ٹوں لتھی

چڑھی دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندى اوہناں ٹوں اُتوں جتیاں

وی وجدیاں جان تاں اوہ تھلیوں روٹیاں کھائی لگے

جاندا ہے نیں۔

مک اک کھاتے دوجی تک، تہی بنھیں لک تے

چڑھیں ڈھک۔

معنی: مک: مکئی ☆ تک: ویکھ ☆ ڈھک: اُچی تھاں۔

مُونہہ وچوں رال ڈگدی اے۔

معنی: مُونہہ وچوں رال ڈگن: لالچی ہون۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مکئی دی روٹی ہوئی

ہوندى اے اتے کھان توں کجھ چر ای مگروں بھکھ لگ

جاندى اے اتے کوئی کم کار کرن لکیاں چھیتی بھکھ لگ

جاندى اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے

لالچی ہوندے نیں پئی اوہ کہتے وی کوئی کھان والی چیز ویکھ

لین اوہناں دے مُونہہ چوں رال نپکن لگ پندئی اے۔

موہرے چرے تے چکھے آوے وچھا مرے
دُودھ دے ہاوے۔

معنی: موہرے: اگے ☆ چرے: چکھے ☆ وچھا: گاں دا بچہ
☆ ہاوے: گھانے پاروں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اینج دے
ہون دے نیس پئی اوہ کھان پین ٹوں تاں گکڑے
ہوندے نیس پر گھر پرتن ٹوں بھتوں چکھے ہوندے نیس اتے
اوہناں دی اولاد روئی کھنوں مرجاندی اے۔

مہر جیہناں دے ماڑے اوہ چھیکو غوطے کھان۔

معنی: مہر: مالک ☆ چھیکو: آخر کار۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت وتی گئی اے پئی ایس جہان
اندر ساریاں شیخیاں لوک اپنے مالکاں دے برتے ای
کردے نیس اتے جیہدے مالک ماڑے ہون اوس نے
کہدھا کم کر کے مارای کھانی ہوندی اے۔

ماڑا جٹ واہے جھوٹے؛ ماڑا گھمیا رواہے کھوتے
معنی: جھوٹے: سنڈھے ☆ کھوتے: گدھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو جٹ ماڑا ہووے
اتے مہنگے مل دے ڈھگے مل نہ لے سکے تاں اوہ سنڈھے
واہن لئی مجبور ہو جاندا اے اتے ماڑا گھمیا رکھتیاں نال
محنت مزدوری کردا اے۔

مسکین بھنڈا ارا پکائے تے جیاں داساہ سکائے۔

معنی: مسکین: ماڑا ☆ بھنڈا رہ: لنگر ☆ ساہ ساکن: تنگ کرن
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ جے کہتے
لنگر وی پکان لگے تاں اوہ گھر دیاں جیاں ٹوں دا بے مار
اوہناں دے ساہ سکائی رکھدا اے اتے گل گل اُتے ٹوکا
ٹاکی کردار ہندا اے۔

مُفت دی کھیر مُلاں داوی سیر۔

معنی: سیر: سانجھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے ملوانے ہر گھر دی کمائی
وچ اپنا حصہ سمجھدے نیس اتے مُفت وچ ملی ہوئی شے وچ
اوہ دھکوزوری ای بھائیوال بن جاندا اے نیس اتے اوہ اپنا
حصہ لے کے ای بھٹدے نیس۔

مار گیا تیر دانگ۔

معنی: تیر: لک تاراں ☆ تنگ: تنگ ہون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی بندہ جان
بُجھ کے بے اعتبارا نہیں ہوندا پر اصل وچ گل ایہہ دے پئی
مجبوریاں ای بندے ٹوں لے کے بہہ جان دیاں نیس اتے
اوہ لکھ کرن جوگا نہیں رہ جاندا۔

مایاں ڈھڈ بھرایاں مہلے شائیں مائیں۔

معنی: مایاں: مکئی دے روڑ ☆ مہلے: مہل گئے ہوئے، مکئی
دے کھڑے ہوئے دانے۔

ای جاندا اے اتے اوس ٹوں کوئی وی ہیڑاں وچ چکن لئی
نہیں رلانا۔

مکان نی گتی کدی ہتھ آئی ٹوئی نہیں۔

معنی: نی: دی ☆ ٹوئی بھونکی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی رجاں گھراں دے
ٹتے وی کدی بھکھ کنوں بھونکدے نہیں اتے اوہ صبر نال
اپنی ملن والی خوراک ٹوں اڈیکدے رہندے نیں۔

ملوانے بھکھے بھانے کردے آس پرانی، واء آئی
تے کھڑکی ہئی، ویکھو ٹکی آئی۔

معنی: بھکھے بھانے: بھکھے ☆ ٹکی: روٹی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مولوی لوکاں دی
بھکھ کدی وی نہیں منکدی۔ اوہ ہر ویلے باہر قول اکھاں لائی
رکھدے نیں پئی کدوں کوئی روٹی لے کے آدے گا اتے
جے واء نال وی توہا کھڑکے تاں سمجھدے نیں پئی کوئی روٹی
لے کے آیا اے۔

من بھاندا ڈیلا وی سپاری۔

معنی: من بھاندا: چنگا لگن والا ☆ ڈیلا: کرھیاں ٹوں لگن والا
پھل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی انسان دی مرضی
اے پئی اوس ٹوں جے کوئی بھیدی شے وی دل لگ جاوے
تاں اوس لئی اوہ چنگیاں شیواں توں وی چنگی ہوندی اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مکئی دے پھلیاں
ٹوں لوک بھانویں ڈاڈھے ای چانال چدے نیں پر
اوہناں وچ ساہست کوئی نہیں ہوندا۔ جے مکئی دے روڑھ
چب لئے جاں تاں اوہ فیر وی بھکھ ولوں گھڑی کڈھ
جاندے نیں۔

مفت دے گھوڑے دند بھانویں تھوڑے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایہہ انسان دی
فطرت اے پئی اوس ٹوں رب واسطے جو شے وی لہدی
ہووے اوہ اوس دے کج کدی نہیں ویکھد اتے اوس چیز
ٹوں گھرواڑن دی کوشش کردا اے۔

مکھن کانیاں، چھاچھ ملوانیاں، دھکے جیہناں رب
پچھانیا۔

معنی: کانیاں: جمع کانے دی، اک اکھ والیاں ☆ چھاچھ: لسی۔
دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوک
شے اوسنوں دیندے نیں جو شے دین دے قابل نہیں
ہوندا۔ اتے جیہنوں کوئی شے دینی چاہیدی اے لوک اوس
وں دھکے مار کے گھروں کڈھ دیندے نیں۔

لانا دیئے و ہیڑیئے، تینوں رکیہ لگے ہیڑاں نال
منے: و ہیڑی: کنج گاں ہیڑاں: جمع ہیڑی، گلہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لوکاں دے ڈنگر
نانویں بھکھے مرجان پر مولوی دی گاں ٹوں چنگا پٹھا دتھا لہ

من دگر دهن و پہلے جھوٹے دا۔

معنی: دگر دهن: من مَوَجی ☆ و پہلے: جیہوں کوئی کم نہ ہووے ☆ جھوٹا: سڈھا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک ذی و پہلے ہوندے نیں اوہناں نوں کھان توں اڈتاں کم کوئی نہیں ہوندا ایس لئی اوہ من مَوَجی ہوندے نیں جو دل وِچ آوے اوہ کر دے رہندے نیں۔

مُونہ نہ مہاندراتے گتے دیاں آندراں۔

معنی: مہاندر: مہاندر چہرے دا رعب ☆ آندراں: آنتریاں دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیاں دامنہ متھا تاں ہوندا کسے جج دا نہیں پر اوہ فیروی گتے وانگ کھان لکیاں رجدے ای نہیں اتے وگا تگ کھائی ای جان دے نیں بھانویں اوہناں دیاں آندراں ای پاٹ جان۔

مُونہ ہلے جج نروئی، میرا وید حکیم نہ کوئی۔

معنی: جج: پکھوواں دے مُونہ دا نوکدار حصہ ☆ نروئی: صحتوند۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کھان پین نوں اپنے کو گنڈے ہوندے نیں پئی اوہ اپنے منہ دے سلامت رہن دی دُعا کر دے رہندے نیں اتے اوہ کسے نوں وی اپنا حکیم نہیں من دے۔

نانی تے کواری مرگئی دوہتری دے ساڈھے ستاراں

معنی: ستاراں: دس اتے ست۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک جدوں بھکھے ہوندے نیں مُردوی اوہ لوکاں وِچ شیخیاں مارنوں نہیں اُکدے اتے ہر تھاں اپنی جھونٹی وڈوں بناندے بھر دے نیں۔

نرد دهن دے دهن گرد دھاری۔

معنی: نرد دهن: جیہدے کول مایا نہیں غریب ☆ گرد دھاری: وارث۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی امیر لوکاں نوں تاں اپنی دولت تے چوکھامان ہوندا اے پر ماڑے غریب داوی مالک سوہنا ای وارث ہوندا اے جو سھناں دا پالتھار اے۔ نائیاں دی جج وِچ سھے راجے کون کرے گا تھے تازے۔

معنی: نائیاں: جج نائی دی حجام ☆ سبھ: تمام۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نائیاں نوں لوک وڈیاں لئی راجہ آکھ دیندے نیں انج اوہ بھل کے کم چھیتی کر دیندے نیں۔ جدوں جج ای ساری راجیاں دی ہووے تاں تھے تازے کرن والا کم فیروئی اڈکھای کرے گا۔

نرد دهن تیرے تن ناں لُچا، غنڈا، بیہمان۔

معنی: نرد دهن: جیہدے کول دهن نہ ہووے غریب۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا ہونا ای ایس جگ اندر سبھ توں وڈا پاپ اے اتے لوک ماڑے لوکاں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں گجھ وی نہ
 لبھدا ہویا نظر آوے تاں اوس ویلے جو گجھ وی لبھ جاوے
 اوس تے صبر شکر کر لینا چاہیدا اے پئی گجھ تاں لبھیا اے۔
 ننگے بھکھے لاڈلے ہنکاروں تازے۔

معنی: ننگے بھکھے: ات دے غریب لوک ☆ ہنکاروں: تکبر
 کرن ٹوں ☆ تازے: نروئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے
 کبڈھے ہوندے نیں پئی اک تاں اوہناں دے گھر وچ
 بھکھے نچدی ہوندی اے اتوں اوہ تکمر انج کردے نیں جو یں
 اوہ بڑے ای راٹی کین ہون۔

ننگے پیریں ننگے سر۔

معنی: ننگے پیریں: بغیر جتی توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے
 ماڑے ہوندے نیں پئی نہ اوہناں کول جتی لین لئی کوئی پیسہ
 ہوندا اے پئی اوہ پیراں وچ پالین اتے نہ ای سر کین لئی کوئی
 کپڑا ہوندا اے۔

ننگے ٹوں کیہ ننگے نال کالے ٹوں کیہ رنگے نال

معنی: ننگے نال: ننگے نال واسطہ ☆ رنگے: چہرے تے رنگ
 کرن والے۔

ویروا: اس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی شرم کوئی شرم والا
 کھاندا اے جیسے پہلوں ای لوئی لاہی ہووے اوس ٹوں شرم
 حیا نال کاہدا واسطہ جو یں بڑے ٹوں بڑے دی کاہدی شرم
 آکھن لوک سیانے

ٹوں ای سارے دوس لاکے اوہناں دے رنگ برنگ دے
 ناں دھر دیندے نیں۔

نکے نکے مونہہ نیں ڈھڈ نیں جاں کھوہ نیں۔

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ کھوہ: پانی دا ذخیرہ۔

ویروا: ایس اکھان راہیں بے ٹھکے بالاں بارے دسیا گیا
 اے پئی اوہ بھانویں نکے نکے ہوندے نیں پر ہر ویلے
 چر دے ای رہندے نیں اتے ایہہ سمجھ نہیں آؤندی پئی اوہ
 روٹی پاندے کتھے نیں۔

ننگا بھتوں چنگا۔

معنی: ننگا: جیہدے تن تے کپڑا نہ ہووے غریب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی غریب لوکاں دا حال
 بھانویں ماڑا ای ہوندا اے پر اوہناں ٹوں اک مَوَچ ہوندی
 اے پئی اوہناں ٹوں چوری چکاری دا ڈرنہیں ہوندا۔
 ننگا سٹھ روپے کماوے تیہہ پئے کھاوے۔

معنی: کماوے: کما کے لیاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ اپنی کمائی دا
 چوکھا حصہ بھیزدے ویلے لئی بچا کے رکھدا اے ایس لئی پئی
 کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی کیہڑے ویلے کم نہ ملے تاں ٹکر پانی
 چلدار ہوے۔

ننگی بھلی کہ بودلی۔

معنی: بودلی: فقیر عورت۔

ہوندی اے۔
تتلیاں ٹوں بھکھیاں نے لٹ لیا۔
مئے: لٹ لیا: سب کجھ کھوہ لیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی تھانواں تے
چا کری کردے ہوئے نوکر انج دے ہوندے نیس پئی
اوہناں ٹوں او تھوں روٹی بھانویں ملے نہ ملے پر اوہناں دی
دؤن وچ سریا پیا ہوندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی وار ماڑے ای
ماڑیاں ٹوں لٹن ٹر پندے نیس اوس ویلے اوہناں ٹوں
او تھوں سوائے عادت پوری کرن دے لھنا کیہ ہوندا اے۔
نہ دھڑی نہ سیر۔

واہ میاں ربی کدی تھہ کدی ڈبی۔
مئے: ڈبی: ماچس۔

مئے: دھڑی: بیچ سیر داوٹا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی مالک انج دے
ہوندے نیس پئی اوہ نوکراں ٹوں دین جوگے تاں کجھ نہیں
ہوندے پر ہر ویلے اوہناں کولوں تھیاں تے اگاں دھرائی
جاندے نیس۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی لوک وسیب اندر
ایڈھے ماڑے ہوندے نیس پئی اوہ کسے دے وی کچھن
دن وچ نہیں ہوندے اتے مساں رو دھو کے زندگی دے
دن لنگھاندے نیس۔

دیکھ پرانی چو پڑی ڈگ پوے بیہمان اک گھڑی
دی بے حیائی دن بھر دارمان۔

نیناں اُتے پھوڑیاں ڈب ڈب مویاں چو ہڑیاں
مئے: نیناں: جمع نین دی تائی دی تینویں۔

مئے: چو پڑی: گھیوالی روٹی ☆ ڈگ پوے: تھلے جا پوے
☆ ارمان: آرام۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی نکمے لوک آپ تاں
کمائی کرن جوگے نہیں ہوندے پر روٹی ویلے لوکاں دیاں
چلھاں سنگھدے بھڑدے نیس اتے اوہ سمجھدے نیس پئی
گھڑی شرمندگی مگروں سارے دن لئی کجھ کھان دی لوڑ نہ
پوے گی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دیا گیا اے پئی کئی وار سوگ ہر کھ
کسے دا ہوندا اے پر ماڑے بندے اوس نال جھوٹی محبت
دکھان لئی اتھرو کیردے رہندے نیس اتے دکھالا کردے
رہندے نیس۔

واہ میاں مسیتا کدی ادھڑیا کدی سیتا۔
مئے: ادھڑیا: سیون ادھڑ گئی ☆ سیتا: سیپ گیا۔

واہ میاں جی دی چا کری ڈھڈ بھکھاتے دھون
آکڑی۔

مئے: چا کری: نوکری ☆ دھون: گانا۔

ہتھ پلا سکھنا خد اپردہ رکھنا۔

معنی: پلا: دامن ☆ سکھنا: خالی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ غریب

ہووے اتے اوسدے پتے پائی پتہ نہ ہووے تاں اوس دی

عزت دا وارث بس رب ای ہوندا اے۔

ہٹ چلے نہ ہٹیاں پیٹھا دیوے گتیاں۔

معنی: ہٹ: وڈی دوکان ☆ ہٹیاں: جمع ہٹی دی دوکان ☆

گتیاں: جمع گٹی دی گٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہناں لوکاں دا کوئی

ونج و پار نہیں چلدا رب اوہناں ٹوں وی تے ویلے روٹی دے

ای دیندا اے اتے اوہ وچارے وی کھا ای سوندے نیس۔

ہتھ خالی تے رب والی۔

معنی: والی: وارث مالک۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو

بندہ چٹا بٹھا ہووے رب سوہنا اوسد او وی وارث ہوندا اے

اتے اوس ٹوں وی روٹی دین والا بس اوہیو ای اے۔

ہتھ آئی وی گئی۔

معنی: ہتھ آئی: ہتھ وچ آئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدر سنگ نہ

کرن تاں ہتھ آئی دولت وی ٹر جاندی اے اتے بندہ خالی

ہتھ رہ جاند اے اتے اوس کول کجھ وی نہیں رہ جاند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک انج دے

مالک ہوندے نیس جو نوکراں ٹوں دین جوگے تاں

ہوندے کجھ نہیں بس اوہناں ٹوں اپنے دکھ ای سنا سنا

پریشان کری رکھدے نیس۔

ورہے ہاڑ ساون سارے رنج رنج کھاون۔

معنی: ورہے: بارش ہووے

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ہاڑ اتے

ساون دے مہینے مہینہ چنگے پین تاں اگوں سونی دی فصل

چنگی پھب جاندی اے اتے گھراں وچ فصل چنگی ہون

پاروں خوشحالی آ جاندی اے۔

ویاہ وچ کھا ہدی یور فیر کہیہ کھائیں گی دھوڑ۔

معنی: یور: مٹھیاں ہٹ دھوڑ: مٹی گھٹا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ویاہ شادیاں وچ

کھان پین تاں چنگا چوکھا لہ جاند اے پر مگروں جدوں

بندہ گھر دیاں داناں تے آوے تاں اتھے مساں دال ای

کھان ٹوں لہدی اے۔

ہائے دال چکھے چھڈی آئی نال۔

معنی: چھڈی نہ چھڈتی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مقدر راں دی مارتوں

بندہ بچ کے کتے وی نہیں جاسکدا اتے جے اوہ کتوں تھ کے

ہور تھاں وی چلا جاوے وت وی اوسدے مقدر اوسدے

نال ای جاندے نیس۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تریہہ لگی ہووے تاں
پانی پین توں پناں پیاس نہیں بچدی، جھوٹی تسلی دتیاں کدی
کم نہیں سؤردے اتے کجھ نہ کجھ کر کے دکھانا پند اے۔

ہتھ نہ پکے تے بھیردے کتھے چلے۔

معنی: ہتھ نہ پکے: کول کجھ وی نہ ہون ☆ بھیردے: بندے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے کول
کوئی پائی پوسہ وی نہیں ہوندا پر اوہ فیروی کتے نہ کتے فرے
ای رہندے نیں اتے برائی دا کوئی نہ کوئی کم کرن دیاں
ٹیپاں ڈھال دے رہندے نیں۔

ہم چوڑے بازار سؤڑے۔

معنی: چوڑے: وڈے وجود والے ☆ سؤڑے: تنگ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی کبندھے لوک
اپنے آپ نوں ای اینج سمجھدے نیں جو یں اوہ ای ایس
جگ اندر آئے نیں اتے ہور لوک اوہناں سامنے کبڑے
مکوڑے نیں۔

ہر کوئی آپ دار چھ ای رجاندا اے۔

معنی: رجاندا: کھانا رچ کے کھواندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر
کوئی اپنے اپنے داء تے ای رہندا اے اتے ہر کوئی پہلاں
اپنے ڈھڈتے ای ہتھ پھیر کے دیکھدا اے پئی ایس دے
وچ تاں کوئی کمی نہیں رہ گئی۔

ہتھ کشیدہ آسمان دیدہ۔

معنی: کشیدہ: کھچیا ہو یا ☆ دیدہ: اکھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہتھیں کجھ نہ
کرن والا ہووے اتے ترا آساں لا کے ہر ویلے آسان ول
اکھاں لائی رکھے اوس نوں کجھ نہیں سمجھدا اتے اوہ بھٹکھا ای
مردا اے۔

ہتھوں ڈبوں خالی رب دے سواںی۔

معنی: ڈبوں: تہ بند دے لڑتوں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے کول
کوئی پائی پوسہ نہ ہووے تاں اوسد اوس رب ول ای دھیان
رہندا اے جو سمجھناں دا پالتھار اے اتے ہر اک نوں دین
والا اے۔

ہولاں کھا دیاں منہ دوویں کالے۔

معنی: ہولاں: پکیاں چھولیاں نوں ٹاہنیاں سنے آگ تے بھنن
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ چنگے کم کرے
تاں اوس دی نیک نامی ہوندی اے پر بھیردے کم نال اوس
دی ہر پاسے بدنامی ہو جاندی اے اتے اوہ تھان تھان
بھنڈیا جاند اے۔

ہوٹھ چٹیاں تریہہ نہیں مکدی۔

معنی: ہوٹھ چٹیاں: ہوٹھاں تے زبان پھیریاں ☆ تریہہ:
پیاس ☆ مکدی: ختم ہوندی۔

ای کھاندے نیس اتے دھکیاں دھوڑیاں دی حیاتی ای
لنگھاندے نیس۔ اوہناں وچ لکھ گن وی ہون اوہ اوگن
بن جاندے نیس۔

یوسف اک تے گا ہک ہزار۔

معنی: یوسف: پیغمبر حضرت یعقوب ہوراں دے جگ
چوں سوہنے پتر جیہناں اُتے قرآن وچ سورت اُتری۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ات دی
قیمتی شے کول پئی ہووے اتے اوس ورگی جگ وچ ہو کوئی
نہ ہووے تاں ہر کوئی اوس نوں خریدن لئی مال لے کے آ
جاندا اے۔

☆☆☆☆

بہانے بازی

آکھن پیار کروں پیراں پٹھانگیاں دھرؤں۔
معنی: انگیار: انگارے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی اگلے نوں داء
لان والے لوک جے پیار کرن دا بہانہ وی کرن تاں وی اوہ
اگلے نوں کوئی نقصان ای دے جاندے نیس۔

اپنا کم کیتا، خصم نوں کھائے جمیتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

ہانڈی وچ ہووے گا تاں ڈوئی نال باہر آوے گا۔
معنی: ہانڈی: سالن پکان لئی بھانڈا ☆ ڈوئی: لکڑ دا سالن
پان والا چچہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیکر بندے دے
کول کوئی شے ہووے گی تاں اوہ کجھ گھروں کڈھ کے خرچ
کر سکے گا اتے جے اوسدے کول کوئی پائی پوسہ ہو یا ای نہ
تاں اوہ خرچ کیہ کرے گا۔

ہتھ وچ ٹکرتے سرتے لتر۔

معنی: ٹکر: روٹی ☆ لتر: بختی دا پوٹا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی روزی وی بس
عزت دی ای لیسے تاں ای چنگی ہوندی اے۔ جے روزی
کماندیاں مت بے عزت ہونا پوے تاں اوس روزی تالوں
بھکھ ای کٹ لئی چنگی۔

ہووے مرا سی تے مرے بھکھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھکھا تاں اوہ ای
مردا اے جو اکھ آن وچ رہوے پر مرا سی تاں منگ کھانی
قوم اے اتے ایہ کدی وی بھکھے نہیں رہ سکدے۔ ایہ جھے
وی جان کتوں نہ کتوں کجھ منگ ای لیندے نیس۔

پٹھلا پتر جو اردا ای ہوندا اے۔

معنی: پٹھلا: پیٹھ والا، تھلے والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ماڑے سدا دیکے

نے اپنیاں حرکتاں تے اِنج دی چادر پائی ہوئی ہوندی اے
پئی اوہ اپنے اصلے دی کسے نوں سمجھ آؤن ای نہیں دیندے۔

اک ساہ وِچ گجھ، دو جے ساہ وِچ گجھ۔

معنی: ساہ: ہو دا بندے دے اندر آنا جانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بہانے باز لوک
اگلے نوں اپنے آپ دی سمجھ نہیں آؤن دیندے اتے ہر
پل اپنے پاسے پرتدے رہندے نیں اتے کوئی نواں بہانہ
بنائی رکھدے نیں۔

اک نوں سائی، اک نوں ودھائی۔

معنی: سائی: پیشگی رقم ☆ ودھائی: مبارکباد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بہانے باز اِنج
دے ہوندے نیں پئی وعدہ کسے ہو رنال کر لیندے نیں پر
کم کسے ہو ردا کر دیندے نیں اتے پہلا اوہناں دی جان
نوں روند اُبھر دا لے۔

اکہڑ ڈکڑ بھنھا بھو، اسی تے پورا سو۔

معنی: اکہڑ ڈکڑ: اک دو ☆ بھنھا بھو: ودھ کپتے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک گنتی کرن لکیاں وی اگلے نوں دغا دین دی واہ ای
لانڈے نیں اتے گنتی کرن لکیاں دو چار توں اگے جھٹ سو
تیک اپڑ جانڈے نیں۔

ایس پھیرے چھٹسو، ول بیٹھے مٹی کٹسو۔

لوک بس اپنا کم کرن جان دے نیں اتے اوہ اپنا کم کرن
لکیاں کسے ہو رنو دا لالین بر نہیں سمجھدے۔

اپنی واری آئی تاں ہل لئیں پالئی۔

معنی: ہل لئیں پان: اپنی مرضی دا قانون بنان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی چالاک لوک
جدوں آپ اپنے ای بنائے قانون وِچ پھس جان تاں اوہ
اپنے ای قانون نوں بدل لیندے نیں۔

اتھرو، اک نہیں کلیجا بیرے بیرے۔

معنی: اتھرو: ہنجو ☆ بیرے: ٹکرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک اگلے نال ہمدردی کرن لکیاں ہنجوتاں اک وی نہیں
کیردے پر اِنج زبانی کلامی اپنے کچھے دے ٹکرے ٹکرے
ہوئے دسدے نیں۔

انکل پچو، چوڑ چو پٹ۔

معنی: انکل پچو: پھڑو تڑی دا کم ٹیوالان بہانہ کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی جو کم وی ہنا
کسے متھے ٹپے اتے اصول دے کینا جاوے اوسدا نتیجہ وی
بس اِنج ای ہوندا لے۔

اک بیل ہسنا، اک بیل رونا۔

معنی: ہسنا: ہسن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بہانے باز لوکاں

لیندے نیس پئی کوئی اوہناں کول پھس جاوے۔

بچہ بچہ کراں، ان تلی تے نہ دھراں۔

معنی: اَن: خوراک ☆ دھراں: رکھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی گجھ بہانے باز

لوک اگلے دی بڑی صفت وی کردے رہن گے پرلوڑ ویلے

اوس دے کم کدی نہیں آؤن گے۔

پیکے و نجن داروح نہیں، راہ وچ کو یلیاں۔

معنی: و نجن: جاون ☆ رُوح نہیں: دل نہیں کردا ☆

کو یلیاں: کیڑیاں، چوئیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی بہانے باز

زاناں دا دل پیکے جان توں کردا نہیں ہوندا اتے کوئی نہ کوئی

نہ منیا جان والا بہانہ لاپھٹ دیاں نیں۔

توں کیہدا بہیر دی ڈولی نال آیا سیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز لوک

اگلے داکم تاں کرنا نہیں چاہندے ہوندے اتے کوئی نہ کوئی

بہانہ لادیندے نیں اتے اگلے توں نال دیندے نیں۔

توں وی رانی، ممیں وی رانی، کون بھرے گا پانی

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں دو بہانے

بازرل جان تاں فیر گھر دے کم کار دارب ای وارث ہوندا

اے۔ اوہناں وچوں ہر کوئی اپنی وڈوں ای دسدا رہندا اے۔

ججمان پیا کھوہ وچ مینوں نہیڑو۔

معنی: ایس پھیرے: ایس واری ☆ مٹھسوں: جان مٹھٹ

جاوے گی ☆ وِل: دوبارہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوک اگلے نال جھوٹھ سچ مار کے بس اپنا کم کدھ لیندے نیں

پر مُڑ اوہ کُتے دی پوچھل واگ ڈنگے دے ڈنگے ای

رہندے نیں۔

ایہہ جگ مٹھا، اگلا کس ڈٹھا۔

معنی: جگ: یگ، زمانہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ بہانے باز لوکاں ولوں دسیا گیا اے

پئی ایس جہان اندر مَوج مستی کر لینی چاہیدی اے اگلا زمانہ

جاں مَوت توں مگروں دا ویلا کیہدا کسے جاوے کھیا اے۔

بار چاون ویلے چنگا بھلا، گھال بھرن ویلے ڈورا۔

معنی: بار چاون: وزن چکن ☆ گھال بھرن: نیوندرادین ☆

ڈورا: بولا سُنن توں آتر۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوک چنگے بھلے وی ہون تاں کتے نیوندرادین جاں ہور دین

لین ویلے جان کے کچلے بن کے ڈورے ہو جاندے نیں۔

باہروں حاجی، اندروں پاجی۔

معنی: پاجی: گناہی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی لوک اپنے

کاروبار چکان لئی اپنے مذہب توں وی ورتوں باز نہیں

رہندے اتے اوہ نیک لوکاں وری شکل شہاء ایس لئی بنا

معنی: جھمان: چوہدری ☆ نیڑو: فارغ کرو۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک ایڈے لاپچی اتے بے شرم ہوندے نیس پئی اوہناں دا
مالک بھانویں کھوہ وچ ڈگا پیا ہووے اوہناں نوں اپنا مال
پانی لین دی فکر ہوندى اے۔

جیہہ چوں رس پیا چوندا اے۔

معنی: رس چون: مٹھاس نکلن۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوکاں دی زبان بڑی ای مٹی ہوندى اے اتے اوہ عملوں
دے اونے ای کالے ہوندے نیس۔

جیہہ دیوانی اپنے کوں سیانی۔

معنی: جیہہ دیوانی: پاگل زبان۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک بھیدیاں گلاں کرن مگروں اپنی زبان دا قصور معھ
دیندے نیس پر اوہناں دی بھیدی زبان پاروں اوہناں
ٹوں کدی کوئی نقصان نہیں ہويا۔

جیہڑا مونہہ تے مگرے اوہدا دارو کیہ۔

معنی: مونہہ تے مگرن: سامنے ای انکار کردین ☆ دارو:
علاج۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک انج دے وی ہوندے نیس پئی اوہ گل کر کے او سے
ویلے ای مگر جاندا نیس پئی گل کیتی ای نہیں۔ اجے بے

شرم دا کیہ علاج ہو سکدا اے۔

جیہی پھلی، تہی گھگھو چٹ گیا۔

معنی: پھلی: پھل لکيا۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بھیدے لوکاں
کولوں کدی وی بھلے دی آس نہیں کیتی جاسکدی اتے اوہ
کوئی نہ کوئی مندا کم ای کردے رہندے نیس۔

جیہی تیری بانسری تہیہ میرے اگ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک اگلے ٹوں ہر حال وچ داہ لایا جاندا نیس اتے کوئی
نہ کوئی انج دا بہانہ لادیندے نیس پئی اگلے ٹوں گل کرن جوگا
نہیں بھڈدے۔

چاندی دی ریت نہیں تے سونے دی توفیق نہیں

معنی: ریت: رسم رواج۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک کوئی انج دا بہانہ لالیندے نیس پئی اگلے ٹوں پلیوں دینا
گجھ نہ پوے۔ اوہ آکھ دیندے نیس پئی چاندی ورتن دا
رواج نہیں اتے سونا بنوان دی پیش نہیں چاندی انج اوہ
جان بھڈالیندے نیس۔

چم دی زبان چوں ہوئی دھوکھا کھا ای چاندی اے

معنی: چم: چمچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوک بے کسے اگے اپنی آکھی پاروں پھس وی جان تاں وی
اپنی زبان دا قصور دس کے اپنی جان چھڈا ای لیندے نیس۔
چھکے نہ اپڑی تھوہ کوڑی۔

معنی: چھکے نہ اپڑی: گچھے جیک نہ اپڑی ☆ تھوہ کوڑی:
تھک دتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک جدوں کسے کم توڑی نہ اپڑسکن اتے لوکاں وچ ہوندی
بے عزتی توں جان چھڈان لئی اوس کم توں اپنے لئی
فائدے وند نہ ہون دا آکھ کے جان چھڈا لیندے نیس۔

نگر کھاہدا ڈنگ ولانے پائے لیرے گھر توں آئے
معنی: نگر: روٹی ☆ ولانے: لنگھائے۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک بس روٹی کھا کے اپنے دن لنگھان دا کردے نیس اتے
جدوں کپڑے پاٹ کے جسم ننگا ہون لگے تاں گھر دیاں
ٹوں ملن دے بہانے گھر آجاندے نیس۔

دل دا محرم کوئی نہ ملیا، جو ملیا سو غرضی۔
معنی: محرم: جانی راز جان والا ☆ غرضی: لالچی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ایس جگ اندر
ہر کوئی اپنی لوڑ دے کئے نال بھجیا ہویا اے اتے دل داراز
گچھن والا اتھے کسے ٹوں گھٹ ای ملدا اے۔

دھوکھے دی ٹٹی نہ جائے وٹی۔

معنی: وٹی: بدلی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو کوئی وی
کسے نال دھوکھا کردا اے اوہ اوڑک پھس ای جاندا اے
اتے فیراوسدا جان چھڈان اڈکھا ہو جاندا اے۔

ڈھوڈ بھال تھکی، بمل پیامڑ ہتھیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک کسے ٹوں ہائیں مائیں لت بانہہ نہیں پھڑاندے اتے
کئی وار کول ہوندیاں وی اگلے ٹوں داء لا جاندا نیس۔

گچھ تھلے قران، نظر ڈھگے تے۔

معنی: گچھ: بانہہ ہٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
اتے فراڈیے لوک انج دے ہوندے نیس پئی اوہ لوکاں
ٹوں دھوکھا دین لئی قسماں قراناں چان توں وی نہیں
مزدے پر اوہناں دی نیت بس اگلے ٹوں مجھ لئیں دی
ہوندی اے۔

گچھ وچ چھری، مونہہ تے رام رام۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی چالاک اتے
بہانے باز لوکاں نے اپنی گچھ وچ چھری لکائی ہوندی اے
اتے اتوں والی دے مذہبی بنے ہوئے ہوندے نیس۔

گچھ چکیندا، بھنچے پیندا اے۔

معنی: چکیندا: چکی دا ☆ بھنچے: زمین تے۔

کسے دی کنڈی اُتے اکت دا اُوٹا جمیا تے اُس
آکھیا، مزہ ہو گیا اے چھاں ماں پٹھساں۔
معنی: کنڈی: کنڈ پُشت ☆ جمیا: اُگیا ☆ چھاں ماں: چھاں
پٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک اینج دے وی ہوندے نیں پئی اوہ کوئی بھیرا کم وی
کردے ہون اتے کوئی نوکا جھوکی کرے تاں اوس کم دا کوئی
نہ کوئی فائدہ دس کے آپ سچے ای رہندے نیں۔
کم نُوں ہوں ہاں تے کھان نُوں ہتھ اگا نہہ۔
معنی: ہوں ہاں: اگا چھیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوکاں نُوں جے کوئی کم کرن دا آکھے تاں اوہ اگا چھیا کر کے
نال دیندے نیں پر کھان پین نُوں ہر ویلے ہتھ اگے ای
رکھدے نیں۔
کم نہ کاج، سکتے تے پردھان۔
معنی: پردھان: آگو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک کم کارتاں کردے کوئی نہیں پر اوہ اُنج مُفت وِچ ای ہر
مجلس وِچ اگل ہتھ بنے بھیر دے نیں۔
کماؤن نُوں بھئیڈ تے کھان نُوں شیر۔
معنی: بھئیڈ: اک جانور بُز دل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی کئی بہانے باز
اینج دے وی ہوندے نیں پئی اوہناں دی عزت کرو تاں
اوہ ہتھاں وِچوں تھلے ڈگن دی واہ لاندے ہوئے اگلے
تے احسان چاڑھن لگے ہوندے نیں۔
گچھر گودی، شہر ڈھنڈورا۔

معنی: گچھرو: گچھ وِچ ☆ ڈھنڈورا: رولا اعلان ہوکا۔
ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک اینج دے مُور کھوی ہوندے نیں پئی شے اوہناں دے
کول ہوندی اے پر اوہ لوکاں نُوں سان لئی اوس دے گواج
جان دا ہوکا دیندے بھیر دے نیں۔

کدی تولہ، کدی ماسہ، اوہدی گل دا کپہ بھرواسہ۔
معنی: ماسہ: ماشہ ☆ بھرواسہ: یقین۔
ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک ہر ویلے کوئی نہ کوئی داء لان اتے بہانہ بنان تے ای
لگے ہوندے نیں اتے اوہناں بارے کوئی یقین نال کوئی
گل نہیں کر سدا۔

کدی ہسے دی لت ڈنگی، کدی ہسے دی بانہہ ڈنگی
معنی: ہسے: ہسروے، اداس۔
ویروا: ایس اکھان وِچ مت دتی گئی اے پئی جو بندہ کہتے رہ
کے اداس ہو گیا ہو یا ہووے اوہ کوئی نہ کوئی بہانہ لا کے
اوتھوں جان دا چارا کردار ہندا اے۔

کوہ نہ چلی؛ بابا تریبھائی۔

معنی: کوہ: دیدھ میل ☆ تریبھائی: پیاسی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوکاں ٹوں جدوں کسے کم لئی نال کھڑیا جاوے تاں اوہ کوئی

نہ کوئی بہانہ بنا کے راہ وچ رہ جان دے جتن کردے

رہندے نیں۔

لت گھستاں سہساں، سو کھلتی پیٹھی راہساں۔

معنی: گھستاں: جمع گھسندی، ہورے ☆ سہساں: برداشت

کراں گی ☆ راہساں: رہواں گی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی و بہلواتے

بہانے باز لوک گھر دیاں کولوں جی پولا وی کھاندے

رہندے نیں پر کم کرن والے پاسے اُکا نہیں جاندے۔

لج مریندا اندر روڑیا، مو رکھ آکھے میتھوں ڈریا۔

معنی: کج مریندا: شرم داماریا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی شرم اتے حیا والے

لوک اپنی شرم حیا دے مارے لڑن توں ڈردے نیں پر بے عقل

لوک ایہہ سمجھدے نیں پئی اوہ اوہناں توں ڈر گیا اے۔

لدھادے، لدھادے نال لدھاوی دے۔

معنی: لدھا: سواری ☆ لدھیندا: لدھن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی چالاک اتے

بہانے باز لوک بھلیاں لوکاں کولوں داع ڈپالا کے سبھ گجھ ای لے

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوکاں ٹوں کم کرن لگیاں تاں بڑی شرم آؤندی اے پر اوہ

کھان لگیاں سھناں توں اگے اگے ہوندے نیں۔

گنتی بھنتی، تے لُندھے کر گئے کنتی۔

معنی: گنتی: ہانڈی ☆ بھنتی: ٹٹ گئی ☆ لُندھے: چسکورے

☆ گنتی: کنارا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوک جتھے وی جان کھان پین دی ٹھاہر بنائی رکھدے نیں

اتے جدوں کھان دالاج مک جاوے تاں اڈول ای

کھسک جاندے نیں۔

گنتی وچ ککھ نہیں، اماں بوٹی کڈھی آ۔

معنی: ککھ نہیں: گجھ نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

اتے دکھاوا کرن والے لوکاں دے گھر بھانویں کھان پین

ٹوں گجھ وی نہ ہووے پر اوہ اپنے دکھاوے وچ ماسہ فرق

نہیں پین دیندے۔

کوٹھے توں ڈگ پئی، ویہڑے نال رُس پئی۔

معنی: ڈگ پئی: تھلے آ پئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز

لوکاں دانقصان کوئی ہور کر جاوے تاں اوہ مونہہ کسے ہور

نال جھائی بھردے نیں تاں جو کوئی اوہناں ٹوں مناوں لئی ہتھ

پلا جوڑ دار ہوتے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک اُتوں
اُتوں بڑیاں مٹھیاں گلاں کردے نیں پراوہ بندے اپنے
دلوں بڑے ای کوہڑے ہوندے نیں اتے بیٹ دے
صاف نہیں ہوندے۔

ناں تیرا گراں میرا۔
معنی: گراں پنڈ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
لوک کسے دے نال والے پنڈ ٹوں وی کسے دانہیں من
دے سگوں اوس وچ وی اپنا ٹو ہر ٹاپان دی واہ لاندے
رہندے نیں۔

ہتھ نہ پلے، بازار کھلا پلے۔
معنی: پلے: جیب وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی کئی لوک انج
دے بہانے باز ہوندے نیں پئی اوہناں دے کول گجھ وی
نہیں ہوندا پراوہ فیرو وی لوکاں ٹوں دکھان لئی ہر پاسے دکھاوا
کردے بھردے نیں۔

ہتھوں دیوے نہ، مونہوں کھاوے بچہ تھیریاں۔
معنی: تھیریاں: کافی۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز
کسے ٹوں ہتھوں دین جوگے تاں ہوندے نیں۔ اوہ بس
زبانی کلامی سکے پلاء پکاندے رہندے نیں۔

لیندے نیں اتے اوہناں کول گجھ وی نہیں رہن دیندے۔
مرگئے اتے مگر گئے دا کپہ علاج؟
معنی: مگر گئے: انکاری ہو گئے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو بندہ اپنی گل
توں ای مگر جاوے جاں مر جاوے تاں اوہناں دُونہہ دا
کوئی علاج نہیں ہوسکدا۔ اوتھے تاں اگلے ٹوں صبرای کرنا
پنڈا اے۔

مرد دا گھرو دا، کھوڑ کھتی بچ۔

معنی: مرد دا گھرو دا: پرت پرت کے ☆ کھوڑ: اخروٹ ☆ بچ:
وچ۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی ہر بندہ اپنی
فطرت تے جاندا اے اوسدی لکھ تربیت وی کر لئیے پر
اوسدی فطرت کدی نہیں بدلدی۔ اوس ٹوں لکھ متاں دیہو
پراوہ اپنی عادت تے ای رہندا اے۔

من حرامی، بختاں ڈھیر۔
معنی: بختاں: بہانے۔

دیروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جدوں بندے دی
بیٹ ای بہانے بنان والی ہووے تاں بہانے لان کیہو اڈ کھا
اے۔ کوئی نہ کوئی بہانہ بنا کے اوہ اپنی جان بھڈا سکدا اے۔

مونہہ دا مٹھا، ڈھڈا کوہڑا۔

معنی: ڈھڈ: پیٹ ☆ کوہڑا: بدبیٹ۔

پتھر پر بت

ہسائے دا کوئی ناں نہیں لیندا، روائے داناں ہو
جاندا اے۔

معنی: ہسائے: ہنسان ☆ روائے: زوان۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جے کوئی کسے
دے بچے ٹوں کئی سال وی ہساندار ہوئے تاں اگلے اوس دا
ٹھکر یہ نہیں کرنا پر جے کتے بچہ رو پیا تاں اگلے ٹوں اوسے
ویلے بند دتا جاندا اے۔

ہک جان تے سو جنجاں، کیہڑی کیہڑی نال و جنجھاں
معنی: و جنجھاں: جاواں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی بہانے باز لوک
کسے دی جنجے نہ جان دا بہانہ ہو ر جنجاں ولوں آئے سدے دا
کر کے دس دیندے نیں اتے اسراں اپنا زعب و دھان دی
واہ لاندے نیں۔

ہلیا لہنے والے گنوں وی بُرا۔

معنی: ہلیا: گھبیا، عادی ☆ لہنے والا: قرض لین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی جو بندہ ہر روز
کوئی نہ کوئی بہانہ کر کے کسے دے گھر آؤن تے لگ
جاوے اوہ اوس نالوں وی بُرا ہوندا اے جیسے قرض لینا
ہووے۔

☆☆☆☆

اُدھم ہووے تاں پہاڑ ٹپ لئیدا اے۔

معنی: اُدھم: ہمت، ارادہ ☆ ٹپ لئیدا: پار کر لئی دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ ہمت بارے دسیا گیا اے پئی بندہ
جے ہمت اتے ارادے دا پکا ہووے تاں پہاڑ ٹپن وی ایذا
اؤکھا کم نہیں۔ ہر اؤکھے کم ٹوں ہمت نال چھوہیا جاوے
تاں اوہ کم ہرے چڑھای جاندا اے۔

اک پتھر نال دو شکار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی اک پتھر نال دو شکار
ہو گئے۔ مطلب ایہہ جو اک کم کرن نال دو کم سو ر جان تاں
آکھدے نیں۔

بن گیا سوموتی، رہ گیا سو پتھر۔

معنی: موتی: قیمتی پتھر ☆ رہ گیا: جو نہ بن سکیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایہ مقدر راں دی گل
اے پئی اوسے پہاڑ چوں موتی پیدا ہوندے نیں، ہیرے
نکلدے نیں اتے کجھ پتھر بس بے مقصد ای ہوندے نیں
اتے جو تراش دیاں ٹٹے نہ اوہ ہیرا اکھواندا اے اتے جو ٹٹ
جاوے اوہ پتھر دا پتھر۔۔

پاپی لوک پہاڑ دے پتھر جیہنا ندے چت، غین

ملاون کدی کدی، انگ ملاون نت۔

آکھن لوک سیانے

پتھر اوس تیں بھاری جے تیں لُونھیں گیا۔

معنی: اوس: اوس ویلے ☆ تیں: تائیں ☆ بھاری: بھارا ☆ جے: جدوں ☆ لُونھیں: رُڑھ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتھر بھانویں بھارا جا پدا اے پرایہ بھارا اوناں چرای اے ہوند اچھاں چر رُڑھن نھیں لگ پندا۔ جدوں رُڑھ پوے تاں مُڑا یوس ای پندا کردا جاندا اے۔

پتھرتے تریڑا پوند اے تاں چگھ گھت ویندا ہے

معنی: تریڑا: تریل ☆ پوند اے: پندا اے ☆ چگھ: کھڈا ☆ گھت ویندا ہے: پادیندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتھرتے جدوں تریل دا تہکا پندا اے تاں پتھر وچ ٹویا پادیندا اے۔ کسے ٹوں سدھے راہ پان لئی نصیحت کردے رہیے تاں اوس دا اثر ضرور ہوند اے۔

پتھر جے ایڈے ای گولے ہوون تاں گدڑا ای نہ

چٹ جاون۔

معنی: گولے: نرم ☆ چٹ جاون: کھا جاون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا پئی پتھر بڑے ای سخت ہوندے نیں پر جے کدی ایہ نرم ہوندے تاں ہور کسے دی تاں واری ای نہ آؤندی اوہناں تاں گدڑا ای کھا چٹ گئے ہوندے۔

معنی: پانی: گناہی ☆ چٹ: چیتے وچ ☆ نین: اکھیاں ☆ انگ: جسم ☆ بت: روز۔

ویروا: ایس اکھان وچ پہاڑی لوکاں دا گن دسیا گیا اے پئی ایہ دلاں دے وی پتھر ہوندے نیں۔ کدی کسے نال دلوں پیار نھیں کردے اتے جسم نال جسم ملاون ٹوں عیب نھیں جان دے۔

پتر ترن تے پتھر ڈبن۔

معنی: پتر: پتے ☆ ترن: تیرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتر ہو لے ہون پاروں پانی تے تر جان دے نیں پر پتھر بھارے ہون پاروں پانی وچ تر نھیں سکدے سگولے ڈب جان دے نیں۔

پتھر اچ کیزے گولے وی خندا اے۔

معنی: اچ: وچ اندر ☆ گولے: ٹوں ☆ ڈیندے: دیندا اے عطا کردا اے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں رب سچے دے رازق ہون دی گواہی دتی گئی اتے آکھیا گیا اے پئی اوہ ہر جاندار ٹوں روزی اپڑاندا اے بھانویں پتھر دے وچ کوئی کیزا ای کیوں نہ رہندا ہووے۔

پتھراؤ کھے سمڈن۔

معنی: سمڈن: منگدے نیں

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتھر بڑے سخت سبھا دے ہوندے نیں اوہ بڑے اوکھے ای منگدے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پتھر ٹوں لکھ کھنُب
کران دا چارہ وی کرے پر اوہ اوسراں دا سخت ای رہندا
اے ایراں بے عقل ٹوں لکھ سمجھاؤنیاں پائے پر اوہ
اوسراں دائو رکھای رہندا اے۔

پتھر نالوں چکی چنگی جیہڑی پیہوے تے جگ کھاوے
معنی: چکی: دانے پین والی ہتھ مشین ☆ پیہوے: پیسے ☆
جگ: دُنیا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی شے وی بیکار نہیں
ہونی چاہیدی۔ ہر شے کسے نہ کسے کم آؤن والی ہونی چاہیدی
اے جسراں چکی بھانویں پتھر دی بنی ہوندی اے پر لوکاں لئی
دانے پیہندی اے تے جگ اوسدا پٹھا کھاندا اے۔

پتھر نالوں چکی بھلی جو پیسے سنسار۔

معنی: بھلی: چنگی ☆ پیسے: پیسے ☆ سنسار: دُنیا۔

دیروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی بیکار شے اُکی
کسے کم دی نہیں ہوندی۔ اُکا پتھر دی سل نالوں تاں چکی
ای چنگی ہوندی اے جیہڑوں جگ پیس کے آتا بناندا اے۔

پتھر ٹوں جوک نہیں لگدی / پتھر کٹوں جلم نہیں لگدی
معنی: جوک: جوک ☆ جلم: جوک۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پتھر ایڈا سخت ہوندا
اے پئی اوس وِچ تاں جوک وی نہیں لگ سکدی ایراں
ای مُورکھ اتے بے عقل بندے تے دانائی دی کوئی گل اثر
نہیں کردی۔

پتھر ڈھیبہ گھڑی اُتے، گھڑی بجے، گھڑی ڈھیبہ
پتھر اُتے وت وی گھڑی ای بجے۔

معنی: ڈھیبہ: ڈگے ☆ بجے: ٹپے ☆ وت: فیر ☆ گھڑی: پانی
پان والا مٹی دا بھانڈا۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پتھر جے کر گھڑی
اُتے ڈگے تاں وی نقصان گھڑی دا ای ہونا اے جے کر
گھڑی پتھر اُتے ڈگے فیر وی نقصان گھڑی دا ای اے ہر
حال وِچ گٹڑے دا ای تئیں ویہیں سو ہوندا اے۔

پتھر لُٹ پون مُرد لکھاں کولوں وی ہو لے ہوندا۔
معنی: لُٹ پون: رُڑھ پَن ☆ کولوں: نالوں ☆ ہو لے:
ہلکے ☆ ہوندا: ہوندے نیں۔

دیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پتھراں دائمدا اوناں
تیکر اے جدوں تیک اپنی تھاں توں ہلدے نہیں جے کر تھرو
جاون مُرد اوہ لکھاں نالوں وی ہو لے ہو جاندا نیں۔ ہر
بندے دی حیثیت اوسدے تھاں نال ای اے تھرو یا بندہ
کو ڈی دا نہیں رہ جاندا۔

پتھر کھنُب کرایا وی کورے دا کورا، مُورکھ ٹوں
سمجھایا وی بورے دا بورا۔

معنی: کھنُب کرایا: دھویا ☆ کورے دا کورا: اوسراں دا
اوسراں ☆ مُورکھ: احمق، بیوقوف ☆ بورا: بیکار، تھیلا جو اپنی
مرضی نال کجھ نہیں کر سکدا۔

پتھر کٹوں سوی نہیں لگدی۔
معنی: کٹوں: ٹوں ☆ سوی: سیونک۔
نیڑے جان تے اوہناں تیک اپڑن دی اوکھیائی داسارا
چانن ای ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتھر ٹوں تاں سیونک
دی نہیں لگ سکدی۔ سخت دل بندے ٹوں کسے وعظ نصیحت
پہاڑ نال نکل لایاں پیر ای بجھدا اے۔
معنی: بجھدا: پاٹ داسٹ کھاندا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دتی گئی اے پئی اپنے توں
گمڑے نال متھالایاں اپنا پیر ای پاٹ دا اے۔ ایس لئی
کسے نال مقابلہ وڈھن توں اگدوں اگلے دی طاقت دا
اندازہ لالینا چنگا کم ہوندا اے۔
معنی: پٹیا: کھودیا۔

ویروا: ایہہ اکھان اودوں بولدے نیں جدوں کسے کم لئی
چوکی ساری محنت کیتی گئی ہووے اتے مگروں گجھ وی ہتھ نہ
آوے۔
پہاڑ اُتے وی رستے ہوندے نیں۔

معنی: رستے: راہواں۔
پہاڑیئے: پہاڑ جوہ دے وسنیک ☆ مت: دوست ☆
بھت: کھانا روٹی ☆ کسکے: کھسک گئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ پہاڑی ہوہ دے لوکاں دی عادت
بارے دسیا گیا اے پئی اوہ کسے دے وی یار نہیں بن
دے۔ اوہناں دا کم تاں ایہہ وے پئی روٹی کھاہی تے
چلے گئے۔ مطلب ایہہ جو پہاڑی لوک بڑے خود غرض
ہوندے نیں۔

پہاڑ دُوروں ای سو بھدے نیں نیڑیوں نہیں۔
معنی: دُوروں: دور توں ☆ سو بھدے: چنگے لگدے ☆
نیڑیوں: کولوں۔
تیل دی اوٹ پہاڑ۔
معنی: تیل: اک جنس ☆ اوٹ: اولھے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دتی گئی اے پئی پہاڑ دور توں
دیکھیاں تاں بڑے ای سوہنے اتے نیڑے لگدے نیں پر
آکھدا اے۔
پہاڑ کدی نہیں ہو سکدا۔ بے کوئی انج آکھدا اے تاں غلط
آکھدا اے۔

ایہہ پتہ لگے پئی ایہہ پتھر چکیا نہیں جانا تاں اوسنوں چم کے
چھڈ دینا چاہیدا اے۔ تگڑی شے نال متھالا کے مگروں بے عزتی
کران نالوں چنگا اے پئی اوسنوں ہتھای نہ پایا جاوے۔

☆☆☆☆

پریم، پریت

اپنا آپ گوائے تاں پیار پاپیے۔

معنی: گوائے: ونجائیے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیار اودوں جا کے
نصیب ہوندا اے جدوں بندے دا اپنا وہو دگواچ جاندا اے۔

اپنا وہ جو تن تے لکیا۔

معنی: تن تے لکیا: جسم دا حصہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی
بندہ وہی کسے دا نہیں بن دا اے تھے اپنا بس او سے ٹوں آکھیا جا
سکدا اے جو اپنے جسم دا حصہ ہووے۔

انگ اوہ پالدا اے جو چکھانہ دیوے۔

معنی: انگ پالن: لکیاں دی قدر کرن والا ☆ چکھا دیون:
چھڈ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نال پائے پیار
دی قدر قیمت ٹوں اوہ چیتے رکھدا اے جو اپنے دوست دل

ٹھا کے داویلا اداہا چٹا اداہا میلا۔

معنی: ٹھا کے: پہاڑی ہوہ ☆ ویلا: کپڑا ☆ میلا: گندہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا جو پہاڑی ہوہ دے لوک
ایڈے صاف کپڑے پان دے عادی نہیں ہوندے۔ جاں
مڑ پہاڑی چڑھدیاں اتر دیاں مڑھکا آ آ کے اوہناں دے
لیڈے اداہا میلے ہوئے ای رہندے نیں۔

مونہہ نہ متھا جن پہاڑوں لتھا۔

معنی: مونہہ نہ متھا: بد صورت؛ بد شکلا ☆ لتھا: تھلے آیا۔

ویروا: ایہہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کسے دی
شکل شہادہ تے ہووے کوئی نہ پر انج اوہ اپنے آپ ٹوں بڑا
سوہنا سوکھا ثابت کردا ہووے۔

نیویں زیویں وچ ہوندے فصل پیدا رہندی
سکھنی چوٹی پہاڑ دی اے۔

معنی: زیویں: زمین ☆ سکھنی: خالی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دتی گئی اے پئی جسراں نیویں
زمین وچ فصلوں ہوندیاں نیں اتے پہاڑ دی چوٹی اُتے
کجھ نہیں ہوندا ایسراں بندے ٹوں نیویں کے رہنا چاہیدا
اے۔ عاجز اتے مسکین لوکاں ٹوں رب چنگا جان دا اے۔

وٹوں بھارا پتھر چم کے چھڈ دیئے۔

معنی: وٹوں: اپنی اوقات توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دتی گئی اے پئی چکن لکیاں بے

اوہ ویلا ای سبھ توں چنگا ہوندا اے جو اوسدے اپنے خاوند
نال گذرے۔

بدھی مراں پریت دی ول ول غوٹے کھاوے۔
معنی: بدھی: قلاؤ آئی ☆ پریت: پیار ☆ ول ول: بار بار۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کسے
نال محبت کردا ہووے تاں اوس لئی بار بار نقصان چکنا وی
اوس نوں چنگا ای لگدا اے اتے اوہ اوس توں جان وی نہیں
چھڈا سکدا۔

بھاندے داسبھ کجھ بھاوے ان بھاندے دا کجھ نہ
بھاوے۔
معنی: بھاندے: چنگے لگدے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو دل نوں چنگا لگدا
ہووے اوس دی ہر گل ای چنگی لگدی اے اتے جو دل نوں
چنگا نہ لگدا ہووے۔ اوس دی کوئی چنگی گل وی من نوں چنگی
نہیں لگدی۔

بھٹھ کھیڑیاں دے طول ویہانے مینیوں بھاندی
را بھنے دی لوئی۔

معنی: بھٹھ: سڑن ☆ کھیڑیاں: کھیڑے ذات دے لوک
جیہناں ول ہیر نوں اوہدی مرضی دے خلاف ویاہ دتا گیا سی ☆
طول ویہانے: شان شوکت ☆ بھاندی: چنگی لگدی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ہیر نوں

کدی وی کنڈ نہ کردا ہووے۔
اک متر سو بھرا۔

معنی: متر: دوست۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چنگا دوست جے
اک ونی ہووے تاں اوہ سو بھرا نوں نالوں چنگا ہوندا اے۔
اک میں نہ بھلی، اگے بھلی پھمھی ہیر۔
معنی: بھلی: بھل گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے نے
صاحبان توں پچھیا پئی توں مرزے نال عشق کر کے اپنے
خاندان داناں بدنام کیتا اے تاں اوس آکھیا پئی ایہہ کم بس
میں ای نہیں کیتا ایس توں اگدوں میری پھمھی ہیر نے وی
تاں کیتا سی۔

اکھاں ہو یاں چار دل وچ آیا پیار۔

معنی: اکھاں ہو یاں چار: دو جے آہنے سامنے ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں اکھاں
اک دو جے دے سامنے ہو جان تاں ای اک دو جے نال
پیار ہوندا اے۔

اوہو گھڑی سلکھنی جو شوہ نال وھاوے۔

معنی: گھڑی: لمحہ پل ☆ سلکھنی: خوب ☆ شوہ: خاوند ☆

وھاوے: گذرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ناری دی زندگی دا

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق مُجبت اندر
جاں کسے دے وراگ وچ بندہ ساری ساری رات
جاگدیاں لنگھا جھڈا اے اتے سوں نہیں سکدا۔

پریت دی ریت نرالی ہوندی اے۔

معنی: پریت: پیار ☆ ریت: رواج۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیار دی روایت ای
ایس جگ اندر سارے جہان نالوں وکھری ہوندی اے اتے
جو پیار کر لیند اے اوہ اپنی سرت توں بھل جاندا اے۔

پریت گھٹے پریت کے نرت جائے۔

معنی: گھٹے: کم ہووے ☆ پریت کے: سگی ول ☆ نرت: روز۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ ججن دے
گھر روز وی فریار ہووے تاں وی اوس دا پیار گھٹ ہو جاندا
اے اتے جان والے دی قدر گھٹ جاندی اے۔

پیار پاون سوکھا، توڑا پڑا اون اوکھا۔

معنی: پیار پاون: پیار کرن ☆ توڑا پڑا اون: منزل جیک لے
جاون ☆ اوکھا: مُشکل۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گلہیں باتیں پیار
کرن تاں بڑا ای سوکھا اے پر ایس دی راہ وچ آئیاں
اوکھتاں توں جر کے ایس توں منزل جیک لے اپڑن ڈاڈھا
ای اوکھا اے۔

پیار چھٹے دن داں دی پریت اے / پیار ہس دن داں

اوبدی مرضی توں بغیر ای کھیریاں دے رنگ پورویاہ دتا گیا تاں
اوس نے آکھیا سی میرے لئی کھیریاں دی ساری شان
شوکت کسے کم دی نہیں مینوں تاں رانجھے دی لوئی ای ایس
سارے تُو ہر نالوں کتے چنگی سی۔

بھکھا ننگا یار بنایا، تُو ہے بہہ کے کھنگے۔

معنی: بھکھا ننگا: غریب ☆ کھنگے: گلے چون نکلن والی آواز۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دوستی وی کسے اپنے
مرتبے دے بندے نال ای لانی چاہیدی اے۔ جے کسے
بھکھے ننگے نال ای یاری لالوئیے تاں اوہ تُو ہے تے بہہ کے
کھنگاری ماردار ہندا اے۔

بھیردے بھیردے یار میرے پھتو دے۔

معنی: بھیردے: بُدے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی مورکھ لوکاں دے
یار دوست وی اوہناں وانگ مورکھ ای ہوندے نیں۔

بھیردیاں دے یار چندرے۔

معنی: بھیردیاں: بُدیاں ☆ چندرے: نقصان کرن والے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بھیردے لوکاں دے
یار بلی وی اوہناں وانگ بھیردے ای ہوندے نیں اتے
سپ توں سپ لڑے تاں وس کیموں چڑھے۔

بیگانے ہاوے نیندر نہ آوے۔

معنی: بیگانے ہاوے: کسے دے درد وچ۔

دی پریت اے۔
پھتو دے یار کئی گدڑ، کئی گھمیار۔

معنی: پھتے دندان دی پریت: ہسن کھیڈن دی ریت۔
معنی: پھتو: فضول بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیار تاں اک
دو بے نال ہسن کھیڈن داناں اے ایس توں ودھ پیار
گجھ وی نہیں ہوندا۔

پیار نہ منے ہار۔
معنی: منے: خیال دل۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پتھر شیشہ اتے کسے دا
معنی: منے: من لے۔

دل بے کدی ٹٹ جان تاں مڑ کے کدے وی نہیں جودے
کسے کولوں اپنی ٹکست نہیں من دا اتے ہر ویلے اپنے مٹوب
ایس لئی ایہناں ٹوں توڑن توں پرہیز کرن ای چنگا۔
ٹوں ملن لئی اتا ولا ہو یار ہندا اے۔

توڑے پوون کٹھالے سکد اطال ب نہ چھوڑے۔
معنی: توڑے: بھانویں ☆ پوون: ہون ☆ کٹھالے:

مشکلاں اؤ کھتاں ☆ سکد اطال ب: پیار وچ تڑپدا عاشق۔
معنی: جخل خواریاں: پریشایاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی پیار کرن ایڈی
سو کھی کار نہیں ایہ اپنے آپ ٹوں مٹینچاں دے مونہہ وچ
مٹھری اے پئی ایس نال اوسدے گلے دی شاہ رگ کئی وی
پان والی کھیڈا اے۔
جاری ہووے تاں وی عاشق بڑا خوش ای ہوندا اے۔

ٹوں مل داما لک اسان دل دے مالک۔
پینڈا اڑانگھا پیت گللووی۔

معنی: پینڈا: سفر ☆ اڑانگھا: اؤ کھا ☆ پیت گللووی: بھیری
معنی: اسان: اسیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی محبت ہون لکیاں
معنی: محبت۔

کسے دی جائیداد اتے مربے ملاں نہیں ویکھدی ایہہ بس
اپنے معشوق ٹوں ای ویکھدی اے۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدر اں وچ
ماڑے دن لکھے ہوئے ہون تاں اؤ کھے پینڈے اتے

تینوں بھٹل گئے یار پرانے نویاں دے لڑگ گئے
بھیری یاں محبتاں پیش پے جانہ یاں نیں۔

معنی: لڑلگ کے: رشتے وچ بچھ گئے۔

جان جائے تاں جائے پر آن نہ جائے۔

معنی: آن عزت۔

دیروا: ایس اکھان وچ یار اپنے یارٹوں مہنا ماردا اے پئی

توں نویں تھان سا نچھ ودھا کے اپنے پرانے بچناں ٹوں

مٹھل پٹھالیں۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دی جان

بے شک چلی جاوے پر بندے دی آن انکھ اتے آکھی تے

حرف نہیں آؤنا چاہیدا۔

تینوں چاہ نہیں سنانوں پرواہ نہیں۔

معنی: چاہ: محبت۔

تھے پیار ہووے او تھے وہار نہیں دیکھی دا۔

معنی: وہار: کاروبار۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی محبت وی اوس ویلے

ای قائم رہ سکدی اے جدوں دوویں دھراں اپنا رویہ

ٹھیک رکھن جدوں اک دھر کنڈ والا لوے تاں دو جے دا دل

آپے ای کھنا ہو جاندا اے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تھے کسے نال پیار

ہووے او تھے کاروبار نہیں کرنا چاہیدا جو جمن مٹگے دے دینا

چاہیدا اے۔

مٹھے دل نہ جودے دیکھیں توڑیں نہ۔

جیں رنجائے یار کڈا ہیں نہ تھیںسی بھلی وار۔

معنی: جیں: جس نے ☆ رنجائے: رنج کیے ☆ کڈا ہیں:

کے وی ☆ تھیںسی: ہووے گا ☆ بھلی وار: اوہناں دا بھلا۔

دیروا: اکھان وری اک گیت دی ایس تک وچ دسیا گیا

اے پئی بندے دا دل بڑی ای سوئل چیز اے اتے جدوں

ایہہ ٹٹ جاوے تاں ایس داہرت جوڑن کسے دے وس

وچ نہیں ایس لئی کسے دا دل کدی وی نہیں توڑنا چاہیدا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا بندہ اپنے

جگری یارٹوں رنج کر دیوے گا اوس دا کسے جگ بھلا ہو

ای نہیں سکدا اتے اوہ سکدا ای مرے گا۔

جان جانندی اے تاں جائے پریاری تے حرف نہ آئے

معنی: حرف آؤن: الزام لگن۔

جیں لائی نہیں اوں ونجائی نہیں۔

معنی: لائی نہیں: دوستی نہیں لائی ☆ ونجائی: اضا یاں کیتی۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے عشق

نہیں کیتا اوس ٹوں جان کسے دی راہ وچ دین دا کہیہ پتہ۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے ٹوں دوستی

انج دی کرنی چاہیدی اے پئی دوست واسطے جان وی

بھانویں ٹر جاوے پریاری تے الزام نہیں آؤنا چاہیدا۔

جیندے نال یار لؤندے نال سمھ دا پیار۔

پیار دے بندھن وچ بچھ جاندا اے اوہ مڑ کے گھر دیاں
واسطے کسے کم دا نہیں رہ جاندا۔

چڑھدی گئی داہر کوئی یاراے۔

معنی: چڑھدی گئی: چڑھدی کلا خوشحالی، پکدی ہانڈی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندے دے جدوں
دن چنگے ہون تاں رب وتوں ہر کوئی اوسدی یاری دا دم بھر دا
اے پر جدوں دنوں وچ فرق پے جاوے تاں ہر کوئی ویری
بن جاندا اے۔

دل آوے گدھی تے تاں پری کپہ ہوئی۔

معنی: دل آوے: پیار ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے ٹوں کھوتی
سجاء دی زنائی وی چنگی لگن لگ پوے تاں اوہ اوس دے
مقابلے وچ پریاں دے حُسن دی مالک ٹوں وی کوئی حثیت
نہیں دیندا۔

دل ٹٹیا ہو یا نہیں مل دا، شیشہ ٹٹیا ہو یا نہیں جودا۔

معنی: مل دا: جودا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے بندے دا
دل توڑ دتا جاوے تاں اوس ٹوں لکھ دلاسا دیو پر اوسدا دل
پر ت کے نہیں جودا۔ ایسراں ای شیشہ وی جدوں ٹٹ
جاوے تاں اوس دا پرت جوڑن وی ڈاڈھا ڈکھا ہوندا اے۔
دل دریا سمندروں ڈو بگھے، کون دلاں دیاں

معنی: چہندے نال: چسدے نال ☆ اوندے: اوسدے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی چسدے نال اوسدا
یار ہووے گا اوس ٹوں کوئی کمی نہیں ہووے گی اوس نال
سارے لوک ای پیار کرن گے۔

جیہڑا جانے آپ ٹوں اوہدے جانیے مائی باپ ٹوں
معنی: جانے: چنگا سمجھے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا خباڈے نال
مُحبت کردا اے جاں عزت آدر کردا اے خبا نون چاہیدا اے
پئی اوس دے ماں پیو دی وی عزت کرو۔

جیہڑا گلو دیتیاں مرجائے، اوہنوں زہر دین دی کیہ لوڑ
معنی: گلو دیتیاں: مٹھی گل کیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا بندہ مُحبت نال
نیڑے لایا جاسکدا اے اوس ٹوں نفرت کر کے مارن دی لوڑ
نہیں ہوندی۔

جیہے دیوتے، تمہی پو جا۔

معنی: تمہی: اوہ سے طرح دی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جسراں دے
دیوتے ہون گے اوسراں دی پوجا پانٹھ وی ہووے گی۔

جیہناں ٹوں لگے پریم چٹو کے گھر دے کتوں گتیاں
معنی: چٹو کے: اوہ مڑ کے ☆ کتوں: کم کاج توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جووی کسے دے

رکھیے تاں پیت، نہیں تاں پلپیت۔ جانے ہو۔

معنی: ڈونگھے: گہرے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بے محبت دی قدر کیتی جاوے تاں تے اوس نوں محبت متیا جاسکدا اے نہیں تاں اوہ برائی ای گنی جاندی اے۔

ز رہناں عشق ٹئیں ٹئیں۔

معنی: زر: دولت ☆ ٹئیں ٹئیں: بے کار گل بات۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق کرن لئی وی اج کل پیسے دی بڑی لوڑا اے اتے پیسے دے بغیر عشق دی کوئی قدر رہ نہیں جاندی۔

بجن اوہ جو مونہہ تے سچ آکھے۔

معنی: بجن: دوست۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی تھا سچا یار اوہ ہوندا اے جو سچی گل اپنے یار بجن دے مونہہ اُتے آکھے ایس لئی پئی سچ بھانویں ہوندا کوڑا اے پر سو روگاں دا علاج ایہدے وچ ای اے۔

بجن بانہہ دیوے تے سٹ نہیں پائیدی۔

معنی: بانہہ دین: مدد کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بے اوکھے ویلے کوئی بجن امداد دین نوں تیار ہووے تاں اوس دی مدد توں انکار نہیں کرنا چاہیدا۔

ویروا: حضرت سلطان باہو ہوراں دے شعر دی ایس اکھان ورگی تک وچ دسیا گیا اے پئی دل دے بھیت نوں پان ایڈا سوکھا کم نہیں دل تاں سمندر نالوں وی ڈونگھا ہوندا اے اوس اندروڑ کے اوس دا بھیت پان اوکھا کم اے۔

دلاں نوں دلاں وچ راہ ہوندی اے۔

معنی: راہ ہوندی اے: اک دوجے نال پیار کر دے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دل جدوں آپو وچ پیار کر دے نیں تاں اوہ محبت دیاں راہوں آپے ای تلاش کرن لگ دے نیں۔

ڈھائی اکھر پریم دے جیہڑا پڑھے اوہو امی عامل۔

معنی: ڈھائی اکھر: ڈھائی لفظ ☆ پریم: محبت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ محبت دے آسان جیسے فلسفے تے عمل کرن لگ پند اے اوہ جگ جہان دے روگ ہڈا وڈا عامل ثابت ہو سکدا اے۔

رُٹھے ڈھول ڈاڈھے اوکھے منیندن۔

معنی: رُٹھے: رنج ہو گئے ☆ منیندن: من دے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں یار بجن رُٹھے جاوے تاں اوہناں نوں مناوے ڈاڈھا اوکھا ہو جاند اے اتے ایس کم لئی جو کھے میلے پانے پندے نیں۔

معنی: اوکھے ویلے: مُشکل ویلے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دوست بس اوہ ای ہوندا
اے جو مُشکل ویلے اپنے دوست دے کم آوے اتے جو مُشکل
ویلے بندے دے کم نہیں آؤندا اوہ مطلبی یار ہوندا اے۔
بجن سو جو کُنڈ سنجانے۔

معنی: کُنڈ: پُشت ☆ سنجانے: پچھانے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بجن اوہ ہوندا اے جو
اپنے یارنوں دُوجے پاسے مُونہہ کر کے کھلوتے نُون وی
پچھان کے اوس دی قدر کرے اتے یار دے مرجان مگروں
یار دی نسل داوی لحاظ کردار ہوے۔

بجن گُون ہتھ دے کے مِلو، دُشمن گُون گل لا کے

معنی: گُون: نُون ☆ ہتھ دے کے: سلام لے کے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بجن نال بس دست
پنجادی کافی ہوندا اے پر دُشمن کول آوے تاں اوس نُون گل
لا کے مِلنا چاہیدا اے تاں جو اوس دا دل شہاڈے بارے
صاف ہو جاوے۔

بجن مِلیا، تاں سبھ کُجھ مِلیا۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بندے دا مِل
اوس دے دوست نال ہو جاوے تاں اوس لئی اِنج ہوندا اے
جو اوس نُون پوری کائنات مِل گئی ہووے۔

سد کے کیتی تیری چاہ، سائون گتے کولوں بچا۔

بجن تاں اکھیاں وچ سما جان دے نیں، ویری تاں

ویہڑے وچ وی نہیں سماندے۔

معنی: سما جان: پُورے آجان۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دوست تاں
اکھیاں وچ ای وس جان دے نیں پر ویری پُورے
ویہڑے وچ وی پُورے نہیں آؤندے۔

بجن چھڈیئے رنگ، جیہڑے فیروی آون کم، بجن

چھڈیئے رنگ، جیہڑے پُورے آون کم۔

معنی: رنگ: رنگ وچ، اچھے طریقے نال ☆ پُورے: کدی
اچن چیت آکے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نالوں دوستی
مکدی پئی وی ہووے تاں وی اوس نُون اچھے حال وچ
چھڈنا چاہیدا اے پئی کدی کتے مُز کے وی ملاقات ہو
جاوے تاں اوہ کم دے جان۔

بجن بجن مِل پئے، جھوٹھے پئے وچولے۔

معنی: وچولے: دُونہہ بجن نُون ملان والے۔

دیروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری رُ سے بجن
تاں پرت کے آپو وچ مِل ای پُندے نیں اتے اوہناں
وچکار لائی بھائی کر کے اوہناں نُون وکھ کیتی رکھن والے
لوک جھوٹھے پئے جان دے نیں۔

بجن سو جو اوکھے ویلے کم آوے۔

معنی: سدا کے بلا کے ☆ چاء: چاہت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جن نوں کول بلا کے
اوس دی چاہت کیتی گئی سی پرہن اوسے جن دے کتے نے
گھیر لیا اے اتے جے جن کتے کولوں بچالوے تاں اوس دی
مہربانی ہو دے گی۔

سر جائے پر صدق نہ جائے۔

معنی: سر جائے: دھون بے شک لہ جاوے ☆ صدق: سچ
دی اڑی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوک وی
اپنی کیتی گل نال پیار کرن جان دے نیں اوہناں دی
بھانویں دھون وی لہ جاوے پر اوہ اپنی گل توں نہیں ہار
دے اتے اوہ لوک ای عاشقان دی لڑی وچ پروتے
جان دے نیں۔

سروں پرے عشق دا ڈیرا۔

معنی: سروں پرے: سروں توں دُور۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق دے بھیت توں
اوہ کوئی سمجھ سکدا اے جو ایس لئی اپنی دھون لہا دیندا اے
عشق مر کے سمجھاؤندا اے جو بندے توں ایہ سمجھ نہیں آسکدا۔

سڑیا سبھ کجھ فقر دا، لانا، بوٹا، جھاڑ، اک من سڑیا
نہیں فقر دا جو بیلیاں و تاساڑ۔

معنی: لانا: تھل علاقے دی اک جھاڑی جو لٹھ دی من بھانی

کھانج اے ☆ جھاڑ: جھاڑی ☆ بیلیاں: دوستاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی فقیر لوکاں دی
وراشت جنگل دا گھاہ بوٹ ای ہوندی اے اوہ سارا کجھ سڑ
دی جاوے تاں فقیر توں کوئی پرواہ نہیں ہوندی پر جدوں
اوس دا دل اوس دے یار بیلے ای ساڑ دین تاں اوس لئی چین
اؤکھا ہو جاندا اے۔

سوٹنگا ہر ایسے پریت نہ گمائیے۔

معنی: گمائیے: گنوائیے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی لکھاں کروڑاں دا
نقصان وی ہو جاوے تاں اوہ کدی نہ کدی پورا ہو سکدا اے پر
جے محبت مک جاوے تاں اوہ بھانگا کدی پورا نہیں ہوندا۔
شادی غمی نہ عاشقاں جو ہونی سوہو۔

معنی: شادی غمی: خوشی غم ☆ ہونی: ہون والی، ہونہار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عاشق لوک خوشی غمی
توں اگیرے لنگھ جان دے نیں اتے اوہ ایس گل تے پک پکا
لیندے نیں پئی جو ہونا اے اوہ ہو کے ای رہنا اے۔

شان گمان نہ وکدے مولا عشق نہ لوڑے
ذاتاں نال تویتاں نیوں نہ لگدے نہ پھر قلم دواتاں
معنی: وکدے: مل لکھدے ☆ مولا: ہرگز ☆ لوڑے:
تلاش کرے ☆ تویتاں: تعویذ گنڈیاں نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ایہ رب سچے دی من

مرضی اے پئی کہیوں کیہوے ویلے شاناں دا مالک بنا
دیوے اتے عشق وی کسے دے کرایاں نہیں ہوندا اتے نہ
ای ایہ تعویذ گنڈے لکھن نال ہوندا اے ایہ تاں جدوں
ہوندا اے ربوں ای ہو جاندا اے۔

عاشق بھو رفقیر تے ناگ کالے پنناں منتروں
مول نہ کیلے نی۔

معنی: بھور: پروانے ☆ پنناں منتروں: منتر توں بغیر ☆
کیلے: قابو کرے۔

ویروا: وارث شاہ ہوراں دے شعر دی ایس اکھان رنگی تگ
وچ دسیا گیا اے پئی عاشق پروانے اتے کالے ناگاں نوں
قابو کرن ایڈا سوکھا کم نہیں اوہدے لئی کوئی تگڑا منتر ای سکھنا
اتے درتاپند اے۔

عاشق نو برنوتے جھورا چتواں۔

معنی: نو برنو: چڑھدی کلا وچ ڈرست حالت وچ ☆ جھورا:
پریشانی ☆ چتواں: کنڈ وکھان والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عاشق لوک کدی وی
حالات دی اوکھیائی وکھ کے نراس نہیں ہوندے اوہ سدا ای
خوش باش رہندے نیں۔ پر جو لوک عشق کرن مگروں
اوکھے ویلے کنڈ وکھا کے نٹھ جاندے نیں اوہ ساری عمر کیتی
تے پچھتاوندے رہندے نیں۔

عشق پہلے معشوق گوں تھیندا ہے۔

معنی: تھیندا: ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق دامنڈھ معشوق
وٹوں بچھدا اے اتے مر عاشق وی اوس واگ اوسدے
ہاوے مرن لگدا اے۔

عشق تے عاشق ڈوہیں برابر بھلا عشق زیادہ
جاپے تاء سڑیندی لکھاں کانے تے عشق
دلاندے کھاپے۔

معنی: ڈوہیں: دوویں ☆ جاپے: دے نظر آوے ☆ تاء:
سیک ☆ سڑیندی: ساڑی ☆ کھاپے: وجود۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق اتے عاشق
اک چیز ای ہوندے نیں پر عشق داسیک بھتا ہوندا اے
اگ تاں لکھ کانیاں نوں ساڑ کے سواہ کر دیندی اے پر
عشق دلاں نوں ساڑ کے سواہ دی ڈھیری بنا دیندا اے۔

عشق تے مُشک چھپایاں نہیں چھپدے۔

معنی: مُشک: خوشبو۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق اتے مُشک
کدی وی چھپایاں نہیں چھپ سکدے ایہناں دا وجود لکھ
لکایاں وی ظاہر ہواں جاندا اے۔

عشق تیندور ہڈاں دا بالن دوزخ نال تپائی دا کڈھ
کے کالج کر کے بیرے اُتے تھن پلینتھن لائی دا۔

معنی: تیندور: روٹیاں لان والی تھاں ☆ بالن: اگ دا

آکھن لوک سیاہے

ای سوکھا اے پر اوس ٹوں سرے چاڑھن دی راہ وچ
بڑیاں ای اوکھتاں آوندیاں نیں۔

عشق مجازی، تلکن بازی۔

معنی: مجازی: دُنیا داری ☆ تلکن بازی: بھسلن داکم۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق کرنا ہووے
تاں سچے رب رسول اتے اوہناں دے پیاریاں نال کرنا
چاہیدا اے پر بے جگ تے دُنیا داراں والا عشق کیتا
جاوے تاں اوہ گرا ہے پادیندا اے۔

عشق نہ رادھا جمیا۔

معنی: رادھا جمیا: نہ بیجیا، اُگیا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق کرن والے
لوک اپنی ہستی اتے کم کارٹوں بھلا بندے نیں اوہ نہ کجھ شیج
دے نیں اتے نہ ای کوئی فصل اُگدی اے۔

عشق نہ دیکھے ذات کذات۔

معنی: کذات: بھیری ذات۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق جدوں ہون لگدا
اے تاں اوہ اگلے دی چنگی ماڑی ذات ول دھیان نہیں دیندا
سگوں اکھیاں راہیں اگلے دے دل تے سوار ہو جاندا اے۔
عشق نہیں کوئی بُری بلاء ہے، وسدے گھر لوں کر
ڈیندا تباہ ہے۔

معنی: بُری بلاء: خطرناک بلاء ☆ ڈیندا: دیندا۔

سامان ☆ تپائی دا: گرم کیتا جاندا اے ☆ کالج: کلچہ ☆
بیرے: ٹکرے ☆ پلیتھن: تہہ چاڑھن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق جدوں ہو
جاندا اے تاں ایہ سریرٹوں ہر ویلے دوزخ دی آگ والے
تند وروانگ تائی رکھدا اے اتے عاشق لوک اپنا کلچہ کڈھ
کے اوس دے ٹکرے ٹکرے کر کے اتے حُسن دی ملہم پٹی
کردے رہندے نیں۔

عشق دا پرناں، روز د امرناں۔

معنی: پرناں: دیاہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بے محبت کردیاں
اوہناں دُونہہ دا دیاہ ہو جاوے مُزا اوہناں وچوں بندے لئی
عشق دی جوگ ٹوں جوئی رکھن اوکھا ہو جاندا اے اتے گھر
وچ ہر ویلے بھنڈی پئی رہندی اے۔

عشق کیہ جانے راہ دے نال۔

معنی: راہ: رستہ، اصول۔

ویروا: حضرت شاہ حُسن ہوراں دی کافی دی ایس اکھان
ورگی تک وچ دسیا گیا اے پئی عشق جدوں ہو جاندا اے
تاں اوہ منزل تے اپڑن لئی راہوں دی کھوج نہیں کردا
سگوں شکوہ راہی ٹھوگدا اے۔

عشق لاون سوکھا، نہھاون اوکھا۔

معنی: لاون: کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق کر لیں تاں بڑا

ویروا: ایس اکھان وچ بد شکل محبوب نوں کالی رات نال
مثال دے کے دسیا گیا اے پئی معشوق دامنو نہہ کالی رات
ورگا اے جیہدے وچ کجھ نظر ای نہیں آؤندا ایس اکھان
اندر محبوب نوں جگت کیتی گئی اے۔

گھڑی تولہ، گھڑی ماسہ، جیہے یاردا، کیہ بھرواسہ۔
معنی: بھرواسہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہر ویلے
اپنے رنگ رُوپ ای بدلدار ہوئے اوس تے ماسہ و ساہ نہیں
کیتا جاسکدا۔

لگ لگ کہے نہ لگے، پناں کہے لگ جائے۔
معنی: لگ لگ کہے: آکھ کے کرن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق کسے نال سوچ
کے نہیں کیتا جاندا ایہ تاں اکھیاں دی کھیڈ اے اوہ پتہ نہیں
کینوں کینوں ویلے پسند کر بیہدیاں نیں اتے دن
آکھیاں توں ای لگ جاندیاں نیں۔ مود عشق نہ کرن اگلے
دے وس نہیں رہ جاندا۔

لگن لگی یاری، تاں ہاتھی اندر، بنھ، ٹٹن، لگی یاری
تے سوئی نہ چھتر، تنگ۔
معنی: لگن لگی: پیار ہون لگا، چھتر: کانیاں دا کوٹھا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی
یاری دوستی ہووے تاں اک دوجے تے پورا اعتماد کیتا جا

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق ایڈی بُری ہے
وے پئی ایہ ہسدے و سدے گھراں نوں تباہ کر دیندا اے
اتے اوتھے لکھ کنڈا نہیں رہن دیندا۔

عشقیاں مُٹھے دی ہواڑ پرے تیں جاندی ہے۔
معنی: مُٹھے: لُٹے ☆ ہواڑ: ہوا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق دے مارے
ہوئے لوکاں دے مڑے ہوئے دل داسیک دور تیک جاندا
اے اتے عشق کدی گجھا نہیں رہندا۔

عقل داد یوا کچرک بلے، جد بر ہوں ہنیری جھلی۔
معنی: کچرک: کدوں تیک ☆ بلے: بلدا رہوے ☆
بر ہوں: جُدا آئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں جُدا آئی دا جھکھرو
جھلیا ہووے تاں بندے دی ساری عقل سرت ماری جاندی
اے اتے اوسنوں عشق توں اڈوہور گجھ جُھدا آئی نہیں۔

گُلی یاردی، سورگ دا جھوٹا، آگ لاناواں مندر راں نوں
معنی: گُلی: کچا کوٹھا ☆ سورگ: جنت ☆ جھوٹا: ہلدارہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جہاں دا تاں ماڑا
جیہا کانیاں دا کوٹھا وی جنت جا پدا اے۔ اوتھے اوہ سکون
مِل جاندا اے جو مندر راں اندر جا کے نہیں مل سکدا۔

کیجا مونہہ محبوب دا جیجی کالی رات۔

معنی: کیجا: کیہ جیہا، کنج دا ☆ جیجی: جسر اں۔

لیک بن کے جنان دے مگر لکیا رہندا اے۔

مُونجھ کتے مِقراض وانگولن جو یں لیراں کرے درزی
معنے: مُونجھ: وچھوڑا جُدائی ☆ کتے: کترے ☆ مِقراض:
تَفنیجی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جُدائی دا دکھ بندے
ٹوں اندرو اندر انجے ای کھا جاندا اے جو یں درزی دی تَفنیجی
کپڑے دیاں کتراں کر دیندی اے اتے اسپے کپڑے دا
ظاہری رُوپ گواج جاندا اے۔

میل پنے دی چاننی وچھڑن ہنیری رات۔

معنے: پنے دی چاننی: جن دی روشنی ☆ وچھڑن: جُدا ہون۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی وچھڑے ہوئے
جنان دا پرت کے مل پین انج ہوندا اے جو یں پو دھویں
دی چاننی رات ہووے پراو ہناں لئی وچھوڑا انج ہوندا اے
جو یں پرت کے ہنیری رات چھا جاوے اتے چو فیڑے گجھ
نظر نہ آؤندا ہووے۔

میں تینوں کہو جیہا لگناں اپنے دل کولوں پچھ۔

معنے: کہو جیہا: کیسا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے کسے دے دل
دی مُحبت دا حساب لانا ہووے تاں اپنے دل اندر اوسدی
مُحبت ٹوں ویکھ پرکھ لینا چاہیدا اے جے اپنے اندر اوسدی
مُحبت ہوئی تاں اگلاوی سچی مُحبت کر دا ہووے گا۔

سکدا اے اتے اگلے دا چوکھا بھار چکن وی وار اکھاندا اے پر
جے یاری وچ گندھل پنے جاوے تاں اگلے دے پنے دا
اعتبار نہیں کرنا چاہیدا اتے اگلا سوئی وی اپنے کول نہیں
دھرن دیندا۔

لکپاں دے پنتھ نیارے۔

معنے: لکپاں: اکھاں لگ جان دے ☆ پنتھ: طریقہ ☆
نیارے: عجیب۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عشق دا اپنا ای
طریقہ اے ایہ جتھے مرضی لگ جاوے لیہد اوکھرا ای ورتارا
ہوندا اے اتے وکھرا ای دیہار ہوندا اے ایس دے
سارے معاملے ٹوں سمجھن بس عاشق دا ای کم اے۔

لنگ بھتا کم کریندے دل بھتا کم نہیں کریندا۔

معنے: لنگ بھتا: جیہدی لت ٹٹ جاوے ☆ کریندا: کردا۔
ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہدی لت ٹٹ
جاوے اوہ فیروئی کوئی جگ دا کم دھندہ کر سکدا اے۔ پر
جس دا دل ای ٹٹ جاوے اوس دی رُوح کوئی کم کرن لئی
نہیں من دی اتے اوہ اُکا ای بے کار ہو کے رہ جاندا اے۔

مترال گنوں بسترال چٹکیاں۔

معنے: گنوں: کولوں ☆ بسترال: بھلائییاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جنان کولوں کسے
نال بھلائی ای ہووے تاں چنگی لگدی اے اتے جے اوہ
بھلائی نہ کر سکن تاں مہنا ای بن جاندا اے اتے اوہ مہنا اک

میں نہ بھلی کٹی، اگے بھلی پھسھی ہیر۔
معنی: بھلی: بھل گئی ☆ پھسھی: پھو پھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی صاحبان نے آکھیا
سی پئی بس میں اکلی نے تاں عشق وچ بدنامی نہیں لئی ایس
توں پہلاں میری پھسھی ہیر نے وی تاں رانجھے نال عشق
کیتا سی۔

نادان دی دوستی، آئیوں گھانا۔

معنی: آئیوں گھانا: آنے دا نقصان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے مورکھ نال یاری
لائی جاوے گی تاں اوہ ہر ویلے روٹی کھاندیاں وچ آن رلے
گا اتے ایسراں آنا مکا دین وچ بھائیوال بنیا رہوے گا۔

نال ایانے دوستی، کدی نہ آوے راس۔

معنی: ایانے: نادان ☆ راس: فائدے مند۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی نادان دی یاری
کدی وی بندے توں فائدہ نہیں دے سکدی اوس نال جد
وی ہووے گا نقصان ای ہووے گا ایس لئی یاری دوستی وی
کسے سیانے جی نال ای لانی چاہیدی اے۔

نویں نویں مت، پرانے کیمہدے چت۔

معنی: مت: جمن۔ چت: چیتے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جیہناں لوکاں نال
نویں نویں یاری لگی ہووے اوہ بڑے ای چیتے آؤندے

نیں پر پرانے یار جمن اوس ویلے بھل بھلا جان دے نیں۔
نیوں نہ لگدے زوریں۔

معنی: نیوں: اکھیاں لگن ☆ زوریں: دھکے نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کسے نال موہ پیار
بدو بدی نہیں کیتا جاسکدا ایہ تاں رب ولوں ای ہوندا اے
جھے اکھیاں لگدیاں ہون او تھے لگ جلتیاں نیں۔

نیوں نہ لگدازوری دا۔

معنی: نیوں: محبت ☆ زوری دا: دھکے نال۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی محبت کدی وی کسے
دے نال دھکے جاں زور نال نہیں کیتی جاسکدی ایہ بس رضا
مندی نال ای ہوسکدی اے۔

وکھو وکھ نہ لگے اکھ۔

معنی: وکھو وکھ: وکھرا وکھرا ☆ اکھ لگن: سوں جان۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں دوستی لگ
جاوے تاں اک ڈو جے دی جدائی جری نہیں جاندی اتے
بندے توں ساری رات نیند نہیں آؤندی۔

ہتھ کارول، دل یارول۔

معنی: کارول: کم کارول۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سچا عشق تاں رب
سچے اتے اوسدے معشوق دا ای اے اتے جو لوک ہر ویلے
اپنے ہتھاں نال کم کردیاں ہو یاں وی اپنے یار دے نال دا

بندے نال دوستی لا کے اوس کولوں کدی فائدہ نہیں ہوسکدا
سگوں ہمیشہ دکھاتے پریشانی ای ہوندی اے۔
یار آؤن تے غدو داں وکان۔

معنی: وکان: وچکن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی قصائی ایس آس
تے ای پٹھے رہندے نیں پئی اوہناں دا کوئی یار گوشت
خریدن آجاوے اوس نون سارا بھیرا گوشت دے دیاں گے
اوس وچارے دوستی دی شرم دے ماریاں بولنا تاں ہے نہیں۔

یار پنچے کمر جیہڑا پاپا۔ اراٹبر نہیں تاں کر پیچھے صبر
معنی: پنچے: بنانا چاہیدا اے ☆ کمر: امیر ☆ کر پیچھے: کرنا
چاہیدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی یار دوست وی کوئی کھاندا
پیندا ای بنانا چاہیدا اے جوا دکھے ویلے اپنے یار داسارا ٹبر پال
سکدا ہووے نہیں تاں یاری دوستی لان دا کہیہ فائدہ۔

یار دی یاری ول وکھ اوہدے عیاں ول نہ وکھ۔
معنی: یاری: دوستی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جس نون یار
دوست بنا لیا جاوے اوس دوست دی دوستی ول دھیان رکھنا
چاہیدا اے اوسدے عیب نہیں ویکھنے چاہیدا اے۔

یار زندہ صحبت باقی۔

معنی: صحبت: دوستی۔

جاپ کردے رہندے نیں اوہ ای سچے عاشق ہوندے نیں۔
ہر کوئی بلدی داسیں ہے۔

معنی: بلدی داسیں: بلدی داسا تھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی کسے دا
اودوں ای جن ہوندا اے جدوں اگلے دی گڈی چڑھی
ہوئی ہووے اتے اڈکھے ویلے کوئی ویرا ای کسے داسنگ
کردا اے۔

ہسی تے پھسی۔

معنی: پھسی: پھس گئی محبت وچ پے گئی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی عام لوکاں دا ایہ وچار
اے پئی جے کوئی گوی جاں زنائی اگلے بندے ول وکھ کے
ہس پوے تاں اوہ اوسدی محبت وچ پھس جاندی اے۔

ہو چھے دی پریت بالو دی ریت۔

معنی: ہو چھا: ڈانواں ڈول ہن پریت: دوستی ☆ بالو: بال
دین والی ساڑ دین والی موٹی ریت۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کچے ذہن دے
لوکاں دی محبت انج ہوندی اے جو یں تھل دی موٹی ریت
جو پیر ساڑن توں اڈگھ فائدہ نہیں دے سکدی۔

ہو چھے دی یاری سدا خواری

معنی: سدا: ہمیشہ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بے قدرے

یاری بُر حال تے بھاجی مُل دی۔

معنی: بُر حال: بُرے حال وچ ☆ بھاجی: ہانڈی رُدھاپکا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کئی واری ایہ حال ہو

جاندا اے پئی یاری بھیرے حال وچ پھس جاندی اے

اتے ہانڈی وی مُل لے کے پکائی پندی اے اتے یار کولوں

گیاں روٹی وی نہیں لہدی۔

☆☆☆☆

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے یار دوست

جیو ندا جاگدا ہووے تاں کدی نہ کدی اوہ مل ای پوے گا

اتے اوسدی مُجبت فیر زندہ ہو جاوے گی۔

یار مار بانیا پچھان مار چور۔

معنی: یار مار: یارٹوں مارن والا ☆ پچھان مار: پچھان لین

ٹوں مار دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے بانیا کوئی یار بن

جاوے تاں اوہ دُکان تے گیاں اپنے یار دی وی کھلھ لاه

لوے گا۔ اتے چورٹوں سنھ تے گیاں کوئی اوسدی پچھان

کرن والا مل جاوے تاں اوہ اوسنوں مار دیندا اے ایس

لئی پئی گواہی نہ بن جاوے۔

یاراں باہجھ اجاڑاں۔

معنی: اجاڑاں: جمع اجاڑ دی بُر باد تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دوستاں توں پناں

آباد جگہ وی بے آباد جگہ ای لگدی اے اتے رُونق اتے

مَوَچ میلہ بس یاراں دے دم تال ای ہوندا اے۔

یاری اے جاں چھولیاں داوڈھا اے۔

معنی: چھولیاں داوڈھ: چھولیاں دے مُڈھاں والی زمین۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی یاری تاں اِنج دی ہونی

چاہیدی اے پئی اگلے ٹوں کوئی تکلیف نہ اپڑے۔ پر جے

یاری وی چھولیاں دے وڈھا وانگ اِنج دی ہووے پئی اوس

چوں لنگھیاں پیر ای پکھے جان تاں یاری دا کہیہ فائدہ۔

ورثیاں کتاباں

کتاب داناں	لکھاری داناں
۱۔ آئینہ پنجاب	چوہدری احمد الدین
۲۔ اکھاناں دی کھان (گرٹھی)	ڈاکٹر دیوی داسن ویدی
۳۔ بابے پناں بکریاں نہیں چر دیاں ٹور محمد	
۴۔ پنجابی ضرب الامثال اوڑ کھاوتیں مزمل احمد	
۵۔ پنجابی اکھان	بشیر ناظم
۶۔ پنجابی اکھان	چوہدری عبدالغفور ظہیر
۷۔ اکھاناں وچ تواریخ	شناور چدھڑ
۸۔ ساڈے اکھان	ڈاکٹر شہباز ملک
۹۔ سرائیکی اکھان (جلد اول)	شوکت مغل
۱۰۔ سرائیکی اکھان (جلد دوم)	شوکت مغل
۱۱۔ لوک آکھدے ہن (گرٹھی)	ونجارا بیدی
۱۲۔ وڈی پنجابی لغت (پہلی جلد)	اقبال صلاح الدین
۱۳۔ وڈی پنجابی لغت (دوئی جلد)	اقبال صلاح الدین
۱۴۔ وڈی پنجابی لغت (تہی جلد)	اقبال صلاح الدین
۱۵۔ ہند کو ضرب الامثال	سلطان سکون
۱۶۔ ہیر وارث شاہ	سائیں شہباز رحمان وارثی
۱۷۔ پنج سنج	محمد بونا گجراتی
۱۸۔ کلام ستھر اشاہ (گرٹھی)	ستھر اشاہ
۱۹۔ کلام گوسائیں ٹلسی داس	ٹلسی داس
۲۰۔ کلام سید ہاشم شاہ	سید ہاشم شاہ

English Books Reference

1. Punjabi Proverbs and idiomatic Sentences by W.P. Heirs, Church Mission Society, Gojra 1928.
2. Glossary of Multani language by O. Brien revised by J. Wilson & Pandat Hari Krishan Kaul, Lahore, 1903.
3. Grammer & Dictionary of Western Punjabi by J. Wilson Lahore, 1899.
4. Some Punjabi & other Proverbs by R. C. Temple.
5. Settlement Report of Sialkot Distt. by Dunlop Smith.
6. Gazetteers of various Districts of Punjab.
7. Punjab Castes by Sir Denzil Charles Ibbetson, Punjab Govt. Publication, 1916.
8. The Oxford Dictionary of Proverbs by William George Smith.
9. Proverbs in native Life by Reymound Firth.
10. Various Volumes of Journal of Punjab Historical Society.
11. History of Sikhs, by J.D. Cunningham
12. History of Sikhs, by Khusvant Singh. (Two Volumes)
13. History of Punjab by Syed Mohammad Latif.
14. Gazetteer of Sialkot District 1894-95
15. Gazetteer of Gurdaspur District 1914.

اوہ جن ساتھی جیہناں اپنے اپنے علاقیاں چوں اکٹھے کر کے اکھان میرے ول نورے

۸۔ جناب طارق مہمیس ایڈووکیٹ کھارامبہ گاڈا کھانہ ٹکونڈی بھنڈراں ضلع نارووال	۱۔ جناب ممتاز بلوچ پنجابی ادبی جھوک مدنی کالونی سرگودھا روڈ جنگ صدر
۹۔ جناب محمد انور باجوہ داتا ڈیڈ گاڈا کھانہ قلعہ کاروالا ضلع یاگلوت	۲۔ جناب خالد عاصی سلطانیہ ٹک ڈپو پسرور ضلع یاگلوت
۱۰۔ جناب باوا گورد محمد جمیل پورن سائیں ست کھنڈ ربار گرو باوا نیامت سائیں مانگ روڈ نارووال	۳۔ جناب مشتاق قریشی صاحب محلہ سیداں پسرور ضلع یاگلوت
۱۱۔ جناب سنیاسی محمد امجد شاہ قلعہ کاروالا تحصیل پسرور ضلع یاگلوت	۴۔ جناب خالد دھاڑیوال ٹاوریاں والا تحصیل پسرور ضلع یاگلوت
	۵۔ جناب سائیں محمد صدیق قادری خاناوالی تحصیل پسرور ضلع یاگلوت
	۶۔ جناب ملک محمد نعیم ملک بھوریکے ڈاکھانہ ٹکونڈی بھنڈراں ضلع نارووال
	۷۔ جناب سعید احمد شہزاد جنرل سیکریٹری مجلس ہاشم شاہ نارووال

احسان اللہ باجوہ اُتے اللہ دا احسان اے کہ باجوہ اک کھراتے دکھا بندہ اے۔ صوفی بابیاں نال اوہنوں انساں دا عشق اے اتے اوہناں دا نگ ای اوہ عام لوکاں کی وچ تھلا مار کے تھنن والا پینڈا اے۔ اکناکس اتے پنجابی وچ ایم۔ اے دی رواجی تعلیم وچوں لگھ کے وی اوہنے لوک رہتل دے سوچ نوں اپنے آپ توں وکھرائیں ہون وتا۔ اوہدیاں گلاں باناں توں جا پدا اے کہ اوہنوں لوک سیان دی گڑھی ملی ہوئی اے اتے اوہدا مہاڑا تے ورتارا ایچ والے جویں پنجابی دے کوئی سوادنا جیہا اکھان بندے داروپ دھار کے آ گیا ہووے۔

باجوے اُتے اللہ دے احسان دا ای سہ اے کہ اوہنے اگوں ساڈے ساریاں تے احسان کر دیاں ہویاں لوک سوچ اتے سیانف دے ہزاراں موتی اکٹھے کر کے ساڈی جھولی وچ پاوتے تے نہیں۔ دنوں دن اتے رنگا رنگ موتیاں دا ایہہ اُلا سرمایہ اوہنے پوری حیاتی لا کے اکٹھا کیا اے۔ اکھاناں اُتے پھرے ہوئے تن ہزار صفیاں توں ودھ دے ایس پرانگے توں صاف تھلکد اے کہ ایہہ کم اوہنے کسے کھرک وانگ نہیں سکوں عاشق وانگ کیتا اے۔ ایہہ اوہ ماہک موتی نہیں جو کروڑاں سیانیاں نے بڈورتی توں جال کے اتے جگ ورتی توں گا کہ کے تراشے سن۔ ایہناں وچوں بوہتے اوہ نہیں جو ساڈیاں بے نیازیاں نے رول چھڈے سن۔ احسان باجوہ نے تھاں تھاں دی مٹی پھروں کے ایہناں نوں لہمیا اے اتے سانجھ سوڈھ کے تے لشکا چکا کے ساڈے ساریاں تاں اپڑاوتے نہیں۔ احسان باجوہ دے ایس احسان دا ایس جتا ہنکر یہ وی ادا کرے جے گھٹ اے۔

ریاض احمد شاد

Punjab Institute of Language, Art & Culture
 Punjabi Complex, 1-Gaddafi Stadium, Ferozpur Road, Lahore
 Ph: +92-42-9232165-70 Fax: +92-42-5751378
 E-mail: pilacpk@gmail.com Website: <http://pil.aac.punjab.gov.pk>

